Lagano da Sambi kwa Wanhu Wose

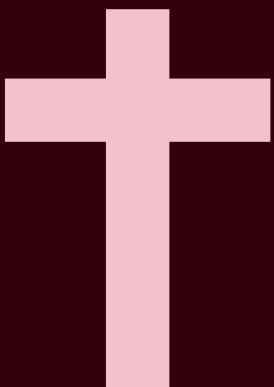

The New Testament in Kutu

Lagano da Sambi kwa Wanhu Wose
The New Testament in Kutu

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Kutu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Word For The World

The New Testament in Kutu

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
b3548da5-0b1c-5f8f-89e7-2d3bc2f58102

Contents

Matayo 1
Maluko 65
Luka 106
Yohana 176
Sang'hano 226
Walumi 290
1 Wakolinto . . . 320
2 Wakolinto . . . 348
Wagalatia 366
Waefeso 377
Wafilipi 387
Wakolosai 394
1 Wasesalonike . 401
2 Wasesalonike . 407
1 Timoseo 411
2 Timoseo 420
Tito 426
Filimoni 430
Waebulania . . . 432
Yakobo 454
1 Petulo 462
2 Petulo 470
1 Yohana 476
2 Yohana 484
3 Yohana 486
Yuda 488
Ugubulo 491

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Matayo Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana toka Yesu viyafile na kuzilibuka. Wanhu woifunza mbuli hawadijuwile siku diyandikigwe Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo, lakini yogesigwa ikala behi na mwaka 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Vivija ako kuyandikiligwe hakujuwike bule, lakini wanhu wayagwe wogesa yandikiligwa mwiisi ya Palesitina hebu sengine kudibuga da Yelusalemu.

Mwandikaji kakala Matayo yakalile mbokela kodi yang'hali hanakuwa mwanahina wa Yesu. Vivija twaga jake diyagwe dikala Levi. Matayo kakala imoja wa iwatumigwa longo na wabili. Matayo kawandikila Wayahudi, mbuli ino yojuwika kwa vilaguso kubanza 60 vilongigwe mna gamaandiko gang'alile ga lagano da umwaka. Matayo kalonda kulagusa kamba Yesu kakala Kilisito Mkombola, Mulungu kamsagula yawe Mkombola yalaguligwe mbuli zake. Vivija Matayo kandika mbuli nyingi za Undewa wa Mulungu. Wayahudi wagesa Kilisito Mkombola kokuwa Mndewa wa mwiisi ino. Matayo kakulema kutamanila kwao kwa kuwasimulila mbuli za kiloho za Undewa wa Mulungu.

Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo acho kitabu kinogile kwa kusongela lagano da sambi, kwavija kina vilaguso vose vilongigwe mna idilagano da umwaka. Kitabu kino cholumbiliza malagano mabili. Wanhu woifunza mbuli, vivija wogesa sengine Matayo kageza kwiga ivitabu vitano vandikigwe na Musa. Vitabu avo, avo vitabu vaichanduso va lagano da umwaka. Yesu viyawapetele wanhu kulugongo (Luka 5-7) yodaha kuigala na Mulungu viyamgwelele Musa malagizo. (Kumbukumbu da Malagizo 19:3-23:33).

Mbuli zili mkitabu

- Matayo kosonga kwandika Mbuli Inogile kwa kusimulila kuvumbuka kwa Yesu Kilisito na viyasongile sang'hano yake (Sula ya 1-4).
- Abaho Matayo kosimulila sang'hano ya Yesu na mafundizo gake mengi (Sula ya 5-25).
- Mbuli za kimambukizo za Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo zizo zija za sang'hano

ng'hulu ya Yesu nayo ayo ifa yake na kuzilibuka kwake (Sula ya 26-28).

Lukolo lwa Yesu Kilisito
Luk 3:23-38

1 Kitabu cha lukolo lwa Yesu Kilisito mzukulu wa Daudi, mzukulu wa Abulahamu.
2 Abulahamu kamulela Isaka, Isaka kamulela Yakobo, Yakobo kamulela Yuda na ndugu zake. 3 Yuda kamulela Pelesi na Zela, mamao kakala Tamali, Pelesi kamulela Heziloni, Heziloni kamulela Alamu. 4 Alamu kamulela Aminadabu, Aminadabu kamulela Nashoni, Nashoni kamulela Salimoni, 5 Salimoni kamulela Boazi, mamake Boazi kakala Lahabu, Boazi kamulela Obedi, mamake Obedi kakala Lusi, Obedi kamulela Yese, 6 Yese kamulela Mndewa Daudi.
Daudi kamulela Sulemani, mamake Sulemani kakala mwehe wa Ulia. 7 Sulemani kamulela Lehoboamu, Lehoboamu kamulela Abiya, Abiya kamulela Asa, 8 Asa kamulela Yehoshafati, Yehoshafati kamulela Yolamu, Yolamu kamulela Uzia, 9 Uzia kamulela Yotamu, Yotamu kamulela Ahazi, Ahazi kamulela Hezekia, 10 Hezekia kamulela Manase, Manase kamulela Amoni, Amoni kamulela Yosia, 11 Yosia kamulela Yekonia na ndugu zake, kipindi kija Wayahudi viwahamizigwe kugaligwa Babeli.
12 Viubitile uhamizo wa Babeli, Yekonia kamulela Shealitieli, Shealitieli kamulela Zelubabeli, 13 Zelubabeli kamulela Abiudi, Abiudi kamulela Eliakimu, Eliakimu kamulela Azoli, 14 Azoli kamulela Sadoki, Sadoki kamulela Akimu, Akimu kamulela Eliudi, 15 Eliudi kamulela Eliazali, Eliazali kamulela Matani, Matani kamulela Yakobo, 16 Yakobo kamulela Yusufu, mbigalo wake Malia, yamulelile Yesu yokemigwa Kilisito.
17 Avo kukala na ng'holo longo na nne kulawa Abulahamu mbaka Daudi, na ng'holo longo na nne kulawa Daudi mbaka Wayahudi viwahamizigwe Babeli na ng'holo longo na nne toka viwahamizigwe Babeli mbaka kuleleka kwa Kilisito Mkombola.

Kuvumbuka kwa Yesu Kilisito
Luk 2:1-7

18 Kuvumbuka kwa Yesu Kilisito kukala vino, Malia yafungiligwe zengele na Yusufu, lakini wang'hali hawanakala hamoja kamba mbigalo na mtwanzi, Malia koneka kana inda kwa udahi wa Loho Yang'alile. 19 Kwavija Yusufu kakala munhu yotenda ganogile, halondile kumgela kinyala Malia, avo kalonda kumuleka kinyelegezi. 20 Viyakalile kogelegeza vivo, msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawilila mzinzozi na kamulongela, “Yusufu mzukulu wa Daudi, sekeudumbe kumsola Malia yawe mwehe wako, kwavija inda yake kaipata kwa udahi wa Loho Yang'alile. 21 Kolela

mwana wa kimbigalo na gweye komgwaa twaga da Yesu, kwavija kowakombola wanhu zake mzinzambi zao."
22 Gano gose gatendeka kutenda galongigwe na Mndewa kubitila mtula ndagu wake galawilile,
23 "Mhambe kogoga inda, na kolela mwana wa kimbigalo, nao womkema Imanueli," fambulo jake, "Mulungu kahamoja na tweye."
24 Avo Yusufu viyalamuke muutulo, kamsola Malia kamba viyalongeligwe na imsenga wa Mndewa.
25 Lakini hatembele nayo mbaka viyalelile mwana na Yusufu kamgwaa twaga mwana ayo Yesu.

2

Wageni walawile mwambu wa kudilawila zuwa
1 Yesu kavumbuka kudibuga da Beselehemu mwiisi ya Yudea, kipindi Helode viyakalile Mndewa. Aho viyavumbuke wanhu wayagwe wajuwile mbuli za nhondo weza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa wavika Yelusalemu.
2 Wauza, "Kakwahi imwana yavumbuke yawe Mndewa wa Wayahudi? Kwavija tuyona nhondo yake kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na tweye twiza kumfugamila."
3 Mndewa Helode viyahulike vivo kanyawanyawa ng'hani na vivija kila munhu yakalile Yelusalemu kanyawanyawa.
4 Kawakema hamoja wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa kawauza, "Vino Kilisito Mkombola kovumbukila kwahi?"
5 Wamwidika, "Kovumbukila kudibuga da Beselehemu mwiisi ya Yudea, vivo yandike mtula ndagu wa Mulungu,
6 'Mweye wanhu wa Beselehemu mwiisi ya Yudea,
buga jenu hadili dodo bule mna gamabuga ga Yuda,
kwavija kumwenu kolawa mulangulizi
yonda yawalongoze wanhu zangu wa Izilaeli.' "
7 Avo Helode kawakema kinyelegezi wanhu waja wojuwa mbuli za nhondo kawauza kipindi gani nhondo viyoneke.
8 Abaho kawatuma wachole Beselehemu na kuwalagiza, "Choleni mkazahile goya kuyali imwana, mwahamona nongeleni, nanie vivija nichole nikamfugamile."
9 Viwamalile kumtegeleza, walawanya, mnzila wayona nhondo iija iwayone mwambu wa kudilawila zuwa, iwalongolela na kwima hanhu aho kuyavumbuke imwana.
10 Viwayone inhondo, wadeng'helela ng'hani.
11 Avo wengila mng'anda, wamona imwana na Malia mamake, wamfugamila na kumtambikila. Abaho wamgwaa nhunza za zahabu, mavumba na mavuta

ga bei ng'hulu gokemigwa manemane.
12 Abaho wabwela ukayao
kwa kubitila nzila iyagwe,
kwavija Mulungu kawazuma
mzinzozi sekewabwele kwa
Helode.

Kukimbilila Misili

13 Viwasegele msenga
wa Mndewa kamulawilila
Yusufu mzinzozi kamulon-
gela, "Helode komzahila
imwana yamkome. Avo
lamuka umsole imwana na
mamake mkimbilile Misili,
na mukale kuko mbaka
vonda nikulongele usegele."
14 Yusufu kalamuka, kam-
sola imwana na mamake
kasegela ikilo acho na
kuchola Misili, 15 kakala
ako mbaka Helode viyafile.
Gano gatendigwa kutenda
acho kiyalongile Mndewa
kubitila mtula ndagu kilaw-
ilile, "Nimkema mwanangu
kulawa Misili."

Kukomigwa kwa wana

16 Helode viyajuwile
kamba wanhu wacholile
kumulola Yesu kulawa
mwambu wa kudilawila
zuwa wamvizila, kagevuzika
ng'hani. Kalava lagizo da
kuwakoma wana wose wa
kimbigalo weli Beselehemu
na hiwo weli behi, kusongela
wana ving'hele mbaka wana
weli na miyaka mibili ino
itendigwa kamba viyajuwile
kulawa kwa wanhu wa-
cholile kumulola Yesu mna
ikipindi viwayone inhondo.
17 Kwa mbuli ino kilaw-
ilila kija kiyalongile Yelemia
yakalile mtula ndagu wa Mu-
lungu,
18 "Sauti ihulikigwa mwiisi
ya Lama,
kulila na kuiyalala ng'hani.
Laheli kowalilila wanage
nayo kolema kuhozigwa,
kwavija wafa."

Kusegela Misili

19 Helode viyafile, msenga
wa Mndewa kamulawilila
Yusufu mzinzozi mwiisi
ya Misili, 20 kamulongela,
"Lamuka umsole imwana na
mamake, na ubweleganye
mna iisi ya Izilaeli, kwavija
wose walondile kumkoma
imwana wafa." 21 Avo
Yusufu kalamuka, kamsola
imwana na mamake na
kabweleganya mwiisi ya
Izilaeli.
22 Lakini Yusufu viyahu-
like Alikelao mwanage
Helode, kahala Undewa
wa tatake ako Yudea, kad-
umba kuchola kuko, kwavija
kazumigwa ng'hani mzin-
zozi. Avo kachola mwiisi
ya Galilaya. 23 Kahamila
kudibuga da Nazaleti keka
ukazi wake kuko. Avo
kilawilile kija kiwalongile
watula ndagu wa Mulungu,
"Kokemigwa Mnazaleti."

3

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu

Mlk 1:1-8; Luk 3:1-18; Yoh 1:19-28

1 Mna izisiku azo Yohana
Mbatizaji keza kuluwala lwa
Yudea, kasonga kuwapetela
wanhu. 2 Kawalongela,
"Lekeni nzambi zenu kwav-
ija Undewa wa kuulanga
wammabehi!" 3 Ayo Yohana,
ayo munhu yalongigwe na

mtula ndagu wa Mulungu
Isaya,
“Munhu imoja kokema ku-
luwala,
‘Itandeni nzila ya Mndewa,
goloseni nzila yake yonda
yabite!’ ”
4 Kiwalo cha Yohana ki-
tendigwa kwa mibahila ya
ngamiya, na kavala mkwiji
wa ng'hwembe mkigudi
chake. Lujo lwake lukala
nzige na uki. 5 Wanhu wam-
cholela kulawa Yelusalemu,
na isi yose ya Yudea na
kulawa isi zose zilihabehi
na lwanda lwa Yolidani.
6 Watogola hewo watenda
nzambi na Yohana kawaba-
tiza muulwanda lwa Yoli-
dani.
7 Yohana viyawone Mafal-
isayo na Masadukayo wengi
womwizila yawabatize,
kawalongela, “Mweye mi-
zoka nani yawalongele
modaha kuikimbila nhaguso
yonda igaligwe na Mulungu?
8 Musang'hane gaja gonda
galaguse muzileka nzambi
zenu. 9 Sekemugese kwa
kulonga kamba Abulahamu
heyo muhenga wetu. Nowa-
longela Mulungu kodaha
kugasola mabwe gano na
kugatenda lukolo lwa Ab-
ulahamu! 10 Shoka ikigwa
goya kukanha mibiki mna
gamasina. Kila mbiki uleka
kulela matunda ganogile
wokanhigwa na kwasigwa
muumoto. 11 Niye nowa-
batiza mweye kwa mazi
kulagusa muzileka nzambi
zenu. Lakini yonda yeze
kukisogo changu kowabatiza
kwa Loho Yang'alile na
kwa moto, heyo ni munhu
mkulu kubanza nene, niye
sifaya hata kupapa vilatu
vake. 12 Ayo kana lungo lwa
kubetela uhule mmakono
gake. Nayo kousola uhemba
wake na kuwika kudikanho,
lakini koisoma imikumvi
muumoto haufaga.”

Kubatizigwa kwa Yesu
Mlk 1:9-11; Luk 3:21-22

13 Mna izisiku azo Yesu
kasegela kulawa Galilaya
kachola kuna ulwanda lwa
Yolidani yakabatizigwe na
Yohana. 14 Lakini Yohana
kalonda kumgomesa Yesu,
kalonga, “Niye nolondeka
nibatizigwe na gweye, habali
wiza kumwangu?”
15 Yesu kamwidika, “Leka
sambi iwe vivo kwavija
kwakutenda vivo togatenda
gaja gose golondigwa na
Mulungu.” Avo Yohana
katogola.
16 Bahaja Yesu viyaba-
tizigwe, kalawa mgamazi,
ulanga ugubuka, na kamona
Loho wa Mulungu kohumu-
luka kamba huwa na kakala
uchanha yake. 17 Abaho sauti
ihulikigwa kulawa kuulanga
ilonga, “Ino heyo mwanangu
nimnogele, ninogezigwa
nayo.”

4

Kugezigwa kwa Yesu
Mlk 1:12-13; Luk 4:1-13

1 Abaho Loho Yang'alile
kamulongoza Yesu yachole
kuluwala yakagezigwe na
Mwenembago. 2 Kakala
kuko siku malongo mane
imisi na ikilo bila kuja.

Viyamambukize siku azo,
Yesu kona nzala. 3 Abaho
Mwenembago kamcholela
kamulongela, “Kamba gweye
kwa Mwana wa Mulungu
kweli galagize mabwe gano
gagaluke magate.”

4 Lakini Yesu kamwidika,
“Maandiko Gang'alile go-
longa, ‘Munhu hawa mgima
kwa kuja kwiiyeka, lakini
kwa kila mbuli yoolonga
Mulungu.’ ”

5 Abaho Mwenembago
kamsola Yesu mbaka
Yelusalemu buga ding'alile,
kamwika mna ikiswili
cha Ing'anda ya Mulungu.
6 Abaho kamulongela Yesu,
“Kamba kweli gweye kwa
Mwana wa Mulungu, ilagaze
mwenyego hasi, kwavija
Maandiko Gang'alile go-
longa,

‘Mulungu kowalagiza
wasenga zake wa
kuulanga mbuli ya
gweye,

nao wokusola mmakono gao,

sekeuilumize magulu gako
mgamabwe.’ ”

7 Yesu kamwidika, “Vivija
Maandiko Gang'alile go-
longa, ‘Sekeumgeze Mndewa
Mulungu wako.’ ”

8 Abaho Mwenembago
kamsola Yesu mbaka
uchanha ng'hani kuna ulu-
gongo lutali na kamulagusila
undewa wa mwiisi yose na
unovu wake. 9 Mwenembago
kamulongela, “Vino vose
nokugwaa, kamba wahan-
ifugamila na kunitambikila.”

10 Yesu kamulongela,
“Segela kumwangu Mwen-
embago! Kwavija Maandiko
Gang'alile golonga, ‘Mtam-
bikile Mndewa Mulungu
wako, na umsang'hanile
heyo yaiyeka!’ ”

11 Baho Mwenem-
bago kamuleka Yesu, na
wasenga wa kuulanga weza
wamsang'hanila.

Yesu kosonga sang'hano yake ako Galilaya

Mlk 1:14-15; Luk 4:14-15

12 Yesu viyahulike Yohana
Mbatizaji kagodekigwa
kukifungo, kachola isi ya
Galilaya. 13 Hakalile Naza-
leti lakini kachola kukala
Kapelinaumu kudibuga dili
behi na lamba da Galilaya,
kuzimbaka za isi ya Zabu-
loni na Nafutali. 14 Mbuli
ino ilawilila kamba vija
viyalongile mtula ndagu wa
Mulungu Isaya,

15 “Isi ya Zabuloni na isi ya
Nafutali
nzila ya kucholela mbahali,
umwambu uyagwe wa
lwanda lwa Yolidani
Galilaya, isi ya wanhu haweli
Wayahudi!
16 Wanhu wakalile mdiziza
wawona mulenge wa ukom-
bozi wa Mulungu
Waja wose wokala mwiisi ya
sisila da ifa
mulenge uwamwemwesela.”

17 Kulawa kipindi acho
Yesu kasonga kuwapetela
usenga wake, “Lekeni
nzambi zenu, kwavija
Undewa wa kuulanga
wammabehi.”

Yesu kowakema walowa somba wane
Mlk 1:16-20; Luk 5:1-11

18 Yesu viyakalile kobita kumgwazo wa lamba da Galilaya, kawavika munhu na mkulu wake wovuwa somba. Wakala Simoni yakemigwe Petulo na mdodo wake Andeleya, wakala wovuwa somba mna dilamba na mizavu yao. 19 Yesu kawalongela, "Nikwelelezeni na niye nowatenda muwe wavuwaji wa wanhu." 20 Bahaja waileka mizavu yao, wamkweleleza.

21 Kagenda kumwande kawavika wandugu wabili wayagwe. Yakobo na Yohana wanage Zebedayo. Wakala mwiingalawa hamoja na tatao Zebedayo woitanda mizavu yao. Yesu kawakema, 22 bahaja waileka ngalawa na tatao, na wamkweleleza Yesu.

Yesu kowapetela wanhu na kuwahonya
Luk 6:17-19

23 Yesu kachola mwiisi yose ya Galilaya, kafundiza mzing'anda za kumpula Mulungu na kawapetela wanhu Mbuli Inogile ya Undewa wa Mulungu na baho kawahonya wanhu wakalile na mitamu na magayo gose. 24 Mbuli zake zenela mwiisi yose ya Siliya, avo wanhu wamgalila wanhu wose wakalile watamu, waja wodununzika na kila utamu, weli na vinyamkela, na visango na waja waholole na Yesu kawahonya wose. 25 Wanhu wengi wamkweleleza Yesu kulawa Galilaya na Dekapoli, kulawa Yelusalemu na Yudea na isi ya mwambu uyagwe wa lwanda lwa Yolidani.

5

Yesu kowapetela wanhu kulugongo

1 Yesu viyaluwone lunhu lwa wanhu, kakwela kulugongo, kakala hasi. Wanahina zake wamcholela, 2 nayo kasonga kuwafundiza.

Deng'ho da kweli
Luk 6:20-23

3 "Wamweda wanhu waja womtamanila Mulungu yaiyeka,
kwavija Undewa wa kuulanga uli wao!
4 Wamweda wanhu waja wonyunyuwala,
kwavija Mulungu kowahoza!
5 Wamweda wanhu waja weli wahole,
kwavija Mulungu kowagwaa isi yose.
6 Wamweda wanhu waja weli na nzala na ng'hilu ya kutenda gaja goyolonda Mulungu,
kwavija Mulungu kowatenda wegute!
7 Wamweda wanhu waja weli na bazi kwa wayagwe,
kwavija Mulungu nayo kowonela bazi!
8 Wamweda wanhu waja wailavile kwa Mulungu kwa mizoyo yao yose,
kwavija womona Mulungu!

9 Wamweda wanhu waja
wotenda wanhu
wailumbe,
kwavija wokemigwa wana
wa Mulungu!
10 Wamweda wanhu waja
wodununzika mbuli
ya kutenda gaja goy-
olonda Mulungu,
kwavija Undewa wa kuu-
langa uli wao!"
11 "Mmweda mweye
muligigwa na kudununzigwa na kulongigwa vihile, kwavija mwa wanahina zangu. 12 Sekeleleni na kudeng'helela, kwavija mwikiligwa nhunza ng'hulu kuulanga. Kwavija vino vivo wadununzigwe watula ndagu wa Mulungu wakalile umwaka, mweye hamunavumbuka."

Mkele na mulenge
Mlk 9:50; Luk 14:34-35

13 "Mweye mulinga kamba mkele kwa wanhu wose wa mwiisi. Ila kamba mkele wahagiza ukali wake, vino wogeligwa choni mbaka ubweze ukali wake kabili? Haufaya bule, ila wokwasigwa kunze na wanhu woubojoga."

14 "Mweye muigala na mulenge kwa wanhu wa mwiisi. Buga dizengigwe kulugongo hadidaha kuifisa. 15 Kuduhu munhu yobwinha taa na kuigubika na kikalango, lakini koika kukingolobweda. Baho yomwemwesela kila munhu yeli mng'anda. 16 Vivo ili kumwenu mweye, mulenge wenu uwamwemwesele wanhu wagone gaja ganogile gomtenda muladi wamtogole Tataenu yeli kuulanga.

Malagizo ga Musa na mafundizo ga watula ndagu wa Mulungu

17 "Sekemugese nene niza kugasegeza Malagizo ga Musa hebu mafundizo ga watula ndagu wa Mulungu. Niye niza kutenda Malagizo gago galawilile. 18 Nowalongela ukweli, mbaka ulanga na isi vosegela, kuduhu hata mbuli ndodo ng'hani yonda isegezigwe mna Gamalagizo mbaka gose galongigwe galawilile. 19 Munhu yoyose yolema kukweleleza lagizo dodo mna Gamalagizo gano na kuwafundiza wayagwe watende vivo, munhu ayo kokuwa mdodo mna undewa wa kuulanga. Lakini munhu ija yogagoga Malagizo na kuwafundiza wanhu wayagwe watende vivo, munhu ayo kokuwa mkulu Muundewa wa kuulanga. 20 Nowalongeleni, kamba hamutenda ganogile goyolonda Mulungu kubanza wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, hamwingila ng'o Muundewa wa kuulanga.

Yesu kofundiza mbuli ya kugevuzika
Luk 12:57-59

21 "Muhulika wanhu wa umwaka viwalongeligwe, 'Sekemukome. Munhu yoyose yonda yakome yatagusigwe.' 22 Lakini

niye nowalongeleni munhu yoyose yomwihila ndugu yake kotagusigwa. Munhu yoyose yombeza ndugu yake kolondeka yagaligwe kukitala, na munhu yoyose yomkema ndugu yake, 'Mbozi!' ayo kolondeka yengile muumoto wa jehanamu.

23 "Avo kamba wahalonda kumulavila Mulungu nhunza muupango, na kokumbuka mugomba na ndugu yako, 24 tanhu ileke nhunza yako aho hana uupango, chola hima ukailumbe na ndugu yako, na abaho ubwele umulavile Mulungu nhunza yako.

25 "Munhu yahawa na mbuli na gweye na kolonda kukugala mna ikitala, uilumbe nayo yang'hali hanakugala kukitala. Buleavo yahakugala kukitala, na kukwika mmakono ga msemi, nayo kokwika mmakono ga wakalizi, na gweye kogodekigwa mkifungo. 26 Nokulongela kweli, mumo humulawa ng'o mbaka ulipe sente yose.

Mbuli ya ugoni

27 "Muhulika wanhu viwalongeligwe, 'Sekemutende ugoni.' 28 Lakini niye nowalongela, munhu yoyose yonda yamulole mtwanzi kwa kumsulukila, munhu ayo katenda ugoni na mtwanzi ayo muumoyo wake. 29 Avo kamba siso jako da mkono wa kudila dahakuhonza utende nzambi, ding'ole ujase. Kwavija yokuwa vinoga ng'hani gweye wagize kinhu kimoja cha lukuli lwako, kubanza lukuli lwako lose lwasigwe muumoto wa jehanamu. 30 Kamba mkono wako wa kudila wahakuhonza utende nzambi, ukanhe uwase! Kwavija vinoga ng'hani kumwako wagize kinhu kimoja cha lukuli lwako kubanza lukuli lwako lose lwasigwe muumoto wa jehanamu.

Fundizo da nyasa

Mat 19:9; Mlk 10:11-12; Luk 16:18

31 "Vivija muhulika wanhu viwalongeligwe, 'Munhu yoyose yomwasa mwehe wake kolondeka yamgwee kibua cha nyasa.' 32 Lakini niye nowalongeleni, mbigalo sekeyamwase mwehe wake, ila kamba mtwanzi ayo katenda ugoni. Kwavija kamba yahamwasa, komtenda yawe mgoni, na mbigalo yonda yamsole mtwanzi ayo yasigwe vivija kotenda ugoni.

Fundizo da kuiduila

33 "Muhulika wanhu wa umwaka viwalongeligwe, 'Sekeuleke kutenda kija kiuiduile, ila kolondeka utende mbuli zose ziuiduile kwa Mndewa.' 34 Lakini niye nowalongeleni, sekemuiduile. Sekemuiduile kwa ulanga, kwavija acho kigoda cha Mulungu, 35 vivija sekemuiduile kwa isi, kwavija aho hanhu ha kwikila magulu gake, hebu kwa Yelusalemu, kwavija dijo buga da Mndewa mkulu.

36 Vivija sekeuiduile kwa pala jako, kwavija hudaha kulutenda hata luvili lumoja luwe luzelu hebu lutitu. 37 Wahalonga, ‘Ona’ iwe ‘Ona,’ hebu wahalonga, ‘Bule’ iwe ‘Bule.’ Mbuli yoyose iyagwe kubanza zino yolawa kwa Mwenembago.

Mbuli ya kulipa gehile
Luk 6:29-30

38 “Muhulika viilongigwe, ‘Siso kwa siso, na zino kwa zino.’ 39 Lakini niye nowalongeleni, sekeumbwezele munhu yakutendele gehile. Munhu yahakutowa kanza da mkono wa kudila, muhindusile da kumoso. 40 Kamba munhu yahakugala kukitala kwa kulonda kusola shati jako, muleke yasole na koti jako. 41 Kamba munhu kokunanahiza umpapile mzigo wake kwa utali wa kilometa imoja, umpapile kwa kilometa mbili. 42 Munhu yahakupula kinhu mgwee, munhu yahalonda kukukopa sambiumulemele.

Kuwanogela wakwihile
Luk 6:27-28; Luk 6:32-36

43 “Muhulika wanhu viwalongeligwe, ‘Wanogeleni mbwiga zako, na uwehile waja wakwihile.’ 44 Lakini niye nowalongeleni, wanogeleni wanhu wowehila na wapulileni kwa Mulungu waja wowadununza, 45 baho mokuwa wana wa Tataenu yeli kuulanga. Kwavija heyo kowamwemwesela zuwa jake wanhu wehile na wanogile, na kowagwaa mvula waja wotenda gayolonda na waja wotenda gomgevuza. 46 Vino Mulungu kowagwaa nhunza gani kamba muhawanogela waiyeka wanhu waja wowanogela mweye? Vino hata wabokela kodi hawatenda vivo? 47 Muhawalamusa mbwiga zenu waiyeka, motenda kilozo gani? Vino hata wamhazi hawatenda vivo? 48 Molondeka mutelele kamba Tataenu yeli kuulanga viyatelele.

6

Fundizo da kuwataza wakiwa

1 “Iteganyeni, sekemutende mbuli zinogile mgameso ga wanhu muladi wanhu wawatogole. Muhatenda avo Tataenu wa kuulanga honda yawagwee nhunza yoyose.

2 “Avo kamba komgwaa kinhu munhu mkiwa, sekeutowe mhalati kutenda wanhu wakijuwe kija kiutenda, kamba viwotenda wanafiki mna izing'anda za kupulila na mna zinzila muladi wanhu wawatogole. Nowalongeleni ukweli, awo wabokela mwaka nhunza yao yose. 3 Lakini gweye wahamgwaa kinhu munhu mkiwa, mkono wako wa kumoso sekeujuwe kija kitendigwa na mkono wako wa kudila. 4 Tenda avo kwa kinyelegezi. Tatako yolola gotendigwa kinyelegezi kokugwaa nhunza.

Fundizo da kumpula Mulungu
Luk 11:2-4

5 “Mwahampula Mulungu,
sekemuigale na wanafiki!
Kwavija awo wanogelwa
kwima na kumpula Mulungu
mna zing'anda za ukupula
na mna zinzila mhanda,
muladi wanhu wawalole.
Nowalongeleni ukweli, awo
wabokela mwaka nhunza
yao yose. 6 Lakini gweye
wahampula Mulungu, in-
gila mdigati jako, hinda
lwivi lwako, umpule Tatako
hakoneka. Tatako iyolola
gaja gotendigwa kinyelegezi
kokugwaa nhunza.

7 “Mwahampula Mulungu,
sekemulonge mbuli nyingi
za chaka chaka kamba
viwotenda wamhazi, kwav-
ija wogesa wohulikigwa
kwa mbuli zao nyingi.
8 Sekemuigale nao, kwavija
Tataenu kajuwa kija kimu-
londa mung'hali hamunam-
pula. 9 Lakini mweye puleni
vino,

‘Tataetu uli kuulanga,
twaga jako ditogoligwe,
10 undewa wako wize,
goulonda mwiisi ga-
tendigwe, kamba viili
kuulanga.
11 Utugwee lelo lujo lwetu
lwa kila siku.
12 Uzigele kumgongo nzambi
zetu zitutendile,
kamba vija tweye vituzigela
kumgongo mbuli za
wanhu wayagwe zi-
watutendele.
13 Sekeutwingize kuna
ukugezigwa,
lakini utuhonye na ija Imdu-
muka.
[Kwavija siku zose undewa
ni wako na inguvu na
ukulu. Ona.’]

14 “Kamba mwahazigela
kumgongo nzambi wanhu zi-
wawatendele, vivija Tataenu
yeli kuulanga kozigela
kumgongo nzambi zenu.
15 Lakini kamba hamuzigela
bule kumgongo nzambi za
wanhu wayagwe, Tataenu
yeli kuulanga nayo hazigela
bule kumgongo nzambi zenu
zimutendile.

Fundizo da kufunga kuja

16 “Mwahafunga kuja,
sekemuwe kamba wanafiki,
awo wovitenda vihanga
vao vigele bazi muladi
wakoneke kamba wafunga
kuja. Nowalongeleni uk-
weli, awo wabokela mwaka
nhunza yao yose. 17 Lakini
gweye wahafunga kuja,
sunha kihanga chako na
ubunhe mvili zako, 18 muladi
wanhu wayagwe sekewaku-
juwe kamba kufunga kuja
ila Tatako yaiyeka yoleka
koneka, ayo yonda yajuwe.
Nayo Tatako yolola gaja gou-
tenda kinyelegezi kokugwaa
nhunza.

Ngama ya kuulanga
Luk 12:33-34

19 “Sekemwike ngama
zenu mwiisi ino muli na
ng'hobo na lungwi luz-
ibananga, na wabavi wok-
wingila na kwiba. 20 Lakini
mwike ngama zenu kuu-
langa, ako ng'hobo na lungwi
havidaha kubananga, na
wabavi hawadaha kwingila
na kwiba. 21 Kwavija kuko

kuili ngama yako, vivija kuko kondauwe moyo wako.

Mulenge wa lukuli
Luk 11:34-36

22 "Meso gago taa ya lukuli. Kamba meso gako magima, lukuli lwako lose lokuwa na mulenge, 23 lakini kamba meso gako gabanangika, lukuli lwako lose lokuwa mdiziza. Avo kamba mulenge ulimgati mmwako wahawa ziza, dokuwa ziza totolo!

Kumsang'hanila Mulungu na mali
Luk 16:13; 12:22-31

24 "Kuduhu munhu yodaha kuwasang'hanila wakulu wabili, kwavija komwihila imoja na kumnogela iyagwe, hebu koilumba na imoja na kumbeza iyagwe. Hamudaha kumsang'hanila Mulungu hamoja na mali.

25 "Lekaavo nowalongeleni, sekemuugaiye ugima, moja choni na kung'wa choni, hebu ng'huli zenu zovala choni. Vino ugima haunogile bule kubanza lujo? Hebu lukuli halunogile bule kubanza viwalo? 26 Waloleni bondwa, hawahanda, hawasenga, hebu kwika kudikanho, lakini Tataenu yeli kuulanga kowadima. Vino mweye hamunogile ng'hani bule kubanza iwabondwa? 27 Nani kumwenu kwa kuigaza ng'hani kodaha kwengeza hata saa dimoja da ugima wake?

28 "Habali mogaiya viwalo? Loleni maluwa ga kumuhulo vigokula, hagasang'hana hebu kuitendela viwalo. 29 Lakini nowalongeleni, hata mndewa Sulemani mwenyego na utajili wake wose, havalile goya kamba luwa dimoja mna gamaluwa gano. 30 Kamba Mulungu heyo yodivaza jani da kumuhulo, lelo dabahano na mayo dokwasigwa muumoto, vino hondayawavaze ng'hani mweye? Mweye wanhu mutamanila kidogo!

31 "Avo sekemuigaze kwa kulonga, 'Toja choni?' hebu, 'Tong'wa choni?' hebu, 'Tovala choni?' 32 Kwavija vinhu vino vivo voogaiya wamhazi. Tataenu yeli kuulanga kojuwa kamba movilonda vinhu vose avo. 33 Lakini tanhu uzahileni Undewa wa Mulungu na gaja goyolonda, na vino vose mogweleligwa. 34 Avo sekemugagaiye ga mayo, kwavija mayo yoigaiya yenyego. Kila siku yoigaiya yenyego.

7

Kuwatagusa wanhu wayagwe
Luk 6:37-38, 41-42

1 "Sekemuwataguse wanhu wayagwe, avo na mweye sekemutagusigwe na Mulungu. 2 Kwavija vimuwatagusa wanhu wayagwe, na mweye motagusigwa vivo. Mulungu kowatendela vivija vimuwatendela wayagwe. 3 Habali kolola kibanzi kili mdisiso

da ndugu yako, lakini hulola biki dili mdisiso jako?
4 Hebu kodahaze kumulongela ndugu yako, ‘Chonde leka nikulave kibanzi kili mdisiso jako,’ na kuno gweye mwenyego mdisiso jako mna biki?
5 Gweye kwa mnafiki! Tanhu lava biki dili mdisiso jako, abaho kodaha kulola goya na kulava kibanzi kili mdisiso da ndugu yako.

6 “Sekemuwagwee umbwa vinhu vilavigwe kwa Mulungu, kwavija wowahinduka na kuwaluma. Hebu sekemuwapigisile nguluwe lulu zenu, kwavija wozibojoga.

Pula, zahila, gong'onda
Luk 11:9-13

7 “Puleni, na mweye mogweleligwa, zahileni, na mweye movona, gong'ondeni ulwivi, na mweye movugulilwa.
8 Kwavija munhu yoyose yompula Mulungu kogweleligwa, na munhu yoyose yozahila kopata, na munhu yoyose yogong'onda ulwivi kovuguliligwa.
9 Vino kuna munhu yoyose kumwenu mweye kamba mwanage yahampula gate komgwaa dibwe?
10 Hebu yahampula somba komgwaa zoka?
11 Kamba mweye mmemile nzambi mojuwa kuwagwaa wanenu vinhu vinogile, avo Tataenu yeli kuulanga kowagwaa ng'hani vinhu vinogile wanhu waja wompula.

12 “Avo watendeleni wayagwe gaja gose gomulonda mweye kutendeligwa, kwavija dino dijo fambulo da Malagizo ga Musa na mafundizo ga watula ndagu wa Mulungu.

Lwivi msisili
Luk 13:24

13 “Ingileni kubitila lwivi msisili, kwavija lwivi lwa kwingilila kuna ukupotela lugazi, na nzila ilongoza ako ibuha, na wanhu wengi wobitila nzila ayo.
14 Lakini nzila ilongoza kuugima ni ndodo na sisili, wanhu kidogo awo woyona.

Mbiki na matunda gake
Luk 6:43-44

15 “Iteganyeni na watula ndagu wa uvizi. Wowezila kwa kukoneka kwa kunze kamba ng'hondolo, lakini mgati mmwao waigala na mbwizi.
16 Mowajuwa kwa sang'hano zao, mkese haudaha kulela fulu na mgude haudaha kulela ngama.
17 Vivija kila mbiki unogile wolela matunda ganogile, na mbiki wihile wolela matunda gehile.
18 Mbiki unogile haulela matunda gehile, na mbiki wihile haulela matunda ganogile.
19 Kila mbiki uleka kulela matunda ganogile wokanhigwa na kwasigwa muumoto.
20 Avo mowajuwa watula ndagu wa uvizi kwa kija kiwosang'hana.

Mweye siwajuwile bule
Luk 13:25-27

21 “Siyo kila munhu yong'hema ‘Mndewa, Mndewa’ kokwingila mna Undewa wa kuulanga, ila waja waiyeka wotenda gaja goyolonda Tatangu yeli kuulanga. 22 Siku ya nhaguso yahavika, wanhu wengi wonongela, ‘Mndewa, Mndewa! Kwa twaga jako tuwapetela wanhu usenga wa Mulungu, na kwa twaga jako tuwalava wanhu vinyamkela na kutenda unzonza!’ 23 Abaho nowalongela, ‘Ka, mweye siwajuwile bule. Segeleni kumwangu, mweye wanhu mutenda gehile!’

Wazengaji ng'anda wabili
Luk 6:47-49

24 “Munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kuzigoga, ayo kaigala na munhu mbala yazengile ng'anda yake mdibwe kulu. 25 Mvula itowa, vizanda vimema mazi, beho dibuma na kuitowa ng'anda ija, lakini hailagale bule, kwavija chandusilo chake kizengigwa mdibwe.

26 “Lakini munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kolema kuzigoga, ayo kaigala na munhu mbozi yazengile ng'anda yake mumsanga. 27 Mvula itowa, vizanda vimema mazi, beho dibuma na kuitowa ng'anda ija, nayo igwa kwa nguvu.”

Udahi wa Yesu

28 Yesu viyamambukize kulonga avo, lunhu lose lwa wanhu lukanganywa kwa mafundizo gake, 29 kwavija hafundize kamba wafundiza wao wa Malagizo ga Musa, lakini kafundiza kwa udahi.

8

Yesu komuhonya munhu yeli na dikulu
Mlk 1:40-45; Luk 5:12-16

1 Yesu viyahumuluke kulawa kukigongo lunhu lwa wanhu lumkweleleza. 2 Munhu imoja yeli na utamu wa dikulu kamgendela Yesu, kamfugamila kalonga, “Go mkulu, wahalonda kodaha kunihonya.”

3 Yesu kamgolosela mkono wake, kamkwasa munhu ayo kalonga, “Nolonda, hona!” Bahaja munhu ayo kahona. 4 Abaho Yesu kamulongela, “Tegeleza! Sekeumulongele munhu yoyose, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa yakakulolese lolese. Abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa.”

Yesu komuhonya msang'hanaji wa mkulu wa wakalizi wa Lumi
Luk 7:1-10

5 Yesu viyengile Kapelinaumu, mkulu imoja wa wakalizi wa Lumi kamgendela kampula yamtaze. 6 Kalonga, “Go mkulu, msang'hanaji wangu kawasa ukae, kaholola na kolumwa ng'hani.”

7 Yesu kamulongela, “Nochola kumuhonya.”

8 Mkulu ayo kamwidika, “Go mkulu niye sifaya gweye wingile mng'anda yangu. Lakini longa mbuli na msang'hanaji wangu

kohona. 9 Naniye vivija na hasi ya udahi wa wakulu na nina wakalizi hasi yangu. Nahamulongela ino 'Chola!' nayo kochola, nahamulongela iyagwe 'Izo!' nayo kokwiza, vivija nahamulongela msang'hanaji wangu, 'Tenda vino!' nayo kotenda vivo."

10 Yesu viyahulike avo, kakanganya kawalongela waja wamkweleleza, "Nowalongeleni, sinamona munhu yoyose mwiisi ya Izilaeli yotamanila kamba ino. 11 Nowalongeleni ukweli, wanhu wengi wokwiza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na mwambu wa kudihongela, wokala hamoja na Abulahamu na Isaka na Yakobo mna ulujo kuna Uundewa wa kuulanga. 12 Lakini waja wolondeka wawe muundewa wa Mulungu wokwasigwa kunze kudiziza, ako wolila na kudafuna meno." 13 Abaho Yesu kamulongela mkulu ayo, "Chola ukae, na kija chuupulile chotendigwa."

Saa iija msang'hanaji wake kahona.

Yesu kowahonya wanhu wengi
Mlk 1:29-34; Luk 4:38-41

14 Yesu viyacholile ukayake Petulo, kamvika mkwe wa kitwanzi wa Petulo kawasa mulusazi, kolumwa homa. 15 Yesu kamgoga mkono wake na homa imulawa, nayo kenuka kasonga kuwasang'hanila.

16 Ichungulo viivikile, wanhu wamgalila Yesu wanhu wengi wakalile na vinyamkela. Yesu kawalava vinyamkela kwa kulonga na kawahonya wakalile watamu. 17 Katenda avo muladi kilawilile kija kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu Isaya, "Heyo mwenyego kasola magayo getu na kapapa mitamu yetu."

Wanahina wa Yesu viwolondeka kukala
Luk 9:57-62

18 Yesu viyaluwone lunhu lwa wanhu lumzunguluka, kawalagiza wanahina zake waloke mwambu uyagwe wa lamba. 19 Mfundiza Malagizo ga Musa imoja kamcholela kamulongela, "Mfundiza, nokuwinza kokose kuuchola."

20 Yesu kamwidika, "Vizongo wana mhango na ndege wana mvulu, lakini Mwana wa Munhu kaduhu hanhu ha kubwihila."

21 Mwanahina wake imoja kamulongela, "Go mkulu, beta tanhu mbweleganye hamzike tatangu."

22 Lakini Yesu kamulongela, "Nikweleleze, waleke wanhu wafile wawazike wanhu wao wafile."

Yesu kohoza beho
Mlk 4:35-41; Luk 8:22-25

23 Yesu kengila mwiingalawa na wanahina zake wamkweleleza. 24 Bahaja dilawilila beho kulu kudilamba, na mawimbi ga mazi gaitowa ingalawa, mbaka ingalawa ilonda kudidimila. Lakini Yesu kakala yawasile. 25 Wanahina zake wamgendela wamulamusa,

wamulongela “Go mkulu, tukombole todidimila!”
26 Yesu kawalongela, “Mweye mutamanila kidogo, habali modumba?” Avo kenuka kadikomhokela beho na ng'humbi ya mazi vinyamale na baho kukala tuluu.
27 Wanhu wakanganya, wauza, “Vino ino munhu gani? Mbaka beho na ng'humbi vomuhulika!”

Yesu kowahonya wanhu wabili weli na vinyamkela
Mlk 5:1-20; Luk 8:26-39

28 Yesu viyavikile umwambu, mwiisi ya Gadala, kaiting'hana na wanhu wabili weli na vinyamkela, walawa kuna gamapanga. Wanhu awo wakala wodumbigwa, avo kuduhu munhu yadahile kubita nzila ayo. 29 Bahaja viwamone Yesu waguta mizangi wolonga, “Gweye Mwana wa Mulungu, kotulonda choni? Kwiza kutudununza kipindi king'hali hakinavika?”
30 Behi na hanhu aho hakala na bumbila da nguluwe woja. 31 Avo vinyamkela wampula Yesu, “Wahatulava tuleke twingile mna iwanguluwe.”
32 Yesu kawalongela, “Choleni,” Avo walawa na wengila mna iwanguluwe. Bumbila jose dihumulukila mna ingema ya dilamba na wose wafa mgamazi.
33 Wasusilaji wa nguluwe awo wakimbila, wachola kudibuga, ako walonga mbuli zose zilawilile na walonga mbuli ya wanhu waja wakalile na vinyamkela. 34 Avo wanhu wose walawa kudibuga dija, wachola kuiting'hana na Yesu. Na viwamone wampula yasegele mwiisi yao.

9

Yesu komuhonya munhu yaholole
Mlk 2:1-12; Luk 5:17-26

1 Yesu kengila mwiingalawa kaloka umwambu wa lamba kachola kunadibuga diyakalile. 2 Wanhu wayagwe wamgalila munhu yaholole lukuli, yatambalale mulusazi. Yesu viyone kutamanila kwao, kamulongela munhu ayo yaholole, “Mwanangu, gangamala! Nzambi zako zigeligwa kumgongo.”
3 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wailongela, “Munhu ino komuliga Mulungu!”
4 Yesu kajuwa viwagesile, avo kawalongela, “Habali mogesa gehile mna imizoyo yenu? 5 Vino choni kibuhile kulonga, ‘Nzambi zako zigeligwa kumgongo,’ hebu kulonga, ‘Ima utembele’? 6 Lakini nolonda mujuwe vino, Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu.” Avo kamulongela munhu ija yaholole, “Ima, papa lusazi lwako, uchole ukayako!”
7 Munhu ija kenuka kachola ukayake. 8 Wanhu viwonile avo, wadumba, wamtogola Mulungu kwa

kuwagwaa wanhu udahi awo.

Yesu komkema Matayo
Mlk 2:13-17; Luk 5:27-32

9 Yesu kasegela hanhu aho, na viyakalile kochola, kamona mbokela kodi, twaga jake Matayo, kakala hanhu hakulipila kodi. Yesu kamulongela, “Nikweleleze.”

Matayo kenuka, kamkweleleza.

10 Yesu viyakalile koja mng'anda ya Matayo, wabokela kodi wengi na wanhu wehile weza, waja hamoja na Yesu na wanahina zake. 11 Mafalisayo wayagwe viwone avo, wawauza wanahina zake, “Habali mfundiza wenu koja hamoja na wanhu wano?”

12 Yesu viyahulike avo, kalonga, “Wanhu wagima hawamulonda mganga, ila wanhu watamu. 13 Lakini choleni mkaifunze mna Gamaandiko Gang'alile, Mulungu kalonga, ‘Kinilonda niye bazi, siyo nhosa.’ Niye sizile kuwakema wanhu wogesa wanoga, lakini niza kuwakema wanhu wene nzambi.”

Mbuli ya kufunga kuja
Mlk 2:18-22; Luk 5:33-39

14 Wanahina wa Yohana Mbatizaji wamcholela Yesu wamuuza, “Habali tweye tofunga kuja na Mafalisayo vivija wofunga kuja, lakini wanahina zako hawafunga kuja bule?”

15 Yesu kawedika, “Vino yodahika vilihi wanhu wagonekigwe kuna idizengele wanyunyuwale kipindi munhu yosola kahamoja nao? Haidahika bule! Lakini kipindi chokwiza munhu yosola vonda yasegezigwe kumwao, aho wofunga kuja.”

16 “Kuduhu munhu yokwika kilaka cha sambi mna ikiwalo cha umwaka, yahatenda vivo kilaka cha sambi chokidega kiwalo cha umwaka na aho hadegeke hokongezeka.”

17 “Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambi mna imifuko ya ng'hwembe ya umwaka, kwavija yahatenda avo imifuko ayo yotulika, divai yokwitika na imifuko yobanangika. Ila divai ya sambi yogidigwa mna imifuko ya ng'hwembe ya sambi, vose vokuwa vigima.”

Mndele wa mkulu imoja na mtwanzi mtamu
Mlk 5:21-43; Luk 8:40-56

18 Yesu viyakalile kolonga avo, mkulu wa Wayahudi kamgendela kamfugamila kalonga, “Mwanangu kafa, nokupula tuchole ukamwikile makono, nayo kokuwa mgima.”

19 Yesu na wanahina zake wenuka, wachola hamoja nayo.

20 Mtwanzi imoja yakalile na utamu wa kutumika kwa miyaka longo na mibili, kamcholela Yesu kukisogo, kakwasa mhindo ya kiwalo chake. 21 Kailongela mwenyego, “Nahakwasa kiwalo chake, nohona.”

22 Yesu kahinduka, kamona mtwanzi ayo, kamulongela, “Mndele, gangamala! Kutamanila kwako kukuhonya.” Bahaja mtwanzi ija kahona.

23 Yesu viyengile mna ing'anda ya mkulu ija, kawona watowa ving'weng'we va nyila za ndilo na lunhu lwa wanhu lukala lolila. 24 Kawalongela, “Laweni kunze. Imwana hafile bule, ila kawasa!” Nao wamseka. 25 Lunhu lwa wanhu vilulawile kunze, Yesu kengila kudigati da mndele ayo, kamgoga mkono wake, nayo kenuka. 26 Mbuli ayo ibwililika kila hanhu mwiisi ija.

Yesu kowahonya wasuwameso wabili

27 Yesu kasegela hanhu aho, viyakalile kochola wanhu wabili wasuwameso wamkweleleza kuno wokemelela, “Mwana wa Daudi, tonele bazi!”

28 Yesu viyengile mng'anda, wasuwameso waja wabili wamgendela, Yesu kawauza, “Motogola kamba nodaha kuwahonya?”

Wamwidika, “Ona, go mkulu!”

29 Yesu kawakwasa meso gao, kalonga, “Ilawilile kamba vimutogola.” 30 Meso gao galola, Yesu kawazuma ng'hani, “Sekemumulongele munhu yoyose mbuli ino!”

31 Lakini wao wachola, wazibwililisa mbuli za Yesu mwiisi ija yose.

Yesu komuhonya munhu halonga

32 Wanhu viwakalile wosegela, wanhu wayagwe wamgalila Yesu munhu yakalile halonga, kwavija kakala na kinyamkela. 33 Kinyamkela viyalavigwe, munhu ija yakalile halonga, kasonga kulonga. Wanhu wakanganya na kulonga, “Hatunachona kinhu kamba kino mwiisi ya Izilaeli!”

34 Lakini Mafalisayo walonga, “Kana mwenembago ayo yomgwaa udahi wa kuwalava vinyamkela.”

Yesu kowonela bazi wanhu

35 Yesu kachola mna gamabuga gose na ivijiji, kafundiza mna izing'anda zao za kumpula Mulungu, kawapetela Mbuli Inogile ya Undewa wa Mulungu na kuwahonya wanhu weli na mitamu na magayo. 36 Yesu viyawone wanhu, kawonela bazi kwavija wakala wogaya na waduhu munhu wa kuwataza, kamba ng'hondolo weliduhu msusilaji. 37 Abaho kawalongela wanahina zake, “Ndiya nyingi, lakini wasang'hanaji wadodo. 38 Mpuleni Mndewa wa indiya, yawatume wasang'hanaji mumgunda wake.”

10

Watumigwa longo na wabili

Mlk 3:13-19; Luk 6:12-16

1 Yesu kawakema wanahina zake longo na wabili na kawagwaa udahi wa kulava vinyamkela, kuhonya mitamu na magayo. 2 Gano gago

matwaga ga watumigwa longo na wabili, wa ichanduso Simoni yakemigwe Petulo na ndugu yake Andeleya, Yakobo na ndugu yake Yohana wana wa Zebedayo. 3 Filipo na Batulumayo, Tomaso na Matayo mbokela kodi, Yakobo mwana wa Alufayo, na Tadayo, 4 Simoni Mkananayo, na Yuda Isikaliote, yamuhinduke Yesu.

Sang'hano ya watumigwa longo na wabili
Mlk 6:7-13; Luk 9:1-6

5 Yesu kawatuma watumigwa wano longo na wabili kawalagiza, "Sekemuchole kwa wanhu wamhazi, hebu kwingila mna gamabuga ga Wasamalia. 6 Ila choleni kwa wanhu wa isi ya Izilaeli waigalile na ng'hondolo wapotele. 7 Mwahachola, wapeteleni usenga uno, 'Undewa wa kuulanga wa mmabehi!' 8 Muwahonye watamu, wazilibuleni wafile, muwahonye waja weli na utamu wa dikulu, muwalave vinyamkela. Mugweleligwa bule, laveni bule. 9 Mna imifuko yenu, sekemusole zahabu hebu shaba hebu sente. 10 Muumwanza wenu, sekemusole mkoba hebu viwalo vibili hebu vilatu hebu mkongoja. Kwavija msang'hanaji kolondeka yagweleligwe kija kilondeka.

11 "Mwahengila mna dibuga jojose hebu mna ikijiji, mumzahile munhu yonda yawabokele, kaleni ukayake mbaka vondamusegele. 12 Mwahengila mng'anda, walamuseni wenekae. 13 Wanhu wa ng'anda ayo wahawabokela goya, tindiwalo jenu dokala nao, kamba wahaleka kuwabokela, tindiwalo jenu dowabweleleni mweye. 14 Munhu yoyose yahalema kuwabokela hebu kuwategeleza, vondamusegele baho kung'huseni matimbwisi mmagulu genu kamba kilaguso cha kuwalema. 15 Nowalongeleni ukweli mna isiku ya nhaguso Mulungu kowonela bazi wanhu wa buga da Sodoma na Gomola kubanza buga dijo."

Madununzo gonda geze
Mlk 13:9-13; Luk 21:12-17

16 "Nowatuma kamba ng'hondolo hagati ya mbwizi. Avo muwe wabala kamba zoka na wahole kamba huwa. 17 Muiteganye na wanhu, kwavija wowagala mna ivitala, wowatowa mbalati mna izing'anda za kumpula Mulungu. 18 Mbuli ya niye mogaligwa haulongozi ha wakulu na wandewa, muladi muwalongela wao na wamhazi Mbuli Inogile. 19 Vonda wawagale mkitala, sekemugese gaja gondamulonge, kipindi chahavika mogweleligwa cha kulonga." 20 Kwavija siyo mweye mondamulonge, lakini Loho wa Tataenu kolonga kubitila mweye.

21 "Munhu komuhinduka ndugu yake too yakomigwe na tata komuhinduka mwanage yakomigwe, na wana wowahinduka tata zao na mama zao wakomigwe.

22 Wanhu wose wowehila
mweye mbuli ya twaga
jangu. Lakini yoyose yonda
yafunge umoyo mbaka
kukimambukizo, kokom-
boligwa. 23 Wahawadununza
kudibuga dimoja, kimbilileni
kudibuga diyagwe, nowalon-
geleni ukweli, hamumam-
bukiza sang'hano yenu kuna
gamabuga gose ga Izilaeli
yang'hali Mwana wa Munhu
hanakwiza.
24 "Mwanahina hali mkulu
kubanza mfundiza wake,
wala mtumwa hambita
mndewa wake. 25 Vimnogela
mwanahina kuigala na
mfundiza wake na mtumwa
kuigala na mndewa wake.
Kamba mkulu wa ng'anda
kakemigwa Belizebuli, vino
wanhu wa ng'anda yake
honda wakemigwe matwaga
gehile ng'hani?"

Nani wa kumdumba
Luk 12:2-7

26 "Avo sekemuwadumbe
wanhu. Chochose kigu-
bikigwe chogubuligwa
na chochose kifisigwe
chokoneka. 27 Kiniwalongeleni
mdiziza, mkilonge imisi,
na mbuli imuihulike
kwa kinyelegezi, mw-
eye ilongeni mkiswili.
28 Sekemuwadumbe waja
iwokoma lukuli, lakini
hawadaha kuikoma loho,
ila mumdumbe Mulungu
yodaha kulukoma lukuli
na loho muumoto wa je-
hanamu. 29 Vino nhongwa
wabili hawauzigwa kwa
sente imoja? Lakini kuduhu
hata imoja wao yofa bila
Tata yenu kujuwa. 30 Lakini
mweye, hata mvili zili
mmapala genu zipetigwa
zose. 31 Avo sekemudumbe,
mweye munoga ng'hani
kubanza nhongwa wengi!"

Kumtogola na kumulema
Kilisito
Luk 12:8-9

32 "Munhu yoyose yonito-
gola niye mgameso ga wanhu
na niye nomtogola mgameso
ga Tatangu yeli kuulanga.
33 Lakini munhu yoyose
yonibela niye mgameso ga
wanhu na niye nombela
mgameso ga Tatangu yeli
kuulanga."

Sizile kugala tindiwalo ila
zele
Luk 12:51-53; 14:26-27

34 "Sekemugese kamba
niza kugala tindiwalo kwa
wanhu wa mwiisi. Sizile
kugala tindiwalo, ila zele.
35 Kwavija niza kuwagola
wana na tatazao wandele
na mamazao, wandele na
wakwe zao wa kitwanzi.
36 Wehi wa munhu ni wanhu
wa mng'anda mmwake.
37 "Munhu yoyose yomno-
gela tatake hebu mamake
kubanza niye hafaya yawe
mwanahina wangu. Na
munhu yoyose yowanogela
wanage hebu mndele
wake kubanza niye hafaya
yawe mwanahina wangu.
38 Munhu yoyose yoleka
kupapa msalaba wake na
kunikweleleza niye, hafaya
yawe mwanahina wangu.
39 Munhu yougomesa ugima
wake kowagiza lakini
munhu youlava ugima wake
mbuli ya niye, koupata.

Nhunza
Mlk 9:41
40 “Munhu yoyose yowabokela mweye kombokela niye, na munhu yoyose yombokela niye kombokela ija yanhumile. 41 Munhu yoyose yombokela mtula ndagu wa Mulungu, kwavija ayo mtula ndagu wa Mulungu, kobokela nhunza ya munhu ayo. Na munhu yoyose yombokela munhu yanogile, kwavija heyo kanoga kobokela nhunza ya munhu ayo. 42 Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yomgwaa mwanahina kikasi cha mazi govega kwavija heyo imoja wa wanahina zangu wadodo, kobokela nhunza yake.”

11

Yohana Mbatizaji kowatuma wanahina zake kwa Yesu
Luk 7:18-35
1 Yesu viyamambukize kuwagwaa malagizo gano wanahina zake longo na wabili, kasegela hanhu aho, kachola kufundiza na kuwapetela wanhu mna gamabuga ga Galilaya.

2 Yohana Mbatizaji yakalile mkifungo viyahulike gaja gayakalile yotenda Kilisito, kawatuma wanahina zake kwa Yesu. 3 Wamuuza Yesu, “Vino gweye heyo ija iyalongile Yohana kokwiza, hebu tumbete iyagwe?”

4 Yesu kawedika, “Bweleni mkamulongele Yohana gaja gomuhulika na kugona, 5 wasuwameso wolola, mbetembete wotembela, na weli na utamu wa dikulu wohonyigwa na wanhu hawahulika wohulika, wafile wozilibuka na wakiwa wopeteligwa Mbuli Inogile. 6 Wamweda waja wose weliduhu shaka na niye!”

7 Wanahina wa Yohana viwakalile wosegela, Yesu kasonga kululongela lunhu mbuli za Yohana, “Vino vimucholile kuluwala muchola kulola choni? Muchola kulola lusanze vilutigisigwa na beho? 8 Kumbe muchola kulola choni? Muchola kumulola munhu yavalile viwalo vinogile? Wanhu wovala kamba avo wokala mna zing'anda za Wandewa! 9 Nongeleni, vino muchola kulola choni? Muchola kumulola mtula ndagu wa Mulungu? Ona, lakini mona vingi ng'hani kubanza mtula ndagu wa Mulungu. 10 Kwavija Yohana ayo yalongigwe mna Gamaandiko Gang'alile, ‘Mulungu kalonga, nomtuma msenga wangu yakulongolele, yaitande nzila yako.’ 11 Nowalongeleni ukweli, hanalawilila munhu yoyose yeli munhu mkulu kubanza Yohana Mbatizaji. Lakini yeli munhu mdodo ng'hani Muundewa wa kuulanga ni munhu mkulu kubanza Yohana. 12 Kulawa kipindi cha Yohana Mbatizaji mbaka sambi, wanhu waulema kwa nguvu Undewa wa kuulanga na wanhu wene nguvu wogeza kuuboka. 13 Kwavija Malagizo ga Musa na watula ndagu wa Mulungu, galonga

mbuli ya undewa mbaka kwiza kwa Yohana Mbatizaji. 14 Mwahazitogola mbuli zao, Yohana heyo Eliya yalongigwe kokwiza. 15 Yeli na magwiti yahulike!

16 “Vino wanhu wa lukolo lwa sambi waigala na choni? Waigala na wana wadodo wakalile mna gamagulilo. Kibumbila kimoja chokemelela kiyagwe, 17 ‘Tuwatowela gombe sugu, lakini hamuvinile bule! Tuwembila nyila za kuiyalala, lakini hamulilile bule!’ 18 Kwavija Yohana viyezile kafunga kuja na hang'wile divai, nao walonga, ‘Kana kinyamkela!’ 19 Mwana wa Munhu viyezile, kaja na kung'wa, nao walonga, ‘Muloleni munhu ino! Mmelo na mlevi, mbwiga zake wabokela kodi na wanhu wene nzambi!’ Lakini nzewele ya Mulungu yokoneka inoga kwa sang'hano zake.”

Mabuga goleka kutogola
Luk 10:13-15

20 Yesu kasonga kuwakomhokela wanhu wa mabuga gayatendile unzonza mwingi, kwavija wanhu awo hawazilekile bule nzambi zao. 21 “Kogaya, gweye buga da Kolazini! Kogaya gweye buga da Betisaida! Maza unzonza utendigwe kumwenu mweye, wahatendigwe mna gamabuga ga Tilo na Sidoni, wanhu zake wahalekile mwaka nzambi zao na kuvala magunia na kuibakaza mitozi, kulagusa kamba waleka nzambi zao! 22 Nowalongeleni ukweli, siku ya nhaguso Mulungu kowonela bazi wanhu wa isi za Tilo na Sidoni kubanza mweye! 23 Vivija na gweye Kapelinaumu! Vino kolonda kuinula mwenyego mbaka kuulanga? Kohumulusigwa mbaka kowochola wanhu wafile! Maza unzonza utendigwe kumwako gweye wahatendigwe Sodoma, isi ayo yahasigale mbaka lelo! 24 Nowalongeleni, mna isiku ya nhaguso Mulungu kowonela bazi wanhu wa isi ya Sodoma kubanza mweye!”

Izoni kumwangu mubwihile
Luk 10:21-22

25 Mna ikipindi acho Yesu kalonga, “Tata, Mndewa wa kuulanga na mwiisi, nokutogola kwavija kuwafisa mbuli zino wanhu weli na nzewele na ubala, na kuwagubulila wana wadodo. 26 Ona, Tata, vino vivo viulondile.

27 “Tatangu kanigwaa vinhu vose. Kuduhu munhu yamjuwile Mwana ila Tata yaiyeka, na kuduhu munhu yamjuwile Tata, ila Mwana yaiyeka na waja Mwana yawasagule kuwagubulila wamjuwe Tata.

28 “Izoni kumwangu mweye mose mugaya na kulemelwa na mizigo mikulu, na niye nowatenda mubwihile. 29 Soleni nila yangu muifunze kumwangu, kwavija niye simgaza munhu hebu kumwehula, na mweye mokala mizoyo iholile. 30 Kwavija nila yangu ibuha

na mizigo yonda niwadikwe mibewe."

12

Mndewa wa Kubwihila
Mlk 2:23-28; Luk 6:1-5

1 Mna ikipindi acho, Yesu kakala yobita mna imigunda ya uhemba, mwiisiku ya Kubwihila. Wanahina zake wakala na nzala, avo wasonga kuhulula uhemba na kuja. 2 Mafalisayo viwonile avo, wamulongela Yesu, "Lola, wanahina zako wotenda kinhu kigomesigwe kutendigwa mwiisiku ya Kubwihila!"

3 Yesu kawedika, "Hamusomile kija kiyatendile Daudi, kipindi heyo na wayage viwakalile na nzala? 4 Kengila Mng'anda ya Mulungu, heyo na wayage wagaja magate galavigwe nhosa kwa Mulungu, hamoja hailondeke wao wagaje, ila walava nhosa waiyeka. 5 Vino hamusomile mna Gamalagizo ga Musa, kila siku ya Kubwihila walava nhosa wobena lagizo da siku ya Kubwihila mna Ing'anda ya Mulungu, na hawakoneka kamba wabananga? 6 Nowalongeleni hano hana munhu mkulu kubanza Ng'anda ya Mulungu. 7 Maza mujuwile fambulo da ulonzi uno, 'Nolonda bazi, silonda sadaka,' sambi muwataguse wanhu weliduhu gehile. 8 Kwavija Mwana wa Munhu heyo Mndewa wa Kubwihila."

Munhu yeli na mkono uhololе
Mlk 3:1-6; Luk 6:6-11

9 Yesu kasegela hanhu aho kengila mng'anda ya kumpula Mulungu. 10 Ako kukala na munhu yakalile na mkono uhololе. Wanhu wayagwe wakalile aho walonda kilamuso cha kumtagusila, avo wamuuza Yesu, "Vino Malagizo getu gogomesa kumuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila?"

11 Yesu kawedika, "Vino kamba munhu imoja kumwenu kana ng'hondolo wake kengila mdikolombo mwiisiku ya Kubwihila, hamulava kunze bule? 12 Vino munhu hanogile bule kubanza ng'hondolo? Avo malagizo getu gotulonda kusang'hana ganogile mwiisiku ya Kubwihila." 13 Abaho kamulongela munhu ija yahololе mkono, "Golosa mkono wako."

Avo kaugolosa mkono wake, nao uhona kamba uja uyagwe. 14 Abaho Mafalisayo walawa kunze wakala kiseto cha kumkoma Yesu.

Msang'hanaji yasaguligwe na Mulungu

15 Yesu viyahulike mbuli ayo, kasegela hanhu aho, na lunhu mkulu lumkweleleza. Nayo kawahonya wose wakalile watamu. 16 Kawalagiza sekewamulongele munhu yoyose mbuli zake. 17 Katenda avo muladi kilawilile kija kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu Isaya,

18 “Ino ayo msang'hanaji wangu, inimsagule
inimnogela na moyo wangu unogezigwa nayo.
Noika loho yangu kumwake,
nayo kowapetela wanhu wa mwiisi nhaguso yangu.
19 Nayo kaduhu ndwagi wala haguta,
kuduhu munhu yonda yaihulike sauti yake mna izinzila.
20 Honda yalubene ludete luveduke,
hebu kuuzima utambi ulava yosi,
mbaka vondayaitende haki itawale.
21 Wanhu wose wa mwiisi woditamanila twaga jake.”

Yesu na Mwenembago
Mlk 3:20-30; Luk 11:14-23

22 Abaho wanhu wayagwe wamgalila Yesu msuwameso na halonga, kwavija kakala na kinyamkela. Yesu kamuhonya, kadaha kulonga na kulola. 23 Wanhu wose wakanganya. Walonga, “Vino ino siyo Mwanage Daudi?”

24 Mafalisayo viwahulike avo walonga, “Munhu ino kolava vinyamkela kwa udahi wa Belizebuli, mkulu wa vinyamkela.”

25 Yesu kajuwa kiwakalile wogesa, avo kawalongela, “Kamba undewa wowose wahaigola wenyego undewa awo wofa. Na lubuga lwahaigola wenyego lubuga lulo lofa. 26 Avo kamba Mwenembago komulava Mwenembago miyage, ayo kaigola mwenyego na undewa wake wokwimaze? 27 Mweye molonga niye nolava vinyamkela kwa udahi wa Belizebuli. Avo wanhu wenu wolava vinyamkela kwa udahi wa nani? Kwa mbuli ayo wanhu wenu wenyego wowatagusa kamba mobananga! 28 Lakini kamba nowalava vinyamkela kwa Loho wa Mulungu, avo mujuwe kamba Undewa wa Mulungu uvika mwaka kumwenu.

29 “Kuduhu munhu yodaha kutula ng'anda ya munhu mwene nguvu na kusola vinhu vake, mbaka yasonge kumgodeka nzabi munhu ayo, baho kodaha kusola vinhu vake.

30 “Munhu yoyose heli ubanzi wangu konilema, na munhu yoyose yolema kunitaza kwika hamoja ayo kopwililisa. 31 Avo nowalongela, nzambi zose na maligo ga wanhu gogeligwa kumgongo, lakini maligo kwa Loho Yang'alile honda gageligwe kumgongo bule. 32 Munhu yoyose yolonga mbuli za kumliga Mwana wa Munhu, maligo gake gogeligwa kumgongo, lakini munhu yomuliga Loho Yang'alile, maligo gake honda gageligwe kumgongo ng'o mwiisi ino hebu mwiisi yonda ize.

Mbiki na matunda gake
Luk 6:43-45

33 “Matunda ganogile golawa mumbiki unogile, wahawa na mbiki wihile kokuwa na matunda

gehile. Kwavija mbiki wojuwika kwa matunda gake.
34 Mweye lukolo lwa mizoka! Vino modahaze kulonga mbuli zinogile na kuno mweye wenyego mwiha? Kwavija munhu kolonga kija kimemile muumoyo.
35 Munhu yanogile kolava ganogile mna ingama ya ganogile geli mmwake, na munhu yehile kolava gehile mna ingama ya gehile geli mmwake.
36 "Nowalongela ukweli, mna isiku ya nhaguso, wanhu wolondeka walonge habali walonga avo kwa mbuli yoyose ihile iwalongile. 37 Mbuli zako azo zonda zikutaguse, kulagusa kunoga hebu kwiha."

Wanhu wolonda vilaguso
Mlk 8:11-12; Luk 11:29-32

38 Abaho wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe na Mafalisayo wayagwe wamulongela, "Mfundiza, tolonda utende kilaguso."

39 Yesu kawedika, "Mweye wanhu wa lukolo lwa sambi, mwihile na hamumjuwile Mulungu molonda kilaguso? Bule! Kuduhu kilaguso chonda mugweleligwe, ila kilaguso cha mtula ndagu wa Mulungu Yona. 40 Kamba vija Yona viyakalile siku ndatu imisi na ikilo mna iinda ya somba mkulu, vivo ili kwa Mwana wa Munhu kokala siku ndatu imisi na ikilo hasi ya isi. 41 Mna isiku ya nhaguso wanhu wa Ninawi wokwima na kuwatagusa mweye, kwavija awo waleka nzambi Yona viyawapetele. Lakini nowalongela hano hana munhu mkulu kubanza Yona. 42 Mna isiku ya nhaguso Malikia wa Sheba kokwima na kuwatagusa mweye kamba mubananga, kwavija heyo kafunga mwanza kulawa mwiisi yake kachola kumtegeleza Mndewa Sulemani na mafundizo gake geli na nzewele. Nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Sulemani.

Kubwela kwa kinyamkela
Luk 11:24-26

43 "Kinyamkela yahamulawa munhu kochola mwiisi inyalile kuzahila hanhu ha kubwihila, kamba hapatile hanhu, 44 koilongela mwenyego, 'Nobweleganya mng'anda yangu.' Avo yahabweleganya koivika ng'anda yaduhu kinhu, ifagiligwa na kila kinhu kikigwa goya. 45 Abaho kochola na kusola vinyamkela wayagwe saba wehile kubanza heyo, awo wokwiza na kukala mumo. Avo ugima wa munhu ayo wokuwa wiha kubanza aho haichanduso. Kino acho chonda kiwalawilile wanhu walukolo luno lwihile."

Mamake Yesu na ndugu zake Yesu
Mlk 3:31-35; Luk 8:19-21

46 Yesu viyakalile yang'hali kolonga na wanhu, mamake na ndugu zake weza, wema kunze walonda kulonga nayo. 47 Avo munhu imoja kamulongela, "Go mkulu, mamako na ndugu zako

wema kunze wolonda kulonga na gweye.”
48 Yesu kamwidika, “Mamangu ayo nani? Na ndugu zangu awo kina nani?” 49 Abaho kawagolosela mkono wanahina zake, kalonga, “Lola! Wano awo mamangu na ndugu zangu! 50 Munhu yoyose yotenda gaja golondigwa na Tatangu yeli kuulanga, ayo mamangu na ndugu zangu na lumbu jangu.”

13

Lusimo lwa munhu yohanda
Mlk 4:1-9; Luk 8:4-8

1 Siku didija Yesu kalawa mng'anda, kachola kumgwazo wa lamba, ako kakala hasi na kufundiza. 2 Lunhu lwa wanhu lumzunguluka Yesu mbaka kengila mwingalawa na kukala mumo, na wanhu wose wakala kumgwazo wa lamba. 3 Kawalongela mbuli nyingi kwa simo.
“Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu. 4 Viyakalile komiza, mbeyu ziyagwe zilagalila mnzila, ndege weza na kuzija. 5 Ziyagwe zilagalila mgamabwe hakalile na udongo mdodo. Zota himahima kwavija udongo ukala mdodo. 6 Lakini zuwa vidilawile, mimea inyala kwavija imizizi haingile hasi. 7 Mbeyu ziyagwe zilagalila mvisolo va miba, miba ayo ikula na kuizonga imimea. 8 Lakini mbeyu ziyagwe zilagalila hanhu heli na udongo unogile, zota zikula na kulela mbeyu nyingi kubanza zija zihandigwe, ziyagwe zilela gana dimoja, ziyagwe zilela malongo sita, na ziyagwe malongo madatu.”
9 Yesu kamambukiza kwa kulonga, “Munhu yeli na magwiti yahulike.”

Kilamuso cha simo
Mlk 4:10-12; Luk 8:9-10

10 Abaho wanahina zake wamcholela Yesu wamuuza, “Habali kolonga na wanhu kwa simo?”
11 Yesu kawedika, “Mweye mumweda kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa kuulanga, lakini kumwao awo haili vivo. 12 Kwavija munhu yoyose yeli na kinhu kokongezelwa ng'hani, lakini ija yeliduhu kinhu kobokigwa hata kija kidodo kiyeli nacho. 13 Kilamuso cha kulonga kwa simo, muladi walole lakini sekewone, na wategeleze lakini sekewahulike hebu kujuwa. 14 Avo kilawilile kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu Isaya,

‘Kutegeleza motegeleza,
lakini honda mujuwe bule,
kulola molola, lakini hamona bule.
15 Kwavija mizoyo ya wanhu wano midala,
na magwiti gao hagahulika vinogile,
na wafing'hiliza meso gao.
Buleavo, meso gao gahalolile,
magwiti gao gahahulike,
nzewele zao zahajuwile,
na wahanibwelele niye, Mulungu kolonga,
na niye nahawahonyile.’ ”

16 Yesu kalonga kabili,
“Lakini mweye mumweda!
Kwavija meso genu golola
na magwiti genu gohulika.
17 Nowalongeleni ukweli,
watula ndagu bwando wa
Mulungu na wanhu bwando
wa Mulungu walonda
ng'hani kugona gaja gomona
mweye, lakini hawagonile
bule, hebu kuhulika gaja
gomuhulika mweye, lakini
hawahulike bule.

Yesu kofambula lusimo lwa munhu yohanda
Mlk 4:13-20; Luk 8:11-15

18 “Tegelezeni na muifunze
fambulo da lusimo lwa
munhu yohanda. 19 Munhu
yoyose youhulika usenga
wa Undewa wa Mulungu
lakini haujuwa, kaigala na
mbeyu zilagalile mnzila.
Mwenembago kokwiza na
kusola gaja gahandigwe
muumoyo wake. 20 Mbeyu
zilagalile mgamabwe ziigala
na munhu youhulika usenga
na bahaja viyoubokela ko-
deng'helela, 21 lakini kwavija
kaduhu mizizi, kogendelela
kwa kipindi kidodo. Avo
yahagaya na kudununzika
mbuli ya usenga awo kob-
wela kukisogo. 22 Mbeyu
zilagalile mna ivisolo va
miba ziigala na munhu
youhulika usenga, lakini
mbuli ya magayo ga ugima
uno na kulonda utajili
youzonga uusenga, nayo
halela matunda. 23 Mbeyu
zilagalile muudongo unogile
ziigala na munhu youhulika
usenga na kuujuwa. Ayo
kolela ng'hani kubanza
mbeyu zija zihandigwe,
imoja gana dimoja, iyagwe
malongo sita na iyagwe
malongo madatu.”

Lusimo lwa sani

24 Yesu kawalongela
lusimo luyagwe, “Undewa
wa kuulanga uigala na
gaja galawilile kwa munhu
yahandile mbeyu inogile
mumgunda wake. 25 Kilo
kimoja, wanhu viwawasile,
munhu yamwihile keza na
kuhanda sani hagati ya
uhemba abaho kasegela.
26 Uhemba viukulile na
kusonga kuzamiza, sani nayo
yoneka. 27 Wasang'hanaji
zake wamgendela wamu-
longela, ‘Go mkulu, gweye
kuhanda mbeyu inogile
mumgunda wako. Lelo sani
ilawa kwahi?’ 28 Mkulu ayo
kawedika, ‘Ija yanihile heyo
yatendile vivo.’ Wamuuza,
‘Kolonda tuchole tukaing'ole
isani?’ 29 Kawedika,
‘Bule, kwavija mwahang'ola
sani modaha kung'ola na
uuhemba. 30 Lekeni uhemba
na sani vikule hamoja mbaka
kipindi cha kusenga. Baho
nowalongela wasengaji wa-
songe kuikanha isani na
kuifunga makinza na kui-
soma moto, abaho wausole
uhemba na kwika kudikanho
jangu.’ ”

Lusimo lwa mbeyu ndodo
Mlk 4:30-32; Luk 13:18-19

31 Yesu kawalongela
lusimo luyagwe, “Un-
dewa wa kuulanga uigala
na kija kilawilile kwa
munhu yahandile mbeyu

ndodo mumgunda wake.
32 Yenyego ndodo kubanza
mbeyu zose zilimumgunda,
lakini yahakula, yokuwa
mbiki mkulu kubanza yose
ihandigwe mumgunda,
mbaka ndege wokwiza
na kuzenga mvulu mna
gamatambi gake."

Lusimo lwa usasu
Luk 13:20-21
33 Yesu kawalongela
lusimo luyagwe, "Undewa
wa kuulanga uigala na kija
kilawilile kwa mtwanzi
yasolile sasu na kuitibwiliza
hamoja na madebe mabili
ga usage mbaka usage wose
usasa."

Yesu kofundiza wanhu kwa simo
Mlk 4:33-34
34 Yesu kalulongela lunhu
gano gose kwa simo. Ha-
longile nao mbuli yoyose
bila simo. 35 Katenda gano
muladi galawilile gaja gay-
alongile mtula ndagu wa
Mulungu,
"Nolonga nao kwa simo,
Nowalongela mbuli zi-
fisigwe kusongela
kuumbigwa kwa isi."

Yesu kofambula lusimo lwa sani
36 Yesu viyalulekile lunhu
lwa wanhu na kwingila
mng'anda, wanahina zake
wamcholela wamulongela,
"Tulongele fambulo da
lusimo lwa sani ili mum-
gunda."
37 Yesu kawedika, "Munhu
yahandile mbeyu inogile
ayo Mwana wa Munhu.
38 Mgunda ayo isi, mbeyu
inogile awo wanhu waja
Undewa wa Mulungu uli
wao, na sani awo wanhu
waja weli wa ija Imdumuka.
39 Ija yamwihile yahandile
sani ayo Mwenembago.
Kusenga ayo siku ya ki-
mambukizo, na wasengaji
ni wasenga wa kuulanga.
40 Kamba vija sani viikigwa
hamoja na kusomigwa moto,
vivo vonda ilawilile mna
isiku ya kimambukizo cha
isi. 41 Mwana wa Munhu
kowatuma wasenga zake
wa kuulanga wawagole
na wawalave Muundewa
wake wanhu wowahonza
wayagwe watende nzambi
na wose wayagwe wotenda
gehile. 42 Wasenga wa
kuulanga wowapigisa mna
umoto, mumo wolila na
kudafuna meno. 43 Abaho
wanhu wanogile mgameso
ga Mulungu wong'ala kamba
zuwa Muundewa wa Tatao.
Yeli na magwiti yahulike."

Lusimo lwa ngama ifisigwe
44 "Undewa wa kuulanga
uigala na zahabu ifisigwe
mumgunda. Munhu imoja
kaiyona abaho kaifisa ka-
bili, na kwa deng'ho kulu
diyakalile najo kachola
kuuza vose viyalinavo abaho
kaugula mgunda uja."

Lusimo lwa lulu
45 "Vivija Undewa wa
Mulungu uigala na munhu
yozahila lulu inogile,
46 viyaiyonile lulu imoja
inogile ng'hani, kachola na

kuuza kila kinhu kiyalinacho, muladi yaigule lulu ayo.”

Lusimo lwa lwavu

47 “Vivija Undewa wa kuulanga uigala na wavuwa somba wategile lwavu lwao mdilamba na kunamata somba wodigwa na howodigwa. 48 Lwavu vilumemile, walukwega kuimwhani, wakala hasi na kusonga kusagula, somba wodigwa waweka mvigelo vao na waja hawadigwa wawasa. 49 Avo vondaiwe mna isiku ya kimambukizo cha isi, wasenga wa kuulanga wokwiza na kuwabagula wanhu wehile hagati ya wanogile, 50 na wanhu wehile wokwasigwa muumoto, ako wolila na kudafuna meno gao.”

Mafundizo ga sambi na ga umwaka

51 Yesu kawauza, “Vino muzijuwa mbuli zino zose?”

Wamwidika, “Ona.”

52 Avo kawalongela, “Mfundiza yoyose wa Malagizo ga Musa yahawa mwanahina wa Undewa wa kuulanga koigala na munhu mwene ng'anda, yolava vinhu va sambi na va umwaka kulawa mna digati jake da kwikila vinhu.”

Yesu kolemigwa ako Nazaleti

Mlk 6:1-6; Luk 4:16-30

53 Yesu viyamambukize kuwalongela simo azo, kasegela hanhu aho 54 na kachola ukayake. Kafundiza mna izing'anda za kumpula Mulungu, na waja wamuhulike wakanganya. Waiuza, “Kazipata kwahi nzewele zino? Kaupata kwahi udahi wa kutenda unzonza uno? 55 Vino ino siyo mwanage fundi selemala? Vino ino siyo mwanage Malia? Vino ndugu zake siyo Yakobo na Yusufu na Simoni na Yuda? 56 Vino lumbu zake hawakala bahano bule? Gano gose kagapata kwahi?” 57 Avo wamulema.

Yesu kawalongela, “Mtula ndagu kotegelezigwa kila hanhu, lakini hategelezigwa ukayake na mna ulukolo lwake mwenyego.” 58 Kwavija wanhu wakala waduhu kutamanila, Yesu hatendile unzonza ng'hani hanhu aho.

14

Ifa ya Yohana Mbatizaji

Mlk 6:14-29; Luk 9:7-9

1 Mna ikipindi acho Mndewa Helode kakala mkulu wa isi ya Galilaya, viyazihulike mbuli za Yesu, 2 kawalongela wasang'hanaji zake, “Munhu ino ayo Yohana Mbatizaji, kazilibuka kulawa kwa wafile, lekaavo kana udahi wa kutenda unzonza.”

3 Kwavija Helode ayo yalagize Yohana yagogigwe na yagodekigwe. Katenda avo mbuli ya Helodiya mwehe wa Filipo, mdodo wake. 4 Kwavija Yohana Mbatizaji kamulongela Helode, “Havinogile gweye kumsola Helodiya!” 5 Helode kalonda kumkoma Yohana, lakini kawadumba wanhu, kwavija

wamtogola Yohana kamba mtula ndagu wa Mulungu.

6 Mna isiku ya kukumbuka kuvumbuka kwa Helode, mndele wa Helodiya kavina mgameso ga wanhu. Helode kanogelwa ng'hani, 7 mbaka kaiduila, “Nokugwaa chochose chondaupule!”

8 Kwa kufunzigwa na mamake, kalonga, “Nigwelele sambi baha pala da Yohana Mbatizaji mditanda!”

9 Mndewa kona usungu, lakini kwavija kakala yaiduile mgameso ga wanhu wagonekigwe, avo kalagiza wamgwelele. 10 Kalagiza Yohana yakanhigwe pala ako mkifungo. 11 Pala jake digaligwa mditanda, wamgwelela mndele ayo, nayo kamgalila mamake. 12 Wanahina zake Yohana wachola kulusola lukuli lwake, waluzika, abaho wachola kumulongela Yesu.

Yesu kowagwaa lujo lunhu lwa wanhu

Mlk 6:30-44; Luk 9:10-17; Yoh 6:1-14

13 Yesu viyagahulike gago, kasegela hanhu aho kwa ngalawa, kachola hanhu heliduhu wanhu. Wanhu viwahulike, walawa mmabuga gao wamkweleleza kwa magulu. 14 Yesu viyahumuluke mwiingalawa, kaluwona lunhu mkulu lwa wanhu, kawonela bazi, kawahonya wanhu wakalile watamu.

15 Viivikile ichungulo wanahina zake wamcholela, wamulongela, “Hano hatwili twa kuluwala na zuwa dohonga, waleke wanhu wachole kuna ivijiji wakagule lujo.”

16 Yesu kawedika, “Habali wachole? Mweye wagwelele leni lujo!”

17 Awo wamwidika “Tunago magate matano na somba wabili.”

18 Yesu kawalongela, “Ngalileni hano.” 19 Kawalongela wanhu wakale hasi mna gamajani. Abaho kasola magate matano na waja iwasomba wabili. Kalola uchanha kamgwaa nhogolwa Mulungu, kagabanzula gaja gamagate kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu. 20 Wanhu wose waja na kwiguta. Abaho wanahina zake wadondola magate gasigale na iwasomba na kumemeza vigelo longo na vibili. 21 Wahaleka watwanzi na wana, wambigalo waiyeka wadile wakala kamba elufu tano.

Yesu kotembela uchanha mgamazi

Mlk 6:45-52; Yoh 6:15-21

22 Yesu viyakalile kowalaga wanhu, kawalongela wanahina zake wengile mwiingalawa wamulongolele wachole mwambu wa lamba. 23 Viyamambukize kuwalaga wanhu, kakwela yaiyeka kukigongo kumpula Mulungu. Viivikile ichungulo kakala kuko yaiyeka. 24 Kipindi acho ngalawa ikala hagati ya lamba, kuno yozoligwa

na ng'humbi, kwavija beho dikala doisung'ha.

25 Nzogolo zikwika, Yesu kawagendela kuno kotembela uchanha mgamazi. 26 Wanahina zake viwamone kotembela uchanha mgamazi, wadumba walonga, “Mzimu!” na wakemelela kwa bwembwe.

27 Bahaja Yesu kawalongela, “Gangamaleni! Iyo nene! Sekemudumbe!”

28 Petulo kamulongela, “Mndewa, kamba ayo gweye, longa nize kumwako kwa kutembela uchanha mgamazi.”

29 Yesu kamwidika, “Izo!” Petulo kahumuluka mwiingalawa, kasonga kutembela uchanha mgamazi kumcholela Yesu. 30 Lakini viyone beho kadumba na kasonga kudidimila, kakemelela, “Mndewa, mhonye!”

31 Bahaja Yesu kagolosa mkono wake kamgoga, kamulongela, “Gweye utamanila kidogo! Habali kokona shaka?”

32 Viwakwelile mwiingalawa, beho najo dinyamala tuluu. 33 Wanahina wakalile mwiingalawa wamtambikila Yesu, walonga, “Kweli gweye kwa Mwana wa Mulungu!”

Yesu komuhonya mtamu ako Genesaleti
Mlk 6:53-56

34 Waloka umwambu wa lamba na kuvika isi ya Genesaleti. 35 Wanhu viwamone Yesu wamjuwa. Avo wazibwililisa mbuli zake mvijiji vili mmabehi, wanhu wamgalila Yesu waja wakalile watamu. 36 Wampula yawaleke watamu wakwase mhindo ya kiwalo chake, na wose wakwasile wahona.

15

Mafundizo ga wahenga
Mlk 7:1-13

1 Abaho Mafalisayo wayagwe na wafundiza Malagizo ga Musa walawile Yelusalemu wamcholela Yesu wamuuza, 2 “Habali wanahina zako hawakweleleza mafundizo gatugweleligwe na wahenga zetu? Hawasunha makono gao kamba viilondeka wang'hali hawanakuja.”

3 Yesu kawedika, “Habali hamugagoga malagizo ga Mulungu ila mogagoga mafundizo genu wenyego? 4 Mulungu kalonga, ‘Mtegeleze tatako na mamako na munhu yoyose yonda yamulige tatake hebu mamake kolondeka yakomigwe.’ 5 Lakini mweye mofundiza, kamba munhu kana kinhu chochose kodaha kumtaza tatake hebu mamake, lakini kolonga, ‘Kinhu kino nimulavila Mulungu.’ 6 Munhu ayo halondeka kumtegeleza tatake hebu mamake, kwa kutenda avo hamugatonga malagizo ga Mulungu, kwa kukweleleza mafundizo genu wenyego. 7 Mweye mwa wanafiki! Kumbe mtula ndagu wa Mulungu Isaya kalagula goya mbuli ya mweye!

8 Mulungu kalonga, ‘Wanhu
wano wonitegeleza
kwa mbuli zao,

lakini mizoyo yao yakutali na
niye.
9 Wao wonitambikila bule,
kwavija wofundiza mafun-
dizo ga wanhu na ku-
gatenda kamba malag-
izo gangu!' "

Vinhu vimgela munhu dikwe
Mlk 7:14-23

10 Yesu kalukema lunhu lwa wanhu, kalulongela, "Tegelezeni na muvijuwe! 11 Kuduhu kinhu kingila mmulomo chodaha kumgela munhu dikwe, lakini kija kilawa mmulomo wa munhu acho kimgela munhu dikwe."

12 Abaho wanahina zake Yesu wamcholela wamuuza, "Vino kuvijuwa kamba Mafalisayo viwahulike mbuli ziulongile wehilwa?"

13 Yesu kawedika, "Mbiki wowose hauhandigwe na Tatangu wa kuulanga wong'oligwa. 14 Sekemuwatonge! Awo walangulizi hawalola wa wanhu hawalola, kamba munhu halola komulongoza munhu halola miyage, wose wabili wotumbukila mdikolombo."

15 Petulo kamulongela, "Tufambulile ulonzi awo."

16 Yesu kawalongela, "Vino na mweye mung'hali hamujuwile? 17 Mweye hamujuwile bule? Kinhu kingila mmulomo wa munhu chochola mna iinda, abaho cholawa kunze? 18 Lakini vija vilawa mmulomo, volawa muumoyo, navo vivo vimgela munhu dikwe. 19 Kwavija muumoyo wa munhu, mumo mulawa magesa gehile, ubavi, ukomaji, ugoni, kuwalonga wayagwe vihile, uvizi na nzambi. 20 Gano gago gomgela munhu dikwe, lakini kuja bila kusunha makono hakumgela munhu dikwe."

Kutamanila kwa mtwanzi
Mlk 7:24-30

21 Yesu kahalawa hanhu aho kachola mwiimbaka ili behi na kudibuga da Tilo na Sidoni. 22 Mtwanzi imoja Mkaanani wa isi ayo kamcholela kuno kotowa nyangi, kamulongela, "Go mkulu, Mwana wa Daudi! Nyonele bazi mndele wangu kana kinyamkela komgaza ng'hani."

23 Lakini Yesu hamwidike mbuli. Wanahina zake wamcholela Yesu wampula, "Mulongele yasegele! Kwavija kotukweleleza na kotutowela mizangi!"

24 Yesu kawedika, "Nhumigwa kwa wanhu wa isi ya Izilaeli weli kamba ng'hondolo wapotele."

25 Mtwanzi ayo keza kamfugamila kamulongela, "Go mkulu, nhaze!"

26 Yesu kamwidika, "Havinogile bule kusola lujo lwa iwana na kuwapigisila umbwa."

27 Mtwanzi ayo kamwidika, "Ona, go mkulu, lakini hata umbwa woja kija kilagale hasi mmeza ya wakulu zao."

28 Yesu kamwidika, "Gweye kwa mtwanzi utamanila ng'hani! Kiulondile kotendiligwa." Bahaja mndele wake kahona.

Yesu kowahonya wanhu wengi

29 Yesu kahalawa hanhu aho, kachola kumgwazo wa lamba da Galilaya. Kakwela kukigongo kakala hasi. 30 Lunhu lwa wanhu lumcholela na wamgalila wanhu wakalile mbetembete, wasuwameso, walemale, wanhu hawalonga na wanhu wengi watamu, waweka haulongozi wake, nayo kawahonya. 31 Wanhu wakanganya viwone wanhu hawalonga wolonga, walemale wahona, mbetembete wotembela na wasuwameso wolola, nao wamgwaa nhogolwa Mulungu wa Izilaeli.

Yesu kowagwaa lujo lunhu luyagwe

Mlk 8:1-10

32 Yesu kawakema wanahina zake, kalonga, "Nowonela bazi wanhu wano, kwavija wakala na niye siku ndatu na waduhu lujo. Silonda niwaleke wachole na nzala, sekewasinduke mnzila."

33 Wanahina zake wamuuza, "Hano hatwili twa kuluwala, togapata kwahi magate ga kuwagwaa wanhu wose wano waje?"

34 Yesu kawauza, "Mna magate mangapi?"

Wamwidika, "Saba na visomba vidoododo kidogo."

35 Avo Yesu kawalongela wanhu wakale hasi. 36 Kasola gamagate saba na waja iwasomba, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kagabanzula gamagate, kawagwaa wanahina zake, nao wawagolela wanhu. 37 Wose waja na kwiguta. Abaho wanahina zake wadondola vija visigale na kumemeza vigelo saba. 38 Wambigalo wadile wakala elufu nne, watwanzi na wana hawapetigwe bule.

39 Abaho Yesu kawalaga wanhu, kengila mwiingalawa, kachola mwiisi ya Magadani.

16

Wanhu wolonda vilaguso

Mlk 8:11-13; Luk 12:54-56

1 Mafalisayo na Masadukayo wayagwe wamcholela Yesu walonda kumgeza, wampula yawalagusile kilaguso kulawa kuulanga. 2 Yesu kawedika, "Zuwa dahahonga, molonga, 'Honoga, kwavija ulanga mdung'hu.' 3 Na imitondo molonga, 'Lelo mvula kotowa, kwavija ulanga mdung'hu na mawingu totolo.' Modaha kujuwa ulanga viuli, lakini hamujuwa vilaguso va kipindi acho. 4 Lukolo lwa sambi lwihile na luliduhu kutamanila molonda kilaguso! Lakini kuduhu kilaguso chonda mugweleligwe kubanza kija cha Yona."

Yesu kawaleka baho, kasegela.

Usasu wa Mafalisayo na Masadukayo

Mlk 8:14-21

5 Wanahina zake viwalokile umwambu uyagwe wa lamba, wakala waisemwile kusola magate. 6 Yesu kawalongela, "Muiteganye

na mkale meso na usasu wa Mafalisayo na Masadukayo.”
7 Wasonga kuilongela wenyego, “Kolonga vino kwavija hatusolile magate.”
8 Yesu kajuwa kija kiwakalile wolonga, kawauza, “Mweye mutamanila kidogo, habali molongelela mbuli za kuwa bule magate? 9 Mung'hali hamuvijuwile? Vino hamukumbuka vinigabanzule gamagate matano na kuwagwaa wanhu elufu tano? Vino mmemeza vigelo vingapi? 10 Na vivija gaja magate saba kwa wanhu elufu nne? Vino, mmemeza vigelo vingapi? 11 Vino hamujuwile vilihi kamba sikalile nolonga mbuli ya magate? Muiteganye na usasu wa Mafalisayo na Masadukayo!”
12 Baho wanahina wajuwa kamba Yesu hawazumile waiteganye na usasu wa magate, ila mafundizo ga Mafalisayo na Masadukayo.

Petulo kolonga Mwana wa Munhu ayo nani
Mlk 8:27-30; Luk 9:18-21

13 Yesu viyavikile mwiisi ya Kaisalia Filipi, kawauza wanahina zake, “Vino, wanhu wolonga Mwana wa Munhu ayo nani?”
14 Wamwidika, “Wayagwe wolonga Yohana Mbatizaji, wayagwe wolonga Eliya, kuno wayagwe wolonga Yelemia na wayagwe wolonga imoja wa watula ndagu wa Mulungu.”
15 Yesu kawauza, “Na mweye molonga niye na nani?”
16 Simoni Petulo kamwidika, “Gweye kwa Kilisito, Mwana wa Mulungu yeli mgima.”
17 Yesu kamwidika, “Kumweda gweye Simoni, mwanage Yohana, kwavija mbuli yuulongile hufunzigwe na munhu, ila ilawa kwa Tatangu yeli kuulanga. 18 Niye nokulongela, Petulo, gweye kwa dibwe kulu na uchanha mwa dibwe dino nozenga kanisa jangu, hata ifa haidaha bule kudihuma. 19 Nokugwaa luvugulo lwa Undewa wa kuulanga, chochose chondaufunge mwiisi chofungigwa kuulanga, na chochose chondaufungule mwiisi chofunguligwa kuulanga.”
20 Abaho Yesu kawazuma wanahina zake sekewamulongele munhu yoyose kamba heyo kakala Kilisito Mkombola.

Yesu kolonga mbuli ya kugaya na ifa yake
Mlk 8:31-9:1; Luk 9:22-27

21 Kulawa baho, Yesu kawalongela wanahina zake fulu ipile, “Nolondeka kuchola Yelusalemu, kuko nodununzigwa ng'hani mmakono ga wavele, wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo. Ako nokomigwa na siku da kadatu nozilibuka.”
22 Petulo kamsola Yesu kumgwazo kasonga kumkomhokel
“Bule, Mndewa! Dino hadikulawilila bule!”
23 Yesu kahinduka, kamulongela Petulo, “Segela kumwangu, Mwenembago! Gweye kong'himila, kwavija

hugesa ga Mulungu, ila kogesa ga iwanhu."

24 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, "Munhu yoyose yolonda kwiza kumwangu, yaileme mwenyego, yaupape msalaba wake na yanikweleleze. 25 Kwavija munhu yoyose yolonda kuukombola ugima wake kowagiza, lakini munhu yoyose yowagiza ugima wake mbuli ya niye koupata. 26 Vino munhu kopata choni kamba yahaipata isi yose, lakini kowagiza ugima wake? Hebu munhu kolava choni yaupate kabili ugima wake? 27 Kwavija Mwana wa Munhu kokwiza muukulu wa Tatake hamoja na wasenga wa kuulanga, abaho komgwaa kila munhu nhunza yake iigalile na sang'hano yake. 28 Nowalongela ukweli, wanhu wayagwe wemile hano, hondawafe bule, mbaka vondawamone Mwana wa Munhu vondayeze muundewa wake."

17

Yesu kogaluka kihanga
Mlk 9:2-13; Luk 9:28-36

1 Vizibitile siku sita, Yesu kamsola Petulo na Yakobo na Yohana ndugu yake Yakobo, kachola nao waiyeka kuna ulugongo lutali. 2 Viwakalile wolola, Yesu kagaluka. Kihanga chake king'ala kamba zuwa, na viwalo vake vikala vizelu chuwee kamba mulenge. 3 Baho wanahina waja wadatu wamona Musa na Eliya wolonga na Yesu. 4 Petulo kamulongela Yesu, "Mndewa, vinoga tweye tukale hano! Kamba wahalonda nozenga viheha vidatu, kimoja chako gweye, kimoja cha Musa na kimoja cha Eliya."

5 Viyakalile yang'ali kolonga, wingu ding'alile diwagubika na sauti ilawa mdiwingu ilonga, "Ino ayo Mwanangu inimnogele. Mumtegeleze!"

6 Wanahina zake viwahulike vivo, wadumba ng'hani wagwa kingubanguba. 7 Yesu kawacholela kawakwasa kawalongela, "Inukeni, sekemudumbe!" 8 Viwalolile uchanha, hawamonile munhu ila Yesu yaiyeka.

9 Viwakalile wohumuluka kulugongo, Yesu kawazuma, "Sekemumulongele munhu yoyose mbuli zino zimone, mbaka Mwana wa Munhu vonda yazilibuke kulawa kwa wafile."

10 Abaho wanahina wamuuza, "Habali wafundiza Malagizo ga Musa wolonga Eliya kolondeka yeze tanhu?"

11 Yesu kawedika, "Kweli, Eliya kokwiza tanhu, nayo kokwiza kutanda kila kinhu. 12 Lakini nowalongeleni, Eliya kamala kwiza na wanhu hawamjuwile bule, wamtendela viwalondile. Vivo vonda wamdununze Mwana wa Munhu."

13 Abaho wanahina zake wajuwa kamba Yesu kakala kolonga mbuli ya Yohana Mbatizaji.

Yesu komuhonya mbwanga yeli na kinyamkela
Mlk 9:14-29; Luk 9:37-43

14 Viwaluvikile lunhu lwa
wanhu, munhu imoja kam-
cholela Yesu, kamfugamila,
15 kamulongela, “Go mkulu,
monele bazi mwanangu,
kana kisango na kogaya
ng'hani. Miyanza mingi
kogwa muumoto hebu
mgamazi. 16 Nimgala kwa
wanahina zako, lakini
hawadahile bule kumuho-
nya.”

17 Yesu kawedika, “Mweye
lukolo lwihile na luliduhu
kutamanila! Ng'hale na
mweye mbaka lini? No-
gela kitumbe kumgongo
mbaka lini? Mgaleni
hano imbwanga!” 18 Yesu
kamkomhokela ikinyamkela,
nayo kamulawa mbwanga
ayo, bahaja kahona.

19 Abaho wanahina zake
wamcholela Yesu kinyelegezi
wamuuza, “Habali tw-
eye hatudahile kumulava
ikinyamkela?”

20 Yesu kawedika, “Kwavija
mutamanila kidogo. Nowa-
longeleni ukweli, mwahawa
na kutamanila kidogo kamba
mbeyu ndodo ya haladali,
modaha kukilongela kigongo
kino, ‘Segela hano uchole
haja!’ nacho chochola.
Mwahatendile kila kinhu!”
21 Kinyamkela kamba ino
hadaha kulawa mbaka upule
na kufunga kuja.

Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
Mlk 9:30-32; Luk 9:43-45

22 Wanahina viwakalile
hamoja kuko Galilaya, Yesu
kawalongela, “Mwana wa
Munhu kogeligwa mmakono
ga wanhu, 23 nao wom-
koma, lakini siku da kadatu
kozilibuka.”

Wanahina zake wakala
wanyunyuwale.

Kulipa kodi ya Ng'anda ya Mulungu

24 Yesu na wanahina zake
viwavikile Kapelinaumu,
wabokela kodi ya Ng'anda
ya Mulungu wamcholela
Petulo, wamuuza, “Vino
mfundiza wenu kalipaga
kodi ya Ng'anda ya Mu-
lungu?”

25 Petulo kawedika, “Ona,
kalipaga.”

Petulo viyengile mng'anda,
Yesu kasonga kulonga,
“Simoni, gweye kogesaze?
Wandewa wa isi wasolaga
kodi na malipo kulawa kwa
nani? Kwa wenekae hebu
kwa wanhu baki?”

26 Petulo kamwidika, “Kwa
wanhu baki.”

Yesu kamwidika, “Vinoga,
ino yofambula kamba
wenekae hawalondeka
kulipa. 27 Lakini hatulonda
kuwagevuza wanhu wano.
Avo chola kudilamba tega
ndoano. Msole somba
yonda yalongole kunamata,
mbabazule umulomo na
mgati yake kokona sente
ya kulipa kodi ya Ng'anda
ya Mulungu, yangu niye na
gweye. Isole kalipile kodi
yetu.”

18

Nani yeli mkulu
Mlk 9:33-37; Luk 9:46-48

1 Kipindi acho wanahina
wamcholela Yesu, wamuuza,
"Nani yeli mkulu Muundewa
wa kuulanga?"
2 Yesu kamkema mwana
mdodo, kamwimiza haulon-
gozi wao, 3 kalonga, "Nowa-
longeleni ukweli, kamba
mwahaleka kugaluka na
kuigala na mwana mdodo,
hamkwingila ng'o Muun-
dewa wa kuulanga. 4 Munhu
yoyose yoihumulusa kamba
mwana ino ayo mkulu
kubanza wose Muundewa
wa kuulanga. 5 Yoyose
yombokela mwana mdodo
kamba ino kwa twaga jangu,
kombokela niye.

Vinhu vimuhonza munhu yatende nzambi
Mlk 9:42-48; Luk 17:1-2

6 "Munhu yoyose yonda ya-
muhonze imoja wa wadodo
wano wonitogola, yatende
nzambi yokuwa vinoga
munhu ayo yagodekigwe
dibwe kulu da kudugila
msingo na yasigwe mbahali.
7 Mogaya wanhu wa mwiisi
mbuli ya gaja gowatenda
wanhu wagize kutamanila
kwao! Magayo golondeka
galawilile lakini kogaya
munhu ija yonda yatende
galawilile.
8 "Kamba mkono wako
hebu mgulu wako wa-
hakuhonza utende nzambi
ukanhe uwase! Yokuwa
vinoga kwingila kuna
uugima wa mazuwa gose na
mkono hebu mgulu, kubanza
kwingila na makono ma-
bili hebu magulu mabili
na kwasigwa mna umoto
wa jehanamu. 9 Kamba
siso jako dahakuhonza
utende nzambi, ding'ole
na ujase! Yokuwa vinoga
gweye wingile kuna uugima
wa mazuwa gose na siso
dimoja kubanza kuwa na
meso mabili na kwasigwa
muumoto wa jehanamu.

Lusimo lwa ng'hondolo yapotele.
Luk 15:3-7

10 "Iteganyeni sekemum-
beze imoja wa wadodo
wano. Kwavija nowalon-
geleni wasenga wa kulanga
wolola kihanga cha tatangu
yeli kuulanga. 11 Kwavija
Mwana wa Munhu keza
kukikombola kija kipotele.
12 "Mogesaze? Kamba
munhu kana ng'hondolo
gana dimoja, na ng'hondolo
imoja kapotela, avo
hawaleka waja malongo
tisa na tisa mna ikigongo
na kuchola kumzahila
ija ng'hondolo yapotele?
13 Nowalongeleni ukweli
yahampata, kodeng'helela
ng'hani kubanza waja ma-
longo tisa na tisa walekile
kupotela. 14 Vivija Tata yeli
kuulanga halonda hata imoja
wa wadodo wano yapotele.

Kumtaza ndugu yatendile nzambi
15 "Kamba ndugu yako
yahakutendela gehile. Chola
ukamzume, heyo na gw-
eye muli mwiiyeka. Ya-
hakutegeleza, kumpata

ndugu yako. 16 Yahalema kukutegeleza, msole munhu imoja hebu wabili hamoja na gweye, ili chochose kilongigwa kitogoligwe na wanhu wabili hebu wadatu. 17 Kamba yahalema kuwategeleza, walongele wanhu wamtogole Yesu, vivija yahalema kuwategeleza, muleke yawe kumwako kamba mmhazi hebu mbokela kodi.

18 “Nowalongeleni, jojose dondamudifunge mwiisi dofungigwa kuulanga, na jojose dondamfungule mwiisi dofunguligwa kuulanga.

19 “Nowalongeleni kabili, wanhu wabili kumwenu mweye wahaitogolela mwiisi kupula kinhu chochose, Tatangu yeli kuulanga kowatendela. 20 Kwavija kokose konda waiting'hane wanhu wabili hebu wadatu kwa twaga jangu, niye na hamoja nao.”

Lusimo lwa msang'hanaji yeliduhu bazi

21 Abaho Petulo kamcholela Yesu kamuuza, “Mndewa, kamba ndugu yangu yahanhendela vihile, ngele kumgongo miyanza mingapi? Mbaka miyanza saba?”

22 Yesu kamwidika, “Nokulongela siyo miyanza saba, lakini saba miyanza malongo saba, 23 kwavija Undewa wa Mulungu uigala na Mndewa yalondile kupeta sente zake na wasang'hanaji zake. 24 Viyasongile kupeta sente, kagaligwa munhu imoja yakalile kodaigwa talanta elufu kumi. 25 Msang'hanaji ayo kakala kaduhu kinhu cha kumulipa, avo mndewa kalagiza yauzigwe, heyo, mwehe wake na wanage na vose viyalinavo muladi yalipe dideni. 26 Msang'hanaji ayo kamfugamila kampula, ‘Go mkulu, nibetele kwa kufunga umoyo nokuliha kila kinhu!’ 27 Mndewa ija kamonela bazi, avo kamulekelela dideni dija na kamuleka yachole.”

28 “Abaho munhu ija viyasegela kamting'hana msang'hanaji miyage yakalile komdai sente gana dimoja, kamgoga kasonga kumbota isingo kuno kolonga, ‘Liha sente yangu.’ 29 Msang'hanaji miyage kamfugamila, kampula, ‘Nibetele kwa kufunga umoyo nokuliha!’ 30 Lakini kalema, kachola na kumgodeka miyage mkifungo mbaka vonda yalihe deni dija. 31 Wasang'hanaji wayage viwonile kija kilawilile wona usungu, wachola kumulongela mndewa mbuli zose zilawilile. 32 Avo mndewa kamkema msang'hanaji ayo, kamulongela. ‘Gweye kwa msang'hanaji wihile, niye nikulekelela deni jako kwavija kunipula nhende vivo. 33 Kulondeka umonele bazi msang'hanaji miyago kamba niye vinikonele bazi.’ 34 Mndewa wake kagevuzika ng'hani, kamgodeka mkifungo mbaka vondayalihe deni jose.”

35 Yesu kamambukiza, “Vino vivo Tatangu yeli ku-
ulanga vonda yawatendeleni mweye, kamba hamuzigela kumgongo mbuli za ndugu zenu kwa mizoyo yenu yose.”

19

Yesu kofundiza mbuli ya nyasa

Mlk 10:1-12

1 Yesu viyamambukize kulonga mbuli azo, kasegela isi ya Galilaya na kachola mwiisi ya Yudea, kuna umwambu wa lwanda lwa Yolidani. 2 Lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza, na kuko kawahonya wanhu wakalile watamu.

3 Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu na wamgeza kwa kumuuza, “Vino vinoga mbigalo kumwasa mwehe wake kwa mbuli yoyose?”

4 Yesu kawedika, “Vino hamugasomile bule Maandiko Gang'alile vigalonga kulawa kuna ichanduso, Mulungu kamuumba mbigalo na mtwanzi? 5 Avo Mulungu kalonga, ‘Kwa mbuli ayo mbigalo komuleka tatake na mamake nayo koilumba na mwehe wake, na wabili awo wokuwa kinhu kimoja. 6 Avo haweli wabili kabili lakini kinhu kimoja. Avo kiyalumbilize Mulungu, munhu sekeyakigole.’ ”

7 Mafalisayo wamuuza Yesu, “Habali Musa katugwaa lagizo kamba mbigalo kodaha kumgwaa kibua cha nyasa mwehe wake na kumwasa?”

8 Yesu kawedika, “Musa kawagwaa lagizo muwaleke wehe zenu kwavija mizoyo yenu midala, lakini havikalile vivo bule kipindi Mulungu viyaumbile isi. 9 Nowalongeleni, mbigalo yoyose yomwasa mwehe wake, na kumsola mtwanzi iyagwe, kotenda ugoni. Ila kodaha kumwasa mwehe wake kamba yahatenda ugoni.”

10 Wanahina zake wamulongela, “Kamba vino vivo ili kwa mbigalo na mwehe wake, vinoga kuleka kusola.”

11 Yesu kawedika, “Siyo kila munhu kodaha kuitogola mbuli ino, lakini waja wagweleligwe na Mulungu. 12 Kuna vilamuso vingi viwatenda wanhu waleke kusola, wayagwe waleligwa vivo, wayagwe watendigwa vivo na wanhu. Na wayagwe hawasola mbuli ya Undewa wa kuulanga. Lakini ija yodaha kugagoga mafundizo gano yagagoge.”

Yesu kowatambikila wana wadodo

Mlk 10:13-16; Luk 18:15-17

13 Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana wadodo yawahagatile na kuwatambikila, lakini wanahina zake wawakomhokela.
14 Yesu kalonga, “Walekeni wana wadodo weze kumwangu sekemuwagomese, kwavija Undewa wa kuulanga wa wanhu kamba wana wano.”

15 Kawahagatila, abaho kasegela hanhu aho.

Mbwanga tajili
Mlk 10:17-31; Luk 18:18-30

16 Mbwanga imoja kamcholela Yesu, kamuuza, “Mfundiza nhende choni kinogile niupate ugima wa mazuwa gose?”

17 Yesu kamulongela, “Habali koniuza mbuli ya kinhu kinogile? Kuna imoja yaiyeka yanogile. Wahalonda kwingila muugima wa mazuwa gose, gagoge malagizo ga Mulungu.”

18 Kamuuza, “Malagizo gani?”

Yesu kamwidika, “Sekeukome, sekeutende ugoni, sekewibe, sekeulave usindila wa uvizi, 19 wategeleze tatako na mamako, na umnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.”

20 Mbwanga ayo kamwidika, “Malagizo gano gose nigagoga. Choni kiyagwe kinilondeka kutenda?”

21 Yesu kamulongela, “Wahalonda udahe kutenda goyolonda Mulungu, genda kachuuze vinhu vose viuli navo na ukawagwelele wakiwa zisente, na gweye kokuwa na utajili kuulanga, abaho wize unikweleleze.”

22 Mbwanga ija viyahulike avo, kasegela kuno kanyunyuwala, kwavija kakala tajili ng'hani.

23 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Nowalongeleni ukweli, yokuwa vidala ng'hani kwa munhu tajili kwingila Muundewa wa kulanga. 24 Nowalongeleni kabili, vibuha kwa ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia, kubanza tajili kwingila Muundewa wa Mulungu.”

25 Wanahina zake viwahulike avo, wakanganya ng'hani wamuuza, “Vino nani yonda yadahe kukomboligwa?”

26 Yesu kawalola bunhuu kawalongela, “Kwa munhu havidahika, lakini kwa Mulungu gose godahika.”

27 Petulo kamwidika, “Lola tweye tuleka kila kinhu na kukukweleleza gweye. Avo topata choni?”

28 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, Mwana wa Munhu vondayakale mna ikigoda chake cha ukulu mna iisi yonda ize, mweye wanahina zangu longo na wabili mokala mna ivigoda va ukulu na kugatawala makabila longo na mabili ga Izilaeli. 29 Munhu yoyose yalekile ng'anda hebu ndugu hebu lumbu jake hebu tatake hebu mamake hebu wanage hebu migunda mbuli ya niye kobokela miyanza gana kwa vija viyelinavo, na koupata ugima wa mazuwa gose. 30 Lakini wanhu wengi weli wa ichanduso wokuwa wa ikimambukizo, na waja wa ikimambukizo wokuwa wa ichanduso.

20

Wasang'hanaji mumgunda wa mizabibu

1 “Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa

munhu yeli na mgunda wa mizabibu, kalawa imitootondo ng'hani, kachola kugoneka wanhu wakasang'hane mumgunda wake. 2 Kailagana nao yawalipe sente kwa sang'hano ya siku dimoja, abaho kawagala mumgunda wake wakasang'hane. 3 Abaho saa ndatu kachola kudigulilo kawavika wanhu wema aho waduhu chakutenda. 4 Avo kawalongela, 'Mweye vivija gendeni kumgunda wangu mukasang'hane na nowalipa chochose cha kufaya.' 5 Avo wachola. Viivikile saa sita na saa tisa imisi ayo mwene mgunda kachola katenda vivija viyatendile ichanduso. 6 Viivikile saa kumi na moja kachola na kawavika wanhu wayagwe wema, kawauza, 'Habali mwima hano imisi yose mduhu cha kusang'hana?' 7 Wanhu waja wamwidika, 'Kwavija kuduhu munhu yatugwelele sang'hano.' Kawalongela, 'Na mweye vivija mkasang'hane kumgunda wangu wa mizabibu!'

8 "Viivikile ichungulo, munhu mwene mgunda kamulongela mwamizi wake wa mgunda, 'Wakeme wanhu wasang'hane na uwalipe sente zao, kusongela waja wakimambukizo na waja wa ichanduso.' 9 Wanhu wasang'hane kusongela saa kumi na moja, walipigwa kila munhu sente imoja. 10 Avo waja wanduse kusang'hana viwezile wagesa kamba wolipigwa sente nyingi, lakini kila imoja wao kagweleligwa sente imoja. 11 Wasola zisente na kusonga kumnung'unikila ija yawagoneke. 12 Walonga, 'Wanhu wano wagonekigwe kukimambukizo wasang'hana kwa saa dimoja diiyeka, tweye tusang'hana siku ngima mdizuwa, abaho kuwalipa vivija viutulipile tweye!'

13 "Ija mwene mgunda kamwidika imoja wao, 'Mbwigangu tegeleza, niye sikubunzile bule. Vino hatuilagane nikulipe sente imoja kwa kusang'hana siku dimoja? 14 Sola sente yako uchole, niye ninogelwa kumlipa munhu ino inimgoneke kukimambukizo kamba vinikulipile gweye. 15 Vino havinogile bule niye kutenda kija kinilonda kwa sente zangu mwenyego? Hebu gweye kokona migongo kwavija niye nina moyo unogile?' "

16 Yesu kamambukiza kulonga, "Avo wose weli wa ikimambukizo sambi wokuwa wa ichanduso kumwande, na wose weli wa ichanduso sambi wokuwa wa ikimambukizo kumwande."

Yesu kolonga mwanza wa kadatu mbuli ya ifa yake

Mlk 10:32-34; Luk 18:31-34

17 Yesu viyakalile kochola Yelusalemu, kainega kumgwazo na wanahina zake longo na wabili, kawalongela, 18 "Tegelezeni, tochola

Yelusalemu, kuko Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Nao womtagusa yafe. 19 Na womwika mmakono ga Wamhazi, nao womzeha womtowa mbalati na womkoma kwa kumuwamba mumsalaba, lakini siku da kadatu kozilibuka."

Kupula kwa mama
Mlk 10:35-45

20 Abaho mwehe wa Zebedayo na wanage wabili kamcholela Yesu, kamfugamila kampula yamtendele kija kiyolonda.

21 Yesu kamuuza, "Kolonda choni?"

Kamwidika, "Chonde, nhogolela wanangu wano wabili, imoja yakale mwambu wa mkono wako wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wako wa kumoso muundewa wako."

22 Yesu kawedika, "Hamkijuwile kinhu kimpula, vino modaha kuking'wela kikasi cha madununzo chonda niking'wele niye?"

Wamwidika, "Todaha."

23 Yesu kawalongela, "Kweli moking'wela kikasi changu, lakini naduhu udahi wa kusagula nani yakale mwambu wa mkono wangu wa kudila hebu wa kumoso. Hanhu aho wekiligwa wanhu wasaguligwe na Tatangu."

24 Baho wanahina longo viwahulike avo, wawagevuzikila ng'hani Yakobo na Yohana. 25 Yesu kawakema wose hamoja kawalongela, "Mojuwa kamba wakulu wa wanhu wa mwiisi wowalanguliza kwa nguvu, na wakulu wao wana udahi. 26 Lakini haili vivo kumwenu. Munhu yoyose yolonda kuwa munhu mkulu, yawe msang'hanaji wa wose, 27 na munhu yolonda kuwa wa ichanduso, yawe mtumwa wa wose. 28 Kamba vija Mwana wa Munhu, hezile kusang'hanilwa, lakini keza kuwasang'hanila na kuulava ugima wake kwa kuwakombola wanhu wengi."

Yesu kowahonya wasuwameso wabili
Mlk 10:46-52; Luk 18:35-43

29 Yesu na wanahina zake viwakalile wosegela kudibuga da Yeliko, lunhu lwa wanhu lumkweleleza. 30 Wanhu wabili wasuwameso wakalile kumgwazo wa inzila, viwahulike Yesu kobita, wasonga kukemelela, "Mwana wa Daudi! Tonele bazi!"

31 Lunhu lwa wanhu luwakomhokela luwalongela wanyamale. Lakini wagendelela kukemelela ng'hani, "Mwana wa Daudi! Tonele bazi!"

32 Yesu kema kawakema kawauza, "Molonda niwatendele choni?"

33 Wamwidika, "Go mkulu, tolonda kulola!"

34 Yesu kawonela bazi kawakwasa meso gao, bahaja wadaha kulola, nao wamkweleleza.

21

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze

Mlk 11:1-11; Luk 19:28-40; Yoh 12:12-19

1 Yesu na wanahina zake viwavikile Yelusalemu, wachola Betifage kuna Ulugongo lwa Mizeituni. Baho kawatuma wanahina zake wabili wamulongolele, 2 kawalongela, "Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu, aho momvika mhunda kafungigwa na mwanage kumgwazo. Wafunguleni mungalile hano. 3 Munhu yoyose yahawauza, mulongeleni, Mndewa kowalonda, nayo kowaleka wachole."

4 Gano gatendeka muladi kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu kilawilile,

5 "Dilongele buga da Sayuni,
Lola, mndewa wako kokwiza!
Muhole na kakwela mhunda na
mwanage mhunda."

6 Avo wanahina wachola watenda vivija viyawalongele Yesu watende. 7 Wamgala ija imhunda na mwanage, watandika viwalo vao mmigongo wa waja iwamhunda, na Yesu kakwela uchanha. 8 Lunhu lwa wanhu lwanzanza viwalo vao mnzila kuno wayagwe wabena mibunho na kuyanzanza mnzila muladi yabite. 9 Wanhu wakalile kukisogo na kuulongozi wa Yesu wakemelela,

"Yatogoligwe mwana wa Daudi!
Mulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa!
Mulungu yatogoligwe!"

10 Yesu viyengile Yelusalemu, wanhu wose wa kudibuga wading'huka na waiuza, "Ino ayo nani?"

11 Lunhu lwa wanhu lwidika, "Ino ayo Yesu, mtula ndagu wa Mulungu kolawa Nazaleti mwiisi ya Galilaya,"

Yesu kokwingila Mng'anda ya Mulungu

Mlk 11:15-19; Luk 19:45-48; Yoh 2:13-22

12 Yesu kengila Mng'anda ya Mulungu, kawawinga wanhu wose wakalile wogula na kuchuuza vinhu. Kazibidula meza za wanhu wakalile wovunja sente na vigoda va wanhu wakalile wochuuza njiwa. 13 Kawalongela, "Yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, 'Ng'anda yangu yokuwa kae ya kupulila.' Lakini moitenda mhango ya wabavi!"

14 Wasuwameso na wanhu mbetembete wamcholela Yesu kuna Ing'anda ya Mulungu, nayo kawahonya. 15 Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wagevuzika viwonile mbuli za unzonza ziyakalile yotenda Yesu na wana viwakalile wokemelela Mng'anda ya Mulungu, "Yatogoligwe Mwana wa Daudi!" 16 Avo wamuuza Yesu, "Vino kohulika viwolonga wana wano?"

Yesu kawedika, "Mhulika, hamugasomile gaja Gamaandiko Gang'alile

golonga, ‘Muwafundiza wana na ving'hele kulava nhogolwa inogile.’ ”

17 Yesu kawaleka na kachola Betania kunze ya buga, kawasa kuko.

Yesu kouduila mbiki
Mlk 11:12-14; 11:20-24

18 Imitootondo, Yesu viyakalile kobwela mna idibuga, kakala na nzala. 19 Behi na nzila kawona mbiki wa mtini kaucholela, yalole kamba kodaha kupata tunda jojose, lakini honile kinhu ila majani gaiyeka. Avo kaulongela, “Sekeulele matunda ng'o!” Bahaja mbiki awo unyala gogodaa.

20 Wanahina zake viwonile avo wakanganya ng'hani, waiuza, “Habali mbiki uno wa mtini unyala himahima?”

21 Yesu kawedika, “Nowalongeleni ukweli kamba mwahatogola na kuleka kunyawanyawa, modaha kutenda kamba kija kinitendile kwa mbiki uno wa mtini. Siyo kino kiiyeka, lakini modaha kukilongela kigongo kino, ‘Ng'oka ukayase mbahali,’ na yokuwa vivo. 22 Kamba mwahatogola, mobokela chochose chonda mupule.”

Mbuli ya udahi wa Yesu
Mlk 11:27-33; Luk 20:1-8

23 Yesu kengila Mng'anda ya Mulungu, na viyakalile kofundiza, wakulu wa walava nhosa na wavele wamwizila wamuuza, “Vino kotenda gano gose kwa udahi wa nani? Nani yakugwelele udahi uno wa kutenda gano?”

24 Yesu kawedika, “Nowauza mbuli imoja munilongele, na niye nowalongeleni kwa udahi wa nani notenda gano. 25 Nongeleni, vino udahi wa Yohana wa kubatiza ulawa kwahi? Ulawa kwa Mulungu hebu ulawa kwa wanhu?”

Wasonga kuilongela, “Twahalonga ulawa kwa Mulungu, kotuuza, ‘Habali hamumtogole Yohana?’ 26 Lakini twahalonga, ‘Ulawa kwa wanhu,’ towadumba wanhu kwavija wose wamtogola Yohana kamba mtula ndagu wa Mulungu.” 27 Avo wamwidika Yesu, “Hatujuwile.”

Abaho Yesu kawalongela, “Na niye siwalongela bule notenda gano kwa udahi wa nani.”

Lusimo lwa wana wabili

28 “Mweye mogesaze? Munhu imoja kakala na wana wabili, kachola kwa ija mwana imkulu kamulongela, ‘Mwanangu, lelo chola ukasang'hane kumgunda wa mizabibu.’ 29 Nayo kamwidika, ‘Sichola bule.’ Lakini kumwande kidogo kagimbula na kuchola. 30 Abaho tata ija kachola kwa mwana iyagwe kamulongela mbuli iija. Nayo kamwidika, ‘Ona tata nochola,’ lakini hacholile bule. 31 Avo nani mna iwana waja wabili yatendile kija kiyalondile tatao?”

Wamwidika, “Ija mwana imkulu.”

Avo Yesu kawalongela, “Nowalongeleni wabokela

kodi na wagoni wowalongolela kwingila mna Undewa wa Mulungu. 32 Kwavija Yohana Mbatizaji keza kuwalagusila nzila inogile, na mweye hamumtogole lakini wabokela kodi na wagoni wamtogola. Vivija na mweye vimonile avo, hamulekile nzambi zenu na kumtogola."

Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
Mlk 12:1-12; Luk 20:9-19

33 Yesu kalonga, "Tegelezeni lusimo luyagwe, kukala na munhu imoja mwene mgunda kahanda mizabibu mumgunda wake, kazungulusila lwigo, kahimba hanhu ha kukamila zabibu, kazenga lingo na kawakodisha walimaji. Abaho kafunga mwanza kachola isi ya kutali. 34 Msimu wa kubawa zabibu viuvikile, kawatuma wasang'hanaji zake kwa waja walimaji wamgalile zabibu kulawa mumgunda wake. 35 Walimaji waja wawagoga wasang'hanaji awo, imoja wamtowa, iyagwe wamkoma, na iyagwe wamtowa mabwe. 36 Kawatuma kabili wasang'hanaji wayagwe, wengi kubanza waja waichanduso, walimaji awo wawatendela vivija. 37 Kukimambukizo kamtuma mwanage, kalonga, 'Ino womtegeleza kwavija mwanangu.' 38 Lakini walimaji viwamonile mwanage, wailongela, 'Ino ayo muhazi lekeni tumkome na tusole uhazi wake!' 39 Avo wamgoga na wamwasa kunze ya umgunda na wamkoma."

40 Yesu kawauza, "Vino munhu mwene mgunda yaheza kowatenda choni waja walimaji?"

41 Wamwidika, "Kowakoma walimaji wose wehile na kowakodisha wanhu wayagwe mgunda awo, nao womgolela zabibu mumsimu wa kubawa zabibu."

42 Yesu kawalongela, "Hamusomile mna Gamaandiko Gang'alile,

'Dibwe wadilemile wazengaji,
sambi digalamuka dibwe kulu kubanza gose.
Mbuli ino itendigwa na Mndewa
nayo yotukanganya.' "

43 Yesu kengeza kulonga, "Avo nowalongeleni ukweli, Undewa wa Mulungu wobokigwa kumwenu na wogweleligwa wanhu wolela matunda ganogile. 44 Munhu yoyose yonda yaikwale mdibwe ajo kobeneka beneka na munhu donda dimulagalile domuhonda tipitipi."

45 Wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo viwahulike simo azo wajuwa kamba kakala kowalonga hewo. 46 Avo wazahila nzila ya kumgogela, lakini waludumba lunhu lwa wanhu, kwavija wamtogola Yesu kakala mtula ndagu wa Mulungu.

22

Lusimo lwa zengele
Luk 14:15-24

1 Yesu kalonga nao kabili
kwa simo, kawalongela,
2 “Undewa wa kuulanga
uigala na kija kilawilile
kwa mndewa yamtandile
mwanage wa kimbigalo
zengele. 3 Kawatuma
wasang'hanaji zake wawa-
longele waja wagonekigwe
weze kuna idizengele, lakini
waja wagonekigwe walema
kwiza. 4 Avo kawatuma
wasang'hanaji wayagwe
kawalongela, ‘Walongeleni
vino waja wagonekigwe
kuna idizengele, zengele
jangu niditanda, nyhinja
ng'ombe wanonile, kila
kinhu nimala kukitanda
goya. Izoni kuna idizen-
gele!’ 5 Lakini waja
wagonekigwe hawatongile
bule, kila munhu kachola
kuna isang'hano yake,
imoja kumgunda wake,
na iyagwe kuna ibiashala
yake. 6 Wayagwe wawa-
goga wasang'hanaji zake,
wawatowa na kuwakoma.
7 Mndewa kagevuzika
ng'hani, avo kawatuma
wakalizi zake wakawakome
waja wawakomile wasang'hanaji
zake na wadisome moto buga
jao. 8 Abaho kawakema
wasang'hanaji zake na
kawalongela, ‘Zengele jangu
nimala kuditanda, lakini
wanhu wagonekigwe kuna
idizengele hawafaya ku-
gonekigwa.’ 9 Avo choleni
kuna izinzila na munhu
yoyose yonda mumone
mumgoneke yeze kudizen-
gele. 10 Avo wasang'hanaji
wachola mna izinzila na
wawagala wanhu wose
wawavikile, wanogile na
wehile, avo gati da zengele
dimema wanhu.”
11 “Mndewa viyengile
kuwalola wageni zake,
kamona munhu imoja
havalile kiwalo cha zen-
gele. 12 Kamuuza, ‘Mb-
wigangu, kwingilaze muno
kuno kuduhu kiwalo cha
zengele?’ Lakini munhu
ayo hamwidike bule.
13 Abaho mndewa kawalon-
gela wasang'hanaji, ‘Mfun-
geni magulu na makono,
mumwase kunze kudiziza
ako kolila na kudafuna
meno.’ ”
14 Yesu kamambukiza kwa
kulonga, “Wagonekigwe
wengi, lakini wasaguligwe
wadodo.”

Mbuli ya kulipa kodi

Mlk 12:13-17; Luk 20:20-26

15 Mafalisayo walawanya
wamkalila kiseto Yesu
wamgoge kwa mbuli zake.
16 Wawatuma wanahina
zao hamoja na wanhu
wayagwe mna ikibumbila
cha Helode. Walonga, “Mfun-
diza, tokujuwa gweye kwa
munhu ulonga ukweli na
kofundiza nzila za Mulungu
mna ikweli. Humdumba
munhu yoyose, kwavija
hutonga ukulu wa munhu.
17 Tulongele, gweye kokon-
aze? Vino vinoga kulipa kodi
kwa Mndewa wa Lumi hebu
havinogile bule?”
18 Lakini Yesu kagajuwa
magesa gao gehile, kawa-
longela, “Mweye mwa
wanafiki, habali monigeza?
19 Ndagusileni isente imulip-
ilaga kodi!”

Nao wamgalila isente.
20 Nayo kawauza, “Vino
kihanga kino cha nani? Na
twaga dino da nani?”
21 Nao wamwidika, “Va
Mndewa wa Lumi.”
Abaho Yesu kawalongela,
“Mgweleleni Mndewa wa
Lumi vili va Mndewa wa
Lumi, na mgweleleni Mu-
lungu vili va Mulungu.”
22 Viwahulike avo, wakan-
ganya, wamuleka wasegela.

Mbuli ya kuzilibuka kwa wafile

Mlk 12:18-27; Luk 20:27-40

23 Siku didija Masadukayo
wayagwe wanhu wolonga
kuduhu kuzilibuka wam-
cholela Yesu. 24 Walonga,
“Mfundiza, Musa katu-
longela mbigalo yahafa
yang'hali hanalela wana,
ndugu yake kolondeka yam-
sole mgane ayo, muladi
yalele nayo wana mbuli
ya ndugu yake. 25 Hano
kumwetu kukala na ndugu
saba. Ija imkulu kasola
mwehe na kafa halekile
wana, na mdodo wake
kamuhala mgane ayo.
26 Kinhu kikija kimulawilila
mwana wa kabili, wa kadatu
mbaka wose saba. 27 Ako
kumwande, mtwanzi ija
nayo kafa. 28 Mna isiku ya
kuzilibuka wanhu wafile,
mtwanzi ayo kokuwa wa
nani? Kwavija wose saba
wakala wamsolile.”
29 Yesu kawedika, “Mw-
eye mopotela! Kwavija
hamugajuwile Maandiko
Gang'alile hebu udahi wa
Mulungu. 30 Kwavija mna
isiku ya kuzilibuka wanhu
wafile, wanhu hawasola
wala hawasoligwa wokuwa
kamba wasenga wa kuu-
langa. 31 Lakini kwa mbuli
ya kuzilibuka kwa wanhu,
hamusomile kija kiyawa-
longele Mulungu? Kalonga,
32 ‘Niye na Mulungu wa
Abulahamu, Mulungu wa
Isaka, Mulungu wa Yakobo.’
Heyo heli Mulungu wa
wanhu wafile, ila Mulungu
wa wanhu wagima.”
33 Lunhu lwa wanhu
viluhulike avo, lukanganya
kwa mafundizo gake.

Lagizo kulu

Mlk 12:28-34; Luk 10:25-28

34 Mafalisayo viwahu-
like kamba Yesu kawa-
tenda Masadukayo wanya-
male tuluu, waiting'hana
hamoja, 35 na imoja wao,
kakala munhu yagajuwile
goya Malagizo ga Musa,
kamgeza Yesu kwa kumuuza,
36 “Mfundiza, mna Gamalag-
izo lagizo gani dili kulu?”
37 Yesu kamwidika, “
‘Mnogele Mndewa Mulungu
wako kwa moyo wako wose,
kwa loho yako yose na kwa
nzewele zako zose.’ 38 Dino
ijo lagizo dili kulu na da
ichanduso. 39 Da kabili
doigala na dino, ‘Mnogele
miyago kamba viuinogela
mwenyego.’ 40 Malagizo gose
ga Musa na mafundizo ga
watula ndagu wa Mulungu
gema mna gamalagizo gano
mabili.”

Mbuli ya Kilisito Mkombola

Mlk 12:35-37; Luk 20:41-44

41 Mafalisayo viwaiting'hane hamoja, Yesu
kawauza, 42 “Vino mweye
mogesa choni kwa mbuli ya
Kilisito? Mwanage nani?”

Wamwidika, “Mwanage
Daudi.”

43 Yesu kawauza, “Habali
Loho Yang'alile kamulongoza Daudi yamkeme, ‘Mndewa’? Kwavija kalonga,
44 ‘Mndewa kamulongela
Mndewa wangu,

Kala hano mwambu wa
mkono wangu wa
kudila,

mbaka niweke hasi mmagulu gako wanhu wakwihile.’

45 Kamba Daudi komkema
‘Mndewa’, yokuwaze Kilisito
yawe mwanage Daudi?”

46 Kuduhu munhu
yamwidike, kulawa siku
dijo na kugendelela kuduhu
munhu yagezile kumuuza
Yesu mbuli yoyose.

23

Yesu kowazuma wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo

Mlk 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46

1 Abaho Yesu kalulongela
ulunhu na wanahina zake,
2 kawalongela, “Wafundiza
Malagizo ga Musa na Mafalisayo wana udahi wa kufambula Malagizo ga Musa.
3 Avo gogeni na mtende gaja
gose gonda wawalongeleni,
lakini sekemutende gaja
gowotenda hewo, kwavija
hawatenda gaja gowopetela
wanhu. 4 Wowadikwa
wanhu mgamaega mbahasha ng'hulu na kuno
hewo wenyego hawalonda
kugolosa makono kuwataza
kupapa. 5 Gose gowotenda,
wotenda muladi wakoneke
na wanhu. Kwavija
wovala vikumbi vandikigwe
Maandiko Gang'alile mna
ivihanga vao na wofunga
mna gamakono gao, na
wovala viwalo vili na vinhu
vitali woneke kamba wailava
kwa Mulungu. 6 Wonogelwa
kukala hanhu hanogile
mna izinyimwili nyimwili
na kukala mna ivigoda va
haulongozi mna izing'anda
za kumpula Mulungu.
7 Wonogelwa kulamusigwa
na wanhu mna gamagulilo
na kukemigwa na wanhu,
‘Mfundiza’. 8 Lakini mweye
sekemukemigwe ‘Mfundiza’. Kwavija mweye mwa
wanhu wa lubuga lumoja
na Mfundiza wenu imoja.
9 Sekemumkeme munhu
yoyose hano mwiisi, ‘Tata’,
kwavija munayo Tata imoja
yeli kuulanga. 10 Vivija sekemukemigwe ‘Walangulizi’,
kwavija munayo mulangulizi imoja, nayo ayo Kilisito
Mkombola 11 Yeli mkulu hagati yenu yawe msang'hanaji
wenu. 12 Munhu yoyose yoitenda mwenyego mkulu kotendigwa mdodo, na munhu
yoyose yoitenda mwenyego
mdodo kotendigwa mkulu.

Yesu koukomhokela un-

afiki wao
Mlk 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47
13 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Mohinda mulango wa Undewa wa kuulanga mgameso ga wanhu, kuno mweye wenyego hamwingila, wala hamulonda kuwatogolela waja wolonda kwingila wengile! 14 Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Mosola vinhu vili mzikae za wagane, abaho moitenda munoga kwa kulonga mbuli nyingi mwahampula Mulungu! Mbuli ya gano nhaguso yenu yokuwa ng'hulu ng'hani.
15 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Moloka bahali na kuchola mziisi muladi mumpate munhu wa kutogola kamba vimutogola mweye, na mwahampata momtenda yehe miyanza mibili kubanza mweye kwa kwiingila jehanamu!
16 “Mogaya mweye walangulizi hamulola! ‘Mofundiza munhu yahaiduila kwa Ng'anda ya Mulungu siyo mbuli. Lakini yahaiduila kwa zahabu ili Mng'anda ya Mulungu, koifunga mwenyego.’ 17 Mweye hamulola na wabozi! Kilihi kili kikulu, zahabu hebu Ng'anda ya Mulungu iitenda zahabu ing'ale? 18 Vivija mweye mofundiza, ‘Munhu yahaiduila kwa upango wa kulavila nhosa siyo mbuli, lakini yahaiduila kwa nhosa ili muupango, koifunga mwenyego.’ 19 Mweye hamulola! Kilihi kili kikulu, inhosa hebu uupango wa kulavila nhosa uitenda inhosa ing'ale? 20 Avo munhu yahaiduila kwa upango wa kulavila nhosa, koiduila kwa upango wa kulavila nhosa hamoja na nhosa yose ili uchanha yake, 21 na ija yoiduila kwa Ng'anda ya Mulungu, kaiduila kwa Ng'anda ayo ya Mulungu na kwa Mulungu yokala mumo. 22 Yoyose yoiduila kwa ulanga, koiduila kwa kigoda cha undewa cha Mulungu na kwa ayo yokikalila.
23 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Momgwaa Mulungu fungu da longo da majani gonung'hila goya, binzali na kalafuu, lakini moleka kugagoga mafundizo makulu ga Malagizo, kamba vija haki, bazi na kutamanila. Molondeka kugatenda gano na sekemugaleke gaja gayagwe. 24 Mweye walangulizi hamulola! Molava ng'honzi mgamazi lakini momeza mhunda!
25 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Mosunha kikasi na sahani kwa kunze, lakini moleka mgati mmema vinhu vimpatile kwa kuboka na ugila. 26 Gweye Mfalisayo

hulola! Tanhu sunha mgati ya kikasi na kunze kokuwa kuzelu.
27 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Muigala na vikuta va mapanga vibakigwe langi nzelu, kwa kunze gokoneka ganoga, lakini mgati gamema mizege ya wanhu wafile na kila kinhu kihile. 28 Vivija na mweye kwa kunze mokoneka kamba wanhu munogile, lakini mgati mmwenu mmema unafiki na nzambi.”

Yesu kolagula nhaguso yao
Luk 11:47-51

29 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa wanafiki! Mozengela vikuta va mapanga ga watula ndagu wa Mulungu na kugahamba mapanga ga wanhu wanogile. 30 Mweye molonga maza tukalile mna ikipindi cha wahenga zetu, sambituilumbe nao kuwakoma watula ndagu wa Mulungu. 31 Avo moilagusa wenyego kamba mwa wazukulu wa hewo wawakomile watula ndagu wa Mulungu. 32 Avo mambukizeni kija wakisongile wahenga zenu. 33 Mweye mizoka na wana wa mizoka! Modahaze kuikimbila nhaguso ya jehanamu? 34 Avo nowagalila watula ndagu wa Mulungu na wanhu weli na nzewele, na wafundiza. Wayagwe mowakoma, wayagwe mowawamba na wayagwe mowatowa mbalati mna zing'anda za kumpula Mulungu na kuwawinga kulawa buga dino wachole buga diyagwe. 35 Avo damu yose ya wanhu wanogile itike mwiisi yodaigwa kumwenu, kusongela damu ya Habili ija yakalile yanogile, mbaka damu ya Zakalia mwana wa Balakia yumumkomile hagati ya Ng'anda ya Mulungu na upango wa kulavila nhosa. 36 Nowalongeleni ukweli, nhaguso ya ukomaji wose uno yokuwa mna iwanhu wa lukolo luno!

Yesu kowanogela wanhu wa Yelusalemu
Luk 13:34-35

37 “Gweye Yelusalemu, Gweye Yelusalemu! Kowakoma watula ndagu wa Mulungu na kuwatowa kwa mabwe waja Mulungu yawatumile kumwako! Miyanza mingapi nilonda kuwahagata wanago kwa makono gangu, kamba vija nguku viyovihagata vinziya vake mna gamabawa gake, lakini hulondile bule. 38 Avo Ng'anda yako ya Mulungu ilekigwa ukiwa. 39 Nowalongeleni, honda mumbone kabili mbaka vonda mulonge, ‘Mulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa.’ ”

24

Yesu kolonga mbuli ya kubanangika kwa Ng'anda ya Mulungu
Mlk 13:1-2; Luk 21:5-6

1 Yesu viyakalile kolawa Mng'anda ya Mulungu,

wanahina zake wamcholela, wamulagusile ng'anda zili behi na Ng'anda ya Mulungu.
2 Yesu kawauza, “Mogona gano gose? Nowalongela ukweli, haduhu dibwe donda dilekigwe uchanha ya diyagwe, kila dibwe dokwasigwa hasi.”

Kugaya na kudununzika
Mlk 13:3-13; Luk 21:7-19

3 Yesu viyakalile kuna Ulugongo lwa Mizeituni, wanahina zake weli waiyeka wamgendela, wamuuza, “Tulongele, yolawilila lini? Na choni chondakitendeke kulagusa kwiza kwako na kimambukizo cha isi?”
4 Yesu kawedika, “Muiteganye, munhu yoyose sekeyawavizile. 5 Kwavija wanhu wengi wokwiza kwa twaga jangu na kulonga, ‘Niye ayo Kilisito!’ Nao wowavizila wanhu wengi.
6 Mohulika ng'hondo na mbuli zake, lakini sekemudumbe, kwavija gano gose golondigwa galawilile, ila kimambukizo king'hali kuvika. 7 Isi yoitowa na isi iyagwe, undewa woitowa na undewa uyagwe. Kila hanhu hokuwa na lufilili lwa nzala na mitigisiko mikulu ya isi. 8 Gano gose kamba mwanduso wa usungu wa kulela mwana.
9 “Abaho mogogigwa, modununzigwa na kukomigwa. Wanhu wa isi zose wowehila mbuli ya niye. 10 Kipindi acho wanhu wengi woleka kutamanila kwao, woihinduka na woihila, 11 na watula ndagu wengi wa uvizi wolawilila na kuwavizila wanhu wengi. 12 Mbuli ya kongezeka kwa gehile, unogelwa wa wanhu wengi wohunguka, 13 lakini munhu yonda yafunge umoyo mbaka kukimambukizo kokomboligwa. 14 Na kimambukizo king'hali hakinavika, Mbuli Inogile ya Undewa yopetigwa kwa wanhu wa kabila zose iwe usindila kwa isi zose.

Magayo makulu
Mlk 13:14-23; Luk 21:20-24

15 “Muhachona, ‘Kinhu kinyolodoke kigala Ubananzi’ kilongigwe na mtula ndagu wa Mulungu Danieli, kima Mng'anda ya Mulungu. Ija yosoma yajuwe. 16 Abaho wanhu weli mwiisi ya Yudea wakimbilile kuna ikigongo.”
17 Munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake, sekeyahumuluke hasi mna ing'anda yake kusola kinhu. 18 Yeli kumgunda sekeyabwele ukae kusola kiwalo chake.
19 Wogaya watwanzi wali na zinda na waja wokong'heza mna izisiku azo. 20 Mpuleni Mulungu muladi sekemukimbile mumsimu wa kihuhwe hebu mna isiku ya Kubwihila! 21 Kwavija siku ayo kokuwa na magayo makulu, haganalawila toka kuumbigwa kwa isi mbaka sambi na honda galawilile kabili. 22 Mulungu kazihunguza siku azo, maza hazihunguze sambi yahone munhu yoyose. Lakini mbuli ya wanhu zake yawasagule,

Mulungu kozihunguza siku azo.
23 “Avo, munhu yoyose yahawalongela, ‘Amweye, Kilisito Mkombola kahano!’ hebu ‘Ka ako!’ sekemutogole. 24 Kwavija wolawilila makilisito na watula ndagu wa uvizi, wotenda unzonza na vilaguso muladi yahadahika wawavizile hata waja wasaguligwe na Mulungu. 25 Tegelezeni! Niwalongela mbuli zino kipindi king'hali hakinavika.”
26 “Avo munhu yoyose yahawalongela, ‘Loleni, kakuja kuluwala!’ sekemuchole, hebu yahalonga, ‘Loleni, kaifisa hano!’ sekemutogole. 27 Kamba vija lumwesa lumwemwesa ulanga wose kulawa kudilawila zuwa mbaka kudihongela vivo vonda yoneke Mwana wa Munhu yaheza.”
28 “Kokose kuli na mzoga, baho hoiting'hana mhungu.”

Kwiza kwa Mwana wa Munhu
Mlk 13:24-27; Luk 21:25-28
29 “Gahamala magayo ga siku azo, zuwa dokuwa ziza, mwezi honda umwemwese bule, nhondo zolagala kulawa kuulanga, na vinhu vili kuulanga votigisika. 30 Abaho kilaguso cha Mwana wa Munhu cholawilila kuulanga, wanhu wa mwiisi wolila vonda wamone Mwana wa Munhu kokwiza mna gamawingu ga kuulanga kwa nguvu na ukulu. 31 Mhalati yotoigwa, na kowatuma wasenga zake wa kuulanga mna izibanzi nne za mwiisi, nao woweka hamoja wanhu zake yawasagule kulawa mwambu uno wa isi na uyagwe.

Fundizo da mbiki wa mtini
Mlk 13:28-31; Luk 21:29-33
32 “Ifunzeni kubitila mbiki wa mtini, matambi gake gahasonga kuzuka na kwika majani, mujuwe kamba vuli da mmabehi. 33 Vivija, mwahazona mbuli azo, mojuwa kamba kammabehi kwiza. 34 Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose galawilile. 35 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite ng'o.

Kuduhu yaijuwile siku hebu saa
Mlk 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36
36 “Kuduhu yaijuwile siku hebu saa ya kwiza, siyo wasenga wa kuulanga wala Mwana, lakini Tata yaiyeka ayo yaijuwile. 37 Kwiza kwa Mwana wa Munhu kuigala na kija kilawilile kipindi cha Nuhu. 38 Kwavija kipindi kija ing'hali hainatowa mvula ng'hulu wanhu waja na kung'wa, wanhu wasola na kusoligwa, mbaka mna isiku ija Nuhu viyengile mna idisafina. 39 Lakini wanhu hawajuwile chondakilawilile mbaka mvula ng'hulu viitowile na kuwafagila wose. Vivo vondaiwe kipindi Mwana wa Munhu yaheza. 40 Kipindi acho wanhu wabili wokuwa kumgunda,

imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa. 41 Watwanzi wabili wokuwa woduga, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.

42 “Avo muiteganye, kwavija hamuijuwile siku ya kwiza Mndewa wenu. 43 Lakini mujuwe vino, maza mwene ng'anda ya-haijuwile siku ya kwiza mbavi, yahakalile meso na sambi yamuleke mbavi yaitule ng'anda yake. 44 Avo, muitande siku zose, kwavija Mwana wa Munhu kokwiza mna isaa hamuigesile bule.

Msang'hanaji yota-maniligwa na hatamaniligwa
Luk 12:41-48

45 “Nani yeli msang'hanaji yotamaniligwa na yeli na nzewele? Ayo ija mkulu wake kamwika yawalolese goya wasang'hanaji wayagwe na kuwagwaa lujo mna isaa inogile. 46 Kamweda msang'hanaji ija kamba mkulu wake yahabwela komvika kosan'hana vivo! 47 Nowalongela ukweli, mkulu wake komwika msang'hanaji ayo yawe mulolesaji wa vinhu vake vose. 48 Lakini yahawa msang'hanaji hatamaniligwa, koilon-gela mwenyego, ‘Mkulu wangu kokawa kubwela,’ 49 na kosonga kuwatowa wasang'hanaji wayage na kuja na kung'wa hamoja na walevi. 50 Abaho mkulu wake kobwela mna isiku msang'hanaji ija haigesile na mna isaa haijuwile bule. 51 Mkulu ayo komtowa ng'hani na kumwika hamoja na wanafiki. Baho kolila na kudafuna meno.”

25

Lusimo lwa wali longo

1 “Undewa wa kuulanga woigala na kija kilawilile kwa weli longo wasolile taa zao na kuchola kumbokela munhu yosola. 2 Wali watano wakala wabozi na watano wakala wabala. 3 Waja iwabozi wasola taa zao, lakini hawasolile ngama yoyose ya mavuta. 4 Waja iwabala wasola nyhupa zimemile za mavuta hamoja na taa zao. 5 Munhu yosola viyakawile kwiza, wali wose wasonga kukukila na wawasa.

6 “Kilo kikulu, kulaw-ilila nyangi, ‘Msola mwehe kavika! Laweni mukam-bokele!’ 7 Wali wose wala-muka wazitanda taa zao. 8 Waja iwabozi wawalongela waja iwabala, ‘Mtuhun-guzile mavuta genu kidogo kwavija taa zetu zolonda kufa.’ 9 Lakini waja iwabala wawedika, ‘Bule, tuduhu mavuta gakutwenela tweye na mweye. Vinoga muchole mkagule genu.’ 10 Avo waja iwabozi wachola kugula mavuta, viwakalile wochola, munhu yosola kavika. Waja watano waitandile wengila nayo mna ing'anda ya dizen-gele, lwivi luhindigwa.

11 “Kumwande kidogo waja iwali wabozi wavika, wasonga kukemelela, ‘Go

mkulu, go mkulu! Tuvugulile!’ 12 Ayo yosola kawedika, ‘Bule! Niye siwajuwile bule mweye.’ ”

13 Yesu kamambukiza kwa kulonga, “Muiteganye, kwavija hamuijuwile siku hebu saa.

Lusimo lwa wasang'hanaji wadatu
Luk 19:11-27

14 “Vivija Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa munhu imoja yafungile mwanza, kawakema wasang'hanaji zake kaweka walole goya vinhu vake. 15 Kila imoja kamgwaa kamba viyadahile, imoja kamgwaa mifuko mitano ya sente, iyagwe kamgwaa mifuko mibili ya sente, na iyagwe kamgwaa mfuko umoja wa sente. Abaho kachola mwanza wake. 16 Msang'hanaji yagweleligwe mifuko mitano ya sente kachola kazisang'hanila zisente kapata mifuko mitano iyagwe ya sente. 17 Vivija msang'hanaji yagweleligwe mifuko mibili ya sente kazisang'hanila na kupata mifuko mibili iyagwe ya sente. 18 Lakini msang'hanaji yagweleligwe mfuko umoja wa sente, kachola kauhimbila mfuko wa sente wa mkulu wake.

19 “Vizibitile siku nyingi mkulu wao awo iwasang'hanaji kabwela kapeta zisente hamoja nao. 20 Msang'hanaji yagweleligwe mifuko mitano ya sente keza kagala mifuko mitano iyagwe ya sente, kalonga, ‘Go mkulu, kunigwaa mifuko mitano ya sente, lola mhata mifuko mitano iyagwe.’ 21 Mkulu wake kalonga, ‘Kutenda goya, msang'hanaji unogile na utamaniligwa! Kwavija kotamaniligwa kwa kulolesa vinhu vidodo, avo nokwika ulolese vinhu vingi. Wize udeng'helele hamoja na niye!’

22 “Abaho msang'hanaji ija yagweleligwe mifuko mibili ya sente keza kalonga, ‘Go mkulu, kunigwaa mifuko mibili ya sente, lola mhata mifuko mibili iyagwe.’ 23 Mkulu wake kalonga, ‘Kutenda goya, msang'hanaji unogile na utamaniligwa! Kwavija kotamaniligwa kwa kulolesa vinhu vidodo, avo nokwika ulolese vinhu vingi. Wize udeng'helele hamoja na niye!’

24 “Abaho msang'hanaji ija yabokele mfuko umoja wa sente keza, kalonga, ‘Go mkulu, nikujuwa gweye kuna gahigahi, kosenga hanhu huhahandile, kokwika hamoja indiya hanhu huhamizile mbeyu. 25 Avo nidumba, nyhola niuhimbila mfuko wako wa sente. Lola, uno awo mfuko wako wa sente.’

26 “Mkulu wake kamwidika, ‘Gweye kwa msang'hanaji wihile na mnyeke! Ona, kujuwa nosenga hanhu sihahandile na kwika hamoja hanhu sihamizile mbeyu. 27 Wahawikile mfuko wangu wa sente kwa iwanhu wokwika sente, muladi vonda

mbwele na niye nyambulile faida. 28 Sambi baha, mbokeni umfuko wa sente mumgwee ayo yeli na mifuko longo ya sente. 29 Kwavija munhu yoyose yeli na kinhu kokongezelwa, lakini ija yeliduhu kinhu, kobokigwa hata kija kidodo kiyelinacho. 30 Na msang'hanaji ino yehile mwaseni kunze kudiziza, ako kolila na kudafuna meno.'

Nhaguso ya kimambukizo

31 "Mwana wa Munhu yeli Mndewa vonda yeze muukulu wake, hamoja na wasenga zake wa kuulanga, kokala mkigoda chake cha undewa. 32 Wanhu wose mwiisi woiting'hana haulongozi wake, nayo kowabagula kamba msusilaji viyowabagula ng'hondolo na mbuzi. 33 Nayo koweka wanhu watendile goyolonda Mulungu mwambu wa mkono wake wa kudila na wanhu watendile gehile mwambu wa kumoso. 34 Abaho Mndewa kowalongela waja wakalile mwambu wa mkono wake wa kudila, 'Izoni mweye munogeligwe na Tatangu! Bokeleni uhazi wenu, undewa umutandiligwe tangu kuumbigwa kwa isi. 35 Ng'hala na nzala mweye mungwaa lujo, ng'hala na ng'hilu mweye mungwaa mazi, ng'hala mgeni mweye mumbokela mzing'anda zenu. 36 Ng'hala mwazi mweye mumvaza, ng'hala mtamu mweye mwiza kundola, ng'hala ngodekigwe mkifungo mweye mwiza kundola.'

37 "Wanhu watendile goyolonda Mulungu womwidika, 'Mndewa, kipindi gani tukona kuna nzala na tukugwaa lujo, hebu kuna ng'hilu na tukugwaa mazi? 38 Kipindi gani viukalile mgeni na tukubokela mzing'anda zetu, hebu viukalile mwazi na tweye tukuvaza? 39 Kipindi gani tukona mtamu hebu kugodekigwa mkifungo, twiza kukulola?' 40 Mndewa kokwidika, 'Nowalongela fulu ipile, chochose kimumtendele imoja wa ndugu zangu awo weli wadodo, munhendela niye!'

41 "Abaho kowalongela waja weli mwambu wa kumoso, 'Segeleni kumwangu, mweye muduiligwe! Muchole kuna umoto haufaga, uyekiligwe Mwenembago na wasenga zake! 42 Ng'hala na nzala mweye hamungwelele lujo, ng'hala na ng'hilu mweye hamungwelele mazi, 43 ng'hala mgeni mweye hamumbokele bule mzing'anda zenu, ng'hala mwazi mweye hamnivazile bule, ng'hala mtamu na mkifungo mweye hamwizile kundola.'

44 "Abaho womwidika, 'Mndewa, kipindi gani tukona kuna nzala hebu ng'hilu hebu kwa mgeni hebu kwa mwazi hebu kwa mtamu hebu mkifungo na tweye hatukutazile bule?' 45 Mndewa kokwidika, 'Nowalongela

fulu ipile, chochose hamumtendele imoja wa wanhu awo iwadodo, hamunhendele niye.’ 46 Wano wogaligwa kuna ukugaya kwa mazuwa gose, lakini waja watendile goyolonda Mulungu wogenda kuna uugima wa mazuwa gose.”

26

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mlk 14:1-2; Luk 22:1-2; Yoh 11:45-53

1 Yesu viyamambukize kuwafundiza mbuli zino zose, kawalongela wanahina zake, 2 “Kamba vimujuwile zahabita siku mbili kokuwa na nyimwili nyimwili ya Pasaka, abaho Mwana wa Munhu kogogigwa muladi yawambigwe mumsalaba.”

3 Abaho wakulu wa walava nhosa na wavele waiting'hana hamoja mna uluhelengo lwa Mkulu wa walava nhosa, yakemigwe Kayafa. 4 Na wakala kiseto wamgoge Yesu kinyelegezi abaho wamkome. 5 Walonga, “Lakini seketutende avo kipindi cha nyimwili nyimwili ya Pasaka, buleavo wanhu woding'huka.”

Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
Mlk 14:3-9; Yoh 12:1-8

6 Yesu kakala Betania mng'anda ya Simoni, munhu yakalile na utamu wa dikulu. 7 Yesu viyakalile koja, mtwanzi imoja kamcholela na nyhupa ya alabasita imemile mavuta gonung'hila goya ga bei ng'hulu, kamgidila Yesu mdipala. 8 Wanahina viwonile avo wagevuzika. Wauza, “Unanzi gani uno?” 9 “Mavuta gano gahauzigwe kwa bei ng'hulu na zisente wahagweleligwe wakiwa!”

10 Yesu kajuwa kiwakalile wolonga, avo kawalongela, “Habali momgaza mtwanzi ino? Niye kanitendela mbuli inogile. 11 Wanhu wakiwa mokala nao siku zose, lakini honda mukale na niye siku zose. 12 Viyakalile yonigidila mavuta mulukuli lwangu, kalutanda lukuli lwangu kwa kuzikigwa. 13 Avo nowalongeleni ukweli, kokose konda ipetigwe Mbuli Inogile mwiisi, kino kiyatendile mtwanzi ino cholongigwa, avo wanhu womkumbuka.”

Yuda kotogola kumuhinduka Yesu
Mlk 14:10-11; Luk 22:3-6

14 Abaho imoja wa wanahina longo na wabili yakemigwe Yuda Isikaliote kachola kwa wakulu wa walava nhosa. 15 Kawauza, “Monigwaa sente ngapi nahamuhinduka Yesu kumwenu?” Avo wampetela sente malongo madatu wamgwaa. 16 Kusongela aho Yuda kazahila nzila ya kumwika Yesu mmakono gao.

Yesu koja lujo lwa Pasaka na wanahina zake
Mlk 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Yoh 13:21-30

17 Mna isiku ya ichanduso ya Nyimwili nyimwili ya Magate hagageligwe Usasu, wanahina wamcholela Yesu wamuuza, “Kolonda

tukutandile kwahi lujo lwa Pasaka?”
18 Yesu kawalongela, “Choleni kunadibuga kwa munhu imoja, na mumulongele, ‘Mfundiza kolonga, saa yangu ivika, niye na wanahina zangu todeng'helela Pasaka mng'anda yako.’ ”
19 Wanahina watenda kamba Yesu viyawalongele, walutanda lujo lwa Pasaka.
20 Viivikile ichungulo, Yesu na wanahina zake longo na wabili wakala hasi waje.
21 Viwakalile woja Yesu kawalongela, “Nowalongela ukweli, imoja wenu konihinduka.”
22 Wanahina zake wanyawanyawa, wasonga kumuuza, imoja imoja, “Mndewa, kolonga niye?”
23 Yesu kawedika, “Ija yozanhika tonge mbakuli hamoja na niye ayo yonda yanihinduke.
24 Mwana wa Munhu kofa kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, lakini kogaya munhu ija yomuhinduka Mwana wa Munhu! Yahanogile ng'hani kamba munhu ayo sambi yavumbuke.”
25 Yuda, ayo yonda yamuhinduke Yesu, kamuuza, “Mfundiza! Vino kolonga niye?”
Yesu kamwidika, “Ona, iyo gweye kamba viulongile.”

Lujo lwa Mndewa
Mlk 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25

26 Viwakalile woja, Yesu kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu, abaho kadibanzula, kawagwaa wanahina zake, kalonga, “Soleni muje, uno ulo lukuli lwangu.”
27 Abaho kasola kikasi cha divai, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kawagwaa wanahina zake, kalonga, “Mose ing'wileni kikasi kino.
28 Ino ayo damu yangu ya lagano, ikwitika mbuli ya wengi muladi nzambi zao zigeligwe kumgongo.
29 Nowalongela, kusongela sambi honda ning'we kabili divai mbaka siku ija vondaning'we divai ya sambi na mweye Muundewa wa Tatangu.”
30 Abaho wemba lwila, wachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni.

Yesu kolagula Petulo kombela
Mlk 14:27-31; Luk 22:31-34; Yoh 13:36-38

31 Abaho Yesu kawalongela, “Kilo cha lelo mweye mose mokimbila na kundeka niiyeka, kwavija yandikigwa, Mulungu kalonga, ‘Nomtowa Msusilaji, na bumbila da ng'hondolo dopwililika.’ 32 Lakini nahazilibuka, nowalongolela kuchola Galilaya.”
33 Petulo kamwidika, “Hata kamba wose wahakuleka, niye sikuleka bule!”
34 Yesu kamulongela Petulo, “Nokulongela ukweli, kilo cha lelo, nzogolo yang'hali hana kwika konibela miyanza midatu.”

35 Petulo kamwidika, “Silonga avo bule, hata kamba nahafa na gweye!”

Na wanahina wayagwe walonga vivo.

Yesu kompula Mulungu ako Getisemane

Mlk 14:32-42; Luk 22:39-46

36 Abaho Yesu na wanahina zake kachola hanhu hokemigwa Getisemane, kawalongela, “Kaleni hano, niye nogenda haja kumpula Mulungu.” 37 Kawasola Petulo na wana wabili wa Zebedayo. Kasonga kona usungu na kunyunyuwala. 38 Ako kawalongela, “Usungu uli muumoyo wangu mkulu ng'hani wodaha kung'homa. Kaleni hano meso hamoja na niye.”

39 Abaho kachola hamwande kidogo, kaibwanha hasi, kampula Mulungu, “Tatangu, kamba yahadahika, unisegezele kikasi kino cha madununzo! Lakini siyo kamba vinilonda niye, ila viulonda gweye.”

40 Abaho kabwela kawavika waja wanahina zake wadatu wawasa, kamulongela Petulo, “Vino hamudahile kukala meso na niye hata saa dimoja? 41 Kaleni meso mumpule Mulungu sekemwingile mna ukugezigwa, moyo wa munhu wolonda kutenda ganogile, lakini lukuli lwaduhu nguvu.”

42 Kachola lwa kabili kumpula Mulungu, kalonga, “Tatangu, kamba haidahika kukisegeza kikasi kino cha madununzo mbaka niking'wile, viulonda gweye ilawilile.” 43 Viyabwelile kabili kawavika wanahina zake wawasa, kwavija meso gao gakala na utulo.

44 Abaho Yesu kawaleka kabili, kachola kampula Mulungu mwanza wa kadatu, kalonga mbuli zizija. 45 Kawabwelela wanahina zake kawauza, “Mung'hali muwasa na kubwihila? Loleni, kipindi cha Mwana wa Munhu kwikigwa mmakono ga wanhu wene nzambi kivika. 46 Lamukeni, tuchole! Loleni, munhu yonihinduka kavika!”

Yesu kogogigwa

Mlk 14:43-50; Luk 22:47-53; Yoh 18:3-12

47 Yesu yang'hali kogendelela kulonga, imoja wa wanahina zake longo na wabili, yakemigwe Yuda Isikaliote kavika. Keza na lunhu lutumigwe na wakulu wa walava nhosa na wavele kuno wapapa mapanga na malungu. 48 Ayo yomuhinduka Yesu kawagwaa kilaguso, kawalongela, “Munhu yonda nimnonele ayo yummulonda. Mgogeni!”

49 Bahaja Yuda kamcholela Yesu kalonga, “Mfundiza, zihoze.” Abaho kamnonela.

50 Yesu kamwidika, “Mbwiga, tenda kikugalile!”

Abaho weza wamgoga Yesu, wamgodeka. 51 Imoja wa waja wakalile na Yesu, kasomola panga jake kamkanha digwiti msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa. 52 Yesu

kamulongela, “Bweza panga jako muna iyala, kwavija munhu yoyose yoitowa na miyage kwa panga kofa kwa panga. 53 Vino hamujuwile bule maza nilondile nahampulile Tatangu yanhaze, nayo bahobaho yahagalile mabumbila makulu kubanza longo na mabili ga wasenga wa kuulanga wanhaze? 54 Lakini golawililaze Maandiko Gang'alile golonga, yolondeka ilawilile?”

55 Abaho Yesu kalulongela ulunhu, “Mwiza kungoga na mapanga na malungu kamba vija nambavi? Kipindi chose ng'hala nifundiza Mng'anda ya Mulungu, lakini hamngogile bule. 56 Mbuli zino zitendeka muladi Maandiko Gang'alile gawandike watula ndagu wa Mulungu galawilile.”

Baho wanahina wose wamuleka wakimbila.

Yesu kamkitala
Mlk 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Yoh 18:13-14, 19-24

57 Waja wamgogile Yesu wamgala mng'anda ya Kayafa, yakalile Mkulu wa walava nhosa, baho wafundiza Malagizo ga Musa na wavele waiting'hana hamoja. 58 Petulo kamkweleleza kwa kutali mbaka kuuluwa lwa Mkulu wa walava nhosa, kengila mgati kakala hamoja na wakalizi muladi yalole choni cholawilila. 59 Wakulu wa walava nhosa na wanhu wa mkitala cha Wayahudi wazahila usindila wa uvizi wamkome Yesu. 60 Wanhu wayagwe weza kulonga uvizi mbuli yake, lakini hawapatile mbuli yoyose. Abaho wanhu wabili walawililа, 61 walonga, “Munhu ino kalonga, ‘Noibomola Ng'anda ya Mulungu na kuizenga kabili kwa siku ndatu.’ ”

62 Mkulu wa walava nhosa kenuka kamulongela Yesu, “Kuduhu cha kuwedika kwa kitala choolava wanhu wano?” 63 Lakini Yesu kanyamala tuluu, Mkulu wa walava nhosa kamulongela, “Kwa twaga da Mulungu yeli mgima nolonda uiduile, tulongele kamba gweye kwa Kilisito Mkombola, Mwana wa Mulungu.”

64 Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga. Lakini nowalongeleni wose, kulawa sambi momona Mwana wa Munhu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu yeli na udahi, kokwiza mna gamawingu ga kuulanga!”

65 Bahaja Mkulu wa walava nhosa kakidega kiwalo chake, kalonga, “Kaliga! Hatulonda usindila uyagwe? Mumuhulika viyaligile! 66 Mweye mogesaze?”

Awo wamwidika, “Kabananga, kolondeka yakomigwe.”

67 Abaho wamtemela mate mna ikihanga wamtowa, na wayagwe wamtowa ng'hofi. 68 Kuno wolonga, “Gweye Kilisito Mkombola lagula. Nani yakutowile?”

Petulo kombela Yesu
Mlk 14:66-72; Luk 22:56-62; Yoh 18:15-18, 25-27

69 Petulo kakala yakalile mulubuga, msang'hanaji wa kitwanzi kamcholela, kamulongela, “Gweye vivija kukala hamoja na Yesu wa Galilaya.”
70 Lakini Petulo kabela haulongozi ha wose, kalonga, “Sikijuwile kiulonga.”
71 Viyakalile kolawa kunze ya umulango, ako kaiting'hana na msang'hanaji iyagwe wa kitwanzi kamona na kawalongela wanhu, “Munhu ino nayo kakala hamoja na Yesu wa Nazaleti.”
72 Petulo kabela kabili, kalonga, “Noiduila simjuwile munhu ino!”
73 Hamwande kidogo, wanhu wakalile wemile aho wamcholela Petulo wamulongela, “Kweli gweye vivija kwa imoja wao, kwavija ulonzi wako wolagusa kamba gweye kolawa Galilaya!”
74 Abaho Petulo kalonga, Mulungu kojuwa nolonga ukweli, niduiligwe nahalonga uvizi, “Simjuwile munhu ayo!”

Bahaja nzogolo keka 75 na Petulo kakumbuka mbuli ziyalongeligwe na Yesu, “Nzogolo yang'hali hana kwika konibela miyanza midatu.” Kachola kunze kalila kwa usungu.

27

Yesu kogaligwa kwa Pilato
Mlk 15:1; Luk 23:1-2; Yoh 18:28-32

1 Imitootondo, wakulu wa walava nhosa wose na wavele wakala kiseto cha kumkoma Yesu. 2 Wamgodeka nzabi, wamulongoza na wamwika mmakono ga Pilato, mkulu wa isi ya Lumi.

Ifa ya Yuda
Sang'h 1:18-19

3 Yuda, ija yamuhinduke Yesu, viyonile Yesu katagusigwa, kona usungu kazibweza zisente malongo madatu kwa wakulu wa walava nhosa na wavele. 4 Kawalongela, “Nhenda nzambi kwa kumuhinduka munhu yatendile ganogile yakomigwe!”

Lakini wao wamwidika, “Ajo jako wiiyeka, tweye twamduhu!”
5 Yuda kazasa zisente Mng'anda ya Mulungu kasegela, abaho kachola kaibota mwenyego kwa luzabi.
6 Wakulu wa walava nhosa wazidondola zisente walonga, “Malagizo getu gogomesa kuzika sente zino mna ikiya cha kwikila sente kili Mng'anda ya Mulungu, kwavija sente zino za damu.”
7 Abaho waitogolela, wasola zisente wagula mgunda wa mulumba, uwe hanhu ha kuzikila wageni. 8 Lekaavo mbaka lelo mgunda awo wokemigwa, “Mgunda wa Damu.”
9 Avo kilawilila kija kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu Yelemia, “Wasola sente malongo madatu, sente ziwaitogolele wanhu wa Izilaeli kumulipa.
10 Wazigulila mgunda wa mulumba, kamba Mndewa viyanilagize.”

Pilato komuuza Yesu
Mlk 15:2-5; Luk 23:3-5; Yoh 18:33-38

11 Yesu kema haulongozi wa mkulu wa isi, nayo kamuuza, “Gweye kwa Mndewa wa Wayahudi?”

Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga.” 12 Lakini wakulu wa walava nhosa na wavele viwamulavile vitala, Yesu hawedike mbuli.

13 Avo Pilato kamuuza, “Vino gweye huhulika vitala vose viwolonga kumwako?”

14 Lakini Yesu hedike mbuli yoyose, na mkulu ayo kakanganya ng'hani.

Yesu kotagusigwa yafe
Mlk 15:6-15; Luk 23:13-25; Yoh 18:39-19:16

15 Yahavikaga Nyimwili nyimwili ya Pasaka mkulu wa isi komfungulila mfungwa imoja, wamulondile wanhu. 16 Mna ikipindi acho kukala na mfungwa imoja yajuwike ng'hani, twaga jake Balaba. 17 Avo lunhu lwa wanhu viluiting'hane, Pilato kawauza, “Molonda nimfungulile nani? Balaba hebu Yesu yokemigwa Kilisito Mkombola?” 18 Pilato kajuwa goya kamba Wayahudi wamgela Yesu mmakono gake, kwavija wamonela migongo.

19 Pilato viyakalile mna ikigoda cha nhaguso, mwehe wake kamtumila usenga, “Sekeumtendele chochose munhu ayo hatendile gehile, kwavija nigaya ng'hani mzinzozi mbuli yake.”

20 Lakini wakulu wa walava nhosa na wavele, waluding'hula lunhu lwa wanhu lumpule Pilato yamfungulile Balaba na kumkoma Yesu. 21 Pilato kaluuza kabili lunhu luja, “Mna iwano wabili molonda nimfungulile nani?”

Wamwidika, “Balaba!”

22 Pilato kawauza, “Nhende choni kwa Yesu yokemigwa Kilisito Mkombola?”

Wamwidika, “Muwambe mumsalaba!”

23 Pilato kawauza, “Vino katenda kinhu gani kihile?”

Lakini wao wagendelela kukemelela, “Muwambe mumsalaba!”

24 Pilato viyone hadaha kutenda mbuli yoyose, na wanhu wasonga kuding'huka, kasola mazi, kasunha makono gake mgameso ga lunhu luja, kalonga, “Niye namduhu kwa damu ya munhu ino, ajo jenu wenyego!”

25 Lunhu lose lwa wanhu lwidika, “Damu yake ikale uchanha yetu na uchanha mwa wanetu!”

26 Pilato kamfungulila Balaba, abaho kalagiza Yesu yatoigwe mbalati na kamgela mmakono gao yawambigwe mumsalaba.

Wakalizi womzeha Yesu
Mlk 15:16-20; Yoh 19:2-3

27 Abaho wakalizi wa Pilato wamgala Yesu mng'anda ya Mndewa, na wakalizi wose wamzunguluka. 28 Wamvula viwalo vake na wamvaza kiwalo cha undewa. 29 Waluka ngata ya miba waika mdipala jake, na mkongoja mumkono wake wa kudila.

Abaho wamfugamila kwa kumzeha, walonga “Mwinyi, Mndewa wa Wayahudi!” 30 Abaho wamtemela mate na wasola umkongoja wamtowa towa nao mdipala. 31 Viwamambukize kumzeha, wamvula ikiwalo cha undewa wamvaza viwalo vake. Abaho wamgala yawambigwe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mumsalaba

Mlk 15:21-32; Luk 23:26-43; Yoh 19:17-27

32 Viwakalile wochola, wamting'hana munhu imoja mwenekae wa Kilene, twaga jake Simoni, wakalizi wamnanahiza yaupape msalaba wa Yesu. 33 Wavika hanhu hokemigwa Goligota, fambulo jake, “Hanhu ha Fumvu da Pala”. 34 Wamgwaa Yesu divai ihanganyigwe na kinhu kili usungu, lakini viyailanzile, kalema kung'wa.

35 Wamuwamba Yesu mumsalaba, waigolela viwalo vake kwa kubwanha simbi. 36 Abaho wakala hasi womkaliza. 37 Uchanha ya msalaba wake wakika kibao chandikigwe kilamuso cha kutagusigwa kwake, “Ino ayo Yesu, Mndewa wa Wayahudi.” 38 Abaho wawawamba wabavi wabili hamoja na Yesu, imoja mwambu wa mkono wake wa kudila na iyagwe mwambu wa kumoso.

39 Wanhu wakalile wobita watigisa mapala gao na kumuliga Yesu. 40 Walonga, “Hambe gweye kulonga koibomola Ng'anda ya Mulungu na kuizenga kabili kwa siku ndatu! Lelo humuluka mumsalaba uikombole mwenyego kamba gweye kwa Mwana wa Mulungu!”

41 Vivija wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa na wavele wamzeha Yesu. 42 Walonga, “Kawakombola wayagwe, lelo hadahile vilihi kuikombola mwenyego! Vino ino siyo Mndewa wa wanhu wa Izilaeli? Lelo yahahumuluka mumsalaba tomtogola! 43 Kamtamanila Mulungu na kalonga kamba heyo Mwana wa Mulungu. Lelo lekeni tulole kamba Mulungu komuhonya!”

44 Vivija na waja wabokaji wawambigwe hamoja na Yesu, wamuliga.

Ifa ya Yesu

Mlk 15:33-41; Luk 23:44-49; Yoh 19:28-30

45 Viivikile saa sita imisi isi yose ikala igubikigwe na ziza totolo, ziza dijo dikala kwa masaa madatu. 46 Viivikile saa tisa imisi Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, “Eloi Eloi lama sabakitani?” Fambulo jake, “Mulungu wangu, Mulungu wangu, habali kundeka?”

47 Lakini wanhu wayagwe wemile aho viwahulike, walonga, “Komkema Eliya!” 48 Bahaja munhu imoja kakimbila kasola dodoki, kadivabika mwiidivai, kadinanika mulubiki kamgwaa Yesu yadifonze.

49 Abaho wanhu wayagwe
walonga, “Mulekeni, tu-
lole kamba Eliya kokwiza
kumkombola!”
50 Abaho Yesu kalila kabili
kwa sauti ng'hulu, kafa.
51 Bahaja panziya da
Ng'anda ya Mulungu digola
gati da Ng'anda ya Mulungu
na hanhu hong'ala ng'hani,
didegeka mhande mbili,
kulawa uchanha mbaka hasi.
Isi itigisika na mibwe itulika.
52 Mapanga gafunhuka na
wanhu wengi wa Mulungu
wakalile wafile wazilibuka.
53 Walawa mna gamapanga,
na Yesu viyazilibuke wa-
chola Yelusalemu kudibuga
ding'alile, na wanhu wengi
wawona.
54 Mkulu wa wakalizi na
wakalizi wakalile womkaliza
Yesu, viwayone isi yotigisika
na mbuli ziyagwe zilaw-
ilile, wadumba ng'hani na
kulonga, “Kweli ino kakala
Mwana wa Mulungu!”
55 Baho kukala na wat-
wanzi wengi, womulola
kwa kutali. Watwanzi awo
wakala womkweleleza Yesu
kulawa Galilaya na wamtaza.
56 Mna iwao kakala Malia
Magidalena, Malia mamao
Yakobo na Yusufu na mwehe
wa Zebedayo.

Kuzikigwa kwa Yesu
Mlk 15:42-47; Luk 23:50-56; Yoh 19:38-42

57 Viivikile ichungulo,
keza munhu imoja tajili
mwenekae wa Alimataya,
twaga jake Yusufu, nayo
vivija kakala mwanahina wa
Yesu. 58 Kamcholela Pilato,
kampula lukuli lwa Yesu, Pi-
lato kalagiza yagweleligwe.
59 Yusufu kalusola ulukuli,
kaluzingiliza sitili ya sambi,
60 na kalwika mdipanga
jake mwenyego da sambi
yadisongole mdibwe. Abaho
kabimbilisa dibwe kulu
kadigubika mmulomo wa
dipanga kasegela. 61 Malia
Magidalena na Malia iyagwe
wakala aho wodilola di-
panga.

Wakalizi hana dipanga

62 Imitondo yake, ikala
siku ya Kubwihila, wakulu
wa walava nhosa na Mafal-
isayo wachola kwa Pilato.
63 Wamulongela, “Go mkulu,
tomkumbuka, munhu ija
cha uvizi viyakalile mgima
kalonga, ‘Zahavika siku
ndatu nozilibuka.’ 64 Avo
lagiza panga jake dikalizigwe
mbaka siku ya kadatu, mu-
ladi wanahina zake sekewa-
chole kulwiba ulukuli, abaho
wawalongele wanhu kamba
kazilibuka. Avo uvizi uno
waikimambukizo wokwiha
ng'hani kubanza uja wa
ichanduso.”
65 Pilato kawalon-
gela, “Soleni wakalizi,
mkadikalize dipanga kamba
vimulonda.”
66 Avo wasegela wadikaliza
dipanga na wakanda
kilaguso mna idibwe
na wawaleka wakalizi
wadikalize.

28

Yesu kozilibuka
Mlk 16:1-10; Luk 24:1-12; Yoh 20:1-10

1 Viimalile siku ya Kubwi-
hila, siku ya jumapili, Malia
Magidalena na Malia ija
iyagwe waidamuka wachola

kudilola dipanga. 2 Bahaja isi ikala yotigisika ng'hani, na msenga wa kuulanga wa Mndewa kahumuluka kuulanga, kadibimbilisa idibwe hamgwazo, na kadikalila. 3 Kaoneka kamba lumwesa, na viwalo vake vikala vizelu chuwee. 4 Wakalizi wamdumba ng'hani avo wakala wogwaya, wakala kamba wanhu wafile.

5 Msenga wa kuulanga kawalongela iwatwanzi, "Sekemudumbe, kwavija nojuwa momzahila Yesu yawambigwe mumsalaba. 6 Kahaduhu hano, kazilibuka kamba viyalongile. Izoni mulole hanhu hawamwikile. 7 Choleni himahima mkawalongele wanahina zake, 'Yesu kazilibuka kulawa kwa wafile na kowalongolela kuchola Galilaya, kuko momona!' Uno awo usenga wangu kumwenu."

8 Avo watwanzi waja wasegela himahima kudipanga, kuno wodumba na kudeng'helela, wakimbila kuwalongela wanahina zake.

9 Bahaja Yesu kawating'hana, kawalamusa, "Zihozeni." Wamcholela wamgoga magulu gake, wamtambikila. 10 Yesu kawalongela, "Sekemudumbe. Choleni mkawalongele ndugu zangu wachole Galilaya, kuko wonyona."

Usenga wa wakalizi

11 Watwanzi waja viwakalile mnzila, wakalizi wayagwe wachola kudibuga na kuwalongela wakulu wa walava nhosa kila kinhu kilawilile. 12 Wakulu wa walava nhosa viwaiting'hane hamoja na wavele waitogolela mbuli, wawagwaa waja iwakalizi sente nyingi. 13 Wawalongela, "Longeni, wanahina zake weza ikilo kulwiba ulukuli vimukalile muwasile. 14 Avo mkulu wa isi yahaihulika mbuli ino, tweye tolonga nayo, na mweye hamwingila mna dizumozumo."

15 Avo wakalizi wazisola zisente na watenda kamba viwalongeligwe. Avo mbuli ino ayo yenele kwa Wayahudi mbaka lelo.

Yesu kowalawilila wanahina zake

Mlk 16:14-18; Luk 24:36-49; Yoh 20:19-23; Sang'h 1:6-8

16 Abaho wanahina longo na imoja wachola kukigongo mwiisi ya Galilaya, ako kuyawalongele Yesu wachole. 17 Viwamonile, wamtambikila, kuno wayagwe wanyawanyawa. 18 Yesu kawezila, kawalongela, "Nigweleligwa udahi wose wa kuulanga na mwiisi. 19 Avo gendeni mkawatende wanhu wa isi zose wawe wanahina zangu, muwabatize kwa twaga da Tata na Mwana na Loho Yang'alile, 20 na muwafundize wagoge kila kinhu kiniwalagizeni, naniye nokuwa hamoja na mweye siku zose mbaka kukimambukizo cha isi."

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Maluko Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Maluko ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Mbuli Inogile yandikigwe na Maluko acho kitabu kiguhi mna ivitabu vine va Mbuli Inogile. Vivija chogesigwa kamba acho kitabu cha ichanduso kwandikigwa mna ivitabu vose va Mbuli Inogile. Yogesigwa chandikigwa mwaka 65-70 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Wanhu wengi woifunza vinhu wogesa kamba chandikigwa Lumi kwa kilamuso cha kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu ako.

Vivija Maluko kokemigwa Yohana Maluko, kakala miyao na mtumigwa Paulo na Balinaba, lakini mbuli ziyalongigwe vihile mbuli yake hazoneke kipindi viyawalekile muumwanza wa kimishieni. (Sang'h 13:13). Abaho Maluko kanga kabili na Balinaba (Sang'h 15:37-39). Vivija Maluko kajuwika kamba kakala uki na kidole na Petulo (1 Pet 5:13). Hamoja Maluko hazone kwa meso mbuli za Yesu viyakalile mwiisi, wanhu woifunza vinhu wogesa kamba Maluko kandika mbuli nyingi ziyaone Petulo na azo mbuli zimemile mna Imbuli Inogile yandikigwe na Maluko. Mna Imbuli Inogile, Maluko kalonga ng'hani mbuli za uwanahina na mafundizo ga Yesu mna ikipindi cha kimambukizo.

Mbuli zili mkitabu

Maluko kosonga ikitabu mna isula ya 1:1-13.

Abaho Maluko kosimulila sang'hano ya Yesu viyakalile ako Galilaya (Sula ya 1:14-8:21).

Abaho kolonga mbuli ya mwanza wa Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8:22-10:52).

Maluko komambukiza kwa kwandika mbuli ya kipindi cha Yesu ako Yelusalemu, na komambukiza na ifa yake na kuzilibuka (Sula ya 11:1-16:8).

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu

Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Yoh 1:19-28

1 Ino ayo Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito Mkombola, Mwana wa Mulungu. 2 Isonga kamba viyandikigwe na mtula ndagu wa Mulungu Isaya,

“Mulungu kalonga, ‘Nomtuma msenga wangu
yakulongolele
yaitande nzila yako.’

3 Munhu imoja kokema kuluwala,
'Itandeni nzila ya Mndewa,
goloseni nzila yake yonda yabite!' "
4 Yohana Mbatizaji kalawililila kuluwala kawapetela wanhu, "Lekeni nzambi na mbatizigwe na Mulungu kozigela kumgongo nzambi zenu." 5 Wanhu wengi kulawa mwiisi ya Yudea na kudibuga da Yelusalemu wachola kumtegeleza Yohana. Watogola kamba wana nzambi, Yohana kawabatiza muulwanda lwa Yolidani.
6 Yohana kavala kiwalo kitendigwa kwa mibahila ya ngamiya na mkwiji wa ng'hwembe mkigudi chake, lujo lwake lukala nzige na uki. 7 Kawapetela wanhu, "Munhu yonda yeze kukisogo changu ni munhu mkulu kunibanza nene. Niye sifaya hata kudohola nzabi za vilatu vake. 8 Niye nowabatiza kwa mazi, lakini heyo kowabatiza kwa Loho Yang'alile."

Kubatizigwa na kugezigwa kwa Yesu
Mat 3:13-4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13
9 Mna ikipindi acho Yesu kalawa mna ikijiji cha Nazaleti mwiisi ya Galilaya na Yohana kambatiza muulwanda lwa Yolidani. 10 Yesu viyalawile mgamazi, bahaja kawona ulanga ugubuka na kamona Loho Yang'alile kohumuluka kamba huwa na kakala uchanha yake. 11 Sauti ihulikigwa kulawa kuulanga ilonga, "Gweye kwa Mwanangu nikunogele. Ninogelwa na gweye."
12 Bahaja Loho Yang'alile kamulongoza yachole kuluwala, 13 kakala kuko kuluwala siku malongo mane, kagezigwa na Mwenembago. Wanyama wa kumuhulo wakala aho lakini wasenga wa kuulanga weza wamsang'hanila.

Yesu kowakema wavuwa somba wane
Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11
14 Yohana viyagodekigwe mkifungo, Yesu kachola isi ya Galilaya, kawapetela wanhu Mbuli Inogile ya Mulungu. 15 Kalonga, "Kipindi kivika, Undewa wa Mulungu wammabehi! Lekeni nzambi na muitogole Mbuli Inogile!"
16 Yesu viyakalile kobita kumgwazo wa lamba da Galilaya kawavika wavuwa somba wabili, Simoni na mdodo wake Andeleya wakala wovuwa somba na mizavu yao. 17 Yesu kawalongela, "Nikwelelezeni, na niye nowatenda muwe wavuwaji wa wanhu." 18 Bahaja waileka mizavu yao, wamkweleleza.
19 Kagenda kumwande, kawavika wandugu wabili wayagwe. Yakobo na Yohana, wanage Zebedayo. Wakala mwiingalawa woitanda mizavu yao. 20 Bahaja Yesu viyawone kawakema, nao wamuleka tatao Zebedayo na wasang'hanaji zake mwiingalawa, wamkweleleza Yesu.

Munhu yeli na kinyamkela
Luk 4:31-37

21 Yesu na wanahina
zake wavika kudibuga da
Kapelinaumu, viivikile siku
ya Kubwihila Yesu kengila
mng'anda ya kumpula Mu-
lungu, kasonga kufundiza.
22 Wanhu wamuhulike
wakanganya mafundizo
gake, kwavija hafundize
kamba wafundiza Malagizo
ga Musa, ila kafundiza kwa
udahi.
23 Abaho munhu yakalile
na kinyamkela kengila
mng'anda ya kumpula Mu-
lungu, kaguta, 24 "Vino,
kolonda choni kumwetu,
gweye Yesu wa Nazaleti?
Kwiza kutukoma? Nokujuwa
gweye kwa ija Yang'alile
yatumigwe na Mulungu!"
25 Yesu kamkomhokela
ikinyamkela, "Nyamala!
Mulawe munhu ino!"
26 Kinyamkela kamgela
kisango munhu ayo, kaguta
nyangi, kamulawa. 27 Wanhu
wose wakanganya ng'hani,
avo wasonga kuilongela,
"Vino kino choni? Ma-
fundizo gano ga sambi!
Munhu ino kana udahi wa
kulava vinyamkela, nao
womtegeleza!"
28 Avo mbuli za Yesu
zibwililika himahima kila
hanhu mwiisi ya Galilaya.

Yesu kowahonya wanhu
wengi
Mat 8:14-17; Luk 4:38-41

29 Yesu na wanahina zake,
hamoja na Yakobo na Yohana
walawa mna ing'anda ya
kumpula Mulungu, wachola
kuna ikae ya Simoni na An-
deleya. 30 Mkwe wa kitwanzi
wa Simoni kakala yawasile
mulusazi kolumwa homa,
Yesu viyavikile wamulongela
mbuli za mtamu ayo. 31 Yesu
kamgendela mtwanzi ayo,
kamgoga mkono kamwinula.
Homa imulawa na kasonga
kuwasang'hanila.
32 Ichungulo, zuwa vidi-
hongile, wanhu wamgalila
Yesu watamu na waja
wakalile na vinyamkela.
33 Wanhu wose wa kudibuga
dija waiting'hana haluhe-
lengo lwa ing'anda. 34 Yesu
kawahonya wanhu wengi
wakalile na mitamu na
kawalava vinyamkela wengi.
Hawalekile vinyamkela
walonge kwavija wamjuwa
kakala nani.

Yesu kowapetela wanhu
ako Galilaya
Luk 4:42-44

35 Imitootondo ng'hani
siku diyagwe, Yesu kalamuka
kasegela, kachola kunze
kudibuga, hanhu kuduhu
wanhu, kuko kampula
Mulungu. 36 Simoni na
wayage wachola kumzahila,
37 viwamvikile wamulon-
gela, "Kila munhu kokuza-
hila."
38 Yesu kawedika, "Tolon-
deka kuchola kuna ivijiji
viyagwe vili behi. Ako
nako nolondeka kuwapetela
wanhu Mbuli Inogile, kwav-
ija acho kiminzile."
39 Yesu kachola kila
hanhu mwiisi ya Galilaya,
kawapetela wanhu Mbuli
Inogile mzing'anda za

kumpula Mulungu na kulava vinyamkela.

Yesu komuhonya munhu
Mat 8:1-4; Luk 5:12-16

40 Munhu imoja yeli na utamu wa dikulu kamgendela Yesu, kamfugamila, kampula, kalonga, “Wahalonda kodaha kunihonya.”
41 Yesu kamonela bazi, kamgolosela mkono, kamkwasa, kalonga, “Nolonda, hona!” 42 Bahaja utamu umulawa, kahona. 43 Yesu kamulongela yachole, kamzuma, 44 kamulongela, “Tegeleza, sekeumulongele munhu yoyose mbuli ino, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa, yakakulolese lolese. Abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa.”
45 Lakini munhu ayo kasegela, kasonga kuzibwililisa mbuli azo kila hanhu, kalonga mbuli nyingi mbaka Yesu hadahile kwingila mwiisi kunze kunze. Avo Yesu kakala kunze hanhu kuduhu wanhu, lakini wanhu wamcholela kulawa kila hanhu.

2

Yesu komuhonya munhu yaholole
Mat 9:1-8; Luk 5:17-26

1 Hazibitile siku nyingi, Yesu kabwela Kapelinaumu, mbuli zibwililika kwa wanhu kamba kakala ukae. 2 Wanhu wengi waiting'hana hamoja mbaka kukala kuduhu gati disigale, wamema mbaka kuluhelengo. Yesu kakala kowapetela mbuli. 3 Abaho weza wanhu wane, wampapile munhu yaholole walonda kumgala kwa Yesu. 4 Kwavija kukala na lunhu, hawadahile bule kumgala kwa Yesu. Avo watobola zonzo kukiswili uchanha ya aho haakalile Yesu, wahumulusa mkeka muyatambalale munhu ayo yaholole. 5 Yesu viyakone kutamanila kwao, kamulongela munhu ayo yaholole, “Mwanangu, nzambi zako zigeligwa kumgongo.”

6 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile hanhu aho wagesa mna imizoyo yao, 7 “Munhu ino kodahaze kulonga vino? Ino komkudula Mulungu! Mulungu yaiyeka ayo yodaha kuzigela kumgongo nzambi!”

8 Bahaja Yesu kakijuwa kiwagesile mna imizoyo yao. Avo kawauza, “Habali mogesa avo? 9 Vino choni kibuhile, kumulongela munhu yaholole, ‘Nzambi zako zigeligwa kumgongo’, hebu kulonga, ‘Ima, papa mkeka wako utembele?’ 10 Lakini nolonda mujuwe, Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu.” Avo kamulongela munhu ayo yaholole, 11 “Nokulongela, lamuka, papa mkeka wako, uchole ukae!”

12 Nayo kenuka, kapapa mkeka wake, kalawa kunze na kasegela mgameso gao. Wose wakanganya, wamtogola Mulungu na walonga,

“Hatunachona kinhu kamba kino!”

Yesu komkema Lawi
Mat 9:9-13; Luk 5:27-32

13 Yesu kabweleganya kabili kumgwazo wa lamba da Galilaya. Lunhu lwa wanhu lumcholela, nayo kasonga kuwafundiza. 14 Viyakalile kobita, kamvika mbokela kodi imoja twaga jake Lawi, mwanage Alufayo kakala mng'anda ya kulipila kodi. Yesu kamulongela, “Nikweleleze.” Lawi kenuka, kamkweleleza.

15 Yesu viyakalile koja mng'anda ya Lawi, wabokela kodi wengi na wanhu wene nzambi, wakala hamoja nayo woja na wanahina zake, kwavija wanhu wengi wakala womkweleleza. 16 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile Mafalisayo viwamonile Yesu koja na wanhu wene nzambi na wabokela kodi, wawauza wanahina zake, “Habali koja na wanhu kamba wano?”

17 Yesu viyahulike avo kawedika, “Wanhu wagima hawamulonda mganga, ila wanhu watamu womulonda. Sizile kuwakema wanhu wogesa wanoga, niza kuwakema wanhu wene nzambi.”

Mbuli ya kufunga kuja
Mat 9:14-17; Luk 5:33-39

18 Wanahina wa Yohana Mbatizaji na wanahina wa Mafalisayo wakala wofunga kuja. Wanhu wayagwe wamcholela Yesu, wamuuza, “Habali wanahina wa Yohana na wanahina wa Mafalisayo wofunga kuja lakini wanahina zako hawafunga kuja?”

19 Yesu kawedika, “Vino yodahika vilihi wanhu wagonekigwe kuna dizengele wafunge kuja kipindi munhu yosola kahamoja nao? Bule! Hawadaha kufunga kuja. 20 Lakini kipindi chokwiza munhu yosola vonda yasegezigwe kumwao, baho wofunga kuja.

21 “Kuduhu munhu yokwika kilaka cha kiwalo cha sambi mna kiwalo cha umwaka. Yahatenda avo, kilaka cha sambi chokidega kiwalo cha umwaka, na aho hadegeke hokongezeka. 22 Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambi mna mifuko ya ng'hwembe ya umwaka, kwavija yahatenda avo divai ya sambi yoitula imifuko na divai yokwitika na imifuko yobanangika. Ila divai ya sambi yogidigwa mna imifuko ya ng'hwembe ya sambi.”

Mbuli ya siku ya Kubwihila
Mat 12:1-8; Luk 6:1-5

23 Siku dimoja da Kubwihila, Yesu na wanahina zake wakala wobita mna imigunda ya uhemba. Viwakalile wobita, wanahina zake wasonga kuhulula uhemba. 24 Mafalisayo wamulongela Yesu, “Lola, wanahina zako wotenda kinhu kigomesigwe kutendigwa kudi siku da Kubwihila!”

25 Yesu kawedika, “Hamusomile kija kiyatendile Daudi

kipindi heyo na wayage viwakalile na nzala? 26 Mna ikipindi cha Mkulu wa walava nhosa Abiatali, Daudi kengila mna Ing'anda ya Mulungu na kugaja magate galavigwe nhosa kwa Mulungu. Magate gago golondigwa kudigwa na walava nhosa waiyeka, lakini Daudi kagaja na abaho kawagwaa wayage."

27 Abaho Yesu kawalongela, "Siku ya Kubwihila ikigwa mbuli ya wanhu, na siyo wanhu mbuli ya siku ya Kubwihila. 28 Avo Mwana wa Munhu ayo Mndewa wa siku ya Kubwihila."

3

Munhu yeli na mkono uholole
Mat 12:9-14; Luk 6:6-11

1 Abaho Yesu kachola kabili mng'anda ya kumpula Mulungu. Ako kukala na munhu yakalile na mkono uholole. 2 Wanhu wayagwe wakalile aho walonda kilamuso cha kumtagusila Yesu, avo wamulola bunhuu kamba komuhonya munhu ayo mna isiku ya Kubwihila. 3 Yesu kamulongela munhu ayo yaholole mkono, "Ima hano kuulongozi." 4 Abaho Yesu kawauza wanhu awo, "Vino Malagizo getu gotulonda tutende choni mna isiku ya Kubwihila? Kutenda ganogile hebu kutenda gehile? Kuuhonya ugima wa munhu hebu kuukoma?"

Lakini wao wanyamala huupi. 5 Yesu kawalola wanhu awo kwa kugevuzika, kawonela bazi mbuli ya udala wa mizoyo yao. Abaho kamulongela munhu ayo, "Golosa mkono wako." Nayo kaugolosa mkono wake, na mkono wake uhona. 6 Abaho Mafalisayo walawa kunze mna ing'anda ya kumpula Mulungu, waiting'hana na wanhu wa Helode, wakala kiseto wamkome Yesu.

Lunhu lomkweleleza Yesu

7 Yesu na wanahina zake wachola kudilamba da Galilaya, lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza. Walawa kuzi isi za Galilaya na Yudea, 8 na buga da Yelusalemu, na isi ya Idumeya, na umwambu wa Yolidani, na kulawa mzimbaka zili mmabehi na mabuga ga Tilo na Sidoni. Wanhu wose awo wamcholela Yesu kwavija wahulika mbuli zake ziyakalile kotenda. 9 Kwavija lunhu lukala lukulu, Yesu kawalongela wanahina zake wamtandile ngalawa muladi wanhu sekewamsung'he sung'he. 10 Kwavija Yesu kawahonya wanhu wengi, avo wanhu wose wakalile watamu wakala woisung'ha sung'ha wadahe kumkwasa. 11 Wanhu wakalile na vinyamkela viwamonile Yesu, wamgwila kuulongozi waguta mizangi wolonga, "Gweye kwa Mwana wa Mulungu!"

12 Lakini Yesu kawagomesa vinyamkela sekewamulongele munhu yoyose kamba heyo kakala nani.

Yesu kosagula watumigwa longo na wabili
Mat 10:1-4; Luk 6:12-16

13 Abaho Yesu kakwela kukigongo, kawakema wanhu yawalondile mwenyego, nao wamgendela. 14 Kawasagula wanhu longo na wabili, kawakema watumigwa. Kawalongela, "Niwasagula mweye mukale na niye. Vivija nowagala mkawapetele wanhu Mbuli Inogile, 15 na mweye mokuwa na udahi wa kulava vinyamkela."

16 Wano awo longo na wabili iyawasagule, wakala Simoni, Yesu kamgwaa twaga da Petulo 17 na Yakobo na ndugu yake Yohana, wanage Zebedayo kawagwaa twaga da Boanilige, fambulo jake, "Wana wa Ng'huwa" 18 na Andeleya na Filipo na Batulumayo na Matayo na Tomaso na Yakobo mwana wa Alufayo na Tadayo na Simoni Mkananayo, 19 na Yuda Isikaliote, yamuhinduke Yesu.

Yesu na Belizebuli
Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10

20 Abaho Yesu kachola ukae. Lunhu lwa wanhu luiting'hana kabili mbaka Yesu na wanahina zake walemelwa kuja. 21 Ndugu zake viwahulike avo, wagenda kumsola kwavija wanhu wakala wolonga, "Kana kibozi mbwelela!"

22 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe walawile Yelusalemu wakala wolonga, "Kana Belizebuli! Ayo mkulu wa vinyamkela yomgwaa udahi wa kuwalava vinyamkela."

23 Yesu kawakema na kawalongela kwa simo, "Vino Mwenembago kodahaze kumulava Mwenembago? 24 Kamba undewa wahaigola wenyego na kuitowa, undewa awo wogwa. 25 Wanhu wa lubuga lumoja wahaigola na kuitowa, lubuga lulo logwa. 26 Avo kamba undewa wa Mwenembago wahaigola wenyego, undewa awo wogwa na kuhelela baho.

27 "Kuduhu munhu yodaha kutula ng'anda ya munhu mwene nguvu na kusola vinhu vake, mbaka yasonge kumgodeka munhu ayo, baho kodaha kusola vinhu vake.

28 "Nowalongela ukweli, nzambi zose ziwatendile wanhu na maligo gao gose, Mulungu kodaha kugela kumgongo. 29 Lakini munhu yoyose yomuliga Loho Yang'alile, maligo gake hondagageligwe kumgongo bule, kwavija katenda nzambi ya mazuwa gose." 30 Yesu kalonga avo kwavija wanhu wakala wolonga, "Kana kinyamkela."

Mamake na ndugu zake Yesu
Mat 12:46-50; Luk 8:19-21

31 Abaho mamake na ndugu zake Yesu weza, wema kunze wamtuma munhu yamkeme Yesu. 32 Lunhu lwa wanhu lukala lumzunguluke Yesu. Nao wamulongela, "Go mkulu, mamako na ndugu

zako wa kunze, wokulonda gweye."
33 Yesu kawedika, "Mamangu ayo nani? Na ndugu zangu wao nani?"
34 Baho kawalola wanhu awo wamzunguluke, kawalongela, "Loleni! Wano awo mamangu na ndugu zangu! 35 Munhu yoyose yotenda gaja golondigwa na Mulungu, ayo ndugu yangu na lumbu jangu na mamangu."

4

Lusimo lwa munhu yohanda
Mat 13:1-9; Luk 8:4-8

1 Yesu kasonga kufundiza kabili kumgwazo wa lamba da Galilaya. Lunhu lwa wanhu lumzunguluka mbaka kengila mwiingalawa na kukala mumo. Wanhu wose wakala kumgwazo wa lamba. 2 Kawafundiza vinhu vingi kwa simo, kawalongela,
3 "Tegelezeni! Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu. 4 Viyakalile komiza zimbeyu kumgunda, ziyagwe zilagalila mnzila, ndege weza na kuzija. 5 Ziyagwe zilagalila mgamabwe hakalile na udongo mdodo. Zota himahima kwavija udongo ukala mdodo. 6 Zuwa vidilawile, diisoma mimeya na kwavija mizizi yake haicholile hasi ng'hani, inyala. 7 Mbeyu ziyagwe zilagalila mvisolo va miba, visolo avo vikula na kuizonga mimeya, nayo ilemelwa kulela. 8 Lakini mbeyu ziyagwe zilagalila hanhu heli na udongo unogile. Zota, zikula na kulela kubanza zija zihandigwe, ziyagwe zilela malongo madatu, ziyagwe zilela malongo sita, na ziyagwe zilela gana dimoja."
9 Abaho Yesu kalonga, "Munhu yeli na magwiti, yahulike!"

Kilamuso cha kulonga kwa simo
Mat 13:10-17; Luk 8:9-10

10 Yesu viyakalile yaiyeka, wanahina zake longo na wabili na wanhu wayagwe wamulongela yawafambulile simo azo. 11 Yesu kawalongela, "Mweye mugweleligwa kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa Mulungu, lakini awo weli kunze wohulika mbuli zose kwa simo, 12 muladi,
'Walole, lakini sekewone,
wategeleze lakini sekewajuwe.
Kwavija wahavijuwa, wodaha kumbwelela Mulungu,
na Mulungu kozigela kumgongo nzambi zao.' "

Yesu kofambula lusimo lwa munhu yohanda
Mat 13:18-23; Luk 8:11-15

13 Abaho Yesu kawauza, "Hamulujuwile vilihi lusimo luno? Vino lelo molujuwaze lusimo lolose luyagwe? 14 Muhandaji kohanda mbuli ya Mulungu. 15 Wanhu wayagwe waigala na izimbeyu zilagalile mnzila, wahahulika mbuli, Mwenembago kokwiza na kuisola

mbuli ihandigwe mgati mmwao. 16 Wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile mna gamabwe. Wahahulika mbuli, bahaja wozibokela kwa kudeng'helela, 17 lakini kwavija waduhu mizizi mgati mmwao, wokala kipindi kidodo. Wahagaya na kudununzika mbuli ya usenga awo, wobwela kukisogo. 18 Wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile mna ivisolo va miba. Wohulika mbuli, 19 lakini magayo ga ugima uno, kulonda utajili, na kulonda mbuli nyingi ziyagwe kuizonga mbuli ayo, nayo ilemelwa kulela. 20 Lakini wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile muudongo unogile. Wouhulika usenga, woutogola na wolela matunda, wayagwe malongo madatu wayagwe malongo sita na wayagwe gana dimoja."

Taa igubikigwe
Luk 8:16-18

21 Yesu kagendelela kulonga, "Vino munhu kodaha kubwinha taa mng'anda na kuigubika na kikalango hebu kuika muuvungu wa lusazi? Vino haika kukingolobweda? 22 Kwavija kinhu chochose kifisigwe chokoneka na kinhu chochose kigubikigwe chogubuligwa. 23 Yeli na magwiti yahulike!"

24 Vivija kawalongela, "Iteganyeni na gaja gomuhulika! Vija vimuwatagusa wayagwe na Mulungu kowatagusa vivo na mokongezeligwa ng'hani. 25 Waja weli na vinhu wokongezelwa, lakini waja waliduhu vinhu wobokigwa hata vija vidodo viwelinavo."

Lusimo lwa mbeyu ikula

26 Yesu kagendelela kulonga, "Undewa wa Mulungu uigala na kija kilawilile kwa munhu yamizile mbeyu mumgunda wake. 27 Ikilo kowasa, imisi kolamuka, mbeyu zota na kukula, lakini heyo hajuwa choni kigendelela. 28 Udongo wenyego wozitenda mbeyu zikule goya na kulela matunda, tanhu majani, abaho mada, na womambukiza kwa kuzamiza. 29 Uhemba wahakangala, munhu ayo kosola sengo na kosonga kusenga kwavija kipindi cha kusenga kivika."

Lusimo lwa mbeyu ndodo ya haladali

Mat 13:31-32, 34; Luk 13:18-19

30 Yesu kalonga kabili, "Vino Undewa wa Mulungu uigala na choni? Vino tusimulile kwa lusimo gani? 31 Uigala na kija kilawilile kwa munhu yasolile mbeyu ya haladali mbeyu ndodo kubanza zose na kuihanda mumgunda. 32 Lakini yahahandigwa, yokula na yokuwa mbiki mkulu kubanza mibiki yose ihandigwe mumgunda. Yokwika matambi makulu ng'hani mbaka ndege wozenga mvulu zao mna gamatambi gake."

33 Yesu kawapetela wanhu usenga wake kwa simo

nyingi ziigalile na zino, kawalongela mbuli nyingi kamba viwadahile kuzijuwa. 34 Halongile nao kinhu chochose bila simo, lakini viwakalile waiyeka na wanahina zake, kawafambulila vinhu vose.

Yesu kohoza beho kulu
Mat 8:23-27; Luk 8:22-25

35 Ichungulo ya siku dijo, Yesu kawalongela wanahina zake, “Tuloke mwambu wa lamba.” 36 Avo wawaleka wanhu wose, wanahina zake wengila mwiingalawa yaakalile Yesu na wachola nayo. Vivija kukala na ngalawa ziyagwe hanhu aho. 37 Bahaja dilawilila nyukwanyukwa kulu da beho na ng'humbi mgamazi gaizola ija ingalawa mbaka ilonda kumema mazi. 38 Yesu kakala kukisogo mwiingalawa, kawasa na keka pala jake muna umto. Wanahina zake wamulamusa na kumulongela, “Mfundiza! Vino gweye hutonga, tweye tofa?”

39 Yesu kalamuka, kadikomhokela dija dibeho, “Nyamala!” Baho beho dinyamala tuluu, na kukala poozi. 40 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Habali modumba? Mung'hali mduhu kutamanila?”

41 Wanahina zake wadumba na waiuza wenyego, “Vino ino munhu gani? Mbaka beho na ng'humbi vose vomuhulika!”

5

Yesu komuhonya munhu yeli na vinyamkela
Mat 8:28-34; Luk 8:26-39

1 Yesu na wanahina zake waloka mbaka mwambu wa lamba da Galilaya, mwiisi ya Wagelasi. 2 Baho Yesu viyalawile mwiingalawa, kaiting'hana na munhu yeli na vinyamkela. Munhu ayo kalawa kuna gamapanga. 3 Munhu ayo kakala yokala kuna gamapanga gago, kuduhu munhu yadahile kumgodeka minyololo. 4 Miyanza mingi wageza kumgodeka minyololo mmakono na mmagulu, lakini kakala yozikanha na kuzibena bena mhingu zili mmagulu gake. Kakala na nguvu ng'hani na kuduhu munhu yadahile kumgoga. 5 Imisi na ikilo kakala yokwanga mna gamapanga gaja na kuna ivigongo, kaguta nyangi na kuikanha kanha kwa mabwe.

6 Viyamone Yesu kwa kutali, kamkimbilila na kamfugamila. 7 Kaguta, “Yesu, Mwana wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani! Kolonda choni kumwangu? Iduile kwa twaga da Mulungu kamba hunidununza bule!” 8 Kalonga avo kwavija Yesu kamulongela, “Kinyamkela, mulawe munhu ino!”

9 Yesu kamuuza, “Twaga jako nani?”

Munhu ayo kamwidika, “Twaga jangu Lunhu, kwavija twa wengi!”

10 Kampula Yesu sekeyawa-
gale ivinyamkela kunze ya isi
ija.

11 Kukala na bumbila
kulu da nguluwe wakala
woja kuna umtelemuko
wa kigongo. 12 Avo
vinyamkela wampula Yesu,
“Tugale kwa nguluwe, na
utuleke tuwengile wao.”
13 Yesu kawatogolela, avo
vinyamkela wamulawa
munhu ayo, na wengila
mna iwanguluwe. Bumbila
jose da nguluwe elufu mbili
wahumulukila kudilamba,
wose wafila mumo.

14 Wanhu wakalile wowa-
susila nguluwe awo wakim-
bila na kuzibwililisa mbuli
azo mwiisi na kumigunda.
Abaho wanhu wachola
kulola kija kilawilile.
15 Viwavikile kwa Yesu,
wamona munhu ayo yakalile
na vinyamkela kakala aho
na kavala goya viwalo, na
nzewele zake zimbwelela
na wanhu wose wadumba.
16 Wanhu wachone acho ki-
lawilile, wawalongela wayao
gaja gampatile munhu ayo
yakalile na vinyamkela, na
mbuli za nguluwe.

17 Avo wanhu wampula
Yesu yasegele mwiisi yao.

18 Yesu viyakalile kokwela
mwiingalawa, munhu ayo
yakalile na vinyamkela
kampula Yesu wachole wose.

19 Lakini Yesu kamulemela,
kamulongela, “Bwela
ukayako ukawalongele
wanhu wa lukolo lwako gaja
gose Mndewa gayakuten-
dele, na viyakonele bazi.”

20 Avo munhu ayo
kasegela, kachola hanhu
hakemigwe Dekapoli, kawa-
longela wanhu gaja gose Yesu
gayamtendele. Wanhu wose
wahulike wakanganya.

*Mndele wa Yailo na mt-
wanzi yakwasile kiwalo cha
Yesu*
Mat 9:18-26; Luk 8:40-56

21 Yesu kabwela mwambu
uyagwe wa lamba. Lunhu
lwa wanhu lumzungu-
luka kumgwazo wa lamba.
22 Abaho keza mkulu imoja
wa ng'anda ya kumpula
Mulungu, twaga jake Yailo.
Viyamone Yesu, kaib-
wanha hasi mmagulu gake,
23 kampula ng'hani, “Mndele
wangu kolumwa ng'hani.
Nokupula chonde chonde,
wize ukamwikile makono
muladi yahone na yawe
mgima.”

24 Abaho Yesu kachola
na Yailo, lunhu mkulu lwa
wanhu lumkweleleza kuno
lomsung'ha sung'ha.

25 Baho kukala na mt-
wanzi yakalile na utamu
wa kutumika kwa miyaka
longo na mibili. 26 Mtwanzi
ayo kachola kwa waganga
wengi na katumia vinhu
vose viyakalile navo, lakini
hahonile bule, ila kagen-
delela kulumwa ng'hani.
27 Viyazihulike mbuli za
Yesu, kengila mna ulunhu
lwa wanhu, kamcholela
Yesu kukisogo na kakwasa
kiwalo chake. 28 Kailongela
mwenyego, “Nahakwasa
kiwalo chake, nohona.”

29 Viyakwasile kiwalo cha Yesu, bahaja kutumika kuleka, nayo kahulika kahona utamu wake. 30 Bahaja Yesu kajuwa nguvu zimulawa, avo kahinduka muulunhu na kuuza, “Nani yanikwasile kiwalo changu?”

31 Wanahina zake wamwidika, “Kowona wanhu vi-wokusung'ha sung'ha, abaho kouza nani yakukwasile?”

32 Lakini Yesu kalola mhande zose ili yamone munhu yatendile vivo. 33 Mtwanzi ayo kajuwa kinhu kimulawilile, avo kamgendela Yesu kuno kodumba na kugwaya. Kamfugamila Yesu, kamulongela fulu ipile. 34 Yesu kamulongela mtwanzi ayo, “Mwanangu, kutamanila kwako kukuhonya. Genda moyo uholile, kuhona utamu wako.”

35 Yesu viyakalile kogendelela kulonga, wasenga kulawa ukayake Yailo weza na kumulongela Yailo, “Mndele wako kafa. Habali kogendelela kumgaza Mfundiza?”

36 Yesu viyazihulike mbuli azo zilongigwe na wasenga awo, hazigesile bule, lakini kamulongela Yailo, “Sekeudumbe, togola tu.” 37 Abaho Yesu halondile munhu yoyose iyagwe yamkweleleze, ila Petulo, Yakobo na Yohana, ndugu yake Yakobo. 38 Viwavikile mng'anda ya Yailo, Yesu kawona wanhu wobwahanhuka kwa usungu na kuiyalala. 39 Yesu kengila mng'anda kawalongela, “Habali moiyalala na kulila? Imwana hafile bule, lakini kawasa!”

40 Lakini wamseka, avo Yesu kawalava kunze wose, kamsola tatake na mamake ija imwana, na waja wanahina zake wadatu. Wengila mna idigati mulutambalizwe lukuli lwa mwana ayo. 41 Yesu kamgoga mkono, kamulongela, “Talita Kumi!” fambulo jake, “Mndele, nokulongela lamuka!”

42 Bahaja mndele ayo kenuka na kasonga kugenda. Mndele ayo kakala na miyaka longo na mibili. Mbuli ino viilawilile, wanhu wakanganya ng'hani. 43 Lakini Yesu kawagomesa ng'hani sekewamulongele munhu yoyose mbuli ayo ilawilile, abaho kawalongela, “Mgweleleni lujo mndele ino.”

6

Yesu kolemigwa ako Nazaleti

Mat 13:53-58; Luk 4:16-30

1 Yesu kasegela hanhu aho kachola kudibuga diyavumbuke, na wanahina zake wamkweleleza. 2 Vidivikile siku da Kubwihila, Yesu kasonga kufundiza mng'anda ya kumpula Mulungu. Wanhu wamuhulike wakanganya ng'hani, waiuza, “Munhu ino kazipata kwahi mbuli zino? Nzewele gani ino mbaka kodaha kutenda unzonza uno? 3 Vino ino siyo ija fundi selemala, mwanage Malia, na ndugu zake Yakobo na Yusufu na Yuda na Simoni? Vino lumbu zake

hawakala bahano bule?" Avo wamulema.
4 Yesu kawalongela, "Mtula ndagu kotegelezigwa kila hanhu, lakini hategelezigwa ukayake na kwa ndugu zake, na kwa wanhu wa lukolo lwake mwenyego."
5 Yesu hatendile unzonza wowose, ila kawekila makono watamu kidogo na kawahonya. 6 Yesu kakanganya ng'hani kwavija wanhu wakala waduhu kutamanila.

Yesu kowatuma wanahina longo na wabili
Mat 10:5-15; Luk 9:1-6

Abaho Yesu kachola mna ivijiji vili behi, na kasonga kuwafundiza wanhu. 7 Kawakema wanahina longo na wabili, kawatuma wabili wabili, na kawagwaa udahi wa kulava vinyamkela. 8 Kawalongela, "Sekemusole kinhu chochose, ila mkongoja wiiyeka. Sekemusole gate hebu mkoba hebu sente mkibindo. 9 Valeni vilatu, lakini sekemusole kiwalo kiyagwe. 10 Hanhu hohose honda mubokeligwe, kaleni aho mbaka vonda musegele. 11 Mwahavika kudibuga jojose na wanhu wa aho wahalema kuwabokela hebu kuwategeleza, segeleni na kung'huseni matimbwisi geli mmagulu genu muladi iwe kilaguso kamba wawatendela nzambi."
12 Avo wasegela na kuwapetela wanhu waleke nzambi zao. 13 Wawalava vinyamkela wengi na kuwabakaza mavuta wanhu wengi wakalile watamu na kuwahonya.

Ifa ya Yohana Mbatizaji
Mat 14:1-12; Luk 9:7-9

14 Mndewa Helode kahulika mbuli azo zose, kwavija twaga da Yesu dikala dijuwike kila hanhu. Wanhu wayagwe wakala wolonga, "Yohana Mbatizaji kazilibuka kulawa kwa wafile, lekaavo kana udahi wa kutenda unzonza."
15 Wanhu wayagwe walonga, "Ino Eliya."

Na wanhu wayagwe walonga, "Ino mtula ndagu kaigala na imoja wa watula ndagu wa Mulungu wa kuko umwaka."
16 Helode viyazihulike mbuli azo, kalonga, "Ino ayo Yohana Mbatizaji inimkanhile pala jake lakini kazilibuka kulawa kwa wafile!" 17 Helode mwenyego kakala yalagize Yohana yagodekigwe nzabi, abaho yekigwe mkifungo. Katenda avo mbuli ya Helodiya iyamsolile, hamoja kakala mwehe wa Filipo, mdodo wake. 18 Yohana Mbatizaji kakala yomulongela Helode, "Malagizo golonga, havinogile bule gweye umsole mwehe wa mdodo wako!"
19 Avo Helodiya kakala komwihila Yohana, na kalonda kumkoma. Lakini hadahile bule, 20 kwavija Helode kakala komdumba Yohana na kajuwa kamba kakala munhu yanogile na yang'alile avo kamkaliza.

Kakala konogelwa kumuhulika, hamoja moyo umuluma ng'hani kila viyamalile kumuhulika.
21 Siku dimoja, Helodiya kapata nyafasi mna idisiku da kukumbuka kuvumbuka kwa Helode. Helode kawatendela nyimwili nyimwili ng'hulu wakulu wa mabuga, na wakulu wa wakalizi, na walangulizi wa isi ya Galilaya. 22 Mndele wa Helodiya viyengile kuvina, kamnogeza ng'hani Helode na wageni wagonekigwe kuna inyimwili nyimwili. Avo mndewa Helode kamulongela mndele ayo, "Nipule chochose kiulonda, nokugwaa." 23 Kaiduila, "Noiduila, nokugwaa chochose chondaunipule, hata nusu ya undewa wangu nokugwaa!"
24 Avo mndele ayo kalawa kunze kamuuza mamake, "Nipule choni?"
Nayo kamwidika, "Pula pala da Yohana Mbatizaji."
25 Bahaja mndele ayo kakimbila mbaka kwa mndewa, kamulongela, "Sambi baha nigwelele pala da Yohana Mbatizaji mditanda!"
26 Mndewa kona usungu ng'hani, lakini kwavija kaiduila mgameso ga wanhu wagonekigwe, hadahile kumulemela. 27 Bahaja mndewa kamulagiza mkalizi yadigale pala da Yohana. Mkalizi kagenda mkifungo, kakanha pala da Yohana. 28 Abaho kadika pala dija mditanda, kamgalila mndele ayo, nayo kamgwaa mamake. 29 Wanahina wa Yohana viwahulike mbuli ayo, wachola kulusola lukuli lwa Yohana na kuluzika.

Yesu kowagwaa lujo lunhu mkulu lwa wanhu
Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Yoh 6:1-14
30 Watumigwa wabwela, waiting'hana na Yesu na wamulongela gaja gose gawatendile na kufundiza. 31 Baho kukala na wanhu wengi wakalile wokwiza na kusegela, mbaka Yesu na wanahina zake hawapatile nyafasi ya kuja kinhu. Avo Yesu kawalongela wanahina zake, "Tucholeni twiiyeka hanhu kuduhu wanhu mkabwihile kidogo." 32 Avo wasegela waiyeka mwiingalawa, wachola hanhu kuduhu wanhu. 33 Wanhu viwonile wosegela, bahaja wawajuwa. Avo walawa mna gamabuga gose, wakimbila mbaka wawalongolela kuvika Yesu na wanahina zake. 34 Yesu viyahumuluke mwiingalawa, kaluvika lunhu mkulu lwa wanhu. Kawonela bazi kwavija wakala kamba ng'hondolo weliduhu msusilaji. Avo kasonga kuwafundiza vinhu vingi.
35 Zuwa vidikalile dohonga, wanahina zake wamcholela Yesu, wamulongela, "Hanhu hano hatwili kuduhu wanhu, na sambi zuwa dohonga. 36 Walongele wanhu wachole mna imigunda na vijiji vilibehi muladi wakaigulile vinhu va kuja."

37 Yesu kawedika, “Wagweleleni mweye kinhu cha
kuja waje.”
Wamuuza, “Vino tuchole
tukagule magate ga sente
ifaya kumulipa msang'hanaji
kwa miezi minanetuwagwee
waje?”
38 Yesu kawauza, “Munago
magate mangapi? Gendeni
mukalole.”
Viwagalolile, wamulongela, “Kuna magate matano
na somba wabili.”
39 Abaho Yesu kawalongela
wanahina zake wawagole
wanhu wose mna ivibumbila
bumbila, wakale hasi mna
gamajani mabisi. 40 Avo
wakala mna ivibumbila va
wanhu gana na va wanhu
malongo matano. 41 Abaho
Yesu kasola gaja gamagate
matano na somba wabili,
kalola uchanha na kamgwaa
nhogolwa Mulungu. Abaho
kagabanzula gaja gamagate,
kawagwaa wanahina zake
wawagolele wanhu. Vivija
kawagolela wose somba
waja wabili. 42 Wanhu wose
waja na kwiguta. 43 Abaho
wanahina zake wadondola
magate gasigale na iwasomba, wamemeza vigelo
longo na vibili. 44 Wambigalo
waiyeka wadile wakala gana
elufu tano.

Yesu kotembela uchanha mgamazi
Mat 14:22-33; Yoh 6:15-21

45 Bahaja Yesu kawalagiza
wanahina zake wakwele
mwiingalawa wamulongolele kuchola Betisaida,
kuna umwambu uyagwe
wa lamba. Heyo kakala
yolulaga lunhu lwa wanhu
lusegele. 46 Viyamambukize
kuwalaga wanhu, kakwela
kuna ikigongo kumpula
Mulungu. 47 Viivikile
ichungulo, ngalawa ikala
hagati ya lamba, lakini
Yesu kakala yaiyeka mwiisi
inyalile. 48 Yesu kawona
wanahina zake wolemelwa
kutowa ng'hafi, kwavija
beho kulu dikala dowabweza kuwalawile. Nzogolo zikwika, Yesu kawagendela, kuno kotembela
uchanha mgamazi. Kalonda
kuwabita, 49 lakini viwamone kotembela uchanha
mgamazi, wagizaga mzimu.
Wakemelela kwa bwembwe.
50 Wose viwamone wadumba
ng'hani.
Bahaja Yesu kawalongela,
“Gangamaleni! Iyo nene!
Sekemudumbe!” 51 Abaho
Yesu kengila mwiingalawa,
na beho dinyamala tuluu.
Wanahina zake wakanganya
ng'hani, 52 kwavija wakala
hawajuwile fambulo da
kuwagwaa lujo wanhu elufu
tano, mizoyo yao ikala
midala.

Yesu kowahonya watamu ako Genesaleti
Mat 14:34-36

53 Waloka umwambu,
wavika kuna iisi ya Genesaleti, baho waifunga
ngalawa yao. 54 Bahaja
viwahumuluke mwiingalawa, wanhu wamjuwa
Yesu. 55 Avo wakimbila
mwiisi yose, na kila hanhu
viwahulike Yesu kabaho
wamgalila watamu watambalale mvisazi vao. 56 Kila
hanhu Yesu hayacholile,

iwe mna ivijiji, hebu mna gamabuga, hebu mna imigunda, wanhu wawasola watamu zao na kuwagala kuna gamagulilo. Wampula Yesu yawatogolele waikwase mhindo ya kiwalo chake. Wose waikwasile wahona.

7

Mafundizo ga wahenga
Mat 15:1-9

1 Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wezile kulawa Yelusalemu waiting'hana haulongozi wa Yesu. 2 Wawona wanahina wayagwe wa Yesu woja bila kusunha makono gao kamba viilondeka wanhu watende.

3 Mafalisayo na Wayahudi wayagwe wokweleleza mafundizo gawabokele kwa wahenga zao, hawaja kinhu mbaka wasunhe makono gao ng'hani. 4 Wala hawaja kinhu chochose kulawa kudigulilo mbaka wasunhe, na wokweleleza mafundizo gayagwe mengi kamba vija mwiko wa kusunha vikasi na nongo na viya va shaba na gayagwe mengi.

5 Avo Mafalisayo na Wafundiza Malagizo ga Musa wamuuza Yesu, "Habali wanahina zako hawakweleleza mafundizo gatugoleligwe na wahenga zetu, lakini woja bila kusunha makono?"

6 Yesu kawedika, "Mweye mwa wanafiki! Kumbe mtula ndagu wa Mulungu Isaya kalagula goya mbuli zenu viyandike,

'Mulungu kolonga, wanhu wano, wonitegeleza kwa milomo yao,
lakini mizoyo yao yakutali ng'hani na niye.
7 Awo wonitambikila bule,
kwavija wofundiza mafundizo ga wanhu,
na kugatenda kamba galawa kwa Mulungu!'

8 "Mweye mogaleka Malagizo ga Mulungu na mogagoga mafundizo ga wanhu."

9 Yesu kagendelela kulonga, "Mweye mwa wabala kwa kulema Malagizo ga Mulungu na kugagoga mafundizo genu wenyego. 10 Kwavija Musa kawalagiza, 'Mtegeleze tatako na mamako,' 'Munhu yoyose yonda yamulige tatake hebu mamake kolondeka yakomigwe.' 11 Lakini mweye mofundiza, kamba munhu kana kinhu kodaha kumtaza tatake hebu mamake lakini kolonga 'Ino kobani' fambulo jake kinhu kino nimulavila Mulungu, 12 munhu ayo halondeka kumtaza tatake hebu mamake. 13 Kwa nzila ino mafundizo genu gomuwagwaa wanhu gosegeza mbuli za Mulungu. Na gayagwe mengi kamba gano gomutenda."

Vinhu vimgela munhu dikwe
Mat 15:10-20

14 Abaho Yesu kalukema lunhu lwa wanhu kabili na kalulongela, "Mweye mose mnitegeleze na mujuwe. 15 Kuduhu kinhu kingila mmulomo wa munhu kulawa kunze kidaha kumgela

munhu dikwe. Lakini, kija kilawa mmulomo wa munhu acho kimgela munhu dikwe.” 16 Munhu yeli na magwiti yahulike.

17 Yesu na wanahina zake, viwalulekile lunhu lwa wanhu na kwingila mng'anda, wanahina zake wamuuza yawalongele fambulo da ulonzi uja. 18 Yesu kawalongela, “Vino mweye mduhu nzewele kubanza wanhu wayagwe? Vino hamujuwile kamba kuduhu kinhu kingila mmulomo wa munhu kulawa kunze kidaha kumgela munhu dikwe? 19 Kwavija hakingila muumoyo lakini mna iinda na abaho cholawa kunze ya lukuli.” Kwa ulonzi uno Yesu kavitenda vinhu vose va kuja vinoge kudigwa.

20 Kagendelela kulonga, “Kinhu kilawa muumoyo wa munhu acho kimgela munhu dikwe. 21 Kwavija muumoyo wa munhu molawa magesa gehile na kuiwasa chaka chaka na ubavi na ukomaji, 22 na ugoni na umelo na gehile na uvizi na kusulukila na migongo na maligo na kuitapa na ubozi. 23 Ago gose gehile golawa mgati mwa munhu na kumgela munhu dikwe.”

Kutamanila kwa mtwanzi imoja

Mat 15:21-28

24 Abaho Yesu kahalawa hanhu aho kachola mwiimbaka ili behi na buga da Tilo. Kengila mng'anda na halondile munhu yoyose yajuwe kakala aho, lakini hadahile bule kuifisa. 25 Mtwanzi imoja, yakalile na mndele wake yeli na kinyamkela, viyahulike mbuli za Yesu, bahaja kamgendela na kamfugamila Yesu. 26 Mtwanzi ayo hakalile Muyahudi, kavumbuka kudibuga da Silofoinike mwiisi ya Siliya kampula Yesu yamulave mndele wake kinyamkela. 27 Lakini Yesu kamwidika, “Tanhu waleke wana wegute. Kwavija havinogile bule kusola lujo lwa iwana na kuwapigisila umbwa.”

28 Mtwanzi ayo kamwidika, “Ona, go mkulu, lakini hata umbwa weli hasi mmeza woja kija kisigazigwe na iwana!”

29 Yesu kamulongela mtwanzi ayo, “Kwavija kwidika vivo, bwela ukayako na komvika mndele wako kinyamkela kamulawa!”

30 Mtwanzi ayo kachola ukayake, viyavikile kamvika mndele wake katambalala mulusazi na kinyamkela kakala yamulawile.

Yesu komuhonya munhu hadahile kulonga na kuhulika

31 Yesu kasegela kachola behi na isi ya Tilo kwa kubitila mwiisi ya Sidoni mbaka kudilamba da Galilaya kwa kubitila nzila ya mna zimbaka za Dekapoli. 32 Wanhu wayagwe wamgalila munhu yakalile hahulika na halonga, wampula Yesu yamwikile makono. 33 Yesu kamsola kamgala hamgwazo

hanhu kuduhu wanhu. Yesu kengiza vidole mna gamagwitwi ga munhu ayo, katema mate kamkwasa lulimi. 34 Abaho Yesu kalola kuulanga, kabweza mhumuzi, kamulongela, “Efata!” fambulo jake, “Vuguka!”

35 Bahaja munhu ayo magwiti gake gavuguka na kakala yohulika na kulonga bila kugaya. 36 Abaho Yesu kawagomesa wanhu awo sekewamulongele munhu yoyose mbuli ayo, lakini Yesu viyagendelele kuwagomesa, vivo viwagendelele kuibwililisa mbuli ayo. 37 Wanhu wose waihulike mbuli ayo wakanganya. Walonga, “Katenda goya kila kinhu, kowatenda wanhu hawahulika wahulike na wanhu hawalonga walonge!”

8

Yesu kowagwaa lujo elufu nne

Mat 15:32-39

1 Hazibitile siku nyingi lunhu luyagwe lukulu lwa wanhu luiting'hana. Wanhu viwakalile waduhu kinhu chochose cha kuja Yesu kawakema wanahina zake kawalongela, 2 “Niye nowonela bazi wanhu wano, kwavija wakala na niye kwa siku ndatu na waduhu kinhu cha kuja. 3 Nahawalongela wabwele ukayao na nzala, wosinduka mnzila, kwavija wanhu wayagwe walawa kutali.”

4 Wanahina zake wamuuza, “Hano hatwili twa kuluwala, tolupata kwahi lujo lwa kuwagwaa wanhu wose wano?”

5 Yesu kawauza, “Mna magate mangapi?”

Wamwidika, “Tuna magate saba.”

6 Yesu kalulongela lunhu luja lwa wanhu lukale hasi. Abaho kasola gamagate saba, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kagabanzula kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu, na wanahina zake watenda vivo. 7 Vivija wakala na visomba kidodo. Yesu kamgwaa nhogolwa Mulungu, vivija kawalongela wanahina zake wawagolele wanhu. 8 Wanhu waja na kwiguta. Abaho wanahina zake wadondola vija visigale na kumemeza vigelo saba. 9 Wambigalo waiyeka wadile wakala elufu nne. Abaho Yesu kawalaga, 10 bahaja Yesu na wanahina zake wakwela mwiingalawa, wachola mwiisi ya Dalimanuta.

Mafalisayo wolonda vilaguso

Mat 12:38-42; 16:1-4

11 Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu wasonga kuibamilila nayo, walonda kumgeza wampula yatende kilaguso kulawa kuulanga. 12 Lakini Yesu kona usungu, kalonga, “Habali wanhu wa lukolo luno lwa sambi molonda vilaguso? Nowalongeleni ukweli, kuduhu kilaguso chonda mugoleligwe!”

13 Yesu kawaleka, kakwela mwiingalawa kaloka mwambu uyagwe wa dilamba.

Usasu wa Mafalisayo na Helode
Mat 16:5-12

14 Wanahina zake wakala
waisemwile kusola magate,
wakala na gate dimoja di-
iyeka mwiingalawa. 15 Yesu
kawazuma wanahina zake
kawalongela, "Muiteganye
na usasu wa Mafalisayo na
usasu wa Helode."
16 Wanahina zake wasonga
kuinyong'onyela, "Ino ko-
longa vino kwavija twaduhu
magate."
17 Yesu kakijuwa ki-
wakalile wolonga, kawauza,
"Habali moilongela mbuli
ya magate? Vino mung'hali
hamujuwile? Habali mizoyo
yenu midala? 18 Muna
meso lakini hamulola, muna
magwiti lakini hamuhu-
lika? Vino hamukumbuka
bule? 19 Vinibanzule mag-
ate matano na kuwagwaa
wanhu elufu tano? Vino
mmemeza vigelo vingapi
kwa avo visigale?"
Wamwidika, "Tumemeza
vigelo longo na vibili."
20 Kawauza kabili, "Vivija
vinibanzule gaja magate
saba na kuwagwaa wanhu
elufu nne, vino mmemeza
vigelo vingapi kwa avo
visigale?"
Wamwidika, "Tumemeza
vigelo saba."
21 Abaho kawauza,
"Mung'hali hamnavijuwa?"

Yesu komuhonya msuwameso ako Betisaida

22 Yesu na wanahina
zake viwavikile Betisaida,
wanhu wayagwe wamgalila
Yesu munhu yakalile
msuwameso, wampula
yamkwase. 23 Yesu kam-
goga mkono munhu ayo,
kamulava kunze ya kijiji
kija. Abaho kamtemela
mate mgameso, kamwikila
makono, kamuuza, "Vino
kokona choni?"
24 Munhu ija kalola, ka-
longa, "Nowona wanhu,
lakini waigala na mibiki
itembela."
25 Yesu kamwikila makono
kabili mgameso. Munhu ayo
kabunhula meso na meso
gake galola, nayo kadaha ku-
lola goya vinhu vose. 26 Yesu
kamulongela munhu ayo
yachole ukayake, kamzuma,
"Sekeyabweleganye mna
ikijiji."

Petulo kolonga Yesu ayo Mkombola
Mat 16:13-20; Luk 9:18-21

27 Abaho Yesu na wanahina
zake wachola kuna ivijiji
va Kaisalia ya Filipi, mnzila
Yesu kawauza wanahina
zake, "Nongeleni wanhu
wolonga niye na nani?"
28 Wamwidika, "Wanhu
wayagwe wolonga gweye
kwa Yohana Mbatizaji,
wanhu wayagwe wolonga
gweye kwa Eliya, kuno
wayagwe wolonga gweye
kwa imoja wa watula ndagu
wa Mulungu."
29 Yesu kawauza, "Na mw-
eye molonga niye na nani?"
Petulo kamwidika, "Gweye
kwa Kilisito Mkombola."
30 Abaho Yesu kawag-
omesa wanahina zake,
"Sekemumulongele munhu
yoyose mbuli zangu."

Yesu kolonga mbuli ya madununzo na ifa yake
Mat 16:21-28; Luk 9:22-27

31 Abaho Yesu kasonga kuwafundiza wanahina zake, “Mwana wa Munhu kolondeka yadununzigwe ng'hani na kulemigwa na wavele na wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Kokomigwa na siku da kadatu kozilibuka.” 32 Yesu kawalongela fulu ipile, avo Petulo kamgala Yesu kumgwazo kasonga kumkomhokela. 33 Lakini Yesu kahinduka kawalola wanahina zake, kamkomhokela Petulo, “Segela kumwangu Mwenembago! Kwavija hugesa mbuli za Mulungu lakini kogesa mbuli za kiunhu!”

34 Abaho Yesu kalukema lunhu lwa wanhu na wanahina zake kawalongela, “Munhu yoyose yahalonda kunikweleleza, yaileme mwenyego na kuidikwa msalaba wake yanikweleleze. 35 Kwavija munhu yoyose yahalonda kuukombola ugima wake kowagiza, na munhu yoyose yowagiza ugima wake mbuli ya niye na kwa Mbuli Inogile koukombola. 36 Vino munhu kopata choni kamba yahaipata isi yose na kuwagiza ugima wake? 37 Kuduhu kinhu chonda yalave yaubweze ugima wake. 38 Munhu yoyose yonyonela kinyala niye na mafundizo gangu mna ulukolo lwa sambi lulekile kumjuwa Mulungu na kutenda gehile, Mwana wa Munhu nayo komonela kinyala munhu ayo yaheza muukulu wa Tatake na wasenga zake wang'alile wa kuulanga.”

9

1 Yesu kagendelela kulonga, “Nowalongela ukweli, wanhu wayagwe weli hano hawafa bule mbaka wawone Undewa wa Mulungu ukwiza na nguvu.”

Yesu kogaluka
Mat 17:1-13; Luk 9:28-36

2 Vizibitile siku sita, Yesu kamsola Petulo, Yakobo na Yohana, kachola nao waiyeka kuna ulugongo lutali. Viwakalile wolola, Yesu kagaluka. 3 Viwalo vake vikala vizelu chuwee, na kuduhu munhu yoyose mwiisi yodaha kuvifuwa viwe vizelu kamba vivo. 4 Baho wanahina waja wadatu wamona Eliya na Musa wolonga na Yesu. 5 Petulo kamulongela Yesu, “Mfundiza, vinoga tweye tukale hano! Tozenga viheha vidatu, kimoja chako gweye, kimoja cha Musa na kimoja cha Eliya.” 6 Petulo hajuwile cha kulonga kwavija heyo na wayage wakala wodumba.

7 Abaho dilawilila wingu na kuwagubika na sauti ilawa mdiwingu, ilonga, “Ino ayo Mwanangu inimnogele. Mumtegeleze!” 8 Bahaja wawegesela kuno na kuno, lakini hawamonile munhu yoyose iyagwe, ila Yesu yaiyeka hamoja nao.

9 Viwakalile wohumuluka kulugongo Yesu kawazuma, “Sekemumulongele munhu

yoyose mbuli zino zimone, mbaka Mwana wa Munhu vonda yazilibuke kulawa kwa wafile."

10 Watogola kija kiwa-
longeligwe, lakini wasonga
kuiuza, "Kuzilibuka kwa
wafile, fambulo jake choni?"
11 Wanahina zake wamuuza
Yesu, "Habali wafundiza
Malagizo ga Musa wo-
longa Eliya kolondeka yeze
tanhu?"

12 Yesu kawedika, "Ona,
Eliya kokwiza tanhu, muladi
yakitande goya kila kinhu.
Lakini habali Maandiko
Gang'alile golonga, Mwana
wa Munhu kodununzika
ng'hani na kulemigwa?
13 Nowalongeleni, Eliya
kamala kwiza na wanhu
wamtendela viwalondile,
kamba vija Maandiko
Gang'alile vigalonga."

Yesu komuhonya mb-
wanga yeli na kinyamkela
Mat 17:14-21; Luk 9:37-43

14 Viwawavikile waja
wanahina wayagwe, walu-
wona lunhu lwa wanhu
luwazunguluka na wa-
fundiza Malagizo ga
Musa wayagwe wakala
woibamilila nao. 15 Bahaja
wanhu viwamone Yesu
wakanganya ng'hani,
wamkimbilila, wamula-
musa. 16 Yesu kawauza
wanahina zake, "Mweye
moibamilila nao choni?"

17 Munhu imoja mna
ulunhu lwa wanhu kamwidika,
"Mfundiza, nikugalila
mwanangu, kana kinyamkela
yamfungile mulomo.
18 Kinyamkela ayo ya-
hamwizila, komulagaza
hasi na kolawa miholovu
mumulomo, kodafuna meno
na kunyala lukuli lose.
Niwalongela wanahina zako
wamulave ikinyamkela,
lakini hawadahile bule."

19 Yesu kawalongela, "Mw-
eye wanhu muleka kuta-
manila! Ng'hale na mweye
mbaka lini? Nogela kitumbe
kumgongo mbaka lini?
Ngalileni hano imbwanga."
20 Avo wamgala kwa Yesu.

Bahaja kinyamkela viya-
mone Yesu, kamgela kisango
imbwanga ayo, kagwa hasi,
kaibimbilisa, kuno kolava
mihovu mumulomo. 21 Yesu
kamuuza tata wa imbwanga
ayo, "Utamu uno umsonga
lini?"

Kamwidika, "Umsonga
toka haudodo. 22 Miyanza
mingi kinyamkela kamgeza
kumkoma kwa kumbwanha
muumoto na mgamazi.
Tonele bazi na ututaze,
kamba wahadaha!"

23 Yesu kamulongela, "Ko-
longa, kamba wahadaha!
Kila kinhu chodahika kwa
munhu yotamanila."

24 Bahaja tata wa imb-
wanga ija kakemelela, "No-
tamanila, lakini kutamanila
kwangu kudodo. Nhaze
nitamanile ng'hani!"

25 Yesu viyaluwone lunhu
lowamemela, kamkomhokela
kinyamkela ayo, "Gweye
kinyamkela wa kuleka ku-
longa na kuhulika, nokula-
giza umulawe mbwanga ino,
sekeumwingile kabili!"

26 Kinyamkela kaguta, kambwanha hasi mbwanga ayo, kamulawa. Mbwanga ayo koneka kamba munhu yafile, kila munhu kalonga, "Kafa!" 27 Lakini Yesu kamgoga mkono mbwanga ayo kamtaza kwinuka, nayo kenuka.
28 Yesu viyengile mng'anda, wanahina zake wamuuza kinyelegezi, "Habali tweye hatudahile kumulava kinyamkela?"
29 Yesu kawedika, "Kinyamkela kamba ino hadahika kulavigwa kwa nzila yoyose, ila kwa kumpula Mulungu kwiiyeka."

Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
Mat 17:22-23; Luk 9:43-45
30 Yesu na wanahina zake wasegela hanhu aho wachola kubitila isi ya Galilaya. Yesu halondile munhu yoyose yajuwe kuyeli, 31 kwavija kakala kowafundiza wanahina zake. Kawalongela, "Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu, nao womkoma na siku da kadatu kozilibuka."
32 Lakini wanahina zake hawadijuwile fambulo da ulonzi awo na wadumba kumuuza.

Yeli mkulu nani?
Mat 18:1-5; Luk 9:46-48
33 Wavika Kapelinaumu, viwengile mng'anda, Yesu kawauza wanahina zake, "Mukala muibamilila choni mnzila?"
34 Lakini wanahina zake hawamwidike bule, kwavija mnzila wakala woibamilila nani yeli munhu mkulu viweli. 35 Yesu kakala hasi, kawakema wanahina zake longo na wabili, kawalongela, "Munhu yoyose yolonda kuwa wa ichanduso, kolondeka yawe wa ikimambukizo na yawe msang'hanaji wa wose." 36 Abaho Yesu kamsola mwana mdodo kamwimiza haulongozi wao, kamuhagatila kawalongela, 37 "Munhu yoyose yombokela mwana mdodo kamba ino kwa twaga jangu, kombokela niye, na munhu yoyose yombokela niye hambokela niye niiyeka vivija kombokela ija yanhumile."

Munhu yoyose hatulema kaubanzi wetu
Luk 9:49-50
38 Yohana kamulongela Yesu, "Mfundiza, tumona munhu imoja kolava vinyamkela kwa twaga jako. Tweye tumgomesa kwavija siyo miyetu."
39 Yesu kawalongela, "Sekemumgomese, kwavija kuduhu munhu yotenda unzonza kwa twaga jangu na kuno kononga vihile. 40 Kwavija munhu yoyose hatulema kaubanzi wetu. 41 Nowalongela ukweli munhu yoyose yowagwaa kikasi cha mazi ga kung'wa kwa twaga jangu kwavija mweye mwa wanhu wa Kilisito kobokela nhunza yake.

Kugezigwa kutenda nzambi
Mat 18:6-9; Luk 17:1-2
42 "Munhu yoyose yomuhonza imoja wa

wadodo wano wonitogola yatende nzambi, yokuwa vinoga munhu ayo yagodekigwe dibwe kulu da kudugila msingo na yasigwe mbahali. 43 Kamba mkono wako wahakuhonza utende nzambi, ukanhe! Yokuwa vinoga wingile kuna ugima na mkono umoja, kubanza wingile na makono mabili na abaho uchole jehanamu kuna umoto haufaga. 44 Mumo, ‘Funza wowaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.’ 45 Kamba mgulu wako wahakuhonza utende nzambi, ukanhe! Yokuwa vinoga wingile kuna ugima na mgulu umoja, kubanza wingile na magulu gose mabili na abaho wasigwe jehanamu. 46 Mumo, ‘Funza wowaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.’ 47 Kamba siso jako dahakuhonza utende nzambi, ding'ole! Yokuwa vinoga wingile Muundewa wa Mulungu na siso dimoja, kubanza wingile na meso gose mabili na abaho wasigwe jehanamu. 48 Mumo, ‘Funza wowaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.’

49 “Kila munhu kotendigwa yatogoligwe na Mulungu kwa moto kamba vija nhosa viitogoligwa na Mulungu kwa mkele.

50 “Mkele unoga, lakini kamba wahagiza ukali wake, vino kodahaze kuubweza kabili?

“Muwe na mkele mgati yenu na mukale kwa tindiwalo na waenu.”

10

Yesu kofundiza mbuli ya nyasa

Mat 19:1-12; Luk 16:18

1 Abaho Yesu kasegela kachola isi ya Yudea, kaloka lwanda lwa Yolidani, lunhu lwa wanhu lumcholela Yesu kabili, nayo kawafundiza kamba viyatendaga.

2 Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu wamgeza, wamuuza, “Tulongele, vino vinoga mbigalo kumwasa mwehe wake?”

3 Yesu kawauza, “Vino Musa kawalagiza choni?”

4 Wamwidika, “Musa katulagiza kamba mbigalo kodaha kumgwaa kibua cha nyasa mwehe wake na kumwasa.”

5 Yesu kawalongela, “Musa kawandikila lagizo dino mbuli ya udala wa mizoyo yenu. 6 Maandiko Gang'alile golonga kulawa kuna ichanduso, ‘Mulungu kawaumba mbigalo na mtwanzi. 7 Kwa mbuli ayo mbigalo komuleka tatake na mamake na koilumba na mwehe wake, 8 na wabili awo wokuwa kinhu kimoja.’ Avo haweli wabili kabili, lakini kinhu kimoja. 9 Avo kiyalumbilize Mulungu, munhu sekeyakigole.”

10 Viwabwelile mng'anda, wanahina zake wamuuza Yesu mbuli ino. 11 Yesu kawalongela, “Mbigalo yomwasa mwehe wake na kumsola

mtwanzi iyagwe, komtendela ugoni mwehe wake. 12 Vivija mtwanzi yomulema mkasano wake na kusoligwa na mbigalo iyagwe kotenda ugoni."

Yesu kowatambikila wana wadodo
Mat 19:13-15; Luk 18:15-17

13 Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana wadodo yawahagatile na kuwatambikila, lakini wanahina zake wawakomhokela avo. 14 Yesu viyonile avo, kagevuzika, kawalongela, "Walekeni wana wadodo weze kumwangu sekemuwagomese kwavija Undewa wa Mulungu ni wa wanhu kamba wana wano. 15 Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yolema kuubokela Undewa wa Mulungu kamba mwana mdodo, honda yengile ng'o." 16 Abaho kawahagatila wana waja kawekila makono gake kawatambikila.

Munhu tajili
Mat 19:16-30; Luk 18:18-30

17 Yesu viyasongile mwanza wake kabili, munhu imoja kamkimbilila, kamfugamila kamuuza, "Mfundiza Unogile, nhende choni niupate ugima wa mazuwa gose?"

18 Yesu kamuuza, "Habali kong'hema unogile? Kuduhu yanogile, ila Mulungu yaiyeka. 19 Kugajuwa Malagizo ga Musa, 'Sekeukome, sekeutende ugoni, sekewibe, sekeulave usindila wa uvizi, sekeulonge uvizi, wategeleze tatako na mamako.' "

20 Munhu ayo kamwidika, "Mfundiza gano gose nigagoga toka haudodo."

21 Yesu kamulola bunhuu, kamnogela, kamulongela, "Kuhungukilwa kinhu kimoja. Genda kachuuze vinhu vose viulinavo na uwagwelele wakiwa zisente na gweye kokuwa na utajili kuulanga. Abaho unikweleleze." 22 Munhu ija viyahulike avo, kona usungu, kasegela kuno kanyunyuwala kwavija kakala tajili ng'hani.

23 Yesu kalola mhande zose kawalongela wanahina zake, "Yokuwa vidala ng'hani kwa munhu tajili kwingila Muundewa wa Mulungu!"

24 Ulonzi uno uwasinhusa wanahina zake, lakini Yesu kagendelela kulonga, "Wanangu, vidala ng'hani kwingila Muundewa wa Mulungu! 25 Vibuha kwa ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia kubanza tajili kwingila Muundewa wa Mulungu."

26 Wanahina wakanganya ng'hani waiuza, "Avo lelo nani yonda yadahe kukomboligwa?"

27 Yesu kawalola bunhuu, kawalongela, "Kwa munhu haidahika lakini kwa Mulungu haili vivo, gose godahika kwa Mulungu."

28 Petulo kamulongela, "Lola, tweye tuleka kila kinhu na tukukweleleza gweye."

29 Yesu kawedika, "Nowalongela kweli, munhu yoyose

yalekile ng'anda yake hebu ndugu zake hebu lumbu zake hebu mamake hebu tatake hebu wanage hebu migunda mbuli ya niye na kwa Mbuli Inogile, 30 kobokela vingi ng'hani mna ikipindi cha sambi. Na kobokela ng'hani miyanza gana, ng'anda na ndugu na lumbu na wana na mama na migunda na hamoja na madununzo na mna ikipindi chondakize kobokela ugima wa mazuwa gose. 31 Lakini wanhu wengi weli wa ichanduso wokuwa wa ikimambukizo na waja wa ikimambukizo wokuwa wa ichanduso."

Yesu kolonga mwanza wa kadatu mbuli ya ifa yake

Mat 20:17-19; Luk 18:31-34

32 Yesu na wanahina zake wakala mnzila wochola Yelusalemu. Yesu kawalongolela wanahina zake wakalile wokanganya kuno wanhu wakalile womkweleleza wadumba. Yesu kainega hamgwazo na wanahina zake longo na wabili, kawalongela gaja gonda gamulawilile. 33 Yesu kawalongela, "Tegelezeni, tochola Yelusalemu, kuko Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Womtagusa yafe na kogeligwa mmakono ga wanhu haweli Wayahudi, 34 nao womzeha na womtemela mate na womtowa mbalati na womkoma lakini siku da kadatu kozilibuka."

Kupula kwa Yakobo na Yohana

Mat 20:20-28

35 Abaho Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo wamcholela Yesu, wamulongela, "Mfundiza, kuna kinhu tolonda ututendele."

36 Yesu kawauza, "Molonda niwatendele choni?"

37 Wamwidika, "Vondaukale kuna ikigoda chako cha Undewa wako, tolonda ukale na tweye, imoja mwambu wa mkono wako wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wako wa kumoso."

38 Yesu kawalongela, "Hamkijuwile kinhu kimpula. Vino modaha kuking'wela kikasi cha madununzo chonda niking'wele niye? Na kubatizigwa ubatizo unibatizigwa?"

39 Wamwidika, "Todaha,"

Yesu kawalongela, "Mong'wela kikasi chonda ning'wele niye na kubatizigwa ubatizo wonda nibatizigwe niye. 40 Lakini niye nabule udahi wa kusagula nani yakale mwambu wa mkono wangu wa kudila hebu wa kumoso. Mulungu ayo yonda yawagwee hanhu aho, wanhu waja yawasagule."

41 Baho wanahina longo viwahulike vivo wawagevuzikila ng'hani Yakobo na Yohana. 42 Yesu kawakema wose hamoja kawalongela, "Mojuwa kamba waja wokoneka wakulu wa isi, wowalanguliza wanhu kwa nguvu, na wakulu wao wana udahi. 43 Lakini haili vivo kumwenu. Munhu yoyose

yolonda kuwa munhu mkulu, yawe msang'hanaji wa wose. 44 Na munhu yoyose yolonda kuwa wa ichanduso, yawe mtumwa wa wose. 45 Kwavija Mwana wa Munhu hezile kusang'hanilwa, lakini keza kuwasang'hanila wanhu na kuulava ugima wake kwa kuwakombola wanhu wengi."

Yesu komuhonya msuwameso
Mat 20:29-34; Luk 18:35-43

46 Wavika Yeliko. Yesu na wanahina zake hamoja na lunhu lwa wanhu viwakalile wosegela, msuwameso imoja yakalile yopula, twaga jake Batumayo, mwanage Timayo kakala mnzila. 47 Batumayo viyahulike Yesu wa Nazaleti kobita, kasonga kukemelela, "Yesu, mwanage Daudi nyonele bazi!"

48 Wanhu wengi wamkomhokela wamulongela yanyamale, lakini heyo kagendelela kukemelela ng'hani, "Mwana wa Daudi, nyonele bazi!"

49 Yesu kema, kalonga, "Mkemeni."

Avo wamkema, wamulongela, "Gangamala! Ima, kokukema."

50 Kawasa mgolole wake, kazumha kamcholela Yesu.

51 Yesu kamuuza, "Kolonda nikutendele choni?"

Munhu ayo kamwidika, "Mfundiza, nolonda kulola."

52 Yesu kamulongela, "Chola, kutamanila kwako kukuhonya."

Bahaja kadaha kulola kamkweleleza Yesu mnzila.

11

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze
Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Yoh 12:12-19

1 Viwavikile behi na Yelusalemu, habehi na mabuga ga Betifage na Betania kuna Ulugongo lwa Mizeituni, Yesu kawatuma wanahina zake wabili wa- 2 mulongolele. Kawalongela, "Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu, mwahengila momvika mwana mhunda kafungigwa, nayo yang'hali hanakweligwa na munhu. Mfunguleni mumgale hano. 3 Munhu yoyose yahawauza habali motenda avo, mulongeleni Mndewa komulonda, nayo kombweza sambi baha."

4 Wanahina waja wachola wamvika mwana mhunda kafungigwa hana ulwivi lwa ng'anda uilola na nzila. Viwakalile womfungula, 5 wanhu wemile aho wawauza, "Motenda choni, habali momfungula imhunda?"

6 Wawedika kamba Yesu viyawalongele, wanhu waja wawaleka wachole. 7 Wamgala imwana mhunda ayo kwa Yesu, watandika viwalo vao mumgongo wa imhunda, Yesu kakwela uchanha. 8 Wanhu wengi wanzanza viwalo vao mnzila, na wayagwe wabena mibunho wayanzanza mnzila. 9 Wanhu wakalile kukisogo na kuulongozi wa Yesu wakemelela,

“Mulungu yatogolwe! Mndewa Mulungu yamtambikile ayo yokwiza kwa twaga jake! 10 Mulungu yautambikile undewa ukwiza wa mndewa Daudi, muhenga wetu! Mulungu yeli uchanha ng'hani yatogolwe!”

11 Yesu kavika Yelusalemu, kachola kuna Ing'anda ya Mulungu, kawegesela kuno na kuno. Lakini kwavija zuwa dikala dihongile, Yesu kachola Betania na wanahina zake longo na wabili.

Yesu kouduila mbiki wa mtini
Mat 21:18-19

12 Imitondo yake, viwakalile wosegela Betania, Yesu kakala na nzala. 13 Kwa kutali Yesu kawona mbiki wa mtini ukalile na mijani mingi, avo kaucholela yalole kamba kodaha kupata tunda jojose lakini viyavikile honile tunda jojose, ila majani gaiyeka, kwavija haukalile msimu wa kulela. 14 Yesu kaulongela mbiki wa mtini, “Munhu sekeyaje tunda jojose kumwako kabili!”

Wanahina zake wamuhulika viyalongile vivo.

Yesu kochola kuna Ing'anda ya Mulungu
Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Yoh 2:13-22

15 Viwavikile Yelusalemu, Yesu kachola kuna Ing'anda ya Mulungu. Kasonga kuwawinga wanhu wose wakalile wogula na kuchuuza vinhu. Kazibidula meza za wanhu wakalile wovunja sente na vigoda va wanhu wakalile wochuuza njiwa. 16 Kawagomesa sekewasole kinhu chochose kubitila kuna Ing'anda ya Mulungu. 17 Abaho kawafundiza, “Yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, ‘Ng'anda yangu yokuwa kae ya kupulila kwa wanhu wa isi zose.’ Lakini mweye moitenda mhango ya wabavi!”

18 Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa viwahulike vivo, wasonga kuzahila nzila ya kumkoma Yesu, lakini wamdumba, kwavija lunhu lwa wanhu lukanganya mafundizo gake.

19 Viivikile ichungulo, Yesu na wanahina zake wasegela kudibuga.

Fundizo da mbiki wa mtini unyalile
Mat 21:20-22

20 Imitootondo yake, viwakalile wobita mnzila wawona mbiki awo wa mtini unyala gogodaa! 21 Petulo kakumbuka kija kilawilile, kamulongela Yesu, “Mfundiza, lola, umbiki wa mtini uuduile unyala!”

22 Yesu kawedika, “Mumtogole Mulungu. 23 Nowalongela ukweli, munhu yoyose yahakilongela kigongo kino, Ng'oka ukayase mbahali na hakona shaka muumoyo wake lakini kotogola kiyolonga cholawilila, na Mulungu komtendela. 24 Avo nowalongeleni, mwahampula Mulungu kinhu chochose, togoleni kamba mubokela, mogweleligwa chochose chonda mupule.

25 Mwahampula Mulungu
geleni kumgongo nzambi
ziwawatendele wanhu, mu-
ladi Tataenu yeli kuulanga
nayo yazigele kumgongo
nzambi zenu zimutendile.
26 Kamba hamuzigela kum-
gongo nzambi za wanhu
ziwawatendele, na Tataenu
yeli kuulanga honda yazigele
kumgongo bule nzambi zenu
zimutendile."

Mbuli ya udahi wa Yesu
Mat 21:23-27; Luk 20:1-8

27 Wavika kabili Yelusalemu,
Yesu viyakalile kogenda
kuna Ing'anda ya Mulungu,
wakulu wa walava nhosa
na wafundiza Malagizo ga
Musa na wavele wamcholela,
28 wamuuza, "Vino kotenda
gano gose kwa udahi gani?
Nani yakugwelele udahi wa
kutenda gano?"

29 Yesu kawedika, "Na niye
nowauza mbuli imoja, mwa-
hanidika, baho nowalonge-
leni notenda gano kwa udahi
gani. 30 Nongeleni, udahi wa
Yohana wa kubatiza ulawa
kwa Mulungu hebu kwa
wanhu?"

31 Wasonga kuilongela,
"Twahalonga, 'Ulawa kwa
Mulungu,' kotuuza, 'Ha-
bali hamumtogole Yohana?'
32 Lakini twahalonga, 'Ulawa
kwa wanhu,' " wawadumba
wanhu, kwavija wanhu
wamtogola Yohana kamba
mtula ndagu wa Mulungu.
33 Avo wamwidika, "Tweye
hatujuwile."

Yesu kawalongela, "Na
niye siwalongela bule kwa
udahi gani notenda gano."

12

Lusimo lwa walimaji
mumgunda wa mizabibu
Mat 21:33-46; Luk 20:9-19

1 Yesu kalonga nao kwa
simo, "Munhu imoja ka-
handa mizabibu mum-
gunda wake. Kazungu-
lusila lwigo mumgunda
wake, kahimba hanhu ha
kukamila zabibu, kazenga
lingo. Abaho kawakodisha
walimaji, kafunga mwanza
kachola. 2 Msimu wa
kubawa zabibu viuvikile,
kamtuma msang'hanaji
kwa awo walimaji yam-
galile zabibu kulawa mum-
gunda wake. 3 Lakini
walimaji awo wamgoga,
wamtowa, wamuwinga
makono gaiyeka. 4 Abaho
kamtuma msang'hanaji
iyagwe, ayo nayo wamtowa
mdipala na wamgela
kinyala. 5 Mwene mgunda
kamtuma msang'hanaji
iyagwe, nayo wamkoma,
na kawatuma wayagwe
wengi wawatendela vivo,
wayagwe wawatowa na
wayagwe wawakoma.
6 Kakala kasigala na munhu
imoja wa kumtuma, nayo
kakala mwanage yamno-
gele ng'hani. Kamtuma
kuno kolonga, 'Womtegeleza
mwanangu.' 7 Lakini wali-
maji wailongela, 'Ino ayo mu-
hazi, lekeni tumkome tusole
uhazi wake!' 8 Avo wamgoga,
wamkoma wamwasa kunze
ya umgunda wa imizabibu."

9 Yesu kawauza, "Vino
mwene mgunda kotendaze?

Kokwiza kuwakoma walimaji wose na kowakodisha walimaji wayagwe mgunda awo wa mizabibu. 10 Hamgasomile Maandiko Gang'alile vigalonga,

‘Dibwe wadilemile wazengaji,
Sambi digalamuka dibwe kulu kubanza gose.
11 Mbuli ino itendigwa na Mndewa,
nayo yotukanganya!’ ”

12 Walangulizi wa Wayahudi walonda kumgoga Yesu, kwavija wajuwa lusimo luno kawalonga wao. Lakini waludumba lunhu lwa wanhu, avo wamuleka wasegela.

Mbuli ya kulipa kodi

Mat 22:15-22; Luk 20:20-26

13 Mafalisayo wayagwe na wanhu wa Helode wakala watumigwe kwa Yesu, wamgoge kwa mbuli zake. 14 Wamcholela wamulongela, “Mfundiza, tokujuwa gweye kwa munhu ulonga ukweli, humdumba munhu yoyose, hutonga ukulu wa munhu. Lakini gweye kofundiza goyolonda Mulungu wanhu wagatende. Tulongele, vino vinoga kulipa kodi kwa Mndewa wa Lumi hebu havinogile bule? Tulipe hebu seketulipe?”

15 Lakini Yesu kaujuwa ubala wao kawauza, “Habali monigeza? Ngalileni isente niilole.”

16 Wamgalila isente, nayo kawauza, “Vino kihanga kino cha nani? Na twaga dino da nani?”

Wamwidika, “Va Mndewa wa Lumi.”

17 Yesu kawalongela, “Mgwelelenі Mndewa wa Lumi vili va Mndewa wa Lumi, na mgweleleni Mulungu vili va Mulungu.”

Nao wamkanganya Yesu.

Mbuli ya kuzilibuka

Mat 22:23-33; Luk 20:27-40

18 Abaho Masadukayo, wanhu wolonga kuduhu kuzilibuka kulawa kwa wafile. Wayagwe wamcholela Yesu wamulongela, 19 “Mfundiza, Musa katwandikila, ‘Munhu yahafa na kuleka mwehe wake bila wana, ndugu yake munhu ayo kolondeka yamsole mgane ayo, yamulelele ndugu yake yafile wana.’ 20 Kukala na ndugu saba, ija imkulu kasola mwehe kafa halekile wana. 21 Wakabili nayo kamuhala mgane ayo nayo vivija kafa halekile wana. Vivija kwa wakadatu kafa halekile wana. 22 Abaho kwa wayagwe, wose saba wamsolile mgane ayo wafa hawalekile wana. Ako kumwande, mtwanzi ayo nayo kafa. 23 Avo, wanhu wose wafile wahazilibuka mwiisiku ya kuzilibuka, mtwanzi ayo kokuwa mwehe wa nani? Kwavija wose saba wakala wamsolile.”

24 Yesu kawedika, “Mweye mopotela! Kwavija hamugajuwile Maandiko Gang'alile hebu udahi wa Mulungu. 25 Kwavija wanhu wafile vonda wazilibuke, hawasola wala hawasoligwa

wokuwa kamba wasenga wa kuulanga. 26 Kwa mbuli ya kuzilibuka kwa wanhu wafile, hamusomile mna ikitabu cha Musa mbuli ya kisolo kikwaka? Mulungu kamulongela Musa, ‘Niye na Mulungu wa Abulahamu na wa Isaka na wa Yakobo.’ 27 Heyo heli Mulungu wa wanhu wafile, ila Mulungu wa wanhu wagima. Avo mweye mopotela ng'hani!”

Lagizo kulu

Mat 22:34-40; Luk 10:25-28

28 Mfundiza Malagizo ga Musa imoja yakalile aho kahulika viwaibamilile. Kona kamba Yesu kawedika goya Masadukayo, avo kamkwesela Yesu kamuuza, “Mna ga Malagizo gose lagizo gani dili kulu?”

29 Yesu kamwidika, “Lagizo dili kulu ijo dino, ‘Tegelezeni mweye wanhu wa Izilaeli! Mndewa Mulungu wetu ayo Mndewa yaiyeka. 30 Mnogele Mndewa Mulungu wako kwa moyo wako wose, kwa loho yako yose, kwa nzewele zako zose, na kwa nguvu zako zose.’ 31 Lagizo da kabili kwa ukulu ijo dino, ‘Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.’ Kuduhu lagizo diyagwe kulu kubanza gano mabili.”

32 Mfundiza Malagizo ga Musa kamtogola Yesu, “Mfundiza, kwidika goya viulongile, Mndewa ayo Mulungu na kuduhu iyagwe ila heyo. 33 Kumnogela Mulungu wako kwa moyo wako wose na kwa nzewele zako zose na kwa nguvu zako, na kumnogela miyago kamba viuinogela mwenyego, kunoga ng'hani kugoga Malagizo gano mabili kubanza kumulavila Mulungu nhosa za wanyama na nhosa ziyagwe.”

34 Yesu viyonile munhu ayo kedika goya, kamulongela, “Huli kutali na Undewa wa Mulungu.”

Kusongela aho haduhu munhu yoyose yagezile kumuuza Yesu mbuli yoyose.

Kilisito Mkombola ayo nani

Mat 22:41-46; Luk 20:41-44

35 Yesu viyakalile kofundiza Mng'anda ya Mulungu, kawauza, “Habali wafundiza Malagizo ga Musa wolonga Kilisito Mkombola mwana wa Daudi? 36 Loho Yang'alile kamulongoza Daudi kulonga,

‘Mndewa Mulungu kamulongela Mndewa wangu,
Kala hano hana mwambu wa mkono wangu wa kudila
mbaka niweke hasi mmagulu gako wanhu wakwihile.’

37 “Avo Daudi mwenyego kamkema, ‘Mndewa.’ Avo Kilisito Mkombola kodahaze kuwa mwana wa Daudi?”

Yesu kowazuma wanhu mbuli ya wafundiza Malagizo ga Musa

Mat 23:1-36; Luk 20:45-47

Lunhu lwa wanhu lukala lumtegeleza Yesu kwa kudeng'helela. 38 Viyakalile

kofundiza, kawalongela, “Muiteganye na wafundiza Malagizo ga Musa, wonogelwa kugenda kuno wovala mikanzu mitali na kulamusigwa na wanhu mna gamagulilo, 39 wosagula vigoda va haulongozi mzing'anda za kumpula Mulungu na kukala hanhu hanogile mna izinyimwili nyimwili. 40 Wowaboka wagane vinhu na kusola ng'anda zao, abaho woilagusa wanoga kwa kumpula Mulungu mbuli nyingi. Nhaguso yao yokuwa ng'hulu!”

Sadaka ya mgane
Luk 21:1-4

41 Yesu kakala behi na kigelo cha kulavila sadaka hana Ing'anda ya Mulungu, kawalola wanhu viwolava sente mkigelo. Matajili wengi walava sente nyingi. 42 Abaho keza mgane mkiwa kalava sente mbili ndodo. 43 Yesu kawakema wanahina zake kawalongela, “Nowalongela ukweli mgane mkiwa ino kalava sente nyingi mna ikigelo cha sadaka kubanza wose wayagwe. 44 Kwavija wose walava vija visigale muutajili wao, lakini mgane ino hamoja na ukiwa wake kalava vose viyelinavo.”

13

Yesu kolonga mbuli ya kubanangika kwa Ng'anda ya Mulungu
Mat 24:1-2; Luk 21:5-6

1 Yesu viyakalile kosegela kuna Ing'anda ya Mulungu, mwanahina wake imoja kamulongela, “Mfundiza, lola mabwe gano na ng'anda zino vizinogile!”

2 Yesu kamwidika, “Kozona ng'anda zino vizili ng'hulu? Haduhu dibwe donda dilekigwe uchanha ya diyagwe, kila dibwe dokwasigwa hasi.”

Kugaya na kudununzika
Mat 24:3-14; Luk 21:7-19

3 Yesu viyakalile kuna Ulugongo lwa Mizeituni, mwambu kwa mwambu na Ng'anda ya Mulungu, baho Petulo na Yakobo na Yohana na Andeleya wamcholela Yesu kinyelegezi. 4 Wamulongela, “Tulongele, choni chonda kitendeke kulagusa kipindi cha kulawilila gano gose?”

5 Yesu kawalongela, “Muiteganye, munhu yoyose sekeyawavizile. 6 Wanhu wengi, wokwiza kwa twaga jangu na kulonga, ‘Nene iyo heyo!’ Nao wowavizila wanhu wengi. 7 Mwahahulika mbuli za ng'hondo kutali na mbuli za ng'hondo mmabehi, sekemudumbe, kwavija gano gose golondigwa galawilile, ila kimambukizo king'hali hakinavika. 8 Isi yoitowa na isi iyagwe, undewa woitowa na undewa uyagwe. Kila hanhu hokuwa na mitigisiko mikulu ya isi na lufilili lwa nzala. Gano gose kamba mwanduso wa usungu wa kulela mwana.

9 “Na mweye muiteganye. Mogogigwa na kugaligwa

mkitala. Motoigwa mna izing'anda za kumpula Mulungu, mogaligwa haulongozi wa wakulu wa isi na wandewa mbuli ya niye, muladi muwalongele Mbuli Inogile. 10 Lakini kimambukizo king'hali hakinavika, Mbuli Inogile tanhu yolondeka ipetigwe kwa wanhu wose. 11 Mwahagogigwa na kugaligwa mkitala, sekemunyawenyawe mbuli ya kulonga. Kipindi chahavika longeni chochose chonda mugweleligwe. Kwavija mbuli zonda mulonge hazili zenu, ila zolawa kwa Loho Yang'alile. 12 Munhu komuhinduka ndugu yake too yakomigwe, na tata komuhinduka mwanage yakomigwe. Wana wowahinduka tata zao na mama zao wakomigwe. 13 Wanhu wose wowehila mweye mbuli ya niye, lakini yoyose yonda yafunge umoyo mbaka kukimambukizo kokomboligwa.

Magayo makulu

Mat 24:15-28; Luk 21:20-24

14 "Vondamuchone, 'Kinhu kinyolodoke kigala Ubananzi' kima hanhu si hake. Munhu yosoma yavijuwe, waja weli mwiisi ya Yudea wakimbilile kuna ivigongo. 15 Munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake sekeyahumuluke hasi mna ing'anda yake kusola kinhu. 16 Yeli kumgunda sekeyabwele ukae kusola kiwalo chake. 17 Wogaya watwanzi wali na zinda na waja wokong'heza mna izisiku azo. 18 Mpuleni Mulungu mbuli zino sekezilawilile mna ikipindi cha kihuhwe! 19 Kwavija siku azo hokuwa na magayo makulu, haganalawila kulawa kuna ichanduso Mulungu viyaumbile isi mbaka sambi na honda galawilile kabili. 20 Lakini Mulungu kazihunguza siku zizo, maza hazihunguze sambi yahone munhu yoyose. Lakini mbuli ya wanhu zake yawasagule, Mulungu kazihunguza siku zizo.

21 "Avo, munhu yoyose yahawalongela, 'Amweye, Kilisito kahano!' hebu 'Kahaja!' sekemumtogolele. 22 Kwavija wolawilila makilisito na watula ndagu wa uvizi. Wotenda unzonza na vilaguso muladi yahadahika wawavizile hata waja wasaguligwe na Mulungu. 23 Muiteganye! Niye niwalongela kila kinhu kipindi king'hali hakinavika.

Kwiza kwa Mwana wa Munhu

Mat 24:29-31; Luk 21:25-28

24 "Gahamala magayo ga siku azo, zuwa dokuwa ziza, na mwezi honda umwemwese bule, 25 nhondo zolagala kulawa kuulanga, na vinhu vili kuulanga votigisika. 26 Abaho Mwana wa Munhu kolawilila, kokwiza mna gamawingu kwa nguvu ng'hulu na ukulu. 27 Abaho kowatuma wasenga zake wa kuulanga mna izibanzi nne za mwiisi, waweke hamoja wanhu

wasaguligwe na Mulungu kulawa mwambu uno wa isi na uyagwe.

Fundizo da mbiki wa mtini
Mat 24:32-35; Luk 21:29-33

28 “Ifunzeni kubitila mbiki wa mtini. Matambi gake gahasonga kuzuka na kwika majani, mujuwe kamba vuli da mmabehi. 29 Vivija, mwahazona mbuli azo, mojuwa kamba kammabehi kwiza. 30 Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose galawilile. 31 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite ng'o.

Kuduhu munhu yaijuwile siku hebu saa
Mat 24:36-44

32 “Kuduhu yaijuwile siku hebu saa ya kwiza, siyo wasenga wa kuulanga wala Mwana, lakini Tata yaiyeka ayo yaijuwile. 33 Muiteganye, na mukale meso, kwavija Hamkijuwile kipindi chonda yeze. 34 Yokuwa kamba munhu yofunga mwanza na kuwaleka wasang'hanaji zake walolese goya vinhu, kila munhu kamgwaa sang'hano yakutenda. Kamulagiza mkalizi wa mulango yakale meso. 35 Muiteganye, kwavija hamujuwile kipindi cha kwiza mkulu wa ng'anda, yodaha kuwa ichungulo, kilo kikulu, nzogolo zikwika, hebu imitondo. 36 Yaheza kwa kuwasinhusa, sekeyawavike muwasile. 37 Mbuli iniwalongele mweye, nowalongela wanhu wose, kaleni meso!”

14

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Yoh 11:45-53

1 Zikala zisigale siku mbili ivike Nyimwili nyimwili ya Pasaka na Magate haganageligwa usasu. Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wakala wozahila nzila ya kumgoga Yesu wamkome. 2 Walonga, “Seketutende avo kipindi cha Nyimwili nyimwili ya Pasaka, buleavo wanhu woding'huka.”

Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
Mat 26:6-13; Yoh 12:1-8

3 Yesu kakala Betania mng'anda ya Simoni, munhu yakalile na utamu wa dikulu. Viyakalile koja, mtwanzi imoja keza na nyhupa ya alabasita imemile mavuta gonung'hila goya ga bei ng'hulu. Kaifungula, kamgidila Yesu ga mavuta mdipala. 4 Wanhu wayagwe wakalile aho wagevuzika, wailongela, “Unanzi gani uno wa mavuta!” 5 Abaho wamkomhokela mtwanzi ayo, walonga, “Mavuta gano gahauzigwe kwa sente magana madatu na zisente wagweleligwe wakiwa!”

6 Lakini Yesu kawalongela, “Mulekeni, habali momgaza mtwanzi ino? Niye kanhendela mbuli inogile. 7 Wanhu wakiwa mokala nao

siku zose, saa yoyose mwahalonda modaha kuwataza. Lakini honda mukale na niye siku zose. 8 Mtwanzi ino katenda viyadahile, kalongola kulubakaza lukuli lwangu mavuta ganogile, kulutanda kwa kuzikigwa. 9 Nowalongeleni ukweli, kokose konda ipetigwe Mbuli Inogile mwiisi, kino kiyatendile mtwanzi ino cholongigwa, avo wanhu womkumbuka."

Yuda kotogola kumuhinduka Yesu

Mat 26:14-16; Luk 22:3-6

10 Abaho imoja wa wanahina zake longo na wabili yakemigwe Yuda Isikaliote, kachola kwa wakulu wa walava nhosa yamuhinduke Yesu kumwao. 11 Avo viwahulike kiyalongile wadeng'helela, na wailagana nayo kumgwaa sente. Avo Yuda kasonga kuzahila nzila ya kumgela Yesu mmakono gao.

Yesu koja lujo lwa Pasaka na wanahina zake

Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Yoh 13:21-30

12 Mna isiku ya ichanduso ya Nyimwili nyimwili ya Magate hagageligwe Usasu, siku dijo mwana ng'hondolo wa Pasaka kochinjigwa, wanahina zake Yesu wamuuza, "Kolonda tuchole kwahi tukutandile lujo lwa Pasaka?"

13 Yesu kawatuma wanahina zake wabili kawalongela, "Gendeni kudibuga, momting'hana mbigalo kaidikwa nongo ya mazi. Mkwelelezeni, 14 mbaka mng'anda yonda yengile, mulongeleni mwene kae, 'Mfundiza kolonga, da kwahi gati da kudila lujo lwa Pasaka niye na wanahina zangu?' 15 Nayo kowalagusila gati kulu dili uchanha dikigwa goya na dihambigwa. Mumo tutandileni."

16 Wanahina zake wasegela, wachola kudibuga, wavika kila kinhu vivija viyawalongele Yesu, avo wamtandila lujo lwa Pasaka.

17 Viivikile ichungulo, Yesu kavika na wanahina zake longo na wabili. 18 Viwakalile woja, Yesu kalonga, "Nowalongeleni imoja wenu yoja na niye, konihinduka."

19 Wanahina zake wanyawanyaw wamuuza, imoja imoja, "Vino gweye kolonga niye?"

20 Yesu kawedika, "Imoja wenu mweye longo na wabili, yozanhika gate jake hamoja na niye mbakuli. 21 Mwana wa Munhu kofa kamba Maandiko Gang'alile vigolonga. Lakini kogaya munhu ija yomuhinduka Mwana wa Munhu. Yahanogile ng'hani kamba munhu ayo sambi yavumbuke!"

Lujo lwa Mndewa

Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25

22 Viwakalile woja, Yesu kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kadibanzula na kawagwaa wanahina zake kalonga, "Soleni, uno ulo lukuli lwangu."

23 Abaho kasola kikasi cha
divai, kamgwaa nhogolwa
Mulungu, kawagwaa
wanahina zake, wose wak-
ing'wela. 24 Yesu kalonga,
“Ino ayo damu yangu ilagusa
lagano da Mulungu, ikwitika
mbuli ya wanhu wengi.
25 Nowalongela, kusongela
sambi honda ning'we kabili
divai, mbaka siku dijo donda
ning'we divai ya sambi
Muundewa wa Mulungu.”

26 Abaho wemba lwila,
wachola kuna Ulugongo lwa
Mizeituni.

Yesu kolagula Petulo kombela
Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Yoh 13:36-38

27 Yesu kawalongela, “Mw-
eye mose mokimbila na
kundeka niiyeka, kwavija
Maandiko Gang'alile go-
longa, ‘Mulungu komtowa
msusilaji, na ng'hondolo
wose wopwililika.’ 28 Lakini
nahazilibuka, nowalon-
golela kuchola Galilaya.”

29 Petulo kamwidika Yesu,
“Hata kamba wose wa-
hakuleka, niye sikuleka
bule!”

30 Yesu kamulongela
Petulo, “Nokulongela uk-
weli, kilo cha lelo nzo-
golo yang'hali hana kwika
miyanza mibili, konibela
miyanza midatu.”

31 Petulo kagangamiza
kulonga, “Silonga vivo bule,
hata kamba nahafa na gw-
eye!”

Na wanahina wayagwe
walonga vivo.

Yesu kompula Mulungu ako Getisemane
Mat 26:36-46; Luk 22:39-46

32 Yesu na wanahina zake
wavika hanhu hokemigwa
Getisemane, Yesu kawalon-
gela, “Kaleni hano, niye
nogenda kumpula Mu-
lungu.” 33 Kawasola Petulo
na Yakobo na Yohana. Yesu
kona usungu na kanyun-
yuwala. 34 Kawalongela
wanahina zake, “Usungu
uli muumoyo wangu mkulu
ng'hani wodaha kung'homa.
Kaleni hano meso.”

35 Kachola kumwande
kidogo, kaibwanha hasi,
kampula Mulungu, kamba
yahadahika sekeyaibitile
saa ayo ya madununzo.
36 Kampula Mulungu, “Tata!
Kumwako gose godahika.
Ukisegeze kikasi kino cha
madununzo. Lakini siyo
kamba vinilonda niye ila
viulonda gweye.”

37 Abaho kabwela kawavika
wanahina zake wadatu
wawasa. Kamulongela
Petulo, “Simoni kuwasa?
Vino hamudahile kukala
meso hata saa dimoja?”
38 Kawalongela, “Kaleni
meso, mumpule Mu-
lungu sekemwingile mna
ukugezigwa. Moyo wa
munhu wolonda kutenda
ganogile, lakini lukuli
lwaduhu nguvu.”

39 Kachola lwa kabili
kumpula Mulungu, kalonga
mbuli zizija. 40 Viyabwelile
kabili, kawavika wanahina
zake wawasa, kwavija meso
gao gakala na utulo. Hawai-

juwile mbuli yakumulongela Yesu.
41 Viyabwelile mwanza wa kadatu, kawalongela, “Mung'hali muwasa na kubwihila? Yotosha! Kipindi kivika! Loleni, Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu wene nzambi. 42 Lamukeni, tuchole. Loleni munhu yonihinduka kavika!”

Yesu kogogigwa
Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Yoh 18:3-12

43 Yesu viyakalile yang'hali yogendelela kulonga, imoja wa wanahina zake longo na wabili, yakemigwe Yuda Isikaliote kavika. Keza na lunhu lutumigwe na wakulu wa walava nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa na wavele, kuno wapapa mapanga na malungu. 44 Yuda Isikaliote yomuhinduka Yesu kawagwaa kilaguso, kawalongela, “Munhu yonda nimnonele ayo yummulonda. Mgogeni mumgele mmakono genu.”
45 Bahaja Yuda kamcholela Yesu kamulongela, “Mfundiza!” Abaho kamnonela. 46 Avo wamgoga Yesu wamgodeka. 47 Lakini imoja wa waja wakalile na Yesu, kasomola panga jake, kamkanha digwiti msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa. 48 Yesu kawalongela, “Vino habali mwizile kungoga na mapanga na malungu kamba vija nambavi? 49 Kila siku ng'hala na mweye, nowafundiza kuna Ing'anda ya Mulungu, hamnigogile. Lakini gano gatendeka muladi Maandiko Gang'alile galawilile.”
50 Abaho wanahina wose wamuleka wakimbila.
51 Mbwanga imoja yavalile mgolole wiiyeka, kakala yomkweleleza Yesu. Walonda kumgoga, 52 lakini kauleka mgolole wake, kakimbila mwazi.

Yesu kamkitala
Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Yoh 18:13-14, 19-24

53 Abaho Yesu kagaligwa mng'anda ya Mkulu wa walava nhosa, mumo wakulu wa walava nhosa wose, wavele na wafundiza Malagizo ga Musa waiting'hana. 54 Petulo kamkweleleza Yesu kwa kutali, kengila muuluwa lwa mkulu wa walava nhosa, kakala hasi na wakalizi, kokotela moto. 55 Wakulu wa walava nhosa na wanhu wose wa mkitala wazahila usindila wa uvizi muladi wamkome Yesu, lakini hawaupatile bule. 56 Wanhu wengi walonga mbuli za uvizi kwa Yesu, lakini usindila wao hauwilumbile.
57 Abaho wanhu wayagwe wema walonga mbuli za uvizi kwa Yesu. 58 Walonga, “Tumuhulika kolonga, ‘Noibomola Ng'anda ino ya Mulungu izengigwe na wanhu, na kwa siku ndatu noizenga iyagwe haizengigwe na wanhu.’ ” 59 Na awo vivija usindila wao hauwilumbile.
60 Mkulu wa walava nhosa kenuka mgameso ga wanhu kamuuza Yesu, “Vino kuduhu mbuli ya kwidika

kwa kitala choolava wanhu wano?”
61 Lakini Yesu kanyamala tuluu, halongile mbuli, Mkulu wa walava nhosa kamuuza kabili, “Gweye ayo Kilisito Mkombola, Mwana wa ija Yotogoligwa?”
62 Yesu kamwidika, “Nene iyo heyo. Mweye momona Mwana wa Munhu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu yeli na Udahi, kokwiza mna gamawingu ga kuulanga!”
63 Mkulu wa walava nhosa kakidega kiwalo chake, kalonga, “Hatulonda usindila uyagwe! 64 Muhulika viyomuliga Mulungu. Mweye mogesaze?”
Wose walonga, kabananga kolondeka yakomigwe.
65 Wanhu wayagwe wamtemela mate Yesu, wamgubika gameso, wamtowa na wamulongela, “Lagula, nani yakutowile!” Abaho wakalizi wamsola wamtowa ng'hofi.

Petulo kombela Yesu
Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Yoh 18:15-18, 25-27

66 Petulo viyakalile yang'hali hasi muuluwa, msang'hanaji imoja wa kitwanzi wa mkulu wa walava nhosa kamcholela. 67 Viyamone Petulo kokotela moto, kamulola bunhuu kamulongela, “Gweye vivija kukala hamoja na Yesu wa Nazaleti.”
68 Petulo kabela, “Bule, sijuwile kiulonga.” Abaho Petulo kalawa kunze mbaka kuna uluhelengo. Bahaja nzogolo keka.
69 Msang'hanaji ija wa kitwanzi kamona Petulo, kawalongela wanhu wemile aho, “Ino nayo imoja wao!”
70 Lakini Petulo kabela kabili.
Hamwande kidogo wanhu wakalile wemile aho wamulongela Petulo kabili, “Gweye vivija kwa imoja wao, kwavija kwa mwenekae wa Galilaya.”
71 Petulo kalonga, “Mulungu kojuwa nolonga ukweli, niduiligwe nahalonga uvizi, simjuwile munhu yumulonga!”
72 Bahaja nzogolo keka mwanza wa kabili, baho Petulo kakumbuka mbuli ziyalongeligwe na Yesu, “Nzogolo yang'hali hanakwika miyanza mibili, konibela miyanza midatu.” Avo Petulo kasonga kulila.

15

Yesu kogaligwa kwa Pilato
Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Yoh 18:28-38

1 Imitootondo, wakulu wa walava nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa, wavele na wanhu wose wa mkitala waiting'hana, waitogolela kumgala Yesu kwa Pilato. Wamgodeka nzabi, wamgala kwa Pilato. 2 Pilato kamuuza Yesu, “Gweye ayo Mndewa wa Wayahudi?”
Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga.”
3 Wakulu wa walava nhosa wamulavila Yesu vitala vingi, 4 avo Pilato kamuuza Yesu kabili, “Hulonda kwidika?

Tegeleza viwokulavila vitala!”

5 Lakini Yesu hedike mbuli yoyose, Pilato kakanganya.

Yesu kotagusigwa yafe
Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Yoh 18:39-19:16

6 Yahavikaga Nyimwili nyimwili ya Pasaka Pilato kamfungulilaga mfungwa imoja wamulondile wanhu. 7 Mna ikipindi acho kukala na munhu imoja twaga jake Balaba, kakala yagodekigwe mkifungo na wayage, mbuli ya ukomaji kipindi wanhu viwading'huke. 8 Lunhu lwa wanhu viluiting'hane, lumpula Pilato yawatendele kamba viyatendaga. 9 Pilato kawauza, “Molonda niwafungulileni mndewa wa Wayahudi?” 10 Pilato kajuwa goya kamba wakulu wa walava nhosa wamgela Yesu mmakono gake kwavija wamonela migongo.

11 Lakini wakulu wa walava nhosa wawading'hula wanhu wampule Pilato yawafungulile Balaba. 12 Pilato kaluuza kabili lunhu luja, “Vino molonda nhende choni kwa munhu ino yumumkema mndewa wa Wayahudi?”

13 Wanhu wose wakemelela, “Muwambe mumsalaba!”

14 Pilato kawauza, “Vino kabananga choni?”

Awo wagendelela kukemelela, “Muwambe mumsalaba!”

15 Pilato kalonda kulunogeza lunhu lwa wanhu, avo kamfungulila Balaba mkifungo. Abaho kalagiza Yesu yatoigwe mbalati na yawambigwe mumsalaba.

Wakalizi womzeha Yesu
Mat 27:27-31; Yoh 19:2-3

16 Wakalizi wamgala Yesu muuluwa lwa ng'anda ya mkulu wa isi, waiting'hana na wayao wose. 17 Wamvaza kiwalo cha Undewa, waluka ngata ya miba, waika mdipala jake. 18 Wamulamusa, “Mwinyi, Mndewa wa Wayahudi!” 19 Wamtowa mbalati mdipala wamtemela mate, wamfugamila na kumwinamila. 20 Viwamambukize kumzeha, wamvula ikiwalo cha Undewa wamvaza viwalo vake. Abaho wamulava kunze wamuwambe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mumsalaba
Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Yoh 19:17-27

21 Viwakalile mnzila wamting'hana munhu imoja twaga jake Simoni, mwenekae wa Kilene, tatao Alekizanda na Lufo. Kipindi acho kakala kolawa kumgunda, wakalizi wamnanahiza yaupape msalaba wa Yesu. 22 Wamgala Yesu mbaka hanhu hokemigwa Goligota, fambulo jake, “Hanhu ha Fumvu da Pala.” 23 Wamgwaa Yesu divai ihanganyigwe na kinhu kili usungu, lakini Yesu kalema kung'wa. 24 Abaho wamuwamba Yesu mumsalaba, waigolela viwalo vake, kwa kubwanha simbi, ili yajuwike simbi yomgwila nani avo yasole ikiwalo.

25 Ikala saa ndatu imi-
tondo viwamuwambile Yesu
mumsalaba. 26 Wandika
kilamuso cha kutagusigwa
kwake, chandikigwa vino,
“Mndewa wa Wayahudi.”
27 Vivija wawawamba
wabavi wabili hamoja na
Yesu, imoja mwambu wake
wa mkono wa kudila na
iyagwe mwambu wake wa
kumoso. 28 Avo galawilila
Maandiko Gang'alile ga-
longile, “Kekigwa hamoja na
wanhu watendile gehile.”

29 Wabita nzila watigisa
mapala gao wamuliga Yesu,
walonga, “Gweye kulonga
koibomola Ng'anda ya Mu-
lungu na kuizenga kabili kwa
siku ndatu! 30 Lelo humu-
luka mumsalaba uikombole
mwenyego!”

31 Vivija wakulu wa walava
nhosa na wafundiza Malag-
izo ga Musa wamzeha Yesu
walonga, “Kawakombola
wayagwe, lakini hadaha
kuikombola mwenyego!
32 Leka tumulole Kilisito
Mkombola, Mndewa wa
Izilaeli, lelo yahahumuluka
mumsalaba na tweye tomto-
gola!”

Vivija na wanhu waja wa-
bili wawambigwe hamoja na
Yesu wamuliga.

Ifa ya Yesu

Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Yoh 19:28-30

33 Viivikile saa sita imisi,
isi yose ikala igubikigwe
na ziza totolo, ziza dijo
dikala kwa masaa madatu.
34 Viivikile saa tisa imisi,
Yesu kalila kwa sauti ng'hulu,
“Eloi, Eloi, lama, sabakitani?”
Fambulo jake, “Mulungu
wangu, Mulungu wangu,
habali kundeka?”

35 Wanhu wayagwe wemile
aho viwamuhulike, wa-
longa, “Tegelezeni, komkema
Eliya!” 36 Munhu imoja
kakimbila kavabika dodoki
mwiidivai, kadinanika mu-
lubiki, kadika mmulomo wa
Yesu, kalonga, “Beta tulole
kamba Eliya kokwiza ku-
muhumulusa mumsalaba!”

37 Yesu kalila kwa sauti
ng'hulu, abaho kafa.

38 Panziya da Ng'anda
ya Mulungu digola gati da
Ng'anda ya Mulungu na
hanhu hong'ala ng'hani,
didegeka mhande mbili,
kulawa uchanha mbaka hasi.
39 Mkulu wa wakalizi yemile
haulongozi ha msalaba ka-
mona Yesu viyafile, kalonga,
“Kweli munhu ino kakala
Mwana wa Mulungu!”

40 Baho kukala na wat-
wanzi wayagwe wakalile
wolola kwa kutali. Mna iwao
kakala Malia Magidalena,
Malia mamao Yakobo mdodo
na Yusufu na Salome.
41 Watwanzi awo wamk-
weleleza Yesu viyakalile
Galilaya na kumsang'hanila.
Watwanzi wayagwe wezile
nayo Yelusalemu vivija
wakala aho.

Kuzikigwa kwa Yesu

Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Yoh 19:38-42

42 Viivikile ichungulo
ing'hali hainavika siku
ya Kubwihila. Wayahudi
wakala woitanda kwa siku
ayo ya Kubwihila. 43 Yusufu
mwenekae wa Alimataya,
imoja wa wakulu wa Mkitala

cha Wayahudi yategelezigwe ng'hani kavika. Munhu ino kakala kobetela kwiza kwa Undewa wa Mulungu. Avo kamgendela Pilato bila kudumba, kampula yamgwee lukuli lwa Yesu. 44 Pilato kakanganya kuhulika Yesu kafa. Kamkema mkulu wa wakalizi kamuuza kamba Yesu kakala yafile mwaka. 45 Pilato viyalongeligwe avo na mkulu wa wakalizi kamba Yesu kafa, kamulongela Yusufu yalusole lukuli lwa Yesu. 46 Yusufu kagula sitili, kaluhumulusa lukuli lwa Yesu, kaluzingiliza sitili kalwika mdipanga disongoligwe mdibwe. Abaho kabimbilisa dibwe kulu kadigubika mmulomo wa dipanga. 47 Malia Magidalena na Malia mamake Yusufu wahona hanhu halwikigwe lukuli lwa Yesu.

16

Yesu kozilibuka
Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Yoh 20:1-10

1 Viimalile siku ya Kubwihila, Malia Magidalena, Malia mamake Yakobo na Salome wagula mavuta gonung'hila goya wachola kulubakaza lukuli lwa Yesu. 2 Imitootondo ng'hani mna isiku ya jumapili, zuwa vidisongile kulawa wachola kudipanga. 3 Viwakalile mnzila wailongela, "Nani yonda yatubimbilisile idibwe hamgwazo wa umulomo wa dipanga?" 4 Lakini viwalolile wona dibwe dija dibimbilisigwa mwaka hamgwazo. Dikala dibwe kulu ng'hani. 5 Avo wengila mdipanga, wamona mbwanga imoja yavalile kiwalo kizelu, kakala mkono wa kudila, wadumba ng'hani.

6 Kawalongela, "Sekemudumbe nojuwa momzahila Yesu wa Nazaleti yawambigwe mumsalaba. Kahaduhu hano, kazilibuka! Loleni hanhu hawamwikile. 7 Avo choleni mkawalongele wanahina zake na Petulo, 'Yesu kowalongolela Galilaya, kuko momona kamba viyawalongele.' "

8 Avo walawa mdipanga, kuno wogwaya na kudumba, wakimbila. Hawamulongele munhu yoyose mbuli ino kwavija wakala wodumba.

Yesu komulawilila Malia Magidalena
Mat 28:9-10; Yoh 20:11-18

9 Yesu viyazilibuke mwiisiku ya Jumapili imitootondo, tanhu kamulawilila Malia Magidalena, ija yamulavile vinyamkela saba. 10 Nayo kachola kuwalongela waja wakalile na Yesu, wakala wang'hali woiyalala na kulila. 11 Viwamuhulike Malia Magidalena kolonga kamba Yesu mgima na kamona, hawamtogolele bule.

Yesu kowalawilila wanahina wabili
Luk 24:13-35

12 Abaho Yesu kawalawilila wanahina zake wabili mna ikihanga kiyagwe, wanahina awo wakala wochola kumgunda. 13 Nao wabweleganya na kuwalongela wayao, lakini hawawatogolele bule.

Yesu kowalawilila wanahina zake longo na imoja

Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Yoh 20:19-23; Sang'h 1:6-8

14 Kukimambukizo Yesu
kawalawilila wanahina zake
longo na imoja viwakalile
woja. Kawakomhokela
kwavija wakala waduhu
kutamanila na wakala
wadala kuwatogolela waja
wamonile viyazilibuke.
15 Kawalongela, “Choleni
mwiisi yose mukawapetele
wanhu wose Mbuli Inogile.
16 Munhu yoyose yotogola
na kubatizigwa, kokom-
boligwa, lakini munhu
yoyose yolema kutogola
kotagusigwa. 17 Wanhu wose
wotogola wogweleligwa
udahi wa kutenda unzonza,
kwa twaga jangu wolava
vinyamkela, wolonga ulonzi
wa sambi, 18 wahagoga mi-
zoka hebu wahang'wa sumu
hondawatendigwe kinhu
chochose kihile, wowekila
wanhu watamu makono gao,
nao wohona.”

Yesu kogaligwa kuulanga

Luk 24:50-53; Sang'h 1:9-11

19 Mndewa Yesu viya-
mambukize kulonga na
wanahina zake, kagaligwa
kuulanga, kakala muukulu
mwambu wa mkono wa
kudila wa Mulungu. 20 Abaho
wanahina zake wachola kila
hanhu kuwapetela wanhu
Mbuli Inogile. Na Mndewa
kasang'hana nao na unzonza
wautendile ulagusa kamba
usenga wao ukala wa ukweli.

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Luka Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Luka ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Luka handike mbuli za Yesu viyakalile hano mwiisi ziiyeka, lakini vivija kandika mbuli ziwatendile wanahina zake ako kumwande Yesu viyafile na kuzilibuka na kitabu acho kikemigwa Sang'hano za Iwatumigwa. Kuduhu munhu yojuwa kipindi gani hebu chandikiligwa kwahi kitabu kino cha Mbuli Inogile yandikigwe na Luka, lakini wanhu woifunza mbuli wose woitogolela kamba sengine chandikigwa behi ya mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Mwandikaji kakala Luka yakalile mganga. Wandikaji wake na ulonzi uyekile volagusa kamba heyo kakala munhu yasomile. Luka kalonda kwandika mbuli imoja imoja kamba vizilawilile kwa Yesu viyakalile hano mwiisi, kasimulila zimbuli kamba vizilawilile, muladi wanhu wayagwe wamwede kwa kusoma mbuli azo (Sula ya 1:1-3). Heyo hakalile Muyahudi bule (Wakolosai 4:10-14) na kandika vija wanhu haweli Wayahudi wahahile kuvijuwa. Mbuli ino yokoneka kwa vija viyafambule mila za Kiyahudi (Sula ya 1:8).

Mbuli Inogile yandikigwe na Luka iigala ng'hani na vitabu va Matayo na Maluko, kwavija vose vosimulila mbuli zizija mna inzila imoja. Mna ivitabu vose vidatu, Luka yaiyeka kasimulila ng'hani mbuli ya kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji. Vivija Luka kogangamiza ng'hani mbuli za kugela kumgongo (Sula za 3:3, 11:4, 17:3-4, 23:34, 24:47) na kumpula Mulungu (Sula za 3:21, 5:16, 6:12, 11:1-12, 22:32).

Mbuli zili mkitabu

Mna isula ya 1:1-4, Luka koitambula Mbuli Inogile iyandike na kosimulila habali kayandika.

Abaho kosimulila kuvumbuka kwa Yesu na vivija viyaitandile kwa kusang'hana (Sula ya 1:5-4:13).

Hanhu hakulu ha Mbuli Inogile (Sula ya 4:14-21:38), Luka kosimulila sang'hano iyatendile Yesu, ng'hani ng'hani unzonza uyatendile na mbuli ziyafundize.

Kukimambukizo, sula za kabili za kimambukizo (Sula ya 22-24),

kasimulila vija Yesu viyafile, viyazikigwe na viyazilibuke.

1 Mkulu Teofili,
Wanhu wengi wawamba ng'hani kwandika mbuli zija zilawilile kumwetu. 2 Wandika mbuli zija zitulongeligwe na wanhu waja wazonile kwa meso gao kusongela kuna ichanduso na wapetile uusenga. 3 Avo go mkulu, kwavija nizizahila vinogile mbuli zino kulawa kuna ichanduso, vinikona niye yokuwa vinoga kukwandikila goya mbuli zija zilawilile. 4 Notenda vino muladi ujuwe ukweli wose wa mbuli ziufundizigwe.

Kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji kopetigwa

5 Kipindi acho Helode viyakalile mndewa wa Yudea, kukala na mulava nhosa, twaga jake Zakalia, wa kibumbila cha Abiya. Mwehe wake kakala Elizabeti, nayo vivija kalawa mulukolo lwa mulava nhosa Haluni. 6 Wose wabili wakala wotenda ganogile mgameso ga Mulungu, na kugagoga Malagizo gose ga Mndewa Mulungu. 7 Wakala waduhu wana kwavija Elizabeti kakala mgumba, na wose wabili wakala wavele.
8 Siku dimoja Zakalia kakala Mng'anda ya Mulungu yosang'hana isang'hano yake ya kulava nhosa, kamba viyatendaga mna izamu yake. 9 Zakalia kasaguligwa kwa kubwanha simbi, kamba viwatendaga walava nhosa, kwingila Mng'anda ya Mndewa yasome ubani. 10 Kipindi cha kusoma ubani vikivikile, wanhu wengi wakala kunze wompula Mulungu.

11 Msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawilila Zakalia, kema mwambu wa mkono wa kudila wa upango wa kusomela ubani. 12 Zakalia viyamone, kasinhuka na kagwaya kwa bwembwe. 13 Lakini msenga wa kuulanga kamulongela, “Sekeudumbe, Zakalia! Mulungu kahulika kupula kwako. Mwehe wako Elizabeti kokulelela mwana wa kimbigalo, twaga jake komkema Yohana. 14 Kodeng'helela ng'hani na wanhu wengi wodeng'helela kwa kuvumbuka kwake. 15 Kokuwa munhu mkulu mgameso ga Mndewa. Honda yang'we ugimbi hebu divai. Kokuwa na Loho Yang'alile kusongela mna iinda ya mamake. 16 Kowatenda wanhu wengi wa Izilaeli wailumbe na Mndewa Mulungu wao. 17 Nayo komulongolela Mndewa, kokuwa na nguvu kamba mtula ndagu wa Mulungu Eliya. Kowatenda tata na wana wainogele, kowagalusa wanhu waja hawamtegeleza Mulungu wagese ganogile kamba wanhu wanogile, avo yamtandile Mndewa wanhu zake.”

18 Zakalia kamuuza msenga ija wa kuulanga, “Vino nojuwaze mbuli ino

kamba ya ukweli? Niye na
mwehe wangu twa wavele."
19 Msenga ija kamwidika,
"Niye na Gabilieli. Nokwima
haulongozi ha Mulungu,
heyo ayo yanhumile nonge
na gweye kukupetela mbuli
ino inogile. 20 Lakini kwav-
ija hutogole mbuli zangu
zonda zilawilile mna ikipindi
chake, sambi hudaha ku-
longa mbaka siku vonda
ilawilile mbuli ino."
21 Kipindi acho wanhu
wakalile wombeta Zakalia,
wakanganya habali kokawa
kulawa Mng'anda ya Mu-
lungu. 22 Viyalawile kunze
hadahile kulonga nao. Wa-
juwa hana kinhu cha un-
zonza kiyaonile Mng'anda
ya Mulungu, kwavija kawag-
waa kilaguso kwa kwinula
makono gake, na kakala
halonga.
23 Viyamambukize sang'hano
yake Mng'anda ya Mulungu,
kabwela ukae. 24 Hamwande
kidogo imwehe Elizabeti ka-
goga inda. Hasegele ukayake
kwa miezi mitano. Kalonga,
25 "Hakimambukizo Mn-
dewa kanisegezela kinyala
mgameso ga wanhu!"

Kuvumbuka kwa Yesu kopetigwa

26 Elizabeti viyakalile na
inda ya miezi sita, Mulungu
kamtuma msenga wa kuu-
langa, twaga jake Gabilieli,
yachole kudibuga da Naza-
leti, mwiisi ya Galilaya.
27 Kakala na usenga wa
mhambe imoja yafungiligwe
zengele na mbigalo imoja
twaga jake Yusufu, yalaw-
ilile mulukolo lwa Mndewa
Daudi. Mhambe ayo twaga
jake Malia. 28 Msenga ija
kamcholela Malia, kamu-
longela, "Zihoze! Mndewa
kahamoja na gweye. Nayo
kakunogela ng'hani!"
29 Malia viyauhulike
usenga awo wa msenga wa
kuulanga, kakala na mfundo
ng'hani muumoyo wake,
kakanganya usenga awo
wofambula choni. 30 Msenga
ija kamulongela, "Malia,
sekeudumbe, gweye kupata
ng'hekewa ya Mulungu.
31 Kogoga inda na kolela
mwana wa kimbigalo, nayo
komkema Yesu. 32 Kokuwa
munhu mkulu, kokemigwa
Mwana wa Mulungu yeli
Uchanha Ng'hani. Mn-
dewa Mulungu komgwaa
kigoda cha undewa, kamba
viyakalile Daudi muhenga
wake. 33 Kokuwa mtawala
wa lukolo lwa Yakobo siku
zose, na undewa wake
wokuwa wa mazuwa gose!"
34 Malia kamuuza msenga
ija, "Niye na mhambe. Lelo
mbuli ayo yokuwaze?"
35 Msenga ija kamwidika,
"Loho Yang'alile kokwiz-
ila, na nguvu za Mulungu
zokugubika. Avo Mwana
yonda yavumbuke kokuwa
Yang'alile na kokemigwa
Mwana wa Mulungu.
36 Kumbuka ndugu yako
Elizabeti. Wanhu wakala
wolonga kakala mgumba,
lakini sambi kana inda
ya miezi sita, hamoja na
uvele uyalinao. 37 Kwavija

kuduhu kinhu kimulemela Mulungu.”
38 Malia kalonga, “Niye na msang'hanaji wa Mndewa, nailawilile kumwangu kamba viulongile.” Abaho msenga ija kasegela.

Malia komtembelela Elizabeti
39 Kumwande kidogo Malia kafunga mwanza, kalopola kuchola kuna idibuga dili mvigongo va isi ya Yudea. 40 Kengila mng'anda ya Zakalia, kamulamusa Elizabeti. 41 Elizabeti viyahulike Malia komulamusa, king'hele kili mna iinda yake kizumha. Nayo Elizabeti kamemezigwa Loho Yang'alile, 42 kalonga kwa sauti ng'hulu, “Gweye kunogeligwa kubanza watwanzi wose, na imwana yonda umulele konogeligwa! 43 Habali mbuli ino ng'hulu inilawilile niye, mbaka mama wa Mndewa wangu keza kunhembelela? 44 Vimhulike kondamusa, mwana king'hele yeli mna iinda yangu kazumha kwa kudeng'helela. 45 Kumweda gweye utogola usenga wa Mndewa, kwavija wolawilila kumwako!”

Lwila lwa Malia
46 Malia kalonga,
“Moyo wangu womgwaa nhogolwa Mndewa,
47 Loho yangu yomdeng'helela kwavija Mulungu Mkombola wangu,
48 kang'humbuka, niye msang'hanaji wake muhole!
Kulawa sambi wanhu wose wong'hema munhu yamwedile,
49 kwavija Mulungu Mkulu kanhendela vinhu vikulu.
Twaga jake ding'ala.
50 Kulawa lukolo na lukolo,
kowonela bazi wanhu wose womtegeleza.
51 Katenda mbuli ng'hulu kwa mkono wake.
Kawapwililisa wanhu weli na magoda mmizoyo yao.
52 Kawahumulusa wandewa mna ivigoda vao va undewa,
na kawenula wahole.
53 Weli na nzala kawatenda wegute kwa vinhu vinogile na
kawawinga matajili makono gaiyeka.
54 Kasang'hana kija kiyalongile kwa wahenga zetu,
keza kumtaza msang'hanaji wake Izilaeli.
55 Kakumbuka kumonela bazi Abulahamu,
na lukolo lwake lose siku zose!”
56 Malia kakala kwa Elizabeti miezi midatu, abaho kabwela ukayake.

Kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji
57 Kipindi cha kuifungula Elizabeti vikivikile, kaifungula mwana wa kimbigalo. 58 Wanhu weli behi nayo na ndugu zake viwahulike mbuli ng'hulu ziyatendeligwe na Mndewa, wadeng'helela hamoja nayo.
59 Imwana viyavikize siku nane, wamwingiza kumbi.

Walonda kumkema Zakalia,
twaga da tatake, 60 lakini
mamake kalonga, “Bule,
twaga jake Yohana.”
61 Wamulongela, “Kuduhu
munhu mulukolo lwenu yeli
na twaga dijo!” 62 Abaho
wamgwaa kilaguso tatake,
wamuuza twaga gani
diyalondile mwanage
yakemigwe.
63 Zakalia kawapula kibao
cha kwandikila, kandika
vino, “Twaga jake Yohana.”
Wanhu wose wakanganya!
64 Bahaja Zakalia kadaha ku-
longa, kamgwaa nhogolwa
Mulungu. 65 Wanhu weli
behi nayo wadumba ng'hani.
Mbuli izo za unzonza zib-
wililika kila hanhu ku-
vigongo va isi ya Yudea.
66 Kila munhu yahulike
mbuli ayo kaigelegeza,
kauza, “Vino mwana ino
kokuwa nani?” Kwavija
udahi wa Mndewa ukala
hamoja nayo.

Lwila lwa Zakalia

67 Zakalia tatake Yohana
kamemezigwa Loho Yang'alile,
kalonga usenga wa Mulungu,
68 “Yatogoligwe Mndewa,
Mulungu wa Izilaeli!
Keza kuwataza wanhu zake
na kuwagombola.
69 Katugwaa Mkombola yeli
na udahi,
mzukulu wa Daudi msang'hanaji
wake.
70 Kamba viyalongile toka
mwaka kubitila
watula ndagu zake
wang'alile,
71 kamba kotukombola na
wanhu wang'hobo,
na kulawa mmakono ga
wanhu watwihile.
72 Kalonga kowonela bazi wa-
henga zetu,
na kokumbuka lagano jake
ding'alile.
73 Kaiduila kwa muhenga
wetu Abulahamu,
74 kutukombola mmakono ga
wanhu watwihile,
na kututenda tumsang'hanile
bila kudumba,
75 tuwe wanhu wang'alile na
wanhu wotenda goy-
olonda Mulungu,
siku zose za ugima wetu.

76 Gweye mwanangu,
kokemigwa mtula
ndagu wa Mulungu
yeli Uchanha Ng'hani.
Komulongolela Mndewa,
kuitanda nzila yake.
77 Kowalongela wanhu
zake kamba wokom-
boligwa,
na nzambi zao zogeligwa
kumgongo.
78 Mulungu wetu kana bazi
na moyo unogile.
Kotumwemwesela mulenge
wa ukombozi kulawa
kuulanga,
79 na wowamwemwesela
wanhu wose wokala
mdiziza da ifa,
na kulongoza magulu getu
mnzila ya tindiwalo.”

80 Imwana ija kagendelela
kukula lukuli na kawa na
nguvu mwiiloho. Kakala
kuluwala mbaka siku dija
viyalawilile mgameso ga
wanhu wa Izilaeli.

2

Kuvumbuka kwa Yesu
Mat 1:18-25

1 Kipindi acho, Agusito,
Mndewa wa Lumi, kalagiza
wanhu wose mwiisi ya Lumi
wapetigwe. 2 Awo ukala
mwanza wa ichanduso wa
wanhu kupetigwa kipindi
Kilenio viyakalile mkulu
wa isi ya Siliya. 3 Avo kila
munhu kachola kudibuga
diyavumbuke kwandikigwa
twaga jake.

4 Yusufu kasegela kudibuga
da Nazaleti mwiisi ya
Galilaya, kachola kudibuga
da Beselehemu mwiisi ya
Yudea, hanhu hayavumbuke
mndewa Daudi. Yusufu
kachola kuko kwavija ko-
lawa mulukolo lwa Daudi.
5 Kachola na Malia ku-
petigwa, yakalile yamfungile
zengele. Nayo Malia kakala
na inda. 6 Viwakalile
kudibuga da Beselehemu,
kipindi cha Malia kuifungula
kivika. 7 Kaifungula mwan-
age wa chaudele wa kim-
bigalo, kamvaza vikumbi.
Abaho kamtambaliza hanhu
hoodimiligwa ng'ombe,
kwavija hawapatile gati
mzing'anda za wageni.

Wasusilaji wa ng'hondolo
na wasenga wa kuulanga

8 Kilo acho kukala na wa-
susilaji wa ng'hondolo mna
imigunda ilibehi na Besele-
hemu, wakala wokaliza fugo
zao. 9 Msenga wa kuulanga
kawalawililа, ukulu wa Mn-
dewa uwamwemwesela, nao
wadumba ng'hani. 10 Lakini
msenga ija kawalongela,
"Sekemudumbe! Niye
niwagalila mbuli inogile,
mbuli yonda itende wanhu
wose wadeng'helele. 11 Lelo
kudibuga da Daudi, Mkom-
bola wenu kavumbuka, ayo
Kilisito Mndewa! 12 Kino
acho kilaguso kumwenu,
momvika mwana king'hele
kavazigwa vikumbi, katam-
balizigwa hanhu hoodim-
iligwa ng'ombe."

13 Bahaja bumbila kulu da
wasenga wa kuulanga dilaw-
ilila, diilumba na msenga ija
iyagwe, wamtogola Mulungu
walonga,

14 "Ukulu kwa Mulungu yeli
Uchanha Ng'hani kuu-
langa,
na tindiwalo diwe kwa
wanhu wa mwiisi
yawanogele!"

15 Wasenga wa kuulanga
viwabwelile kuulanga, wa-
susilaji wailongela, "Tuc-
holeni Beselehemu tukailole
mbuli ino ilawilile, yailongile
Mndewa."

16 Avo walopola ku-
chola, wawavika Malia
na Yusufu, na wamona
imwana king'hele katambal-
izigwa hanhu hoodimiligwa
ng'ombe. 17 Wasusilaji
viwamone imwana, wawa-
longela kija kiyawalongele
msenga wa kuulanga mbuli
ya imwana. 18 Wanhu
wose wahulike kija kiwa-
longile wasusilaji, wakan-
ganya. 19 Lakini Malia
kazika mbuli izo muumoyo
na kazigelegeza ng'hani.
20 Wasusilaji wabwela
kuno wokwimba nyila za

kumtogola Mulungu kwa mbuli zose ziwahulike na kuzona. Zose zilawilila kamba msenga wa kuulanga viyawalongele.

Yesu kogweleligwa twaga

21 Mna isiku ya nane, siku ya kwingizigwa imwana kumbi, wamgwaa twaga da Yesu. Twaga ijo kagweleligwa na msenga wa kuulanga mamake hanagoga inda.

Yesu kogaligwa Mng'anda ya Mulungu

22 Vikivikile kipindi cha kuisunha kamba Musa viyalagize mna Gamalagizo gake, Yusufu na Malia wamsola imwana na wachola nayo Yelusalemu muladi wamwike mgameso ga Mndewa, 23 kamba viyandikigwe mna Gamalagizo ga Mndewa, “Kila mwana wa chaudele wa kimbigalo yonda yavumbuke yagaligwe mgameso ga Mndewa.” 24 Vivija wachola kulava nhosa kamba malagizo ga Mndewa vigalondile, “Huwa wabili hebu makinda mabili ga njiwa.”

25 Kipindi acho kukala na munhu yokala Yelusalemu, twaga jake Simeoni. Munhu ayo kakala yotenda goyolonda Mulungu na komdumba Mulungu. Vivija kakala yobetela ukombozi wa Izilaeli, na Loho Yang'alile kakala hamoja nayo. 26 Nayo Loho Yang'alile kamulongela honda yafe mbaka yamone Kilisito Mkombola. 27 Loho kamulongoza Simeoni yachole kuna Ing'anda ya Mulungu. Abaho Yusufu na Malia wamgala imwana Yesu kuna Ing'anda ya Mulungu wamtendele kamba Malagizo ga Musa vigalondile. 28 Simeoni kamsola imwana mmakono gake, kamtogola Mulungu, kalonga,

29 “Mndewa, sambi kusang'hana kamba viulongile,
muleke msang'hanaji wako yachole moyo uholile.
30 Kwa meso gangu niuwona ukombozi wako,
31 ukombozi uutandile mgameso ga wanhu wose.
32 Mulenge uwatenda wanhu haweli Wayahudi wajuwe goulonda,
na kugala ukulu kwa wanhu zako wa Izilaeli.”

33 Tatake na mamake imwana wakanganya kija kiyalongile Simeoni mbuli ya imwana. 34 Simeoni kawatambikila, kamulongela Malia, “Mwana ino kasaguligwa na Mulungu mbuli ya kupotela na kukomboligwa wanhu wengi wa Izilaeli. Nayo kokuwa kilaguso kulawa kwa Mulungu, na wanhu wengi womulema. 35 Abaho magesa ga wanhu wengi gogubuligwa. Na gweye mwenyego, usungu uli kamba panga dikutwa dousoma moyo wako.”

36 Kukala na mgane imoja mtula ndagu wa Mulungu, yakalile mvele ng'hani, twaga jake Ana,

biti Fanueli wa lukolo lwa Asheli. Mtwanzi ayo kakala na mkasano wake kwa miyaka saba toka yasoligwe. 37 Nayo kakala mgane mbaka viyavikize miyaka malongo manane na nne. Kipindi chose acho kakala Mng'anda ya Mulungu imisi na ikilo, komgwaa ukulu Mulungu, kopula na kofunga kuja. 38 Saa iija kavika, kamgwaa nhogolwa Mulungu na kalonga mbuli za imwana kwa wanhu wose wakalile wombeta Mulungu yaikombole Yelusalemu.

Kubwela Nazaleti

39 Yusufu na Malia viwamambukize kugatenda gaja gose galondeke na Malagizo ga Mndewa, wabwela kudibuga jao da Nazaleti mwiisi ya Galilaya. 40 Imwana kakula na kawa mbala goya, kakala yamemile nzewele, na ng'hekewa ya Mulungu ikala kumwake.

Mbwanga Yesu Mng'anda ya Mulungu

41 Kila mwaka tatake na mamake Yesu wacholaga Yelusalemu kuna inyimwili nyimwili ya Pasaka. 42 Yesu viyavikize miyaka longo na mibili, wachola kuna inyimwili nyimwili ya Pasaka kamba viwatendaga. 43 Nyimwili nyimwili viimalile, wabwela ukae, lakini mbwanga Yesu kasigala Yelusalemu. Tatake na mamake hawajuwile bule. 44 Wao viwagize kakala mna ikibumbila cha wanhu, avo watembela siku ngima. Abaho wasonga kumzahila Yesu mwa ndugu zao na mbwiga zao. 45 Hawamone bule, avo wabweleganya Yelusalemu kumzahila. 46 Siku ya kadatu wamvika kuna Ing'anda ya Mulungu, kakala hamoja na wafundiza wa Kiyahudi, kowategeleza na kuwauza. 47 Wanhu wose wamuhulike wakanganya nzewele zake na vija viyawedike. 48 Tatake na mamake viwamone wasinhuka ng'hani. Mamake kamuuza, “Mwanangu, habali ututendile vino? Niye na tatako tukala moyo yungwayungwa tokuzahila gweye!”

49 Yesu kawedika, “Habali munizahila? Vino hamujuwile bule niye nilondeka ng'hale mng'anda ya Tatangu?” 50 Lakini wao hawajuwile fambulo da ulonzi awo.

51 Abaho Yesu kachola nao Nazaleti, ako kakala kowategeleza. Mamake kazika muumoyo mbuli zino zose. 52 Yesu kakula lukuli na ubala, kanogeligwa na Mulungu hamoja na wanhu.

3

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu

Mat 3:1-12; Mlk 1:1-8; Yoh 1:19-28

1 Mwaka wa longo na tano muundewa wa mndewa wa Lumi yakemigwe Tibelio, Pontio Pilato kakala mkulu wa isi ya Yudea, na Helode kakala mkulu wa isi ya Galilaya, na Filipo mdodo wake kakala mkulu wa Itulea na isi ya Tulakoniti, na

Lusania kakala mkulu wa isi
ya Abilene, 2 Anasi na Kayafa
wakala wakulu wa walava
nhosa. Kipindi acho mbuli
ya Mulungu imwizila Yohana
mwanage Zakalia ako ku-
luwala 3 Yohana kachola
mziisi zose zili mmabehi
na lwanda lwa Yolidani,
kawapetela wanhu, “Lekeni
nzambi na mbatizigwe na
Mulungu kozigela kumgongo
nzambi zenu.”
4 Kamba viyandikigwe mna
ikitabu cha mtula
ndagu wa Mulungu
Isaya,
“Munhu kokema kuluwala,
‘Itandeni nzila ya Mndewa,
goloseni nzila yonda yabite!
5 Kila konde dimemezigwe,
kila kisugulu na kigongo
visegezigwe,
nzila hazigoloke zigolosigwe,
na nzila zihile zotendigwa
goya.
6 Wanhu wose wokona Mu-
lungu kowakombola
wanhu!’ ”
7 Lunhu lwa wanhu lum-
cholela Yohana yawabatize.
Yohana kawalongela, “Mw-
eye mizoka! Nani yawalon-
gele modaha kuikimbila nh-
aguso yonda igaligwe na Mu-
lungu? 8 Musang'hane gaja
gonda galaguse muzileka
nzambi zenu. Sekemui-
longele, ‘Abulahamu ayo
muhenga wetu.’ Nowa-
longela, Mulungu kodaha
kugasola mabwe gano na
kugatenda lukolo lwa Ab-
ulahamu! 9 Shoka ikigwa
goya kukanha mibiki mna
gamasina. Kila mbiki uleka
kulela matunda ganogile
wokanhigwa na kwasigwa
muumoto.”
10 Lunhu lwa wanhu lu-
muuza Yohana, “Avo tutende
choni?”
11 Yohana kawedika,
“Munhu yoyose yeli na vi-
walo vibili yamgwee kimoja
miyage yeliduhu, na ija yeli
na lujo yatende vivo.”
12 Wabokela kodi nao weza
kubatizigwa. Wamuuza
Yohana, “Mfundiza, tweye
tutende choni?”
13 Nayo kawalongela,
“Sekemubokele kodi kubanza
vija vimulagizigwe.”
14 Wakalizi nao wamuuza,
“Na tweye tutende choni?”
Nayo kawalongela, “Seke-
mumboke munhu yoyose
sente yake hebu sekemum-
taguse munhu yoyose kwa
uvizi. Mutosheke na kija
kimubokela.”
15 Wanhu wakala wobetela
kwiza kwa Mkombola, avo
wasonga kuiuza mmizoyo
yao kamba Yohana kodaha
kuwa ayo Kilisito Mkombola.
16 Yohana kawalongela wose,
“Niye nowabatiza mweye
kwa mazi, lakini kokwiza ija
yeli munhu mkulu ng'hani
kubanza niye. Niye sifaya
hata kudohola nzabi za
vilatu vake. Ayo kowabatiza
kwa Loho Yang'alile na moto.
17 Ayo kana lungo mmakono
gake lwa kubetela uhule
wake. Kowika uhemba
kudikanho, lakini koisoma
imikumvi muumoto ha-
ufaga.”
18 Kwa mbuli nyingi
Yohana kawapetela wanhu
Mbuli Inogile na kawalonda
waleke nzambi zao. 19 Lakini

Yohana kamkomhokela mndewa Helode, mkulu wa isi ya Galilaya kwavija kamsola Helodiya, mwehe wa mdodo wake, na katenda nzambi nyingi. 20 Abaho Helode katenda dihile ng'hani kwa kumgodeka Yohana mkifungo.

Yesu kobatizigwa
Mat 3:13-17; Mlk 1:9-11

21 Wanhu wose viwakalile wobatizigwa, Yesu nayo kabatizigwa. Viyakalile kompula Mulungu, ulanga ugubuka, 22 na Loho Yang'alile kamuhulumukila mna ulukuli luigalile na huwa. Sauti ihulikigwa kulawa kuulanga, “Gweye kwa Mwanangu nikunogele. Ninogelwa na gweye.”

Wanhu wa lukolo luyavumbuke Yesu
Mat 1:1-17

23 Yesu viyasongile sang'hano yake, kakala na miyaka malongo madatu. Avo wanhu wagesa kakala mwanage Yusufu, mwanage Heli, 24 mwanage Matati, mwanage Lawi, mwanage Meliki, mwanage Yani, mwanage Yusufu, 25 mwanage Matatia, mwanage Amosi, mwanage Nahumu, mwanage Esili, mwanage Nagai, 26 mwanage Maati, mwanage Matatia, mwanage Semeni, mwanage Yusufu, mwanage Yuda, 27 mwanage Yoana, mwanage Lesa, mwanage Zelubabeli, mwanage Shealitieli, mwanage Neli, 28 mwanage Meliki, mwanage Adi, mwanage Kosamu, mwanage Elimadamu, mwanage Eli, 29 mwanage Yoshua, mwanage Eliezeli, mwanage Yolimu, mwanage Matati, mwanage Lawi, 30 mwanage Simeoni, mwanage Yuda, mwanage Yusufu, mwanage Yonamu, mwanage Eliakimu, 31 mwanage Melea, mwanage Mena, mwanage Matata, mwanage Natani, mwanage Daudi, 32 mwanage Yese, mwanage Obedi, mwanage Boazi, mwanage Salimoni, mwanage Nashoni, 33 mwanage Aminadabu, mwanage Adimini, mwanage Alini, mwanage Heziloni, mwanage Pelesi, mwanage Yuda, 34 mwanage Yakobo, mwanage Isaka, mwanage Abulahamu, mwanage Tela, mwanage Naholi, 35 mwanage Selugi, mwanage Lagau, mwanage Pelegi, mwanage Ebeli, mwanage Sela, 36 mwanage Kenani, mwanage Alifakisadi, mwanage Shemu, mwanage Nuhu, mwanage Lameki, 37 mwanage Metusela, mwanage Henoko, mwanage Yaledi, mwanage Mahalaleli, mwanage Kenani, 38 mwanage Enoshi, mwanage Seti, mwanage Adamu, mwanage Mulungu.

4

Kugezigwa kwa Yesu
Mat 4:1-11; Mlk 1:12-13

1 Yesu kabwela kulawa Yolidani, kamema Loho Yang'alile na kalongozigwa

na Loho Yang'alile mbaka kuluwala. 2 Ako kagezigwa na
Mwenembago kwa ikipindi
cha siku malongo mane.
Mna ikipindi chose acho
hadile kinhu chochose, avo
vizimalile siku azo, nzala
imuluma.
3 Abaho Mwenembago
kamulongela Yesu, “Kamba
gweye kwa Mwana wa
Mulungu, dilongele dibwe
dino digaluke gate.”
4 Lakini Yesu kamwidika,
“Maandiko Gang'alile go-
longa, ‘Munhu hawa mgima
kwa kuja kwiiyeka!’ ”
5 Abaho Mwenembago
kamsola Yesu mbaka
uchanha ng'hani, kamu-
lagusila undewa wose wa
mwiisi kwa mwanza umoja.
6 Mwenembago kamulongela
Yesu, “Nokugwaa ukulu na
utajili wose uno, kwavija
vose va mmakono gangu,
na niye nodaha kumgwaa
munhu yoyose inimulonda.
7 Nokugwaa vinhu vose vino,
kamba wahanitambikila.”
8 Yesu kamwidika,
“Maandiko Gang'alile go-
longa,

‘Mtambikile Mndewa Mu-
lungu wako,
na umsang'hanile heyo
yaiyeka!’ ”

9 Abaho Mwenembago
kamsola Yesu mbaka
Yelusalemu, kamwika
uchanha ng'hani kuna ik-
iswili cha ing'anda ya Mu-
lungu, abaho kamulongela
Yesu, “Kamba gweye kwa
Mwana wa Mulungu, ilagaze
mwenyego hasi kulawa
hano. 10 Kwavija Maandiko
Gang'alile golonga,

‘Mulungu kowalagiza
wasenga zake
wa kuulanga wakukalize!’

11 Na vivija golonga,

‘Wokupapa mmakono gao,
sekeuilumize magulu gako
mgamabwe!’ ”

12 Lakini Yesu kamwidika,
“Maandiko Gang'alile go-
longa, ‘Sekeumgeze Mndewa
Mulungu wako!’ ”
13 Mwenembago viyamam-
bukize kumgeza Yesu kwa
kila nzila, kamuleka mbaka
kipindi kiyagwe kinogile.

Yesu kosonga sang'hano yake ako Galilaya
Mat 4:12-17; Mlk 1:14-15

14 Abaho Yesu kabwela isi
ya Galilaya, nguvu ya Loho
Yang'alile ikala hamoja nayo.
Mbuli zake zibwililika mziisi
zose za mmabehi. 15 Kakala
yofundiza mna zing'anda za
kumpula Mulungu na kila
munhu kamgwaa nhogolwa.

Yesu kolemigwa ako Nazaleti
Mat 13:53-58; Mlk 6:1-6

16 Abaho Yesu kachola
Nazaleti, hanhu kuyakulile.
Mna isiku ya Kubwi-
hila, kengila mng'anda ya
kumpula Mulungu kamba
viyatendaga. Kema ya-
some Maandiko Gang'alile.
17 Kagweleligwa kitabu cha
mtula ndagu wa Mulungu
Isaya, kakifungula na kona
hanhu handikigwe,
18 “Loho wa Mndewa
Mulungu kamgati
mmwangu,

kwavija kanisagula niwagalile wanhu wakiwa Mbuli Inogile.
Kanituma niwapetele wagodekigwe kamba wolekesigwa,
na waja wasuwameso walole,
na kuwakombola waja wadununzigwe,
19 na kuwalongela kamba saa ivika
ya Mndewa kuwakombola wanhu zake.”
20 Abaho Yesu kakigubika ikitabu, kakibweza kwa msang'hanaji, abaho kakala hasi. Wanhu wose wakalile mng'anda ya kumpula Mulungu wamulola Yesu bunhuu. 21 Nayo kasonga kuwalongela, “Chandikigwe muno, lelo kilawilila kamba vimuhulike.”
22 Wose wamtogola na wakanganya mbuli zake zinogile ziyalongile. Walonga, “Vino ino siyo mwanage Yusufu?.”
23 Yesu kawalongela, “Nojuwa monongela ulonzi uno, ‘Mganga, ihonye mwenyego! Gose gatuhulike kugatenda ako Kapelinaumu, vivija gatende na hano ukayako.’ ”
24 Yesu kagendelela kulonga, “Nowalongela ukweli, kuduhu mtula ndagu yotegelezigwa ukayake.
25 “Nhegelezeni, ona kukala na wagane wengi mwiisi ya Izilaeli mna ikipindi cha Eliya. Kipindi acho, mvula haitowile miyaka midatu na nusu, kukala na lufilili lwa nzala mwiisi yose. 26 Lakini Eliya hatumigwe bule kwa munhu yoyose iyagwe mwiisi ya Izilaeli, ila kwa mgane imoja yakalile Selepata, mwiisi ya Sidoni. 27 Vivija mna ikipindi cha mtula ndagu wa Mulungu Elisha, kukala na wanhu wengi wakalile wolumwa utamu wa dikulu mwiisi ya Izilaeli. Lakini kuduhu munhu yoyose iyagwe yahonyigwe, ila Naamani yaiyeka, munhu wa isi ya Siliya.”
28 Wanhu wakalile mng'anda ya kumpula Mulungu wagevuzika ng'hani viwahulike avo. 29 Wenuka, wamulava kunze kudibuga jao dizengigwe uchanha kukigongo, wamgala mbaka mwiingema ya kigongo acho, walonda kumpigisa hasi. 30 Lakini Yesu kabita hagati ya lunhu luja, kalawanya.

Munhu yeli na kinyamkela
Mlk 1:21-28

31 Abaho Yesu kachola kudibuga da Kapelinaumu mwiisi ya Galilaya. Mwiisiku ya Kubwihila, kakala yofundiza wanhu. 32 Mafundizo gake gawakanganya wanhu wose, kwavija kakala kolonga kwa udahi. 33 Mng'anda ya kumpula Mulungu kukala na munhu yeli na kinyamkela. Kalila kwa sauti ng'hulu, 34 “Oii! Kolonda kututenda choni, Yesu wa Nazaleti? Vino kwiza kutukoma? Nokujuwa, Gweye kwa ija Yang'alile wa Mulungu!”

35 Yesu kamkomhokela
ikinyamkela ija, “Nya-
mala! Mulawe munhu ino!”
Kinyamkela kambwanha
hasi munhu ija mgameso
gao, abaho kamulawa bila
kumulumiza.
36 Wanhu wose wakan-
ganya ng'hani na wailon-
gela, “Mbuli gani zino?
Munhu ino kana nguvu na
udahi wa kuwakomhokela
vinyamkela, nao wom-
tegeleza!” 37 Avo mbuli za
Yesu zibwililika kila hanhu
mwiisi ija.

Yesu kowahonya wanhu wengi
Mat 8:14-17; Mlk 1:29-34

38 Yesu kalawa kuna
ing'anda ya kumpula Mu-
lungu, kachola ukayake
Simoni. Mkwe wa kitwanzi
wa Simoni kakala yolumwa
homa ng'hali, avo wamu-
longela Yesu yamuhonye.
39 Yesu kamcholela, kema
behi na lusazi lwa mtwanzi
ayo, kaikomhokela homa
imulawe. Homa imulawa,
bahaja mtwanzi ija kenuka,
kasonga kuwasang'hanila.

40 Zuwa vidihongile,
wanhu wose wakalile na
watamu wawagala kwa
Yesu, nayo keka makono
gake uchanha mwa kila
munhu na kuwahonya wose.
41 Vinyamkela wawalawa
wanhu wengi na kuguta,
“Gweye kwa mwana wa
Mulungu!”

Yesu kawakomhokela na
kawagomesa kulonga, kwav-
ija wamjuwa kamba kakala
Kilisito.

Yesu kowapetela wanhu mzing'anda za kumpula Mulungu
Mlk 1:35-39

42 Imitondo yake, Yesu
kasegela kudibuga, kachola
hanhu kuduhu wanhu.
Wanhu wasonga kumzahila,
na viwamone, walonda
kumgomesa sekeyachole.
43 Lakini Yesu kawalon-
gela, “Vivija nolondeka
kuwapetela wanhu wa
mmabuga gayagwe Mbuli
Inogile ya Undewa wa
Mulungu, kwavija acho
kiyanhumile Mulungu kuk-
isang'hana.”
44 Avo kawapetela wanhu
mzing'anda za kumpula Mu-
lungu mwiisi yose ya Yudea.

5

Yesu kowakema wanahina wa ichanduso
Mat 4:18-22; Mlk 1:16-20

1 Siku dimoja Yesu kakala
yemile mumgwazo wa lamba
da Genesaleti. Wanhu
wengi wakala woisung'ha
sung'ha wategeleza mbuli
ya Mulungu. 2 Yesu kazona
ngalawa mbili zikalile mwi-
ingema ya lamba, zilekigwe
na wavuwa somba, wakalile
wosunha mizavu yao. 3 Yesu
kengila mwiingalawa imoja
ikalile ya Simoni, kamulonda
Simoni yaikwese mgamazi.
Abaho Yesu kakala mwiin-
galawa, kafundiza lunhu
luja.
4 Viyamambukize kufun-
diza, kamulongela Simoni,
“Kwesa ingalawa mbaka
kuna gamazi mengi, abaho
gweye na wayago mupigise

mizavu yenu muvuwe somba."
5 Simoni kamwidika, "Go mkulu, tusang'hana ng'hani kilo kigima lakini hatupatile kinhu bule. Lakini kamba gweye kolonga avo, nogela mizavu yangu mgamazi." 6 Wapigisa mizavu yao, somba wengi wanamata mbaka mizavu yao ilonda kudegeka. 7 Avo wawakema wayao wakalile mwiingalawa iyagwe weze kuwataza. Wayao weza na wazimemeza ngalawa zose mbili, zose zikala zimemile somba mbaka zilonda kudidimila. 8 Simoni Petulo viyachonile kija kilawilile, kamfugamila Yesu mmagulu, kalonga, "Mndewa, segela haulongozi wangu, niye nimema nzambi!"
9 Simoni na wayage wakanganya ng'hani mbuli ya somba wengi wawapatile. 10 Vivija wayage Simoni, Yakobo na Yohana, wanage Zebedayo, nao wakanganya. Yesu kamulongela Simoni, "Sekeudumbe. Kulawa sambi kokuwa mvuwaji wa wanhu."
11 Wazilava ngalawa zao kunze mumgwazo, wavileka vinhu vose, wamkweleleza Yesu.

Yesu komuhonya munhu yeli na dikulu
Mat 8:1-4; Mlk 1:40-45

12 Yesu viyakalile kudibuga dimoja, kukala na munhu imoja yakalile na utamu wa dikulu. Viyamonile Yesu, kaibwanha hasi, kampula, "Go mkulu, wahalonda, kodaha kunihonya!"
13 Yesu kagolosa mkono wake, kamkwasa. Kalonga, "Nolonda, hona!" Bahaja utamu wa dikulu umulawa munhu ija. 14 Yesu kamulagiza, "Sekeumulongele munhu yoyose, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa ukailaguse, abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa."
15 Lakini mbuli za Yesu zibwililika kila hanhu. Wanhu wengi weza kumtegeleza na kuhonyigwa mitamu yao. 16 Lakini Yesu kacholaga hanhu kuduhu wanhu na kampula Mulungu.

Yesu komuhonya munhu yaholole
Mat 9:1-8; Mlk 2:1-12

17 Siku dimoja Yesu viyakalile kofundiza, Mafalisayo wayagwe na wafundiza Malagizo ga Musa wakala aho. Wakala walawile kila buga mwiisi ya Galilaya na Yudea na kulawa Yelusalemu. Nguvu ya Mndewa ikala hamoja na Yesu kuwahonya watamu.
18 Wanhu wayagwe weza kuno wampapa mulusazi munhu yaholole. Wageza kumwingiza mng'anda wamwike haulongozi wa Yesu. 19 Lakini hawapatile nzila ya kumwingiza mng'anda, kwavija kukala na lunhu lwa wanhu. Avo wamsola mtamu wao, wamgala uchanha kukiswili,

watobola zonzo. Abaho wamuhumulusa na lusazi lwake mbaka hagati ya lunhu lwa wanhu, wamwika haulongozi wa Yesu. 20 Yesu viyone kutamanila kwao, kamulongela munhu ija, “Mbwigangu, nzambi zako zigeligwa kumgongo.”

21 Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wasonga kuiuza, “Munhu gani ino kolonga mbuli za kumuliga Mulungu? Mulungu yaiyeka ayo yodaha kuzigela kumgongo nzambi za wanhu!”

22 Yesu kajuwa viwagesile, avo kawalongela, “Habali mogesa avo? 23 Choni kibuhile, kulonga, ‘Nzambi zako zigeligwa kumgongo,’ hebu kulonga, ‘Ima utembele’? 24 Lakini nolonda mujuwe kamba Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu.” Abaho kamulongela munhu ija yaholole, “Nokulongela, ima, papa lusazi lwako, uchole ukayako!”

25 Bahaja munhu ija kenuka mgameso ga wanhu, kapapa lusazi lwake mumo muyatambalale, kachola ukayake kuno komtogola Mulungu. 26 Wanhu wose wakanganya ng'hani na kudumba! Wamtogola Mulungu walonga, “Lelo tona unzonza!”

Yesu komkema Lawi
Mat 9:9-13; Mlk 2:13-17

27 Abaho Yesu kachola na kamona mbokela kodi yakemigwe Lawi kakala mng'anda ya kusolela kodi. Yesu kamulongela, “Nikweleleze.” 28 Lawi kenuka, kaleka kila kinhu, kamkweleleza.

29 Abaho Lawi kamtendela Yesu nyimwili nyimwili ng'hulu ukayake. Vivija kukala na wabokela kodi wengi na wanhu wayagwe wagonekigwe. 30 Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile aho wawauza wanahina wa Yesu, “Habali moja na kung'wa hamoja na wabokela kodi na wanhu wotenda nzambi?”

31 Yesu kawedika, “Wanhu wagima hawalonda mganga, lakini waja weli watamu womulonda mganga. 32 Sizile kuwakema wanhu wogesa wanoga, lakini niza kuwakema waja wene nzambi waleke.”

Mbuli ya kufunga kuja
Mat 9:14-17; Mlk 2:18-22

33 Wanhu wayagwe wamulongela Yesu, “Wanahina wa Yohana Mbatizaji wofunga kuja miyanza mingi na kumpula Mulungu, na wanahina wa Mafalisayo wotenda vivo, lakini wanahina zako woja na kung'wa.”

34 Yesu kawedika, “Vino mogesa wanhu wagonekigwe kuna idizengele wodaha kufunga kuja kipindi munhu yosola kahamoja nao? Havidahika bule! 35 Lakini kipindi chokwiza, munhu yosola vonda yasegezigwe kumwao, baho wofunga kuja.”

36 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, “Kuduhu

munhu yokanha kilaka mkiwalo cha sambi na kukika mkiwalo cha umwaka. Yahatenda avo, kokinanga kija kiwalo cha sambi, na kilaka acho honda kiigale na kiwalo cha umwaka. 37 Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambi mna mifuko ya ng'hwembe ya umwaka. Kwavija yahatenda avo, divai ya sambi yoitula mifuko ayo ya umwaka, divai yokwitika, na mifuko yobanangika. 38 Divai ya sambi yogidigwa mmifuko ya ng'hwembe ya sambi! 39 Kuduhu munhu yolonda divai ya sambi yahamambukiza kung'wa ya umwaka. Kwavija kolonga, 'Ya umwaka inoga ng'hani.' "

6

Mbuli ya siku ya Kubwihila
Mat 12:1-8; Mlk 2:23-28

1 Mna isiku imoja ya Kubwihila, Yesu kakala yobita mmigunda ya uhemba. Wanahina zake wasonga kubena mikungwi ya uhemba, wagafigisa mmakono gao na kuja mhule zake. 2 Mafalisayo wayagwe wawauza, "Habali motenda kinhu kigomesigwe mna isiku ya Kubwihila?"

3 Yesu kawedika, "Vino mweye hamusomile kija kiyatendile Daudi na wayage viwakalile na nzala? 4 Daudi kengila Mng'anda ya Mulungu, kasola magate galavigwe kwa Mulungu, kagaja na vivija kawagwaa wayage. Malagizo gawagomesa wanhu wayagwe kuja magate gago ila kwa walava nhosa waiyeka."

5 Abaho Yesu kamambukiza kwa kulonga, "Mwana wa Munhu ayo Mndewa wa siku ya Kubwihila."

Yesu komuhonya munhu yaholole mkono
Mat 12:9-14; Mlk 3:1-6

6 Mna isiku iyagwe ya Kubwihila, Yesu kengila mng'anda ya kumpula Mulungu na kafundiza. Baho kukala na munhu imoja, mkono wake wa kudila ukala uholole. 7 Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wayagwe wakala wozahila kilamuso cha kumtagusa Yesu, avo wakala womulola wamone kamba komuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila. 8 Lakini Yesu kawajuwa viwagesile, kamulongela munhu ija yaholole mkono, "Ima wize hano haulongozi." Munhu ija kenuka na kwima hagati. 9 Abaho Yesu kawalongela, "Nowauza, vino Malagizo getu gotulonda tutende choni mwiisiku ya Kubwihila? Kutenda ganogile hebu kutenda gehile? Kuhonya ugima wa munhu hebu kuukoma?" 10 Yesu kawalola wanhu wose wakalile aho, abaho kamulongela munhu ija, "Golosa mkono wako." Munhu ija katenda avo, na mkono wake uhona kabili.

11 Lakini wanhu wagevuzika ng'hani na wasonga kuilongela wamtende choni Yesu.

Yesu kosagula watumigwa longo na wabili
Mat 10:1-4; Mlk 3:13-19

12 Kipindi kija Yesu kachola kuna ikigongo kumpula Mulungu, kakala ako kilo kigima kompula Mulungu.
13 Imitondo yake, kawakema wanahina zake, kawasagula longo na wabili mna idibumbila jao, kawagwaa twaga da watumigwa. 14 Watumigwa awo wakala Simoni, ayo Yesu kamkema Petulo na Andeleya mdodo wake, Yakobo na Yohana, Filipo na Batulumayo, 15 Matayo na Tomaso na Yakobo mwanage Alufayo na Simoni yakemigwe Zelote,
16 Yuda mwanage Yakobo na Yuda Isikaliote yamuhinduke Yesu.

Yesu kofundiza na kuhonya wanhu
Mat 4:23-25

17 Yesu viyahumuluke kukigongo hamoja na watumigwa zake, kema hanhu hagoloke hamoja na wanahina zake wengi. Lunhu mkulu lwa wanhu lukala aho kulawa isi yose ya Yudea na buga da Yelusalemu, na kulawa mhwani ya isi za Tilo na Sidoni. 18 Weza kumtegeleza Yesu na kuhonyigwa mitamu yao. Vivija wanhu waja wakalile wogazigwa na vinyamkela weza na wahonyigwa. 19 Wanhu wose wageza kumkwasa Yesu, kwavija nguvu ya kuhonya ikala ilawa kumwake na kuwahonya wose.

Kudeng'helela na kunyunyuwala
Mat 5:1-12

20 Yesu kawalola wanahina zake, kalonga,
“Mmweda mweye muli wakiwa,
kwavija Undewa wa Mulungu uli wenu.
21 Mmweda mweye muli na nzala sambi,
kwavija mokwiguta!
Mmweda mweye mulila sambi,
kwavija modeng'helela!”
22 “Mmweda mweye kamba wanhu womwihilani, wowalema, wowaliga na kuwalonga vihile kwa mbuli ya Mwana wa Munhu!
23 Deng'heleleni na kuvina vonda galawilile, kwavija mwikiligwa nhunza ng'hulu kuulanga. Kwavija vivo wahenga zao viwawatendele watula ndagu wa Mulungu.
24 Lakini mogaya mweye muli matajili sambi,
kwavija mmala kupata deng'ho jenu!
25 Mogaya mweye mwigute sambi,
kwavija mokona nzala!
Mogaya mweye museka sambi,
kwavija moiyalala na kulila!”
26 “Mogaya mweye kamba wanhu wose wowagwaa nhogolwa kwavija wahenga zao vivija wawatendela vivo watula ndagu wa uvizi.”

Kuwanogela wakwihile
Mat 5:38-48; Mat 7:12

27 “Lakini nowalongela mweye munitegeleza, wanogeleni wamwihileni,

muwatendele ganogile waja wowatendela gehile.
28 Muwatambikile waja wowaduila, na muwapulile kwa Mulungu waja womonelani.
29 Munhu yonda yakutowe kanza dimoja, muleke yakutowe kanza diyagwe vivija, kamba munhu kokuboka koti jako, muleke yasole na shati jako vivija.
30 Munhu yahakupula kinhu mgwee, na munhu yokuboka vinhu vako, sekeulonde yakubwezele.
31 Avo watendeleni wayagwe gaja gose gomulonda mweye kutendeligwa."

32 "Kamba mweye mowanogela wanhu wowanogela mweye waiyeka, vino motenda kilozo gani? Hata wanhu wene nzambi wowanogela waja wowanogela hewo!
33 Na kamba mowatendela ganogile waja wowatendela ganogile waiyeka, vino motenda kilozo gani? Hata wanhu wene nzambi wotenda vivo!
34 Na kamba mowakopesha waja waiyeka mutamanila wodaha kuwabwezela, vino motenda kilozo gani? Hata wanhu wene nzambi wowakopesha wayao wotamanila wodaha kuwabwezela kikija kiwawakopeshe!
35 Lakini mweye wanogeleni waja womwihileni na muwatendele ganogile, muwakopeshe wanhu bila kutamanila kubwelezeligwa. Abaho nhunza yenu yokuwa ng'hulu, na mweye mokuwa wana wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani. Kwavija heyo kanoga kwa waja weliduhu nhogolwa kumwake na wanhu wotenda nzambi.
36 Muwe na bazi kamba vija Tata yenu viyeli na bazi."

Kuwatagusa wayagwe
Mat 7:1-5

37 "Sekemuwataguse wayagwe, Mulungu honda yawataguse mweye. Sekemuwalaumu wayagwe, na Mulungu honda yawalaumu mweye. Mugele kumgongo nzambi za wanhu wayagwe, na Mulungu kogela kumgongo nzambi zenu.
38 Muwagwee wayagwe, na Mulungu kowagwaa mweye. Na mweye mobokela kibaba kimemile na kusindiligwa mbaka vokwitika mmakono genu, na vose vonda mudahe kuvigoga. Avo, vija vimuwapimila wayagwe, Mulungu nayo kowapimila vivo."

39 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, "Msuwameso hadaha kumulongoza msuwameso miyage. Yahatenda vivo, wose wabili wolagalila mdikolombo.
40 Kuduhu mwanahina yombanza mfundiza wake. Lakini kila mwanahina yahamambukiza mafunzo gake, koigala na mfundiza wake.
41 "Habali kolola kibanzi kili mdisiso da ndugu yako lakini hulola biki dili mdisiso jako?
42 Hebu kodahaze kumulongela ndugu yako, 'Chonde, leka nikulave kibanzi kili mdisiso jako,' kuno gweye ung'hali hunajona biki dili mdisiso jako

mwenyego? Gweye kwa mnafiki! Tanhu lava biki dili mdisiso jako, abaho kodaha kulola goya na kulava kibanzi kili mdisiso da ndugu yako.

Mbiki na matunda gake
Mat 7:16-20; Mat 12:33-35

43 “Mbiki unogile haudaha kulela matunda gehile, hebu mbiki wihile haudaha kulela matunda ganogile. 44 Kila mbiki wojuwika kwa matunda gake goulela, kwavija hudaha kubawa ngama mumkese hebu kubawa fulu kuna ivisolo va miba. 45 Munhu yanogile kolava ganogile mwiingama yake inogile ili muumoyo wake, lakini munhu yehile kolava gehile mwiingama yake ihile ili muumoyo wake. Kwavija munhu kolonga gaja gamemile muumoyo wake.

Wazengaji wabili
Mat 7:24-27

46 “Habali monikema, ‘Mndewa, Mndewa,’ kuno hamugatenda gaja goniwalongela? 47 Munhu yoyose yokwiza kumwangu na kutegeleza mbuli zangu na kuzigoga nowalagusila kaigala na choni. 48 Kaigala na munhu yozenga ng'anda yake yahimbile hasi ng'hani, keka chandusilo chake mdibwe. Mvula ng'hulu viitowile, mazi gaitowa ing'anda, lakini hagadahile kuitigisa kwavija ikala izengigwe goya. 49 Lakini munhu yoyose yotegeleza mbuli zangu na kolema kuzigoga, kaigala na munhu yazengile ng'anda yake bila kuhimba chandusilo. Mvula ng'hulu viitowile, mazi gaitowa ng'anda ija, nayo igwa na kubanangika!”

7

Yesu komuhonya msang'hanaji wa mkulu imoja wa wakalizi wa Lumi
Mat 8:5-13

1 Yesu viyamambukize kuwafundiza wanhu, kachola Kapelinaumu. 2 Ako kukala na mkulu imoja wa wakalizi gana wa Kilumi yakalile na msang'hanaji wake mtamu ng'hani, na kalonda kufa. Nayo mkulu ayo kakala yomnogela ng'hani msang'hanaji ayo. 3 Mkulu ayo viyahulike mbuli za Yesu, kawatuma wavele wayagwe wa Wayahudi wampule Yesu yeze kumuhonya msang'hanaji wake. 4 Avo wamcholela Yesu, wampula ng'hani, wamulongela, “Munhu ino kofaya umtaze. 5 Kowanogela wanhu na vivija katuzengela ng'anda ya kumpula Mulungu.”

6 Avo Yesu kachola nao. Viyakalile behi na ng'anda ya mkulu ija, mkulu ija kawatuma mbwiga zake wamulongele Yesu, “Go mkulu, sekeuigaze kwiza ukae, kwavija niye sifaya gweye wingile mng'anda yangu, 7 vivija niiyona sifaya hata kwiza kumwako. Lakini longa mbuli iiyeka, na msang'hanaji wangu kohona. 8 Kwavija naniye

vivija na hasi ya udahi wa wakulu na nina wakalizi hasi yangu. Nahamulongela ino, 'Chola!' nayo kochola, nahamulongela iyagwe, 'Izo!' nayo kokwiza, vivija nahamulongela msang'hanaji wangu, 'Tenda vino!' nayo kotenda vivo."

9 Yesu viyahulike avo kakanganya ng'hani, kahinduka, kalulongela lunhu lwa wanhu lukalile lomkweleleza, "Nowalongela, sinamona munhu yeli na tamanilo kulu kamba dino, hata mwiisi ya Izilaeli!"

10 Wanhu waja watumigwe wabwela kuna ing'anda ya mkulu ija, wamvika msang'hanaji ija kahona.

Yesu komzilibula mwana wa mgane

11 Kumwande, Yesu kachola kudibuga dimoja dikemigwe Naini. Kailongoza na wanahina zake na lunhu mkulu lwa wanhu. 12 Viyakalile habehi na ulwivi mkulu wa kwingilila kudibuga dijo, wanhu wapapile maiti ga mbwanga wakala wolawa kunze kudibuga, wochola kuzika. Mbwanga ayo yafile kakala mwana yeli yaiyeka wa mtwanzi yakalile mgane. Wanhu wengi wa buga ijo wakala hamoja na mtwanzi ayo. 13 Mndewa Yesu viyamone mtwanzi ayo, kamonela bazi, kamulongela, "Sekeulile." 14 Abaho kagenda, kalukwasa ulusazi luwaitambalize maiti ya mbwanga ija. Wanhu walupapile ulusazi luja wema. Yesu kalonga, "Mbwanga! Nokulongela, lamuka." 15 Mbwanga ija yafile kalamuka, kasonga kulonga. Abaho Yesu kamgwaa mama ija mwanage.

16 Wanhu wose wengila bwembwe na wamtogola Mulungu. Walonga, "Mtula ndagu mkulu wa Mulungu katulawilila hamwetu! Mulungu keza kuwakombola wanhu zake!"

17 Mbuli zino za Yesu zenela mwiisi yose ya Yudea na isi zili mmabehi.

Wasenga kulawa kwa Yohana Mbatizaji

Mat 11:2-19

18 Wanahina zake Yohana Mbatizaji wamulongela Yohana mbuli zose zino. Nayo kawakema wanahina zake wabili mna iwanahina zake, 19 kawatuma wachole kwa Mndewa wakamuuze, "Vino gweye ayo ija iyalongile Yohana Mbatizaji kokwiza, hebu tumbete iyagwe?"

20 Viwavikile kwa Yesu, wamulongela, "Yohana Mbatizaji katutuma tukuuze, kamba gweye ayo ija yalongile kokwiza, hebu tumbete iyagwe?"

21 Kipindi kikija Yesu kawahonya wanhu wengi wakalile watamu, wakalile wogaya, wakalile na vinyamkela na kawatenda wanhu wengi wakalile wasuwameso walole. 22 Avo Yesu kawedika, "Bweleni mkamulongele Yohana

gaja gomuhulika na kugona, wasuwameso wolola, mbetembete wotembela, na weli na utamu wa dikulu wohonyigwa, na wanhu hawahulika wohulika, wafile wozilibuka, na wakiwa wopeteligwa Mbuli Inogile. 23 Kamweda munhu ija yeliduhu shaka na niye!"

24 Wanahina wa Yohana viwasegele, Yesu kasonga kululongela lunhu luja mbuli ya Yohana, "Vino vimucholile kuluwala, muchola kulola choni? Muchola kulola lusanze vilutigisigwa na beho? 25 Vino muchola kulola choni? Muchola kumulola munhu yavalile viwalo vinogile? Wanhu iwovala viwalo vinogile, weli na ugima wa kubwihila wokala mzing'anda za wandewa! 26 Nongeleni, vino muchola kulola choni? Muchola kumulola mtula ndagu wa Mulungu? Ona, lakini mona vingi ng'hani kubanza mtula ndagu wa Mulungu. 27 Kwavija Yohana ayo yalongigwe mna Gamaandiko Gang'alile, 'Mulungu kalonga, nomtuma msenga wangu yakulongolele, yaitande nzila yako.' " 28 Yesu kamambukiza kulonga, "Nowalongela, Yohana ni munhu mkulu kubanza munhu yoyose yakalile mwiisi. Lakini yeli mdodo Muundewa wa Mulungu ni munhu mkulu kubanza Yohana."

29 Wanhu wose wamuhulike, hata wabokela kodi, wamtogola Mulungu kamba kanoga na wakala wabatizigwe na Yohana. 30 Lakini Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa walema kutenda ga Mulungu, kwavija walema kubatizigwa na Yohana.

31 Yesu kagendelela kulonga, "Vino niwasimulile kwa lusimo gani wanhu wa lukolo luno? Vino waigala na choni? 32 Waigala na wana wadodo wakalile mdigulilo. Kibumbila kimoja chokikemelela kibumbila kiyagwe, 'Tuwatowela gombe sugu, lakini hamuvinile bule! Tuwembila nyila za kuindilo, lakini hamulilile bule!' 33 Yohana Mbatizaji keza, kafunga kuja na hang'wile divai, mweye mulonga, 'Kana kinyamkela!' 34 Mwana wa Munhu keza, kaja na kung'wa, mweye mulonga, 'Muloleni munhu ino! Mmelo na mulevi, mbwiga wa wabokela kodi na wanhu waja wotenda nzambi!' 35 Lakini nzewele ya Mulungu yokoneka inoga kwa wanhu waja wose woitogola."

Yesu ukayake Simoni Mfalisayo

36 Mfalisayo imoja kamgoneka Yesu yakaje nayo lujo lwa ichungulo. Avo Yesu kachola kuna ing'anda ya Mfalisayo, kakala na kuja. 37 Kudibuga dija kukala na mtwanzi imoja yakalile yotenda nzambi. Kahulika kamba Yesu kakala yoja mng'anda ya Mfalisayo ayo, avo kasola nyhupa ya alabasita imemile mavuta

gonung'hila goya ga bei ng'hulu. 38 Kema kukisogo, habehi na magulu ga Yesu kolila, mahozi gake galagalila mgamagulu ga Yesu. Abaho kagahangusa magulu ga Yesu kwa mvili zake, kaganonela na kagagidila mavuta. 39 Mfalisayo ija viyone avo, kailongela, "Maza munhu ino yakalile mtula ndagu wa Mulungu, yahamjuwile mtwanzi ino yomgoga kavilihi, yahamjuwile kamema nzambi!"

40 Yesu kamulongela, "Simoni, nina mbuli ya kukulongela."

Simoni kalonga, "Ona, Mfundiza, nongela."

41 Yesu kasonga kumulongela, "Kukala na wanhu wabili wakopile sente kwa munhu yokopesha sente. Imoja kakopa sente magana matano, na iyagwe kakopa malongo matano. 42 Wose wabili hawadahile kumulipa, avo munhu ija kawalekelela wose. Vino nani mna iwanhu waja yonda yamnogele ng'hani munhu ija?"

43 Simoni kamwidika, "Vinikona niye kokuwa ija yalekeleligwe sente nyingi."

Yesu kalonga, "Kulonga goya." 44 Abaho kamuhindukila mtwanzi ija na kamulongela Simoni, "Komona mtwanzi ino? Niza kuna ikae yako, hungwelele mazi ga kusunha magulu gangu, lakini mtwanzi ino kagasunha magulu gangu kwa mahozi gake na kagahangusa kwa mvili zake. 45 Gweye hunibokele kwa kuninonela, lakini mtwanzi ino halekile kuganonela magulu gangu tangu vinizile. 46 Hunibakile pala jangu mavuta, lakini mtwanzi ino kambakaza magulu gangu mavuta gonung'hila goya. 47 Nokulongela, nzambi zake nyingi zigeligwa kumgongo, lekaavo kalagusa unogelwa mkulu. Lakini munhu yoyose yeli na nzambi kidogo zigeligwe kumgongo, kolagusa unogelwa mdodo."

48 Abaho Yesu kamulongela mtwanzi ija, "Nzambi zako zigeligwa kumgongo."

49 Wanhu wayagwe wakalile hamoja na Yesu muulujo, wasonga kuilongela, "Ino munhu gani yodaha kuzigela kumgongo nzambi za wanhu?"

50 Lakini Yesu kamulongela mtwanzi ija, "Kutamanila kwako kukukombola. Genda moyo uholile."

8

Watwanzi wacholile na Yesu

1 Hamwande Yesu kafunga mwanza, kabitila mna gamabuga na vijiji kowapetela wanhu Mbuli Inogile ya Undewa wa Mulungu. Wanahina zake longo na wabili wachola nayo. 2 Watwanzi wayagwe wakalile walavigwe vinyamkela na kuhonyigwa mitamu yao vivija wamkweleleza. Watwanzi awo wakala Malia,

yakemigwe Magidalena, ija yalavigwe vinyamkela saba, 3 Yoana mwehe wake Kuza yakalile msang'hanaji mkulu mna ikae ya mndewa Helode, na Suzana, na watwanzi wayagwe wengi. Watwanzi awo wakala wosola vinhu vao na kuwataza Yesu na wanahina zake.

Lusimo lwa muhandaji
Mat 13:1-9; Mlk 4:1-9

4 Wanhu wagendelela kwiza kwa Yesu kulawa kila buga. Lunhu mkulu viluitig'hane hamoja, Yesu kalulongela lusimo luno.

5 "Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu mumgunda wake. Viyakalile komiza izimbeyu, mbeyu ziyagwe zilagalila mnzila, wanhu wazibojoga, na ndege wazija. 6 Mbeyu ziyagwe zilagalila mdibwe hali na udongo kidogo. Vizotile, zinyala kwavija udongo ukala waduhu unyefu. 7 Mbeyu ziyagwe zilagalila mna ivisolo va miba. Miba ikula na izizonga zimbeyu. 8 Mbeyu ziyagwe zilagalila mna udongo unogile. Zikula na kulela mbeyu nyingi kubanza zija zihandigwe, kila mbeyu ilela miyanza malongo longo."

Yesu viyalongile avo, kalonga kwa sauti ng'hulu, "Munhu yeli na magwiti, yahulike!"

Simo zotufunza choni
Mat 13:10-17; Mlk 4:10-12

9 Wanahina zake Yesu wamuuza fambulo da lusimo luno. 10 Yesu kawedika, "Mweye mutendigwa kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa Mulungu. Lakini kwa wanhu wayagwe, nolonga kwa simo, muladi walole lakini sekewone, na wategeleze lakini sekewajuwe.

Yesu kofambula lusimo lwa muhandaji
Mat 13:18-23; Mlk 4:13-20

11 "Dino ijo fambulo da muhandaji, mbeyu ni mbuli ya Mulungu. 12 Zija zilagalile mnzila zolagusa wanhu waja iwohulika mbuli ya Mulungu, lakini Mwenembago kokwiza na kuisola mbuli ayo mmizoyo yao muladi waleke kutogola na kukomboligwa. 13 Mbeyu zilagalile mdibwe zolagusa wanhu waja wohulika mbuli ya Mulungu na kuibokela kwa kudeng'helela, lakini mbuli ayo haika mizizi mgati mmwao. Woitogola kwa kipindi kidodo, lakini wahagezigwa woileka mbuli ayo. 14 Mbeyu zilagalile mvisolo va miba zolagusa wanhu waja wohulika mbuli ya Mulungu, lakini viwogendelela, Mbuli ayo yozongigwa zongigwa na magayo, na utajili, na kudeng'helela vinhu va mwiisi. Wanhu awo hawalela bule matunda gonda gakangale. 15 Lakini mbeyu zilagalile hali na udongo unogile zolagusa wanhu waja iwohulika mbuli ya Mulungu na kuika mmizoyo yao na kuitogola,

wofunga umoyo mbaka wolela matunda.

Taa kigubikigwe
Mlk 4:21-25

16 “Wanhu hawabwinha taa kuigubika na kikalango hebu kuika muuvungu wa lusazi. Lakini woika hana ikingolobweda, muladi wanhu viwokwingila wone mulenge.
17 “Kinhu chochose kifisigwe chokwikigwa hanhu hazelu, na kinhu chochose kigubikigwe chojuwika na kugaligwa hana umulenge.
18 “Avo muiteganye na gaja gomuhulika, kwavija munhu yeli na kinhu kokongezeligwa, lakini ija yeliduhu kinhu kobokigwa hata kija kidodo kiyogesa kanacho.”

Mamake na ndugu zake Yesu
Mat 12:46-50; Mlk 3:31-35

19 Mamake na ndugu zake Yesu wamcholela, lakini hawadahile kumvikila habehi mbuli ya lunhu lwa wanhu. 20 Munhu imoja kamulongela Yesu, “Mamako na ndugu zako wema kunze, wolonda kukona.”
21 Yesu kawalongela wanhu wose, “Mamangu na ndugu zangu ni waja woihulika mbuli ya Mulungu na kuitenda.”

Yesu kodihoza beho kulu
Mat 8:23-27; Mlk 4:35-41

22 Siku dimoja Yesu kakwela mwiingalawa hamoja na wanahina zake, kawalongela, “Tuloke umwambu.” Avo wasonga umwanza. 23 Viwakalile muumwanza, Yesu kawasa. Bahaja nyukwanyukwa da beho disonga kubuma mna idilamba, na ngalawa isonga kumema mazi, avo wose wakala mdizumozumo. 24 Wanahina wamgendela Yesu wamulamusa, wamulongela, “Go mkulu! Go mkulu! Tofa!”

Yesu kalamuka, kadikomhokela beho na ng'humbi ya mazi. Vose vinyamala na kukala tuluu. 25 Abaho kawalongela wanahina zake, “Tamanilo jenu da kwahi?”

Lakini awo wakanganya na kudumba, wailongela, “Ino munhu gani? Kodikomhokela beho na ng'humbi, navo vomuhulka!”

Yesu komulava munhu vinyamkela
Mat 8:28-34; Mlk 5:1-20

26 Yesu na wanahina zake wavika kuna imhwani ya isi ya Wagelasi, muumwambu wa lamba kulawa Galilaya. 27 Viyahumuluke mwiingalawa, kamting'hana munhu imoja yeli na vinyamkela, yalawile kudibuga. Miyaka mingi munhu ayo kakala havala kiwalo wala hasinya ukayake, lakini kakala yokala kuna gamapanga. 28 Viyamone Yesu, kaibwanha mmagulu ga Yesu, kaguta mizangi yolonga, “Gweye Yesu! Mwana wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani! Kolonda kunitenda choni? Nokupula, sekeunidununze!” 29 Kalonga avo

kwavija Yesu kakala yamulagize ikinyamkela yamulawe munhu ayo. Miyanza mingi kinyamkela ayo kakala yomkumba munhu ayo. Hamoja wanhu wakala womgodeka mng'anda kuno makono gake na magulu gake gagodekigwa minyololo na mhingu, lakini kakala yokanha, na kinyamkela ayo kakala yomkimbiza mbaka kuluwala.

30 Yesu kamuuza munhu ija, “Twaga jako nani?”

Kamwidika, “Twaga jangu Lunhu.” Kalonga avo kwavija vinyamkela wengi wakala wamkumbile. 31 Vinyamkela waja wampula Yesu sekeyawagale kuna dikolombo dikulu.

32 Habehi na aho kukala na bumbila kulu da nguluwe wakalile woja kukigongo. Avo vinyamkela wampula Yesu yawatogolele wawakumbe nguluwe. Yesu kawatogolela. 33 Vinyamkela wamulawa munhu ija, wawengila nguluwe. Bumbila jose da nguluwe dihumulukila mwiingema ya idilamba, wengila mdilamba, wose wafa mgamazi.

34 Wanhu wakalile wowadima nguluwe awo wachona acho kilawilile, wakimbila na wazibwililisa mbuli azo kudibuga na mvijiji. 35 Wanhu wachola kulola kija kilawilile. Viwavikile kwa Yesu, wamona munhu ija yalavigwe vinyamkela kakala mmagulu ga Yesu, kavala viwalo, kana nzewele zake. Wanhu wose wadumba. 36 Na waja wayonile mbuli ayo, wawalongela wanhu vija munhu ayo yakalile na vinyamkela viyahonyigwe. 37 Abaho wanhu wose wa isi ija ya Wagelasi wampula Yesu yalawanye, kwavija wakala wadumbile ng'hani. Avo Yesu kakwela mwiingalawa na kulawanya. 38 Munhu ija yalavigwe vinyamkela kampula Yesu wachole wose.

Lakini Yesu hamtogolele, kamulongela, 39 “Bwela ukayako ukawalongele wanhu gose gayakutendele Mulungu.”

Avo munhu ija kachola kila hanhu kudibuga dija, kawapetela wanhu mbuli zose ziyatendeligwe na Yesu.

Mndele wa Yailo na mtwanzi yakwasile kiwalo cha Yesu

Mat 9:18-26; Mlk 5:21-43

40 Yesu viyabwelile mwambu uyagwe wa lamba, wanhu wambokela kwa deng'ho kwavija wose wakala wombeta. 41 Abaho keza munhu imoja, twaga jake Yailo. Munhu ayo kakala mkulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu. Kamfugamila Yesu, kampula yachole ukayake, 42 kwavija mndele wake yeli yaiyeka kakala mmabehi kufa. Mndele ayo kakala na miyaka longo na mibili.

Yesu viyakalile kochola, wanhu wakala womsung'ha sung'ha kila mwambu. 43 Mna dibumbila dija da

wanhu, kukala na mtwanzi imoja yakalile na utamu wa kutumika kwa miyaka longo na mibili. Kakala yamambukize vinhu vake vose kwa waganga, lakini kuduhu munhu yadahile kumuhonya. 44 Mtwanzi ija kamcholela Yesu kukisogo, kakwasa mhindo ya kiwalo cha Yesu, bahaja kutumika kuleka. 45 Yesu kauza, “Nani yanikwasile?”

Wanhu wose wabela. Petulo kalonga, “Go mkulu, wanhu wose wakuzunguluka na kukusung'ha sung'ha.”

46 Lakini Yesu kalonga, “Kuna munhu kanikwasa, kwavija nihulika nguvu zinilawa.” 47 Mtwanzi ija viyone hadaha kuifisa, keza yogwaya, kaibwanha mmagulu ga Yesu. Baho mgameso ga wanhu, kamulongela Yesu habali kakwasa mhindo ya kiwalo chake, na vija viyahonyigwe bahaja. 48 Yesu kamulongela, “Mwanangu, kutamanila kwako kukuhonya. Chola moyo uholile.”

49 Yesu viyakalile yang'hali yolonga, msenga kulawa ukayake Yailo keza, kamulongela Yailo, “Mndele wako kamala kufa, avo sekeumgaze Mfundiza.”

50 Lakini Yesu viyahulike avo, kamulongela Yailo, “Sekeudumbe, gweye togola tu, mndele wako kohona.”

51 Viyavikile kuna ing'anda ya Yailo, Yesu kawagomesa wanhu sekewengile hamoja nayo, ila kengila na Petulo na Yohana, na Yakobo na tatake na mamake mndele ayo. 52 Wanhu wose wakala wolila na kumuyalalila imwana. Yesu kawalongela, “Sekemulile, kwavija imwana hafile bule, kawasa tu!”

53 Wanhu wose wamseka kwavija wakala wajuwile imwana kakala yafile. 54 Lakini Yesu kamgoga mkono, kamulongela, “Mwanangu, lamuka!” 55 Ugima wake umbwelela mndele ija, bahaja kalamuka. Abaho Yesu kawalagiza wamgwee lujo. 56 Tatake na mamake wakanganya ng'hani, lakini Yesu kawagomesa sekewamulongele munhu yoyose kija kilawilile.

9

Yesu kowatuma wanahina zake longo na wabili
Mat 10:5-15; Mlk 6:7-13

1 Yesu kawakema hamoja wanahina zake longo na wabili, kawagwaa nguvu na udahi wa kulava vinyamkela na kuwahonya watamu. 2 Abaho kawatuma wachole wakawapetele wanhu usenga wa Undewa wa Mulungu na kuhonya watamu. 3 Kawalongela, “Sekemusole kinhu chochose muumwanza wenu. Sekemusole mkongoja, wala mkoba, wala lujo, wala sente, wala viwalo vibili. 4 Ng'anda yoyose yonda mwingile na kugonekigwa, kaleni mumo mbaka vonda musegele mna

idibuga dijo. 5 Wanhu wahalema kuwabokela, segeleni buga dijo na kung'huseni timbwisi dili mmagulu genu kiwe kilaguso kamba wawatendela nzambi."

6 Wanahina wafunga mwanza, wabitila vijiji vose wowapetela wanhu Mbuli Inogile na kuwahonya wanhu kila hanhu.

Helode konyawanyawa
Mat 14:1-12; Mlk 6:14-29

7 Helode yakalile mndewa wa Galilaya, kahulika mbuli zose ziyatendile Yesu. Kanyawanyawa ng'hani, kwavija wanhu wakala wolonga Yohana Mbatizaji kazilibuka kulawa kwa wafile. 8 Wanhu wayagwe walonga Eliya kalawilila, wayagwe walonga imoja wa watula ndagu wa Mulungu wa umwaka kazilibuka kulawa kuna iwanhu wafile. 9 Lakini Helode kalonga, "Yohana nimkanha dipala, vino ino ayo nani inihulika mbuli zake?" Nayo kalonda kumona Yesu.

Yesu kowagwaa lujo wanhu wengi
Mat 14:13-21; Mlk 6:30-44; Yoh 6:1-14

10 Watumigwa waja viwabwelile, wamulongela Yesu kila kinhu wakitendile. Yesu kawasola, kachola nao waiyeka kuna dibuga dikemigwe Betisaida. 11 Lakini wanhu viwajuwile avo, wamkweleleza Yesu. Nayo kawabokela, kalonga nao mbuli ya Undewa wa Mulungu na kawahonya waja wakalile watamu.

12 Zuwa vidisongile kuhonga, wanahina longo na wabili wamcholela Yesu, wamulongela, "Walongele wanhu wachole kuna ivijiji na migunda ilibehi na hano wakazahile lujo na hanhu ha kuwasa, kwavija hano hatwili twa kuluwala."

13 Lakini Yesu kawalongela, "Mweye wagweleleni lujo waje."

Lakini wao wamwidika, "Tuna magate matano na somba wabili tu. Kolonda tuchole tukawagulile lujo lunhu lose luno?" 14 Wambigalo waiyeka wakalile hanhu aho wakala wovika elufu tano.

Yesu kawalongela wanahina zake, "Walongeleni wanhu wakale mna ivibumbila va wanhu malongo matano."

15 Nao wanahina watenda vivo. Wanhu wose wakala hasi. 16 Abaho Yesu kagasola magate matano na somba wabili, kalola uchanha kuulanga, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kagabanzula gamagate na iwasomba, kawagwaa wanahina zake wawagwelele wanhu. 17 Wanhu wose waja na kwiguta. Wanahina zake wasola vigelo longo na vibili vimemile vinhu visigale.

Petulo komtogola Yesu ayo Kilisito
Mat 16:13-19; Mlk 8:27-29

18 Siku dimoja Yesu kakala yaiyeka kompula Mulungu. Wanahina zake wamcholela,

nayo kawauza, “Vino wanhu wolonga niye na nani?”

19 Wamwidika, “Wanhu wayagwe wolonga gweye kwa Yohana Mbatizaji, wayagwe wolonga kwa Eliya, kuno wayagwe wolonga gweye kwa imoja wa watula ndagu wa Mulungu wa umwaka yazilibuke kulawa kwa wafile.”

20 Yesu kawauza, “Na mweye molonga niye na nani?”

Petulo kamwidika, “Gweye kwa Kilisito, wa Mulungu.”

21 Abaho Yesu kawagomesa wanahina zake sekewamulongele munhu yoyose mbuli ayo.

Yesu kolonga mbuli ya ifa yake

Mat 16:20-28; Mlk 8:30-9:1

22 Vivija Yesu kawalongela, “Mwana wa Munhu kolondeka yadununzike ng'hani, na kulemigwa na wavele na wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Kokomigwa lakini siku da kadatu kozilibuka.”

23 Abaho Yesu kawalongela wanhu wose, “Munhu yoyose yolonda kunikweleleza, yaileme mwenyego, yaidikwe msalaba wake kila siku, yanikweleleze. 24 Kwavija munhu yoyose yolonda kuukombola ugima wake mwenyego kowagiza, lakini munhu yoyose yowagiza ugima wake mbuli ya niye, koukombola. 25 Vino munhu yahapata kila kinhu mwiisi, lakini kowagiza ugima wake, munhu ayo kopata choni? 26 Kamba munhu konyonela kinyala niye na mafundizo gangu, Mwana wa Munhu nayo yaheza muukulu wake na wa Tatake na wasenga wa kuulanga wang'alile komonela kinyala munhu ayo. 27 Lakini nowalongela ukweli, wanhu wayagwe wemile hano honda wafe mbaka wawone Undewa wa Mulungu.”

Yesu kogaluka ikihanga

Mat 17:1-8; Mlk 9:2-8

28 Vizibitile siku nane toka yalonge mbuli azo, Yesu kawasola Petulo na Yohana na Yakobo kachola nao kukigongo kumpula Mulungu. 29 Viyakalile kompula Mulungu, kihanga chake kigaluka, viwalo vake vikala vizelu chuwee! 30 Bahaja wanhu wabili wakala aho wolonga nayo. Nao wakala Musa na Eliya, 31 wakoneka muukulu, wakala wolonga na Yesu mbuli ya ifa yake yonda yaimambukize ako Yelusalemu. 32 Petulo na wayage wakala wokuluza. Viwalamuke, wawona ukulu wa Yesu na wanhu wabili wemile nayo. 33 Wanhu waja viwakalile wosegela, Petulo kamulongela Yesu, “Go mkulu, vinoga tweye tukale hano! Tuzenge viheha vidatu, kimoja chako, kimoja cha Musa na kimoja cha Eliya.” Petulo kakala hajuwa bule kija kiyolonga.

34 Petulo yang'hali yolonga, wingu dilawilila, diwagubika na kungugu jake, wanahina wadumba ng'hani wingu dijo vidiwagubike. 35 Sauti ilonga

kulawa mdiwingu, “Ino ayo Mwanangu inimsagule. Mtegelezeni!”

36 Sauti ayo viinyamale, Yesu kasigala yaiyeka. Wanahina wanyamala tuluu, na kipindi kija hawamulongele munhu yoyose kija kiwone.

Yesu komulava mbwanga imoja kinyamkela

Mat 17:14-18; Mlk 9:14-27

37 Imitondo yake Yesu na wanahina zake wadatu wahumuluka kukigongo. Lunhu mkulu lwa wanhu luiting'hana na Yesu. 38 Munhu imoja mna ulunhu kaguta, “Mfundiza! Nokupula undolele mwanangu, mwanangu yeli yaiyeka! 39 Kinyamkela komkumba na komtenda yagute nyangi, komgela kisango kuno kolawa miholovu mumulomo. Kogendelela kumulumiza na hamuleka hima bule! 40 Niwapula wanahina zako wamulave kinyamkela ayo, lakini hawadahile bule.”

41 Yesu kawalongela, “Mweye lukolo luliduhu kutamanila na lwagile! Nokala na mweye mbaka lini? Nogela kitumbe kumgongo mbaka lini?” Abaho kamulongela munhu ija, “Mgale hano mwanago.”

42 Mbwanga ija viyakalile komwizila Yesu, kinyamkela kambwanha hasi na kamgela kisango. Lakini Yesu kamkomhokela kinyamkela, kamuhonya mbwanga ija, na kamgwaa tatake. 43 Wanhu wose wakanganya kwa udahi mkulu wa Mulungu.

Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake

Mat 17:22-23; Mlk 9:30-32

Wanhu viwakalile wang'hali wokanganya mbuli ziyatendile Yesu, Yesu kawalongela wanahina zake, 44 “Sekemuisemwe mbuli inilonda kuwalongela! Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu.” 45 Lakini wanahina zake hawajuwile fambulo da ulonzi awo. Ukala ufisigwe kumwao avo hawadahile kuujuwa, nao wadumba kumuuza Yesu.

Nani yeli munhu mkulu?

Mat 18:1-5; Mlk 9:33-37

46 Wanahina wa Yesu wasonga kuibamilila wao kwa wao nani yeli munhu mkulu viweli. 47 Yesu kakijuwa kiwakalile wogesa, kamsola mwana mdodo, kamwika behi nayo. 48 Abaho kawalongela wanahina zake, “Munhu yoyose yombokela mwana ino kwa twaga jangu, konibokela niye, na munhu yoyose yombokela niye, kombokela ija yanhumile. Kwavija munhu yeli mdodo vimwili, ayo munhu mkulu kubanza wose.”

Munhu hamwihilani mweye miyenu

Mlk 9:38-40

49 Yohana kamulongela Yesu, “Mndewa, tumona munhu kolava vinyamkela kwa twaga jako. Tumgomesa kwavija halawa mkibumbila chetu.”

50 Yesu kamulongela Yohana na wanahina wayagwe, “Sekemumgomese, kwavija munhu yoyose hamwihilani mweye miyenu.”

Wanhu wa kijiji cha Samalia wolema kumbokela Yesu

51 Kipindi cha Yesu kugaligwa kuulanga vikikalile mmabehi, kagangamala, kachola Yelusalemu. 52 Kawatuma wasenga wamulongolele wachole kuna ikijiji kili mwiisi ya Samalia kumtandila kila kinhu. 53 Lakini wanhu wa kijiji cha Samalia hawambokele Yesu, kwavija wajuwa kamba kakala kochola Yelusalemu. 54 Wanahina zake, Yakobo na Yohana viwone avo, walonga, “Mndewa, kolonda tulagize moto kulawa kuulanga uwasakaze wose?”

55 Yesu kahinduka kawakomhokela. Kawalongela, “Hamujuwile bule loho gani imulinayo, kwavija Mwana wa Munhu hezile kuubananga ugima wa wanhu lakini keza kuukombola.” 56 Abaho Yesu na wanahina zake wachola kuna ikijiji kiyagwe.

Wanhu wofaya kumkweleleza Yesu

Mat 8:19-22

57 Viwakalile mnzila, munhu imoja kamulongela Yesu, “Nokukweleleza kokose konda uchole.”

58 Yesu kamulongela, “Vizongo wana mhango na ndege wana mvulu, lakini Mwana wa Munhu kaduhu hanhu ha kubwihila na kutambalala.”

59 Yesu kamulongela munhu iyagwe, “Nikweleleze.”

Lakini munhu ija kalonga, “Go mkulu, beta tanhu mbwele ukae hamzike tatangu.”

60 Yesu kamwidika, “Waleke wanhu wafile wawazike wanhu wafile wayao. Lakini gweye chola ukawapetele wanhu Undewa wa Mulungu.”

61 Munhu iyagwe kalonga, “Go mkulu, nokukweleleza, lakini beta tanhu halulage lukolo lwangu.”

62 Yesu kamulongela, “Munhu yoyose yokwaluka kulima abaho kolola kukisogo, hafaya Muundewa wa Mulungu.”

10

Yesu kowatuma wanhu malongo saba na wabili

1 Abaho Mndewa Yesu kawasagula wanhu wayagwe malongo saba na wabili, kawatuma wabili wabili wamulongolele kila kijiji na kila hanhu kuyalondile kuchola. 2 Kawalongela, “Kuna ndiya nyingi lakini wasang'hanaji wadodo. Mpuleni Mndewa wa indiya yawatume wasang'hanaji mumgunda wake. 3 Gendeni! Nowatuma mweye kamba ng'hondolo mna iwambwizi. 4 Sekemusole mfuko hebu mkoba hebu vilatu. Sekemwime na kumulamusa munhu yoyose mnzila. 5 Ng'anda yoyose yonda mwingile, tanhu mulonge, ‘Tindiwalo dikale mng'anda

ino.’ 6 Kamba hana munhu
kodinogela tindiwalo, tindi-
walo jenu dokala nayo,
kamba kuduhu munhu
yodinogela tindiwalo, tindi-
walo jenu dowabwelela.
7 Mkale mng'anda ayo,
diyeni na kung'wa cho-
chose chonda wawagwelele,
kwavija msang'hanaji kolon-
deka yapate malipo gake.
Sekemuhamehame kulawa
ng'anda imoja kuchola
iyagwe. 8 Buga jojose donda
mwingile na kubokeligwa,
diyeni vija vonda wawag-
welele. 9 Wahonyeni watamu
weli kuko, na muwalongele,
‘Undewa wa Mulungu wa
behi yenu.’ 10 Lakini buga
jojose donda mwingile na
wanhu wolema kuwabokela,
laweni mumo, na vimubita
kuna zinzila zao, mulonge,
11 ‘Hata matimbwisi ga buga
jenu gatunanahile mmagulu
getu togakung'husa kiwe
kilaguso kumwenu kamba
mututendela gehile. Lakini
mujuwe kamba Undewa
wa Mulungu wa mmabehi!’
12 Nowalongela ukweli, mna
isiku ya nhaguso, Mulungu
kolagusa bazi ng'hani kwa
wanhu wa buga da Sodoma
kubanza wanhu wa buga
dijo!

Mabuga golema kutogola
Mat 11:20-24

13 “Kogaya gweye buga
da Kolazini! Kogaya gw-
eye buga da Betisaida!
Maza unzonza utendigwe
kumwenu mweye waha-
tendigwe mna gamabuga
ga Tilo na Sidoni, wanhu
zake wahalekile mwaka
nzambi zao na kuvala ma-
gunia na kuibakaza mitozi,
kulagusa kamba waleka
nzambi! 14 Mwiisiku ya
nhaguso, Mulungu kolagusa
bazi ng'hani kwa wanhu wa
mabuga ga Tilo na Sidoni
kubanza mweye. 15 Gweye
buga da Kapelinaumu, vino
kolonda kuinula mwenyego
mbaka uchanha kuulanga?
Mawe! Kohumulusigwa
mbaka kowochola wanhu
wafile!”

16 Yesu kawalongela
wanahina zake, “Munhu
yoyose yowategeleza mw-
eye, konhegeleza niye, na
yoyose yowalema mweye,
kondema niye. Na munhu
yoyose yondema niye, ko-
mulema ija yanhumile.”

Kubwela kwa waja mal-
ongo saba na wabili

17 Abaho wanhu waja
malongo saba na wabili wab-
wela kuno wodeng'helela.
Walonga, “Mndewa, hata
vinyamkela watutegeleza vi-
tuwakomhokele kwa twaga
jako!”

18 Yesu kawedika, “Nimona
Mwenembago kolagala
kulawa kuulanga kamba
lumwesa. 19 Tegelezeni! Ni-
wagwaa udahi, avo modaha
kukanyaga mgendela hasi
na inge na kuzihuma nguvu
zose za Mwenembago.
Kuduhu kinhu chonda
kiwalumize. 20 Lakini
sekemudeng'helele kwavija
vinyamkela wowategeleza,
ila deng'heleleni kwavija

matwaga genu gandikigwa kuulanga.”

Yesu kodeng'helela
Mat 11:25-27; 13:16-17

21 Kipindi kija Yesu kadeng'helela kwa udahi wa Loho Yang'alile, kalonga, “Tata, Mndewa wa kuulanga na mwiisi! Nokutogola kwavija kuwafisa mbuli zino wanhu weli na nzewele na ubala, na kuwagubulila wana wadodo. Ona, Tata, vino vivo viulondile.
22 “Tatangu kanigwaa vinhu vose. Kuduhu munhu yamjuwile Mwana ila Tata yaiyeka, na kuduhu munhu yamjuwile Tata ila Mwana na waja wose Mwana yawasagule kuwagubulila wamjuwe Tata.”
23 Abaho Yesu kawahindukila wanahina zake, kalonga nao kinyelegezi, “Wamweda wanhu wose wovona vinhu vimona mweye! 24 Nowalongela ukweli, watula ndagu wengi wa Mulungu na wandewa walonda kuvona vimona mweye, lakini hawavonile bule, na vivija walonda kuhulika vimuhulika mweye, lakini hawahulike bule.”

Lusimo lwa Msamalia yanogile

25 Munhu imoja yagajuwile goya Malagizo ga Musa, kachola kwa Yesu yamgeze. Avo kamuuza, “Mfundiza, vino nhende choni niupate ugima wa mazuwa gose?”
26 Yesu kamwidika, “Vino, Malagizo golongaze na gweye kogajuwaze?”
27 Munhu ija kamwidika, “ ‘Mnogele Mndewa Mulungu wako kwa moyo wako wose, na kwa loho yako yose, na kwa nguvu zako zose, na kwa nzewele zako zose,’ na ‘Umnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.’ ”
28 Yesu kamwidika, “Kulonga goya, tenda vivo na gweye kokuwa na ugima.”
29 Lakini munhu ija kalonda kuilagusa kamba kanoga, avo kamuuza Yesu, “Vino miyangu ayo nani?”
30 Yesu kamwidika, “Munhu imoja kakala kolawa Yelusalemu kochola Yeliko. Mnzila, wabavi wamgoga, wamboka vinhu vake, na kumtowa, wamuleka habehi na kufa. 31 Abaho mulava nhosa imoja kakala yohumuluka kubitila nzila iija. Viyamone, kainega, kabitila kumgwazo. 32 Vivija Mlawi imoja viyavikile aho, kamulola munhu ija, nayo kainega, kabitila kumgwazo. 33 Lakini Msamalia imoja yakalile muumwanza kavika aho hayakalile munhu ija. Nayo viyamone, kamonela bazi. 34 Kamcholela, kamgela mavuta na divai mna ivilonda vake na kavifunga goya. Abaho kamwika uchanha mwa mhunda wake, kamgala mbaka kuna ing'anda ya wageni na kumulolesa goya. 35 Imitondo yake kalava sente kamgwaa mwene ng'anda, kamulongela, ‘Mulolese goya munhu ino. Chochose chonda

umsang'hanile, nahabwela nokugwaa fungu jako.' "

36 Abaho Yesu kamuuza, "Viukona gweye, mna iwanhu awo wadatu, nani yakalile miyage munhu ija yatoigwe na wabavi?"

37 Munhu ija kamwidika, "Ija yamonele bazi."

Yesu kamulongela, "Na gweye genda ukatende vivo."

Yesu kowatembelela Mata na Malia

38 Yesu na wanahina zake viwakalile mnzila, wengila kuna ikijiji kimoja. Mtwanzi imoja twaga jake Mata kambokela ukayake. 39 Mata kakala na mdodo wake yakemigwe Malia, yakalile hasi behi na magulu ga Yesu na kutegeleza mafundizo gake. 40 Lakini Mata kakala yohunganika na sang'hano nyingi ziyalondeke kusang'hana, avo kamcholela Yesu, kamulongela, "Mndewa, vino hutonga bule kamba mdodo wangu kanilekela sang'hano zose nisang'hane niiyeka? Mulongele yeze yanitaze!"

41 Lakini Mndewa kamwidika, "Gwee Mata gwee! Kohunganika na kugaya kwa vinhu vingi, 42 lakini kimoja kiiyeka kilondeka. Malia kasagula kinhu kinogile, na honda kisegezigwe bule kumwake."

11

Yesu kofundiza kumpula Mulungu

Mat 6:9-13; 7:7-11

1 Siku dimoja Yesu kakala hanhu kompula Mulungu. Viyamambukize, mwanahina wake imoja kamulongela, "Mndewa, tufundize kupula, kamba vija Yohana viyawafundize wanahina zake."

2 Yesu kawalongela, "Mwahampula Mulungu, longeni vino.

'Tataetu uli kuulanga.
Twaga jako ditogoligwe,
Undewa wako wize.
3 Utugwee lelo lujo lwa kila siku.
4 Uzigele kumgongo nzambi zetu,
kamba vija tweye vituzigela kumgongo nzambi za wanhu.
Sekeutwingize kuna ukugezigwa.' "

5 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, "Munhu gani kumwenu yeli na mbwiga yahamcholela kilo kikulu na kumulongela, 'Mbwigangu, ng'hopeshe magate madatu, 6 kwavija mbwigangu keza, kalawa mwanza, na niye nabule lujo lwa kumgwaa!' 7 na ija yeli mng'anda yamwidike, 'Sekeunigaze! Lwivi luhindigwa mwaka, na niye na wanangu tuwasa, avo sidaha kulamuka kukugwaa kinhu chochose.' 8 Nowalongela vino, hata yahalema kulamuka na kumgwaa magate kwavija mbwigake, lakini kwavija kaduhu kinyala kugendelela kumpula, kolamuka na kumgwaa kila kinhu kiyopula.

9 “Avo nowalongela, puleni
na mweye mogweleligwa,
zahileni na mweye movona,
gong'ondeni ulwivi na mweye movugulilwa. 10 Kwavija
waja wose wompula Mulungu wogweleligwa, na
waja wozahila wopata,
na lwivi lovuguligwa kwa
munhu yoyose yogong'onda.
11 Vino kuna munhu yoyose
kumwenu kamba mwanage
yahampula somba, heyo
komgwaa zoka? 12 Hebu
yahampula finga komgwaa
inge? 13 Kamba mweye wene
nzambi mojuwa kuwagwaa
wanenu vinhu vinogile,
lakini Tataenu yeli kuulanga
kowagwaa ng'hani Loho
Yang'alile wanhu waja wompula.”

Yesu na Belizebuli
Mat 12:22-30; Mlk 3:20-27

14 Siku dimoja Yesu kakala
komulava kinyamkela
yamtendile munhu imoja
yalemelwe kulonga. Kinyamkela
ayo viyamulawile, munhu
ija kasonga kulonga. Lunhu
lwa wanhu lukanganya
ng'hani, 15 lakini wanhu
wayagwe walonga, “Belizebuli, mkulu wa vinyamkela,
ayo yomgwaa udahi wa
kulava vinyamkela.”

16 Wanhu wayagwe
walonda kumgeza Yesu, avo
wampula yatende kilaguso
kulawa kuulanga. 17 Lakini
Yesu kakijuwa kiwakalile
wokigesa, avo kawalongela,
“Undewa wowose wahaigola
mna ivibumbila na kuitowa,
undewa awo wofa, na lubuga
lumoja lwahaigola, lubuga
lulo lofa. 18 Avo kamba
undewa wa Mwenembago
wahaigola mvibumbila na
kuitowa, undewa awo wokwimaze? Mweye molonga
niye nolava vinyamkela
kwavija Belizebuli konigwaa
udahi wa kutenda vivo.
19 Kamba nolava vinyamkela
kwa udahi wa Belizebuli,
avo wanhu wenu wolava
vinyamkela kwa udahi wa
nani? Kwa mbuli ayo wanhu
wenu wenyego wowatagusa kamba mobananga!
20 Lakini kamba nowalava
vinyamkela kwa udahi
wa Mulungu, avo mujuwe
kamba Undewa wa Mulungu
uvika mwaka kumwenu.

21 “Munhu mwene nguvu
viyokaliza ng'anda yake kwa
silaha, vinhu vake havisoligwa bule. 22 Lakini yaheza munhu mwene nguvu
kubanza heyo, komtowa
na kumuhuma, komboka
silaha zake ziyatamanile na
koigolela na wayage vija
viyasolile.

23 “Munhu yoyose heli
ubanzi wangu konilema,
na munhu yoyose yolema
kunitaza kwika hamoja, ayo
kopwililisa.

Kubwela kwa kinyamkela
Mat 12:43-45

24 “Kinyamkela yahamulawa munhu, kochola mwiisi
inyalile kuzahila hanhu ha
kubwihila. Yahaswela, koilongela, ‘Nobwela ukayangu
kunilawile.’ 25 Yahabwela na
kuivika ng'anda ifagiligwa
na kila kinhu kikigwa goya,
26 baho kobwela na kuwagala

vinyamkela wayagwe saba wehile kubanza heyo, awo wokwiza na kukala mumo. Avo ugima wa munhu ayo wokuwa wiha kubanza aho haichanduso."

Deng'ho da kweli

27 Yesu yang'hali yolonga, mtwanzi imoja kulawa kuna ulunhu kamulongela kwa sauti ng'hulu, "Kamweda mtwanzi yakulelile na kukukong'heza!"

28 Lakini Yesu kamwidika, "Wamweda ng'hani wanhu wose wohulika mbuli ya Mulungu na kuigoga!"

Wanhu wolonda unzonza
Mat 12:38-42

29 Wanhu viwakalile womsung'ha sung'ha, Yesu kagendelela kulonga, "Lukolo luno lwa wanhu wotenda nzambi! Lolonda kilaguso, lakini kuduhu kilaguso chochose chonda wagweleligwe, ila kilaguso cha Yona. 30 Kamba vija mtula ndagu wa Mulungu Yona viyakalile kilaguso kwa wanhu wa Ninawi, vivo ili kwa Mwana wa Munhu vonda yawe kilaguso kwa wanhu wa lukolo luno. 31 Mna isiku ya nhaguso, Malikia wa Sheba kokwima na kuwatagusa mweye kamba mubananga, kwavija heyo kafunga mwanza kulawa mwiisi yake kachola kumtegeleza Mndewa Sulemani na mafundizo gake geli na nzewele. Nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Sulemani. 32 Mna isiku ya nhaguso, wanhu wa Ninawi wokwima na kuwatagusa mweye, kwavija awo waleka nzambi Yona viyawapetele. Lakini nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Yona!

Mulenge wa lukuli
Mat 5:15; Mat 6:22-23

33 "Kuduhu munhu yobwinha taa na kuigubika na kikalango, lakini koika kukingolobweda, muladi wanhu wokwingila mng'anda wone mulenge. 34 Meso gako mulukuli lwako gaigala na taa. Kamba meso gako magima, lukuli lwako lose lokuwa na mulenge, lakini meso gako gahabanangika, lukuli lwako lose lokuwa mdiziza. 35 Muiteganye, mulenge uli mgati mmwenu sekeuwe ziza. 36 Kamba lukuli lwako lose lwahawa na mulenge, na kuduhu hanhu heli na ziza, lukuli lwako lose lokuwa na lenge eka, kamba vija taa viimwemwesa mulenge wake."

Yesu kowalonga Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa

Mat 23:1-36; Mlk 12:38-40

37 Yesu viyamambukize kulonga, Mfalisayo imoja kamgoneka ukayake wakaje hamoja, avo Yesu kengila mng'anda, kakala hasi, kasonga kuja. 38 Mfalisayo ayo kakanganya ng'hani viyamone Yesu koja bila kusunha makono gake. 39 Avo Mndewa kamulongela, "Mweye Mafalisayo mosunha vikasi na sahani kwa kunze, lakini mgati mmwenu mmema ubokaji na gehile. 40 Mweye

mwa wabozi! Vino siyo Mulungu yavitendile va kunze na va mgati vivija? 41 Lakini laveni vili mgati na muwagwee wakiwa na kila kinhu chonoga kumwenu.

42 “Mogaya mweye Mafalisayo! Kwavija momgwaa Mulungu fungu da longo da majani gonung'hila goya kamba vija binzali na kalafuu, na mboga ziyagwe, lakini moleka kutenda ganogile kwa wanhu na kumnogela Mulungu. Molondeka kutenda gano na sekemugaleke gago gayagwe.

43 “Mogaya mweye Mafalisayo! Kwavija monogelwa kukala kuna ivigoda va haulongozi mzing'anda za kumpula Mulungu na kulamusigwa mna gamagulilo. 44 Mogaya mweye! Kwavija muigala na mapanga hagakoneka, wanhu wobita uchanha bila kugajuwa.”

45 Munhu imoja yagajuwile goya Malagizo ga Musa kamulongela Yesu, “Mfundiza, wahalonga avo, kotuliga tweye vivija!”

46 Yesu kamwidika, “Vivija mogaya mweye mugajuwile goya Malagizo ga Musa! Kwavija mowapapiza wanhu mizigo mikulu, lakini mweye wenyego hamulonda kugolosa makono kuwataza kupapa. 47 Mogaya mweye, kwavija mogazengela goya mapanga ga watula ndagu wa Mulungu, waja wakomigwe na wahenga zenu. 48 Mweye wenyego mokitogola kija kiwatendile wahenga zenu, kwavija wao wawakoma watula ndagu wa Mulungu, na mweye mogazengela goya mapanga gao. 49 Kwa mbuli ayo, nzewele ya Mulungu ilonga, ‘Nowatuma watula ndagu wa Mulungu na watumigwa, wayagwe wowakoma na wayagwe wowadununza!’ 50 Avo wanhu wa lukolo luno wotagusigwa mbuli ya kuwakoma watula ndagu wose wa Mulungu, kulawa kuna ichanduso cha isi, 51 toka kukomigwa kwa Habili mbaka kukomigwa kwa Zakalia, ija yakomigwe hagati ha upango wa kulavila nhosa na Hanhu Hong'ala. Ona, nowalongela, wanhu wa lukolo luno wotagusigwa kwa kuwakoma wao!”

52 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa! Kwavija mofisa luvugulo lwa kuvugulila lwivi lwa ng'anda ya kuifunzila. Mweye wenyego hamwingila bule, abaho muwagomesa waja wakalile wolonda kwingila sekewengile!”

53 Yesu viyasegele hanhu aho, wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wasonga kumulonga vihile na kumuuza mbuli nyingi, 54 wageza kumnamata kwa mbuli zake zonda yalonge.

12

Yesu kowazuma wanhu mbuli ya unafiki
Mat 10:26-27

1 Wanhu wengi waiting'hana hamoja mbaka
wanhu wakala woikanyaga.
Tanhu Yesu kawalongela
wanahina zake, “Iteganyeni
na usasu wa Mafalisayo, nao
ndo unafiki. 2 Kinhu cho-
chose kigubikigwe chogubu-
ligwa, na kija kifisigwe
chojuwika. 3 Avo chochose
kimulongile mdiziza chohu-
likigwa mmulenge, na cho-
chose kimunyong'onye mwi-
iyeka mdigati dihindigwe
chopetigwa mkiswili.

Ija wa kumdumba
Mat 10:28-31

4 “Nowalongela mw-
eye mbwiga zangu, seke-
muwadumbe wanhu waja
woukoma lukuli, abaho
hawadaha kutenda kinhu
kiyagwe chochose kihile.
5 Lakini nowalagusila wa
kumdumba, mdumbeni Mu-
lungu, heyo yahakoma, kana
udahi wa kumwasa munhu
muumoto wa jehanamu.
Nowalongeleni, mdumbeni
ayo!

6 “Vino nhongwa watano
hawachuuzigwa kwa sente
ndodo mbili? Lakini kuduhu
hata imoja yosemwigwa na
Mulungu. 7 Hata mvili zili
mmapala genu zipetigwa
zose. Avo sekemudumbe.
Mweye munoga ng'hani
kubanza nhongwa wengi!

Kumtogola na kumulema Kilisito
Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20

8 “Nowalongeleni ukweli,
munhu yoyose yonitogola
niye mgameso ga wanhu,
Mwana wa Munhu nayo
komtogola mgameso ga
wasenga wa Mulungu.
9 Lakini munhu yoyose
yonibela niye mgameso ga
wanhu, Mwana wa Munhu
nayo kombela mgameso ga
wasenga wa Mulungu.

10 “Munhu yoyose yomu-
longa vihile Mwana wa
Munhu, nzambi zake zo-
geligwa kumgongo, lakini
munhu yoyose yomuliga
Loho Yang'alile, nzambi zake
honda zigeligwe kumgongo
bule.

11 “Wahawagala haulon-
gozi wa ng'anda za kumpula
Mulungu, na mgameso ga
wakulu wa isi na wandewa,
sekemunyawenyawe vija
vonda mwidike hebu kija
chonda mulonge. 12 Kwavija
Loho Yang'alile kowafun-
diza saa iija kimulondeka
kulonga.”

Lusimo lwa tajili mbozi

13 Munhu imoja muulunhu
kamulongela Yesu, “Mfun-
diza, mulongele ndugu
yangu tuigolele uhazi wa
tataetu.”

14 Yesu kamwidika, “Mb-
wigangu, nani yanigwelele
udahi wa kuwalamula hebu
kuwagolela uhazi wenu?”
15 Abaho kagendelela kuwa-
longela wose, “Muiteganye
na ugila! Kwavija ugima wa
munhu hautamanila wingi
wa vinhu viyalinavo.”

16 Abaho Yesu kawalongela
lusimo luno, “Kukala na
munhu imoja yakalile na
mgunda uli na ndiya nyingi.
17 Kasonga kugelegeza

mwenyego, ‘Nabule hanhu hakwika ndiya yangu yose. Nhendeze?’ 18 Abaho kailongela, ‘Notenda vino, nogatula makanho gangu na kuzenga makulu ng'hani. Mumo nokwika ndiya yangu na vinhu vangu viyagwe. 19 Abaho noilongela, gweye moyo wangu! Kuna vinhu vose vinogile kwa miyaka heleketwaa. Bwihila, diya, ing'wa, na kudeng'helela!’ 20 Lakini Mulungu kamulongela, ‘Gweye kwa mbozi! Kilo cha lelo noulonda ugima wako, abaho vinhu vose vino viuikile vokuwa va nani?’ ”

21 Abaho Yesu kamambukiza kulonga, “Vino vivo ili kwa waja woikila vinhu vao wenyego, lakini haweka vinhu vao kwa Mulungu.”

Kumtamanila Mulungu
Mat 6:25-34

22 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Nowalongela, sekemulugaiye lujo lumulonda muladi muwe wagima, hebu viwalo vimulonda kwa ng'huli zenu. 23 Kwavija ugima unoga kubanza lujo, na lukuli lunoga kubanza viwalo. 24 Waloleni bondwa, hawahanda, hawasenga, waduhu makanho, lakini Mulungu kowadima! Vino Mulungu hawanogela ng'hani mweye kubanza iwabondwa? 25 Nani kumwenu kwa kuigaza ng'hani kodaha kwengeza hata saa dimoja da ugima wake? 26 Kumbe hamudaha kutenda mbuli ndodo kamba ino, habali moigaza kwa mbuli ziyagwe? 27 Loleni maluwa vigokula. Hagasang'hana hebu hagaisonela viwalo. Lakini nowalongela kweli, hata mndewa Sulemani, hamoja na utajili wake wose kakala kaduhu viwalo vinogile viigalile na maluwa gano. 28 Kamba Mulungu heyo yodivaza jani da kumuhulo, lelo dabahano na mayo dokwasigwa muumoto, vino hondayawavaze ng'hani mweye? Mweye wanhu mutamanila kidogo!

29 “Avo sekemuigaze moja choni, hebu mong'wa choni. 30 Kwavija vinhu avo, vivo voogaiya wanhu haweli Wayahudi. Tataenu yeli kuulanga kojuwa molonda vinhu vose avo. 31 Lakini uzahileni tanhu Undewa wa Mulungu, nayo kowagwaa vinhu avo.

Utajili wa kuulanga
Mat 6:19-21

32 “Sekemudumbe mweye kibumbila kidodo cha wanahina zangu, kwavija Tataenu kanogelwa kuwagwaa mweye Undewa. 33 Chuuzeni vose vimulinavo na muwagwelele wakiwa zisente. Muitendele mikoba hailala, na muikile ngama yenu kuulanga. Ako hondaihunguke, kwavija kuduhu wabavi wodaha kuhavika na kuduhu ng'hobo wodaha kuibananga. 34 Kwavija kuko kuili ngama yako, vivija kuko kondauwe moyo wako.

Wasang'hanaji welimeso

35 “Muitande na kuifunga mikwiji mvigudi, na taa zenu

ziwe zokwaka, 36 kamba
wasang'hanaji viwombetela
mkulu wao yabwele kulawa
kuna idizengele. Yahabwela
na kugong'onda ulwivi,
himahima womvugulila.
37 Wamweda wasang'hanaji
waja mkulu wao yahabwela
kowavika meso! Nowalon-
geleni ukweli, mkulu ayo
kosaula koti jake, kowa-
longela wakale hasi muu-
lujo nayo kowasang'hanila.
38 Wamweda wasang'hanaji
waja mkulu wao kowavika
wang'hali meso, hata kamba
yahabwela kilo kikulu hebu
nzogolo zikwika! 39 Lakini
mujuwe vino, kamba mwene
ng'anda yahajuwile saa ya
kwiza mbavi, yahakalile
meso, na sambi yaileke
ng'anda yake ituligwe na
mbavi. 40 Na mweye vivija
molondeka mwiitande,
kwavija Mwana wa Munhu
kokwiza mna isaa hamuige-
sile."

Msang'hanaji yata-
maniligwa na hatamaniligwa
Mat 24:45-51

41 Petulo kamulongela,
"Mndewa, vino lusimo luno
kutulongela tweye twiiyeka,
hebu kuwalongela wanhu
wose?"

42 Mndewa kamwidika,
"Vino msang'hanaji gani
yotamaniligwa na yeli
na nzewele? Ayo ija
mkulu wake komwika
yalolese wasang'hanaji
wayagwe, na yawagwee
lujo mna isaa inogile.
43 Kamweda msang'hanaji
ija mkulu wake yahab-
wela komvika kosang'hana
vivo! 44 Nowalongela
ukweli, mkulu wake
komwika msang'hanaji
ayo yawe mulolesaji wa
vinhu vake vose. 45 Lakini
msang'hanaji ija yahailon-
gela mwenyego, 'Mkulu
wangu kokawa ng'hani
kubwela.' Baho kosonga
kuwatowa wasang'hanaji
wayagwe, wa kitwanzi na
wa kimbigalo, kuno koja na
kung'wa mbaka kokoligwa.
46 Abaho mkulu wake kob-
wela mna isiku msang'hanaji
ija haigesile na mna isaa
haijuwile bule. Mkulu
ayo komtowa ng'hani na
kumwika hamoja na wanhu
hawatogola.

47 "Msang'hanaji ija
yajuwile kija kiyolonda
mkulu wake yakisang'hane,
lakini hakisang'hana bule
msang'hanaji ayo ko-
towigwa ng'hani. 48 Lakini
msang'hanaji ija hakijuwile
kiyolonda mkulu wake,
abaho kotenda kinhu ki-
hile, msang'hanaji ayo ko-
towigwa kidogo. Munhu
yagweleligwe vingi ko-
daigwa vingi, na munhu
yagweleligwe vingi ng'hani
kodaigwa vingi ng'hani.

Yesu kowatenda wanhu
waigole
Mat 10:34-36

49 "Niza kubwinha moto
mwiisi, vinondile niye wa-
hakile mwaka! 50 Nina uba-
tizo nolondigwa niubokele,
na niye nougaiya ng'hani
mbaka umale! 51 Vino
mweye mogesa niza kugala

tindiwalo mwiisi? Bule! Sizile kugala tindiwalo, lakini kuwagola wanhu. 52 Kulawa sambi, wanhu watano wa ng'anda imoja woigola, wadatu kwa wabili, na wabili kwa wadatu. 53 Tata koigola na mwanage, na mwana koigola na tatake. Mama koigola na mndele wake, na mndele koigola na mamake. Mama mkwe koigola na mkwe wake wa kitwanzi, na mkwe wa kitwanzi koigola na mama mkwe wake."

Kujuwa vipindi
Mat 16:2-3

54 Yesu kawalongela wanhu kabili, "Mwahajona wingu dolawilila mwambu wa kudihongela zuwa, baho molonga, 'Mvula kotowa,' na kweli kotowa. 55 Na mwahajona beho da kusini nyukwanyukwa molonga, 'Hokuwa na joto,' na yokuwa vivo. 56 Mweye mwa wanafiki! Modaha kulola isi na ulanga na kulagula kamba mvula kotowa hebu hatowa, habali hamujuwile fambulo da kipindi kino?

Ilumbe na munhu yakwihile
Mat 5:25-26

57 "Habali hamudaha kujuwa wenyego mbuli zinogile za kusang'hana? 58 Kamba munhu kokugala mkitala, vinoga uilumbe nayo mung'hali mnzila. Wahalemelwa, kokugala kwa msemi, nayo msemi kokugala mmakono ga wakalizi, nao wokugodeka mkifungo. 59 Nokulongela, mumo humulawa ng'o, mbaka ulipe sente yose!"

13

Lekeni nzambi buleavo mofa

1 Kipindi kikija wanhu wayagwe wakala aho, wamulongela Yesu mbuli ya Wagalilaya wakomigwe na Pilato kipindi viwakalile womulavila nhosa Mulungu. 2 Yesu kawedika, "Vino mogesa Wagalilaya awo wakala na nzambi nyingi kubanza Wagalilaya wayagwe lekaavo wadununzika vivo? 3 Bule! Nowalongela kweli, na mweye vivija mwahalema kuleka nzambi zenu, mose mofa kamba awo. 4 Hebu mogesa wanhu waja longo na wanane wafile kwa kulagaliligwa na lingo ako Siloamu wakala na nzambi nyingi kubanza wanhu wose kudibuga da Yelusalemu? 5 Bule! Nowalongela, mwahalema kuleka nzambi, mose mofa kamba awo."

Lusimo lwa mbiki wa matunda haulela

6 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, "Munhu imoja kahanda mbiki wa matunda mumgunda wake wa mizabibu. Kachola kuzahila matunda, lakini hapatile tunda jojose bule. 7 Avo kamulongela msang'hanaji wake, 'Lola, mwaka uno wa kadatu nokwiza hano kuzahila matunda mumbiki uno, lakini sipata chochose. Ukanhe! Habali ugendelele kuibananga isi?' 8 Lakini msang'hanaji wake

kamwidika, ‘Go mkulu, uleke mwaka uno uiyeka, nouhalilila na kuwikila mbolea. 9 Abaho kamba wahalela yokuwa goya, lakini wahaleka kulela, kodaha kuukanha!’ ”

Yesu komuhonya mtwanzi siku ya Kubwihila

10 Siku dimoja da Kubwihila, Yesu kakala yofundiza mng'anda ya kumpula Mulungu. 11 Baho kukala na mtwanzi imoja. Mtwanzi ayo kakala na kinyamkela yamtendile yalumwe miyaka longo na nane. Kakala yaveduke mgongo na hadahile kuigolosa bule. 12 Yesu viyamone, kamkema, kamulongela, “Mama, kuhonyigwa utamu wako!” 13 Yesu kamwikila makono, bahaja lukuli lwake lugoloka, nayo kamgwaa nhogolwa Mulungu.

14 Lakini mkulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu kagevuzika kwavija Yesu kamuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila. Avo kawalongela wanhu, “Mnazo siku sita za kusang'hana. Mzisiku azo, mwize muhonyigwe, lakini sekemwize kudisiku da Kubwihila!”

15 Mndewa kamwidika, “Mweye mwa wanafiki! Vino, nani kumwenu yoleka kumfungula ng'ombe wake hebu mhunda wake kulawa mdizizi na kumulongoza yachole kung'wa mazi mwiisiku ya Kubwihila? 16 Mtwanzi ino kolawa mulukolo lwa Abulahamu. Nayo kakala yagogigwe na Mwenembago kwa miyaka longo na nane. Vino halondeke kulekesigwa mwiisiku ya Kubwihila?” 17 Mbuli azo ziyalongile Yesu ziwatenda waja wamwihile wagwe kinyala, lakini wanhu wayagwe wakala wodeng'helela kwa mbuli zose za unzonza ziyasang'hane Yesu.

Lusimo lwa mbeyu ndodo ya haladali

Mat 13:31-32; Mlk 4:30-32

18 Abaho Yesu kawauza, “Vino Undewa wa Mulungu uigala na choni? Vino niusimulile kwa lusimo gani? 19 Uigala na kija kilawilile kwa munhu yasolile mbeyu ndodo ya haladali na kuihanda mumgunda wake. Mbeyu ayo yota na kuwa mbiki mkulu, na ndege wazenga mvulu zao mna gamatambi gake.”

Lusimo lwa mela
Mat 13:33

20 Yesu kawauza kabili, “Vino Undewa wa Mulungu uigala na choni? 21 Uigala na kija kilawilile kwa mtwanzi yasolile mela na kuditibwiliza hamoja na madebe mabili ga usage, abaho usage wose ugongomoka.”

Mulango msisili
Mat 7:13-14, 21-23

22 Yesu kagendelela na mwanza wake kuchola Yelusalemu, kubitila kuna gamabuga na vijiji kowapetela wanhu. 23 Munhu imoja kamuuza, “Go mkulu, vino wonda wakomboligwe wanhu wadodo waiyeka?”

Yesu kawedika, 24 “Gangamaleni mwingile kubitila ulwivi msisili, kwavija wanhu wengi wolonda kwingila lakini honda wadahe bule. 25 Mwene ng'anda kokwinuka na kuhinda ulwivi. Mweye mokwima kunze na kusonga kugong'onda ulwivi molonga, ‘Mndewa, tuvugulile!’ Nayo kowedika, ‘Sikujuwile kumulawa!’ 26 Mweye momwidika, ‘Tuja na kung'wa hamoja na gweye, na gweye kutufundiza kudibuga jetu!’ 27 Lakini heyo kolonga kabili, ‘Sikujuwile kumulawa! Segeleni kumwangu, mweye mose mutenda nzambi!’ 28 Baho molila na kudafuna meno mwahawona Abulahamu na Isaka na Yakobo na watula ndagu wose wa Mulungu muundewa wa Mulungu, kuno mweye wenyego mwasigwa kunze! 29 Wanhu wokwiza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na mwambu wa kudihongela zuwa, kulawa mwambu wa kasikazini na mwambu wa kusini, wokala hasi muulujo muundewa wa Mulungu. 30 Abaho wanhu waja weli wa ikimambukizo sambi wokuwa wa ichanduso, na waja weli wa ichanduso sambi wokuwa wa ikimambukizo.”

Yesu koinogela Yelusalemu
Mat 23:37-39

31 Kipindi kikija Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu, wamulongela, “Segela hanhu hano uchole hanhu hayagwe, kwavija Helode kolonda kukukoma.”

32 Yesu kawedika, “Gendeni mkamulongele vino ija kizongo, ‘Nolava vinyamkela na kuhonya watamu lelo na mayo, na siku da kadatu nomambukiza sang'hano yangu!’ 33 Hata avo lelo, mayo, na kisindo nogendelela na mwanza wangu, kwavija hailondeka mtula ndagu wa Mulungu yafile kunze ya buga Yelusalemu.

34 “Gweye Yelusalemu! Gweye Yelusalemu! Kowakoma watula ndagu wa Mulungu na kuwatowa kwa mabwe waja Mulungu yawatumile kumwako! Miyanza mingapi nilonda kuwahagata wanago kwa makono gangu, kamba vija nguku viyovihagata vinziya vake mna gamabawa gake, lakini hulondile bule! 35 Sambi lola, Ng'anda yenu ya Mulungu ilekigwa vihame! Na niye nowalongela, hondamumbone kabili mbaka siku dija vondamulonge, ‘Mulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa!’ ”

14

Yesu komuhonya munhu mtamu

1 Mwiisiku imoja ya Kubwihila, Yesu kachola kuja lujo mng'anda ya mkulu imoja wa Mafalisayo, wanhu wakala womulola goya Yesu. 2 Munhu imoja yakalile na utamu wa kuvimba lukuli keza kwa Yesu. 3 Yesu kawauza wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, “Vino, vinoga kumuhonya

munhu mwiisiku ya Kubwihila hebu havinogile bule?”
4 Lakini wao hawalongile mbuli yoyose bule. Yesu kamsola mtamu ija, kamuhonya, abaho kamuleka yachole. 5 Abaho kawauza, “Vino nani kumwenu yeli na mwana hebu ng'ombe, yahadumbukila mdikolombo mwiisiku ya Kubwihila, hamulava mwiisiku ayo?”
6 Lakini wao hawadahile kumwidika mbuli ino.

Uhole na moyo unogile

7 Yesu kawona wanhu waja wagonekigwe viwakalile wosagula vigoda va kuulongozi. Avo kawalongela wose lusimo luno, 8 “Munhu yahakugoneka kuna idizengele, sekeukale mvigoda va haulongozi, kwavija kodaha kwiza munhu yagonekigwe yeli munhu mkulu kubanza gweye, 9 na munhu yawagoneke mose wabili kokwizila na kukulongela, ‘Segela aho haukalile umulekele miyago.’ Baho kogwa kinyala mgameso ga wanhu na kobwela kukala kuna ivigoda va kukisogo. 10 Lakini wahagonekigwa kuna ulujo, genda ukakale kuna ivigoda va kukisogo, muladi munhu yakugoneke yaheza yakulongele, ‘Mbwigangu, izo ukale kuna ivigoda va haulongozi.’ Baho kopata nhogolwa mgameso ga wanhu wose wagonekigwe. 11 Kwavija waja wose woitenda wenyego wanhu wakulu wotendigwa wanhu wadodo, na waja woitenda wenyego wanhu wadodo wotendigwa wanhu wakulu.”
12 Abaho Yesu kamulongela ija yamgoneke, “Kamba kowatanda wanhu lujo lwa imisi hebu lwa ichungulo, sekeuwagoneke mbwiga zako, hebu ndugu zako, hebu matajili hebu wanhu welibehi na gweye. Kwavija wahatenda avo, wao nao wokugoneka na avo wokulipa vija viuwatendele wao. 13 Lakini kamba wahatenda nyimwili nyimwili, wagoneke wakiwa,, mbetembete, waholole, na waja wasuwameso, 14 na gweye kotambikiligwa, kwavija awo hawadaha kukulipa. Mulungu kokulipa mwiisiku ya kuzilibuligwa kwa wanhu wanogile.”

Lusimo lwa nyimwili nyimwili ng'hulu
Mat 22:1-10

15 Munhu imoja mna iwaja wakalile muulujo viyahulike avo, kamulongela Yesu, “Wamweda waja wonda waje lujo lwa nyimwili nyimwili muundewa wa Mulungu!”
16 Yesu kamulongela, “Munhu imoja katenda nyimwili nyimwili ng'hulu, kawagoneka wanhu wengi. 17 Viivikile saa ya nyimwili nyimwili, kamtuma msang'hanaji wake yakawalongele wanhu wagonekigwe weze, kwavija kila kinhu kitandigwa. 18 Lakini kila munhu kalava kitala chake.

Munhu wa ichanduso ka-
mulongela msang'hanaji ija,
‘Nigula mgunda, avo nolon-
deka nikaulole. Chonde,
ndeka nyhole.’ 19 Iyagwe
kalonga, ‘Nigula ng'ombe
longo wa kulimila, avo vino
na muumwanza, nochola
kuwageza. Chonde, ndeka
nyhole.’ 20 Iyagwe kalonga,
‘Sambi sambi nisola mwehe,
avo sidaha kwiza.’
21 “Msang'hanaji ija
kabwela na kumulongela
mbuli zose zino mkulu
wake. Mkulu wake kage-
vuzika ng'hani, kamulongela
msang'hanaji wake, ‘Lopola
ugende mzinzila mhanda
na mna gamabuga, uwa-
gale hano wanhu wakiwa,
waholole, wasuwameso na
mbetembete.’ 22 Bahaja
msang'hanaji ija kamu-
longela, ‘Go mkulu, gago
gose gasang'hanigwa, lakini
kuna gati disigala.’ 23 Avo
mkulu ija kamulongela
msang'hanaji wake, ‘Lawa
kunze uchole mzinzila
na mna gamakulugumbi
ukawalongele wanhu weze,
muladi ng'anda yangu
imeme. 24 Nowalongela
kweli, kuduhu hata munhu
imoja mna iwaja wag-
onekigwe walemile kwiza
yonda yalanze lujo lwangu!’
”

Kudununzika sama ya kuwa mwanahina
Mat 10:37-38

25 Baho lunhu lwa wanhu
vilukalile lomkweleleza,
Yesu kahinduka, kawalon-
gela, 26 “Munhu yoyose
yokwiza kumwangu na kuno
kowanogela ng'hani tatake
na mamake na mwehe wake
na wanage na lumbu zake
na ndugu zake na vivija
kamba kounogela ng'hani
ugima wake mwenyego
kubanza kumnogela Kilisito,
hadaha kuwa mwanahina
wangu. 27 Na munhu yoyose
haupapa msalaba wake
na kunikweleleza, hadaha
kuwa mwanahina wangu.
28 “Vino nani kumwenu
yahalonda kuzenga lingo,
tanhu hakala hasi na
kugelegeza sente za kudizen-
gela, muladi yajuwe kamba
kana sente za kumambukiza
sang'hano yake? 29 Buleavo,
yahamambukiza kuzenga
chandusilo, kolemelwa
kumambukiza kuzenga
dilingo, na wose wachone
acho kilawilile womseka,
30 wolonga, ‘Munhu ino
kasonga kuzenga, lakini
kalemelwa kumambukiza
sang'hano yake!’
31 “Hebu mndewa gani
yahaitanda kuchola kuitowa
na mndewa iyagwe, tanhu
hakala hasi na kugelegeza
kamba heyo na wakalizi zake
elufu kumi kodaha kuitowa
na mndewa miyage yeli
na wakalizi elufu ishilini?
32 Kamba yahona hadaha,
kowatuma wasenga zake
wakaiting'hane na mn-
dewa iyagwe, wampule
wailumbe yang'hali kutali.”
33 Yesu kamambukiza ku-
longa, “Vivo ili kumwenu,
kuduhu munhu yodaha
kuwa mwanahina wangu
mbaka yaleke kila kinhu
kiyali nacho.

Mkele ubanangike
Mat 5:13; Mlk 9:50

34 “Mkele unoga, lakini wa-
hagiza ukali wake, kuduhu
nzila ya kuubweza kabili.
35 Haufaya kwa isi hebu mna
imbolea, lakini wokwasigwa.
Yeli na magwiti yahulike!”

15

Lusimo lwa ng'hondolo yapotele
Mat 18:12-14

1 Siku dimoja wabokela
kodi wengi na wanhu
wayagwe wotenda nzambi
wachola kumtegeleza Yesu.
2 Mafalisayo na wafundiza
Malagizo ga Musa wasonga
kunung'unika, “Munhu ino
kowabokela wanhu wotenda
nzambi na kuja nao!” 3 Avo
Yesu kawalongela lusimo
luno.
4 “Vino kamba imoja
wenu kana ng'hondolo gana,
abaho ng'hondolo imoja
kapotela, vino kotenda
choni? Kowaleka waja
malongo tisa na tisa ku-
luwala, na kuchola kumza-
hila ija yapotele mbaka
yampate. 5 Yahampata,
kodeng'helela na kumwika
mmaega gake, 6 na kumgala
ukae. Abaho kowakema
hamoja mbwiga zake na
wanhu weli behi nayo
na kowalongela, ‘Miyenu
nodeng'helela kwavija nim-
pata ng'hondolo wangu
yapotele. Avo tudeng'helele
hamoja!’ 7 Nowalongela,
avo vondaiwe, hokuwa na
ndeng'helelo ng'hulu kuu-
langa mbuli ya munhu imoja
mwene nzambi yahaleka
nzambi zake, kubanza waja
malongo tisa na tisa wogesa
wanoga na hawalonda
kuzileka nzambi zao.”

Lusimo lwa sente ipotele

8 “Hebu mtwanzi yeli
na sente longo yahagiza
imoja, kotendaze? Kobwinha
taa, kofagila ng'anda yake,
na kulola goya kila hanhu
mbaka yaipate. 9 Yahaipata,
kowakema hamoja mb-
wiga zake na wanhu weli
behi yake, kowalongela,
‘Nodeng'helela ng'hani
kwavija niipata sente yangu
ipotele. Avo tudeng'helele
hamoja!’ 10 Vivija nowa-
longela, wasenga wa Mu-
lungu wodeng'helela mbuli
ya munhu imoja mwene
nzambi yahaleka nzambi
zake.”

Lusimo lwa mwana yapotele

11 Yesu kagendelela ku-
longa, “Kukala na munhu
imoja yakalile na wana
wabili. 12 Ija imdodo ka-
mulongela tatake, ‘Tata, nig-
welele uhazi wangu sambi.’
Avo munhu ija kawagolela
uhazi wao wanage awo
wabili. 13 Hazibitile siku
nyingi, ija imdodo kachuuza
uhazi wake. Abaho kafunga
mwanza na sente ziyap-
atile, kachola isi ya kutali,
ako kazinanga sente zose
ziyapatile. 14 Kamambukiza
kila kinhu kiyakalile nacho.
Abaho lufilili lwa nzala
lulawililа mwiisi ija, nayo

kakala kaduhu kinhu chochose kisigale. 15 Avo kachola kusang'hana kibaluwa kwa munhu imoja wa isi ija, munhu ayo kamtuma mumgunda wake yasusile nguluwe. 16 Kakala kosulukila kuja maganda gawadile nguluwe, lakini kuduhu munhu yamgwelele kinhu chochose cha kuja. 17 Abaho kagelegeza na kulonga, 'Tatangu kana wasang'hanaji wengi, woja mbaka wosigaza na niye hano nofa na nzala! 18 Nosegela na kuchola kwa tatangu na kumulongela, Tata, nimtenda Mulungu nzambi, na vivija nikutendela gweye nzambi. 19 Sifaya kukemigwa mwanago. Nhende kamba imoja wa wasang'hanaji zako.' 20 Avo kafunga mwanza wa kubwela kwa tatake.

"Viyakalile yang'hali kutali, tatake kamona. Kamonela bazi mwanage, avo kamkimbilila, kamuhagatila na kamnonela. 21 Mwanage kamulongela, 'Tata, nimtenda Mulungu nzambi, na vivija nikutendela gweye. Sifaya kukemigwa mwanago.' 22 Lakini tatake kawakema wasang'hanaji zake. Kawalongela, 'Lopoleni! Galeni kiwalo kinogile mumvaze. Mvazeni pete mkidole chake na vilatu mmagulu gake. 23 Abaho choleni mumgale bofu da ng'ombe dinonile mudichinje, wose tuje na kudeng'helela! 24 Kwavija mwanangu ino kakala yafile lakini sambi mgima. Kakala yapotele lakini sambi koneka.' Avo wasonga kudeng'helela.

25 "Kipindi acho mwanage imkulu kakala kumgunda. Viyakalile behi na ing'anda, kahulika nyila na wanhu wovina. 26 Avo kamkema msang'hanaji imoja, kamuuza, 'Ako kuna choni?' 27 Msang'hanaji ayo kamwidika, 'Mdodo wako kabwela ukae, na tatako kamchinjila bofu da ng'ombe dinonile, kwavija kabwela mgima!'

28 "Ija imwana mkulu kagevuzika ng'hani, avo kalema kwingila mng'anda. Tatake kalawa kunze na kumpula yengile mng'anda. 29 Lakini kamwidika tatake, 'Lola, miyaka yose ino niye nokusang'hanila kamba msang'hanaji, na silemile lagizo jako jojose. Kungwaa choni? Hunigwelele hata mbuzi nideng'helele na mbwiga zangu! 30 Lakini mwanago ino kananga vinhu vako mbuli ya ugoni, na viyabwelile ukae kumchinjila bofu da ng'ombe dinonile!' 31 Tatake kamwidika, 'Mwanangu, kipindi chose kukala na niye, na vinhu vose vinilinavo vako. 32 Lakini tulondeka tudeng'helele na kusekelela, kwavija mdodo wako kakala yafile lakini sambi mgima, kakala yapotele lakini sambi koneka!' "

16

Lusimo lwa mulolesaji

mbala

1 Yesu kawalongela
wanahina zake, “Kukala
na tajili imoja yakalile na
mulolesaji wa vinhu vake.
Tajili ayo kalongeligwa
kamba mulolesaji ayo ko-
nanga sente zake. 2 Avo
kamkema mng'anda, ka-
muuza, ‘Mbuli gani zimhu-
lika kumwako? Mhetela
vinhu vose viubokele na vija
viulavile, kwavija hudaha
kuwa mulolesaji wa vinhu
vangu kabili.’ 3 Mulolesaji
ija kailongela, ‘Mkulu wangu
konilekesa usang'hano.
Notenda choni? Kulima
sidahile bule, na kupula
nokona kinyala. 4 Sambi no-
juwa choni chonda nhende
muladi nahalavigwa mna
isang'hano, niwe na mbwiga
wa kunibokela mzikae zao!’
5 “Avo kawakema wanhu
wose wakalile wodaigwa
na mkulu wake. Kamuuza
wa ichanduso, ‘Kodaigwa
choni na mkulu wangu?’
6 Nayo kamwidika, ‘Madebe
gana ga mavuta.’ Mulolesaji
ija kamulongela, ‘Sola cheti
chako, kala hasi, lopola
wandike malongo matano.’
7 Abaho kamuuza iyagwe,
‘Na gweye kodaigwa choni?’
Nayo kamwidika, ‘Viloba
gana va ngano.’ Mulolesaji
ija kamulongela, ‘Sola cheti
chako, wandike malongo
nane.’
8 “Mkulu wa ija mulole-
saji mbala kamtogola kwav-
ija katenda vinhu kwa ubala.
Kwavija wanhu wa mwiisi
ino wabala ng'hani mna zim-
buli zao kubanza wanhu wa
kumulenge.”
9 Yesu kagendelela ku-
longa, “Avo nowalonge-
leni, itendeleni umbwiga
kubitila vinhu va mwiisi,
muladi vahamala mudahe
kubokeligwa kuna ikae
ya ugima wa mazuwa
gose. 10 Munhu yoyose
yotamaniligwa mna ivinhu
vidodo, kotamaniligwa mna
ivinhu vikulu. Na munhu
yoyose hatamaniligwa mna
ivinhu vidodo, vivija hata-
maniligwa mna ivinhu
vikulu. 11 Avo kamba mweye
hamutamaniligwa kulolesa
mali za mwiisi, modahaze
kutamaniligwa kulolesa mali
za kuulanga? 12 Na kamba
hutamaniligwa kulolesa
vinhu va munhu iyagwe,
nani yonda yakugwee vinhu
vako mwenyego?
13 “Kuduhu msang'hanaji
yodaha kuwasang'hanila
wakulu wabili. Kwav-
ija komwihila imoja na
kumnogela iyagwe, hebu
koilumba na imoja na kum-
beza iyagwe. Hamudaha
kumsang'hanila Mulungu
hamoja na mali.”

Ulonzi uyagwe wa Yesu

Mat 11:12-13; 5:31-32; Mlk 10:11-12

14 Mafalisayo viwazi-
hulike mbuli zino zose,
wamzeha Yesu, kwavija
wakala wanogelwa na sente.
15 Yesu kawalongela, “Mw-
eye awo wanhu muitenda
munoga mgameso ga wanhu,
lakini Mulungu kaijuwa
mizoyo yenu. Kwavija vinhu
vikoneka vinoga ng'hani

kwa wanhu, mgameso ga Mulungu vokoneka viha.
16 “Malagizo ga Musa na maandiko ga watula ndagu wa Mulungu vikala vipetigwa mbaka kipindi cha Yohana Mbatizaji. Kusongela aho, Mbuli Inogile ya Undewa wa Mulungu yopetigwa, na kila munhu kowamba kokwingila. 17 Lakini vibuha ng'hani kwa ulanga na isi kupotela, kubanza kinhu kidodo ng'hani kupotela mna Gamalagizo.
18 “Mbigalo yoyose yomwasa mwehe wake na kusola mtwanzi iyagwe, kotenda ugoni. Na mbigalo yomsola mtwanzi ija yasigwe, nayo kotenda ugoni vivija.

Munhu tajili na Lazalo

19 “Kukala na tajili imoja yavalile viwalo va sente nyingi ng'hani na kuja goya kila siku. 20 Vivija kukala na munhu imoja mkiwa yakemigwe Lazalo, kamema vilonda lukuli lose, kakala yokwikigwa muulwivi lwa tajili ija. 21 Lazalo kakala yosulukila kuja vilagale muimeza ya tajili ayo. Na umbwa wakala wokwiza na kumulambita mvilonda vake.
22 “Abaho mkiwa ija kafa na kasoligwa na wasenga wa kuulanga mbaka behi ya Abulahamu. Tajili ayo nayo kafa na kazikigwa. 23 Ako kowochola wanhu wafile, kakala kodununzika ng'hani. Kenula meso gake, kamona Abulahamu kwa kutali na Lazalo kakala behi yake. 24 Avo kamkema kwa sauti ng'hulu, ‘Tata Abulahamu! Nyonele bazi! Mtume Lazalo yazabike kidole chake mgamazi, yaluhoze lulimi lwangu, kwavija nogaya ng'hani muumoto uno!’
25 “Lakini Abulahamu kamulongela, ‘Mwanangu, kumbuka muugima wako kubokela vinhu vinogile, nayo Lazalo kabokela vihile. Lakini sambi Lazalo kobwihila, na gweye kodununzika. 26 Hata avo, hagati yetu tweye na mweye hekigwa kolombo kulu, muladi munhu yolonda kuloka kulawa kuno kwiza kumwenu sekeyadahe, hebu munhu yoyose kulawa kumwenu sekeyaloke kwiza kumwetu!’ 27 Tajili ija kalonga, ‘Nokupula gweye, tata Abulahamu, umtume Lazalo kuna ikae ya tatangu, 28 ako kuna ndugu zangu watano. Muleke yachole yakawazume muladi sekeweze hanhu hano ha kudununzika!’
29 “Abulahamu kalonga, ‘Ndugu zako wanago maandiko ga Musa na ga watula ndagu wa Mulungu ga kuwazuma. Wawategeleze wao kiwolonga!’ 30 Tajili ija kamwidika, ‘Bule tata Abulahamu! Lakini kamba munhu yahazilibuka kulawa kwa wafile na kuwacholela, baho wozileka nzambi zao!’ 31 Lakini Abulahamu kamulongela, ‘Kamba hawagagoga maandiko ga Musa na watula

ndagu wa Mulungu, honda
wategeleze hata kamba
munhu yahazilibuka kulawa
kwa wafile!' "

17

Nzambi
Mat 18:6-7, 21-22; Mlk 9:42

1 Yesu kawalongela
wanahina zake, "Vinhu
vondaviwatende wanhu
watende nzambi volaw-
ilila, lakini kogaya munhu
ija yovitenda vilawilile!
2 Yokuwa vinoga kwa
munhu ayo yagodekigwe
dibwe kulu da kudugila
msingo na yasigwe mbahali,
kubanza kumuhonza imoja
wa wadodo wano yatende
nzambi. 3 Avo iteganyeni!

"Ndugu yako yahaku-
tendela nzambi, umzume.
Yahatogola, gela kumgongo.
4 Yahakutendela nzambi
miyanza saba kwa siku
dimoja, na kila yaheza
kumwako kolonga, 'Ng'hosa,'
kolondeka ugele kumgongo."

Tamanilo

5 Watumigwa wamulon-
gela Mndewa, "Twengezele
tamanilo."
6 Mndewa kawedika,
"Maza tamanilo jenu da-
hakuwile dodo kamba
mbeyu ndodo ya haladali,
mwahadahile kuulongela
mbiki uno wa mkuyu,
'Ng'oka ukaihande mbahali!'
nao wahawatogolele.

Sang'hano ya msang'hanaji

7 "Vino nani kumwenu yeli
na msang'hanaji yomulimila
hebu kosusila ng'hondolo,
yahabwela kumgunda, ko-
mulongela yalopole kuja lujo
lwake? 8 Bule. Lakini komu-
longela, 'Uitande, nitandile
lujo lwangu, unisang'hanile
mbaka ng'homeleze kuja
na kung'wa, abaho na
gweye koja na kung'wa.'
9 Vino komgwaa nhogolwa
msang'hanaji ayo kwavija
kasang'hana gaja galag-
ilizigwe? 10 Vivo ili kumwenu
mweye, mwahatenda vose
vimulagilizigwe, longeni,
'Tweye twa wasang'hanaji
wadodo, tusang'hana kija
kitulondigwe kusang'hana!'
"

Yesu kowahonya wanhu longo

11 Yesu viyakalile mnzila
kochola Yelusalemu, kabitila
mzimbaka za vijiji va
Samalia na Galilaya.
12 Viyakalile kokwingila mna
ikijiji kimoja, mumo kukala
na wanhu longo wakalile na
utamu wa dikulu, wemile
kutali. 13 Waguta, "Go mkulu!
Yesu! Tonele bazi!"

14 Yesu kawona, kawalon-
gela, "Gendeni mkailaguse
kwa walava nhosa."

Viwakalile mnzila wo-
chola, wahona. 15 Imoja wao
viyone kahona, kabwele-
ganya kwa Yesu kuno komg-
waa nhogolwa Mulungu kwa
sauti ng'hulu. 16 Kamgwila
Yesu mmagulu kingubang-
guba, kamtogola. Munhu
ayo kakala Msamalia. 17 Yesu
kalonga, "Vino hawakalile
wanhu longo wahonyigwe?
Wayagwe tisa wa kwahi?

18 Vino kuduhu iyagwe yabwelile kumgwaa nhogolwa Mulungu, ila munhu ino hali muyahudi?" 19 Abaho Yesu kamulongela munhu ija, "Ima na uchole. Kutamanila kwako kukuhonya."

Kwiza kwa Undewa wa Mulungu
Mat 24:23-28, 37-41

20 Mafalisayo wayagwe wamuuza Yesu Undewa wa Mulungu vondawize. Yesu kawedika, "Undewa wa Mulungu hawiza kwa kukoneka kwa meso. 21 Kuduhu munhu yonda yalonge, 'Lola, uno hano!' hebu 'Uja haja!' Kwavija Undewa wa Mulungu wa mgati mmwenu."

22 Abaho kawalongela wanahina zake, "Kipindi chokwiza vonda mulonde kuyona siku imoja mwiizisiku za Mwana wa Munhu, lakini hondamuyone bule. 23 Baho wanhu wowalongela, 'Loleni kakuja!' hebu 'Loleni, kahano!' Sekemuwakweleleze. 24 Kwavija kamba vija lumwesa vilulawilila kulanga na kumwemwesa kulawa mwambu umoja mbaka mwambu uyagwe, vivo vondayawe Mwana wa Munhu mwiisiku yake. 25 Lakini tanhu kolondeka yadununzike ng'hani na kulemigwa na wanhu wa lukolo luno. 26 Kamba viikalile mna ikipindi cha Nuhu, vivo vondaiwe mziisiku za Mwana wa Munhu. 27 Kila munhu kakala koja na kung'wa, kusola na kusoligwa mbaka siku ija Nuhu viyengile mdisafina. Mvula ng'hulu itowa na kuwakoma wanhu wose. 28 Vivija kamba viilawilile mna ikipindi cha Lutu. Wanhu wagendelela kuja na kung'wa, kugula na kuchuuza, kuhanda na kuzenga. 29 Lakini siku ija Lutu viyasegele Sodoma, moto na mabwe gokwaka vilagala hasi na kuwakoma wose. 30 Vivo vondaiwe mwiisiku Mwana wa Munhu vonda yagubuligwe.

31 "Mwiisiku ayo, munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake sekeyahumuluke mng'anda kusola vinhu vake, vivija munhu yeli kumgunda sekeyabwele ukayake. 32 Kumbukeni gampatile mwehe wake Lutu. 33 Munhu yoyose yolonda kuukombola ugima wake mwenyego, kowagiza, na yoyose yowagiza ugima wake, koukombola. 34 Nowalongela, kilo acho wanhu wabili wawasile mulusazi lumoja, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa. 35 Watwanzi wabili woduga sembe hamoja, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa. 36 Wanhu wabili wokuwa kumgunda, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa."

37 Wanahina zake wamuuza, "Vino, kwahi Mndewa?"

Yesu kawedika, "Kokose kuli na mzoga, baho honda waiting'hane mhungu."

18

Lusimo lwa mgane na msemi

1 Abaho Yesu kawafundiza wanahina zake kwa
lusimo kamba siku zose
wolondeka kumpula Mulungu na sekewadonhe.
2 Kalonga, “Kudibuga dimoja
kukala na msemi yakalile
hamdumba Mulungu hebu
kuwatonga wanhu. 3 Vivija
kudibuga dijo, kukala na
mgane imoja yakalile kom-
gendela msemi ayo baho kwa
baho, kampula, ‘Ngwelele
haki yangu kulawa kwa
munhu yanitendele gehile.’
4 Siku nyingi msemi ayo
hamtegeleze mgane ayo,
lakini kumwande kailongela,
‘Hata kamba simdumba
Mulungu hebu kuwatonga
wanhu, 5 lakini kwavija
mgane ino konigaza, nomg-
waa haki yake, kwavija
nahaleka, kogendelela kwiza
hano na kunigaza!’ ”
6 Abaho Mndewa kagen-
delela kulonga, “Tegelezeni
kiyalongile msemi ija yehile.
7 Vino, Mulungu honda
yawagwee haki wanhu
zake yawasagule, wom-
ulilila imisi na ikilo? Vino
kokawa kuwategeleza?
8 Nowalongela, kowag-
waa haki yao himahima.
Lakini Mwana wa Munhu
vondayeze, vino kodivika
tamanilo mwiisi?”

Lusimo lwa Mfalisayo na mbokela kodi

9 Abaho Yesu kawalongela
lusimo luno wanhu waja
wakalile woitapa wanoga
na kuwabeza wayagwe.
10 “Kukala na wanhu wabili
wacholile kumpula Mulungu
kuna Ing'anda ya Mulungu.
Imoja kakala Mfalisayo na
iyagwe kakala mbokela kodi.
11 “Mfalisayo ayo kainega
kumgwazo na kumpula
Mulungu, ‘Go Mulungu,
nokugwaa nhogolwa kwav-
ija niye sili kamba wanhu
wayagwe, wabokaji, wo-
tenda gehile, hebu wagoni.
Wala sili kamba ino mbokela
kodi. 12 Niye nofunga kuja
miyanza mibili mzisiku saba,
na nolava fungu da longo da
vinhu vangu vose vinipata!’
13 “Lakini ija mbokela kodi
kema kutali, hadahile hata
kwinula meso gake kuu-
langa, lakini kaitowa mham-
baga yake kwa usungu, ka-
longa, ‘Go Mulungu, nyonele
bazi, niye notenda nzambi!’
14 Nowalongela, mbokela
kodi ija kachola ukayake
kuno katendigwa kanoga
mgameso Mulungu kubanza
ija Mfalisayo. Kwavija wose
woitenda wanhu wakulu
wohumulusigwa, na waja
woihumulusa wotendigwa
wanhu wakulu.”

Yesu kowatambikila wana wadodo

Mat 19:13-15; Mlk 10:13-16

15 Wanhu wayagwe
wamgalila Yesu wana
wadodo yawekile makono.
Wanahina viwone avo,
wawakomhokela. 16 Lakini
Yesu kawakema iwana,
kalonga, “Walekeni wana
wadodo weze kumwangu,
sekemuwagomese, kwav-
ija Undewa wa Mulungu
wa wanhu kamba wano.
17 Nowalongeleni ukweli!

Munhu yoyose yolema kuubokela Undewa wa Mulungu kamba mwana mdodo, honda yengile ng'o!"

Munhu tajili
Mat 19:16-30; Mlk 10:17-31

18 Mkulu imoja kamuuza Yesu, "Mfundiza Unogile, nhende choni niupate ugima wa mazuwa gose?"

19 Yesu kamuuza, "Habali kong'hema, 'unogile'? Kuduhu yanogile, ila Mulungu yaiyeka. 20 Kugajuwa Malagizo, 'Sekeutende ugoni, sekeukome, sekewibe, sekeulonge uvizi, wategeleze tatako na mamako.' "

21 Munhu ija kedika, "Gago gose nigagoga toka haudodo."

22 Yesu viyahulike avo, kamulongela, "Kuhungukiligwa na kinhu kimoja. Chuuza vose viulinavo, uwagwee sente wanhu wakiwa, na gweye kokuwa na ngama yako kuulanga. Abaho wize unikweleleze." 23 Lakini munhu ayo viyahulike avo, kanyunyuwala kwavija kakala tajili ng'hani.

24 Yesu viyamone kanyunyuwala, kalonga, "Vino avo vonda iwe vidala kwa wanhu matajili kwingila Muundewa wa Mulungu! 25 Kwavija vibuha kwa ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia, kubanza tajili kwingila muundewa wa Mulungu."

26 Wanhu wamuhulike, wamuuza, "Avo lelo nani yonda yadahe kukomboligwa?"

27 Yesu kawedika, "Vinhu havidahika kwa wanhu, kwa Mulungu vodahika."

28 Abaho Petulo kalonga, "Lola! Tweye tuvileka vinhu vetu vose, tukukweleleza gweye."

29 Yesu kawalongela, "Nowalongela kweli, munhu yoyose yoleka kae yake hebu mwehe wake hebu ndugu zake hebu tatake na mamake hebu wanage mbuli ya Undewa wa Mulungu, 30 kobokela vinhu vingi ng'hani mna ikipindi kino na kobokela ugima wa mazuwa gose mna ikipindi chonda kize."

Yesu kolonga lwakadatu mbuli ya ifa yake
Mat 20:17-19; Mlk 10:32-34

31 Yesu kawagala hamgwazo wanahina zake longo na wabili, kawalongela, "Tegelezeni! Tochola Yelusalemu. Kuko kila kinhu chandikigwe na watula ndagu wa Mulungu mbuli ya Mwana wa Munhu cholawililа. 32 Kwavija kogeligwa mmakono ga wanhu haweli Wayahudi, nao womzeha, womuliga, na womtemela mate. 33 Womtowa mbalati na kumkoma, lakini siku da kadatu kozilibuka."

34 Lakini wanahina hawazijuwile bule mbuli azo, kwavija wakala wafisigwe na hawakijuwile kija kiyakalile yokilonga Yesu.

Yesu komuhonya msuwameso
Mat 20:29-34; Mlk 10:46-52

35 Yesu viyakalile behi na
kuvika Yeliko, munhu imoja
yakalile msuwameso kakala
hamgwazo mnzila, kopula.
36 Munhu ayo viyahulike
lunhu lwa wanhu lobita,
kauza, “Kuna choni?”
37 Wanhu wamulongela,
“Yesu wa Nazaleti kobita.”
38 Nayo kakemelela, “Yesu!
Mwana wa Daudi! Nyonele
bazi!”
39 Wanhu walongole
wamkomhokela, wamulon-
gela yanyamale. Lakini heyo
kagendelela kukemelela
ng'hani, “Mwana wa Daudi!
Nyonele bazi!”
40 Avo Yesu kema, kala-
giza munhu ija yagaligwe
kumwake. Viyavikile behi,
Yesu kamuuza, 41 “Kolonda
nikutendele choni?”
Nayo kamwidika, “Go
mkulu, nolonda kulola.”
42 Yesu kamulongela,
“Lola! Kutamanila kwako
kukuhonya.”
43 Bahaja munhu ija
kadaha kulola, kamk-
weleleza Yesu kuno komg-
waa nhogolwa Mulungu.
Wanhu wose viwone avo,
wamgwaa nhogolwa Mu-
lungu.

19

Yesu na Zakayo

1 Yesu kachola kudibuga
da Yeliko, na kakala yobita
mzinzila za buga dijo. 2 Kuko
kukala na mkulu imoja wa
wabokela kodi yakemigwe
Zakayo, nayo kakala tajili.
3 Kakala kolonda kumona
Yesu, lakini hadahile mbuli
ya lunhu lwa wanhu na
kwavija kakala mguhi.
4 Avo kakimbila haulongozi
wa lunhu luja, kakwela
mumbiki wa mkuyu mu-
ladi yamone Yesu, yakalile
yochola kubitila nzila ija.
5 Yesu viyavikile hanhu aho,
kalola uchanha, kamulon-
gela, “Zakayo, himahima
humuluka hasi, kwavija lelo
nolondeka kukala mng'anda
yako.”
6 Zakayo kahumuluka
himahima, kamgoneka Yesu
kwa kudeng'helela. 7 Wanhu
wose wagone ago, wasonga
kunung'unika, walonga,
“Munhu ino kachola kukala
mng'anda ya munhu mwene
nzambi!”
8 Zakayo kema, kamu-
longela Yesu, “Go Mkulu,
tegeleza! Nowagwaa wakiwa
nusu ya vinhu vangu, na
kamba nimboka munhu
yoyose kinhu, nombwezela
miyanza mine.”
9 Yesu kamulongela, “Lelo
ukombozi uvika kwa wanhu
wa lubuga luno, kwavija
munhu ino nayo kolawa
mulukolo lwa Abulahamu.
10 Kwavija Mwana wa
Munhu keza kuwazahila
na kuwakombola waja
wapotele.”

Lusimo lwa wasang'hanaji longo

Mat 25:14-30

11 Wanhu viwakalile
wotegeleza gago, Yesu kagen-
delela kuwalongela lusimo.
Baho kakala mmabehi na
Yelusalemu, nao wagesa
kamba Undewa wa Mu-
lungu wa mmabehi kulaw-
ililа. 12 Avo kawalongela,

“Kukala na munhu imoja wa lukolo lwa kindewa yafungile mwanza kuchola isi ya kutali yakatendigwe mndewa, abaho yabwele ukayake. 13 Avo yang'hali hanasegela, kawakema wasang'hanaji zake longo, kila imoja kamgwaa sente sawa, abaho kawalongela, ‘Tendeni biashala mbaka vondambwele.’ 14 Lakini wanhu wa isi yake wakala wamwihile. Avo wawatuma wasenga wagende kwa wanhu waja wakalonge, ‘Hatumulonda munhu ino yawe mndewa wetu.’

15 “Munhu ija kaupata undewa, kabwela ukayake. Baho kawalagiza wasang'hanaji zake yawagwelele sente wachole kumwake yapate kujuwa kija kiwapatile. 16 Msang'hanaji wa ichanduso keza, kalonga, ‘Go mkulu, sente zako ziunigwelele zilela miyanza longo.’ 17 Kamulongela, ‘Kutenda goya msang'hanaji unogile! Kwavija kutenda vinogile kulolesa mna ivinhu vidodo, nokutenda uwe munhu mkulu wa mabuga longo.’ 18 Msang'hanaji wa kabili keza, kalonga, ‘Go mkulu, sente zako ziunigwelele zilela miyanza mitano.’ 19 Nayo kamulongela, ‘Kokuwa munhu mkulu wa mabuga matano.’

20 “Msang'hanaji iyagwe keza, kalonga, ‘Go mkulu, sola sente zako. Nikala nizifungile goya mkikumbi. 21 Nikudumba, kwavija kuna gahigahi. Kosola vinhu va wayago kwa uvizi na kosenga vija huvihandile.’ 22 Mkulu ija kamulongela, ‘Gweye kwa msang'hanaji yehile! Nokutagusa kwa mbuli zako mwenyego! Kunijuwa nina gahigahi, nisolaga vinhu va wayangu na kusenga vija sivihandile. 23 Habali huzikile sente zangu kwa wanhu wokwika sente muladi vimbwelile nyambulile zongezeke?’

24 “Abaho kawalongela waja wemile aho, ‘Mbokeni ayo zisente, mumgwelele msang'hanaji ija yapatile sente miyanza longo ya zija ziyagweleligwe.’ 25 Lakini wao wamulongela, ‘Go mkulu, lakini heyo kanazo sente miyanza longo!’ 26 Nayo kawedika, ‘Munhu yeli na kinhu kokongezelwa, lakini ija yeliduhu kinhu, kobokigwa hata kija kidodo kiyelinacho. 27 Na sambi, waja wanihile, wondema niye niwe mndewa wao, wagaleni hano, muwakome bahano mgameso gangu!’ ”

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa deng'ho

Mat 21:1-11; Mlk 11:1-11; Yoh 12:12-19

28 Yesu viyamambukize kulonga avo, kawalongolela kuchola Yelusalemu. 29 Viyakalile behi na kuvika Betifage na Betania, habehi na Lugongo lwa Mizeituni, kawatuma wanahina zake wabili, 30 kawalongela, “Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu. Mwahengila, momvika mwana

mhunda kafungigwa, nayo yang'hali hanakweligwa na munhu. Mfunguleni mumgale hano. 31 Munhu yoyose yahawauza habali momfungula, mulongeleni, ‘Mndewa komulonda.’ ”

32 Wanahina waja wachola, wamvika kamba vija Yesu viyawalongele. 33 Viwakalile womfungula imwana mhunda, wenyego wawauza, “Habali momfungula?”

34 Nao wawedika, “Mndewa komulonda.” 35 Wamgala imwana mhunda kwa Yesu. Abaho watandika viwalo vao mumgongo wa imwana mhunda, na wamtaza Yesu kukwela. 36 Yesu viyakalile kochola, wanhu wanzanza viwalo vao mnzila.

37 Viyakalile behi na kuvika Yelusalemu, hanhu hali na mtelemuko wa Lugongo lwa Mizeituni, lunhu mkulu lwa wanahina zake lusonga kudeng'helela na kumgwaa nhogolwa Mulungu kwa sauti ng'hulu mbuli ya unzonza wauwonile. 38 Walonga, “Mulungu yamtambikile Mndewa yokwiza kwa twaga da Mulungu, tindiwalo kuulanga na ukulu kwa Mulungu!”

39 Baho Mafalisayo wayagwe wakalile muulunhu wamulongela Yesu, “Mfundiza, walagize wanahina zako wanyamale!”

40 Yesu kawedika, “Nowalongeleni, wahanyamala wano, mabwe goguta.”

Yesu kowalilila wanhu wa buga da Yelusalemu

41 Yesu viyavikile behi na buga da Yelusalemu na viyawone wanhu wa buga dijo, kawalilila, 42 kalonga, “Maza lelo mwahajuwile mbuli zilondeka kugala tindiwalo! Lakini sambi zifisigwa mgameso genu! 43 Kwavija kipindi chokwiza, wanhu wakwihile vonda wakuzengele luwa, wokuzungu-luka na kukusung'ha sung'ha kila mwambu. 44 Wokuhondahonda gweye na wanhu zako weli muuluwa wako. Kuduhu hata dibwe dimoja donda disigazigwe uchanha ya diyagwe, kwavija hukijuwile kipindi kiyezile Mulungu kukukombola!”

Yesu kokwingila Mng'anda ya Mulungu

Mat 21:12-17; Mlk 11:15-19; Yoh 2:13-22

45 Abaho Yesu kengila Mng'anda ya Mulungu, kasonga kuwawinga wanhu wakalile wochuuza vinhu, 46 kawalongela, “Yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, Mulungu kalonga, ‘Ng'anda yangu yokuwa ng'anda ya kupulila.’ Lakini mweye muitenda mhango ya wabavi!”

47 Kila siku Yesu kakala kofundiza Mng'anda ya Mulungu. Wakulu wa walava nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa, na walangulizi wa wanhu walonda kumkoma, 48 lakini hawadahile bule kutenda avo, kwavija wanhu wose wakala womtegeleza

goya, hawalondile kuswela mbuli.

20

Mbuli ya udahi wa Yesu
Mat 21:23-27; Mlk 11:27-33

1 Siku dimoja Yesu kakala Mng'anda ya Mulungu kowafundiza wanhu na kuwapetela Mbuli Inogile. Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa hamoja na wavele weza, 2 wamulongela, "Tulongele, vino kotenda mbuli zino kwa udahi wa nani? Nani yakugwelele udahi uno?"

3 Yesu kawedika, "Beteni na niye niwauze mbuli imoja. Nongeleni, 4 vino udahi wa Yohana wa kubatiza ulawa kuulanga hebu kwa wanhu?"

5 Wagesa, "Tulonge choni? Twahalonga, 'Ulawa kuulanga,' kotuuza, 'Habali, hamumtogole Yohana?' 6 Na twahalonga, 'Ulawa kwa wanhu,' lunhu lose luno lotutowa mabwe, kwavija wose wotogola kamba Yohana kakala mtula ndagu wa Mulungu." 7 Avo wamwidika, "Hatujuwile kuulawile."

8 Yesu kawalongela, "Na niye siwalongela bule notenda mbuli zino kwa udahi wa nani."

Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
Mat 21:33-46; Mlk 12:1-12

9 Abaho Yesu kawalongela wanhu lusimo luno, "Kukala na munhu imoja yahandile mizabibu mumgunda wake. Kawakodisha walimaji, abaho kachola mwiisi iyagwe na kakala siku nyingi. 10 Msimu wa kubawa zabibu viuvikile, munhu ija kamtuma msang'hanaji wake yachole kwa walimaji wamgwelele zabibu. Lakini walimaji waja wamtowa msang'hanaji ija, wamuwinga makono gaiyeka. 11 Avo kamtuma msang'hanaji iyagwe, lakini walimaji wamtowa vivija na kumuliga, wamuwinga makono gaiyeka. 12 Abaho kamtuma msang'hanaji wa kadatu. Ino nayo walimaji wamulumiza, wamwasa kunze. 13 Abaho mwene mgunda ija kalonga, 'Nhende choni? Nomtuma mwanangu nimnogele. Lamda ino womtegeleza!' 14 Lakini walimaji viwamone, wailongela, 'Ino ayo muhazi wake. Tumkome na uhazi wake wokuwa wetu.' 15 Avo wamulava kunze ya mgunda uja, wamkoma."

Yesu kawauza, "Vino, mwene mgunda kowatenda choni waja walimaji? 16 Kokwiza na kuwakoma walimaji wose awo na kowakodisha walimaji wayagwe mgunda awo wa mizabibu."

Wanhu viwahulike mbuli ayo, walonga, "Bule! Sekeilawilile avo!"

17 Lakini Yesu kawalola, kawauza, "Vino, ulonzi uno fambulo jake choni?

'Dibwe wadilemile wazengaji kamba hadifaya,
digalamuka dibwe kulu da kutamanila kubanza gose!'

18 Munhu yoyose yonda yaikwale mdibwe ajo kobeneka beneka munhu donda dimulagalile domuhonda tipitipi.”

Mbuli ya kulipa kodi
Mat 22:15-22; Mlk 12:13-17

19 Wafundiza Malagizo ga Musa na wakulu wa walava nhosa wajuwa kamba lusimo ulo kakala kowafumbila wao. Avo bahaja walonda kumgoga Yesu, lakini wawadumba wanhu. 20 Avo wazahila kipindi kinogile. Wawahonga wanhu wayagwe waitende wanoga, wawatuma wamgeze Yesu kwa kumuuza, muladi wadahe kumgoga na kumgala kwa mkulu wa Lumi. 21 Wanhu awo wamulongela Yesu, “Mfundiza, tokujuwa gweye kofundiza na kulonga ukweli, wala hutonga ukulu wa munhu, lakini kofundiza nzila za Mulungu mna ikweli. 22 Tulongele, vino vinoga kulipa kodi kwa mndewa mkulu wa Lumi hebu havinogile bule?”

23 Lakini Yesu kaujuwa mwaka ubala wao, kawalongela, 24 “Ndagusileni isente. Vino, kihanga kino na twaga dino va nani?”

Wamwidika, “Va mndewa mkulu wa Lumi.”

25 Yesu kawalongela, “Vinoga. Vinhu va mndewa wa Lumi mgweleleni mndewa wa Lumi, na va Mulungu mgweleleni Mulungu.”

26 Avo, mgameso ga wanhu hawadahile kumgoga kwa mbuli yoyose. Wakanganya ulonzi wake, wanyamala huupi.

Mbuli ya kuzilibuka kwa wafile
Mat 22:23-33; Mlk 12:18-27

27 Abaho Masadukayo, wanhu wolonga kamba kuduhu kuzilibuka kulawa kwa wafile. Wayagwe wamcholela Yesu, wamulongela, 28 “Mfundiza, Musa katwandikila, ‘Munhu yahafa na kuleka mwehe wake bila wana, ndugu yake munhu ayo kolondeka yamsole imgane, yamulelele ndugu yake yafile wana.’ 29 Kukala na ndugu saba. Ija imkulu kasola mwehe, lakini kafa bila kulela wana. 30 Wakabili kamsola mtwanzi ija, lakini nayo kafa bila wana. 31 Abaho wa kadatu kamsola. Vivo ilawilile kwa wose saba wamsola, lakini wafa bila wana. 32 Kukimambukizo, mtwanzi ija nayo kafa. 33 Lelo mwisiku ya kuzilibuka, mtwanzi ayo kokuwa mwehe wa nani? Kwavija kakala yasoligwe na wose saba.”

34 Yesu kawedika, “Wanhu wa mwiisi ino wosola na kusoligwa, 35 lakini waja wasaguligwe kuzilibuka kulawa kwa wafile na kuupata ugima wondawize, hawasola hebu kusoligwa. 36 Woigala na wasenga wa kuulanga, na hondawafe bule. Wao ni wana wa Mulungu kwavija wazilibuka kulawa kwa wafile. 37 Lakini kwa mbuli ya kuzilibuka kwa wanhu wafile, hata Musa kalagusa avo mna imbuli ya ikisolo

kikwaka baho kamkema Mndewa, ‘Mulungu wa Abulahamu na Mulungu wa Isaka na Mulungu wa Yakobo.’ 38 Heyo ni Mulungu wa wanhu wagima, siyo wa wanhu wafile. Kwavija kumwake heyo wose wagima.”

39 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe walonga, “Mfundiza, kulonga goya!” 40 Avo hawadahile kumuuza mbuli ziyagwe.

Mbuli ya Kilisito Mkombola

Mat 22:41-46; Mlk 12:35-37

41 Yesu kawauza, “Vino habali wanhu wolonga kamba Kilisito Mkombola kolawa mulukolo lwa Daudi? 42 Kwavija Daudi mwenyego kolonga mna ikitabu cha Zabuli,

‘Mndewa Mulungu kamulongela Mndewa wangu,
Kala hano mwambu wangu wa mkono wa kudila,
43 mbaka niwahume wanhu wakwihile na niweke hasi mmagulu gako.’

44 Daudi mwenyego kamkema ‘Mndewa.’ Yodahika vilihi Kilisito Mkombola yalawe mulukolo lwa Daudi?”

Yesu kowazuma wafundiza Malagizo ga Musa

Mat 23:1-36; Mlk 12:38-40

45 Wanhu wose viwakalile womtegeleza, Yesu kawalongela wanahina zake, 46 “Muiteganye na wafundiza Malagizo ga Musa. Wao wonogelwa kwanga kuno wavala mikanzu mitali, na kulamusigwa na wanhu mna gamagulilo na kukala mna ivigoda va haulongozi mzing'anda za kumpula Mulungu na mna izinyimwili nyimwili. 47 Wowonela wagane kwa kusola vinhu vao, na kuitenda wanoga kwa kumpula Mulungu kwa kulonga mbuli nyingi! Awo nhaguso yao yobanza ng'hani!”

21

Sadaka ya mgane

Mlk 12:41-44

1 Yesu kenula meso gake kawona matajili viwogela nhunza zao mkigelo cha kulavila nhuza. 2 Abaho kamona mgane mkiwa imoja kagela sente mbili ndodo. 3 Yesu kalonga, “Nowalongela ukweli, mgane ino kalava kinhu kikulu kubanza wose. 4 Kwavija matajili walava vija visigale muutajili wao, lakini mgane ino hamoja na ukiwa wake, kalava vose viyotamanila muugima wake.”

Yesu kolonga mbuli ya kubanangigwa kwa Ng'anda ya Mulungu

Mat 24:1-2; Mlk 13:1-2

5 Wanahina wayagwe wakala wolonga mbuli ya Ng'anda ya Mulungu, viizengigwe kwa mabwe ganogile na sadaka za wanhu zilavigwe kwa Mulungu. Lakini Yesu kalonga, 6 “Mogona gano gose! Siku yokwiza kuduhu dibwe dondadisigale uchanha ya

diyagwe, mabwe gose gobomoligwa."

Kugaya na kudununzika
Mat 24:3-14; Mlk 13:3-13

7 Wamuuza, "Mfundiza, vinhu avo volawilila lini? Choni chondakitendeke kulagusa kipindi cha kulawilila vinhu avo cha mmabehi?"
8 Yesu kawedika, "Muiteganye, munhu sekeyawavizile. Kwavija wanhu wengi wokwiza kwa twaga jangu, na kulonga, 'Niye ayo Kilisito!' na 'Kipindi cha mmabehi!' Lakini sekemuwakweleleze.
9 Mwahahulika ng'hondo na zumozumo, sekemudumbe, kwavija vinhu avo volondeka tanhu vilawilile, lakini kimambukizo king'hali hakinavika."
10 Yesu kagendelela kulonga, "Wanhu wa isi imoja woitowa na wanhu wa isi iyagwe, undewa umoja woitowa na undewa uyagwe.
11 Kila hanhu hokuwa na migudemo mikulu ya isi, lufilili lwa nzala na mitamu, volawilila vinhu va kugela bwembwe na vilaguso kulawa kuulanga.
12 Lakini gang'hali haganalawila gano gose, mogogigwa na kudununzigwa. Mogaligwa mzing'anda za kumpula Mulungu na kuwagodeka mkifungo, mogaligwa haulongozi wa wandewa na wakulu wa isi mbuli ya twaga jangu.
13 Kino chokuwa kipindi chenu kinogile cha kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.
14 Gangamaleni, sekemunyawenyawe mbuli ya vija vonda mwidike,
15 kwavija niye nowagwaa ubala na mbuli za kulonga. Kuduhu munhu mna iwanhu wamwihileni yodaha kuwahuma hebu kulema chonda mulonge.
16 Mohindukigwa na tata zenu na mama zenu na ndugu zenu na wanhu wa mulukolo, na mbwiga zenu, na wayagwe vimwili wowakoma.
17 Wanhu wose wowehila mweye mbuli ya twaga jangu.
18 Lakini kuduhu hata luvili lumoja lwa mmapala genu londa lupotele.
19 Mwahagangamala, moihonya wenyego.

Yesu kolonga mbuli ya kubanangigwa kwa Yelusalemu
Mat 24:15-21; Mlk 13:14-19

20 "Mwahajona buga da Yelusalemu dizungulukigwa na wakalizi, baho mujuwe kipindi cha kubanangigwa cha mmabehi.
21 Baho, waja weli Yudea wakimbilile kuvigongo, waja weli kudibuga walawanye, waja weli kumigunda sekewabwele kudibuga.
22 Kwavija kino acho kipindi cha nhaguso kutenda gaja gandikigwe galawilile.
23 Mna izisiku azo wogaya watwanzi wali na zinda na waja wokong'heza! Kwavija hokuwa na magayo ng'hani mwiisi, na ng'hasiliki ya Mulungu yokuwa mna iwanhu wano.
24 Wayagwe wokomigwa kwa panga, na wayagwe wosoligwa na kugodekigwa mziisi zose,

na wanhu haweli Wayahudi wodihondahonda buga da Yelusalemu, mbaka kipindi chao vonda kimale.

Kwiza kwa Mwana wa Munhu
Mat 24:29-31; Mlk 13:24-27

25 “Hokuwa na vilaguso mna dizuwa, mna umwezi, na mna zinhondo. Isi zose zokuwa mna ukugaya, wodumba mvumo wa bahali na ng'humbi. 26 Wanhu wosinduka kwa bwembwe, kwa kubetela chondakilawilile mwiisi, kwavija vinhu vili kuulanga votigisika. 27 Kipindi acho womona Mwana wa Munhu kokwiza, mna ga mawingu kwa nguvu ng'hulu na ukulu. 28 Avo vinhu vino vahasonga kulawilila, mwime na mwinule mapala genu uchanha, kwavija kukomboligwa kwenu kwa mmabehi.”

Fundizo da mbiki wa mtini
Mat 24:32-35; Mlk 13:28-31

29 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, “Geseni mbiki wa mtini na mibiki yose iyagwe. 30 Mwahagona majani gake gosonga kuzuka, mojuwa kamba vuli da mmabehi. 31 Vivija, mwahavona vinhu avo volawilila, mujuwe kamba Undewa wa Mulungu wa mmabehi.

32 “Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose galawilile. 33 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite.

Kaleni meso

34 “Iteganyeni! Mizoyo yenu sekeigogigwe na unovu wa mwiisi ino, kukoligwa, na kugaya mbuli ya ugima uno, kwavija siku ayo yowasinhusa 35 kamba mtego. Kwavija yowezila wanhu wose wokala kila hanhu mwiisi. 36 Muiteganye na mupule siku zose, muladi mudahe kuhonyeka mna zimbuli zose zino zondazilawilile na kwima haulongozi wa Mwana wa Munhu.”

37 Kila siku Yesu kakala kofundiza Mng'anda ya Mulungu, na yahavika ichungulo, kacholaga kuna Ulugongo lwa Mizeituni na kakala kuko kilo kigima. 38 Imitootondo ng'hani wanhu wose wakala wochola kuna Ing'anda ya Mulungu kumtegeleza.

22

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mat 26:1-5; Mlk 14:1-2; Yoh 11:45-53

1 Kipindi cha Nyimwili nyimwili da Magate hagageligwe Mela, kikemigwe Pasaka kikala behi. 2 Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wakala wozahila nzila ya kumkoma Yesu, lakini wawadumba wanhu.

Yuda kotogola kumuhinduka Yesu
Mat 26:14-16; Mlk 14:10-11

3 Mwenembago kamkumba Yuda Isikaliote, imoja wa wanahina longo na wabili. 4 Yuda kachola kwa wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi

wa Ng'anda ya Mulungu, kawalongela vija vonda yamuhinduke Yesu kumwao.
5 Nao wadeng'helela na waitogolela kumgwaa sente.
6 Yuda katogola, na kasonga kuzahila nzila ya kumgela Yesu mmakono gao kwa kinyelegezi.

Yesu koitanda kuja lujo lwa Pasaka
Mat 26:17-25; Mlk 14:12-21; Yoh 13:21-30

7 Siku ya Magate hagageligwe Mela ivika. Siku ayo bofu da ng'hondolo da Pasaka dolavigwa nhosa.
8 Avo Yesu kawatuma Petulo na Yohana, kawalongela, "Choleni mkatutandile lujo lwa Pasaka tuje."

9 Nao wamuuza, "Kolonda tukalutandile kwahi ulujo lwa Pasaka?"
10 Yesu kawedika, "Mwahengila kudibuga, mnzila momting'hana mbigalo ya-papile nongo ya mazi. Mkwelelezeni mbaka mng'anda yonda yengile, 11 na mulongeleni mwene kae, 'Mfundiza kokuuza, dakwahi gati dondanidile lujo lwa Pasaka niye na wanahina zangu?'
12 Nayo kowalagusila gati kulu da uchanha dihambigwe, mumo mtutandile kila kinhu."
13 Wasegela wavika kila kinhu kamba vija Yesu viyawalongele, nao watanda lujo lwa Pasaka.

Lujo lwa Mndewa
Mat 26:26-30; Mlk 14:22-26; 1Kol 11:23-25

14 Saa viivikile, Yesu kakala muulujo na watumigwa zake.
15 Kawalongela, "Nisulukila ng'hani kuja lujo luno lwa Pasaka hamoja na mweye ning'hali sinadununzika!
16 Avo nowalongela, honda nije kabili mbaka vonda ilawilile Muundewa wa Mulungu."

17 Abaho Yesu kasola kikasi cha divai, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kalonga, "Soleni kino mung'wile mose.
18 Nowalongela kulawa sambi, honda ning'we divai ino mbaka vondawize Undewa wa Mulungu."

19 Abaho kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kadibanzula, kawagwaa, kalonga, "Uno ulo lukuli lwangu, ulavigwe mbuli ya mweye. Tendeni vino kwa kung'humbuka niye."
20 Vivija, viwamambukize kuja lujo lwa ichungulo, kawagwaa kikasi, kalonga, "Kino acho kikasi cha lagano da sambi dilagusigwa kwa damu yangu, ikwitika mbuli ya mweye.
21 "Lakini, loleni! Munhu yonihinduka kabahano na niye muulujo!
22 Mwana wa Munhu kofa kamba Mulungu viyalondile, lakini kogaya munhu ija yomuhinduka!"

23 Abaho wasonga kuiuza, nani viweli yonda yatende vivo.

Kuibamilila mbuli ya ukulu
24 Wanahina wakala woibamilila wao kwa wao nani yokoneka munhu

mkulu kubanza wose. 25 Yesu kawalongela, “Wandewa wa wanhu haweli Wayahudi wana udahi kwa wanhu, walangulizi woikema, ‘Mbwiga wa wanhu.’ 26 Lakini kumwenu mweye haili vivo bule, munhu mkulu kumwenu yawe kamba munhu mdodo, na mulangulizi yawe kamba msang'hanaji. 27 Vino, nani yeli munhu mkulu, ija yakalile mmeza koja, hebu ija yotanda ulujo? Ona, ayo ija yakalile mmeza koja. Lakini niye na hagati yenu kamba munhu yosang'hana.”

28 “Mweye mukala na niye kipindi chose cha kugezigwa kwangu, 29 kamba Tatangu viyanigwelele Undewa na niye nowagwaa Undewa awo. 30 Moja na kung'wa mmeza yangu mna Undewa wangu, na mokala mna ivigoda va Undewa kugatawala makabila ga Izilaeli longo na mabili.”

Yesu kolagula kamba Petulo kombela

Mat 26:31-35; Mlk 14:27-31; Yoh 13:36-38

31 Yesu kalonga, “Simoni, Simoni! Tegeleza! Mwenembago kampula Mulungu kuwageza mweye, kuwabagula wanogile na wehile, kamba vija mfolaji viyobagula fuya na hemba. 32 Lakini nikupulila kwa Mulungu gweye Simoni, muladi kumtamanila kwako Mulungu sekekupotele. Na vondaunibwelele, uwagangamize ndugu zako.”

33 Petulo kamwidika, “Mndewa, notogola kugodekigwa na gweye mkifungo na kufa!”

34 Yesu kalonga, “Petulo, nokulongela ukweli, kilo cha lelo nzogolo yang'hali hanakwika, konibela miyanza midatu.”

Kipindi cha kugaya

35 Abaho Yesu kawauza wanahina zake, “Vino, kipindi kija viniwatumile kuno mduhu kibindo hebu mkoba hebu vilatu, muhungukiligwa na kinhu chochose?”

Wamwidika, “Aka, hatuhungukiligwe na kinhu.”

36 Yesu kawalongela, “Lakini sambi, munhu yoyose yeli na kibindo, hebu mkoba yausole, na munhu yoyose yeliduhu panga yakachuuze koti jake yakagule. 37 Kwavija nowalongela Maandiko Gang'alile galongile, ‘Kekigwa mdibumbila dimoja na wabananzi,’ golondigwa galawilile. Nowalongela, gaja gandikigwe mbuli ya niye golawilila.”

38 Wanahina walonga, “Mndewa, lola, hano hana mapanga mabili!”

Nayo kawedika, “Gofaya!”

Yesu kompula Mulungu kuna Ulugongo lwa Mizeituni

Mat 26:36-46; Mlk 14:32-42

39 Yesu kasegela kudibuga dija kachola kuna Ulugongo

lwa Mizeituni, kamba viyazowele, na wanahina zake wamkweleleza. 40 Viyavikile kuko, kawalongela, “Mpuleni Mulungu, sekemwingile mna ukugezigwa.”

41 Abaho kawaleka, kachola utali wa kwasa dibwe, kafugama, kampula Mulungu. 42 Kalonga, “Tata, wahalonda, unisegezele kikasi kino cha madununzo. Siyo kamba vinilonda niye, lakini kamba viulonda gweye.” 43 Msenga wa kuulanga kamulawilila, kamgangamiza. 44 Kwa usungu mkulu uyakalile nao kampula ng'hani, mbaka fuguti dimulawa, fuguti jake dikala kamba madondwe ga damu golagala hasi.

45 Viyamambukize kumpula Mulungu, kabwela kwa wanahina zake, kawavika wokuluza kwavija wakala wadonhile mbuli ya kunyunyuwala. 46 Kawalongela, “Habali mowasa? Lamukeni mumpule Mulungu, sekemwingile mna ukugezigwa.”

Yesu kogogigwa

Mat 26:47-56; Mlk 14:43-50; Yoh 18:3-11

47 Yesu viyakalile yang'hali kolonga, lunhu lwa wanhu luvika lulongozigwe na Yuda, imoja wa wanahina zake longo na wabili. Yuda kamcholela Yesu kamulamusa kwa kumnonela. 48 Lakini Yesu kamulongela, “Yuda, komuhinduka Mwana wa Munhu kwa kumnonela?”

49 Wanahina wakalile hamoja na Yesu viwonile gaja gonda galawilile, wauza, “Mndewa, tuwakanhe na mapanga getu?” 50 Imoja wao kambiga kwa panga msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa na kamkanha digwiti da mkono wa kudila.

51 Lakini Yesu kalonga, “Bule sekemutende avo!” Kadikwasa digwiti da munhu ija, kamuhonya.

52 Abaho Yesu kawalongela wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu na wavele wezile kumgoga, “Habali, mwiza kungoga kwa mapanga na malungu, kamba nambavi? 53 Siku zose ng'hala na mweye Mng'anda ya Mulungu hamngogile bule. Lakini kino acho kipindi chenu cha kusang'hana, muundewa wa ziza.”

Petulo kombela Yesu

Mat 26:57-58; Mlk 14:53-54, 66-72; Yoh 18:12-18, 25-27

54 Baho wamgoga Yesu, wengila nayo mng'anda ya mkulu wa walava nhosa. Petulo kamkweleleza kwa kutali. 55 Wabwinha moto hagati hana uluwa, wakala hamoja na Petulo kakala hamoja nao. 56 Msang'hanaji imoja wa kitwanzi viyamone Petulo kakala aho haumoto, kamulola bunhuu, kalonga, “Vivija munhu ino kakala hamoja na Yesu!”

57 Lakini Petulo kabela, kalonga, “Gwee, mtwanzi gwe, simjuwile bule!”

58 Hamwande kidogo munhu iyagwe kamona

Petulo, kalonga, “Vivija na gweye kwa imoja wao!”

Lakini Petulo kamwidika “Gwee munhu gwe, siyo niye!”

59 Vidibitile saa dimoja, munhu iyagwe kagangamiza ng'hani, “Kweli munhu ino kakala hamoja na Yesu, kwavija nayo mwenekae wa Galilaya!”

60 Lakini Petulo kamwidika, “Munhu gweye, sikijuwile kiulonga!”

Bahaja, viyakalile yang'hali kolonga, nzogolo keka. 61 Mndewa kahinduka, kamulola Petulo, nayo Petulo kakumbuka Mndewa viyamulongele, “Kilo cha lelo nzogolo yang'hali hanakwika, konibela miyanza midatu.” 62 Petulo kalawa kunze kalila kwa usungu.

Yesu kozehigwa na kutowigwa

Mat 26:67-68; Mlk 14:65

63 Wanhu wakalile womkaliza Yesu, wakala womzeha na kumtowa, 64 viwamgubike gameso na wamuuza, “Lagula! Nani yakutowile?” 65 Vivija walonga mbuli ziyagwe nyingi za kumuliga.

Yesu kogaligwa mkitala

Mat 26:59-66; Mlk 14:55-64; Yoh 18:19-24

66 Imitondo yake, wavele, wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa waiting'hana hamoja na Yesu kagaligwa mkitala acho. 67 Walonga, “Tulongele! Vino, gweye ayo Kilisito Mkombola?”

Yesu kawedika, “Nahawalongela, honda munitogole bule, 68 na nahawauza mbuli, honda mwidike bule. 69 Lakini kusongela sambi, Mwana wa Munhu kokala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu yeli na Udahi.”

70 Wose walonga, “Vino gweye kwa Mwana wa Mulungu?”

Yesu kawedika, “Molonga, iyo niye.”

71 Walonga, “Hatulonda usindila uyagwe! Tweye wenyego tumuhulika viyalongile!”

23

Yesu kogaligwa kwa Pilato

Mat 27:1-2, 11-14; Mlk 15:1-5; Yoh 18:28-38

1 Abaho wanhu wose wenuka, wamgala Yesu kwa Pilato, 2 wasonga kumulavila vitala, walonga, “Tumvika munhu ino kowagiza wanhu zetu, kowagomesa wanhu sekewalipe kodi kwa mndewa mkulu wa Lumi na koikema heyo ayo Kilisito Mkombola na koikema Mndewa.”

3 Pilato kamuuza, “Gweye ayo Mndewa wa Wayahudi?”

Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga,”

4 Abaho Pilato kawalongela wakulu wa walava nhosa na ulunhu lwa wanhu, “Siyonile mbuli ya kumtagusa munhu ino.”

5 Lakini wao wagangamiza
ng'hani, walonga, “Kwa ma-
fundizo gake kowading'hula
wanhu wose wa mwiisi ya
Yudea. Kasongela Galilaya
na sambi keza hano.”

Yesu kogaligwa kwa Helode

6 Pilato viyahulike avo
kauza, “Vino munhu ino
mwenekae wa Galilaya?”
7 Viyajuwile kamba Yesu
kalawa mwiisi ilongozigwa
na Helode, kamgala kwa
Helode, yakalile Yelusalemu
kipindi acho. 8 Helode viya-
mone Yesu kadeng'helela
ng'hani, kwavija kahu-
lika mbuli zake na toka
mwaka kakala yolonda
kumona. Kakala kobetela
kona unzonza utendigwa
na Yesu. 9 Avo Helode
kamuuza Yesu mbuli nyingi,
lakini hamwidike mbuli.
10 Wakulu wa walava nhosa
na wafundiza Malagizo ga
Musa walawilila kuulongozi
wamulavila vitala Yesu
vikulu vikulu. 11 Helode
na wakalizi zake wamzeha
Yesu na kumwehula, abaho
wamvaza kiwalo cha un-
dewa wambweza kwa Pilato.
12 Kipindi kikija Helode
na Pilato wakala mbwiga,
kwavija ako umwaka wakala
waihile.

Yesu kotagusigwa yafe
Mat 27:15-26; Mlk 15:6-15; Yoh 18:39-19:16

13 Pilato kawakema
hamoja wakulu wa walava
nhosa, walangulizi na
wanhu, 14 kawalongela,
“Mumgala munhu ino
kumwangu mulonga kakala
kowagiza wanhu. Lelo
nimuuza mgameso genu na
siyonile mbuli yoyose ihile
yumumtagusile. 15 Vivija
Helode hachonile kiya-
banange, lekaavo kamb-
weza kumwetu. Kwavija
kuduhu mbuli yoyose yait-
endile munhu ino imtende
yakomigwe. 16 Avo nola-
giza yatoigwe mbalati na
kumuleka yachole.”

17 Chahavikaga kipindi
cha Nyimwili nyimwili ya
Pasaka, Pilato kalondeka
yamfungulile mfungwa
imoja. 18 Lunhu lose
lukemelela, “Mkome munhu
ayo! Tufungulile Bal-
aba!” 19 Balaba kakala
yagodekigwe mkifungo
mbuli ya kuwading'hula
wanhu kudibuga, na mbuli
ya ukomaji.

20 Pilato kalonda ku-
mulekesa Yesu, avo kalulon-
gela ulunhu kabili. 21 Lakini
wagendelela kukemelela,
“Muwambe mumsalaba!
Muwambe mumsalaba!”

22 Pilato kawalongela
mwanza wa kadatu, “Vino,
mbuli gani ihile yaitendile
munhu ino? Siyonile mbuli
yoyose yaitendile munhu
ino imtende yakomigwe!
Nolagiza yatoigwe mbalati
na kumulekesa.”

23 Wagendelela kukemelela
ng'hani, wolonga Yesu
yawambigwe mumsalaba,
kukimambukizo nyangi
zao zihuma. 24 Avo
Pilato katogola kija ki-
walondile kumtendela Yesu.
25 Kamfungulila munhu iwa-
mulondile, ija yagodekigwe
mbuli ya kuwading'hula

wanhu na ukomaji, na kamgela Yesu mmakono gao wamtendele kamba viwalondile.

Yesu kowambigwa mumsalaba
Mat 27:32-44; Mlk 15:21-32; Yoh 19:17-27

26 Wakalizi wamulongoza Yesu, viwakalile womgala, wamting'hana munhu imoja kulawa Kilene, twaga jake Simoni, kakala kolawa kumgunda, wamgoga wamdikwa umsalaba, na wamulagiza yaupape kukisogo cha Yesu.

27 Lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza, mmwanza awo wakala watwanzi wayagwe wakalile womulilila na kuiyalala. 28 Yesu kahinduka kawalongela, “Mweye kina mama wa Yelusalemu! Sekemunililile niye, lakini ililileni wenyego na wanenu. 29 Kwavija kipindi chokwiza wanhu wolonga, ‘Wamweda watwanzi hawalelile wana na hawakong'heze!’ 30 Kipindi acho wanhu wovilongela vigongo, ‘Tulagalile!’ na wovilongela visugulu, ‘Tufiseni!’ 31 kwavija kamba wanhu wotenda mbuli zino kipindi mbiki ung'hali mbisi, vino yokuwaze kipindi mbiki wahanyala?”

32 Wanhu wabili wayagwe wakalile wabananzi, wagaligwa wakomigwe hamoja na Yesu. 33 Viwavikile hanhu hakemigwe, “Fumvu da Pala,” wamuwamba Yesu mumsalaba, hamoja na waja wabananzi wabili, imoja mwambu wa mkono wake wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wake wa kumoso. 34 Yesu kalonga, “Tata, gela kumgongo nzambi zao, kwavija hawakijuwa kiwotenda.”

Waigolela viwalo vake kwa kubwanha simbi. 35 Wanhu wema aho wolola, kuno wakulu wa Wayahudi womzeha Yesu, walonga, “Kawakombola wayagwe, leka yaikombole mwenyego, kamba heyo ayo Kilisito, yasaguligwe na Mulungu!”

36 Vivija wakalizi wamzeha, wamcholela wamgwaa divai ya ugwadu, 37 kuno wolonga, “Kamba gweye kwa Mndewa wa Wayahudi, ikombole mwenyego!”

38 Uchanha ya msalaba wake wandika vino, “Ino ayo Mndewa wa Wayahudi.”

39 Imoja wa waja wabananzi yawambigwe mumsalaba, kamuliga Yesu, kalonga, “Vino gweye siyo Kilisito Mkombola? Ikombole mwenyego na tweye!”

40 Lakini ija iyagwe kamkomhokela miyage, kalonga, “Vino, gweye humdumba Mulungu bule? Na gweye kutagusigwa kamba heyo. 41 Gweye na niye totagusigwa goya, kwavija tobokela fungu da sang'hano zetu, lakini munhu ino hatendile mbuli yoyose ihile.” 42 Abaho munhu ija kamulongela Yesu, “Yesu, ung'humbuke wahengila Muundewa wako!”

43 Yesu kamulongela,
“Nokulongela ukweli, lelo
kokuwa na niye Paladiso.”

Ifa ya Yesu
Mat 27:45-56; Mlk 15:33-41; Yoh 19:28-30

44 Ikala saa sita imisi, ziza
diigubika isi yose mbaka saa
tisa, 45 kwavija zuwa dileka
kumwemwesa. Panziya
da Ng'anda ya Mulungu
digola gati da Ng'anda ya
Mulungu na hanhu hong'ala
ng'hani, didegeka mhande
mbili. 46 Yesu kalila kwa
sauti ng'hulu, “Tata, noika
mmakono gako loho yangu!”
Viyalongile avo, kafa.

47 Mkulu wa wakalizi wa
Lumi viyagone gago galaw-
ilile, kamgwaa nhogolwa
Mulungu, kalonga, “Munhu
ino kweli kakala yanogile!”

48 Wanhu wose wakalile
waiting'hane aho kulola
mbuli azo, viwagone gago
galawilile, wabwela ukayao,
kuno wotowa mhambaga
zao kwa kunyunyuwala.
49 Wanhu wose wamjuwile
Yesu na watwanzi wa-
muwinzile kulawa Galilaya,
wema kwa kutali wolola
mbuli azo.

Yesu kozikigwa
Mat 27:57-61; Mlk 15:42-47; Yoh 19:38-42

50 Kukala na munhu imoja
twaga jake Yusufu, munhu
wa Mkitala, kakala munhu
yanogile na kutenda goy-
olonda Mulungu. 51 Keza
kulawa Yudea buga da
Alimataya na kakala ko-
beta kwiza kwa Undewa
wa Mulungu. Hamoja
kakala imoja wa wakulu
wa mkitala, hagatogole
gaja gawalondile wayage
na gaja gawakalile wo-
tenda. 52 Kachola kwa Pilato,
kampula lukuli lwa Yesu.
53 Abaho kaluhumulusa
hasi ulukuli, kaluzingiliza
sitili, kalwika mdipanga dis-
ongoligwe mdibwe, dikalile
hadinazikiligwa munhu.
54 Ikala ijumaa, siku ayo
ikala siku ya kuitanda siku
ya Kubwihila ikalile behi
kusonga.

55 Watwanzi waja wamk-
weleleze Yesu kulawa
Galilaya wachola na Yusufu,
na wajona dipanga na
vija vilwikigwe lukuli lwa
Yesu. 56 Abaho wabwela
ukae, watanda mavuta
gonung'hila goya walubake
lukuli lwa Yesu.

Mna isiku ya Kubwihila
wabwihila kamba Malagizo
ga Musa vigalagize.

24

Yesu kozilibuka
Mat 28:1-10; Mlk 16:1-8; Yoh 20:1-10

1 Jumapili imitootondo
ng'hani, watwanzi waja
wachola kudipanga, kuno
wasola mavuta gonung'hila
goya gawatandile. 2 Wadivika
idibwe dibimbilisigwa hamg-
wazo wa umulomo wa
dipanga, 3 avo wengila
mdipanga, lakini hawalu-
wone lukuli lwa Mndewa
Yesu. 4 Wema aho kuno
woikanganya mbuli ayo, ba-
haja wanhu wabili wavalile
viwalo vizelu chuwee wema
behi nao. 5 Kuno wamema

bwembwe, watwanzi waja waidulika hasi, wanhu waja wawalongela, “Habali momzahila munhu yeli mgima mna iwanhu wafile? 6 Hano kahaduhu, kazilibuka. Kumbukeni vija viyawalongele viyakalile Galilaya. 7 ‘Mwana wa Munhu kolondeka yageligwe mmakono ga wanhu wotenda nzambi, awo womuwamba mumsalaba, na siku ya kadatu kozilibuka!’ ”

8 Baho watwanzi waja wazikumbuka mbuli zake, 9 Walawa mdipanga, na wawalongela wanahina longo na imoja mbuli zose zino na wanhu wayagwe. 10 Watwanzi awo wakala, Malia Magidalena, Yoana na Malia mamake Yakobo, awo hamoja na watwanzi wayagwe wawalongela watumigwa mbuli azo. 11 Lakini watumigwa wagesa kamba mbuli zilongigwe na iwatwanzi waja za ubozi, na hawawatogolele bule. 12 Lakini Petulo kenuka na kakimbila mbaka kudipanga, kasungulila mgati, kayona sitili iiyeka. Abaho kabwela ukae kuno kokanganya kija kilawilile.

Mwanza wa kuchola Emau
Mlk 16:12-13

13 Siku didija wanahina wabili wa Yesu wakala wochola kuna ikijiji kimoja kikemigwe Emau, kikala utali wa kilometa longo na imoja kulawa Yelusalemu, 14 wakala wosimulila usheha wa mbuli zose zilawilile. 15 Viwakalile wosimulila, Yesu mwenyego kakwesa behi kailongoza nao. 16 Wamona, lakini wafisigwa sekewamjuwe. 17 Yesu kawalongela, “Mosimulila usheha gani kuno mogenda?”

Nao wema wanyamala tuluu, na vihanga vao vogela bazi kwa kunyunyuwala. 18 Imoja wao yakemigwe Kileopa, kamuuza, “Vino, gweye wiiyeka ayo huli mwenekae wa Yelusalemu hujuwile mbuli zilawilile kuko sambi sambi?”

19 Kawauza, “Mbuli gani?”

Nao wamwidika, “Mbuli zimulawilile Yesu wa Nazaleti, munhu ayo kakala mtula ndagu wa Mulungu na kakala yokoneka mgameso ga Mulungu na wanhu wose kamba kana udahi kwa kila kinhu kiyalongile na kiyatendile. 20 Wakulu wa walava nhosa na walangulizi zetu wamgela mmakono yatagusigwe kufa, na yawambigwe mumsalaba. 21 Na tweye tutamanila kamba heyo ayo yonda yawakombole wanhu wa Izilaeli! Lakini lelo siku ya kadatu toka zilawilile mbuli zino. 22 Watwanzi wayagwe wa mdibumbila jetu watukanganya, imitootondo wachola kuna dipanga, 23 lakini hawaluvikile lukuli lwake. Wabwela walonga wawona wasenga wa kuulanga wawalongela kamba, Yesu mgima. 24 Abaho wanhu wayagwe wa mkibumbila chetu wachola kuna dipanga na

wavika vivija viwawalongele watwanzi awo, lakini hawamonile bule."

25 Yesu kawalongela, "Mweye mwa wabozi, na mizoyo yenu midala kutogola gose galongigwe na watula ndagu wa Mulungu! 26 Vino, halondigwa Kilisito Mkombola yadununzike kamba avo, abaho yengile muukulu wake?" 27 Yesu kawasimulila gaja galongigwe na Maandiko Gang'alile mbuli yake mwenyego, kusongela mna ivitabu va Musa na maandiko ga watula ndagu wose wa Mulungu.

28 Viwavikile behi na ikijiji kiwakalile wochola, Yesu kaitenda kamba kogendelela na mwanza, 29 lakini wamgoma ng'hani, wolonga, "Ukale na tweye, zuwa dihonga na ziza dokwingila." Avo kagenda na kukala nao. 30 Kakala hasi na kuja nao, kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu, abaho kadibanzula kawagwaa. 31 Bahaja, meso gao gagubuligwa na wamjuwa, lakini kapotela mgameso gao. 32 Wailongela, "Vino, mizoyo yetu hayakile na kimuhemuhe vitukalile mnzila kotulongela na kotusimulila Maandiko Gang'alile?"

33 Bahaja wenuka wabweleganya Yelusalemu, kuko wawavika wanahina longo na imoja wakala hamoja na wanhu wayagwe, 34 wolonga, "Mndewa kazilibuka kweli! Kamulawilila Simoni!"

35 Wanhu waja wawasimulila kija kiwalawilile mnzila, na vija viwamjuwile Yesu viyadibanzule gate.

Yesu kowalawilila wanahina zake
Mat 28:16-20; Mlk 16:14-18; Yoh 20:19-23; Sang'h 1:6-8

36 Wanhu waja viwakalile wang'hali wowasimulila mbuli azo, bahaja Yesu kema hagati yao, kawalongela, "Zihozeni."

37 Wasinhuka na kudumba wagesa wokona mzimu. 38 Lakini Yesu kawalongela, "Habali modumba na kunyawanyawa? 39 Loleni makono gangu na magulu gangu, na mojuwa kamba ayo niye. Mbabaseni mojuwa, kwavija mzimu waduhu lukuli na mizege, kamba vimnyona niye."

40 Viyalongile avo, kawalagusila makono gake na magulu gake. 41 Wakala wang'hali hawatogola, kwavija wakala wodeng'helela na kukanganya, avo Yesu kawauza, "Mna kinhu chochose chakuja hano?" 42 Wamgwaa kihande cha somba yakokigwe, 43 kakisola, kakija mgameso gao.

44 Abaho kawalongela, "Mbuli zino azo ziniwalongeleni ving'halile hamoja na mweye, kamba gose gandikigwe mbuli ya niye mna Gamalagizo ga Musa, na gandikigwe na watula ndagu wa Mulungu, na Zabuli galondeka galawilile."

45 Baho kazigubula
nzewele zao wadahe kuga-
juwa Maandiko Gang'alile.
46 Kawalongela, “Vino avo
yandikigwe, Kilisito Mkom-
bola kolondeka yadunun-
zike na siku da kadatu
kozilibuka kulawa kwa
wafile, 47 kwa twaga jake,
usenga wopetigwa kwa
wanhu wa isi zose, kusongela
Yelusalemu, muladi waleke
nzambi zao na Mulungu
yazigele kumgongo. 48 Na
mweye awo wasindila wa
mbuli azo. 49 Na niye
nowagalila ija iyalongile
Tatangu. Lakini beteni
kudibuga mbaka nguvu
vonda iwezileni kulawa
uchanha.”

Yesu kogaligwa kuulanga
Mlk 16:19-20; Sang'h 1:9-11

50 Abaho kawalongoza
kunze kudibuga mbaka
Betania, ako kenula makono
gake, kawatambikila.
51 Viyakalile kowatambikila,
kawaleka kagaligwa kuu-
langa. 52 Wamtambikila na
wabwela Yelusalemu kwa
deng'ho kulu, 53 kipindi
chose wakala Mng'anda
ya Mulungu na kumgwaa
nhogolwa Mulungu.

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Yohana Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambi, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana yogesigwa kamba yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka wa 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Hamoja kitabu chenyego hakilonga kamba Yohana ayo mwandikaji, lakini wandikaji wa kitabu kino uigala na baluwa ya 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana. Wandikaji wa umwaka wogesa kamba Yohana kakala yokala kudibuga da Efeso kipindi acho, avo yogesigwa kamba ikitabu chandikiligwa kuko Efeso.

Yohana kolonga kinaganaga ikilamuso cha kwandika ikitabu kino, kuwataza wanhu watogole kamba Yesu ayo Kilisito Mwana wa Mulungu yeli mgima na kwa kutogola ako tupate ugima kubitila twaga jake (Sula ya 20:31). Kitabu kino wandikiligwa wanhu wose, Wayahudi kwa wanhu haweli Wayahudi. Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana haiigalile ng'hani na ivitabu viyagwe vidatu va Mbuli Inogile. Heyo kandika ng'hani mbuli za unzonza ziyatendile Yesu na handike ng'hani mbuli za simo. Mbuli ng'hulu ziyagwe kamba kubatizigwa kwa Yesu na kugezigwa ako kuluwala vivija hazandikigwe mkitabu kino cha Mbuli Inogile.

Mbuli zili mkitabu

Yohana kosonga Imbuli Inogile (Sula ya 1:1-18).

Abaho kandika mbuli za nyingi unzonza ziyatendile (Sula ya 1:19-12:50).

Abaho kasimulila mbuli nyingi za Yesu viyakalile hano mwiisi, mbuli zilawilile yang'hali hanakufa na viyafile na viyazilibuke (Sula ya 13:1-20:31).

Yohana komambukizila Mbuli Inogile mna isula ya 21 kosimulila mbuli ya kipindi kimoja Yesu viyawalawilile wanhu viyazilibuke kwa wafile abaho kolonga kilamuso chake cha kwandika ikitabu.

Mbuli igala ugima

1 Baho kunaichanduso vinhu vose ving'hali havinaumbigwa kukala imoja yakemigwe Mbuli. Ayo kakala na Mulungu na ayo kakala Mulungu. 2 Toka

kunaichanduso Mbuli kakala hamoja na Mulungu.
3 Kubitila heyo, Mulungu kaumba vinhu vose. Kuduhu kinhu chochose kiumbigwe bila heyo. 4 Mgati mmwake mumo ukalile mwanduso wa ugima, na ugima awo ukala mulenge kwa wanhu.
5 Mulenge awo wokwaka mdiziza, najo ziza hadiudaha kuuzima bule.
6 Kulawilila munhu imoja yatumigwe na Mulungu, twaga jake Yohana. 7 Ayo keza kuwalongela wanhu mbuli ya umulenge muladi wanhu wose wahulike na watogole. 8 Heyo mwenyego hakalile awo umulenge bule, lakini keza kuwalongela wanhu mbuli ya umulenge.
9 Uno ukala mulenge kweli, mulenge wizile mwiisi kuwamwemwesela wanhu wose.
10 Mbuli kakala mwiisi, na kubitila heyo Mulungu kaumba isi yose, lakini wanhu wa mwiisi hawamjuwile bule. 11 Keza mwiisi yake mwenyego, lakini wanhu zake mwenyego hawambokele bule. 12 Lakini waja wambokele na kumtogola, Mulungu kawatogolela kuwa wanage. 13 Si wana wa Mulungu bule kwa kuleligwa, hebu viwolonda wanhu hebu kwa udahi wa mbigalo yoyose, lakini Mulungu mwenyego heyo Tatao.
14 Na heyo yakemigwe Mbuli kawa munhu, kakala hamoja na tweye, na tweye tuwona ukulu wake, ukulu uyagweleligwe na Mulungu Tatake, nayo kamema ng'hekewa na ukweli.
15 Yohana kalava usindila uno yolonga, “Ino ayo iniwalongeleni kokwiza kukisogo changu yeli mkulu kubanza niye, kwavija kakala kuko toka umwaka niye sinavumbuka.”
16 Kwa ng'hekewa imemile iyalinayo, tweye wose tumweda ng'hani.
17 Mulungu kalava Malagizo kubitila Musa, lakini Yesu Kilisito katugalila ng'hekewa na ukweli. 18 Kuduhu munhu yamonile Mulungu, lakini Imwana yaiyeka yaigalile na Mulungu na kuilumba na Tata, ayo yatutendile tumjuwe Mulungu.

Usenga wa Yohana Mbatizaji

Mat 3:1-12; Mlk 1:1-8; Luk 3:1-18

19 Wakulu wa Wayahudi kudibuga da Yelusalemu wawatuma walava nhosa na Walawi wachole kwa Yohana wakamuuze, “Gweye kwa nani?”
20 Yohana halemile bule kuwedika, lakini kalonga fulu ipile, “Niye sili Kilisito Mkombola.”
21 Wamuuza, “Gweye kwa nani? Kwa Eliya?”
Yohana kawedika, “Ka, sili Eliya bule.”
Wamuuza, “Gweye kwa mtula ndagu wa Mulungu?”
Kawedika, “Ka, sili niye.”
22 Wamulongela, “Tulongele, gweye kwa nani? Tolonda tukawedike waja

watutumile. Vino gweye mwenyego koikemaze?”

23 Yohana kawedika kwa kulonga gaja gayalongile mtula ndagu wa Mulungu Isaya,

“Niye na ‘imoja yokema kuluwala.
Tendeni goya nzila ya Mndewa, goloseni nzila yonda yabite!’ ”

24 Wasenga waja watumigwe na kibumbila cha Mafalisayo 25 wamuuza Yohana, “Kumbe gweye huli Kilisito, hebu huli Eliya, hebu huli mtula ndagu wa Mulungu, habali kobatiza wanhu?”

26 Yohana kawedika, “Niye nowabatiza mweye kwa mazi, lakini kabaho imoja kema hagati yenu, mweye hamumjuwile bule. 27 Kokwiza kukisogo changu, lakini niye sifaya hata kudohola nzabi za vilatu vake.”

28 Mbuli zose zino zilongigwa ako Betania mwambu wa kudilawila zuwa wa lwanda lwa Yolidani, kuyakalile Yohana yobatiza wanhu.

Yesu ayo Mwanang'hondolo wa Mulungu

29 Imitondo yake Yohana kamona Yesu komwizila, kalonga, “Loleni, Mwanang'hondolo wa Mulungu yosegeza nzambi za wanhu wa mwiisi! 30 Ino ayo inilongile mbuli zake, ‘Kokwiza munhu kukisogo changu yeli munhu mkulu kubanza nene, kwavija kakala kuko toka umwaka niye sinavumbuka.’ 31 Niye mwenyego simjuwile viyali, lakini niza kuwabatiza kwa mazi muladi kutenda yajuwigwe na wanhu wa Izilaeli.”

32 Yohana kalava usindila kwa kulonga, “Nimona Loho Yang'alile kohumuluka kuulanga kamba huwa na kwima uchanha yake. 33 Niye nikala sijuwile kamba ayo heyo, lakini Mulungu, yanhumile kuwabatiza kwa mazi kanongela, ‘Munhu yonda umone Loho Yang'alile komuhumulukila kulawa kuulanga na kwima uchanha kwa munhu ayo, heyo ayo yonda yawabatize kwa Loho Yang'alile.’ ” 34 Abaho Yohana kalonga, “Nichona kinhu acho, na nowalongeleni ukweli, heyo ayo Mwana wa Mulungu.”

Wanahina wa ichanduso wa Yesu

35 Imitondo yake, Yohana kakala kabili hanhu aho na wanahina zake wabili. 36 Viyamone Yesu kobita, kalonga, “Loleni, ino ayo Mwanang'hondolo wa Mulungu!”

37 Wanahina awo wabili viwamuhulike Yohana kolonga avo, wamkweleleza Yesu. 38 Yesu kahinduka, kawona womkweleleza, kawauza, “Mozahila choni?”

Wamwidika, “Labi, kokala kwahi?” Labi fambulo jake, “Mfundiza.”

39 Kawalongela, “Izoni mulole.” Avo wachola hamoja nayo na kuhona hayakalile yokala. Ikala saa kumi ya imisi, na wasinda nayo.

40 Andeleya, ndugu yake
Simoni Petulo, kakala imoja
wa awo iwabili wamuhulike
Yohana na kumkweleleza
Yesu. 41 Bahaja Andeleya
viyamone Simoni ndugu
yake, kamulongela, “Tu-
mona Masihi.” Masihi
fambulo jake “Kilisito Mkom-
bola.” 42 Abaho Andeleya
kamgala Simoni kwa Yesu.

Yesu kamulola, kamulon-
gela, “Twaga jako Simoni
mwanage Yohana, lakini
kokemigwa Kefa.” Kefa kwa
Kigiliki Petulo, na Petulo
fambulo jake dibwe.

Yesu komkema Filipo na Nasanaeli

43 Imitondo yake Yesu
kachola isi ya Galilaya,
kamvika Filipo, kamulon-
gela, “Ng'holeleze!” 44 Filipo
kakala mwenekae wa Beti-
saida kudibuga diwakalile
Andeleya na Petulo. 45 Filipo
kamvika Nasanaeli, kamu-
longela, “Tumona munhu
ayo yandikigwe na Musa
mna ikitabu cha Malagizo, na
watula ndagu wa Mulungu
wengi wandika mbuli zake.
Heyo Yesu mwanage Yusufu,
mwenekae wa Nazaleti.”

46 Nasanaeli kamuuza,
“Vino mbuli yoyose inogile
yodaha kulawa kudibuga da
Nazaleti?”

Filipo kamwidika, “Izo
ulole.”

47 Yesu viyamone Nasanaeli
komwizila, kasimulila, “Ino
Mwiizilaeli kweli, mgati yake
mduhu uvizi!”

48 Nasanaeli kamuuza,
“Vino gweye kunjuwaze?”

Yesu kamwidika, “Fil-
ipo yang'hali hanakukema
viukalile hasi hana umbiki
wa mtini, niye nikona.”

49 Nasanaeli kedika,
“Mfundiza, gweye kwa
Mwana wa Mulungu! Gweye
kwa Mndewa wa Izilaeli!”

50 Yesu kamulongela
Nasanaeli, “Vino kotogola
kwavija nikulongela nikona
viukalile hana umbiki wa
mtini? Kokwiza kuvona
vinhu vingi ng'hani kubanza
vino!” 51 Yesu kawalongela,
“Nowalongeleni ukweli,
mouwona ulanga ugubuka
na wasenga wa kuulanga
wokwela na kuhumuluka
uchanha ya Mwana wa
Munhu.”

2

Zengele kudibuga da Kana

1 Siku da kadatu kukala na
zengele kudibuga da Kana
mwiisi ya Galilaya. Mamake
Yesu kakala aho, 2 Yesu
na wanahina zake vivija
wagonekigwa kudizengele.
3 Divai viimalile, mamake
kamulongela Yesu, “Divai
imala.”

4 Yesu kamwidika, “Mama,
habali unongela vivo. Saa
yangu hainavika.”

5 Abaho mamake Yesu
kawalongela waja wasang'hanaji,
“Chochose chonda yawalon-
gele sang'haneni.”

6 Kukala na nongo sita za
mabwe, kila nongo yomema
madumu matano, zikigwa
aho kamba viikalile mila
ya Wayahudi ya kunawa.
7 Yesu kawalongela awo
iwasang'hanaji, “Memezeni

mazi nongo zose." Nao wazimemeza mbaka uchanha.
8 Abaho Yesu kawalongela, "Deheni kidogo mumgalile mkulu wa dizengele." Nao wamgalila.
9 Mkulu wa dizengele viyagalanzile gaja gamazi, gagaluka divai. Hajuwile kuilawile, lakini waja iwasang'hanaji wadehile gamazi wajuwa. Avo mkulu wa dizengele kamkema ayo yosola mwehe,
10 kamulongela, "Kila munhu kagolaga divai inogile hana ichanduso. Wanhu wagonekigwe wahang'wa ng'hani, kolava divai igwaduke wang'we, lakini gweye kuika divai inogile mbaka sambi!"
11 Yesu kasang'hana unzonza uno wa ichanduso ako Kana mwiisi ya Galilaya. Kuko kalagusa ukulu wake, na wanahina zake wamtogola.
12 Vigabitile gago, Yesu hamoja na mamake, ndugu zake, na wanahina zake wachola kudibuga da Kapelinaumu wakala aho siku ndodo.

Yesu kokwingila Mng'anda ya Mulungu

Mat 12:12-13; Mlk 11:15-17; Luk 19:45-46

13 Siku da Pasaka ya Wayahudi dikala behi, avo Yesu kachola Yelusalemu.
14 Kawavika wanhu Mng'anda ya Mulungu wochuuza ng'ombe, ng'hondolo, njiwa, na wayagwe wakala mmeza wovunja sente.
15 Yesu kabota balati da luzabi, kawawinga wose ng'hondolo, ng'ombe, na vivija kazibidula meza za wanhu wakalile wovunja sente na kuzipwililisa sente zao.
16 Abaho kawalongela wose wakalile wochuuza njiwa, "Wasegezeni hano! Lekeni kuitenda ng'anda ya Tatangu kamba gulilo!"
17 Wanahina zake wakumbuka kamba Maandiko Gang'alile golonga, "Unogelwa wangu wa ng'anda yako yakutambikila, wosoma mgati mmwangu kamba moto."
18 Wakulu wa Wayahudi wamuuza Yesu, "Vino unzonza gani wonda utende kutulagusila gweye kuna udahi wa kutenda gano gose?"
19 Yesu kawedika, "Tuleni Ng'anda ino ya Mulungu, na niye noizenga kabili kwa siku ndatu."
20 Wayahudi wamuuza, "Ng'anda ino ya Mulungu izengigwa kwa miyaka malongo mane na sita. Vino, gweye koizenga kwa siku ndatu?"
21 Lakini Ng'anda ya Mulungu iyakalile yolonga Yesu ikala lukuli lwake.
22 Viyazilibuke kulawa kwa wafile, wanahina zake wakumbuka kamba Yesu kawalongela mbuli ayo, wanahina zake wagatogola Maandiko Gang'alile na gaja gayalongile Yesu.

Yesu kojuwa magesa ga wanhu

23 Yesu viyakalile kudibuga da Yelusalemu kuna inyimwili nyimwili ya Pasaka, wanhu wengi wamtogola viwonile mbuli nyingi za unzonza ziyatendile. 24 Lakini Yesu kakala hawatamanila bule, kwavija kawajuwa wanhu wose. 25 Hailondeke munhu yoyose yamulongele mbuli yao, kwavija mwenyego kagajuwa gakalile mmizoyo yao.

3

Yesu na Nikodemo

1 Kukala na mulangulizi imoja wa Wayahudi twaga jake Nikodemo, kakala imoja mna ikibumbila cha Mafalisayo. 2 Siku dimoja ikilo kamcholela Yesu na kumulongela, “Labi, tojuwa gweye kwa mfundiza kutumigwa na Mulungu. Kwavija kuduhu munhu yodaha kutenda unzonza kamba viutenda gweye kamba Mulungu hali hamoja nayo.”

3 Yesu kamwidika, “Nokulongela ukweli, kuduhu munhu yodaha kuwona Undewa wa Mulungu bila kuleligwa mwanza wa kabili.”

4 Nikodemo kamuuza, “Vino munhu mkulu kodahaze kuleligwa mwanza wa kabili? Havidahika bule munhu mkulu kwingila mna iinda ya mamake na kuleligwa mwanza wa kabili!”

5 Yesu kamwidika, “Nokulongela ukweli, kuduhu munhu yodaha kwingila Muundewa wa Mulungu bila kuleligwa kwa mazi na kwa Loho Yang'alile. 6 Munhu koleligwa kwa lukuli na tatake na mamake, lakini koleligwa kiloho na Loho Yang'alile. 7 Sekeukanganye kwavija nokulongela molondeka mweye mose muleligwe mwanza wa kabili. 8 Beho dobuma kokose kudilonda, kodihulika, lakini hudijuwa dolawa kwahi hebu dochola kwahi. Vivo viili kwa munhu yoyose yaleligwe na Loho Yang'alile.”

9 Nikodemo kauza, “Avo gano godahikaze?”

10 Yesu kamwidika, “Gweye kwa mfundiza mkulu wa Waizilaeli, huijuwile vilihi mbuli ino? 11 Nokulongela ukweli, tolonga kija tukijuwile tosimulila acho tuchonile, lakini haduhu munhu yoyose kumwenu yotogola usenga wetu. 12 Hamnhogola viniwalongeleni mbuli za mumuno mwiisi, vino monhogolaze nahawalongela mbuli za ako kuulanga? 13 Kuduhu munhu yoyose yacholile kuulanga ila Mwana wa Munhu, yezile kulawa kuko.”

14 Kamba Musa viyamwinule mumbiki nyoka wa shaba kuja kuluwala, vivo vonda yenuligwe Mwana wa Munhu, 15 avo munhu yoyose yonda yamtogole yawe na ugima wa mazuwa gose.

16 Avo, Mulungu kawanogela wanhu wa mwiisi mbaka kamulava Mwanage yeli yaiyeka, muladi munhu yoyose yonda yamtogole

sekeyapotele lakini yawe na ugima wa mazuwa gose. 17 Mulungu hamtumile mwanage yeze mwiisi yawataguse wanhu, lakini kamtuma yeze kuwakombola.

18 “Wanhu wose wonda wamtogole Mwana honda watagusigwe bule, lakini wose womulema watagusigwa mwaka, kwavija hawamtogole Mwana yaiyeka yanogeligwe na Mulungu. 19 Vino vivo nhaguso vonda iwe, mulenge wiza mwiisi, lakini wanhu wanogelwa na ziza kubanza mulenge, kwavija gago goyosang'hana ganyolodoka. 20 Wanhu wose wotenda gehile hawaulonda mulenge na haweza kumulenge, kwavija hawalonda gehile gao gowotenda goneke. 21 Lakini wanhu wotenda ganogile wokwiza kumulenge muladi woneke wosang'hana goyolonda Mulungu.”

Yesu na Yohana Mbatizaji

22 Vigabitile gago, Yesu na wanahina zake wachola kuna iisi ya Yudea, kuko kakala nao siku ndodo na kabatiza wanhu. 23 Nayo Yohana kakala kobatiza ako Ainoni, siyo kutali ng'hani kulawa Salimu, kwavija hanhu aho kukala na mazi mengi. Wanhu wakala womcholela, nayo kawabatiza. 24 Gano gose gatendeka Yohana yang'hali hanagodekigwa mkifungo.

25 Wanahina wayagwe wa Yohana wasonga kuibamilila na Muyahudi mbuli ya jadi ya kunawa ili wamtambikile Mulungu. 26 Avo wamcholela Yohana na kumulongela, “Mfundiza, vino komkumbuka munhu ija yuukalile nayo mwambu wa kudilawila zuwa wa lwanda lwa Yolidani, ija yuulongile mbuli zake? Hambe sambi kobatiza na kila munhu komcholela!”

27 Yohana kawedika, “Kuduhu munhu yodaha kuwa na kinhu chochose kamba Mulungu hamgwelele. 28 Mweye wenyego awo wasindila zangu kamba nonga, ‘Niye sili Kilisito Mkombola, lakini nhumigwa nimulongolele.’ 29 Mtwanzi yosoligwa ni wa mbigalo yosola. Lakini mbwiga wa mbigalo yosola, yemile na kutegeleza, kodeng'helela yahahulika sauti ya mbigalo yosola. Vivo ili kumwangu, deng'ho jangu divika. 30 Heyo kolondeka yawe mkulu na niye niwe mdodo.”

Heyo yezile kulawa kuulanga

31 Heyo yolawa uchanha ni mkulu kubanza wose. Heyo yolawa mwiisi ni wa mwiisi na kolonga mbuli za mwiisi, lakini heyo yolawa kuulanga ni mkulu wa gose. 32 Heyo kolonga mbuli ziyone na zija ziyahulike, lakini kuduhu munhu yotogola mbuli zake. 33 Lakini munhu yoyose yozitogola mbuli zake kosindila

kamba Mulungu kolonga ukweli. 34 Heyo yatumigwe na Mulungu kolonga mbuli za Mulungu, kwavija Mulungu kamgwaa ng'hani Loho wake Yang'alile. 35 Tata kamnogela Mwanage na keka kila kinhu mmakono gake. 36 Munhu yoyose yomtogola Mwana kana ugima wa mazuwa gose, na munhu yoyose yomulema Mwana kaduhu ugima, lakini kosigala mwinhaguso ya Mulungu.

4

Yesu kolonga na mtwanzi wa Kisamalia

1 Mafalisayo wahulika kamba Yesu kakala kopata na kobatiza wanahina wengi kubanza Yohana, 2 lakini ukweli Yesu hambatize munhu yoyose ila wanahina zake wao wabatize. 3 Yesu viyahulike avo, kasegela mwiisi ya Yudea na kubwela mwiisi ya Galilaya. 4 Mmwanza wake kalondeka yabitile Samalia.

5 Kavika mwiisi ya Samalia kudibuga da Sikali, behi na mgunda wa Yakobo uyamgwelele mwanage yakemigwe Yusufu. 6 Hanhu aho kukala na sima da Yakobo. Yesu viyadonhile na mwanza mtali, kakala aho kudisima. Ikala imisi.

7 Mtwanzi wa kisamalia keza kudeha mazi. Yesu kamulongela, "Nigwelele mazi ning'we." 8 Kipindi acho wanahina zake wakala wacholile kudibuga kugula chakuja.

9 Mtwanzi ayo kamwidika, "Gweye kwa Muyahudi na niye na Msamalia. Kodahaze kumhula mazi ga kung'wa?" Kwavija Wayahudi hawajaga hamoja na Wasamalia.

10 Yesu kamwidika, "Maza ujuwile choolava Mulungu, na maza ujuwile nani yokupula mazi ga kung'wa, wahampulile, nayo yahakugwelele mazi gogala ugima."

11 Mtwanzi ayo kamulongela, "Go mkulu, gweye kuduhu doo, na sima dino dingila ng'hani. Wahagapatile kwahi mazi gago gogala ugima? 12 Vino gweye kwa mkulu kubanza tata yetu Yakobo yatugwelele sima dino? Heyo mwenyego hamoja na wanage na fugo yake yose wang'wa mazi ga mdisima dino!"

13 Yesu kamwidika, "Wanhu wose wong'wa mazi gano wokona ng'hilu kabili, 14 lakini munhu yoyose yong'wa mazi gonda nimgwelele, honda yaone ng'hilu kabili. Mazi gonda nimgwelele niye gokuwa nzasa ya mazi gogala ugima wa mazuwa gose mgati mmwake."

15 Mtwanzi ayo kalonga, "Go mkulu, nigwee mazi gago muladi sekeniwe na ng'hilu kabili, na ndeke kwiza hano kudeha mazi."

16 Yesu kamulongela, "Genda kamkeme mkasano wako, na wize nayo."

17 Mtwanzi ayo kamwidika, "Naduhu mkasano."

Yesu kamulongela, "Kulonga goya kuduhu mkasano. 18 Kusoligwa na wakasano watano, na mbigalo yuukala

nayo sambi siyo mkasano wako. Kunongela goya."

19 Mtwanzi ayo kalonga, "Go mkulu, vinikona gweye kwa mtula ndagu. 20 Wahenga zetu wamtambikila Mulungu kuna ulugongo luno, lakini mweye Wayahudi molonga Yelusalemu aho hanhu holondeka tumtambikile Mulungu."

21 Yesu kamulongela, "Mama, togola gano gonikulongela, kipindi chokwiza baho wanhu honda wamtambikile Tata kuna ulugongo luno hebu ako Yelusalemu. 22 Mweye Wasamalia hamumjuwile goya ayo imumtambikila, lakini tweye Wayahudi tumjuwa itumtambikila, kwavija ukombozi wolawa kwa Wayahudi. 23 Lakini kipindi chokwiza na sambi chabahano, aho awo wotambikaga kweli, womtambikila Tata kwa loho na kweli, kwavija Tata kolonda wanhu womtambikila kamba vivo. 24 Mulungu ni Loho, avo wanhu womtambikila wolondeka wamtambikile kwa loho na kweli."

25 Mtwanzi ayo kamulongela Yesu, "Nojuwa Mkombola kokwiza, yokemigwa Kilisito, yaheza kotulongela mbuli zose."

26 Yesu kamwidika, "Iyo nene, inilonga na gweye."

27 Kipindi acho wanahina zake Yesu wabwela, wakanganya ng'hani viwamvikile Yesu kolonga na mtwanzi ayo. Lakini kuduhu imoja wao yamuuzile mtwanzi ayo, "Kolonda choni?" hebu yamuuze Yesu, "Habali kolonga na mtwanzi ino?"

28 Abaho mtwanzi ayo kaleka nongo yake ya mazi, kabweleganya kudibuga na kuwalongela wanhu, 29 "Izoni mumulole munhu yanongele gaja gose ganhendile. Vino hadaha kuwa Kilisito Mkombola?" 30 Avo wanhu wasegela kudibuga na kumgendela Yesu.

31 Mna ikipindi kikija wanahina zake wamnanahiza Yesu, "Mfundiza, chonde, diya tanhu!"

32 Lakini Yesu kawedika, "Ninao lujo mweye hamulujuwile."

33 Avo wanahina wasonga kuiuza, "Vino hana munhu kamgalila chakuja?"

34 Yesu kawalongela, "Ujaji wangu, ni kutenda goyolonda ija yanhumile na kuimambukiza sang'hano iyanigwelele. 35 Mweye mulongaga vino, 'Ing'hali miezi mine tosonga kusenga.' Lakini nowalongeleni, inuleni meso genu mulole mmigunda! Vihandigwe vikangala volondeka visengigwe! 36 Msengaji kolipigwa, na kwika hamoja indiya kwa ugima wa mazuwa gose. Avo muhandaji na msengaji wose wadeng'helele hamoja. 37 Ulonzi uno wa kweli, 'Imoja kohanda iyagwe kosenga.' 38 Niwatuma mkasenge mumgunda kinhu kija hamkisang'hanile, wanhu wayagwe awo wasang'hane, na mweye

momweda kwa sang'hano yao.”
39 Wasamalia wengi wa buga dija wamtogola Yesu kwa gaja gayalongile mtwanzi ayo, “Kanongela gose ganhendile.” 40 Avo Wasamalia viwamcholele Yesu, wampula yakale nao. Yesu kakala nao siku mbili.
41 Wanhu wengi watogola mbuli ya usenga wa Yesu. 42 Wamulongela mtwanzi ayo, “Sambi totogola, siyo mbuli ya gaja gaulongile gaiyeka, lakini tweye wenyego tumuhulika, na tojuwa heyo ayo Mkombola wa wanhu wa mwiisi yose.”

Yesu komuhonya mwana wa mkulu imoja

43 Vizibitile siku mbili, Yesu kachola isi ya Galilaya. 44 Kwavija Yesu mwenyego kalonga, “Mtula ndagu hapata nhogolwa mwiisi yake.” 45 Viyavikile mwiisi ya Galilaya, wanhu wengi wambokela, kwavija wakala wacholile mna ulujo lwa Pasaka mwiisi ya Yelusalemu na wachona kila kinhu kiyatendile kipindi cha Pasaka.
46 Yesu kachola kabili kudibuga da Kana mwiisi ya Galilaya, aho hayagaluse mazi kuwa divai. Aho kukala na mkulu imoja yakalile na mbwanga wake mtamu kudibuga da Kapelinaumu. 47 Mkulu ayo viyahulike kamba Yesu keza kulawa mwiisi ya Yudea kwiza mwiisi ya Galilaya, kamcholela Yesu, kampula yachole kudibuga da Kapelinaumu yakamuhonye mbwanga wake, yakalile kolonda kufa. 48 Yesu kamulongela, “Kuduhu munhu yoyose hagati yenu yotogola mbaka yaone unzonza na vilaguso.”
49 Mkulu ayo kamulongela, “Go mkulu, tuchole wose mwanangu yang'hali hanakufa.”
50 Yesu kamulongela, “Genda, mwanago kohona!”
Munhu ayo katogola mbuli za Yesu, kachola. 51 Mnzila ya kuchola ukayake kawating'hana wasang'hanaji zake wamulongela, “Mbwanga wako kahona!”
52 Kawauza mna ikipindi gani mwanage viyahonile, wamwidika, “Ikala jana saa saba imisi vivo homa viimulekile.” 53 Bahaja tata ayo kakumbuka ikala kipindi acho Yesu viyamulongele, “Mwanago kohona.” Avo heyo na wanhu wa mng'anda yake wamtogola Yesu.
54 Uno ukala unzonza wakabili yautendile Yesu viyalawile isi ya Yudea kwiza isi ya Galilaya.

5

Yesu komuhonya mtamu hana dikolombo

1 Vigabitile gano, Yesu kachola kudibuga da Yelusalemu kuna inyimwili nyimwili ya Wayahudi. 2 Ako Yelusalemu behi na mulango ukemigwe Mulango wa Ng'hondolo kukala na kolombo dikemigwe kwa Kiebulania Betisaza. Mumgwazo wa kolombo dijo kukala na vihelengo vitano.

3 Lunhu mkulu lwa wanhu wolumwa lukala lutambalala mvihelengo vivo, wanhu wasuwameso, mbetembete na wanhu waholole. Wakala wobetela mazi gatibuligwe, 4 kwavija kuna kipindi msenga wa kuulanga kezaga na kugatibula gaja gamazi geli kudikolombo, na mtamu yoyose yahalongola kwingila mazi gahamala kutibuligwa, kohona utamu wowose uyali nao. 5 Aho kukala na munhu imoja mtamu kwa miyaka malongo madatu na nane. 6 Yesu viyamone katambalala aho, kajuwa kamba munhu ayo kana utamu wa siku nyingi, avo Yesu kamuuza, “Kolonda kuhona?”

7 Mtamu ayo kamwidika, “Go mkulu. Kuduhu munhu wa kuningiza kudikolombo mazi gahatibuligwa. Kila vinigeza kwingila, munhu iyagwe konilongolela.”

8 Abaho Yesu kamulongela, “Winuke, papa mkeka wako, utembele.” 9 Bahaja munhu ayo kahona, kapapa mkeka wake, kasonga kutembela.

Mbuli ino ilawilila mwiisiku ya Kubwihila, 10 avo wakulu wa Wayahudi wamulongela munhu ija yahonyigwe, “Lelo ni siku ya Kubwihila, Malagizo getu gogomesa gweye sekeupape mkeka wako.”

11 Munhu ayo yahonyigwe kawedika, “Munhu heyo yanihonyile kanilongela nipape mkeka wangu nigende.”

12 Wamuuza, “Munhu gani heyo yakulongele utende vivo?”

13 Lakini munhu ayo yahonyigwe kakala hamjuwile Yesu viyali, kwavija hanhu aho kukala na lunhu, na Yesu kakala yasegele.

14 Abaho, Yesu kamvika munhu ayo yamuhonyile Mwiig'anda ya Mulungu. Kamulongela, “Tegeleza, gweye sambi kuhona. Sekeutende nzambi kabili, muladi sekegakupate gehile kubanza gano.”

15 Abaho munhu ayo kasegela, kachola kwa iwakulu wa Wayahudi, kawalongela, “Yesu ayo yanihonyile.” 16 Abaho Wayahudi wasonga kumwihila Yesu kwavija kamuhonya munhu siku ya Kubwihila. 17 Yesu kawedika, “Tatangu kosang'hana siku zose, na niye vivija nosang'hana.”

18 Ulonzi uno uwatenda wakulu wa Wayahudi wazahile nzila kwa nguvu zose wadahe kumkoma Yesu. Watenda avo siyo kwavija kabena lagizo da siku ya Kubwihila diiyeka, lakini vivija kamkema Mulungu Tatake, avo kaitenda kamba kaigala na Mulungu.

Udahi wa Mwana wa Mulungu

19 Yesu kawedika, “Nowalongeleni ukweli, Mwana hatenda mbuli yoyose heyo mwenyego, kotenda gaja goyomona Tatake kotenda. Gaja goyotenda Tata, Mwana nayo kotenda. 20 Avo Tata komnogela Mwanage na

komulagusila gaja gose goyotenda mwenyego. Komulagusila mbuli ng'hulu ng'hani kubanza zino, na mweye mose mokanganya. 21 Kamba vija Tata viyowazilibula wanhu wafile na kuwagwaa ugima, vivo ili kwa Mwana nayo kowagwaa ugima waja wose yawalondile. 22 Tata hamtagusa munhu yoyose. Kamgwelela Mwanage udahi wose wa kutagusa, 23 avo wanhu wose wamtegeleze Mwana, kamba vija viwomtegeleza Tata. Munhu yoyose yolema kumtegeleza Mwana kolema kumtegeleza Tata yamtumile."

24 "Nowalongeleni ukweli, wanhu wose wozihulika mbuli zangu na kumtogola heyo yanhumile wanao ugima wa mazuwa gose. Awo honda watagusigwe bule, kwavija wamala kubita mkufa kwiza muugima. 25 Nowalongeleni ukweli, kipindi chokwiza tena kipindi kimala kwiza, baho waja wafile woihulika sauti ya Mwana wa Mulungu, na waja woihulika wokuwa wagima. 26 Kamba Tata mwenyego viyali chanduso cha ugima, vivo ili kwa Mwanage, kamtenda yawe chanduso cha ugima. 27 Kamgwelela Mwana udahi wa kutagusa, kwavija heyo ayo Mwana wa Munhu. 28 Sekemuikanganye mbuli ino, kipindi chokwiza baho waja wose wafile woihulika sauti yake 29 na wolawa mna gamapanga gao. Waja wose watendile ganogile wozilibuka na kupata ugima, na waja watendile gehile wozilibuka ili watagusigwe."

Ukweli mbuli ya Yesu

30 "Niye mwenyego sitenda mbuli yoyose kwa udahi wangu, lakini notagusa kamba Mulungu viyonongela, avo notagusa goya, kwavija sitenda kija kinonda, lakini kija kiyolonda heyo yanhumile."

31 "Nahalonga mbuli zangu mwenyego, ulonzi wangu wokuwa wa uvizi. 32 Lakini kabaho imoja yosindila mbuli ya niye, naniye nojuwa gaja goyolonga ga ukweli. 33 Mweye mutuma wasenga kwa Yohana, na mbuli ziyalongile mbuli yangu ni za ukweli. 34 Siulonda usindila wa munhu, lakini nonga vino ili mukomboligwe. 35 Yohana kakala kamba kiwenge kikwaka yangaduu, na mweye muudeng'helela mulenge wake kwa kipindi kidodo. 36 Lakini niye mwenyego ninao usindila mkulu kubanza wa Yohana, kija kinhenda acho kiyanigwelele Tatangu nikitende, gano gose golagusa kamba Tata ayo yanhumile. 37 Tata mwenyego yanhumile, vivija kosindila mbuli ya niye. Mweye hamunaihulika sauti yake hebu kuchona kihanga chake, 38 na mweye muilema mbuli yake kwavija hamumtogole ija iyamtumile. 39 Mogasoma

Maandiko Gang'alile kwavija mogesa kulawa mumo moupata ugima wa mazuwa gose. Na kuno Maandiko gago gago gandika mbuli zangu! 40 Lakini hamulonda kwiza kumwangu mupate ugima.

41 "Sizahila nhogolwa kulawa kwa wanhu. 42 Lakini niye niwajuwa. Nojuwa mna imizoyo yenu hamumnogela Mulungu. 43 Niza kwa twaga da Tatangu, lakini hamunibokele, ila munhu iyagwe yaheza kwa twaga jake mwenyego, mombokela. 44 Munogelwa kubokela nhogolwa kulawa mweye kwa mweye, lakini hamulonda kupata nhogolwa kulawa kwa heyo yeli Mulungu yaiyeka, vino modahaze kunhogola niye? 45 Sekemugese nowalongeleza kwa Tatangu, lakini Musa, yumumtamanila ayo yonda yawalongeleze. 46 Kamba kweli mumtogola Musa, mwahanhogole na niye, kwavija Musa kandika mbuli zangu. 47 Kamba hamgatogole gaja gayandike Musa, modahaze kutogola gano gonilonga?"

6

Yesu kowagwaa lujo lunhu mkulu

Mat 14:13-21; Mlk 6:30-44; Luk 9:10-17

1 Abaho, Yesu kaloka mwambu wa lamba da Galilaya, vivija dokemigwa Lamba da Tibelia. 2 Lunhu mkulu lumkweleleza, kwavija luwona unzonza wake wa kuhonya watamu. 3 Yesu kakwela mbaka uchanha kukigongo kakala hasi na wanahina zake. 4 Kipindi cha nyimwili nyimwili ya Wayahudi ikemigwe Pasaka kikala behi. 5 Yesu viyalolile kaluwona lunhu mkulu lomwizila, avo kamuuza Filipo, "Tukagule kwahi vinhu vingi vakuja muladi wanhu wano wose waje?" 6 Yesu kalonga vino kumgeza Filipo kwavija kakala yajuwile kinhu gani chonda yatende.

7 Filipo kamwidika, "Sente magana mabili hazidaha kugula magate kwa wanhu wose wano!"

8 Imoja wa wanahina zake Yesu yakemigwe Andeleya, ndugu yake Simoni Petulo, kalonga, 9 "Kabahano mbwanga kana magate matano ga ngano na somba wabili, lakini sikinhu chochose kwa lunhu lulihano."

10 Yesu kawalongela wanahina zake, "Walongeleni wanhu wakale hasi." Kwavija hanhu aho hakala na mijani, wanhu wose wakala hasi. Kukala na wambigalo kamba elufu tano. 11 Yesu kasola gaja gamagate, kamgwaa nhogolwa Mulungu, kawagolela wanhu wose wakalile aho. Katenda vivo kwa waja iwasomba, kila munhu kapata viyalondile. 12 Viwamambukize kuja, Yesu kawalongela wanahina zake, "Dondoleni vihande visigale. Sekemuleke hata kimoja." 13 Avo wanahina wadondola na kumemeza

vigelo longo na vibili kulawa kuna gamagate matano gawadile wanhu.

14 Viwauwonile unzonza uno yautendile Yesu, wanhu walonga, “Kweli ino ayo mtula ndagu wa Mulungu yalondeke kwiza mwiisi!” 15 Yesu kajuwa kamba walonda kumgoga kwa nguvu na kumtenda mndewa wao, avo kabweleganya kuvigongo yaiyeka.

Yesu kotembela uchanha mgamazi

Mat 14:22-23; Mlk 6:45-52

16 Viivikile ichungulo, wanahina wa Yesu wahumuluka kudilamba, 17 wakwela mwiingalawa, na kubwela umwambu wa lamba mwambu wa Kapelinaumu. Ikilo ivika lakini Yesu kakala yang'hali hanachola kumwao. 18 Beho kulu dibuma na kugatibula ga mazi. 19 Wanahina zake viwacholile utali wa kilometa tano mbaka sita, wamona Yesu kotembela uchanha mgamazi, kokwiza mwambu wao kuili ngalawa, waduumba ng'hani. 20 Yesu kawalongela, “Sekemudumbe. Iyo niye!” 21 Wanahina zake walonda kumsola Yesu mwiingalawa, bahaja wavika mwiisi kuwakalile wochola.

Wanhu womzahila Yesu

22 Imitondo iyagwe lunhu mkulu lukala lukalile mwambu uyagwe wa lamba wona aho hakala na ngalawa imoja iiyeka. Wao wajuwa kamba Yesu hacholile hamoja na wanahina zake, lakini wasegela waiyeka. 23 Ngalawa ziyagwe zilawile Tibelia zivika mbaka behi na hanhu hawadile magate Mndewa viyamambukize kumgwaa nhogolwa Mulungu. 24 Wanhu viwajuwile Yesu kahaduhu hanhu aho, hebu wanahina zake, wakwela mzingalawa na kuchola Kapelinaumu, kumzahila.

Yesu ayo lujo lwa ugima

25 Wanhu viwamvikile Yesu umwambu uyagwe wa lamba, wamuuza, “Mfundiza, vino hano kwiza lini?”

26 Yesu kawedika, “Nowalongeleni ukweli, monizahila niye kwavija muja magate mwiguta, siyo kwavija mona unzonza wangu. 27 Sekemulusang'hanile lujo lunangika, lakini mulusang'hanile lujo lugala ugima wa mazuwa gose. Uno awo lujo londa yawagwee Mwana wa Munhu, kwavija Mulungu Tata kamsagula.”

28 Avo wamuuza, “Vino kinhu gani tutende tudahe kugatenda goyolonda Mulungu?”

29 Yesu kawedika, “Kinhu choolonda Mulungu mweye mutende, mumtogole ija yamtumile.”

30 Wamwidika, “Vino unzonza gani wonda utende ili tuwone na kukutogola? Choni chonda utende? 31 Wahenga zetu waja lujo lukemigwa Mana kuluwala, kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, ‘Kawagwelela lujo luhumuluke kuulanga.’ ”

32 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, siyo

Musa yawagwelele lujo lwa kuulanga, lakini Tatangu ayo yowagwaa lujo lwa ukweli kulawa kuulanga. 33 Lujo loowagwaa Mulungu ayo heyo yezile hasi kulawa kuulanga na kowagwaa ugima wanhu wa mwiisi."

34 Wamulongela, "Go mkulu, tugwee lujo lulo siku zose."

35 Yesu kawalongela, "Niye ayo lujo lugala ugima. Wose wonda weze kumwangu honda wone nzala, na waja wose wonhogola honda wone ng'hilu. 36 Niwalongeleni kamba munyona lakini hamtogola. 37 Wose iwonigwelela Tatangu wokwiza kumwangu. Na niye simwasa kunze munhu yoyose yokwiza kumwangu, 38 kwavija sizile hasi kulawa kuulanga kutenda gaja gonilonda lakini goyolonda Tata yanhumile. 39 Gano gago goyolonda ija yanhumile sekenimwagize hata imoja mna iwaja wose yangwelele, lakini nolondeka niwazilibule wose na kuwagwaa ugima siku ya kimambukizo. 40 Kwavija kiyolonda Tatangu acho kino, kila munhu yomulola Mwana na kumtogola heyo yawe na ugima wa mazuwa gose. Na niye nomzilibula munhu ayo mna isiku ya uhelelo."

41 Avo, Wayahudi wasonga kumnung'unikila Yesu kwavija kalonga, "Niye ayo lujo luhumuluke kuulanga." 42 Avo walonga, "Vino ino siyo Yesu mwanage Yusufu? Tumjuwa tatake na mamake. Yokuwaze kabili kolonga kahumuluka kuulanga?"

43 Yesu kawedika, "Lekeni kuinung'unikila. 44 Kuduhu munhu yodaha kwiza kumwangu bila kugaligwa na Tata yanhumile, na niye nomzilibula munhu ayo mna isiku ya uhelelo. 45 Watula ndagu wa Mulungu wandika, 'Kila munhu kofundizigwa na Mulungu.' Munhu yoyose yomtegeleza Tata na kuifunza kumwake kokwiza kumwangu. 46 Kuduhu munhu yoyose yamonile Tata, heyo yalawile kwa Mulungu ayo heyo yaiyeka yamonile Tata. 47 Nowalongeleni ukweli, heyo yotogola kanao ugima wa mazuwa gose. 48 Niye ayo lujo lugala ugima. 49 Wahenga zenu waja lujo Mana kuluwala, lakini wafa. 50 Lakini munhu yoyose yoluja lujo luhumuluke kuulanga honda yafe bule. 51 Niye ayo lujo lugala ugima luhumuluke kuulanga. Munhu yoyose yoja lujo luno, kokuwa mgima siku zose. Lujo londa nimgwee munhu ayo ni lukuli lwangu, awo uniwagwelela wanhu wa mwiisi ili wawe wagima."

52 Mbuli ino iwatenda Wayahudi waibamilile. Waiuza, "Vino munhu ino kodahaze kutugwaa lukuli lwake tuluje?"

53 Yesu kawalongela, "Nowalongeleni ukweli,

kamba hamuluja lukuli lwa Mwana wa Munhu na kuing'wa damu yake, honda muwe na ugima mgati mmwenu. 54 Munhu yoluja lukuli lwangu na kuing'wa damu yangu kanao ugima wa mazuwa gose, na niye nomzilibula mna isiku ya uhelelo. 55 Kwavija lukuli lwangu ulo lujo lwa kweli, na damu yangu acho king'waji cha kweli. 56 Wanhu woluja lukuli lwangu na kuing'wa damu yangu wokala mgati mmwangu, na niye nokala mgati mmwao. 57 Tata yeli mgima yanhumile, na kwa mbuli yake niye na vivija mgima. Vivo vonda iwe munhu yoyose yoluja lukuli lwangu kokuwa mgima mbuli ya niye. 58 Uno awo lujo luhumuluke kuulanga, haluigalile na lujo luja luwadile wahenga zenu, abaho wafa. Lakini yoyose yoluja lujo luno kokuwa mgima siku zose."

59 Yesu kalonga mbuli zino viyakalile kofundiza mna ing'anda ya kumpula Mulungu ako Kapelinaumu.

Mbuli zigala ugima wa mazuwa gose

60 Wanhu zake wengi wamkweleleze waihulika mbuli ino na kulonga, "Mafundizo gano madala ng'hani. Nani yodaha kugatogola?"

61 Bila kulongeligwa, Yesu kajuwa kamba wanhu zake wamkweleleze wakala woinung'unikila mbuli ino, avo kawalongela, "Vino mbuli ino yolonda kuwatenda mulemelwe? 62 Vino yokuwaze, mwahamona Mwana wa Munhu kobwela uchanha kuja kuyakalile ichanduso? 63 Loho wa Mulungu ayo yomgwaa munhu ugima, nguvu za munhu hazidaha kinhu chochose. Mbuli ziniwalongeleni ni za Loho wa Mulungu na zogala ugima. 64 Lakini wayagwe wenu hawatogola." Yesu kawajuwa toka mwaka waja hawamtogola na kamjuwa ija yonda yamuhinduke. 65 Abaho kalonga, "Lekaavo niwalongeleni kuduhu munhu yodaha kwiza kumwangu bila Tata kutenda idahike kwa munhu ayo kutenda vivo."

66 Kwa ulonzi uno, wanhu wengi wamkweleleze wabweleganya kukisogo na hawadahile kabili kuchola nayo. 67 Avo Yesu kawauza wanahina zake longo na wabili, "Na mweye vivija molonda kusegela?"

68 Simoni Petulo kamwidika, "Mndewa, tweye tuchole kwa nani? Gweye kunazo mbuli zigala ugima wa mazuwa gose. 69 Sambi tweye totogola na tojuwa kamba gweye ayo Yang'alile ija yalawile kwa Mulungu."

70 Yesu kedika, "Vino siwasagule mweye longo na wabili? Lakini imoja wenu Mwenembago!" 71 Yesu kakala yolonga mbuli ya Yuda, mwanage Simoni Isikaliote. Yuda kakala imoja

wa wanahina longo na wabili, ayo yonda yamuhinduke Yesu.

7

Yesu na ndugu zake

1 Vigabitile gano, Yesu kachola mwiisi ya Galilaya, halondile kuchola isi ya Yudea kwavija wakulu wa Wayahudi wakala wolonda kumkoma. 2 Siku ya nyimwili nyimwili ya Wayahudi ya viheha ikala behi, 3 avo ndugu zake Yesu wamulongela, "Segela hanhu hano uchole isi ya Yudea, muladi wanhu zako wokukweleleza wazone mbuli ziutenda. 4 Kuduhu munhu yofisa kija kiyotenda kamba yahalonda wanhu wamjuwe goya. Kwavija gweye kotenda mbuli zino, leka wanhu wose wamwiisi wakujuwe." 5 Yesu hatogoligwe hata na ndugu zake.

6 Yesu kawalongela, "Kipindi changu niye hakinavika. Lakini kipindi chochose kinoga kumwenu. 7 Wanhu wa mwiisi hawawehila mweye, lakini wonihila niye, kwavija siku zose nowalongela gaja goyotenda ganyolodoka. 8 Mweye choleni kuna inyimwili nyimwili. Niye sichola bule, kwavija kipindi changu hakinavika." 9 Yesu kalonga vino, abaho kagendelela kukala mwiisi ya Galilaya.

Yesu kuna inyimwili nyimwili ya viheha

10 Ndugu zake Yesu viwacholile kuna inyimwili nyimwili, Yesu nayo kachola. Hacholile kunze kunze lakini kachola kinyelegezi. 11 Wakulu wa Wayahudi wakala womzahila Yesu hana inyimwili nyimwili. Walonga, "Munhu ija ka kwahi?"

12 Hakala na minong'ono hana ulunhu mbuli ya Yesu. Wanhu wayagwe walonga, "Kanoga," lakini wayagwe walonga, "Bule, kokwagiza wanhu." 13 Lakini kuduhu munhu yokala yolonga mbuli ya Yesu chaka chaka, kwavija wakala wowadumba wakulu wa Wayahudi.

14 Nyimwili nyimwili viikalile hagatigati, Yesu kengila Mng'anda ya Mulungu kasonga kufundiza. 15 Wakulu wa Wayahudi wakanganya ng'hani na kulonga, "Yokuwaze munhu ino kojuwa vinhu vingi na kuno haifunzile kokose?"

16 Yesu kawedika, "Mafundizo gano gonifundiza siyo gangu, lakini golawa kwa Mulungu yanhumile. 17 Munhu yoyose yolonda kutenda goyolonda Mulungu kojuwa gano gonifundiza golawa kwa Mulungu hebu nolonga gaja gonilonda. 18 Munhu ija yolonga mbuli zake kozahila nhogolwa yake mwenyego. Lakini heyo yozahila nhogolwa kumwake ija yamtumile munhu ayo mkweli, mduhu uvizi mumulomo mmwake. 19 Vino Musa hawagwelele Malagizo? Lakini kuduhu hata munhu imoja yogagoga. Vino habali molonda kung'homa?"

20 Lunhu lwa wanhu
lumwidika, “Gweye kuna
kinyamkela. Nani yolonda
kukukoma?”
21 Yesu kawedika, “Nhenda
unzonza umoja, mweye
mose mukanganya. 22 Musa
kawalagiza muwengize
kumbi wanenu hamoja
siyo Musa lakini wahenga
zenu awo wasongile, na
mweye momwingiza kumbi
mwana mna isiku ya Kub-
wihila. 23 Kamba mwana
kokwingizigwa kumbi mna
isiku ya Kubwihila muladi
sekemubene Malagizo ga
Musa, habali monigevuzikila
kwavija nimuhonya munhu
mna isiku ya Kubwihila?
24 Lekeni kutagusa kwa
meso, lakini mutaguse kwa
ukweli.”

Ayuno iyo Kilisito Mkom-
bola?
25 Wanhu wayagwe
wa Yelusalemu walonga,
“Vino ino siyo munhu ija
iwakulu wolonda kumkoma?
26 Loleni! Kolonga kunze
kunze na hawamulongela
mbuli yoyose! Vino iwakulu
wamjuwa ayo Kilisito Mkom-
bola? 27 Lakini Kilisito
Mkombola yaheza, kuduhu
munhu yonda yajuwe ko-
lawa kwahi, lakini tweye
tukujuwa koolawa munhu
ino.”
28 Yesu viyakalile kofun-
diza Mng'anda ya Mulungu,
kalonga kwa sauti ng'hulu,
“Vino mweye munjuwa goya
niye na mukujuwa kuja
kundawa? Sizile kwa udahi
wangu mwenyego, heyo yan-
humile, ni mkweli. Mweye
hamumjuwile, 29 lakini niye
nimjuwa, kwavija nolawa
kumwake, nayo kanhuma.”
30 Abaho walonda kum-
goga, lakini kuduhu hata
munhu imoja yamgolosele
mkono, kwavija saa yake
ikala hainavika. 31 Lakini
wanhu wengi hana ulunhu
wamtogola na kulonga,
“Vino Kilisito Mkombola
yaheza, kotenda unzonza
mkulu kubanza yautendile
munhu ino?”

Wakalizi watumigwa
kumgoga Yesu
32 Mafalisayo waluhulika
lunhu lonyong'onya mbuli
ya Yesu, avo wao na iwakulu
wa walava nhosa wawatuma
wakalizi wamgoge. 33 Yesu
kalonga, “Nokala na mweye
kipindi kidodo, na abaho
nochola kumwake ija yanhu-
mile. 34 Monizahila, lakini
honda munyone, kwavija
hamudaha kwiza hanhu
hanili.”
35 Wakulu wa Wayahudi
wailongela, “Vino munhu
ino kochola kwahi mbaka
seketumone? Vino kochola
kunagamabuga ga Wagiliki
kuko kookala wanhu zetu
na kuwafundiza Wagiliki?
36 Vino kofambula choni
viyolonga, tomzahila lakini
honda tumone, na hatudaha
kuchola kuko konda yawe?”

Vizanda va mazi ga ugima
37 Mna isiku ya uhelelo
na siku ng'hulu ya in-
yimwili nyimwili, Yesu
kema kakemelela, “Munhu
yoyose yokona ng'hilu
yeze kumwangu yang'we.
38 Kamba Maandiko

Gang'alile vigalonga, ‘Munhu yonhogola niye, vizanda va mazi gogala ugima vokilima muumoyo wake.’ ”
39 Yesu kalonga vino mbuli ya Loho Yang'alile, ija wanhu wose womtogola wombokela. Kipindi acho Loho Yang'alile kakala yang'hali hanakwiza, kwavija Yesu kakala hanakwinuligwa muukulu.

Kuigola kwa wanhu

40 Wanhu wayagwe mna ulunhu wamuhulika viyalongile avo na walonga, “Kweli munhu ino mtula ndagu wa Mulungu!”
41 Wanhu wayagwe walonga, “Heyo ayo Kilisito Mkombola!”
Lakini wayagwe walonga, “Kilisito Mkombola hadaha kulawa mwiisi ya Galilaya!
42 Maandiko Gang'alile golonga kamba Kilisito Mkombola kolawa mulukolo lwa Daudi na kovumbukila Beselehemu kudibuga diyakalile Daudi.” 43 Avo lunhu luigola mbuli ya Yesu. 44 Wanhu wayagwe walonda kumgoga Yesu, lakini kuduhu hata munhu imoja yamgolosele mkono.

Kuleka kutogola kwa wakulu wa Wayahudi

45 Wakalizi viwabwelile, wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo wawauza, “Habali hamumgalile?”
46 Wakalizi wawedika, “Kuduhu munhu yolonga kamba munhu ayo!”
47 Mafalisayo wawauza, “Vino na mweye vivija muviziligwa?” 48 “Mumjuwa mkulu yoyose hebu Mfalisayo yomtogola? 49 Lunhu luno halugajuwile Malagizo ga Musa, avo waduiligwa na Mulungu!”
50 Nikodemo kakala imoja wa Mafalisayo wakalile aho, ayo yacholile kumulola Yesu ichanduso. Kawalongela wayage, 51 “Vino Malagizo getu godaha kumtagusa munhu yoyose bila tanhu kumuhulika na kukijuwa kija kiyatendile?”
52 Wamwidika, “Vino na gweye vivija kolawa mwiisi ya Galilaya? Gasome Maandiko Gang'alile na koifunza, kuduhu mtula ndagu wa Mulungu yalawile mwiisi ya Galilaya.” 53 Abaho kila munhu kachola ukayake.

8

Mtwanzi yagogigwe ugoni

1 Yesu kachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni.
2 Imitootondo ng'hani Yesu kabwela kuna Ing'anda ya Mulungu. Wanhu wose wamzunguluka, nayo kakala hasi kasonga kuwafundiza. 3 Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wamgala mtwanzi yagogigwe ugoni, wamwika haulongozi wa wanhu wose.
4 Wamulongela Yesu, “Mfundiza, mtwanzi ino kagogigwa ugoni. 5 Muna ga Malagizo getu Musa katulagiza kamba mtwanzi kamba ino yatoigwe mabwe mbaka yafe. Lelo gweye kolongaze?”
6 Walonga vino ili wamgoge

Yesu kwa mbuli zake, muladi wapate kumtagusa. Lakini Yesu kainama kandika hasi kwa kidole chake.
7 Viwagendelele kwima aho kuno womuuza, Yesu kenuka kawalongela, “Munhu yoyose hatendile nzambi yasonge kumpigisila dibwe.” 8 Abaho Yesu kainama kabili kandika hasi. 9 Viwahulike avo, wose wasegela imoja imoja, wasonga iwavele. Yesu kalekigwa yaiyeka, na mtwanzi ija yang'hali yemile aho. 10 Yesu kenuka na kumulongela mtwanzi ija, “Wa kwahi wanhu waja? Kuduhu munhu yoyose yakutaguse?”
11 Mtwanzi ija kalonga, “Go mkulu, kahaduhu.”
Yesu kalonga, “Vinoga. Na niye vivija sikutagusa. Genda lakini sekeutende nzambi kabili.”

Yesu yuyo mulenge wa isi

12 Yesu kawalongela Mafalisayo kabili, “Niye ayo mulenge wa isi. Munhu yoyose yonikweleleza kokuwa na mulenge wa ugima na honda yagende mdiziza bule.”
13 Mafalisayo wamulongela, “Gweye koisindila mwenyego, avo gago goulonga hagatogoligwa kamba kweli.”
14 Yesu kawedika, “Aka, hata kamba nahaisindila mwenyego, gaja gonilonga ga ukweli kwavija nikujuwa kundawile na kuja kunichola. Mweye hamukujuwile kuja kundawile hebu kuja kunichola. 15 Mweye motagusa kwa nzila zoyotagusa wanhu, niye simtagusa munhu yoyose. 16 Lakini hata nahatagusa, notagusa goya kwavija sili niiyeka bule, nahamoja na Tata yanhumile. 17 Yandikigwa mna ga Malagizo genu kamba usindila wa wanhu wabili wahailumba, gaja gowolonga ga ukweli. 18 Niye noisindila mwenyego, na Tata yanhumile vivija konisindila.”
19 Wamuuza, “Tatako kakwahi?”
Yesu kawedika, “Hamnijuwile niye hebu Tatangu. Maza munijuwile niye, vivija mwahamjuwile Tatangu.”
20 Yesu kalonga gano gose viyakalile kofundiza Mng'anda ya Mulungu, mdigati hakikigwe kiya cha kulavila sadaka. Kuduhu munhu yamgogile, kwavija saa yake ikala hainavika.

Hamudaha kuchola kuja kunyhola

21 Yesu kawalongela kabili, “Niye nosegela, mweye monizahila, lakini mofa na nzambi zenu. Hamudaha kuchola kuja kunyhola.”
22 Avo wakulu wa Wayahudi wauza, “Kolonga hatudaha kuchola hanhu kuyochola. Vino kolonda kuikoma mwenyego?”
23 Yesu kawedika, “Mweye mwa wanhu wa mwiisi ino, lakini niye nolawa kuulanga. Mweye molawa mumuno mwiisi, lakini niye silawa mwiisi bule. 24 Lekaavo niwalongeleni mofa na nzambi zenu. Mofa na nzambi zenu kamba hamulonda kutogola kamba ‘Niye ayo Heyo.’ ”

25 Wamuuza, “Gweye kwa
nani?”
Yesu kawedika, “Niwa-
longeleni haichanduso.
26 Ninazo mbuli nyingi za
kulonga kumwenu, nyingi
za kuwatagusa. Hata ivo
ija yanhumile ni mkweli, na
niye nowalongela wanhu
wa mwiisi kija kimhulike
kumwake.”
27 Wakala hawajuwile
kamba Yesu kakala kolonga
mbuli ya Tata. 28 Avo kawa-
longela, “Mwahamwinula
uchanha Mwana wa Munhu,
mojuwa kamba, ‘Niye ayo
Heyo,’ abaho mojuwa kamba
sitenda mbuli yoyose kwa
udahi wangu, lakini nolonga
kija kiyanilagize Tata nonge.
29 Na heyo yanhumile ka-
hamoja na nene, handekile
niiyeka bule kwavija siku
zose notenda kija kimno-
gele.”
30 Wanhu wengi wamuhu-
like Yesu yolonga mbuli zino
wamtogola.

Yesu kowatenda mulekesigwe

31 Avo Yesu kawalongela
Wayahudi waja wamto-
gole, “Kamba mwahatogola
mafundizo gangu, mwa
wanahina zangu kweli.
32 Avo moijuwa kweli, na
kweli yowatenda mulekesigwe.”
33 Wamwidika, “Tweye
twa lukolo lwa Abulahamu
na hatunakuwa watumwa
wa munhu yoyose. Habali
kotulongela ‘Tolekesigwa’?”
34 Yesu kawalongela,
“Nowalongeleni ukweli,
munhu yoyose yotenda
nzambi mtumwa wa nzambi.
35 Mtumwa hali munhu
wa lukolo siku zose, lakini
mwana ayo munhu wa
lukolo siku zose. 36 Kamba
Mwana yahawalekesa, na
mweye molekesigwa kweli.
37 Nojuwa mwa lukolo
lwa Abulahamu. Lakini
molonda kunikoma, kwavija
hamgatogola mafundizo
gangu. 38 Nowalongela
kija kiyanilagusile Tatangu,
lakini mweye motenda kija
kimulongeligwe na tata
yenu.”
39 Wamwidika, “Tata yetu
Abulahamu.”
Yesu kawedika, “Maza
mukalile wana wa Abula-
hamu, mwahatendile mbuli
zizija ziyatendile heyo.
40 Niwalongela ukweli umhu-
like kwa Mulungu, lakini
molonda kunikoma. Abula-
hamu hatendile kamba vivo!
41 Motenda kiyatendile tata
yenu.”
Wamwidika, “Mulungu
yaiyeka ayo Tata itwilinayo
hatuli wana wa kuvikila,
tweye twa wanage too.”
42 Yesu kawalongela,
“Maza Mulungu yakalile
Tata yenu, mwahanino-
gele, kwavija niza kulawa
kwa Mulungu na sambi
nabahano. Sizile kwa
udahi wangu mwenyego,
lakini kanhuma. 43 Habali
hamjuwa kinonga? Kwav-
ija hamudaha kutegeleza
usenga wangu. 44 Mweye
mwa wana wa tataenu,
Mwenembago, na mw-
eye molonda kukweleleza
kusulukila kwa tataenu.

Kusongela mwaka kakala mkomaji na hemile muna ikweli, kwavija mduhu kweli mgati mmwake. Yahalonga uvizi, kolagusa viyali, kwavija heyo ni mvizi na tata wa uvizi. 45 Lakini nowalongeleni ukweli, lekaavo hamnitogola bule. 46 Nani imoja wenu yodaha kulagusa kamba nibananga? Kamba nolonga ukweli, habali hamunhogola? 47 Munhu wa Mulungu kotegeleza mbuli za Mulungu. Hata ivo, mweye hamuli wa Mulungu, lekaavo hamnitegeleza."

Yesu kakala kuko Abulahamu yang'hali hanavumbuka

48 Wayahudi wamuliga Yesu walonga, "Hatulongile goya kamba gweye kwa Msamalia na kuna kinyamkela?"

49 Yesu kawedika, "Nabule kinyamkela. Nomtegeleza Tatangu lakini mweye monibeza. 50 Sizahila nhogolwa yangu mwenyego. Lakini kabaho imoja yoizahila, heyo ayo yotagusa. 51 Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yotogola mafundizo gangu honda yafe bule."

52 Avo, Wayahudi wamulongela, "Sambi tojuwa kamba gweye kuna kinyamkela! Abulahamu kafa, na watula ndagu wa Mulungu wafa, abaho gweye kolonga yoyose yotogola mafundizo gako honda yafe bule. 53 Vino gweye kwa mkulu kubanza tata yetu Abulahamu? Heyo kafa, na watula ndagu wa Mulungu vivija wafa. Kogesa gweye kwa nani?"

54 Yesu kawedika, "Nahaitogola mwenyego, nhogolwa ayo mduhu kinhu. Ija yonitogola niye ni Tatangu yumulonga Mulungu wenu. 55 Mweye hamumjuwile bule, lakini niye nimjuwa. Nahalonga simjuwile, nokuwa mvizi kamba mweye. Lakini nimjuwa, na nozigoga mbuli zake. 56 Tata yenu Abulahamu kadeng'helela viyachonile kipindi changu chakwiza, kachona na kadeng'helela."

57 Wayahudi wamulongela Yesu, "Vino gweye hunapata hata miyaka malongo matano, kumonaze Abulahamu?"

58 Yesu kawedika, "Nowalongeleni ukweli, Abulahamu yang'hali hana vumbuka, niye nabaha."

59 Abaho wadondola mabwe wampigisile, lakini Yesu kaifisa kalawanya Mng'anda ya Mulungu.

9

Yesu komuhonya munhu yavumbuke msuwameso

1 Yesu viyakalile kogenda, kamona munhu yavumbuke msuwameso. 2 Wanahina zake wamuuza, "Mfundiza, nzambi gani imtendile munhu ino yavumbuke msuwameso? Vino heyo ayo yaitendile nzambi ayo hebu tatake na mamake?"

3 Yesu kawedika, “Ino
hailawilile kwavija heyo
katenda nzambi hebu
tatake na mamake watenda
nzambi. Lakini kavum-
buka msuwameso muladi
udahi wa Mulungu woneke
kumwake. 4 Kwavija ing'hali
imisi, tolondeka tusang'hane
sang'hano ya ija yanhumile.
Ikilo yovika, baho kuduhu
munhu yodaha kusang'hana.
5 Kipindi ning'hali mwiisi,
niye na mulenge wa isi yose.”

6 Viyamambukize kulonga
vino, Yesu katema mate
hasi, kabuluga nhope kwa
mate gaja, abaho kam-
baka mgameso munhu ija
msuwameso. 7 Yesu kamu-
longela, “Genda kasunhe
kihanga chako hana dilamba
da Siloamu.” Siloamu fam-
bulo jake “Yatumigwe.” Avo
munhu ija kachola, kasunha
kihanga chake, kabwela
yolola.

8 Wanhu weli mmabehi
nayo, na wanhu wamonile
aho umwaka yopula, ing'hali
hainalawilila mbuli ino,
wauza, “Vino ino siyo munhu
ija yakalile na kupula?”

9 Wanhu wayagwe wa-
longa, “Iyo heyo,” lakini
wayagwe walonga, “Aka,
siyo heyo, kaigala nayo.”

Avo munhu ija kalonga
mwenyego, “Iyo niye.”

10 Wamuuza, “Vino kuda-
haze kulola?”

11 Kawedika, “Munhu
yokemigwa Yesu katenda
nhope, kanibaka mgameso
gangu, kanilongela nigenda
Siloamu nikasunhe kihanga
changu. Avo nichola, na
bahaja vinisunhile nidaha
kulola.”

12 Wamuuza, “Munhu ayo
kakwahi?”

Kawedika, “Mmhane.”

Mafalisayo wozahila munhu msuwameso kaho-nyigwa vilihi

13 Abaho wamgala kwa
Mafalisayo munhu ayo
yakalile msuwameso. 14 Yesu
viyatendile nhope na ku-
muhonya munhu ayo
yakalile msuwameso ikala
siku ya Kubwihila. 15 Abaho
Mafalisayo wamuuza kabili
munhu ayo viyadahile ku-
lola. Kawalongela, “Kani-
baka nhope mgameso gangu,
nisunha kihanga changu, na
sambi nodaha kulola.”

16 Mafalisayo wayagwe
walonga, “Munhu yatendile
mbuli ino halawa kwa
Mulungu bule, kwavija
hadigoga lagizo da siku ya
Kubwihila.”

Lakini wayagwe walonga,
“Vino munhu yotenda
nzambi kodahaze kutenda
unzonza kamba uno?” Avo,
wakala waigolile.

17 Avo Mafalisayo wab-
welela kumuuza munhu
ayo, “Kulonga kakuhonya
usuwameso wako. Gweye
kolongaze mbuli ya munhu
ayo?”

Munhu ayo kawedika,
“Mtula ndagu wa Mulungu.”

18 Hata ivo wakulu wa
Wayahudi hawalondile
kutogola kamba kakala
msuwameso na sambi
kodaha kulola. Avo
wawakema tatake na
mamake, 19 Wayahudi

wawauza, “Vino ino ayo mwanenu? Yumulonga kavumbuka msuwameso, lelo kadahaze kulola?”
20 Tatake na mamake wawedika, “Tojuwa kamba heyo ayo mwanetu, na tojuwa kamba kavumbuka msuwameso. 21 Lakini hatujuwile sambi viyadahile kulola, wala hatumjuwile munhu yamuhonyile. Muuzeni mwenyego, heyo mkulu goya, kodaha kuwedika!” 22 Tatake na mamake walonga vino kwavija wakala wowadumba wakulu wa Wayahudi, kwavija Wayahudi walonga munhu yoyose yolonga komtogola Yesu kamba ayo Kilisito Mkombola kowingigwa mng'anda ya kumpula Mulungu. 23 Lekaavo tatake na mamake walonga, “Heyo mkulu goya, muuzeni!”
24 Mwanza wa kabili wamkema munhu ija yavumbuke msuwameso, wamulongela, “Iduile kwa Mulungu kamba kolonga ukweli! Tojuwa kamba munhu ino yakuhonyile kotenda nzambi.”
25 Munhu ayo kawedika, “Mmhane kamba munhu ayo kotenda nzambi hebu hatenda bule. Kinhu kimoja kinjuwile, ng'hala silola, sambi nolola.”
26 Wamuuza, “Vino kakutendela choni? Kakuhonyaze usuwameso wako?”
27 Kawedika, “Nimala kuwalongela, lakini hamulonda kutegeleza. Vino habali molonda kuihulika kabili? Hebu na mweye vivija molonda kuwa wanahina zake?”
28 Wamuliga na kumulongela, “Gweye kwa mwanahina wa munhu ayo! Tweye twa wanahina wa Musa. 29 Tojuwa kamba Mulungu kalonga na Musa, lakini kwa munhu ayo, hatujuwile kolawa kwahi!”
30 Munhu ija kawedika, “Mweye monyazanya! Hamkujuwile kuyalawile, lakini kanitenda nidahe kulola! 31 Tojuwa kamba Mulungu hawategeleza wanhu wotenda nzambi, lakini kowategeleza wanhu waja womtegeleza heyo na kusang'hana gaja goyolonda. 32 Tangu chanduso cha isi yose kuduhu munhu yahulike kamba munhu yoyose kamuhonya munhu yavumbuke msuwameso. 33 Maza munhu ino halawile kwa Mulungu, sambi yadahe kutenda mbuli ino.”
34 Wamwidika, “Gweye kuvumbuka na kukulila mzizambi abaho kolonda kutufunza tweye?” Avo wamuwinga mna ing'anda ya kumpula Mulungu.

Usuwameso wa loho

35 Yesu viyahulike kamba wamuwinga mng'anda ya kumpula Mulungu, kamona munhu ayo kamuuza, “Vino gweye komtogola Mwana wa Munhu?”
36 Munhu ayo kamwidika, “Go mkulu, nongela ayo nani, mhate kumtogola!”
37 Yesu kamulongela, “Kumona, ayo heyo yolonga na gweye sambi.”

38 Munhu ayo kalonga, “Notogola Mndewa.” Abaho kamfugamila Yesu.

39 Yesu kalonga, “Niza mwiisi ino kuwatagusa wanhu, avo waja hawalola walole na waja wogesa wolola waleke kulola.”

40 Mafalisayo wayagwe wakalile hamoja na Yesu viwamuhulike kolonga avo, wamuuza, “Vino kolonga na tweye vivija hatulola?”

41 Yesu kawedika, “Maza mkalile hamulola, sambi mutende nzambi. Lakini kwavija molonga molola, avo mung'hali motenda nzambi.”

10

Lusimo lwa msusilaji

1 Yesu kalonga, “Nowalongela ukweli, munhu yoyose yoleka kubitila hana ulwivi lwa ng'hondolo, lakini kokwela na kubitila nzila iyagwe, munhu ayo mbavi na mbokaji. 2 Munhu ija yobitila hana ulwivi ayo msusilaji wa ng'hondolo. 3 Mkalizi wa ulwivi komvugulila ulwivi, ng'hondolo wokihulika kifengwa cha msusilaji viyowakema ng'hondolo zake kwa matwaga gao, kowalava kunze. 4 Yahawalava kunze kowalongolela, na ng'hondolo womkweleleza kwavija wakijuwa kifengwa chake. 5 Honda wamkweleleze munhu yoyose iyagwe, lakini womkimbila munhu ayo kwavija hawakijuwile kifengwa chake.”

6 Yesu kawalongela lusimo luno lakini hawajuwile fambulo jake.

Yesu ayo msusilaji yanogile

7 Avo Yesu kalonga kabili, “Nowalongeleni ukweli, niye ayo lwivi lwa ng'hondolo. 8 Wose wayagwe wezile kukisogo changu wabavi na wabokaji, lakini ng'hondolo hawawategeleze bule. 9 Niye ayo lwivi. Munhu yoyose yobitila kumwangu kokomboligwa, kokwingila na kulawa kuzahila chakuja. 10 Mbavi kokwiza muladi yebe, yakome, na kunanga. Niye niza muladi muwe na ugima, ugima umemile.

11 “Niye ayo msusilaji yanogile. Msusilaji yanogile koulava ugima wake mbuli ya ng'hondolo. 12 Munhu wa kulipigwa yeli siyo msusilaji na ng'hondolo haweli wake, yahamona mbwizi kokwiza, kowaleka ng'hondolo na kukimbila. Avo mbwizi kogoga imoja na wayagwe wopwililika. 13 Munhu wa kulipigwa kokimbila kwavija heyo munhu wa kulipigwa kwiiyeka, na hawatonga bule ng'hondolo. 14 Niye ayo msusilaji yanogile. Niwajuwa ng'hondolo zangu na wao wonijuwa niye, 15 kamba Tata viyonjuwa niye, na niye vinimjuwa Tata. Na niye nodaha kufa mbuli yao. 16 Abaho ninao ng'hondolo wayagwe siyo wa mdizizi dino. Vivija

nolondeka niwagale, wokihulika kifengwa changu, nao wokuwa bumbila dimoja da msusilaji imoja.

17 “Tata koninogela kwavija noulava ugima wangu kwa kulonda mwenyego, muladi nidahe kuubweza kabili. 18 Kuduhu munhu youlava ugima wangu. Niye noulava kwa kulonda mwenyego. Ninao udahi wa kuulava, na udahi wa kuubweza kabili. Vino vivo viyanilagize Tata nhende.”

19 Mbuli zino za Yesu ziwatenda Wayahudi waigole kabili. 20 Wanhu wengi wakala wolonga, “Kana kinyamkela, vivija kana kibozi mbwelela! Habali mumtegeleza?”

21 Lakini wanhu wayagwe wakala wolonga, “Munhu yeli na kinyamkela hadaha kulonga kamba vino! Vino kinyamkela kodahaze kuwahonya wasuwameso?”

Yesu kolemigwa

22 Ako Yelusalemu kukala na nyimwili nyimwili ya kulavigwa kwa Ng'anda ya Mulungu kwa Mulungu. Kikala kipindi cha kihuhwe. 23 Yesu kakala kotembela mna uluhelengo lwa Sulemani hana Ing'anda ya Mulungu, 24 Wayahudi wamzunguluka, wamuuza, “Vino gweye kotugaza mbaka lini? Tulongele fulu ipile, gweye kwa Kilisito Mkombola?”

25 Yesu kawedika, “Nimala kuwalongeleni, lakini hamnhogola. Mbuli zinhenda kwa udahi wa Tatangu zonilagusa, 26 lakini honda mtogole, kwavija hamuli ng'hondolo zangu. 27 Ng'hondolo zangu woihulika sauti yangu, niye niwajuwa na wao wong'holeleza. 28 Nowagwaa ugima wa mazuwa gose, na honda wafe bule. Kuduhu munhu yonda yawasole mmakono gangu. 29 Tatangu yanigwelele awo ayo mkulu kubanza wose, na kuduhu yodaha kuwasola mmakono ga Tata. 30 Niye na Tata twa wamoja.”

31 Abaho Wayahudi wadondola mabwe kabili wamtowe Yesu. 32 Yesu kawalongela, “Nhenda mbuli nyingi zinogile mgameso genu zija ziyanigwelele Tata nhende, kwa mbuli gani molonda kunhowa mabwe?”

33 Wayahudi wamwidika, “Hatulonda kukutowa na mabwe mbuli ya mbuli yoyose inogile, lakini mbuli ya ukuduzi wako! Gweye kwa munhu, lakini koitenda mwenyego kwa Mulungu!”

34 Yesu kawedika, “Vino hayandikigwe mna Ikitabu chenu cha malagizo kamba Mulungu kalonga, ‘Mweye mwa walungu?’ 35 Mulungu kawakema ‘walungu’ wanhu waja wagweleligwe usenga wake, na tweye tojuwa kamba Maandiko Gang'alile golonga ukweli siku zose. 36 Kamba viili kumwangu, Tata kanisagula na kanhuma mwiisi. Yokuwaze kabili mweye molonga nomkudula kwavija nonga niye na Mwana wa Mulungu? 37 Kamba sitenda gaja goyolonda Tatangu

nhende, sekemunhogole.
38 Lakini kamba nogatenda,
hata kamba hamnitogola
niye, molondeka mutogole
gaja ganisang'hane, muladi
mujuwe kamba Tata kokala
mgati mmwangu na niye
nokala mgati mwa Tata."

39 Bahaja walonda kum-
goga Yesu, lakini kawalawa
mmakono gao.

40 Abaho Yesu kabwela
kabili mwambu wa lwanda
lwa Yolidani mbaka aho
haakalile Yohana yoba-
tiza wanhu, kakala kuko.
41 Wanhu wengi wamcholela,
walonga, "Yohana hatendile
unzonza, lakini kila kinhu
kiyalongile mbuli ya munhu
ino cha ukweli." 42 Wanhu
wengi wa ako wamtogola
Yesu.

11

Kufa kwa Lazalo

1 Munhu yakemigwe
Lazalo yakalile kudibuga
da Betania kakala mtamu.
Betania dijo buga diwakalile
Malia na mkulu wake
Mata. 2 Malia ino ayo
yambakaze Mndewa mavuta
gonung'hila goya mmagulu
na kuhangusa kwa mvili
zake. Lazalo lumbu jake ayo
yakalile mtamu. 3 Avo lumbu
zake Lazalo wamgalila
Yesu usenga, "Mndewa,
mbwigako yuumnogele
mtamu."

4 Yesu viyahulike avo,
kalonga, "Utamu awo honda
ugale ifa. Uno ulawilila
kugala nhogolwa kwa Mu-
lungu, na vivo vonda iwe
kwa Mwana wa Munhu
kobokela nhogolwa."

5 Yesu kawanogela Mata na
mdodo wake Malia na lumbu
jao Lazalo. 6 Viyabokele
usenga uno kamba Lazalo
kakala mtamu, Yesu kongeza
siku mbili kukala aho
haakalile. 7 Abaho Yesu
kawalongela wanahina zake,
"Tubweleni Yudea."

8 Wanahina wamwidika,
"Mfundiza, sambi sambi
Wayahudi wa aho walonda
kukutowa mabwe, abaho
kofunga mwanza ubwele
kuko?"

9 Yesu kalonga, "Vino
imisi yaduhu masaa longo
na mabili? Avo wanhu
wogenda imisi hawaikwala,
kwavija wowona mulenge
wa mwiisi ino. 10 Lakini
kamba wahagenda ikilo
woikwala kwavija waduhu
mulenge." 11 Yesu viya-
mambukize kulonga avo,
kalonga, "Mbwigaetu Lazalo
kawasa, lakini nochola ku-
mulamusa."

12 Wanahina wamwidika,
"Mndewa, kamba kawasa ko-
hona."

13 Yesu kakala yofambula
kamba Lazalo kafa, lakini
wanahina zake wagesa
kakala yolonga kuwasa
utulo. 14 Avo Yesu kawa-
longela fulu ipile, "Lazalo
kafa, 15 lakini nodeng'helela
mbuli yenu kwavija sikalile
nayo muladi mutogole. Leka
tucholeni kumwake."

16 Tomaso yakemigwe
Pacha kawalongela wanahina
wayage, "Tucholeni hiko
hamoja na Mfundiza, tukafe
nayo!"

Yesu ayo uzilibuko na ugima

17 Yesu viyavikile ako,
kaluvika lukuli lwa Lazalo
lwa mdipanga siku nne.
18 Betania ikala utali
wa kamba kilometa
ndatu kulawa Yelusalemu,
19 Wayahudi wengi weza
kuwalola Mata na Malia na
kuwagoga makono mbuli ya
ifa ya lumbu jao.

20 Mata viyahulike kamba
Yesu kakala yokwiza, kalawa
kunze kumbokela, lakini
Malia kasigala mng'anda.
21 Mata kamulongela Yesu,
"Mndewa, maza ukalile baha
lumbu jangu sambi yafe
bule! 22 Lakini hata sambi
nojuwa kamba Mulungu
kokugwaa kinhu chochose
kiumpula."

23 Yesu kamulongela,
"Lumbu jako kozilibuka."

24 Mata kedika, "Nojuwa
kamba kozilibuka mna isiku
ya uhelelo."

25 Yesu kamulongela, "Niye
ayo uzilibuko na ugima.
Wanhu wose wonhogola
wokuwa wagima, hata wa-
hafa, 26 na wanhu wose weli
wagima na wonhogola niye
honda wafe bule. Kozitogola
mbuli zino?"

27 Mata kedika, "Ona
Mndewa, notogola kamba
gweye ayo Kilisito Mkom-
bola, Mwana wa Mulungu ija
yezile mwiisi."

Yesu kolila

28 Mata viyalongile avo,
kabweleganya mng'anda,
kamkema mkulu wake
Malia kinyelegezi. Ka-
mulongela, "Mfundiza
kabaha, kokukema gw-
eye." 29 Malia viyahulike
avo, kenuka himahima
kamcholela Yesu. 30 Yesu
kakala yang'hali hanavika
mkijiji, lakini kakala hanhu
aho haamting'hane Mata.
31 Avo, Wayahudi wakalile
mng'anda na Malia womgoga
makono, wamkweleleza vi-
wamone kenuka himahima
na kuchola kunze. Wagesa
kochola kudipanga kulila.

32 Malia kavika aho
haakalile Yesu, bahaja
viyamone, kamfugamila,
kalonga, "Mndewa, maza
ukalile baha, lumbu jangu
sambi yafe bule!"

33 Yesu viyamone Malia
kolila, na Wayahudi wakalile
nayo wolila vivija, kona
usungu na kanyunyuwala
muumoyo. 34 Yesu kawauza,
"Mumzikila kwahi?"

Wamwidika, "Mndewa izo
ulole."

35 Yesu kalila. 36 Wayahudi
walonga, "Loleni viyamno-
gele Lazalo."

37 Lakini wanhu wayagwe
walonga, "Kamuhonya
munhu msuwameso,
hadahile vilihi kumtenda
Lazalo sekeyafe?"

Lazalo kozilibuka

38 Yesu viyakalile yang'hali
konyunyuwala muumoyo,
kachola kudipanga, dikalile
mhango igubikigwe na
dibwe. 39 Yesu kawalagiza,
"Segezeni idibwe!"

Mata, lumbu wa munhu
ija yafile, kedika, "Mndewa,
kwiza honung'ha bundo,
kwavija kana siku nne toka
yazikigwe!"

40 Yesu kamulongela, “Vino
sikulongele bule wahato-
gola kouwona ukulu wa
Mulungu?” 41 Wadikwesa
hamgwazo idibwe, Yesu
kalola uchanha kalonga,
“Nokugwaa nhogolwa gw-
eye Tata, kwavija kon-
hegeleza. 42 Nojuwa kamba
siku zose konhegeleza,
lakini nolonga vino mbuli
ya wanhu weli hano, ili
watogole gweye kunhuma.”
43 Viyamambukize kulonga
avo, kakemelela, “Lazalo,
lawa kunze!” 44 Lazalo
kalawa kunze kuno makono
gake na magulu gake
gazingilizigwa sitili, na leso
mkihanga chake. Yesu
kawalongela, “Mfunguleni
mulekeni yachole.”

Kiseto cha kumkoma Yesu
Mat 26:1-5; Mlk 14:1-2; Luk 22:1-2

45 Wayahudi wengi wa-
cholile kumtembelela Malia
wachona kiyatendile Yesu,
wamtogola. 46 Lakini wanhu
wayagwe wabwela kwa
Mafalisayo, wawalongela
kija kiyatendile Yesu. 47 Avo
Mafalisayo na wakulu wa
walava nhosa waiting'hana
na wanhu wa mkitala
waiuza, “Vino tutende choni?
Loleni mbuli za unzonza ziy-
otenda munhu ino! 48 Kamba
twahamuleka yagendelele
vivo, kila munhu komtogola,
na wakulu wa Walumi wok-
wiza na kuinanga Ng'anda
yetu ya Mulungu na isi yetu!”
49 Imoja wao, yakemigwe
Kayafa, yakalile Mkulu wa
walava nhosa, kalonga, “Mw-
eye mwa wabozi! 50 Vino
hamona kamba vinoga
ng'hani kumwenu munhu
imoja yafe mbuli ya wanhu,
kubanza isi yose inangigwe?”
51 Halongile vino kwa kugesa
mwenyego, lakini kwavija
kakala Mkulu wa walava
nhosa mwaka awo, kakala
yolagula kamba Yesu kofa
mbuli ya Wayahudi, 52 na
siyo kwa Wayahudi waiyeka,
lakini vivija kuwagala
hamoja wanhu wa Mulungu
wapwililike wawe wamoja.

53 Kulawa siku dijo wakulu
wa Wayahudi wamkalila
kiseto Yesu wamkome.
54 Avo Yesu hacholile kunze
kunze mwiisi ya Yudea,
lakini kasegela kachola
behi na luwala, kunadibuga
dikemigwe Efulahimu,
kakala kuko na wanahina
zake.

55 Kipindi cha nyimwili
nyimwili ya Pasaka ya
Wayahudi kikala behi ku-
vika, avo wanhu wengi
wachola Yelusalemu ili
waisunhe, nyimwili ny-
imwili ing'hali hainavika.
56 Wakala womzahila Yesu,
na viwaiting'hane Mng'anda
ya Mulungu, waiuza, “Vino
mogesaze? Hambe Yesu
honda yeze mwiinyimwili
nyimwili?” 57 Wakulu wa
walava nhosa na Mafalisayo
walagiza kamba munhu
yoyose kakujuwa kuyali Yesu
yalonge, ili wamgoge.

12

Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
Mat 26:6-13; Mlk 14:3-9

1 Zing'hali siku sita ku-
vika nyimwili nyimwili
ya Pasaka, Yesu kachola
Betania, ukayake Lazalo, ayo
iyamzilibule kulawa kwa
wafile. 2 Wanhu wamtandila
lujo lwa ichungulo baho,
Mata ayo yakalile yomtaza
kugola. Lazalo kakala imoja
mna iwanhu wakalile woja
na Yesu. 3 Abaho Malia
kasola nusu lita ya mavuta
gonung'hila goya ga bei
ng'hulu ng'hani, kambakaza
Yesu mmagulu, kagahangusa
kwa mvili zake. Ng'anda yose
ikala bwiki bwiki mbuli ya
gaja gamavuta gonung'hila
goya. 4 Yuda Isikaliote imoja
wa wanahina zake Yesu,
ayo yonda yamuhinduke
Yesu, kalonga, 5 "Vino habali
mavuta gano hagauzigwe
kwa sente magana madatu,
na sente azo wagweleligwe
wanhu wakiwa?" 6 Kalonga
vino siyo kwavija kakala
yowatonga wakiwa, lakini
kwavija kakala mbavi.
Kakala mpapaji wa mkoba
wa zisente, na miyanza
mingi kakala yosola sente.

7 Lakini Yesu kalonga,
"Sekemumgaze! Mulekeni
yatende vivo mbuli ya
siku yangu ya kuzikigwa.
8 Wanhu wakiwa mokala nao
siku zose, lakini hamkala na
niye siku zose."

Kiseto cha kumkoma Lazalo

9 Wayahudi wengi wahu-
lika kamba Yesu kakala
Betania, avo wachola kuko,
siyo mbuli ya Yesu yaiyeka
lakini vivija kumona Lazalo,
ayo iyamzilibule. 10 Avo
wakulu wa walava nhosa
wakala kiseto cha kumkoma
Lazalo vivija, 11 kwavija
mbuli ya Lazalo Wayahudi
wengi wakala wowalema na
kumtogola Yesu.

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze

Mat 21:1-11; Mlk 11:1-11; Luk 19:28-40

12 Imitondo yake lunhu
mkulu lwizile kuna iny-
imwili nyimwili ya Pasaka
luhulika kamba Yesu kakala
yokwiza Yelusalemu. 13 Avo
wabena mibunho ya mbiki
wa mtende na wachola
kumbokela, wakemelela,
"Mulungu yatogolwe!
Mulungu yamtambikile
munhu ayo yokwiza
kwa twaga da Mn-
dewa!
Mulungu yamtambikile Mn-
dewa wa Izilaeli!"
14 Yesu kamona mwana
mhunda, kamkwela mum-
gongo, kamba Maandiko
Gang'alile vigalonga,
15 "Sekeudumbe, isi ya
Sayuni!
Hano kokwiza Mndewa
wako,
yakwelile mumgongo wa
mwana mhunda."
16 Kipindi acho wanahina
zake hawaijuwile mbuli ino.
Lakini Yesu viyenuligwe
muukulu, wakumbuka
kamba Maandiko Gang'alile
galonga mbuli ino na
wamtendela kamba vivo.
17 Wanhu wakalile na
Yesu kipindi viyamkemile
Lazalo kulawa mdipanga
na kumzilibula kulawa kwa
wafile, wakala wogabwililisa

gaja galawilile. 18 Lekaavo lunhu lwa wanhu luchola kumbokela, kwavija luhulika unzonza uno uyatendile. 19 Abaho Mafalisayo wailongela, “Mona, hatudaha kutenda chochose! Loleni wanhu wose wa mwiisi womkweleleza!”

Wagiliki wolonda kulonga na Yesu

20 Wagiliki wayagwe wakala mumo mna iwanhu wacholile Yelusalemu kutambika mna ikipindi cha nyimwili nyimwili ya Pasaka. 21 Wachola kwa Filipo mwenekae wa Betisaida mwiisi ya Galilaya walonga, “Go mkulu, tolonda tumone Yesu.”

22 Filipo kachola na kumulongela Andeleya, abaho wose wabili wachola kumulongela Yesu. 23 Yesu kawedika, “Sambi kipindi kivika cha Mwana wa Munhu kubokela ukulu. 24 Nowalongeleni ukweli, mhule ya uhemba yosigala imoja siku zose mbaka ilagale hasi ife. Ila yahafa baho yolela na kuwa mhule nyingi. 25 Munhu yoyose younogela ugima wake kowagiza, lakini munhu yoyose yowihila ugima wake mwiisi ino kowika kwa ugima wa mazuwa gose. 26 Munhu yoyose yolonda kuwa msang'hanaji wangu kolondeka yanikweleleze, avo msang'hanaji wangu kokuwa na niye aho honda niwe. Tatangu komgwaa nhogolwa munhu yoyose yonisang'hanila.

Yesu kolonga mbuli ya ifa yake

27 “Sambi loho yangu yoluma, vino nongeze? Nonge, ‘Tata, sambiutende kipindi kino kivike kumwangu’? Lakini lekaavo niza ili nibite kipindi kino cha madununzo. 28 Tata, uditogole twaga jako!”

Abaho sauti ihulikigwa kulawa kuulanga, “Niditogola, na notenda vivo kabili.”

29 Lunhu lwimile aho luihulika sauti ayo, na wanhu wayagwe walonga, “Mulungu kaduma.” Kuno wayagwe walonga, “Msenga wa kuulanga kalonga nayo!”

30 Lakini Yesu kawalongela, “Sauti ino haihulikigwe mbuli ya niye, lakini mbuli yenu. 31 Sambi acho kipindi cha wanhu wa mwiisi ino kutagusigwa, na Mwenembago mkulu wa mwiisi ino kokwasigwa. 32 Kipindi nahenuligwa uchanha kulawa hasi, nomkwega kila munhu kumwangu.” 33 Kwa ulonzi uno Yesu kalagusa ifa yonda yafe.

34 Lunhu lwa wanhu lumwidika, “Malagizo getu gotulongela kamba Kilisito Mkombola kokuwa mgima siku zose. Habali kabili gweye kolonga Mwana wa Munhu kolondeka yenuligwe uchanha? Vino ino Mwana wa Munhu ayo nani?”

35 Yesu kawedika, “Mulenge wokala na mweye kwa kipindi kidodo. Gendeleleni na mwanza kung'hali na

mulenge muladi ziza sekediwezile, kwavija munhu yotembela mdiziza hajuwa kuja kuyochola. 36 Utogoleni mulenge baho mulinao muladi muwe wanhu wa mulenge.”

Wanhu wolema kumtogola Yesu

Yesu viyamambukize kulonga avo, kasegela, wanhu hawamonile. 37 Hamoja Yesu kasang'hana unzonza mgameso gao, lakini hawamtogole bule. 38 Avo kiyalongile mtula ndagu wa Mulungu Isaya kilawilile.

“Mndewa, nani yatogole
usenga wetu utulongile?
Vino Mulungu kalagusa
udahi wake kwa nani?”

39 Avo hawadahile kutogola, kwavija Isaya vivija kalonga,

40 “Mulungu kagafumba meso gao
kazifunga nzewele zao,
muladi meso gao sekegadahe kulola,
na nzewele zao sekezidahe kujuwa.
Sekewanibwelele niye, Mulungu kolonga,
na niye nidahe kuwahonya.”

41 Isaya kalonga vino kwavija kawona ukulu wa Yesu na kalonga mbuli yake.

42 Avo wakulu wengi wa Wayahudi wamtogola Yesu, lakini mbuli ya Mafalisayo hawadahile kulonga mbuli zake kunze kunze, kwavija wadumba kuwingigwa mna ing'anda ya kumpula Mulungu. 43 Kwavija walonda nhogolwa za wanhu kubanza nhogolwa za Mulungu.

Mbuli ya Yesu yotagusa wanhu

44 Yesu kakemelela, “Munhu yoyose yonhogola niye, hanhogola niye niiyeka lakini vivija komtogola ija yanhumile. 45 Yoyose yonyona niye vivija komona ija yanhumile. 46 Niye niza mwiisi niwe mulenge, ili munhu yoyose yonhogola sekeyasigale mdiziza. 47 Munhu yoyose youhulika usenga wangu na halonda kuutogola, niye simtagusa bule, kwavija sizile kuwatagusa wanhu wa mwiisi, ila kuwakombola. 48 Wose wonilema niye na kuulema usenga wangu kabaho imoja yonda yawataguse. Mbuli zinongile zowatagusa mwiisiku ya uhelelo! 49 Kwavija silongile kwa udahi wangu, lakini Tata yanhumile kanilagiza vinondeka kulonga. 50 Na niye nojuwa kamba lagizo jake dogala ugima wa mazuwa gose. Avo nolonga gaja gayanilongele Tata nonge.”

13

Yesu kowasunha magulu wanahina zake

1 Dikala ding'hali siku dimoja kuvikila nyimwili nyimwili ya Pasaka. Yesu kajuwa kamba kipindi chake kivika cha kusegela mwiisi ino na kuchola kwa Tatake. Yesu kakala yawanogele ng'hani wanhu zake weli

mwiisi, kawanogela siku zose.
2 Yesu na wanahina zake wakala muulujo lwa ichungulo. Mwenembago kakala yamalile kwingila muumoyo wa Yuda mwanage Simoni Isikaliote, yamuhinduke Yesu. 3 Yesu kajuwa kamba Tata kamgwaa vinhu vose mmakono gake. Na kajuwa kamba kalawa kwa Mulungu na kochola kwa Mulungu. 4 Avo kenuka muulujo, keka hamgwazo mgolole wake, kasola kikumbi, kaifunga mkigudi. 5 Abaho kagida mazi mwiinongo, kasonga kuwasunha magulu wanahina zake na kuwahangusa kwa kija kikumbi kiyaifungile mkigudi. 6 Yesu kavika kwa Simoni Petulo, lakini Petulo kamuuza, “Mndewa, vino gweye kolonda kunisunha magulu niye?”
7 Yesu kamwidika, “Kinhenda sambi gweye hukijuwa bule, lakini baho kumwande kokijuwa.”
8 Petulo kalonga, “Aka, gweye hunisunha magulu gangu hata siku dimoja!”
Yesu kamwidika, “Kamba sikusunha magulu gako, honda uwe mwanahina wangu bule.”
9 Simoni Petulo kamwidika, “Mndewa, sekeusunhe magulu gangu gaiyeka, lakini vivija sunha makono gangu na pala jangu!”
10 Yesu kamulongela, “Wanhu wose wakogile waduhu dikwe na hawalondeka kuisunha, lakini magulu gao gaiyeka. Mwenye mung'ala, lakini siyo wose.”
11 Yesu kakala yajuwile mwaka nani yonda yamuhinduke, lekaavo kalonga siyo wose mung'ala.

12 Yesu viyamambukize kuwasunha magulu gao, kasola uja umgolole wake, kabwela hanhu hake haakalile muulujo. Kawauza, “Mujuwa habali niye nhenda vino kumwenu? 13 Mweye mong'hema niye Mfundiza na Mndewa, molonga goya kwavija vivo nili. 14 Niye Mndewa wenu na Mfundiza, niwasunha magulu genu. Avo na mweye molondeka muisunhe magulu genu. 15 Niye niwalagusila nzila, avo na mweye mutende kamba vija viniwatendeleni. 16 Nowalongeleni ukweli, mtumwa hali mkulu kubanza mkulu wake, na msenga hali mkulu kubanza ija yamtumile. 17 Sambi muujuwa ukweli uno, momweda kamba mwahasang'hana!

18 “Silonga mweye mose, niwajuwa waja waniwasagule. Lakini Maandiko Gang'alile galongile vino galawilile, ‘Munhu ija inidile nayo lujo lwangu konihinduka.’ 19 Nowalongeleni sambi gang'hali haganalawila, muladi gahalawililа, mutogole kamba, ‘Niye ayo Heyo.’ 20 Nowalongeleni ukweli, yoyose yombokela munhu inimtuma konibokela niye, na yoyose yonibokela niye kombokela ija yanhumile.”

Yesu kolagula kamba kohindukigwa

Mat 26:20-25; Mlk 14:17-21; Luk 22:21-23

21 Yesu viyamambukize kulonga avo, kona usungu ng'hani muumoyo wake, kalonga fulu ipile, "Nowalongeleni ukweli, imoja wenu konihinduka."

22 Wanahina wailola, kuno wonyawanyawa nani yolongigwa. 23 Mwanahina imoja, ija yanogeligwe ng'hani na Yesu, kakala behi na Yesu. 24 Simoni Petulo kamfunya, kamulongela, "Muuze, komulonga nani."

25 Avo mwanahina ija kamkwesela behi ng'hani Yesu, kamuuza, "Mndewa, komulonga nani?"

26 Yesu kamwidika, "Munhu ija yonda nimgwee kihande cha gate chonda nizanhike mbakuli, ayo munhu mwenyego." Abaho kasola kihande cha gate, kazanhika, kamgwaa Yuda mwanage Simoni Isikaliote. 27 Bahaja Yuda viyasolile digate, Mwenembago kamwingila. Yesu kamulongela, "Tenda himahima kiulonda kutenda!" 28 Kuduhu munhu mna iwaja wakalile muulujo yajuwile habali Yesu yamulongele vivo. 29 Kwavija Yuda kakala yopapa mkoba wa zisente, wanahina wayagwe wagesa Yesu kamulongela yachole kugula kija kilondeke mwiinyimwili nyimwili ya Pasaka, hebu yawagwee kinhu wakiwa.

30 Bahaja Yuda kadibokela gate, kachola kunze. Ikala ikilo.

Lagizo da sambi

31 Yuda viyasegele, Yesu kalonga, "Sambi ukulu wa Mwana wa Munhu wogubuligwa, na ukulu wa Mulungu wogubuligwa mgati mmwake. 32 Na kamba ukulu wa Mulungu wogubuligwa kubitila heyo, baho Mulungu kougubula ukulu wa Mwana wa Munhu kumwake mwenyego, na kotenda vivo himahima. 33 Wanangu, nokala na mweye kipindi kidodo. Monizahila, lakini nowalongeleni gaja ganiwalongele wakulu wa Wayahudi, 'Hamudaha kuchola kuja kunyhola.' 34 Nowagweleleni lagizo da sambi, Muinogele. Kamba niye viniwanogele, na mweye muinogele vivo. 35 Mwahainogela, baho kila munhu kojuwa kamba mweye mwa wanahina zangu."

Yesu kolagula kamba Petulo kombela

Mat 26:31-35; Mlk 14:27-31; Luk 22:31-34

36 Simoni Petulo kamuuza, "Mndewa, kochola kwahi?"

Yesu kamwidika, "Hudaha kuniwinza sambi kuja kunyhola, lakini baho kumwande koniwinza."

37 Petulo kamuuza, "Mndewa, habali sidaha kukuwinza sambi? Niye nodaha kufa mbuli ya gweye!"

38 Yesu kamwidika, "Vino gweye kweli kodaha kufa

mbuli ya niye? Nokulongela ukweli, nzogolo yang'hali hanakwika konibela miyanza midatu."

14

Yesu nzila ya kuchola kwa Tata

1 Yesu kawalongela, "Sekemudumbe na kunyawanyawa. Momtogola Mulungu, nhogoleni na niye vivija. 2 Mng'anda ya Tatangu kuna magati mengi, maza haili vivo sambi niwalongele. Nochola kuwatandileni hanhu. 3 Nahachola na kuwatandileni hanhu, nobwela na kuwasola ili mkale na niye aho honikala. 4 Muijuwa nzila ya hanhu honichola."

5 Tomaso kamulongela, "Mndewa, hatukujuwile kwahi kuuchola, vino toijuwaze inzila?"

6 Yesu kamwidika, "Niye ayo nzila, ukweli na ugima. Kuduhu munhu yochola kwa Tata kamba habitile kumwangu. 7 Yesu kawalongela, Maza munjuwile niye, mwahamjuwile na Tatangu vivija. Kulawa sambi na kugendelela mumjuwa na mumona."

8 Filipo kamulongela, "Mndewa, tulagusile Tata, acho tukilonda tu."

9 Yesu kamwidika, "Nikala na mweye siku zose, avo lelo hunjuwile vilihi Filipo? Munhu yoyose yanyonile niye, kamona Tata. Habali gweye koniuza niwalagusile Tata? 10 Filipo, vino gweye hutogola kamba nokala mgati mwa Tata na Tata kokala mgati mmwangu? Mbuli ziniwasimulileni hazilawa kumwangu. Tata, yokala mgati mmwangu kosang'hana mwenyego. 11 Nhogoleni nahalonga kamba nokala mgati mwa Tata na Tata kokala mgati mmwangu. Kamba siyo vivo, togoleni mbuli ya vinhu vinhenda. 12 Nowalongeleni ukweli, wose wonhogola wotenda gaja ganhendile, wotenda makulu ng'hani kubanza gano, kwavija nochola kwa Tata. 13 Na nowatendela chochose kimpula kwa twaga jangu, ili ukulu wa Tata woneke kubitila kwa Imwana. 14 Mwahanipula kinhu chochose kwa twaga jangu, nowatendela.

Loho Yang'alile

15 "Mwahaninogela, mogagoga malagizo gangu. 16 Nompula Tata, nayo kowagwaa Mtazaji iyagwe, kokala na mweye siku zose. 17 Heyo ayo Loho Yang'alile yolagusa ukweli wa Mulungu. Wanhu wa mwiisi hawadaha kumbokela, kwavija hawamona hebu kumjuwa. Lakini mweye mumjuwa kwavija kokala na mweye na kamgati mmwenu.

18 "Nahachola siwaleka mwiiyeka kamba wakiwa, nowabweleleni. 19 King'hali kipindi kidodo wanhu wa mwiisi honda wanyone kabili, lakini mweye monyona. Kwavija namgima, na

mweye vivija mokuwa wagima. 20 Siku ayo yahavika, mojuwa kamba namgati mwa Tatangu, na mweye mwa mgati mmwangu, na niye na mgati mmwenu.

21 “Wanhu wose wogatogola malagizo gangu na kugagoga, wao woninogela. Tatangu kowanogela wose woninogela niye, na niye vivija nowanogela wao na kuilagusa kumwao.”

22 Yuda, siyo Yuda Isikaliote, kalonga, “Mndewa, habali gweye koilagusa kumwetu na siyo kwa wanhu wa mwiisi?”

23 Yesu kamwidika, “Munhu yoyose yoninogela niye kogagoga mafundizo gangu. Tatangu komnogela munhu ayo, niye na Tatangu tomwizila na kukala nayo. 24 Munhu yoyose hanogela niye hagagoga mafundizo gangu. Mafundizo gamuhulike siyo gangu, lakini golawa kwa Tata, yanhumile.

25 “Niwalongela mbuli zino ning'hali hamoja na mweye. 26 Tatangu kowagalila Mtazaji, Loho Yang'alile kwa twaga jangu, kowafundiza vinhu vose na kuwakumbusa gose ganiwalongele.

27 “Nowalekela tindiwalo, nowagwaa tindiwalo jangu. Siwagwelela bule kamba viwowagwelela wanhu wa mwiisi. Sekemudumbe na kunyawanyawa. 28 Munihulika viniwalongele, ‘Nosegela, lakini nowabwelela.’ Maza muninogele mwahadeng'helele kuwa nochola kwa Tata, kwavija heyo ayo mkulu kubanza niye. 29 Niwalongela mbuli zino sambi zing'hali hazina lawilila ili zahalawililа, mutogole. 30 Silonga ng'hani na mweye, kwavija Mwenembago ayo mkulu wa isi ino kokwiza. Heyo kaduhu nguvu kumwangu, 31 lakini wanhu wa mwiisi wolondeka wajuwe kamba nomnogela Tata, lekaavo notenda kila kinhu kamba viyonilagiza.

“Inukeni, tusegele.

15

Yesu ayo mzabibu wa kweli

1 “Niye ayo mzabibu wa kweli, na Tatangu ayo mulimaji. 2 Kila tambi dileka kulela mgati mmwangu kodikanha, na kodidahulila kila tambi dilela matunda, ili dilele ng'hani. 3 Mweye mung'ala mwaka kwa mafundizo ganiwagwelele. 4 Kaleni mgati mmwangu, na niye nokala mgati mmwenu. Tambi hadidaha kulela matunda denyego mbaka dikale mumbiki. Vivo ili kumwenu mweye, hamudaha kulela matunda mbaka mukale mmwangu.

5 “Niye na mzabibu, na mweye mwa matambi. Waja wokala mgati mmwangu na niye mgati mmwao, wolela ng'hani matunda kwavija mweye hamudaha kutenda mbuli yoyose bila niye. 6 Munhu yoyose yoleka

kukala mgati mmwangu, koigala na tambi dikwasigwa kutali na kunyala. Matambi kamba gago gokwikigwa hamoja na kwasigwa muumoto galukule. 7 Mwahakala mgati mmwangu na mbuli zangu zahakala mgati mmwenu, baho puleni chochose kimulonda, na mweye mogweleligwa. 8 Ukulu wa Tatangu wolagusigwa kamba mweye mwahalela matunda mengi, na mokuwa wanahina zangu. 9 Nowanogela mweye kamba vija Tata viyoninogela niye, kaleni muunogelwa wangu. 10 Mwahagagoga malagizo gangu, mokala muunogelwa wangu kamba vija niye vinigagogile malagizo ga Tatangu na kukala muunogelwa wake.

11 "Niwalongela vino ili ndeng'ho jangu dikale mgati mmwenu na avo ndeng'ho jenu dileke kumala. 12 Lagizo jangu dijo dino, muinogele, muinogele kamba viniwanogele mweye. 13 Kuduhu unogelwa mkulu kubanza uno, wa munhu kuulava ugima wake mbuli ya mbwiga zake. 14 Mweye mwa mbwiga zangu mwahatenda gaja goniwalagiza. 15 Siwakema kabili watumwa, kwavija watumwa hawajuwa kija chootenda mkulu wao. Lakini nowakema mbwiga, kwavija niwalongela kila kinhu kimhulike kwa Tatangu. 16 Siyo mweye munisagule niye, lakini niye niwasagula mweye, muchole na kulela matunda, matunda gokala siku zose. Na ivo Tata kowagwaa chochose kimumpula kwa twaga jangu. 17 Lagizo jangu kumwenu dijo dino, muinogele.

Kwihiligwa na wanhu wa mwiisi

18 "Wanhu wa mwiisi wahawehila, kumbukeni kamba wasonga kunihila niye. 19 Maza muli wanhu wa mwiisi, baho wanhu wa mwiisi wahawanogele mweye kamba wanhu wa kumwao. Lakini niwasagula mweye hagati ya wanhu wa mwiisi, na hamwili wanhu wa mwiisi, lekaavo wanhu wa mwiisi wowehila. 20 Kumbukeni kiniwalongele, 'Mtumwa hali mkulu kubanza mkulu wake.' Kamba wanhu wanidununza niye vivija wowadununza na mweye. Kamba wagagoga mafundizo gangu, wogagoga na genu vivija. 21 Wowatendela mweye gano gose kwavija mwa wanhu zangu, na kwavija hawamjuwile ayo yanhumile. 22 Maza sizile na kulonga nao sambi wawe na nhaguso ya nzambi, lakini sambi hawadaha kubela kamba waduhu nzambi. 23 Munhu yoyose yonihila niye vivija komwihila Tatangu. 24 Maza sitendile kumwao mbuli zija hazinatendigwa na munhu yoyose, sambi wawe na nhaguso ya nzambi. Lakini wazona mbuli zinhendile na watwihila niye na Tatangu.

25 Gano gatendeka, avo kija
chandikigwe mna ga Malag-
izo gao kilawilile, ‘Wanihila
bila kilamuso.’
26 “Nomtuma kumwenu
Mtazaji kulawa kwa Tata,
Loho Yang'alile, ayo yola-
gusa ukweli wa Mulungu.
Kowalongela ukweli mbuli
ya niye, 27 vivija na mweye
mowalongela mbuli ya niye,
kwavija mkala na niye
kulawa kuna ichanduso.”

16

1 Yesu kawalongela, “Ni-
walongeleni gano gose ili
sekemuleke kunitogola niye.
2 Wanhu wowawinga mna
zing'anda za kumpula Mu-
lungu, na kipindi chok-
wiza baho kila munhu
yowakoma mweye ko-
gesa komsang'hanila Mu-
lungu. 3 Wanhu wowa-
tendela gano gose kwavija
hawamjuwile Tata hebu
niye. 4 Niwalongela gano
ili wahasonga kuwatendela
gago, mukumbuke kamba
niwalongeleni.

Sang'hano ya Loho Yang'alile

“Siwalongele gano kulawa
kunaichanduso kwavija
nikala hamoja na mw-
eye. 5 Lakini sambi no-
chola kumwake yanhumile,
kuduhu imoja wenu yoniuza,
‘Kochola kwahi?’ 6 Kwavija
niwalongela gano gose,
mizoyo yenu inyunyuwala
ng'hani. 7 Lakini nowa-
longeleni ukweli, vinoga
kumwenu niye nisegele,
kwavija kamba sisegela,
Mtazaji honda yawezile.
Lakini nahasegela, nomtuma
kumwenu. 8 Kipindi yaheza,
kowalagusila wanhu wa
mwiisi kamba wabananga
viwogesa mbuli ya kutenda
nzambi, na mbuli ya ku-
tenda ganogile, na mbuli
ya Mulungu vonda yawata-
guse wanhu. 9 Wabananga
mbuli ya kutenda nzambi
kwavija hawanhogola niye.
10 Wabananga mbuli ya
kutenda ganogile, kwav-
ija nochola kwa Tata na
honda munyone kabili.
11 Wabananga mbuli ya
Mulungu vonda yawataguse
wanhu, kwavija Mwenem-
bago, mkulu wa isi ino
kamala kutagusigwa.

12 “Nina mbuli nyingi za
kuwalongela, lakini sambi
hamdaha bule kuzigoga.
13 Loho Yang'alile yaheza,
ayo yolagusa ukweli wa Mu-
lungu, kowalongoza muu-
juwe ukweli wose. Honda
yalonge gake mwenyego,
lakini kolonga gaja gayahu-
like, na kowalongeleni gaja
gondageze. 14 Konigwaa niye
ukulu kwavija kosola gaja
gononga na kuwalongela
mweye. 15 Vinhu vose
viyalinavo Tatangu ni vangu,
lekaavo niwalongela kamba
Loho Yang'alile kosola gaja
ganimgwee niye na kuwa-
longela.

Kunyunyuwala na kudeng'helela

16 “King'hali kipindi kidodo
honda munyone kabili, na

kipindi kidodo kumwande monyona."

17 Wanahina zake wayagwe waiuza, "Vino kofambula choni? 'King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, na kipindi kidodo kumwande monyona, na vivija kalonga, kwavija nochola kwa Tata.' "
18 Wagendelela kuiuza, "Kofambula choni viyolonga, 'King'hali kipindi kidodo?' Hatujuwa kolonga choni!"

19 Yesu kajuwa kamba walonda kumuuza, avo kawalongela, "Vino mweye moiuza nifambula choni vinongile, 'King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, abaho kipindi kidodo kumwande monyona?' 20 Nowalongeleni ukweli, mweye molila na kona usungu, lakini wanhu wa mwiisi wodeng'helela. Mweye monyunyuwala, lakini kunyunyuwala kwenu kogalamuka kudeng'helela. 21 Kipindi mtwanzi yahalonda kulela, konyunyuwala kwavija kipindi chake cha kugaya kivika, lakini mwana king'hele yahavumbuka, koisemwa kugaya kwake, kodeng'helela kwavija kalela mwana king'hele mwiisi. 22 Vino vivo ili kumwenu, sambi munyunyuwala, lakini nowezila kabili na mizoyo yenu yomema ndeng'ho, kuduhu munhu yonda yadisegeze."

23 "Siku dija dahavika, honda munipule kinhu chochose. Nowalongeleni ukweli, Tata kowagwaa chochose kimumpula kwa twaga jangu. 24 Mbaka sambi hamnapula kinhu chochose kwa twaga jangu. Puleni mogweleligwa ili ndeng'ho jenu dimeme."

Yesu kaihuma isi

25 "Niwalongeleni mbuli zino kwa simo. Kipindi chovika, baho honda nilonge bule kwa simo, lakini nolonga kunze kunze mbuli ya Tata. 26 Siku dija dahavika, mompula Tata kwa twaga jangu. Siwalongela bule nompulilani kwa Tata, 27 kwavija Tata mwenyego kowanogela. Kowanogela kwavija moninogela niye na mutogola kamba ndawa kwa Mulungu. 28 Ndawa kwa Tata na niza mwiisi, na sambi nosegela mwiisi, nochola kwa Tata."

29 Abaho wanahina zake wamulongela, "Sambi hulonga kwa simo bule, lakini kolonga kunze kunze. 30 Sambi tojuwa kamba kujuwa kila kinhu. Hatulonda kuuza mbuli yoyose. Ino yotutenda tukutogole kamba kulawa kwa Mulungu."

31 Yesu kawauza, "Vino sambi motogola? 32 Kipindi chokwiza, tena kivika, baho mweye mose mopwililika, kila munhu ukayake, mondeka niiyeka. Lakini sili niiyeka bule, kwavija Tata kahamoja na niye. 33 Niwalongela gano gose, ili kwa kubandagala mmwangu mkale moyo uholile. Mwiisi mnago madununzo, lakini

fungeni umoyo! Niye ni-
ihuma isi!”

17

Yesu kowapulila wanahina zake

1 Aho Yesu viyamambukize
kulonga avo, kalola uchanha
kuulanga kalonga, “Tata,
saa ivika. Mgwee ukulu
Mwanago ili Imwana nayo
yakugwee ukulu. 2 Kwavija
kumgwaa Mwanago udahi
kwa wanhu wose, ili yawag-
wee ugima wa mazuwa
gose. 3 Uno awo ugima
wa mazuwa gose, wanhu
wakujuwe gweye Mulungu
uliwiiyeka wa ukweli, na
wamjuwe Yesu Kilisito yu-
umtumile. 4 Niulagusa ukulu
wako mwiisi, niimambukiza
sang'hano yuunigwelele
niisang'hane. 5 Tata! Sambi
unigwee ukulu, ukulu uuja
ung'halile nao na gweye isi
ing'hali hainaumbigwa.

6 “Niditenda twaga jako
dijuwike kwa wanhu
waja waunigwelele mwi-
isi. Wakala wanhu wako
na gweye kungwaa niye,
wao waigoga mbuli yako.
7 Sambi wojuwa vinhu
vose viunigwelele volawa
kumwako. 8 Kwavija niwag-
waa usenga uunigwelele,
na wao waubokela, wojuwa
kweli niye nilawa kumwako,
na watogola kamba gweye
kunhuma.

9 “Niye nowapulila wao.
Siwapulila wanhu wa mwi-
isi bule lakini kwa wose
waunigwelele, kwavija wako
gweye. 10 Wanhu wose
wanili nao wako, na wose
wauli nao wangu, na ukulu
wangu wolagusigwa ku-
bitila kumwao. 11 Sambi
nokwiza kumwako, sili
mwiisi kabili lakini awo wa
mwiisi. Tata Ung'alile, weke
goya kwa udahi wa twaga
jako diunigwelele wadahe
kuwa kinhu kimoja kamba
vija gweye na niye vitwili
kinhu kimoja. 12 Ving'halile
hamoja nao niweka goya
kwa udahi wa twaga jako
diunigwelele. Niweka goya
na kuduhu hata munhu
imoja yapotele, ila munhu
ija yasaguligwe kupotela,
muladi Maandiko Gang'alile
galawilile. 13 Sambi nokwiza
kumwako, nolonga mbuli
zino mwiisi muladi wadahe
kuwa na ndeng'ho jangu
dimemile mna imizoyo
yao. 14 Niwagwelela usenga
wako, na wanhu wa mwiisi
wawehila, kwavija haweli
wanhu wa mwiisi, kamba
niye vinili siyo wa mwiisi.
15 Sikupula bule uwasegeze
mwiisi, lakini nokupula
uweke goya kulawa kwa ija
Imdumuka. 16 Kamba vija
niye vinili siyo wa mwiisi, na
awo vivija haweli wa mwiisi.
17 Uwatende wang'ale kwa
kweli, mbuli yako ayo kweli.
18 Niwatuma mwiisi, kamba
vija gweye viunitumile
niye. 19 Mbuli yao noilava
mwenyego kumwako, ili na
wao vivija wailave ukweli
kumwako.

20 “Siwapulila wao
waiyeka bule, lakini na waja
wose wonda wanhogole niye
mbuli ya usenga wao wonda

wawapetele. 21 Nopula kuwa
wose wawe kinhu kimoja.
Tata, nopula wawe mgati
mmwetu, kamba vija gweye
viuli mgati mmwangu na
niye mgati mmwako. Nop-
ula wawe kinhu kimoja ili
wanhu wa mwiisi watogole
kamba kunhuma. 22 Ukulu
uuja uunigwelele niwagwaa
wao ili wawe kinhu kimoja,
kamba vija gweye na niye
vitwili kinhu kimoja. 23 Ino
yofambula, niye nokala
mgati mmwao na gweye Tata
kokala mgati mmwangu.
Nopula wawe kinhu kimoja
kweli, muladi wanhu wa
mwiisi wajuwe kamba kun-
huma na kuwanogela hewo
kamba viuninogela niye.

24 "Tata, kunigwaa wao.
Nolonda wao wakale hamoja
na niye aho hanili, muladi
wawone ukulu wangu. Uno
awo ukulu uunigwelele
kwavija kuninogela isi
ing'hali hainaumbigwa.
25 Tata Unogile, wanhu wa
mwiisi hawakujuwile, lakini
niye nikujuwa, na wano
wojuwa kamba kunhuma.
26 Nhenda wao wakujuwe, na
nogendelela kutenda vivo, ili
unogelwa uli nao kumwangu
ukale mgati mmwao, mu-
ladi naniye ng'hale mgati
mmwao."

18

Kugogigwa kwa Yesu

Mat 26:47-56; Mlk 14:43-50; Luk 22:47-53

1 Yesu viyamambukize
kupula, kasegela hamoja
na wanahina zake ka-
chola mwambu wa kizanda
kikemigwe Keduloni. Hanhu
aho kukala na mgunda wa
mibiki, Yesu na wanahina
zake wengila mumo. 2 Yuda,
yamuhinduke Yesu, kaha-
juwa hanhu aho, kwavija
miyanza mingi Yesu kakala
yoiting'hana na wanahina
zake. 3 Avo Yuda kachola
kunaumgunda wa mibiki,
kachola hamoja na bumbila
da wakalizi, na wakalizi
wa Ng'anda ya Mulungu
watumigwe na wakulu wa
walava nhosa na Mafalisayo.
Wakala na viwenge na
mimuli na mizele. 4 Yesu
kajuwa kila kinhu chonda
kimulawilile, avo kalaw-
ilila haulongozi, kawauza,
"Momzahila nani?"

5 Wamwidika, "Yesu wa
Nazaleti."

Yesu kawalongela, "Iyo
niye."

Yuda yamuhinduke Yesu
kakala yemile hamoja nao.
6 Baho Yesu viyawalongele,
"Iyo niye," wabwela kuk-
isogo, wagwa hasi. 7 Yesu
kawauza kabili, "Momzahila
nani?"

Wamulongela, "Yesu wa
Nazaleti."

8 Yesu kawalongela, "Ni-
mala kuwalongela kamba
iyo niye. Avo kamba mo-
nizahila niye, walekeni
wano wachole." 9 Kalonga
vino muladi kija kiyalongile
kilawilile, "Tata, wanhu waja
waunigwelele simwagize
hata imoja."

10 Simoni Petulo yakalile
na panga mkigudi, kadi-

somola kamkanha gwiti da mkono wa kudila msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa. Msang'hanaji ayo kakemigwa Malukusi.
11 Yesu kamulongela Petulo, “Bweza panga jako muna iyala! Kogesa silonda niking'wele kikasi cha madununzo kiyanigwelele Tatangu?”

Yesu kogaligwa kwa Anasi

12 Abaho wakalizi na wakulu wao na wakalizi wa Wayahudi wamgoga Yesu, wamgodeka. 13 Wandusa kumgala kwa Anasi. Anasi kakala mkwe wa Kayafa, yakalile Mkulu wa walava nhosa mwaka awo. 14 Kayafa ayo yawalongele wakulu wa Wayahudi kamba vinoga ng'hani kwa munhu imoja yafe mbuli ya wanhu wose.

Petulo kombela Yesu
Mat 26:69-70; Mlk 14:66-68; Luk 22:55-57

15 Simoni Petulo na mwanahina iyagwe wamkweleleza Yesu. Mwanahina ayo iyagwe kakala yajuwike goya na Mkulu wa walava nhosa, avo kachola na Yesu hana ulubuga lwa ng'anda ya Mkulu wa walava nhosa.
16 Lakini Petulo kakala kunze behi na mulango. Abaho mwanahina ayo iyagwe yajuwike na mkulu wa walava nhosa kalawa kunze, kalonga na mndele yakalile mmulango, kamgala Petulo mng'anda. 17 Mndele yakalile mmulango kamulongela Petulo, “Vino gweye huli imoja wa wanahina wa munhu ayo?”

Petulo kamwidika, “Aka, siyo niye.”

18 Wasang'hanaji na wakalizi wabwinha moto wa makala, wema wokotela kwavija kukala na beho. Avo Petulo kachola, kema hamoja nao kokotela.

Mkulu wa walava nhosa komuuza Yesu
Mat 26:59-66; Mlk 14:55-64; Luk 22:66-71

19 Mkulu wa walava nhosa kamuuza Yesu mbuli ya wanahina zake na mbuli ya mafundizo gake. 20 Yesu kamwidika, “Siku zose nonga kunze kunze na kila munhu. Mafundizo gangu gose ni-fundiza mna izing'anda za kumpula Mulungu na Mng'anda ya Mulungu, mumo Wayahudi wose mooiting'hana. Silongile chochose kwa kinyelegezi.
21 Habali koniuza niye? Wauze iwanhu wanihulike vinongile. Wauze mbuli iniwalongele, wao waijuwa.”

22 Yesu viyalongile avo, mkalizi imoja yemile behi nayo kamzaba kofi, kalonga, “Habali umwidika avo Mkulu wa walava nhosa?”

23 Yesu kamwidika, “Kamba nonga mbuli yoyose ihile, walongele wanhu weli hano mbuli ayo. Lakini kamba nonga goya, habali konhowa?”

24 Abaho Anasi kamgala Yesu kwa Mkulu wa walava nhosa Kayafa, kuno kagodekigwa.

Petulo kombela Yesu kabili
Mat 26:71-75; Mlk 14:69-72; Luk 22:58-62

25 Petulo kakala yang'hali yemile aho kokota moto. Wanhu wayagwe wamuuza, “Vino gweye huli imoja wa wanahina zake?”

Lakini Petulo kabela, kalonga, “Aka, siyo niye!”

26 Msang'hanaji imoja wa Mkulu wa walava nhosa, lukolo lumoja na munhu ija yakanhigwe gwiti na Petulo, kamuuza, “Vino gweye sikonile hamoja nayo kuja kumgunda wa mibiki?”

27 Abaho Petulo kalonga, “Aka!” Bahaja nzogolo keka.

Yesu kogaligwa mkitala cha Pilato
Mat 27:1-2, 11-14; Mlk 15:1-5; Luk 23:1-5

28 Imitootondo ng'hani Yesu kalavigwa mng'anda ya Kayafa kagaligwa mng'anda ya mkulu wa isi. Wakulu wa Wayahudi hawengile bule mng'anda ya mkulu wa isi ya Yudea, kwavija walonda kukala wanogile, ili wadahe kuja lujo lwa Pasaka. 29 Avo Pilato kawalawila kunze kawauza, “Muna kitala gani na munhu ino?”

30 Wao wamwidika, “Maza habanange sambi tumgale kumwako.”

31 Pilato kawalongela, “Msoleni mweye wenyego mukamtaguse kamba Malagizo genu vigalonga.”

Wayahudi wamwidika, “Tweye hatulondeka kumkoma munhu yoyose.” 32 Gano gatendeka ili kutenda mbuli za Yesu zilawilile, mbuli ziyalongile kulagusa vonda yafe.

33 Pilato kengila kabili mng'anda ya mkulu wa isi, kamkema Yesu, kamuuza, “Vino gweye kwa Mndewa wa Wayahudi?”

34 Yesu kamwidika, “Vino uuzaji uno wolawa kumwako hebu wanhu wayagwe wakulongela mbuli zangu?”

35 Pilato kamulongela, “Vino gweye kogesa niye na Muyahudi? Wanhu wako mwenyego na wakulu wa walava nhosa wao wakugalile kumwangu. Vino kutenda choni?”

36 Yesu kamulongela, “Undewa wangu hauli wa mwiisi ino. Maza undewa wangu uli wa mwiisi ino, wanahina zangu wahanigombele sekengogigwe na wakulu wa Wayahudi. Ka, undewa wangu hauli wa bahano bule!”

37 Avo Pilato kamuuza, “Vino gweye kwa mndewa?”

Yesu kamwidika, “Gweye kolonga niye na mndewa. Niye nivumbuka mbuli ya gano, na mbuli ya gano niza mwiisi, kulonga mbuli ya ukweli. Munhu yoyose younogela ukweli konhegeleza.”

38 Pilato kamuuza, “Ukweli ndiyo choni?”

Yesu kotagusigwa yafe
Mat 27:15-31; Mlk 15:6-20; Luk 23:13-25

Abaho Pilato kalawa kunze kawacholela kabili Wayahudi, kawalongela,

“Niye sichona kilamuso cha kumtagusila. 39 Lakini mbuli ya mila yumulinayo, siku zose niwafungulilaga mfungwa imoja kipindi cha Pasaka. Avo molonda niwafungulile Mndewa wa Wayahudi?”

40 Wamwidika kwa kukemelela, “Aka siyo heyo! Tomulonda Balaba!” Balaba kakala mbokaji.

19

1 Abaho Pilato kalagiza Yesu yatoigwe mbalati. 2 Wakalizi waluka ngata ya miba, waika mdipala jake. Abaho wamvaza kiwalo cha undewa. 3 Wamcholela, wamulongela, “Mwinyi, Mndewa wa Wayahudi!” Abaho wamzaba makofi.

4 Pilato kalawa kunze kabili, kalulongela lunhu lwa wanhu, “Loleni, nomgala kumwenu mujuwe kamba sichonile kilamuso cha kumtagusila.” 5 Avo Yesu kalawa kunze kuno kavala ngata ya miba na kiwalo cha undewa. Pilato kawalongela, “Loleni! Munhu mwenyego ayo ino!”

6 Wakulu wa walava nhosa na wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu viwamone, wakemelela, “Muwambe mumsalaba! Muwambe mumsalaba!”

Pilato kawalongela, “Mweye wenyego msoleni mumuwambe mumsalaba. Niye sichona kilamuso cha kumtagusila.”

7 Wayahudi wamwidika, “Tunago Malagizo golonga kolondeka yafe, kwavija kaitenda heyo Mwana wa Mulungu.”

8 Pilato viyahulike vivo, kadumba ng'hani. 9 Kengila kabili mna ing'anda ya mkulu wa isi, kamuuza Yesu, “Vino gweye kolawa kwahi?”

Lakini Yesu hamwidike bule. 10 Pilato kamulongela, “Kolema kulonga na niye? Hujuwile ninao udahi wa kukufungulila na vivija kukuwamba mumsalaba.”

11 Yesu kamwidika, “Kuna udahi kumwangu kwavija kugweleligwa na Mulungu. Avo munhu yanigalile mmakono gako katenda nzambi ng'hani.”

12 Pilato viyahulike vivo, kazahila nzila ya kumfungulila Yesu. Lakini Wayahudi wakemelela, “Wahamfungulila huli mbwiga wa Mndewa mkulu wa Lumi! Munhu yoyose yoitenda Mndewa komuhinduka Mndewa mkulu wa Lumi!”

13 Pilato viyahulike mbuli azo, kamulava Yesu kunze, kakala mkigoda cha mkulu wa kitala, hanhu hakemigwe “Lubuga lwa mabwe” Kwa Kiebulania “Gabasa” 14 Ikala saa sita imisi siku ya kuitanda Pasaka. Pilato kawalongela Wayahudi, “Aino hano Mndewa wenu!”

15 Wao wakemelela, “Mkome! Mkome! Muwambe mumsalaba!”

Pilato kawauza, “Molonda nimuwambe mumsalaba mndewa wenu?”

Wakulu wa walava nhosa wamwidika, “Twaduhu mndewa iyagwe lakini Mndewa mkulu wa Lumi!”

16 Abaho Pilato kamulava
Yesu kumwao muladi wa-
muwambe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mum-
salaba
Mat 27:32-44; Mlk 15:21-
32; Luk 23:26-43
Avo wambokela Yesu.
17 Kalawa kunze kuno ka-
papa msalaba wake, kachola
hanhu hakemigwe Fumvu
da Pala. Kwa Kiebulania
hokemigwa Goligota. 18 Ako
wamuwamba Yesu mumsal-
aba, na vivija wawawamba
wanhu wayagwe wabili.
Imoja mwambu wa mkono
wa kudila na iyagwe
mwambu wa kumoso. Yesu
hagati yao. 19 Pilato kandika
kibao, kakika mumsalaba.
Vino vivo yandike, "Yesu
wa Nazaleti, Mndewa wa
Wayahudi." 20 Wayahudi
wengi wakisoma kibao
acho kwavija hanhu aho
hayawambigwe Yesu hakala
behi na buga jao. Kibao acho
chandikigwa Kiebulania,
Kilatini na Kigiliki. 21 Wakulu
wa walava nhosa wamulon-
gela Pilato, "Sekewandike
'Mndewa wa Wayahudi'
lakini, 'Munhu ino kalonga
heyo ayo Mndewa wa
Wayahudi.' "
22 Pilato kawedika,
"Kinyandike nyandika."
23 Wakalizi viwamam-
bukize kumuwamba Yesu
mumsalaba, wasola viwalo
vake na kuvigola mafungu
mane, kila mkalizi kapata
dimoja. Vivija wasola ki-
walo chake kiyagwe kikalile
hakisonigwe bule lakini
kilukigwa. 24 Wakalizi wai-
longela, "Kino seketukidege,
leka tubwanhe simbi tulole
yomgwila nani." Mbuli ino
itendeka kutenda Maandiko
Gang'alile galawilile.
"Waigolela viwalo vangu,
wakibwanhila simbi kiwalo
changu."
Na vino vivo viwatendile
iwakalizi.
25 Wemile behi na msalaba
wa Yesu wakala mamake
na mamake mkulu na Malia
mtwanzi wa Kilopasi na
Malia Magidalena. 26 Yesu
viyamone mamake na
mwanahina wake yamno-
gele ng'hani wema aho, ka-
mulongela mamake, "Mama,
sambi ino ayo mwanago."
27 Abaho kamulongela
mwanahina ayo, "Sambi ino
ayo mamako." Kulawa siku
dijo mwanahina ayo kamsola
na kukala nayo ukayake.

Kufa kwa Yesu
Mat 27:45-56; Mlk 15:33-
41; Luk 23:44-49
28 Yesu kajuwa kamba
kulawa sambi kila kinhu
kimala, na ili kutenda
Maandiko Gang'alile galaw-
ilile, Kalonga, "Nokona
ng'hilu."
29 Baho kukala na kikonha
kimemile divai ya ugwadu,
avo wavabika dididoki
mna idivai wadinanika mna
ulubiki lwa hisopo, wadika
mna umulomo wa Yesu.
30 Yesu viyang'wile ija idivai,
kalonga, "Gamala!"
Kaidulika kafa.

Yesu kohomigwa mu-
lubavu
31 Abaho wakulu wa
Wayahudi wampula Pilato
yawatogolele wagabene
magulu ga wanhu wakalile

wawambigwe mmisalaba muladi wazihumuluse ng'huli zao. Wampula vino kwavija ikala siku ya kuitanda, na hawalondile ng'huli zikale mmisalaba mwiisiku ya Kubwihila, kwavija siku ayo ya Kubwihila ikala ing'alile. 32 Avo wakalizi wachola, wagabena magulu ga munhu wa ichanduso na abaho kwa munhu iyagwe wakalile wawambigwe mmisalaba hamoja na Yesu. 33 Lakini viwezile kwa Yesu, wamvika kafa mwaka, avo hawagabenile bule magulu gake. 34 Mkalizi imoja kamuhoma Yesu mgoha mulubavu lwake, bahaja damu na mazi vilawa. 35 Munhu yagonile gano vigalawilile kawalongela ili na mweye mupate kutogola. Gaja goyolonga ga ukweli na kojuwa kamba kolonga ukweli. 36 Gano gatendigwa ili kutenda Maandiko Gang'alile galawilile, “Kuduhu zege jake donda dibenigwe.” 37 Vivija Maandiko Gang'alile golonga, “Womulola munhu ayo wamuhomile.”

Yesu kozikigwa

Mat 27:57-61; Mlk 15:42-47; Luk 23:50-56

38 Vigabitile gago, Yusufu, mwenekae wa Alimataya kampula Pilato yamgwelele lukuli lwa Yesu. Yusufu kakala mwanahina wa Yesu kwa kinyelegezi, kwavija kakala yowadumba wakulu wa Wayahudi. Pilato kamtogolela yalusole lukuli lwa Yesu, avo Yusufu kachola, kalusegeza na kasegela nao. 39 Nikodemo, munhu yamgendele Yesu ikilo baho ichanduso hamoja na Yusufu, kapapa mhishi nane za mavumba, gatibwilizigwe na mavuta ga bei ng'hulu gokemigwa manemane na ubani. 40 Wanhu awo wabili walusola lukuli lwa Yesu, waluzingiliza sitili hamoja na mavuta gonung'hila goya kamba viili mila ya Wayahudi ya kuzika. 41 Hanhu aho hayawambigwe Yesu kukala na mgunda, mgati kukala na panga da sambi najo dikala hadinazikiligwa munhu. 42 Kwavija ikala ing'hali siku imoja kuvikila siku ya Kubwihila na vivija panga dijo dikala behi, avo walwika lukuli lwa Yesu mumo.

20

Yesu kazilibuka

Mat 28:1-8; Mlk 16:1-8; Luk 24:1-12

1 Imitootondo ng'hani mwiisiku ya Jumapili, kung'hali hakuna kunguzuka goya, Malia Magidalena kachola kuna dipanga kajona dija didibwe disegezigwa mmulomo wa dipanga. 2 Avo kachola yokimbila mbaka kwa Simoni Petulo na ija mwanahina iyagwe yanogeligwe ng'hani na Yesu, kawalongela, “Wamsegeza Mndewa kudipanga na hatujuwa wamwika kwahi!”

3 Baho Petulo na ija mwanahina iyagwe wachola

kudipanga. 4 Wose wabili wakala wokimbila, lakini ija mwanahina iyagwe kakimbila ng'hani kubanza Petulo na kalongola kuvika kudipanga. 5 Viyainamile na kusungulila, kayona sitili lakini hengile mgati bule. 6 Kukisogo chake kavika Simoni Petulo, kengila mgati ya dipanga na kayona sitili, 7 na kikumbi kizingilizigwe mdipala da Yesu hakikalile hamoja na sitili, lakini kikala hamgwazo kiiyeka. 8 Abaho ija mwanahina iyagwe yasongile kuvika kudipanga kengila mgati, vivija kayona na katogola. 9 Wakala wang'hali hawajuwile Maandiko Gang'alile vigalongile kamba kolondeka yazilibuke kulawa kwa wafile. 10 Abaho wanahina waja wabwela ukayao.

Yesu komulawilila Malia Magidalena

Mat 28:9-10; Mlk 16:9-11

11 Malia kakala yemile kunze ya dipanga kuno kolila. Viyakalile yang'hali kolila, kainama kasungulila kudipanga, 12 kawona wasenga wa kuulanga wabili wavalile viwalo vizelu, wakala aho halukalile lukuli lwa Yesu, imoja kudipala na iyagwe kuna gamagulu. 13 Wasenga awo wamuuza Malia, "Mama, kolilila choni?"

Kawedika, "Wamsegeza Mndewa wangu, na sikujuwile bule kuwamwikile!"

14 Abaho Malia kahinduka kukisogo, kamona Yesu kema aho lakini hajuwile bule kamba kakala Yesu. 15 Yesu kamuuza Malia, "Mama, kolilila choni? Komzahila nani?"

Malia kagesa munhu ayo kakala mwamizi wa mgunda, avo kamulongela, "Go mkulu, kamba kumsegeza, nongela hanhu haumwikile nyhole nikamsole."

16 Yesu kamulongela, "Malia!"

Malia kahinduka kamulongela kwa Kiebulania, "Laboni!" Laboni fambulo jake "Mfundiza."

17 Yesu kamulongela, "Sekeungoge kwavija ning'hali sinachola kwa Tata kuulanga. Lakini genda kwa ndugu zangu ukawalongele nochola kwa Tatangu vivija Tata yenu, Mulungu wangu vivija Mulungu wenu."

18 Avo Malia Magidalena kachola, kawalongela wanahina, "Nimona Mndewa!" Abaho kawasimulila kila kinhu kiyamulongele.

Yesu kowalawilila wanahina zake

Mat 28:16-20; Mlk 16:14-18; Luk 24:36-49

19 Ikala ichungulo ya siku dija da Jumapili, wanahina wakala waiting'hane hamoja mng'anda kuno nyivi wahinda kwavija wakala wowadumba wakulu wa Wayahudi. Abaho Yesu kema hagati yao. Kawalongela, "Tindiwalo diwe kumwenu!" 20 Viyamambukize kulonga avo, kawalagusila makono gake na lubavu lwake. Wanahina viwamone

Mndewa wadeng'helela.
21 Yesu kawalongela kabili,
“Tindiwalo diwe kumwenu.
Kamba Tata viyanhumile, na
niye nowatuma.” 22 Baho
kawahuvila, kawalongela,
“Bokeleni Loho Yang'alile.
23 Kamba mwahazigela
kumgongo nzambi za
wanhu, Mulungu nayo
kozigela kumgongo. Lakini
kamba hamzigela kumgongo
nzambi za wanhu, vivija
Mulungu hazigela kumgongo
bule.”

Yesu komulawilila Tomaso

24 Mwanahina wake imoja
mna iwanahina longo na
wabili Tomaso, yakemigwe
Pacha hakalile hamoja nao
kipindi Yesu viyezile. 25 Avo
wanahina wayagwe wamu-
longela, “Tumona Mndewa!”

Tomaso kawalongela,
“Mbaka nizone ng'hovu za
misumali mmakono gake, na
ningize kidole changu mna
zing'hovu na ningize mkono
wangu mulubavu lwake,
sitogole bule!”

26 Vizivikile siku nane
wanahina wakala hamoja
kabili mng'anda, Tomaso
nayo kakala hamoja nao.
Nyivi zikala zihindigwe,
lakini Yesu kengila kema
hagati yao kawalongela,
“Tindiwalo diwe kumwenu.”
27 Abaho kamulongela
Tomaso, “Ika kidole chako
hano, ulole makono gangu.
Abaho golosa mkono wako
wike mulubavu lwangu.
Leka kuwa na moyo mdala,
lakini utogole!”

28 Tomaso kamwidika,
“Mndewa wangu na Mu-
lungu wangu!”

29 Yesu kamulongela, “Vino
gweye kotogola kwavija kun-
yona? Wamweda waja wose
wotogola bila kunyona!”

Kilamuso cha kwandika kitabu kino

30 Yesu viyakalile na
wanahina zake katenda
mbuli ziyagwe nyingi za un-
zonza lakini hazandikigwe
bule mna ikitabu kino.
31 Lakini zino zandikigwa
ili mweye mudahe kutogola
kamba Yesu ayo Kilisito
Mkombola, Mwana wa Mu-
lungu, na kwa kumtogola
muwe na ugima.

21

Yesu kowalawilila wanahina saba

1 Vigabitile gano, Yesu
kawalawilila wanahina zake
kabili hana dilamba da
Tibelia. Vino vivo viilaw-
ilile. 2 Simoni Petulo na
Tomaso yakemigwe Pacha
na Nasanaeli mwenekae wa
Kana mwiisi ya Galilaya
na wanage Zebedayo na
wanahina wayagwe wabili
wa Yesu wakala hamoja.
3 Simoni Petulo kawalongela
wayage, “Nochola kuvuwa
somba.”

Wayage wamulongela,
“Tochola na gweye.” Avo
wakwela mwiingalawa wa-
chola, lakini ikilo kigima
hawapatile kinhu bule.
4 Zuwa vidisongile kulawa,
Yesu kema mwiingema ya
dilamba, lakini wanahina
hawajuwile bule kamba

kakala Yesu. 5 Abaho Yesu kawauza, “Mbwiga zangu, vino hampatile kinhu chochose?”

Wamwidika, “Ona, hatupatile chochose.”

6 Kawalongela, “Pigiseni lwavu lwenu mwambu wa mkono wa kudila wa ngalawa, mopata somba.” Avo walupigisa ulwavu, somba wengi wakala wanamate, hawadahile bule kulukwega.

7 Mwanahina ija yanogeligwe na Yesu kamulongela Petulo, “Ayo Mndewa!” Simoni Petulo viyahulike kakala Mndewa, kaifunga kiwalo chake cha kunze mkigudi kwavija kakala yakivulile, kazumha mgamazi. 8 Wanahina wayagwe weza mwiimhwani kwa ngalawa, kuno wokwekwesa lwavu lumemile somba. Hawakalile kutali ng'hani bule kulawa mwiisi inyalile, ikala utali wa magulu gana dimoja. 9 Viwavikile kunze mwiisi inyalile, wauvika moto wa makala na uchanha yake kuna somba na gate. 10 Yesu kawalongela, “Wagaleni hano somba wayagwe wamuwavuwile.”

11 Simoni Petulo kengila mgati mwiingalawa, kalukwega kunze ulwavu lumemile somba wakulu. Wose kwa wose wakala somba gana dimoja na malongo matano na ndatu. Hamoja wakala wengi kamba vivo lakini lwavu haludegeke bule. 12 Yesu kawalongela, “Izoni muje.” Kuduhu mwanahina yagezile kumuuza, “Gweye kwa nani?” kwavija wamjuwa kamba kakala Mndewa. 13 Avo Yesu keza, kasola digate kawagolela, na katenda vivo kwa waja iwasomba.

14 Uno ukala mwanza wa kadatu wa Yesu kuwalawilila wanahina zake viyazilibuke kulawa kwa wafile.

Yesu kolonga na Petulo

15 Viwamambukize kuja, Yesu kamuuza Simoni Petulo, “Simoni mwanage Yohana, vino koninogela ng'hani kubanza wano wayagwe?”

Simoni kamwidika, “Ona Mndewa, gweye kojuwa niye nokunogela.”

Yesu kamulongela, “Wadime wanang'hondolo zangu.” 16 Mwanza wa kabili Yesu kamuuza Petulo, “Simoni mwanage Yohana, gweye koninogela?”

Simoni kamwidika, “Ona Mndewa, gweye kojuwa niye nokunogela.”

Yesu kamulongela, “Wasusile ng'hondolo zangu.” 17 Mwanza wa kadatu Yesu kamuuza, “Simoni mwanage Yohana, gweye koninogela?”

Petulo kona usungu kwavija Yesu kamuuza mwanza wa kadatu, “Koninogela?” Avo kamulongela, “Mndewa, gweye kojuwa kila kinhu, kojuwa niye nokunogela!”

Yesu kamulongela, “Wadime ng'hondolo zangu. 18 Nokulongela ukweli, viukalile mbwanga, kuifunga mkwiji mwenyego na kuchola kokose kuulondile.

Lakini wahawa mvele, kogolosa makono gako na munhu iyagwe kokufunga na kokugala kuja hukulondile kukuchola.” 19 Kwa ulonzi uno Yesu kakala yolagusa vija Petulo vonda yafe na kugala ukulu kwa Mulungu. Abaho Yesu kamulongela, “Nikweleleze!”

Yesu na ija mwanahina iyagwe

20 Abaho Petulo kahinduka, kamona ija mwanahina iyagwe yanogeligwe na Yesu, ija yakalile behi na Yesu muulujo lwa Pasaka yamuuzile Yesu, “Mndewa, nani yonda yakuhinduke?” 21 Petulo viyamone, kamuuza Yesu, “Mndewa, na ino vilihi?”

22 Yesu kamwidika, “Nahalonda yakale mgima mbaka vonda nize, gweye ya choni? Gweye nikweleleze!”

23 Avo mbuli ayo ibwililika kwa wanhu wamkweleleze Yesu kamba mwanahina ayo honda yafe bule. Lakini Yesu halongile honda yafe, kalonga, “Nahalonda yakale mgima mbaka vonda nize, gweye ya choni?”

24 Ino ayo mwanahina yazisimulile mbuli zino, na vivija ayo yazandike. Tweye tojuwa kamba gaja gayalongile ga ukweli.

Kuuhelelo

25 Kuna mbuli ziyagwe nyingi ziyatendile Yesu. Maza zandikigwe zose, vinigesa mwiisi yose sambi hawe na hanhu hakwika ivitabu vandikigwe.

Sang'hano za Iwatumigwa Ulongozi

Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chosimulila kusonga kwa wanhu wamtogole Yesu na vija wanhu viwamtogole Yesu kusongela Yelusalemu mbaka Yudea na Samalia na vivija mbaka kumwande ya kuko. Vino vivo Yesu viyawalongele wanahina zake yang'hali hanagaligwa kuulanga (Sula ya 1:8). Kitabu kino chandikigwa na Luka vivija ayo yandike Mbuli Inogile ya Luka. Luka kakala mganga na kandika goya zimbuli kamba vizilawile. Heyo kandika Imbuli Inogile na kitabu kino cha Sang'hano za Iwatumigwa kwa Teofili yakalile Mgiliki, lakini vivija togesa ivitabu vandikigwa mbuli ya wanhu wamtogole Yesu wose Wagiliki na Wayahudi (Sula ya 1:1).

Kitabu kino cha Sang'hano za Iwatumigwa chogesigwa kamba chandikigwa hagati ya mwaka wa 60-64 toka kuvumbuka kwa Kilisito, kwavija ikitabu chohelela aho Paulo viyakalile yang'hali mkifungo. Vivija Luka wanga wose na mtumigwa Paulo na wanhu wogesa kamba kitabu kino chandikigwa kudibuga da Antiokia. Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chogendeleza Mbuli Inogile ya Luka na chosongela Yesu viyacholile kuulanga. Kilamuso cha Luka kwandika kamba kikija cha Mbuli Inogile ya Luka. Kalonda Teofili na wanhu wamtogole Yesu watamanile kija kiwafundizigwe, avo kandika goya vija mbuli ya Yesu viyakalile hano mwiisi na vija wanhu wamtogole Yesu viwongezeke.

Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chotulagusila vija waetu wasongile kumtogola Yesu viwakalile na viilondeka mna ukukala kwa kumtamanila Yesu. Vivija viwatendile watumigwa votulagusila kamba tolondeka tumtamanile Loho Yang'alile twahawalongela wanhu wayagwe usenga wa Mbuli Inogile.

Mbuli zili mkitabu

- Tanhu Loho Yang'alile kowezila wanahina na wanhu wamtogole Yesu wosonga kongezeka (Sula ya 1:1-8:1).
- Abaho wanhu wamtogole Yesu wodununzigwa na wosonga kwenela kubanza Yelusalemu (Sula ya 8:2-12:23).
- Abaho Paulo kochola mwanza wake wa ichanduso wa umishieni (Sula ya 12:24-14:28).
- Abaho mting'hano wa Yelusalemu kugesa wanhu wamtogole Yesu sambi sambi wolondeka watende choni (Sula ya 15:1-35).
- Abaho Paulo kochola mwanza wake wa kabili

wa umishieni (Sula ya 15:36-18:22).
Abaho kachola mwanza wake wa kadatu wa umishieni (Sula ya 18:23-20:38).
Abaho Paulo kogeligwa mmakono ako Yelusalemu (Sula ya 21-26).
Kukimambukizo kagaligwa Lumi (Sula ya 27-28).

1 Kwa Mkulu Teofili.

Mna ikitabu changu kinisongile kwandika, nyandika gose gayatendile Yesu na kufundiza kulawa mna ikipindi kiyasongile kusang'hana, 2 mbaka mna disiku diyagaligwe kuulanga. Viyakalile yang'hali hanagaligwa uchanha, kawagwaa malagizo kwa udahi wa Loho Yang'alile wanhu awo yawasagule wawe watumigwa zake. 3 Mna ikipindi cha siku malongo mane toka ifa yake, Yesu kakala yowalawilila watumigwa zake miyanza mingi muladi kulagusa kakala mgima. Wamona, nayo kalonga nao mbuli za Undewa wa Mulungu. 4 Mna ikipindi kimoja viyakalile koja nao, kawalagiza, "Sekemulawe kudibuga da Yelusalemu, lakini mbeteleni Loho Yang'alile yeli nhunza iyawalongele Tatangu. 5 Yohana kawabatiza kwa mazi, lakini mna ikipindi kidodo kumwande mobatizigwa kwa Loho Yang'alile."

Yesu kogaligwa uchanha kuulanga

Mlk 16:19-20; Luk 24:50-53

6 Watumigwa viwaiting'hane hamoja na Yesu, wamuuza, "Mndewa, vino kipindi kino acho chonda uwabwezele wanhu wa Izilaeli undewa?"

7 Yesu kawedika, "Kipindi na siku azo va mmakono ga Tatangu. Mweye siyo sang'hano yenu kujuwa lini vondaiwe. 8 Lakini Loho Yang'alile vondayawezile, mobokela nguvu, na mowapetela wanhu mbuli zangu zimone, mowapetela kudibuga da Yelusalemu na mziisi zose za Yudea na Samalia, na kuuhelelo wa isi." 9 Viyamambukize kulonga vivo, kagaligwa uchanha kuulanga kuno womulola. Abaho ulanga umfisa, hawamone kabili.

10 Viwakalile wang'hali wolola bunhuu kuulanga Yesu viyakalile kochola, bahaja wanhu wabili wavalile viwalo vizelu chuwee wema habehi nao. 11 Walonga, "Mweye wanhu wa Galilaya, habali mwima aho na kulola uchanha kuulanga? Yesu iino yagaligwe uchanha kuulanga kulawa kumwenu, kobwela kabili kamba vivo vimmona kochola kuulanga."

Muhazi wa Yuda
Mat 27:3-10

12 Abaho watumigwa wabwela Yelusalemu kulawa kuna Ulugongo lwa Mizeituni, lukalile utali wa kilometa imoja kulawa buga

dija. 13 Wengila kudibuga, wachola mbaka kudigati diwakalile Petulo na Yohana na Yakobo na Andeleya na Filipo na Tomaso na Batulumayo na Matayo na Yakobo mwanage Alufayo na Simoni Zeloti na Yuda mwanage Yakobo. 14 Wagendelela kuiting'hana hamoja kumpula Mulungu, hamoja na watwanzi wayagwe, na Malia mamake Yesu na wadodo zake Yesu.

15 Siku dimoja Petulo kema mumting'hano wa wanhu wamtogole Yesu. Wanhu awo wakala wovika gana dimoja na malongo mabili. 16 Petulo kema na kulonga, "Ndugu zangu, Maandiko Gang'alile golondeka galawilile, gaja gayalongile Loho Yang'alile kubitila Daudi, yalagule mbuli ya Yuda, ayo yawalongoze wanhu waja wamgogile Yesu. 17 Yuda kakala imoja wa kibumbila chetu, kwavija kasaguligwa tutende nayo sang'hano."

18 Yuda kagula mgunda kwa sente ziyapatile kwa gehile, mumo kagwa kingubanguba luu, na inda yake itulika na vinhu vake vose va mgati vilawa kunze. 19 Wanhu wose wa Yelusalemu waihulika mbuli ayo, avo kwa ulonzi wa kumwao waukema mgunda awo Akelidama, fambulo jake, "Mgunda wa Damu."

20 "Kwavija yandikigwa mna ikitabu cha Zabuli,

'Ng'anda yake iwe vihame,
mgati yake sekeyakale munhu yoyose.'

Vivija yandikigwa,

'Munhu iyagwe yasole sang'hano yake.'

21 "Avo, kolondeka yasaguligwe munhu imoja yakalile na tweye kipindi chose Mndewa Yesu viyangile na tweye. 22 Kusongela kipindi kija Yohana viyawapetele wanhu usenga wake wa kubatiza, mbaka siku dija Yesu viyagaligwe kuulanga kulawa kumwetu. Munhu ayo yailumbe na tweye mna isang'hano ya kuwapetela wanhu kuzilibuka kwa Yesu."

23 Avo wasagula matwaga ga wanhu wabili, Yusufu yakemigwe Balisaba hebu Yusito, na wakabili Matiasi. 24 Abaho wampula Mulungu walonga, "Mndewa, kugajuwa goyogesa kila munhu. Avo tulagusile nani mna iwanhu wano wabili yuumsagule 25 yakusang'hanile muutumigwa yaulekile Yuda, yalemelwa kuchola hanhu hayalondeke." 26 Aho wabwanha simbi kusagula mna iwanhu awo wabili, avo simbi imgwila Matiasi, nayo kongezigwa mna ikibumbila cha watumigwa longo na imoja.

2

Kwiza kwa Loho Yang'alile

1 Siku da Pentekoste vidivikile, wanhu wose wamtogole Yesu wakala waiting'hane hamoja. 2 Bahaja wanhu wahulika kinhu

chobuma kulawa kuulanga kiigalile na beho kulu dibuma, kinhu acho kiimemeza ng'anda yose iwakalile wanhu awo. 3 Baho wona vinhu viigalile na lambi da moto, vipwililika na kumkwasa kila munhu yakalile aho. 4 Wanhu wose wamemezigwa Loho Yang'alile na wasonga kulonga kwa ulonzi uyagwe, kamba Loho viyawadahize kulonga.

5 Ako Yelusalemu kukala na Wayahudi womdumba Mulungu, walawile kila hanhu mwiisi yose. 6 Viwazihulike nyangi azo, lunhu mkulu luiting'hana hamoja. Wanhu wose wakanganya, kwavija kila munhu kahulika wanhu wamtogole Yesu wolonga kwa ulonzi wake mwenyego. 7 Wakanganya ng'hani na kulonga, "Wanhu wose wano wolonga, ni wenekae wa Galilaya. 8 Yokuwaze kabili, kila imoja wetu kowahulika wolonga kwa ulonzi wake mwenyego? 9 Wayagwe vitwili wolawa Palitiya na Mediya na Elama, kulawa Mesopotamia, Yudea na Kapadokia, kulawa Ponto na Asiya, 10 kulawa Fulugia na Pamfulia, kulawa Misili na banzi za Libiya behi na Kilene. Wayagwe wetu walawa Lumi, 11 Wayahudi na wanhu wengile dini ya Kiyahudi, na wayagwe wetu wolawa Kilete na Alabiya lakini kila imoja wetu kowahulika wolonga mbuli ng'hulu ziyatendile Mulungu kwa ulonzi wa kumwetu!"

12 Wose wakanganya na kwazanywa, waiuza, "Mbuli ino fambulo jake choni?"

13 Lakini wanhu wayagwe wawageweza, walonga, "Wanhu wano wakoligwa!"

Usenga wa Petulo kwa wanhu

14 Abaho Petulo kema hamoja na watumigwa longo na imoja na kwa sauti ng'hulu kasonga kululongela ulunhu, "Mbwigazangu Wayahudi na mweye mose mukalaga isi ya Yelusalemu, nhegelezeni niwalongele fambulo da mbuli zino. 15 Wanhu wano hawakoligwe, kamba vimugelegeza, sambi saa ndatu ya imitondo. 16 Lakini, gano gago gayalongile mtula ndagu wa Mulungu Yoeli,

17 Mulungu kolonga, 'Vino vivo vondanhende
mna isiku ya uhelelo,
Nomgidila kila munhu Loho yangu.
Wanenu wa kimbigalo na wakitwanzi wolagula mbuli zangu,
wabwanga zenu wolagusiligwa vinhu na Mulungu,
wavele wenu wolota nzozi.
18 Ona, hata wasang'hanaji zangu wose wa kitwanzi na wa kimbigalo,
nowagidila Loho yangu mna izisiku azo,
na wao wolagula.
19 Notenda unzonza kuulanga
na vilaguso mwiisi.
Hokuwa na damu, moto na yosi,

20 Zuwa dogeligwa ziza,
mwezi wogaluka mdung'hu
kamba damu,
ing'hali hainavika siku ija
ng'hulu ya kwiza kwa
Mndewa.
21 Abaho, munhu yoyose
yompula Mndewa kwa
kutazigwa kokom-
boligwa.' "

22 "Wanhu wa Izilaeli!
Tegelezeni mbuli zino, Yesu
wa Nazaleti kakala munhu
wa udahi na kalagusigwa
kumwenu kwa unzonza
na vilaguso viyatendile
Mulungu kubitila kumwake.
Mweye wenyego muijuwa
mbuli ino kwavija ilawilila
bahano hamwenu. 23 Toka
mwaka Mulungu kajuwa na
kalonda mweye mumgoge
Yesu na mweye mumkoma
kwa kuwaleka wanhu wo-
tenda nzambi wamuwambe
mumsalaba. 24 Lakini Mu-
lungu kamzilibula kulawa
kwa wafile, kamulekesa
kulawa muusungu wa ifa,
kwavija havidahike ifa
imwike mkifungo. 25 Kwavija
Daudi kalonga mbuli yake,
'Nimona Mndewa ka haulon-
gozi wangu siku zose,
kahabehi yangu, na niye sig-
waya bule.
26 Avo niye nodeng'helela,
na lulimi lwangu lolonga
kwa kudeng'helela,
na lukuli lwangu lokala kwa
kutamanila,
27 kwavija gweye Mulungu
honda undeke kowo-
chola wanhu wafile,
honda umuleke mtumigwa
wako yang'alile yole
mdipanga.
28 Kundagusila nzila ilongoza
muugima,
nimema deng'ho kwavija
kwa hamoja na niye.'
"

29 "Ndugu zangu, nolon-
deka nonge fulu ipile kamba
muhenga wetu mkulu
Daudi yajuwike ng'hani.
Kafa, kazikigwa, na mbaka
lelo panga jake dabahano
hamwetu. 30 Kwavija kakala
mtula ndagu wa Mulungu,
kakijuwa kija kiyalongile
Mulungu, Mulungu ka-
mulongela kwa kuiduila
kamba yahamtendile munhu
imoja kulawa mulukolo lwa
Daudi yawe Mndewa kamba
viyakalile heyo. 31 Daudi
kagona gonda yatende Mu-
lungu, avo kasimulila mbuli
ya kuzilibuka kwa Kilisito
Mkombola viyalongile,
'Halekigwe kuwochola
wanhu wafile,
lukuli lwake halwolile mdi-
panga.'
32 Mulungu kamzilibula ino
Yesu, na tweye wao tuyone
mbuli ayo na towapetela
mweye. 33 Kazilibuligwa
na kwikigwa muukulu
mwambu wa mkono
wa kudila wa Mulungu
Tatake, na kambokela Loho
Yang'alile, kamba viya-
longeligwe. Kino kimona
na kuhulika ayo Loho iy-
atugidile Yesu. 34 Kwavija
Daudi hagaligwe kuulanga,
lakini kalonga,
'Mndewa kamulongela Mn-
dewa wangu,

Kala hano muukulu mwambu wangu wa mkono wa kudila
35 mbaka niwatende wanhu wakwihile kamba kigoda cha kwikila magulu gako.'

36 "Wanhu wose wa Izilaeli molondeka mujuwe kamba ino Yesu, yummuwambile mumsalaba, Mulungu kamtenda Mndewa na Kilisito Mkombola!"

37 Wanhu viwahulike vivo, wasomigwa mmizoyo na wamulongela Petulo na watumigwa wayagwe, "Ndugu zetu, lelo tutende choni?"

38 Petulo kawalongela, "Kila imoja wenu kolondeka yaleke nzambi na yabatizigwe kwa twaga da Yesu Kilisito, na Mulungu kozigela kumgongo nzambi zenu na mobokela Loho Yang'alile yeli nhuza. 39 Kwavija lagano da Mulungu ditendigwa mbuli yenu na mbuli ya wanenu, na wose wali mmatali na Mndewa Mulungu wetu kowakema kumwake."

40 Petulo kawalongela mbuli nyingi na kwa kuwazuma kalonga, "Ihonyeni wenyego kulawa mna inhaguso yonda ize ya wanhu wa lukolo luno wihile!" 41 Wanhu wengi wazitogola mbuli zake na wabatizigwa, wanhu gana malongo madatu wongezeka mkibumbila siku dijo. 42 Wagendelela kufundizigwa na watumigwa, wakala kimbwiga na kuja gate hamoja na kumpula Mulungu.

Wanhu wamtogole Yesu viwakalile wokala

43 Mbuli nyingi za unzonza na vilaguso zikala zitendigwa na watumigwa, na kila munhu kengila bwembwe. 44 Wanhu wose wamtogole Yesu wagendelela kukala hamoja na kuigolela vinhu vao. 45 Wakala wochuuza migunda na vinhu viwakalile navo na kuigolela zisente kwa kila munhu viyalondile. 46 Wagendelela kuiting'hana Mng'anda ya Mulungu kila siku, wakala woja hamoja mzikae zao, waja kwa kudeng'helela na kwa moyo uholile, 47 kuno womtogola Mulungu, na wanhu wose wawanogela. Kila siku wanhu wamtogole Yesu wongezigwa na Mndewa mdibumbila jao.

3

Petulo na Yohana womuhonya mbetembete

1 Siku dimoja saa tisa ya imisi kipindi cha kumpula Mulungu, Petulo na Yohana wakala wochola kuna Ing'anda ya Mulungu. 2 Kipindi acho wanhu wakala wampapile munhu imoja mbetembete toka viyavumbuke. Kila siku wakala womwika munhu ayo hana ulwivi lwa Ng'anda ya Mulungu lukemigwe, "Lwivi lunogile" muladi yapule sente kwa wanhu wakalile wokwingila Mng'anda ya Mulungu. 3 Viyawone Petulo na Yohana wokwingila Mng'anda ya

Mulungu, kawapula wamgwee kinhu chochose. 4 Nao wamulola munhu ayo bunhuu. Petulo kamulongela, "Tulole tweye!" 5 Avo kawalola bunhuu, kuno kotamanila kupata kinhu chochose kulawa kumwao. 6 Lakini Petulo kamulongela, "Nabule sente, ila nokugwaa kija kinilinacho, kwa twaga da Yesu Kilisito wa Nazaleti, nokulagiza ima wima utembele!" 7 Abaho kamgoga kwa mkono wake wa kudila kamwinula. Na bahaja mige ya magulu gake igangamala. 8 Kenuka, kema kwa magulu gake, kasonga kutembela. Abaho kengila Mng'anda ya Mulungu hamoja nao, kuno kozumha zumha na kumtogola Mulungu. 9 Wanhu wose viwamone kotembela na komtogola Mulungu, 10 wamjuwa kamba heyo yakalile yopula hana, "Ulwivi Lunogile," avo wose wakanganya kija kimulawililе munhu ayo.

Usenga wa Petulo Mng'anda ya Mulungu

11 Kuno munhu ayo yang'hali kowawinza Petulo na Yohana hana, "Uluhelengo lwa Sulemani," kamba vilukemigwe, wanhu wose wakanganya na wasonga kuwakimbilila. 12 Petulo viyawone wanhu, kawalongela, "Ndugu zangu wa Izilaeli, habali moikanganya mbuli ino, habali motubunhulila meso? Vino mogelegeza mbuli ino ilawilila kwa udahi wetu kumtenda munhu ino yatembele hebu kwavija tweye tomtambikila Mulungu? 13 Mulungu wa Abulahamu na Isaka na Yakobo na Mulungu wa wahenga zetu, kamgwaa ukulu mtumigwa wake Yesu. Lakini mumgela mmakono ga iwakulu, mumulema haulongozi ha Pilato, hata Pilato viyalondile kumulekesa. 14 Kakala yang'alile na yanogile, lakini mweye mumulema, mumpula Pilato yawatendele vimulonda, yawafungulile munhu mkomaji. 15 Mumkoma ayo yakalile chanduso cha ugima, lakini Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile na tweye tuyona mbuli ayo. 16 Udahi wa twaga da Yesu awo umgwelele nguvu munhu ino mbetembete. Kino kimona na kukijuwa kitendigwa kwa kutamanila kwa twaga jake. Kumtamanila Yesu ako kumtendile munhu ino yahonyigwe, kamba mose vimona.

17 "Sambi, ndugu zangu, nojuwa kija kimumtendele Yesu mweye na wakulu zenu mukala hamkijuwile. 18 Mulungu kalonga mbuli ino toka mwaka ilawilile kubitila watula ndagu zake wose, kamba Kilisito wake Mkombola kolondeka yadununzike, na vino vivo ili. 19 Lelo lekeni nzambi zenu mumbwelele Mulungu, muladi Mulungu yazigele kumgongo nzambi zenu. 20 Mwahatenda avo, kipindi cha kuhozigwa moyo chokwiza kulawa kwa Mndewa,

na komtuma Yesu, yeli Kilisito Mkombola yasaguligwe mbuli yenu. 21 Kolondeka yasigale kuulanga mbaka kipindi kivike cha kugatenda gose gawe ga sambi, kamba viyalongile Mulungu kubitila watula ndagu zake wang'alile wakalile kuko umwaka. 22 Kwavija Musa kalonga, 'Mndewa Mulungu wenu kowagalileni mtula ndagu wake, kamba viyanhumile niye, kokuwa imoja wa wanhu zenu. Mutogole chochose chonda yawalongeleni. 23 Munhu yoyose yolema kumtegeleza mtula ndagu ayo wa Mulungu kobaguligwa mna iwanhu wa Mulungu na kokomigwa.' 24 Na watula ndagu wa Mulungu wose wakalile na usenga, kusongela Samweli na wayagwe wezile kumwande, vivija walonga vinhu vilawilila mzisiku zino. 25 Lagano da Mulungu kubitila watula ndagu zake ni jenu, na mweye mwamgati mna idilagano da Mulungu yaditendile kwa wahenga zenu. Kamba viyalongile kwa Abulahamu, 'Kubitila lukolo lwako nowatenda wanhu wose wa mwiisi wamwede.' 26 Avo Mulungu viyamzilibule mtumigwa wake, tanhu kamtuma kumwenu, mumwede na kuwatenda mweye muleke nzambi zenu."

4

Petulo na Yohana wogaligwa mkitala cha Wayahudi

1 Petulo na Yohana viwakalile wang'hali wolonga na wanhu, walava nhosa, wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu, na Masadukayo wayagwe wavika. 2 Wagevuzika ng'hani kwavija watumigwa wao wabili wakala wowafundiza wanhu kuwa Yesu kazilibuka kwa wafile, na ino ilagusa kamba wafile wozilibuka. 3 Avo wawagoga na kuwagodeka mkifungo mbaka imitondo yake, kwavija zuwa dikala dihongile. 4 Lakini wanhu wengi wauhulike usenga watogola, na wambigalo wongezeka mbaka gana malongo matano.

5 Siku diyagwe wakulu wa Wayahudi, wavele, na wafundiza Malagizo ga Musa waiting'hana Yelusalemu. 6 Waiting'hana na Anasi mulava nhosa mkulu, na Kayafa na Yohana na Alekizanda, na wanhu wayagwe wa lubuga lwa mulava nhosa mkulu. 7 Waweka Petulo na Yohana haulongozi wao, wawauza, "Vino mweye mutendaze? Nguvu gani yumpatile hebu mosang'hana kwa twaga da nani?"

8 Petulo kuno kamema Loho Yang'alile, kawedika, "Walangulizi wa wanhu na wavele! 9 Kamba lelo touzigwa mbuli ya kija kinogile kitendigwe kwa munhu yabemendeke magulu na vija viyahonyigwe, 10 avo molondeka mose

mujuwe, na wanhu wose wa Izilaeli mujuwe, kamba munhu ino yemile haulongozi wenu kahona kwa twaga da Yesu Kilisito wa Nazaleti, ayo yummuwambile mumsalaba na Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile. 11 Yesu iyo yolongigwa mna Gamaandiko Gang'alile,

'Dibwe dilemigwe na mweye wazengaji
digalamuka dibwe da kutamanila kubanza gose.'

12 Ukombozi haupatikana kwa munhu yoyose iyagwe, kwavija mwiisi yose kuduhu twaga diyagwe diyatugwee Mulungu donda tukomboligwe najo."

13 Wakulu wa mkitala wakanganya kona vija Petulo na Yohana viwagangamale, kwavija wawajuwa kamba hawaifunzile ubala wowose. Abaho wajuwa kamba wakala mbwiga zake Yesu. 14 Lakini viwamone munhu ayo yahonyigwe kema hamoja na Petulo na Yohana, hawadahile kulonga mbuli. 15 Avo wawalongela walawe mdigati da ikitala, abaho wakulu wa mkitala wasonga kuilongela wenyego. 16 Wakulu wa mkitala waiuza, "Tuwatende choni wanhu wano? Kila munhu mwiisi ya Yelusalemu kojuwa kamba unzonza uno mkulu utendigwa na hewo, na tweye hatudaha kuibela bule mbuli ino. 17 Lakini kutenda mbuli ino sekeibwililike ng'hani kwa wanhu, leka tuwazume wanhu wano waleke kulonga kwa munhu yoyose kwa twaga da Yesu."

18 Avo wawakema kabili mng'anda, wawazuma sekewalonge hebu kufundiza kwa twaga da Yesu. 19 Lakini Petulo na Yohana wawedika, "Mweye wenyego taguseni choni kinogile mgameso ga Mulungu, kuwategeleza mweye hebu kumtegeleza Mulungu. 20 Kwavija hatudaha kuleka kulonga kija kituwone na tukihulike tweye wenyego." 21 Avo wanhu wa mkitala wawazuma ng'hani abaho wawalekesa. Hawadahile kuwatagusa, kwavija wanhu wose wakala womgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya kija kilawilile. 22 Munhu yatendiligwe unzonza uno wa kuhonyigwa kakala na miyaka kubanza malongo mane.

Wanhu wamtogole Yesu wompula Mulungu yawagangamize

23 Bahaja Petulo na Yohana viwalekesigwe, wabwela kuna ikibumbila chao na kuwalongela kija kilongigwe na wakulu wa walava nhosa na wavele. 24 Wanhu wamtogole Yesu viwahulike avo, wailumba hamoja mna ukumpula Mulungu, walonga, "Mndewa gweye kuumba ulanga, isi, bahali na vose vilimgati mmwake! 25 Kulonga kubitila muhenga wetu Daudi, mtumigwa wako, kwa udahi wa Loho Yang'alile. Viyalongile,

'Habali wanhu wa mwiisi yose wagevuzika?

Habali wanhu wokala kiseto cha kibozi?
26 Wandewa wa mwiisi waitanda wenyego,
walangulizi waiting'hana hamoja
kumbiduka Mndewa na Mkombola ayo yaamsagule.'
27 Kwavija Helode na Pontio Pilato waiting'hana hamoja mna idibuga dino da wanhu haweli Wayahudi na wanhu wa Izilaeli kumbiduka Yesu, Mtumigwa wako Yang'alile, Kilisito Mkombola yuumsagule. 28 Watenda mbuli zija ziulondile toka mwaka zilawilile kwa udahi wako. 29 Sambi, gweye Mndewa, ulole mbuli zao zakugela bwembwe ziwatendile. Tutaze tweye wasang'hanaji zako seketudumbe kuwapetela wanhu usenga wako. 30 Golosa mkono wako uwahonye wanhu. Tenda vifukuzi na unzonza kwa twaga da Yesu mtumigwa wako yang'alile."
31 Viwamambukize kumpula Mulungu, aho hawakalile waiting'hane hatigisika. Wose wamemezigwa Loho Yang'alile na wagendelela kuwapetela wanhu usenga wa Mulungu bila kudumba.

Wanhu wamtogole Yesu wokala kamba wanhu wa lubuga lumoja

32 Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala na moyo umoja. Kuduhu imoja wao yalongile vija viyakalile navo vikala vake, lakini waigolela na wayao kila kinhu kiwakalile nacho.
33 Watumigwa wawapetela wanhu mbuli ya kuzilibuka kwa Mndewa Yesu kwa nguvu ng'hulu, na Mulungu kawagwaa wanhu ng'hekewa ng'hani. 34 Kukala kuduhu munhu yoyose mkibumbila yakalile bila kinhu. Wanhu wayagwe wakalile na migunda hebu ng'anda wakala wochuuza, na kugala zisente ziwapatile, 35 na wawagwaa watumigwa, na zisente izo zigoligwa kwa kila munhu kamba viyalondile.

36 Kukala na Mulawi imoja twaga jake Yusufu, mwenekae wa Kupulo, ayo watumigwa wamkema Balinaba, fambulo jake, "Munhu yogangamiza wanhu," 37 kachuuza mgunda wake, kawagwaa zisente watumigwa.

5

Anania na Safila

1 Kukala na munhu imoja yakemigwe Anania na mwehe wake Safila, nao vivija wachuuza mgunda wao. 2 Anania kailumba na mwehe wake, kabagula sente ziyagwe na zisigale kawagwaa watumigwa. 3 Petulo kamuuza, "Anania, habali kumtogolela Mwenembago yakulongoze umvizile Loho Yang'alile kwa kufisa sente ziyagwe ziupatile kwa kuchuuza mgunda wako? 4 Viukalile ung'hali hunachuuza umgunda ukala wako, na viumambukize kuchuuza, sente zikala zako.

Lelo, habali kutenda mbuli ayo? Humvizile munhu bule ila kumvizila Mulungu!”
5 Bahaja Anania viyaihulike mbuli ayo, kagwa hasi kafa. Wanhu wose waihulike mbuli ayo wadumba ng'hani.
6 Wabwanga weza waluvaza sitili lukuli lwake walulava kunze waluzika.
7 Vigabitile masaa madatu mwehe wake Anania keza, kengila mng'anda, lakini hajuwile gaja gampatile mkasano wake. 8 Petulo kamuuza, “Nongele, zino izo sente zose zimpatile gweye na mkasano wako kwa kuchuuza mgunda wenu?”
Kamwidika, “Ona, zizo.”
9 Avo Petulo kamulongela, “Vino habali gweye na mbigalo wako muilumba kumgeza Loho wa Mndewa? Wanhu wamzikile mkasano wako sambi wa hamulango na gweye wokusola vivija!”
10 Bahaja kagwa hasi mmagulu ga Petulo kafa. Wabwanga viwengile wamvika kafa, avo wamulava kunze na wamzika behi na mbigalo wake. 11 Wanhu wose wamtogole Yesu na wose wayagwe waihulike mbuli ayo wadumba ng'hani.

Unzonza na vifukuzi

12 Watumigwa watenda mbuli nyingi za unzonza na vifukuzi mna iwanhu. Wanhu wose wamtogole Yesu waiting'hana hamoja muluhelengo lwa Sulemani.
13 Kuduhu wanhu wayagwe kulawa kunze wagezile kuilumba na wanhu wamtogole Yesu, hamoja wanhu wawagwaa nhogolwa.
14 Lunhu lwa wambigalo na watwanzi wamtogole Mndewa wongezeka mkibumbila. 15 Mbuli ya unzonza uwakalile wotenda watumigwa, wanhu wawagala watamu mvisazi na mmikeka, muladi sisila da Petulo diwakwase wanhu wayagwe viyakalile kobita.
16 Lunhu lwa wanhu lwiza kulawa mmabuga geli behi na Yelusalemu, na kuwagala wanhu wose wakalile wolumwa hebu wakalile na vinyamkela, na wose wahonyigwa.

Watumigwa wodununzigwa

17 Abaho mulava nhosa mkulu na wayage wose, na wanhu wa kibumbila cha Masadukayo, wawonela migongo ng'hani watumigwa, avo wasonga kuwehila. 18 Wawagoga watumigwa na kuwagodeka mkifungo.
19 Lakini ikilo msenga wa kuulanga wa Mndewa kafungula nyivi za ikifungo, kawalava kunze iwatumigwa, kawalongela, 20 “Gendeni mkeme Mng'anda ya Mulungu, walongeleni wanhu mbuli ya ugima uno.” 21 Watumigwa watogola, na imitootondo wengila Mng'anda ya Mulungu na wasonga kufundiza.
Mulava nhosa mkulu na wayage wawakema hamoja wavele wose wa Izilaeli mkitala, abaho walagiza watumigwa walavigwe mkifungo na wagaligwe

haulongozi wao. 22 Lakini wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu vi-wacholile, hawawavikile iwatumigwa mkifungo, avo wabwela mkitala na kulonga, 23 “Vituvikile mkifungo, tukivika kihindigwa na wakalizi wose wokaliza zinyivi, lakini vitufungule zinyivi, hatumvikile munhu bule mgati!” 24 Wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu viwahulike avo, wakanganya kija kiwalawilile watumigwa. 25 Abaho munhu imoja keza kawalongela, “Tegelezeni! Wanhu wamuwagodeke mkifungo wa Mng'anda ya Mulungu wofundiza wanhu!” 26 Avo mkulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Mulungu kachola hamoja na wanhu zake wawagoga iwatumigwa. Hawawagogile kwa nguvu, kwavija wawadumba wanhu sekewawatowe mabwe.

27 Wawagala iwatumigwa mgati, na wawemiza haulongozi wa mkitala, na mulava nhosa mkulu kawalongela, 28 “Tuwagomesa sekemufundize kwa twaga da munhu ino, lakini loleni kimtendile! Mugabwililisa mafundizo genu mwiisi yose ya Yelusalemu, na molonga tweye wao kilamuso cha ifa yake!”

29 Petulo na watumigwa wayagwe wedika, “Tolondeka tumtegeleze Mulungu siyo wanhu. 30 Mweye mumkoma kwa kumuwamba mumsalaba, lakini Mulungu wa wahenga zetu kamzilibula Yesu kulawa kwa wafile. 31 Mulungu kamwinula mbaka mwambu wa mkono wake wa kudila kamtenda Mulangulizi na Mkombola, kuwatenda wanhu wa Izilaeli waleke nzambi zao na Mulungu yazigele kumgongo. 32 Tweye tuzona mbuli azo, tweye na Loho Yang'alile, yeli nhunza ya Mulungu kwa wose womtogola.”

33 Wanhu wa mkitala viwahulike avo, wagevuzika ng'hani walonda kuwakoma iwatumigwa. 34 Lakini imoja wao, Mfalisayo yakemigwe Gamalieli yakalile mfundiza Malagizo ga Musa yadumbigwe ng'hani na wanhu wose, kema aho mkitala. Kawalongela watumigwa walavigwe kunze kidogo, 35 abaho kawalongela wanhu wa mkitala, “Waizilaeli wayangu, iteganyeni ng'hani na kija kimulonda kuwatendela wanhu wano! 36 Baho umwaka kukala na munhu yakemigwe Teuda, kaitenda munhu mkulu, na wanhu gana na nne wailumba nayo. Lakini kakomigwa na wanhu zake wamkweleleze waimwaga na mbuli zake zihelela baho. 37 Abaho, Yuda mwenekae wa Galilaya kalawilila mna ikipindi cha kuwapeta wanhu, na heyo vivija kakala na lunhu mkulu, lakini vivija kakomigwa, na wanhu zake wose wamkweleleze waimwaga. 38 Lelo, nowalongeleni, sekemuwaten-

dele mbuli yoyose wanhu wano. Walekeni! Kamba kija kiwaitogolele kutenda cholawa kumwao wenyego, hondakitendeke bule, 39 lakini kamba cholawa kwa Mulungu, hondamuwahume bule. Baho mogomba na Mulungu!”

Wanhu wa mkitala wakweleleza mbuli za Gamalieli. 40 Wawakema iwatumigwa mkitala, wawatowa mbalati, na wawalagiza sekewalonge kabili kwa twaga da Yesu, abaho wawalekesa. 41 Watumigwa viwasegele mkitala, wakala na deng'ho kwavija Mulungu katogola wageligwe kinyala mbuli ya twaga da Yesu. 42 Kila siku wagendelela kufundiza na kuwapetela wanhu Mng'anda ya Mulungu na mzikae za wanhu, kamba Yesu Kilisito iyo Mkombola.

6

Watazaji saba

1 Siku vizigendelele wanahina viwakalile wokongezeka, kukala na ndwagi mna Iwayahudi wolonga Kigiliki na waja iwolonga Kiebulania. Wayahudi iwolonga Kigiliki walonga kamba wagane wakiwa weli kumwao wasemwigwa muna ukugoleligwa sente kila siku. 2 Avo iwatumigwa longo na wabili wawakema wanahina wose wawalongela, “Havinogile bule kumwetu kuleka kuwapetela wanhu mbuli ya Mulungu na kuwagolela lujo. 3 Avo, ndugu zangu, saguleni wanhu saba kumwenu wajuwike kamba wamema Loho Yang'alile na nzewele, na toweka wawe wakulu wa mbuli ino. 4 Lakini tweye tompula Mulungu na kuwapetela wanhu mbuli ya Mulungu kipindi chetu chose.”

5 Wanhu wose wanogelwa na mbuli za watumigwa, avo wamsagula Sitefano munhu yamemile kutamanila na Loho Yang'alile, hamoja na Filipo na Polokolo na Nikanoli, Timona na Palimena na Nikolasi munhu hali Muyahudi kulawa Antiokia iyo yakalile yengile mwiidini ya Kiyahudi. 6 Abaho wanhu wao wose wagaligwa kwa iwatumigwa, wao wampula Mulungu na kuwekila makono.

7 Avo mbuli za Mulungu zigendelela kwenela. Wanahina wongezeka ng'hani ako Yelusalemu na walava nhosa wengi wamtogola Yesu.

Sitefano kogogigwa

8 Mulungu kamgwaa ng'hekewa na nguvu Sitefano, nayo kadaha kutenda unzonza na vifukuzi mna iwanhu. 9 Lakini kalemigwa na wanhu wayagwe wakalile wanhu wa ng'anda ya kumpula Mulungu, ikemigwe, “Ng'anda ya kumpula Mulungu ya wanhu Walekesigwe,” wanhu awo walawa Kilene na Alekizandilia. Wayagwe walawa isi za Kilikia na Asiya. 10 Lakini Loho Yang'alile kamgwaa nzewele

Sitefano viyakalile kolonga, mbaka walemelwa kumuhuma. 11 Avo wawahonga wanhu walonge, “Tumuhulika komulonga vihile Musa na Mulungu!” 12 Kwa ulonzi uno wawading'hula wanhu, wavele na wafundiza Malagizo ga Musa. Wamgoga Sitefano na kumgala mkitala cha Wayahudi. 13 Abaho wawagala wanhu wayagwe walonge uvizi mbuli yake, walonga, “Siku zose munhu ino koilonga vihile Ng'anda ya Mulungu na Malagizo ga Musa. 14 Tumuhulika kolonga kamba Yesu wa Nazaleti koibomola Ng'anda ya Mulungu na kugalusa vihendo vetu vitugweleligwe na Musa!” 15 Wanhu wose wakalile mkitala wambunhulila meso Sitefano, wachona kihanga chake kiigala na kihanga cha msenga wa kuulanga.

7

Sitefano kolonga na wanhu wa mkitala

1 Mulava nhosa mkulu kamuuza Sitefano, “Mbuli zino za ukweli?”

2 Sitefano kawedika, “Tata zangu na ndugu zangu, nhegelezeni! Muhenga wetu Abulahamu yang'hali hanachola kukala isi ya Halani, Mulungu wa ukulu kamulawilila mwiisi ya Mesopotamia. 3 Mulungu kamulongela, ‘Segela mwiisi yako, waleke wanhu wa lubuga lwako uchole isi yonda nikulagusile.’ 4 Avo kalawanya mwiisi ya Wakalidayo kachola kukala kudibuga da Halani. Tatake Abulahamu viyafile, Mulungu kamulongela Abulahamu yeze mwiisi ino yumukala sambi. 5 Mulungu hamgwelele Abulahamu hata kimhongwe kidodo kiwe chake mwenyego, lakini Mulungu kamulongela komgwaa, iwe yake na lukolo lwake. Mulungu viyamulongele avo, Abulahamu kakala kaduhu wana. 6 Vino vivo Mulungu viyamulongele Abulahamu, ‘Lukolo lwako lokala mwiisi ya ugeni, ako wokuwa watumwa na wotendigwa vihile kwa miyaka magana mane. 7 Lakini nowatagusa wanhu wondawawatende watumwa. Abaho lukolo lwako lolawa mwiisi iyo na wonigwaa ukulu niye hanhu hano.’ 8 Abaho Mulungu kamgwaa Abulahamu kihendo cha kwingila kumbi kamba kilaguso cha lagano. Avo Abulahamu kamwingiza kumbi Isaka siku ya nane toka viyavumbuke. Vivija Isaka kamwingiza kumbi mwanage, yakemigwe Yakobo, na Yakobo kawengiza kumbi waja wahenga zetu longo na wabili.”

9 “Wanage Yakobo wamonela migongo mdodo wao Yusufu na wamchuuza yawe mtumwa mwiisi ya Misili. Lakini Mulungu kakala hamoja nayo, 10 kamuhonya na magayo gake. Yusufu viyagaligwe kwa Falao mndewa wa Misili, Mulungu kamtenda yanogeligwe,

na nzewele zake zoneka, avo mndewa wa Misili kamtenda yawe mkulu wa wakulu wa Isi, na mkulu wa wasang'hanaji wa mng'anda. 11 Abaho kukala na lufilili lwa nzala mwiisi yose ya Misili na Kanaani, itendile wanhu wadununzike. Wahenga zetu hawapatile lujo bule. 12 Yakobo viyahulike ako Misili kukala na ndiya, kawatuma wanage, wahenga zetu, mwanza wa ichanduso kuvika ako. 13 Viwacholile mwanza wa kabili, Yusufu kailagusa kwa ndugu zake, na mndewa Falao kalujuwa lukolo lwa Yusufu. 14 Avo Yusufu kawatuma wasenga kwa tatake Yakobo, wamulongele heyo na lukolo lose weze Misili, wose kwa wose wakala malongo saba na tano. 15 Abaho Yakobo kachola Misili, ako heyo na wanage wafa. 16 Ng'huli zao zigaligwa Shekemu, ako wazikigwa mna gamapanga gayagulile Abulahamu kwa sente kulawa kuna ulukolo lwa Hamoli."

17 "Kipindi cha Mulungu kutenda gayamulongele Abulahamu vikikalile behi, wanhu zetu wongezeka ng'hani mwiisi ya Misili. 18 Abaho mndewa iyagwe yalekile kumjuwa Yusufu kasonga kutawala mwiisi ya Misili. 19 Kawatendela usede wahenga zetu na kuwatenda vihile, kawalagiza waweke kunze wanao ving'hele, muladi wafe. 20 Musa kavumbuka mna ikipindi acho, kakala mwana yanogile. Kaleligwa na mamake kwa miezi midatu, 21 na viyekigwe kutali na ukae, mndele wa Falao kamsola na kamulela kamba mwanage. 22 Musa kafundizigwa ubala wose wa Wamisili na kawa munhu mkulu kwa kulonga na sang'hano."

23 "Musa viyavikize miyaka malongo mane, kachola kuwalola ndugu zake Waizilaeli. 24 Kamona imoja wao kotendiligwa vihile na Mmisili, avo kachola kumtaza Mwiizilaeli kwa kumulipa gehile Mmisili kwa kumkoma. 25 Kagesa ndugu zake Waizilaeli wahajuwile kamba Mulungu yahawakombole kubitila heyo, lakini wao hawajuwile. 26 Imitondo yake kawona Waizilaeli wabili woitowa, kageza kuwagombeleza kawalongela, 'Nhegelezeni mweye mwa ndugu habali moitowa kamba avo?' 27 Lakini ayo yakalile yomtowa miyage kamsung'ha Musa kumgwazo. Kamuuza, 'Nani yakutendile mulangulizi na mulamuzi wetu? 28 Hebu kolonda kunikoma kamba viumkomile ija Mmisili jana?' 29 Musa viyahulike avo, kalawanya mwiisi ya Misili kachola mwiisi ya Midiani. Ako kapata wana wabili."

30 "Viibitile miyaka malongo mane, msenga wa kuulanga kamulawilila Musa kuna ikisolo kikalile chokwaka kuluwala behi na lugongo lwa Sinai. 31 Musa kakanganya ng'hani kija

kiyone, kachola behi ya kisolo yalole goya. Lakini kahulika sauti ya Mndewa,
32 'Niye na Mulungu wa wahenga zako, Mulungu wa Abulahamu na Mulungu wa Isaka na Mulungu wa Yakobo.' Musa kagwaya kwa bwembwe na hagezile kulola kabili. 33 Mndewa kamulongela, 'Vula vilatu vako, kwavija hanhu aho hawimile hang'ala. 34 Niwona wanhu zangu viwodununzigwa mwiisi ya Misili. Nihulika viwogutilila, nihumuluka niwahonye. Avo sambi nokutuma uchole Misili.' "

35 "Musa iyo yalemigwe na wanhu wa Izilaeli, viwamulongile, 'Nani yakutendile mulangulizi na mulamuzi kumwetu?' Musa iyo yatumigwe na Mulungu kuwalanguliza wanhu na kuwakombola kubitila msenga wa kuulanga yamulawilile hana ikisolo kikwaka. 36 Kawalongoza wanhu walawe Misili, kwa kutenda unzonza na vilaguso mwiisi ya Misili na hana Ibahali ya shamu kwa miyaka malongo mane kuluwala. 37 Musa iyo yawalongele wanhu wa Izilaeli, 'Mulungu kowasagulileni mtula ndagu wake, kamba viyanhumile niye na kokuwa imoja wa wanhu zenu.' 38 Musa iyo yakalile na lung'husesa lwa wanhu wa Izilaeli kuluwala, kakala ako na wahenga zetu na msenga wa kuulanga yalongile nayo hana Ulugongo lwa Sinai, na kabokela mbuli za ugima wa Mulungu yatugwelele tweye."

39 "Lakini wahenga zetu walema kumtogola, wamsung'ha kumgwazo na walonga yahanogile kumwao wahabweleganye Misili. 40 Avo wamulongela Haluni, 'Tutendele mulungu yonda yatulongoze. Hatujuwa kinhu gani kimulawilile Musa, yatulavile Misili.' 41 Avo watenda kinyago cha ng'ombe, wakigwaa ukulu, watenda nyimwili nyimwili kudeng'helela kija kiwatendile. 42 Mulungu kawaleka na kawatenda wazigwee ukulu nhondo za kuulanga, kamba viyandikigwe mna ikitabu cha watula ndagu wa Mulungu."

"Mweye wanhu wa Izilaeli!
Si niye bule yumunichinjile wanyama
na kundavila nhosa
kwa miyaka malongo mane
kuja kuluwala?
43 Mweye mkipapa kiheha
cha mulungu Moleki,
na kinyago cha nhondo ya
mulungu wenu Lefani,
vinyago vimutendile vivo
vimvitambikile, avo
nowahamizila mwiisi
ya Babeli."

44 "Wahenga zetu wakala na kiheha kilagusa kamba Mulungu kabaho ako kuluwala. Kitendigwa kamba Mulungu viyamulongele Musa yakitende, kiigalile na kija kiyaone. 45 Abaho, wahenga zetu wakibokele acho ikiheha kwa wahenga

zao. Wakipapa viwacholile hamoja na Yoshua na wachola nacho mna ziisi ziyawabitize Mulungu. Kikala kuko mbaka kipindi cha Daudi. 46 Daudi kanogeligwa na Mulungu na kampula Mulungu yamtogolele yatende hanhu hakukala Mulungu wa Yakobo. 47 Lakini Sulemani iyo yamzengele Mulungu ng'anda."

48 Lakini Mulungu yeli Uchanha Ng'hani hakala mng'anda izengigwe kwa makono ga wanhu, kamba mtula ndagu wa Mulungu viyolonga,

49 "Ulanga acho kigoda changu
na isi iyo inikile magulu gangu.
Ng'anda ya gani yonda munizengele niye?
Hanhu gani hondanikale niye?
50 Niye mwenyego iyo nhendile vinhu vose vino."

51 Abaho Sitefano kalonga, "Mweye muli na mizoyo midala, na mulekile kumjuwa Mulungu, mweye musitile magwiti genu kutegeleza usenga wa Mulungu! Mwiigala na wahenga zenu na mweye vivija momulema Loho Yang'alile! 52 Vino hana mtula ndagu yoyose wa Mulungu wahenga zenu wamulekile kumdununza? Wawakoma wasenga wa Mulungu wao kulawa umwaka walongile kwiza kwa Msang'hanaji wake Yanogile. Na sambi mumuhinduka na kumkoma. 53 Mweye wao mubokele malagizo ga Mulungu, gamgweleligwe na wasenga wa kuulanga, lakini hamgagogile bule!"

Sitefano kotoigwa mabwe

54 Wanhu wa mkitala viwamtegeleze Sitefano, wagevuzika ng'hani, wadafuna meno gao. 55 Lakini Sitefano kuno kamema Loho Yang'alile, kalola uchanha kuulanga kawona ukulu wa Mulungu na Yesu kema mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu. 56 Kalonga, "Loleni, nouwona ulanga ugubuka na Mwana wa Munhu kema mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu!"

57 Kwa nyangi wanhu wa mkitala wasita magwiti gao. Bahaja wanhu wose wamzumhila Sitefano, 58 wamulava kunze ya buga, wamtowa mabwe. Waja wakalile womtowa mabwe waleka viwalo vao kwa mbwanga imoja twaga jake Sauli. 59 Viwakalile womtowa mabwe Sitefano kapula, "Mndewa Yesu, ibokele loho yangu!" 60 Kafugama kaguta, "Mndewa! ugele kumgongo nzambi yao ino!" Viyalongile avo kafa.

8

1 Nayo Sauli kona vinoga kukomigwa kwa Sitefano.

Sauli kowadununza wanhu wamtogole Yesu

Mna izisiku azo wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu wasonga kudununzigwa vihile.

Wanhu wose wamtogole Yesu, wahaleka watumigwa, wakala wapwililike mwiisi iyo ya Yudea na Samalia. 2 Wanhu wanogile wamzika Sitefano na wamulilila ng'hani.

3 Lakini Sauli kalonda kuwadununza wanhu wamtogole Yesu. Kachola ng'anda mbaka ng'anda, kawalava kunze wanhu wamtogole Yesu, wambigalo kwa watwanzi, na kaweka mvifungo.

Mbuli Inogile yopetigwa ako Samalia

4 Wanhu wamtogole Yesu wapwililike wachola kila hanhu kuwapetela wanhu Mbuli Inogile. 5 Filipo kachola kudibuga da Samalia na kawapetela wanhu mbuli ya Kilisito Mkombola. 6 Lunhu lwa wanhu lumtegeleza goya Filipo viyalongile na kuwona unzonza uyatendile. 7 Vinyamkela wawalawa wanhu kwa kulila, na wanhu wengi waholole na mbetembete wahonyigwa. 8 Avo kukala na deng'ho kulu kudibuga dija.

9 Munhu imoja twaga jake Simoni kakala yokala mumo, kawazanya Wasamalia kwa uhawi wake. Kaitenda kamba kakala munhu mkulu. 10 Wanhu wose kudibuga dija, wakulu kwa wadodo wamtegeleza ng'hani, walonga, "Munhu ino kana udahi wa Mulungu ukemigwa, 'Udahi Mkulu'." 11 Wamtegeleza ng'hani kwavija kwa miyaka mingi kawazanya kwa uhawi wake. 12 Lakini viwautogole usenga wa Filipo, usenga wa Mbuli Inogile ya Undewa wa Mulungu na mbuli ya twaga da Yesu Kilisito, wose wabatizigwa, wambigalo kwa watwanzi. 13 Simoni nayo katogola, viyamambukize kubatizigwa kakala yokwanga na Filipo na kakanganya viyone unzonza na vilaguso vikalile vitendigwa.

14 Watumigwa wakalile Yelusalemu wahulika wanhu wa Samalia waibokela mbuli ya Mulungu, avo wawatuma Petulo na Yohana kumwao. 15 Viwavikile, wawapulila kwa Mulungu wanhu wamtogole Yesu wambokele Loho Yang'alile. 16 Kwavija Loho Yang'alile kakala yang'hali hanamuhulumukila munhu yoyose kumwao, wakala wabatizigwe kwa twaga da Mndewa Yesu diiyeka. 17 Abaho Petulo na Yohana wawekila makono, wabokela Loho Yang'alile.

18 Simoni kona wanhu wamtogole Yesu wambokela Loho Yang'alile viwekiligwe makono na watumigwa. Avo kalonda kuwagwaa sente Petulo na Yohana, 19 kalonga, "Naniye nigweleleni udahi uno, muladi munhu yoyose yonda nimwikile makono gangu yabokele Loho Yang'alile."

20 Lakini Petulo kamwidika, "Upotele kutali gweye na sente zako, kwa kugesa kodaha kugula kwa sente nhunza ya Mulungu!

21 Kuduhu hanhu hohose
mwiisang'hano yetu, kwav-
ija moyo wako haugesa
ganogile mgameso ga Mu-
lungu. 22 Avo leka nzambi
zako, na magesa gako gehile
na mpule Mndewa yagele
kumgongo. 23 Kwavija
nokona kumema migongo na
kwa mfungwa wa nzambi."

24 Simoni kamulongela
Petulo na Yohana, "Mhulileni
kwa Mndewa, gano gamu-
longile sekegandawilile."

25 Viwamambukize
kulonga gaja gawone
na kuwapetela wanhu
usenga wa Mndewa,
Petulo na Yohana wab-
wela Yelusalemu. Mnzila
wawapetela Mbuli Inogile
wanhu wa mvijiji va Samalia.

Filipo na mkulu wa Isiy-
opiya

26 Msenga wa kuulanga wa
Mndewa kamulongela Filipo,
"Itande uchole kusini ku-
bitila nzila ilawa Yelusalemu
kuchola Gaza." Nzila ino
sambi haitumika. 27 Avo
Filipo kaitanda na kuchola.
Muisiopiya yeliduhu kimbi-
galo, yakalile munhu mkulu
mna ingama ya Kandake
mndewa wa kitwanzi wa
Isiopiya kakala mnzila ya
kuchola ukayake. Kakala
Yelusalemu komtambikila
Mulungu na kakala yobwela
ukayake na mtuka wa kubu-
lula. 28 Viyakalile mnzila
kakala yosoma kitabu cha
mtula ndagu wa Mulungu
Isaya. 29 Avo Loho Yang'alile
kamulongela Filipo, "Genda
kakale behi na mtuka uja."
30 Baho Filipo kakimbila
behi na mtuka kamuhu-
lika munhu ayo kosoma
kitabu cha mtula ndagu
wa Mulungu Isaya. Filipo
kamuuza, "Vino kogajuwa
gago gousoma?"

31 Mkulu ayo kedika,
"Nodahaze kugajuwa bila
munhu kunifambulila?" Avo
kamgoneka Filipo yakwele
mumtuka na yakale hamoja
nayo. 32 Munhu ayo kakala
yosoma hanhu hano mna
Gamaandiko Gang'alile,

"Kakala kamba ng'hondolo
yogaligwa kuchin-
jigwa,
kamba mwana ng'hondolo
yanyamale hu-
upi viyokanhigwa
mibahila,
halongile mbuli.
33 Kageligwa kinyala na
koneligwa.
Kuduhu munhu yodaha ku-
longa mbuli za lukolo
lwake,
kwavija ugima wake mwiisi
uvika kuuhelelo."

34 Mkulu iyo kamuuza
Filipo, "Nongele mtula
ndagu wa Mulungu kolonga
mbuli ya nani? Mbuli
yake mwenyego hebu ya
munhu iyagwe?" 35 Filipo
kasonga kulonga, kasongela
hanhu hano ha Maandiko
Gang'alile, kamulongela
Mbuli Inogile ya Yesu.
36 Viwakalile wogendelela
na mwanza, wavika hanhu
hakalile na mazi, mkulu ayo
kalonga, "Hano hana mazi.
Kinhu gani kingomesa ndeke
kubatizigwa?" 37 Filipo

kamulongela, “Kodaha kubatizigwa kamba wahatogola kwa moyo wako wose. Mkulu ayo kamwidika, ‘Notogola kamba Yesu Kilisito iyo Mwana wa Mulungu’.”

38 Mkulu ayo kalagiza mtuka wime. Filipo na mkulu iyo wahumulukila mgamazi, Filipo kambatiza. 39 Viwalawile mgamazi, Loho wa Mndewa kamsegeza Filipo. Mkulu ayo hamonile kabili, lakini kagendelela na mwanza kuno kamema deng'ho. 40 Filipo kasinhukila ka Azoto, kachola isi ya Kaisalia na mnzila kawapetela wanhu Mbuli Inogile kila buga.

9

Sauli komtogola Yesu
Sang'h 22:6-16; 26:12-18

1 Mna ikipindi acho Sauli kagendelela kuwehila na kuwakoma wanahina wa Mndewa. Kachola kwa mulava nhosa mkulu, 2 kapula baluwa ya kujuwika mng'anda ya kumpula Mulungu ako Damesiki, muladi yahamvika munhu yoyose mtwanzi hebu mbigalo kotogola nzila ya Mndewa yamgoge yamgale Yelusalemu.

3 Sauli viyakalile mnzila behi na kuvika Damesiki, bahaja mulenge kulawa kuulanga ummwemwesela banzi zose. 4 Kagwa hasi na kahulika sauti yomulongela, “Sauli, Sauli! Habali konidununza?”

5 Sauli kauza, “Mndewa, gweye kwa nani?”

Kedika, “Niye na Yesu yunidununza. 6 Lakini inuka uchole kudibuga, ako kolongeligwa cha kusang'hana.”

7 Wanhu wakalile mwanza umoja na Sauli wema, hawalongile mbuli, sauti waihulika lakini hawamonile munhu. 8 Sauli kenuka, kabenzula meso gake, lakini hachonile kinhu. Avo wamgoga mkono wamulongoza Damesiki. 9 Kwa siku ndatu hadahile kulola, na kipindi chose acho hadile na hang'wile kinhu chochose.

10 Kukala na mwanahina wa Yesu kuko Damesiki twaga jake Anania. Mulungu kamulagusila kinhu mzinzozi, Mndewa kamkema, “Anania!”

Anania kedika, “Aino baha Mndewa.”

11 Mndewa kamulongela, “Winuke uchole Mnzila Igoloke. Kuna ing'anda ya Yuda muuze munhu yokemigwa Sauli kulawa Taliso. Heyo kompula Mulungu, 12 Mulungu kamulagusila kinhu, kamona munhu yakemigwe Anania keza na kumwikila makono gake yadahe kulola kabili.”

13 Lakini Anania kamwidika, “Mndewa wanhu wengi wanongela mbuli zake munhu ino na gaja gose gayawatendele wanhu zako wa mwiisi ya Yelusalemu. 14 Nayo keza Damesiki kwa udahi kulawa kwa wakulu wa walava nhosa kuwagoga wanhu wose wokugwaa ukulu gweye.”

15 Mndewa kamulongela, “Genda kwavija nimsagula

yanisang'hanile, kutenda twaga jangu dijuwike na wanhu haweli Wayahudi na wandewa wao na wanhu wa Izilaeli. 16 Niye mwenyego nomulagusila vonda yadununzike mbuli yangu.”

17 Avo Anania kachola kengila mng'anda iyakalile Sauli, kamwikila makono, kalonga, “Ndugu yangu Sauli, Mndewa kanhuma, Yesu mwenyego yakulawilile gweye mnzila viukalile kokwiza hano. Kanhuma muladi udahe kulola kabili na umemezigwe Loho Yang'alile. 18 Bahaja vinhu kamba vibale vilagala mgameso ga Sauli, na kadaha kulola kabili, kenuka na kabatizigwa, 19 viyamambukize kuja, nguvu zake zimbwelela.”

Sauli kowapetela wanhu ako Damesiki

Sauli kakala siku ndodo na wanahina wa Yesu ako Damesiki. 20 Baho kasonga kuwapetela wanhu mzing'anda za kumpula Mulungu kamba Yesu iyo Mwana wa Mulungu.

21 Wanhu wose wamuhulike wakanganya wauza, “Vino ino siyo heyo yawakomile wanhu wamgwelele ukulu Yesu mwiisi ya Yelusalemu. Hezile hano mbuli ya kuwagoga wanhu wao na kuwagala kwa wakulu wa walava nhosa?”

22 Lakini Sauli kawapetela wanhu kwa udahi mkulu, na kulonga kwake kamba Yesu Kilisito kakala Mkombola kuwatenda Wayahudi wakalile Damesiki walemelwe kumwidika.

23 Vizibitile siku nyingi, Wayahudi waiting'hana na wakala kiseto cha kumkoma Sauli. 24 Lakini kalongeligwa mbuli iyo, imisi na ikilo wakaliza hana ulwivi lwa kwingila kudibuga muladi wamkome. 25 Lakini ikilo kimoja wanahina wakalile na Sauli wamsola, wamuhumulusa mdigelo kulu kubitila zonzo dikalile muuluwa uzunguluke dibuga.

Sauli ako Yelusalemu

26 Sauli kachola Yelusalemu kalonda kuilumba na wanahina. Lakini wose wamdumba, kwavija hawatogole kamba Sauli nayo kakala mwanahina. 27 Abaho Balinaba keza kumtaza Sauli, na kamgala kwa watumigwa. Kawasimulila vija Sauli viyamonile Mndewa mnzila na Mndewa kalonga nayo. Vivija kawalongela vija Sauli viyawapetele wanhu wa Damesiki kwa twaga da Yesu. 28 Avo Sauli kakala nao na kachola kudibuga jose da Yelusalemu, kawapetela wanhu wa Damesiki kwa twaga da Mndewa kwa kugangamala. 29 Vivija kalonga na kuibamilila na Wayahudi wolonga Kigiliki, lakini hewo walonda kumkoma. 30 Wanhu wamtogole Yesu viwone vivo, wamgala Sauli mbaka kudibuga da Kaisalia na wamuleka yachole Taliso.

31 Avo kipindi acho vibumbila va wanhu wamtogole Yesu vikala moyo hole kila hanhu kuko Yudea

na Galilaya na Samalia. Kubitila Loho Yang'alile yakalile yowagangamiza wanhu, wanhu wongezeka ng'hani viwakalile wokala kwa kumdumba Mndewa.

Petulo kotenda unzonza kudibuga da Ludia na Yopa

32 Petulo kagenda kila hanhu, siku dimoja kachola kuwatembelela wanhu wamtogole Yesu wakalile ako Ludia. 33 Ako kamting'hana munhu yakemigwe Enea, yakalile yahalole na hadahile kwinuka mulusazi kwa miyaka minane. 34 Petulo kamulongela, "Enea, Yesu Kilisito kokuhonya. Lamuka mulusazi lwako tandika lusazi lwako." Bahaja Enea kenuka. 35 Wanhu wose wakalile Ludia na Saloni wamona Enea, nao wamtogola Mndewa.

36 Ako Yopa kukala na mtwanzi yakemigwe Tabita yakalile mwanahina wa Yesu, Twaga jake kwa Kigiliki Dolikasi, fambulo jake, "Mhala," Mtwanzi ayo kakala yotenda ganogile na kuwataza wakiwa. 37 Kipindi acho mtwanzi ayo kalumwa, abaho kafa. Lukuli lwake lusunhigwa lwikigwa mdigati da uchanha. 38 Buga da Yopa hadikalile kutali ng'hani na buga da Ludia. Wanahina wa Yesu ako Yopa viwahulike kamba Petulo kakala kuko Ludia, wawatuma wanhu wabili na usenga uno, "Tokupula ulopole wize kumwetu." 39 Avo Petulo kachola nao. Viyavikile kagaligwa mdigati da uchanha ako wagane wose wamzunguluka kuno wolila na kumulagusila viwalo vose viyasonile Dolikasi viyakalile yang'hali mgima. 40 Petulo kavilava kunze, kafugama mavindi kampula Mulungu, abaho kaluhindukila lukuli lwa mtwanzi ayo yafile, kalonga, "Tabita, lamuka!" Nayo kabenzula meso gake, viyamonile Petulo, kagandamuka. 41 Petulo kamgoga mkono kamtaza kwinuka. Abaho kawakema wanhu wose wamtogole Yesu, wayagwe wakala wagane kamwika haulongozi wa hewo, kuno ka mgima. 42 Mbuli ino ibwililika kudibuga jose da Yopa na wanhu wengi wamtogola Mndewa. 43 Petulo kagendelela kukala ako Yopa kwa siku nyingi mwiikae ya munhu yakalile yowamba ng'hwembe yakemigwe Simoni.

10

Petulo na Kolinelio

1 Kukala na munhu imoja mwiisi ya Kaisalia yakemigwe Kolinelio, kalala mkulu wa kibumbila cha wakalizi gana wa Kilumi kikemigwe, "Kibumbila cha Italia." 2 Kakala munhu yomdumba Mulungu, heyo na wanhu wose wa mulubuga lwake wamgwaa ukulu Mulungu. Vivija kasang'hana ng'hani kuwataza wanhu wakiwa na kakala yompula Mulungu siku zose. 3 Siku dimoja

saa tisa imisi, Mulungu
kamulagusila kinhu, kamona
msenga wa kuulanga wa
Mulungu kamwizila kamu-
longela, “Kolinelio!”
4 Kolinelio kamulola
bunhuu msenga ayo wa
kuulanga kwa bwembwe
kamulongela, “Go mkulu,
kuna choni?”
Msenga wa kuulanga
kamwidika, “Mulungu
kanogelwa kumpula kwako
na sang'hano ya kuwataza
wakiwa, nayo hakusemwa
bule. 5 Watume wanhu
sambi baha, wachole
Yopa kwa munhu imoja
yokemigwa Simoni Petulo.
6 Heyo mgeni mna ikae ya
munhu yokemigwa Simoni,
muwamba ng'hwembe,
kokala behi ya Bahali.”
7 Abaho msenga ayo wa
kuulanga kasegela, Kolinelio
kawakema wasang'hanaji
zake wabili na mkalizi wake
imoja wa iwasang'hanaji
zake, yomdumba Mulungu.
8 Kawalongela kija kilawilile,
abaho kawatuma wachole
Yopa.
9 Siku diyagwe viwakalile
mnzila behi na Yopa, imisi
Petulo kachola kudigati da
uchanha kumpula Mulungu.
10 Kona nzala na kalonda
kuja kinhu chochose, lujo
vilukalile lotandigwa, Mu-
lungu kamulagusila kinhu.
11 Kona ulanga ugubuka
na kona kinhu kamba
mgolole mkulu uwambigwe
mhande zake nne wohumu-
lusigwa hasi. 12 Mgati yake
kukala na wanyama wose
na wang'onyo wotambala
na ndege. 13 Kahulika
sauti yomulongela, “Petulo,
lamuka uchinje uje!”
14 Lakini Petulo kalonga,
“Aka, Mndewa, sinakuja bule
kinhu kigomigwe hebu ki-
hile.”
15 Sauti imulongela ka-
bili, “Sekeuvikeme viha
vinhu viyatendile Mulungu
vinoge.” 16 Mbuli ino
ilawilila miyanza midatu,
abaho kinhu acho kigaligwa
kuulanga.
17 Petulo viyakalile kokan-
ganya fambulo da kinhu
acho, wanhu watumigwe
na Kolinelio wavika hana
ing'anda ya Simoni, na
wakala wemile haulongozi
wa ulwivi. 18 Wakema,
wauza, “Vino hano hana
mgeni yoyose yokemigwa
Simoni Petulo?”
19 Petulo kakala yang'hali
yogelegeza fambulo da
kinhu acho, baho Loho
Yang'alile kamulongela,
“Tegeleza! Kuna wanhu
wadatu wokuzahila. 20 Avo
sekeunyawenyawe, itande
uchole nao, kwavija niye
iyo niwatumile.” 21 Avo
Petulo kahumuluka kawa-
longela wanhu wao, “Niye
iyo yumumzahila. Muwinza
choni?”
22 Wamwidika, “Mkulu
Kolinelio katutuma. Munhu
ayo kanoga na komdumba
Mulungu na katogoligwa
ng'hani na Wayahudi.
Msenga yang'alile wa ku-
ulanga kamulongela yaku-
goneke gweye ukayake.

Muladi yahulike chondaulonge.” 23 Petulo kawagoneka wanhu awo kumwake, ikilo acho kawagwaa hanhu ha kuwasa.

Imitondo yake kaitanda kachola nao na wanhu wayagwe wamtogole Yesu kulawa Yopa wachola nayo. 24 Imitondo yake wavika mwiisi ya Kaisalia. Kolinelio kakala kowabeta, hamoja na ndugu na mbwiga zake wa behi yawagoneke. 25 Petulo viyakalile behi kuvika, Kolinelio kenuka kamcholela, kagwa kingubanguba kamtambikila. 26 Petulo kamwinula, kamulongela, “Inuka, niye mwenyego na munhu kamba gweye.” 27 Petulo kagendelela kulonga na Kolinelio viyakalile kokwingila mng'anda, mumo kawavika wanhu wengi waiting'hana. 28 Petulo kawalongela, “Mweye wenyego mujuwa goya kamba Muyahudi kagomigwa na malagizo gake sekeyamtembelele hebu kuilumba na munhu hali Muyahudi. Lakini Mulungu kandagusila sekenimkeme munhu yoyose keha hebu hafaya. 29 Na viundagize, silemile bule niza, avo nokuuza kabili kung'hemela choni?”

30 Kolinelio kalonga, “Siku ndatu zibitile mna isaa kamba ino, saa tisa imisi, ng'hala nimpula Mulungu mng'anda yangu. Bahaja munhu yavalile viwalo vizelu chuwee, kema haulongozi wangu, 31 kalonga, ‘Kolinelio! Mulungu kahulika viumpulile na kazitogola sang'hano zako za kuwataza wanhu wakiwa. 32 Mtume munhu yachole Yopa kwa munhu yokemigwa Simoni Petulo. Kokala mwiikae ya Simoni muwamba ng'hwembe, kokala behi na Bahali.’ 33 Avo bahaja niwatuma wanhu kumwako, na kutenda goya viwizile. Sambi wose twabaha haulongozi wa Mulungu, tobetela kuhulika mbuli yoyose yakulagize Mndewa ulonge.”

Ulonzi wa Petulo

34 Baho Petulo kasonga kulonga, “Sambi nojuwa kweli Mulungu hambagula munhu yoyose. 35 Wose womgwaa ukulu na kutenda ganogile kowatogola, hatonga wolawa isi gani. 36 Muujuwa usenga uyaugalile kwa wanhu wa Izilaeli, kuwapetela wanhu Mbuli Inogile igala tindiwalo kubitila Yesu Kilisito yeli Mndewa wa wanhu wose. 37 Muzijuwa mbuli ng'hulu zitendeke mwiisi yose ya Wayahudi, kusongela Galilaya, Yohana viyamalile kuwapetela wanhu usenga wake wa ubatizo. 38 Mumjuwa Mulungu viyamsagule Yesu wa Nazaleti kwa kumgwaa Loho Yang'alile na udahi. Kila hanhu hayacholile katenda ganogile na kuwahonya wanhu wose wakalile mmakono ga Mwenembago, kwavija Mulungu kakala nayo. 39 Tweye tuchona kila kinhu kiyatendile mwiisi ya

Wayahudi na Yelusalemu. Abaho wamkoma kwa kumuwamba mumsalaba. 40 Lakini siku ya kadatu Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile na kamtenda yaoneke, 41 siyo kwa kila munhu, lakini kwa waja wazonile mbuli azo, wasaguligwe mwaka na Mulungu, wao tweye tudile na kung'wa hamoja nayo viyazilibuke kulawa kwa wafile. 42 Katulagiza tuwapetela wanhu Mbuli Inogile na kuwalongela kamba Yesu iyo yasaguligwe na Mulungu kuwatagusa wanhu wagima na wafile. 43 Watula ndagu wose wa Mulungu walonga mbuli yake, walonga wanhu wose womtogola nzambi zao zogeligwa kumgongo kwa udahi wa twaga da Yesu."

Wanhu haweli Wayahudi wombokela Loho Yang'alile

44 Petulo viyakalile yang'hali yolonga, Loho Yang'alile kawahumulukila wanhu wose wakalile womtegeleza. 45 Wayahudi wamtogole Yesu wezile kulawa Yopa hamoja na Petulo wakanganya viwone Mulungu vivija kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nhunza ya Loho Yang'alile. 46 Kwavija wawahulika wolonga kwa ulonzi wa sambi na kuutogola ukulu wa Mulungu. Petulo kawalongela, 47 "Wanhu wano wambokela Loho Yang'alile, kamba vitumbokele tweye. Vino munhu yoyose kodaha kuwagomesa sekewabatizigwe kwa mazi?" 48 Avo kalagiza wabatizigwe kwa twaga da Yesu Kilisito. Abaho wampula yakale nao kwa siku ndodo.

11

Petulo kowasimulila wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu

1 Watumigwa na wanhu wayagwe wamtogole Yesu ako Yudea wahulika kamba wanhu haweli Wayahudi vivija wabokela mbuli ya Mulungu. 2 Petulo viyacholile Yelusalemu, wanhu wolonda wanhu haweli Wayahudi wengile kumbi, wambeza Petulo, 3 walonga, "Gweye kukala mzikae za wanhu haweli Wayahudi hawengile kumbi na vivija kuja nao!" 4 Avo Petulo kawalongela fulu ipile kija kilawilile kusongela kuna ichanduso.

5 "Vinikalile nompula Mulungu kudibuga da Yopa, Mulungu kandagusila kinhu. Nyona kinhu chokwiza hasi kiigala na mgolole mkulu uhumulusigwa kwa mhande zake nne kulawa kuulanga, wima behi yangu. 6 Ndola goya mgati yake nyona wanyama wose, wang'onyo wotambala na ndege. 7 Abaho mhulika sauti yonongela, 'Petulo, lamuka uchinje uje!' 8 Lakini nonga, 'Mndewa bule! Kuduhu kinhu kihile hebu kigomesigwe kingile mumulomo wangu.' 9 Sauti ilonga kabili kulawa kuulanga, 'Sekeuvikeme viha

vinhu viyatendile Mulungu vinoge.’ 10 Mbuli ayo ilawilila miyanza midatu, kukikomelezo kinhu kija kibwelezigwa kuulanga. 11 Bahaja wanhu wadatu watumigwe kumwangu kulawa Kaisalia wavika mng'anda ing'alile. 12 Loho kanilongela nichole nao sekeninyawenyawe. Ndugu wano sita kulawa Yopa wachola na niye Kaisalia na wose twingila mng'anda ya Kolinelio. 13 Kolinelio katulongela vija viyamonile msenga kulawa kuulanga kema mng'anda yake. Kamulongela, ‘Mtume munhu yachole Yopa kwa munhu yokemigwa Simoni Petulo. 14 Kowalongeleni mbuli zondaziwatende gweye na wanhu wa mulubuga lwako mukomboligwe.’ 15 Vinisongile kulonga, Loho Yang'alile keza kumwao kamba viyezile kumwetu kuna ichanduso. 16 Abaho nikumbuka kija kiyalongile Mndewa, ‘Yohana kawabatiza wanhu kwa mazi, lakini mweye mobatizigwa kwa Loho Yang'alile.’ 17 Vivo ili Mulungu kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nhunza iija iyatugwelele tweye vitumtogole Mndewa Yesu Kilisito Mkombola, niye na nani, mbaka nimgomese Mulungu?”

18 Viwahulike avo, waleka kumulonga na wamtogola Mulungu, walonga, “Vivija Mulungu kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nyafasi ya kuleka nzambi na kubokela ugima wa mazuwa gose!”

Wanhu wamtogole Yesu ako Antiokia

19 Wanhu wayagwe wamtogole Yesu wakalile wapwililike mbuli ya madununzo galawilile viyakomigwe Sitefano, wachola mbaka Foinike, Kupulo na Antiokia, kuwapetela Wayahudi waiyeka usenga uno. 20 Lakini wanhu wayagwe wamtogole Yesu, walawile Kupulo na Kilene, wachola Antiokia kuwapetela wanhu haweli Wayahudi usenga wa Mbuli Inogile ya Mndewa Yesu. 21 Udahi wa Mndewa ukala hamoja nao, na wanhu wengi watogola na wambwelela Mndewa.

22 Mbuli ino iwavikila wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu, avo wamtuma Balinaba yachole Antiokia. 23 Viyavikile na kona vija Mulungu viyawagwelele ng'hekewa, kadeng'helela na kawapula wagendelele kumtamanila Mndewa kwa mizoyo yao yose. 24 Balinaba kakala munhu yanogile, kamema Loho Yang'alile na kutamanila, na wanhu wengi wambwelela Mndewa.

25 Abaho Balinaba kachola Taliso kumzahila Sauli. 26 Viyamonile, kamgala Antiokia, mwaka mgima waiting'hana na wanhu wamtogole Yesu na wawafundiza wanhu wengi. Ako Antiokia, kuko wanahina wa wasonga kukemigwa Wakilisito.

27 Mna ikipindi acho watula ndagu wayagwe wa Mulungu wasegela Yelusalemu wachola Antiokia. 28 Imoja wao yakemigwe Agabo, kema na kwa udahi wa Loho Yang'alile kalagula kamba hokuwa na lufilili lwa nzala mwiisi yose. Ilawilila kipindi cha utawala wa Kilaudio. 29 Wanahina wa Yesu waitogolela kila munhu yagale chochose kiyakalile nacho, kuwataza wayao wamtogole Yesu wakalile Yudea. 30 Watenda avo, abaho wawagwaa sente Balinaba na Sauli wazigale kwa wavele wa wanhu wamtogole Yesu.

12

Madununzo makulu

1 Mna ikipindi kikija Mndewa Helode kasonga kuwadununza wanhu wayagwe wamtogole Yesu. 2 Kalagiza Yakobo mkulu wake Yohana yakomigwe kwa panga. 3 Helode viyonile mbuli ino iwanogela Wayahudi, kagendelela, kamgoga Petulo. Mbuli ino ilawilila mna ikipindi cha Magate hagageligwe usasu. 4 Viwamgogile Petulo wamgodeka mkifungo, wamwika mmakono ga wakalizi wakalile vibumbila vine kila kibumbila kikala na wakalizi wane. Helode kalonda kumulava Petulo haulongozi wa wanhu yahamala Nyimwili nyimwili ya Pasaka. 5 Avo Petulo viyakalile yang'hali kagodekigwa, wanhu wamtogole Yesu wampulila ng'hani kwa Mulungu.

Petulo kolekesigwa kulawa mkifungo

6 Mna ikilo cha siku ayo iyalondile Helode yamgale Petulo haulongozi wa wanhu, Petulo kakala yawasile hagati ya wakalizi wabili. Kakala yagodekigwe kwa minyololo mibili. Hana ulwivi lwa kifungo hakala na wakalizi wakalile wokaliza. 7 Bahaja msenga wa kuulanga wa Mndewa kema, mulenge umwemwesa mdigati dija. Msenga wa kuulanga kamtigisa Petulo mdiega, kamulongela, lamuka, “Lopola, inuka!” Bahaja minyololo ilagala kulawa mmakono ga Petulo. 8 Abaho msenga ayo wa kuulanga kamulongela, “Ifunge mkwiji wako na uvale vilatu vako.” Petulo katenda vivo, na msenga wa kuulanga kamulongela, “Vala kiwalo chako uniwinze.” 9 Petulo kamkweleleza kunze ya kifungo, lakini hajuwile kamba msenga wa kuulanga kakala yotenda vivo kweli, kagiza kakala yolota nzonzi. 10 Wabita kibumbila cha ichanduso cha wakalizi abaho cha kabili, na kukimambukizo kibumbila cha wakalizi wa lwivi lwa kwingilila kudibuga. Lwivi luwavugukila lwenyego na wao walawa kunze, wagenda mnzila bahaja msenga wa kuulanga kamuleka Petulo.

11 Abaho Petulo kajuwa gamulawilile kalonga, “Sambi nojuwa kweli! Mndewa kamtuma msenga

wake wa kuulanga yamhonye mmakono ga Helode na kulawa kwa kija kiwalondile kutenda Wayahudi."

12 Viyajuwile avo kachola ukae kwa Malia mamake Yohana yakemigwe Maluko, ako wanhu wengi wakala waiting'hane na wakala wompula Mulungu. 13 Petulo kagong'onda lwivi lwa kunze, na mtumigwa wa kitwanzi yakemigwe Loda kachola kulola nani yogong'onda. 14 Viyajuwile ikala sauti ya Petulo, kadeng'helela kaleka kuvugula ulwivi kabweleganya mng'anda, kawalongela, "Yemile kunze Petulo!" 15 Wamulongela, "Gweye kuna kibozi mbwelela." Lakini kagangamiza kamba ikala kweli. Avo wamwidika, "Sengine msenga wake kulawa kuulanga."

16 Mna ikipindi acho Petulo kagendelela kugong'onda ulwivi, kukimambukizo wamvugulila, na viwamone wakanganya. 17 Petulo kenula mkono kulagusa wanyamale, kawalongela vija Mndewa viyamulavile mkifungo. Kawalongela, "Mulongeleni Yakobo mbuli ino na wanhu wayagwe wamtogole Yesu," abaho kachola hanhu hayagwe.

18 Viivikile imitondo, wakalizi wakala wonyawanyawa kwa kija kimulawilile Petulo. 19 Helode kalagiza wamzahile Petulo, lakini hawamonile bule. Avo kalagiza waja wakalizi wauzigwe na kalagiza wakomigwe.

Abaho, Helode kasegela mwiisi ya Yudea kachola kukala mwiisi ya Kaisalia.

Ifa ya Helode

20 Helode kawagevuzikila ng'hani wanhu wa Tilo na Sidoni, avo wamgendela hamoja. Tanhu wamtewenza Bulasto, mkalizi wa ng'anda ya Mndewa yawataze. Abaho wachola kwa Helode kumpula kuwe na tindiwalo, kwavija isi yao itamanila lujo kulawa mwiisi ya Mndewa.

21 Mna disiku disaguligwe Helode kavala viwalo vake va undewa, kakala mkigoda chake cha undewa, kalonga na wanhu. 22 Wanhu wakemelela, "Ino sauti ya Mulungu, siyo ya munhu." 23 Bahaja msenga wa kulanga kambwanha hasi Helode, kwavija hamgwelele Mulungu ukulu. Kahomigwa na msango kafa.

24 Lakini mbuli ya Mulungu igendelela kwenela.

25 Balinaba na Sauli viwamambukize sang'hano yao, wabwela Yelusalemu hamoja na Yohana Maluko.

13

Sauli na Balinaba wosaguligwa na kutumigwa

1 Mna iwanhu wamtogole Yesu ako Antiokia, kukala na watula ndagu wa Mulungu na wafundiza, Balinaba na Sauli na Simeoni yakemigwe Mtitu na Lukio yalawile Kilene, Manaeni yakulile hamoja na Mndewa Helode.

2 Viwakalile womgwaa ukulu
Mndewa na kufunga kuja,
Loho Yang'alile kawalon-
gela, “Mbagulileni Balin-
aba na Sauli wasang'hane
sang'hano iniwakemele.”
3 Wafunga kuja na
kumpula Mulungu, wawek-
ila makono wawatuma wac-
hole.

Sauli na Balinaba wowapetela wanhu ako Kupulo

4 Balinaba na Sauli viwa-
tumigwe na Loho Yang'alile
wachola kudibuga da Se-
leukia, kulawa ako wak-
wela meli mbaka kisiwa
cha Kupulo. 5 Viwavikile
kudibuga da Salami
wawapetela wanhu mbuli
ya Mulungu mna izing'anda
za kumpula Mulungu
za Wayahudi. Yohana
Maluko kakala yowataza
kusang'hana.
6 Wanga mna ikisiwa
mbaka wavika Pafo, ako
wamting'hana muhawi
imoja Muyahudi yakemigwe
Baliyesu, yaitendile mtula
ndagu wa Mulungu. 7 Munhu
ayo kakala mbwiga wa
mkulu wa kisiwa acho,
yakemigwe Seligio Paulo,
yakalile munhu mbala.
Mkulu wa kisiwa kija
kawakema Balinaba na
Sauli kalonda kuhulika
mbuli ya Mulungu. 8 Lakini
wakala wogomesigwa na
Elima yakalile muhawi,
dino ijo fambulo jake kwa
Kigiliki, yakalile yogeza
kumtenda mkulu wa kisiwa
sekeyatogole kumtamanila
Kilisito. 9 Abaho Sauli, vivija
yakemigwe Paulo, kuno
kamema Loho Yang'alile,
kamulola bunhuu ayo
imuhawi, 10 kalonga, “Gweye
mwana wa Mwenembago!
Gweye kuvihila vinhu vose
vinogile. Gweye kumema
magesa gose gehile, na
siku zose kogeza kuugalusa
ukweli wa Mndewa kamba
uvizi! 11 Udahi wa Mndewa
wokutagusa sambi baha, na
gweye kokuwa msuwameso
honda uwone mulenge wa
imisi kwa kipindi kidodo.”

Bahaja kungugu dimu-
lawilila Elima mgameso,
kagenda kuno komzahila
munhu yamgoge mkono
yamulongoze. 12 Mkulu
ayo wa ikisiwa viyonile
kija kilawilile, katogola,
kwavija kakanganya ng'hani
mafundizo gayahulike kwa
sama ya Mndewa.

Balinaba na Paulo wakudibuga da Antiokia Pasidia

13 Paulo na wayage
wakwela meli kulawa
Pafo mbaka Peliga, buga
dikalile Pamfulia, baho
Yohana Maluko kawaleka
ako kabwela Yelusalemu.
14 Wagendelela na mwanza
kulawa Peliga mbaka wavika
kudibuga da Antiokia Pi-
sidia. Mwiisiku ya Kub-
wihila wengila mng'anda
ya kumpula Mulungu ya
Wayahudi, wakala hasi.
15 Viwamambukize ku-
soma Malagizo ga Musa
na maandiko ga watula
ndagu wa Mulungu, wakulu
wa ng'anda ya kumpula
Mulungu ya Wayahudi

wawagalila usenga, walonga, “Ndugu zetu, mwahawa na usenga wa kugangamiza towapula mulonge na wanhu.” 16 Paulo kenuka, kawenulila makono, kalonga,

“Ndugu zangu Waizilaeli na wanhu wose muli hano mumgwaa ukulu Mulungu, nhegelezeni! 17 Mulungu wa wanhu wa Izilaeli kawasagula wahenga zetu na kawatenda isi ng'hulu viwakalile mwiisi ya Misili. Mulungu kawalava mwiisi ya Misili kwa udahi mkulu, 18 kwa miyaka malongo mane ako kuluwala kafunga umoyo mbuli ya sang'hano zao. 19 Kazibananga isi saba mwiisi ya Kanaani na kawatenda wanhu zake wawe wenekae. 20 Gano gose gatendeka kwa miyaka magana mane na malongo matano.

“Abaho kawagwaa wasemi wawalangulize mbaka kipindi cha mtula ndagu wa Mulungu Samweli. 21 Baho wanhu walonda wawe na mndewa, Mulungu kawagwaa Sauli mwanage Kishi wa kabila da Benjamini, yawe mndewa wao kwa miyaka malongo mane. 22 Viyamsegeze Sauli, Mulungu kamtenda Daudi yawe mndewa wao. Vino vivo viyalongile Mulungu mbuli yake, ‘Nimona Daudi mwanage Yese ayo munhu younogeza moyo wangu, munhu yonda yatende gose gonilonda yatende.’ 23 Mulukolo lwa Daudi mumo yalawile Yesu, Mulungu kamtenda yawe Mkombola wa wanhu wa Izilaeli kamba viyalongile. 24 Yesu yang'hali hana songa sang'hano yake, Yohana kawapetela wanhu wose wa Izilaeli waleke nzambi zao na wabatizigwe. 25 Yohana viyakalile behi na kuimambukiza sang'hano yake, kawauza wanhu, ‘Vino mweye mogesa niye iyo Mkombola? Niye sili ayo yumumbetela. Heyo kokwiza kukisogo changu, niye sifaya hata kudohola vilatu vake.’

26 “Ndugu zangu Waizilaeli, lukolo lwa Abulahamu, na wanhu wose hamuli Wayahudi muli hano mumgwaa ukulu Mulungu, usenga uno wa kukomboligwa ugaligwa kumwetu! 27 Kwavija wanhu wakalile Yelusalemu na wakulu zao hawajuwile Yesu iyo Mkombola, vivija hawazijuwile mbuli za watula ndagu wa Mulungu zisomigwe kila siku ya Kubwihila. Avo watenda mbuli zilongigwe na watula ndagu wa Mulungu zilawilile kwa kumtagusa Yesu yafe. 28 Hamoja hawapatile kilamuso cha kumkomela, wampula Pilato yamtaguse kufa. 29 Viwamambukize kutenda kila kinhu kilongigwe na Maandiko Gang'alile mbuli yake, wamuhumulusa mumsalaba wamwika mdipanga. 30 Lakini Mulungu kamzilibula kulawa kwa wafile. 31 Kwa siku nyingi kawalawilila wanhu waja yakalile yokwanga nao kulawa Galilaya mbaka

Yelusalemu. Wanhu awo
sambi wowalongela wanhu.
32 Tweye twiza kuwapetela
Mbuli Inogile, mbuli iya-
longile Mulungu kwa wa-
henga zetu kamba koi-
tenda, 33 sambi katutendela,
tweye lukolo lwake, kwa
kumzilibula Yesu. Kamba
viyandikigwe mna ikitabu
cha Zabuli ya kabili,

‘Gweye kwa Mwanangu,
na lelo nolonga wose wajuwe
niye na Tatako.’

34 Vino vivo viyalongile Mu-
lungu mbuli ya kumzilibula
kulawa kwa wafile, sekeyole
mdipanga.

‘Nowanogela kwa unogelwa
ung'alile
kamba vinimulongele
Daudi.’

35 Hanhu hayagwe mna ik-
itabu cha Zabuli holonga,

‘Mulungu hondaumuleke
mtumigwa wako
yang'alile yole mdi-
panga.’

36 Mbuli ino hailawilile
kwa Daudi, kwavija Daudi
kasang'hana gayalondile Mu-
lungu, abaho kafa, kazikigwa
hamoja na wahenga zake, na
lukuli lwake luola mdipanga.
37 Lakini haikalile vivo kwa
ayo Mulungu yaamzilibule
kulawa kwa wafile. 38 Ndugu
zangu Waizilaeli, tolonda
mujuwe, usenga wa nzambi
kugeligwa kumgongo
wopetigwa kumwenu.
39 Munhu yoyose yomtogola
Yesu kolekesigwa, lakini
mbuli ino haidahike mna
Gamalagizo ga Musa. 40 Avo,
muiteganye, sekegawalaw-
ilile gaja galongigwe na
watula ndagu wa Mulungu.
41 ‘Tegelezeni mweye muli
wafyosi! Kanganyeni
mufe!
Kwavija kinhu kinhenda
sambi,
honda mkitogole bule,
hata kamba munhu ya-
hawasimulila!’ ”

42 Paulo na Balinaba vi-
wakalile wolawa mng'anda
ya kumpula Mulungu,
wanhu wawagoneka wab-
wele mna Isiku iyagwe
ya Kubwihila, wawapetele
goya mbuli izo. 43 Wanhu
viwasegele mumting'hano
Wayahudi wengi na wanhu
haweli Wayahudi waitogole
dini ya Kiyahudi wawak-
weleleza Paulo na Balin-
aba. Watumigwa wawa-
gangamiza wagendelele
kukala mna ing'hekewa ya
Mulungu.

44 Siku iyagwe ya Kubwi-
hila kila munhu kudibuga
keza kutegeleza mbuli ya
Mndewa. 45 Wayahudi
viwaluwone lunhu lwa
wanhu, wona migongo,
wakilema kiyalongile Paulo
na wamuliga. 46 Lakini Paulo
na Balinaba wagangamala
kulonga, “Mbuli ya Mulungu
ilondeka tanhu ipetigwe
kumwenu. Lakini kwav-
ija muilema na muiyona
wenyego hamufaya kuupata
ugima wa mazuwa gose,
tweye towaleka tochola kwa
wanhu haweli wayahudi.
47 Kwavija dino ijo lagizo
diyatugwee Mndewa,

‘Niwatenda mulenge
kwa wanhu haweli
wayahudi,
ili wanhu wose wa mwiisi
wakomboligwe.’ ”

48 Wanhu haweli Wayahudi viwahulike avo, wadeng'helela na walonga usenga wa Mndewa unoga, na wanhu wose wasaguligwe kuupata ugima wa mazuwa gose wamtogola Yesu.

49 Mbuli ya Mndewa ibwililika kila hanhu mwiisi ayo. 50 Lakini wakulu wa Wayahudi wawading'hula watwanzi haweli Wayahudi wakalile wotegelezigwa na womgwaa ukulu Mulungu na wambigalo wakalile na vinhu vingi kudibuga dija. Wasonga kuwadununza Paulo na Balinaba na kuwawinga mwiisi yao. 51 Watumigwa wakung'husa nhimbwisi za mmagulu gao kulagusa walemigwa, abaho wachola Ikonia. 52 Wanahina wa Yesu ako Antiokia wadeng'helela na wamema Loho Yang'alile.

14

Ako Ikoniamu

1 Ako Ikonia mbuli zilawililа kamba vizilawilile kuja Antiokia, Paulo na Balinaba wengila mng'anda ya kumpula Mulungu, wawasimulila wanhu mbaka wanhu wengi wakalile Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wamtogola Yesu. 2 Lakini Wayahudi hawamtogole Yesu wawading'hula wanhu haweli Wayahudi wagombe na wanhu wamtogole Yesu. 3 Paulo na Balinaba wakala ako kwa siku nyingi, wolonga kwa kugangamala mbuli ya Mndewa, na Mndewa kalagusa kamba usenga wao mbuli ya ng'hekewa ukala kweli kwa kuwagwaa udahi wa kutenda unzonza na vilaguso. 4 Wanhu wa isi ayo wakala waigolile, wayagwe wakala ubanzi wa Wayahudi na wayagwe ubanzi wa watumigwa.

5 Abaho wanhu wayagwe haweli Wayahudi na Wayahudi, na walangulizi wao waitogolela kuwatendela vihile watumigwa na kuwatowa kwa mabwe. 6 Watumigwa viwaijuwile mbuli iyo, wakimbilila Lusitila na Delibe mwiisi ya Lukaonia na mziisi zili mmabehi. 7 Wakala ako wowapetela wanhu Mbuli Inogile.

Paulo na Balinaba ako Lusitila na Debe

8 Ako Lusitila kukala na munhu imoja yakalile mbetembete toka yavumbuke na kakala hadahile kugenda. 9 Munhu ayo kakala yomtegeleza Paulo viyakalile kolonga. Paulo kona kotamanila na kodaha kuhonyigwa, avo kamulola bunhuu, 10 kakemelela, “Ima kwa magulu gako!” Munhu ayo kazumha zumha kasonga kugenda. 11 Lunhu lwa wanhu viluwone kija kiyatendile Paulo, wasonga kukemelela kwa ulonzi

wa kumwao wa Kilukaonia, “Walungu wagaluka wanhu na watuhumulukila!” 12 Balinaba wamgwaa twaga da Zeu na Paulo wamgwaa twaga da Helime, kwavija iyo yakalile mulongaji mkulu. 13 Mulava nhosa wa mulungu yakemigwe Zeu, kagala ng'ombe mbigalo na maluwa hana ulwivi lwa buga dijo. Kwavija heyo na lunhu walonda kuwalavila nhosa watumigwa.

14 Lakini Balinaba na Paulo viwahulike kija kiwalondile kutenda wanhu awo, wadega viwalo vao wakimbilila hagati ya ulunhu lwa wanhu, kuno wokemelela, 15 “Habali motenda vivo? Tweye vivija twa wanhu kamba mweye! Tweye twiza hano kuwapetela Mbuli Inogile, muleke kumtendela gehile Mulungu yeli Mgima, yaumbile ulanga na isi na bahali na vose vili mgati yake. 16 Baho umwaka Mulungu kawaleka wanhu wose watende kamba viwalondile. 17 Lakini halekile kuilagusa kamba kabaho kwa mbuli zinogile ziyotenda, kowagwaa mweye mvula kulawa kuulanga na ndiya mna ikipindi chake, kowagwaa lujo na kuimemeza mizoyo yenu deng'ho.” 18 Hamoja watumigwa walonga avo, lakini ikala vidala ng'hani kulugomesa lunhu lwa wanhu luleke kuwalavila nhosa.

19 Lakini Wayahudi wayagwe walawa Ikonia na Antiokia na isi ya Pasidia na wawatewenza wanhu wailumbe nao, wamtowa mabwe Paulo na kumulava kunze ya buga, wagesa kakala yafile. 20 Lakini wanahina wa Yesu viwamzunguluke, kenuka kabwela kudibuga. Imitondo yake Paulo na Balinaba wachola Delibe.

Paulo na Balinaba wobwela Antiokia na Siliya

21 Paulo na Balinaba wawapetela wanhu Mbuli Inogile ako Delibe na wapata wanahina wengi. Abaho wabwela Lusitila mbaka Ikonia na Antiokia ya Pisidia. 22 Wawagangamiza wanahina wa Yesu na wawalonda wakale mna ukutamanila, wawafundiza, “Tolondeka tubitile madununzo mengi muladi twingile Muundewa wa Mulungu.” 23 Paulo na Balinaba wasagula wavele kila kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kwa kumpula Mulungu na kufunga kuja waweka mmakono ga Mndewa, iwamtamanile.

24 Viwabitile mna zimbaka za isi ya Pisidia wavika Pamfulia. 25 Viwamambukize kuwapetela wanhu usenga ako Peliga wachola Atalia. 26 Kulawa Atalia wakwela meli wabwela Antiokia, hanhu hawekiligwe makono kupuliligwa ng'hekewa kwa Mulungu mbuli ya sang'hano iwaimambukize.

27 Viwavikile Antiokia, watenda mting'hano wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, wawalongela mbuli zose ziyawatendele Mulungu

na vija viyafungule nzila kwa wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu. 28 Wakala siku nyingi hamoja na wanahina wa Yesu.

15

Mting'hano ako Yelusalemu

1 Wanhu wayagwe walawa Yudea weza Antiokia na wasonga kuwafundiza wanhu wamtogole Yesu, walonga, “Honda mukomboligwe mbaka mwingile kumbi kamba Malagizo ga Musa vigalonda.” 2 Paulo na Balinaba waibamilila ng'hani na hewo kwa mbuli ino, avo waitogolela Paulo na Balinaba na wanhu wayagwe wa Antiokia wachole Yelusalemu kulonga na watumigwa na wavele wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kwa sama ya mbuli ayo.

3 Wanhu wamtogole Yesu ako wawatuma na viwakalile wochola kubitila Foinike na Samalia, wawalongela wanhu vija wanhu haweli Wayahudi viwamtogole Mulungu, mbuli ino itenda wanhu wamtogole Yesu wadeng'helele. 4 Viwavikile Yelusalemu wabokeligwa na wanhu wamtogole Yesu na watumigwa na wavele, wawasimulila gose gayatendile Mulungu kubitila hewo. 5 Lakini wanhu wayagwe wamtogole Yesu wa kibumbila cha Mafalisayo wema walonga, “Wanhu haweli Wayahudi wolondeka wengile kumbi na kulongeligwa wagagoge Malagizo ga Musa.”

6 Watumigwa na wavele waiting'hana hamoja muladi kulonga mbuli iyo. 7 Viwagendelele ng'hani kulonga Petulo kema kalonga, “Ndugu zangu toka mwaka mujuwa Mulungu kanisagula kumwenu niwapetele Mbuli Inogile wanhu haweli Wayahudi, muladi wahulike na kutogola. 8 Mulungu yajuwile goyogesa kila munhu, kalagusa viyawatogole wanhu haweli Wayahudi kwa kuwagwaa Loho Yang'alile kamba viyatendile kumwetu. 9 Mulungu hatubagule bule tweye na wao, kaisunha mizoyo yao kwavija wamtogola Yesu. 10 Vino habali molonda kumgeza Mulungu? Vino habali molonda kuwadikwa wanahina wa Yesu mizigo mikulu? Wahenga zetu hebu tweye hatudahile kuipapa. 11 Totogola na kukomboligwa kwa ng'hekewa ya Mndewa Yesu, kamba viili kumwao.”

12 Bumbila jose da wanhu dikala huupi viwawahulike Balinaba na Paulo wosimulila mbuli zose za unzonza na vilaguso ziyatendile Mulungu kubitila wao kwa wanhu haweli Wayahudi. 13 Viwamambukize kusimulila, Yakobo kasonga kulonga, “Ndugu zangu, nhegelezeni! 14 Simoni kasimulila vija Mulungu ichanduso viyawanogele wanhu haweli Wayahudi kwa kuwasagula

wanhu kulawa kumwao wawe wake. 15 Mbuli zino ziigala na mbuli za watula ndagu wa Mulungu. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,

16 Mndewa kolonga, 'Abaho nobwela
na kukizenga kabili kiheha cha Daudi,
nokizenga kiheha chake,
na kukizenga goya kabili.
17 Baho wanhu wayagwe wose wa mwiisi wokwiza kumwangu,
wanhu wose haweli Wayahudi waniwasagule wawe wangu.
18 Avo viyolonga Mndewa, yatendile mbuli ino ijuwike toka mwaka.' "

19 Yakobo kagendelela kulonga, "Vinikona niye, tuleke kuwagaza wanhu haweli Wayahudi wombwelela Mulungu. 20 Lakini tuwandikile baluwa kuwalongela waleke kuja lujo halufaya lulavigwe nhosa kwa vinyago, muladi kuwagomesa sekewatende ugoni, waleke kuja mnyama yabobotoligwe hebu kung'wa damu. 21 Kwavija Malagizo ga Musa gasomigwa toka mwaka mna zing'anda za kumpula Mulungu kila siku ya Kubwihila, mbuli zake zipetigwa mmabuga."

Baluwa kwa wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu

22 Abaho watumigwa na wavele na wanhu wose wamtogole Yesu ako Yelusalemu, waitogolela kusagula wanhu kulawa mdibumbila na kuwagala Antiokia hamoja na Balinaba na Paulo. Wawasagula wanhu wabili wakalile wotegelezigwa ng'hani na wanhu wamtogole Yesu, wanhu wao wakala Yuda yakemigwe Balisaba na Sila. 23 Wawagwaa baluwa yandikigwe vino,

"Tweye watumigwa na wavele, ndugu zenu, towalamusa mweye ndugu zetu hamuli Wayahudi mukala Antiokia, Siliya na Kilikia. 24 Tuhulika kuna wanhu walawa kumwetu wawading'hula na kuwaleka moyo yungwayungwa kwa mbuli ziwawalongele, lakini tweye hatuwatumile bule. 25 Avo tuiting'hana hamoja na wose tuitogolela kuwasagula wasenga na kuwatuma kumwenu. Wokuwa hamoja na mbwiga zetu Balinaba na Paulo, 26 wao waulava ugima wao mbuli ya sang'hano ya Mndewa Yesu Kilisito. 27 Avo towatuma kumwenu Yuda na Sila, wonda wawalongele kwa mulomo mbuli zituwandikila. 28 Avo Loho Yang'alile na tweye tuitogolela seketuwadikwe mizigo iyagwe kubanza malagizo gano. 29 Sekemuje lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago, sekemung'we damu, sekemuje nyama ya mnyama yabobotoligwe, muiteganye na ugoni. Motenda goya kamba mwahaleka kusang'hana mbuli zose

zino. Mkale goya."
30 Viwamambukize kuwalaga, wanhu awo watumigwe wachola Antiokia, ako wawakema hamoja wanhu wamtogole Yesu, wawagwaa baluwa. 31 Wanhu awo viwaisomile baluwa iyo, wadeng'helela ng'hani mbuli ya usenga wa kuwagangamiza. 32 Yuda na Sila, wakalile watula ndagu wa Mulungu walonga nao ng'hani, wawagangamiza na kuwagela moyo. 33 Viwakalile kipindi kidodo, walagigwa kwa tindiwalo na wanhu wamtogole Yesu, wabwela kwa waja wawatumile. 34 Lakini Sila kasigala ako.
35 Paulo na Balinaba wakala ako Antiokia kwa kipindi kidodo, wawafundiza wanhu na kuwapetela mbuli ya Mndewa.

Paulo na Balinaba woigola

36 Hazibitile siku nyingi Paulo kamulongela Balinaba, "Tubwele tukawakagule waetu wamtogole Yesu mna gamabuga gatupetile mbuli ya Mndewa, tukawalole viwogendelela." 37 Balinaba kalonda kumsola Yohana Maluko wachole wose, 38 lakini Paulo halondile wachole nayo, kwavija hakalile nao mbaka kuuhelelo wa sang'hano yao. Kwavija kabwela na kuwaleka wao ako Pamfulia. 39 Avo waibamilila, abaho waigola Balinaba kamsola Yohana Maluko wakwela meli wachola Kupulo. 40 Lakini Paulo kamsagula Sila, wanhu wa ako wamtogole Yesu wampulila ng'hekewa ya Mndewa, abaho kasegela. 41 Kachola Siliya na Kilikia na kuwagangamiza wanhu wamtogole Yesu mziisi azo.

16

Timoseo koilumba na Paulo na Sila

1 Paulo kavika Delibe na Lusitila, ako kukala na mwanahina wa Yesu imoja yakemigwe Timoseo. Mamake kakala Muyahudi yamtogole Yesu, lakini tatake kakala Mgiliki. 2 Wanhu wose wamtogole Yesu ako Lusitila na Ikonia wamtogola Timoseo. 3 Paulo kalonda kumsola Timoseo, avo kamwingiza kumbi. Katenda vivo kwavija Wayahudi wose wakalile ako wajuwa kamba tatake Timoseo kakala Mgiliki. 4 Viwakalile wobita mna gamabuga gaja wawagwaa wanhu malagizo galavigwe na watumigwa na wavele ako Yelusalemu, wawalongela wagagoge. 5 Wanhu wamtogole Yesu mziisi azo wagangamizigwa mna ukutamanila na wanhu wongezeka kila siku.

Paulo kalagusiligwa kinhu ako Tuloasi

6 Wabitila isi ya Fulugia na Galatia kwavija Loho Yang'alile hawatogolele wawapetele wanhu usenga awo mwiisi ya Asiya. 7 Viwavikile mna zimbaka za Misiya, walonda kuchola mwiisi ya Bisiniya, lakini Loho wa Yesu hawatogolele bule. 8 Avo wabitila Misiya,

wachola dimwe kwa dimwe mbaka Tuloasi. 9 Ikilo Paulo kalagusiligwa kinhu na Mulungu, kamona munhu wa Makedonia kema kampula, "Loka wize Makedonia ututaze!" 10 Baho Paulo viyalagusiligwe kinhu acho, tuitanda kuchola Makedonia, kwavija tona Mulungu katukema kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ako.

Kutogola kwa Lidia

11 Tulawa Tuloasi, tuloka kwa meli dimwe kwa dimwe mbaka Samotilake, imitondo yake tuvika Neapoli. 12 Tulawa ako tuchola mbaka Filipi, buga kulu da Makedonia, buga dizengigwe na Walumi. Tukala ako siku nyingi. 13 Siku ya Kubwihila tulawa kudibuga dija tuchola mumgwazo wa lwanda, twagiza aho, baho hooiting'hana Wayahudi kumpula Mulungu. Tukala hasi tulonga na iwatwanzi waiting'hane aho. 14 Mna iwaja wakalile wotutegeleza kukala na mtwanzi imoja yakalile yomgwaa ukulu Mulungu, mtwanzi ayo twaga jake Lidia mwenekae wa Tuatila ayo kakala mchuuza viwalo vinogile va bei ng'hulu. Mndewa kamfungula umoyo kadaha kuzibokela mbuli ziyalongile Paulo. 15 Heyo na wanhu wa mulubuga lwake viwamambukize kubatizigwa katugoneka, kalonga, "Mwahanyona nomtamanila Mndewa mwize ukae mukale." Avo katunanahiza ng'hani tuchole.

Paulo na Sila wogogigwa

16 Siku dimoja vitukalile tochola hanhu ha kumpula Mulungu, tumting'hana mtumwa imoja mtwanzi yakalile na kinyamkela wa ulaguzi. Mtumwa ayo kawapatila sente nyingi wakulu zake mbuli ya kulagula. 17 Avo mndele ayo kamkweleleza Paulo na tweye, kuno kokemelela, "Wanhu wano wasang'hanaji wa Mulungu Yeli Uchanha Ng'hani! Wowapeteleni nzila ya kukomboligwa!" 18 Katenda avo kwa siku nyingi, mbaka siku dimoja Paulo kagevuzika, kahinduka kamulongela iyo ikinyamkela, "Nokulagiza kwa twaga da Yesu Kilisito mulawe mndele ino!" Bahaja kinyamkela kamulawa.

19 Iwakulu wa mndele ayo viwone nzila yao ya kupata sente isegela, wawagoga Paulo na Sila, wawabulula mbaka haulongozi wa iwakulu. 20 Wawagala kwa wasemi walonga, "Wanhu wano Wayahudi, nao wogala ndwagi mwiisi yetu. 21 Wofundiza vihendo vigomigwe na Malagizo getu, tweye twa wenekae wa Lumi hatudaha kuvitogola vihendo vino wala hatuvigoga." 22 Lunhu lwa wanhu luilumba kuwatowa Paulo na Sila.

Abaho wasemi wawavula viwalo Paulo na Sila na walagiza watoigwe mbalati. 23 Viwamambukize kuwatowa ng'hani, wawagodeka mkifungo, mkulu wa kifungo kalagilizigwa

yaweke muukalizi mkulu. 24 Viyapatile ndagilizi zizo, kaweka mdigati dili mgati ng'hani na kagafunga magulu gao mzimhanda.

25 Kilo kikulu Paulo na Sila wampula Mulungu na kumwimbila nyila za kumtogola, wafungwa wayao wakala wowategeleza. 26 Bahaja ulawilila mtigisiko mkulu wa isi, mhanda za kifungo zitigisika. Baho nyivi zose zivuguka na nzabi ziwagodekigwe zifunguka. 27 Mkalizi wa ikifungo kalamuka. Viyone nyivi za kifungo zivuguka, kagiza wafungwa wakimbila, avo kasomola panga jake yaikome mwenyego. 28 Lakini Paulo kakemelela ng'hani, "Sekeuikome! Tweye wose twa baha!"

29 Mkalizi wa kifungo kapula taa igaligwe, kazumhila mng'anda, kalagalila mmagulu ga Paulo na Sila kuno kogwaya. 30 Abaho kawalava kunze kawauza, "Mo wakulu, nhende choni ng'homboligwe?"

31 Wamwidika, "Mtogole Mndewa Yesu na gweye kokomboligwa hamoja na wanhu wa mulubuga lwako." 32 Avo wampetela mbuli ya Mndewa hamoja na wanhu wa mulubuga lwake. 33 Mna isaa iija ya ikilo mkalizi wa kifungo kawasola Paulo na Sila kawasunha vilonda vao, abaho bahaja heyo na wanhu wa mulubuga lwake wabatizigwa. 34 Abaho kawagala Paulo na Sila uchanha mng'anda yake na kawagwaa lujo. Heyo na wanhu wa mulubuga lwake wadeng'helela ng'hani, kwavija sambi wakala wamtogole Mulungu.

35 Imitondo yake wakulu wa Lumi wawatuma wakulu wa wakalizi kuno wawalagiza, "Walekeni wanhu wao wachole."

36 Avo mkulu wa kifungo kamulongela Paulo, "Iwakulu watulagiza tuwafungulile gweye na Sila. Avo choleni moyo uholile."

37 Lakini Paulo kawalongela iwakulu wa wakalizi, "Watutowa mgameso ga wanhu hamoja hatubanange mbuli, tweye twa wenekae wa Lumi lakini watugodeka mkifungo. Lelo wolonda kutufungulila kinyelegezi, bule! Leka weze watufungulile wenyego."

38 Wakulu wa wakalizi wawalongela mbuli zino wakulu wa Lumi, na iwakulu viwahulike Paulo na Sila wakala wenekae wa Lumi, wadumba ng'hani. 39 Avo weza na kuwapula wagele kumgongo mbuli ziwawatendele, abaho wawalava mkifungo, wawapula wasegele kudibuga dija. 40 Paulo na Sila walawa mkifungo wachola mng'anda ya Lidia. Mumo wawavika Wakilisito, wawalongela mbuli za kuwagangamiza, abaho walawanya.

17

Ako Sesalonike

1 Paulo na Sila wagenda kubitila buga da Amifipoli na buga da Apolonia mbaka Sesalonike, ako kukala na ng'anda ya kumpula Mulungu ya Wayahudi. 2 Kamba viyatendaga, Paulo kengila mng'anda ya kumpula Mulungu. Kwa siku ndatu za Kubwihila kalonga na wanhu, kwa Maandiko Gang'alile, 3 kuwalagusila kamba Kilisito Mkombola kalondeka yadununzike na kuzilibuka kwa wafile, Paulo kawalongela, "Ino Yesu inimsimulila kumwenu, iyo Kilisito Mkombola." 4 Wanhu wayagwe watogola wailumba na Paulo na Sila, vivija walangulizi wa kitwanzi na bumbila da Wagiliki womgwaa ukulu Mulungu watenda vivo.

5 Lakini Wayahudi wona migongo, wawasola wanhu wehile kulawa kuna digulilo, watenda bumbila na kugala ugomvi mwiisi ayo yose. Wengila mng'anda ya Yasoni kuwazahila Paulo na Sila wawagale mgameso ga wanhu. 6 Lakini hawawapatile bule, avo wawabulula Yasoni na wanhu wayagwe wamtogole Yesu mgameso ga wakulu wa buga dija wakemelela, "Wanhu wano wagala ndwagi kila hanhu! Na sambi weza kudibuga jetu, 7 na Yasoni kawagoneka mng'anda yake. Wano wose hawagagoga malagizo ga Mndewa wa Lumi, na wolonga kuna mndewa iyagwe twaga jake Yesu." 8 Mbuli zino zilutenda lunhu na wakulu wa buga dija moyo yungwayungwa. 9 Iwakulu wa buga wawatoza sente Yasoni na wayage, abaho wawafungulila wachole.

Ako Beleya

10 Viivikile ikilo, wanhu wamtogole Yesu wawagala Paulo na Sila ako Beleya. Viwavikile ako wengila mng'anda ya kumpula Mulungu. 11 Wanhu wa Beleya wakala wotegeleza vinogile ng'hani kubanza wanhu wa Sesalonike. Wauhulika usenga awo kwa kusulukila, kila siku wakala wogalolesa goya Maandiko Gang'alile, wone kamba Paulo kakala yolonga kweli. 12 Wanhu wengi watogola, na watwanzi wengi wa Kigiliki wakalile wakulu watogola na vivija wambigalo wengi watogola. 13 Lakini Wayahudi wakalile Sesalonike viwahulike Paulo vivija kawapetela mbuli ya Mulungu wanhu wa Beleya, wachola ako na kugala ndwagi na kuwading'hula wanhu wao. 14 Bahaja wanhu wamtogole Yesu wamgala Paulo mhwani lakini Sila na Timoseo wasigala Beleya. 15 Wanhu wakalile womsindikiza Paulo wachola nayo mbaka Asene, abaho wabwela Beleya na usenga kulawa kwa Paulo, kamba Sila na Timoseo sekewakawe kuchola kumwake.

Ako Asene

16 Paulo vikalile kowabeta Sila na Timoseo ako Asene

kagevuzika ng'hani viyonile buga dijo dimema vinyago va milungu. 17 Avo kakala kolonga na Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi womgwaa ukulu Mulungu mng'anda ya kumpula Mulungu. Na kila siku kakala yolonga na wanhu wakalile mna gamagulilo. 18 Wanhu waifunzile nzewele za Epiluko na Stoiki hawamtogolele, wayagwe walonga, "Ubozi gani woolonga munhu ino?"

Wayagwe wedika, "Yokoneka kolonga mbuli ya milungu haijuwika?" Walonga avo kwavija Paulo kakala yowapetela mbuli ya Yesu na kuzilibuka. 19 Avo wamsola Paulo wamgala kwa wanhu wa mkitala cha Aleopago cha buga dija, walonga, "Tolonda kujuwa mbuli ya gano mafundizo ga sambi goulonga. 20 Vinhu viyagwe vituhulike kolonga tona vifukuzi kumwetu, tolonda tujuwe fambulo da mbuli izo." 21 Kwavija wenekae na wageni wose wa Asene na wanhu wayagwe wakalile ako wakala wosimulila na kuilongela mbuli izo za sambi kipindi chose.

22 Paulo kema haulongozi wa wanhu wa mkitala cha buga da Aleopago kalonga, "Vinikona niye mweye wanhu wa Asene mwa wanhu wa dini. 23 Kwavija vinikalile notembela mwiisi yenu ndola kila hanhu homutambikila, nyona upango wa kulavila nhosa umoja wandikigwa, 'Kwa Mulungu hajuwike.' Avo ayo imumtambikila bila kumjuwa iyo iniwapeteleni sambi. 24 Mulungu yatendile vinhu vose vili mwiisi, iyo Mndewa wa ulanga na isi na hakala mzing'anda zizengigwe na wanhu. 25 Vivija hasang'hanilwa kwa makono ga wanhu kamba vija kolonda chochose kulawa kumwao, kwavija heyo mwenyego iyo yowagwaa wanhu ugima, kowatenda wawe na mhumuzi na kila kinhu. 26 Kwa munhu imoja Mulungu kawaumba wanhu wose na kutenda wakale mwiisi yose, kulawa kuna ichanduso kagesa lini na kwahi wanhu wahakalile. 27 Katenda vino muladi wanhu wose wamzahile, vivija kwa kumzahila zahila wapate kumuwinza. Lakini Mulungu hali kutali na kila imoja wetu, 28 kamba viyalongile munhu imoja,

'Mgati mmwake tokala, togenda na twa wagima.'

Kamba viyalongile mtunga lwila wenu imoja,

'Tweye vivija twa wanage.'

29 Kwavija tweye twa wana wa Mulungu, havinogile bule kugesa Mulungu kaigala na zahabu hebu shaba hebu dibwe disongoligwe na kwikigwa ulembo na wanhu. 30 Mulungu kaitenda halola kipindi kija wanhu viwakalile wabozi. Lakini lelo kowalagiza wanhu kila hanhu wazileke nzambi zao. 31 Kwavija Mulungu keka siku dimoja donda yawataguse wanhu wose wa mwi-

isi bila kumonela munhu kubitila munhu iyamsagule. Mulungu kawalagusila mbuli ino kwa kumzilibula munhu ayo kulawa kwa wafile!"

32 Viwamuhulike Paulo kolonga mbuli ya kuzilibuka kwa wafile, wanhu wayagwe wamzeha, lakini wayagwe walonga, "Tolonda kuihulika kabili mbuli ino." 33 Avo Paulo kawaleka kasegela mkitala. 34 Wanhu wayagwe watogole wailumba na Paulo, mna iwao kakala Diyonisiyo, yakalile munhu wa mkitala, vivija kukala na mtwanzi yakemigwe Damali na wanhu wayagwe.

18

Paulo ako Kolinto

1 Vigamalile gano, Paulo kasegela Asene kachola Kolinto. 2 Ako Kolinto kamvika Muyahudi yakemigwe Akula, mwenekae wa Ponto, yabwelile kulawa Italia hamoja na mtwanzi wake Pilisila, kwavija Kaisali Kilaudio kalagiza Wayahudi wose wasegele Lumi. Paulo kachola kuwalola, 3 kwavija awo wakala mafundi wa kusona mahema kamba Paulo, avo kakala nao na kusang'hana. 4 Kila siku ya Kubwihila kakala kolonga na wanhu mng'anda ya kumpula Mulungu, kageza kuwakwega Wayahudi na Wagiliki.

5 Sila na Timoseo viwasegele Makedonia, Paulo kasonga kuwapetela wanhu kipindi chake chose, kuwalagusila Wayahudi kamba Yesu kakala Kilisito Mkombola. 6 Viwamulemele na kumuliga, kakung'huna nhimbwisi ya viwalo vake kalonga, "Kamba mwahapotela mmhane wenyego, niye namduhu. Kulawa sambi na kugendelela nochola kwa wanhu haweli Wayahudi." 7 Avo kawaleka kachola kukala mng'anda ya munhu imoja hali Muyahudi twaga jake Tito Yusito, yakalile munhu yomgwaa ukulu Mulungu, ng'anda yake ikala behi na ng'anda ya kumpula Mulungu. 8 Kilisipo yakalile mkulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu kamtogola Mndewa hamoja na wanhu wose wa mulubuga lwake na wanhu wayagwe wengi wauhulike usenga awo mwiisi ya Kolinto, watogola na wabatizigwa.

9 Siku dimoja ikilo Mndewa kamulagusila Paulo kinhu, kamulongela, "Sekeudumbe, gendelela kuwapetela wanhu sekeubwele kukisogo, 10 kwavija na hamoja na gweye. Kuduhu munhu yonda yadahe kukulumiza kwavija kudibuga dino ninao wanhu wengi." 11 Avo Paulo kakala ako mwaka mgima na miezi sita kowafundiza wanhu mbuli ya Mulungu.

12 Lakini kipindi Galio viyakalile mkulu wa isi ya Akaya, Wayahudi waiting'hana, wamgoga Paulo wamgala mkitala. 13 Walonga, "Munhu ino

kowatenda wanhu wamgwee ukulu Mulungu bila kukweleleza Malagizo.”

14 Paulo yang'hali hanalonga mbuli, Galio kawalongela Wayahudi, “Mazaikalile mbuli ya ubavi hebu ubananzi nahawategeleze. 15 Lakini kwavija moibamilila mbuli ya matwaga na malagizo genu wenyego, lamuleni mweye wenyego niye silonda kuwa msemi bule. 16 Baho kawawinga mkitala. 17 Abaho wose wamgoga Sositene yakalile mkulu wa ng'anda ya kumpula Mulungu, wamtowa bahaja haulongozi wa kitala. Lakini Galio haitongile bule mbuli iyo.”

Paulo kobwela kabili Antiokia

18 Paulo kakala Kolinto siku nyingi hamoja na wanhu wamtogole Yesu. Abaho kawaleka kakwela meli hamoja na Pilisila na Akula mbaka Siliya. Yang'hali hanakwela meli kuchola Kenkela, tanhu kasenya mvili zake kwavija kakala yaiduile. 19 Viwavikile Efeso baho Paulo kawaleka Pilisikila na Akula, kengila mng'anda ya kumpula Mulungu kulonga na Wayahudi. 20 Wanhu wampula yakale siku nyingi lakini kawalemela. 21 Lakini viyakalile kosegela kawalongela, “Mulungu yahalonda nobwela kabili kumwenu.” Avo kakwela meli kasegela Efeso.

22 Viyavikile Kaisalia kachola Yelusalemu kuwalamusa wanhu wamtogole Yesu, abaho kachola Antiokia. 23 Kakala siku ndodo, kasegela kubitila Galatia na Fulugia kuwagangamiza wanahina wose wa Yesu.

Apolo kowapetela wanhu ako Efeso na Kolinto

24 Kipindi acho kukala na Muyahudi imoja yakemigwe Apolo, mwenekae wa Alekizandilia keza Efeso. Kakala munhu yajuwile kulonga na ubala wa Maandiko Gang'alile. 25 Kakala yafundizigwe nzila ya Mndewa, yang'hali hanavulala kalonga mbuli za Yesu, kawafundiza goya hamoja kakala yaujuwile ubatizo wa Yohana wiiyeka. 26 Pilisila na Akula viwamuhulike kolonga bila kudumba mng'anda ya kumpula Mulungu, wamsola wamgala ukayao wamfambulila goya mbuli za Mulungu. 27 Apolo viyalondile kuchola Akaya, wanhu wamtogole Yesu wamgangamiza kwa kuwandikila baluwa wanahina wa Yesu ako Akaya wambokele. Viyavikile ako kwa udahi wa ng'hekewa ya Mulungu kadaha kuwataza wanhu wa ako wamtogole Yesu. 28 Kwa ubala wake wa kulonga kawahuma Wayahudi haulongozi ha iwanhu wose kwa kulagusa Maandiko Gang'alile kamba Yesu iyo Kilisito Mkombola.

19

Paulo ako Efeso

1 Apolo viyakalile Kolinto,
Paulo kachola kubitila
mvijiji na kavika Efeso.
Ako kawavika wanahina
wayagwe. 2 Kawauza, "Vi-
mumtogole Yesu mubokela
Loho Yang'alile?"

Wamwidika, "Aka,
hata kuhulika hatunahu-
lika kamba kuna Loho
Yang'alile."

3 Paulo kawauza, "Vino
mubatizigwa ubatizo gani?"

Wamwidika, "Ubatizo wa
Yohana."

4 Paulo kalonga, "Uba-
tizo wa Yohana ukala kwa
wanhu wose watogole
kuleka nzambi zao. Yohana
kawalongela wanhu wa
Izilaeli wamtogole ayo yonda
yeze kukisogo chake, nayo
iyo Yesu."

5 Viwahulike avo, waba-
tizigwa kwa twaga da Mn-
dewa Yesu 6 Paulo kawekila
makono na Loho Yang'alile
kawahumulukila, walonga
kwa ulonzi uyagwe na
vivija walagula usenga wa
Mulungu. 7 Wose kwa wose
wakala wanhu longo na
wabili.

8 Kwa kipindi cha miezi
midatu Paulo kakala yochola
mng'anda ya kumpula Mu-
lungu, kakala kolonga nao
muladi yawagale Muundewa
wa Mulungu. 9 Lakini
wayagwe wakala wadala,
walema kutogola wasonga
kulonga vihile mbuli ya
Mndewa mna iwanhu. Baho
Paulo kawaleka kawasola
wanahina wa Mndewa,
kakala kolonga nao kila
siku mdigati da kuifunzila
da Tulano. 10 Mbuli zino
zigendelela kwa kipindi cha
miyaka mibili mbaka wanhu
wose wakalile mwiisi ya
Asiya, Wayahudi na wanhu
haweli Wayahudi, waihulika
mbuli ya Mndewa.

Wana wa Sikewa

11 Mulungu katenda mbuli
za unzonza ng'hulu kubitila
Paulo. 12 Wanhu wakala
wosola vikumbi na viwalo
viyagwe viyasang'hanile
Paulo, wavigala kwa
watamu, nao wahonyigwa
na waja wakalile na
vinyamkela walavigwa.
13 Wayahudi wayagwe
wahunga vinyamkela wa-
chola kuno na kuno wogeza
kusang'hanila twaga da
Mndewa Yesu. Wawalon-
gela vinyamkela, "Nowala-
giza kwa twaga da Yesu
ayo yopetigwa na Paulo
mulawe." 14 Kukala na
wana saba wa Muyahudi
imoja, mulava nhosa mkulu
yakemigwe Sikewa, nao
watenda vivo.

15 Lakini kinyamkela
kawalongela, "Yesu nimjuwa
goya na Paulo nimjuwa goya,
lakini mweye kina nani?"

16 Abaho munhu ayo
yakumbigwe na ikinyamkela
kawazumhila wose kawahuma
nguvu. Na wao wan-
age Sikewe wakimbila
kulawa mng'anda ayo
kuno wolawa damu na
viwalo vao videgekadegeka.
17 Wayahudi wose na wanhu
haweli Wayahudi wakalile
Efeso waihulika mbuli ino.

Wose wengila bwembwe, na kudigwaa nhogolwa twaga da Mndewa Yesu. 18 Wanhu wengi wamtogole Yesu weza walonga mgameso ga wanhu mbuli ziwatendile. 19 Wanhu wengi wayagwe wakalile wahawi aho haichanduso, wadondoleza vitabu vao na kuvisoma moto haulongozi wao, wagelegeza sente ya vitabu avo yovika magana malongo matano. 20 Avo mbuli ya Mndewa yenela na iwa na nguvu ng'hani.

Ndwagi ako Efeso

21 Vigamalile gano, Paulo kachola Yelusalemu kwa kubitila Makedonia na Akaya. Kalonga, "Nahavika ako nolondeka nichole Lumi." 22 Avo kawatuma wasang'hanaji zake wabili Timoseo na Elasito walongole Makedonia, nayo kakala kidogo ako Asiya.

23 Kipindi acho kukala na ndwagi ako Efeso mbuli ya Mndewa. 24 Kukala na munhu imoja twaga jake Demetiliyo kakala yosongola vinyago va ng'anda ya mulungu wa kitwanzi yakemigwe Atemi, sang'hano ino iwatenda waja watumigwa zake wamwede ng'hani. 25 Demetiliyo kawakema hamoja wao iwasang'hanaji na wayagwe wakalile na sang'hano kamba ayo, kawalongela, "Wambigalo wayangu mojuwa topata sente kulawa mwiisang'hano ino. 26 Lelo mohulika na kona wenyego mbuli ziyatendile Paulo siyo hano Efeso kwiiyeka, lakini vivija kose mwiisi ya Asiya. Kawading'hula na kuwatenda wanhu watogole kamba mulungu yatendigwe kwa makono ga wanhu hali mulungu bule. 27 Kokuwa na zumozumo kamba sang'hano yetu yobezigwa na ng'anda ya mulungu wa kitwanzi Atemi yolongigwa siyo kinhu na kusegezeligwa ukulu wake. Mulungu ino kogweleligwa ukulu na wanhu wose wa Asiya na wose weli mwiisi!"

28 Wanhu viwahulike vivo wagevuzika, wasonga kukemelela, "Atemi iyo mkulu wa Efeso!" 29 Buga jose dimema ndwagi. Wanhu wawagoga Gayo na Alisitaliko, wenekae wa Makedonia, wakalile muumwanza na Paulo, wakimbila mbaka kuna digati da mwangalo. 30 Paulo kalonda kuchola kuna ulunhu, lakini wanahina wa Yesu wamgomesa. 31 Wakulu wayagwe wa isi ayo, wakalile mbwiga zake, vivija wamtumila usenga wampula sekeyachole kuna digati da mwangalo. 32 Kukala na tulikizi mumting'hano wose, wano wolonga vija na wayagwe wolonga vino, kwavija wanhu wengi wakala hawajuwile habali waiting'hana. 33 Wayahudi wamtenda Alekizanda yalawilile haulongozi, avo wanhu wayagwe mna ulunhu wagiza iyo heyo. Nayo Alekizanda kawenulila wanhu mkono wanyamale kwa kulonda kuigombela.

34 Lakini viwajuwile kamba
kakala Muyahudi, wanhu
wose wakemelela hamoja
kwa masaa mabili, “Atemi
ayo mkulu wa Efeso!”

35 Abaho kalani wa buga
dija kawatenda wanhu
wanyamale kawalongela,
“Mweye wenekae wa Efeso,
kila munhu kojuwa wanhu
wa isi ino ya Efeso awo
wokaliza ng'anda ya mu-
lungu Atemi na vivija awo
wokaliza mabwe mazelu
galagale kulawa kuulanga.
36 Kuduhu munhu yodaha
kuibela mbuli ino. Avo
nyamaleni sekemulopole
kutenda kinhu chochose.
37 Muwagala wanhu wano
hano hamoja hawailigile
ng'anda ya mulungu hebu
kumuliga mulungu wetu
wa kitwanzi. 38 Kamba
Demetiliyo na wasang'hanaji
zake wana kitala na munhu
yoyose, wabaha wasemi
na wakulu wa isi, wodaha
kuitagusila ako. 39 Lakini
kamba mna mbuli ziyagwe,
zigaleni mna uuting'hano.
40 Maza tutagusigwe mbuli
ya kuwading'hula wanhu, na
vilozo vilawilile lelo. Ndwagi
ino haifaya bule na sambi
tudahe kuigombela vinogile
mbuli ya ndwagi ayo.”
41 Viyamambukize kulonga
avo, kawalongela wanhu
wakalile mumting'hano
waimwage.

20

Paulo kochola Makedonia na Ugiliki

1 Ndwagi ya Efeso vi-
imalile, Paulo kawakema
hamoja wanahina wa Yesu,
kawalongela mbuli za
kuwagangamiza. Abaho
kawalaga kachola Make-
donia. 2 Kabitila isi ayo
kawagangamiza wanhu kwa
usenga wake. Abaho kavika
Ugiliki, 3 ako kakala miezi
midatu. Kakala koitanda
kuchola Siliya, viyajuwile
Wayahudi wakala kiseto
cha kumtenda vihile, avo
kabwela kubitila Makedonia.
4 Sapatulo, mwanage Pilo, ku-
lawa Beleya kailongoza nayo,
vivija Alisitaliko na Sekundo
kulawa Sesalonike, Gayo
kulawa Delibe, Tukiko na
Tulofimo kulawa mwiisi ya
Asiya na Timoseo. 5 Wanhu
wao walongola na kutubeta
ako Tuloasi. 6 Viimalile Ny-
imwili nyimwili ya Magate
hagageligwe Usasu, tukwela
meli kulawa Filipi, vizibitile
siku tano tuwavika kuja
Tuloasi. Ako tukala siku
saba.

*Mwanza waikimambuk-
izo wa Paulo ako Tuloasi*

7 Mwiisiku ya Jumamosi
ichungulo tuiting'hana
hamoja muulujo. Paulo
kagendelela kulonga
mbaka kilo kikulu, kwav-
ija imitondo yake kakala
yosegela. 8 Vibatali vingi
vikala vikwaka mdigati
da uchanha kutukalile tu-
iting'hane. 9 Mbwanga
imoja yakemigwe Eutiko
kakala yakalile mdidilisha,
Paulo viyakalile kogendelela
kulonga, Eutiko kasonga
kukukila na kakukila mbaka

kalagala hasi, kulawa mdigati da uchanha da kadatu. Viwacholile kumwinula wamvika kafa mwaka. 10 Lakini Paulo kahumuluka hasi kainama kamuhagatila kalonga, “Sekemudumbe ino mgima!” 11 Abaho kabwela kabili mdigati da uchanha, kabanzula gate, kaja. Kagendelela kulonga nao mbaka vikukunguzuke, abaho kasegela. 12 Wanhu awo wamsola mbwanga ayo wamgala ukayake kuno mgima na wakala moyo hole.

Mwanza wa kulawa Tuloasi mbaka Mileto

13 Tweye tukwela meli tulongola kuchola Aso, ako tuchola kumsola Paulo. Avo yatulongele Paulo, kwavija kalonda kuvika ako kubitila isi inyalile. 14 Avo katuvika ako Aso, tumsola mwiimeli, tuchola nayo Mitulene. 15 Kulawa ako tukala muumwanza wa kuchola Kio na imitondo yake tuvika. Siku ya kabili tuvika Samo na imitondo yake tuvika Mileto. 16 Paulo kagesa kugendelelela na mwanza wake kwa meli bila kubitila Efeso ili sekeyakawe ako Asiya. Kakala yolopola kuvika Yelusalemu kuna inyimwili nyimwili ya Pentekosite, kamba yahadahike.

Paulo kowalaga wavele wa Efeso

17 Kulawa Mileto Paulo katuma usenga kwa wavele wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Efeso waiting'hane nayo. 18 Viwavikile kawalongela, “Mujuwa vija ving'halile na mweye kipindi chose, kusongela siku dija dinivikile mwiisi ya Asiya. 19 Mujuwa vinimsang'hanile Mndewa kwa uhole na mahozi na magayo ganipatile mbuli ya viseto vihile va Wayahudi wayagwe. 20 Mujuwa silekile kuwapetela kunzekunze mzikae zenu na kuwafundiza chochose chonda kiwataze. 21 Niwazuma ng'hani Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wazileke nzambi zao na wambwelele Mulungu na kumtogola Mndewa wetu Yesu. 22 Avo, sambi kwa kumtegeleza Loho Yang'alile nochola Yelusalemu bila kujuwa gonda gamhate ako. 23 Kinhu kimoja kinjuwile, Loho Yang'alile kanizuma kila buga, kifungo na magayo vonibeta. 24 Lakini siutonga ugima wangu kamba kinhu, nogesa kuumambukiza utumigwa na sang'hano iyanigwelele Mndewa Yesu kuisang'hana, nayo iyo kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya ng'hekewa ya Mulungu.”

25 “Nibita kumwenu mose kuwapetela Undewa wa Mulungu. Sambi nojuwa kuduhu imoja wenu yonda yambone niye kabili. 26 Lelo nowalongela, munhu yoyose kumwenu yahapotela, niye namduhu. 27 Kwavija silekile bule kuwapetela gose goyolonda Mulungu. 28 Avo muiteganye wenyego, diloleni goya

bumbila jose diyawagwelele Loho Yang'alile mdikalize. Waloleni goya wanhu wa Mulungu, yawapatile Mulungu kubitila damu ya Mwanage. 29 Nojuwa goya nahasegela mbwizi wakali wokwiza kumwenu, na wodibananga bumbila dino. 30 Kipindi chovika baho wanhu wayagwe kulawa mdibumbila jenu wenyego, wowavizila wawagize wanahina kwa kuwatenda wawakweleleze hewo. 31 Avo mkale meso mwahakumbuka kamba kwa miyaka midatu imisi na ikilo niwafundiza kwa mahozi mengi.”

32 “Avo sambi noweka muukalizi wa Mulungu na usenga wake wa ng'hekewa, udaha kuwagangamiza na kuwagwaa nhunza ziyalinazo Mulungu kwa wanhu zake wose. 33 Silondile sente hebu zahabu hebu viwalo va munhu yoyose. 34 Mweye wenyego mojuwa kamba nisang'hana kwa makono gangu mwenyego, muladi mhate vinhu vinilonda niye na wayangu. 35 Niwalagusila kamba kwa kusang'hana ng'hani tolondeka kuwataza wanyolile, kumbukeni mbuli ziyalongile Mndewa Yesu mwenyego, ‘Vinoga ng'hani kulava kubanza kubokela.’ ”

36 Paulo viyamambukize kulonga avo, kafugama hamoja nao, kampula Mulungu. 37 Wanhu wose wakala wolila na kumulaga kwa kumuhagatila na kumnonela kwa unogelwa mkulu. 38 Wakala wanyunyuwale kwavija kalonga honda wamone kabili. Avo wachola nayo mbaka kuna imeli.

21

Paulo kogenda Yelusalemu

1 Vitumambukize kuwalaga, tukwela meli tuchola dimwe kwa dimwe mbaka Kosi, imitondo yake tuvika Lode, kulawa ako tuchola Patala. 2 Ako tuivika meli ikalile yochola Foinike, avo tukwela, tuchola mwanza wetu. 3 Vituvikile hanhu hakuyona Kupulo, tubitila mwambu wa kusini tuchola Siliya. Vituvikile buga da Tilo twima kwavija meli ilonda kuhumulusa mizigo. 4 Ako tuwavika wanahina wa Yesu na tukala hamoja nao siku saba. Kwa kulongozigwa na Loho Yang'alile, wanhu awo wamulongela Paulo sekeyachole Yelusalemu. 5 Lakini kipindi chetu cha kukala nao vikimalile, tusegela tugendelela na mwanza wetu. Wanhu wose hamoja na watwanzi na wana walawa kudibuga wachola hamoja na tweye mbaka mhwani, baho wose tufugama tumpula Mulungu. 6 Abaho tuilaga, tweye tukwela meli na wao wabwela ukayao.

7 Tugendelela na mwanza wetu tulawa Tilo tuchola Tolemaisi, ako tuwalamusa wakilisito tukala nao siku dimoja. 8 Imitondo yake tusegela tuchola Kaisalia. Ako tukala mng'anda ya Filipo, mpetaji wa Mbuli

Inogile, imoja mna iwanhu saba wasaguligwe kamba watazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu. 9 Kakala na wandele wane wakalile wolagula usenga wa Mulungu. 10 Vitukalile aho siku nyingi mtula ndagu wa Mulungu yakemigwe Agabo keza kulawa Yudea. 11 Keza kumwetu, kasola mkwiji wa Paulo kaifunga magulu gake na makono gake kalonga, “Vino vivo viyolonga Loho Yang'alile, mwene mkwiji uno, Wayahudi womgodeka kamba vino ako Yelusalemu, womgela mmakono ga wanhu haweli Wayahudi.”

12 Vituhulike avo, tweye na wanhu wayagwe wakalile aho tumpula Paulo sekeyachole Yelusalemu. 13 Avo Paulo kedika, “Mweye molonda kutenda choni, kulila kamba vino na kunibweza kukisogo? Niye niitanda siyo kufungigwa kwiiyeka ako Yelusalemu, lakini hata kufa mbuli ya Mndewa Yesu.”

14 Viyalemile kututegeleza, tumuleka tulonga, “Goyolonda Mndewa galawilile.”

15 Vitumambukize kukala aho kipindi kidodo, tufunga mizigo yetu tuchola Yelusalemu. 16 Wanahina wayagwe walawile Kaisalia vivija wachola hamoja na tweye na watugala mng'anda ya munhu itukalile tochola kumwake, Mnasoni yakalile mwenekae wa Kupulo na kakala mkilisito kulawa haichanduso.

Paulo komtembelela Yakobo

17 Vituvikile Yelusalemu, wanhu wamtogole Yesu kuko watubokela kwa deng'ho. 18 Imitondo yake Paulo kachola hamoja na tweye kumulola Yakobo, na wavele wose wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala baho. 19 Paulo kawalamusa na kuwasimulila goya gaja gayatendile Mulungu kwa wanhu haweli Wayahudi kubitila sang'hano yake. 20 Viwahulike avo, wose wamtogola Mulungu. Abaho wamulongela Paulo, “Ndugu yetu Paulo, koona vija magana kwa magana ga Wayahudi viwamtogole Yesu, na vija viwogagoga malagizo. 21 Walongeligwa kukala kowafundiza Wayahudi wakalile mziisi za wanhu haweli Wayahudi sekewagagese Malagizo ga Musa, na kuwalongela sekewawengize kumbi wanao hebu kukweleleza vihendo va Wayahudi. 22 Lelo yokuwaze? Kwavija wahulika kamba kwa baha, 23 vino vivo vitulonda gweye utende. Hano hana wanhu wane waiduile kwa Mulungu. 24 Ilumbe nao mna kihendo cha kuisunha ukalipe sente zilondeka, abaho wasenyigwe mvili zao. Avo wanhu wose wojuwa kamba mbuli ziwalongeligwe mbuli ya gweye za uvizi, avo gweye mwenyego ugendelele kugagoga Mala-

gizo ga Musa. 25 Lakini
mbuli ya wanhu haweli
Wayahudi weli wakilisito,
tuwagalila baluwa kuwa-
longela vija vituitogolele
kamba sekewaje kinhu
chochose kilavigwe nhosa
kwa vinyago, hebu kung'wa
damu hebu kuja nyama ya
mnyama yabobotoligwe, na
sekewatende ugoni."

26 Avo Paulo kawasola
na imitondo yake katenda
kihendo cha kuisunha
hamoja nao. Abaho kengila
Mng'anda ya Mulungu na
kuwalongela kipindi cha
kihendo cha kuisunha na
mbuli ya nhosa yonda ilav-
igwe kwa kila imoja wao.

Paulo kogogigwa Mng'anda ya Mulungu

27 Lakini siku izo saba
vizikalile behi kumala,
Wayahudi wayagwe walaw-
ile mwiisi ya Asiya wamona
Paulo ka Mng'anda ya Mu-
lungu. Waluding'hula lunhu
lose lwa wanhu, wamgoga
Paulo. 28 Waguta ng'hondo,
"Wanhu wa Izilaeli, mtutaze
ino iyo munhu yochola
kila hanhu na kofundiza
vinhu viyagwe kwa wanhu
wa Izilaeli na Malagizo ga
Musa na Ng'anda ino ya Mu-
lungu. Na sambi kawagala
wanhu haweli Wayahudi
kuhagela dikwe hanhu hano
hong'ala!" 29 Walonga vino
kwavija wamona Tulofimo
mwenekae wa Efeso hamoja
na Paulo kudibuga, avo
wagesa Paulo kamgala
Mng'anda ya Mulungu.

30 Isi yose ikala mdizu-
mozumo, wanhu walawa
kila hanhu na kumgoga
Paulo, wambulula wa-
mulava Mng'anda ya Mu-
lungu. Bahaja nyivi za
Ng'anda ya Mulungu zi-
hindigwa. 31 Lunhu lwa
wanhu lulonda kumkoma
Paulo, baho usenga ugaligwa
kwa mkulu wa wakalizi
wa Kilumi kamba wanhu
wose wa Yelusalemu wad-
ing'huka. 32 Bahaja mkulu
wa wakalizi kawasola
wakulu na wakalizi na
kukimbilila kuna ulunhu.
Wanhu viwamone mkulu
ayo hamoja na wakalizi,
waleka kumtowa Paulo.
33 Mkulu wa wakalizi kachola
mbaka kwa Paulo, kamgoga
na kulagiza yagodekigwe
minyololo mibili. Abaho
kauza, "Munhu gani ino, na
katenda choni?" 34 Wanhu
wayagwe wabwahanhuka
vino, na wayagwe wabwa-
hanhuka vino. Kukala na
mwazanyo mbaka mkulu wa
wakalizi hadahile kujuwa
kija kilawilile, avo kawalag-
iza wanhu zake wamsole
Paulo mbaka kuing'hambi.
35 Paulo viyavikile mna iki-
daluko, wakalizi wampapa
mbuli ya ndwagi za wanhu.
36 Wanhu wose wamwizila
kuno wokemelela, "Mkome!"

Paulo koigombela

37 Wakalizi viwakalile
womgala mwiing'hambi,
Paulo kamulongela mkulu
wa wakalizi, "Chonde,
nodaha kukulongela mbuli?"

Mkulu ayo wa wakalizi
kamuuza, "Kumbe kodaha
kulonga Kigiliki! 38 Kumbe

gweye huli mwenekae wa Misili, ija juzi juzi yawading'hule wanhu na kuwalongoza wanhu wehile gana malongo mane mbaka kuluwala!"
39 Paulo kamwidika, "Niye na Muyahudi, nileleke Taliso mwiisi ya Kilikia, mwenekae wa buga dijuwike ng'hani. Chonde ndeke nonge na wanhu."
40 Mkulu wa wakalizi kamtogolela, avo Paulo kema mkidaluko kawenulila makono wanhu wanyamale. Wanhu viwanyamale kalonga nao kwa Kiebulania.

22

1 "Ndugu zangu Wayahudi, nhegelezeni sambi vinigombela kumwenu!"
2 Viwamuhulike kolonga Kiebulania, wanyamala tuluu na Paulo kagendelela kulonga,
3 "Niye na Muyahudi, nivumbukila Taliso mwiisi ya Kilikia. Lakini ng'hulila bahano Yelusalemu kamba mwanahina wa Gamalieli. Nibokela mafundizo kwa kugangamala mna gamalagizo ga wahenga zetu na niilava mwenyego kwa moyo wose kwa Mulungu kamba mose muli hano."
4 Niwadunhunza mbaka kuwakoma wanhu waikweleleze nzila ino. Niwagoga wambigalo na watwanzi na kuwagodeka mkifungo.
5 Mulava nhosa mkulu na wanhu wose wamkitala wodaha kulonga kamba nolonga ukweli. Nibokela baluwa kulawa kwa ndugu Wayahudi ako Damesiki, avo nyhola kuwagoga wanhu awo na kuwagala Yelusalemu kuno wagodekigwa minyololo muladi watagusigwe.

Paulo kosimulila viyagaluke
Sang'h 9:1-19; 26:12-18

6 "Vinikalile nogenda na kuvika behi ya Damesiki, yopata saa sita imisi, bahaja mulenge kulawa kuulanga unimwemwesela mhande zose.
7 Nigwa hasi mhulika sauti yonongela, 'Sauli, Sauli! Habali kondununza?'
8 Niuza, 'Mndewa, gweye kwa nani?' Kanongela, 'Niye na Yesu wa Nazaleti. Niye iyo yuunidununza.'
9 Wanhu wakalile hamoja na niye wawona umulenge, lakini hawaihulike sauti ya ayo yalongile na niye.
10 Nimuuza, 'Mndewa nhende choni?' Mndewa kanongela, 'Lamuka uchole Damesiki, ako kolongeligwa kila kinhu kinilonda utende.'
11 Ng'hala silola mbuli ya uja umulenge mkali, avo waja wayangu wanigoga mkono na kunilongoza Damesiki.
12 "Mna dibuga dijo kukala munhu yakemigwe Anania, munhu yomdumba Mulungu, yagagogile Malagizo ga Musa na kakala kotogoligwa ng'hani na Wayahudi wose wakalile kuko.
13 Keza kumwangu, kema behi yangu, kalonga, 'Ndugu Sauli lola kabili!' Bahaja ndola kabili na kumulola.
14 Anania kalonga,

‘Mulungu wa wahenga zetu kakusagula ujuwe goyolonda, na kumona Msang'hanaji wake Yanogile na kumuhulika kolonga kwa mulomo wake. 15 Kwavija kuvona na komulongela kila munhu kiwone na kuhulika. 16 Na sambi kobeta choni? Inuka na ubatizigwe na nzambi zako zigeligwe kumgongo kwa kumpula heyo.’

Paulo kokemigwa kuwapetela wanhu haweli Wayahudi

17 “Nibwela Yelusalemu na vinikalile nompula Mulungu Mng'anda ya Mulungu, Mulungu kandagusila kinhu, 18 Nimona Mndewa, kanongela, ‘Lopola usegele Yelusalemu, kwavija wanhu weli hano hondawatogole gondaulonge mbuli ya niye.’ 19 Nimwidika, ‘Mndewa, wao wojuwa goya kamba ningila mzing'anda za kumpula Mulungu, niwagoga na kuwatowa wanhu wakutogole gweye. 20 Na munhu wako Sitefano viyakomigwe, niye ng'hala baho nolola viyokomigwa na kukaliza viwalo va wanhu wakalile womkoma.’ 21 Mndewa kanongela, ‘Genda, kwavija nokugala kutali kwa wanhu haweli Wayahudi.’ ”

22 Wanhu wamtegeleza Paulo mbaka viyalongile vino, lakini wasonga kuguta nyangi, “Msegezeni! Mkomeni! Holondigwa yawe mgima!” 23 Wagendelela kuguta nyangi kuno wopunga viwalo vao, wagevuzika na kupigisa timbwisi uchanha. 24 Mkulu wa wakalizi kawalagiza wanhu zake wamgale Paulo kuing'hambi, kawalongela wamtowe mbalati muladi wajuwe habali Wayahudi woguta nyangi kamba avo mbuli yake. 25 Lakini viwamgodeke na kulonda kumtowa mbalati, Paulo kamulongela mkulu yemile aho, “Vino malagizo gotogola kumtowa mwenekae wa Lumi ing'hali hainajuwika mbuli gani ihile iyaitendile?”

26 Mkulu ayo viyahulike vivo kachola kwa mkulu wa wakalizi kamuuza, “Kolonda kutenda choni? Munhu ayo mwenekae wa Lumi!”

27 Avo mkulu wa wakalizi kamcholela Paulo kamuuza, “Nongele, gweye kwa mwenekae wa Lumi?”

Paulo kamwidika, “Ona.”

28 Mkulu wa wakalizi kamulongela, “Niye niwa mwenekae wa Lumi kwa kulipa sente nyingi.”

Lakini Paulo kamwidika, “Niye na mwenekae wa Lumi kwa kuleligwa,”

29 Bahaja wanhu walondile kumsola Paulo walawanya. Na ayo mkulu wa wakalizi kadumba ng'hani viyajuwile Paulo kakala mwenekae wa Lumi na kuno kamgodeka nzabi.

Paulo kamkitala cha Wayahudi

30 Mkulu wa wakalizi kalonda kujuwa habali Wayahudi wamtagusa Paulo.

Avo imitondo yake kamfungula Paulo iminyololo na kuwalagiza wakulu wa walava nhosa na wanhu wose wa mkitala waiting'hane. Abaho kamsola Paulo na kumwika haulongozi wao.

23

1 Paulo kawalola bunhuu wanhu wa mkitala, kalonga, "Waizilaeli wayangu! Mbaka lelo nosang'hana goyolonda Mulungu kwa moyo uleka kunitagusa kamba nibananga." 2 Baho Anania Mulava nhosa mkulu kawalagiza waja wakalile behi na Paulo wamtowe kofi mumulomo. 3 Paulo kamulongela, "Mulungu kokutowa kofi gweye mwenyego uigalile na kando dibakigwe uzelu! Kwima baho muladi unitaguse kwa Malagizo, kuno gweye mwenyego kobena Malagizo kwa kulagiza nhoweke!"

4 Wanhu wemile behi na Paulo wamulongela, "Gweye komuliga mulava nhosa mkulu wa Mulungu!"

5 Paulo kedika, "Waizilaeli wayangu, sijuwile bule kamba kakala mulava nhosa mkulu. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, 'Sekeumulonge vihile mulangulizi wa wanhu zako.' "

6 Paulo viyone bumbila diyagwe wakala Masadukayo na wayagwe wakala Mafalisayo, kakemelela mkitala, "Waizilaeli wayangu! Niye na Mfalisayo, mwanage Mfalisayo. Niye ngaligwa hano mkitala kwavija notogola kamba wanhu wafile wozilibuka!"

7 Bahaja viyalongile avo, Mafalisayo na Masadukayo wasonga kuihasanya, na bumbila diigola. 8 Kwavija Masadukayo wolonga kuduhu kuzilibuka kwa wafile na kuduhu wasenga wa kuulanga hebu loho, lakini Mafalisayo wogatogola gose madatu. 9 Wakemelela ng'hani, wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wa kibumbila cha Mafalisayo wenuka walonga kwa nguvu, "Hatuona kiyabanange munhu ino! Yodahika loho hebu msenga wa kuulanga kalonga nayo kweli!"

10 Bwato dikala kulu mbaka mkulu wa wakalizi kengila bwembwe kamba Paulo yahakanhigwe vihande vihande. Avo kawalagiza wakalizi zake wahumuluke kuna dibumbila, wamsegeze Paulo wamgale kuna ing'hambi.

11 Kilo acho Mndewa kema behi ya Paulo, kamulongela, "Sekeudumbe! Kamba viuwalongele mbuli zangu hano Yelusalemu, vivija kolondeka utende vivo kudibuga da Lumi."

Wayahudi wolonda kumkoma Paulo

12 Imitondo yake wayahudi wayagwe waiting'hana hamoja na kutenda ubala. Waiduila honda waje hebu kung'wa mazi mbaka vonda wamkome Paulo. 13 Wanhu waitogolele kutenda avo wakala wanhu kubanza

malongo mane. 14 Abaho wachola kwa wakulu wa walava nhosa na wavele, walonga, “Tuiduila hamoja kamba hatuja kinhu mbaka vonda tumkome Paulo. 15 Avo, gweye na wanhu wa mkitala galeni usenga kwa mkulu wa wakalizi yamgale Paulo kumwetu, kuno moitenda molonda kujuwa goya mbuli zake. Na tweye toitanda kumkoma yang'hali hanavika hano.”

16 Lakini mwana wa lumbu jake Paulo kahulika kiseto chao, avo kachola kuna ing'hambi kamulongela Paulo. 17 Abaho Paulo kamkema mkulu imoja wa wakalizi, kamulongela, “Mgale mbwanga ino kwa mkulu wa wakalizi, kana mbuli ya kumulongela.” 18 Mkulu ayo kamsola, kamulongoza mbaka kwa mkulu wa wakalizi, kamulongela, “Ayo Paulo yagodekigwe, kang'hema na kunipula nimgale mbwanga ino kumwako, kwavija kana mbuli kolonda kukulongela.”

19 Mkulu wa wakalizi kamgoga mkono, kamgala hamgwazo waiyeka, kamuuza, “Kolonda kunongela choni?”

20 Kamulongela, “Wakulu wa Wayahudi wailumba mayo wakupule wamsole Paulo kuna ikitala, kuno woitenda wanhu wa mkitala wolonda kujuwa goya mbuli zake. 21 Lakini sekeuwatogolele, kwavija kuna wanhu kubanza malongo mane awo waifisa wombeta. Waiduila hawaja kinhu hebu kung'wa mbaka vonda wamkome. Wao sambi waitanda kutenda avo na wobetela vonda ulonge.”

22 Mkulu wa wakalizi kalonga, “Sekeumulongele munhu yoyose kamba kunongela mbuli ino.” Abaho kamuleka imbwanga yachole.

Paulo kogaligwa kwa mkulu wa isi ya Yudea

23 Abaho mkulu wa wakalizi kawakema wakulu zake wabili, kawalongela, “Watandeni wakalizi magana mabili wachole Kaisalia, hamoja na wakwela falasi malongo saba na wakalizi magana mabili wa migoha, na muitande kusegela saa ndatu lelo ikilo. 24 Mtandeni falasi wa Paulo, na mumvikize mgima kwa Felikisi mtawala wa Kilumi wa isi ya Yudea.” 25 Abaho mkulu wa wakalizi kandika baluwa ilonga vino,

26 Go mkulu, zihoze,
“Niye Kilaudio Lusia, nokwandikila gweye, mkulu Felikisi. 27 Wayahudi wamgoga munhu ino na walonda kumkoma, lakini vimbonile kakala mwenekae wa Lumi, avo nhyola na wakalizi zangu kumuhonya. 28 Nilonda kujuwa kilamuso cha kumtagusila, avo nimgala mkitala chao. 29 Lakini nyona kuduhu mbuli yoyose iyatendile kumtenda yafe hebu kugodekigwa mkifungo. Nhaguso yao kumwake ikala mbuli ya Malagizo

gao wenyego. 30 Na vinongeligwe kuna kiseto cha kumkoma, ndopola kumgala kumwako. Niwalongela wanhu wamtaguse wagale vitala vao kumwako."
31 Avo wakalizi wao wamsola Paulo kamba viwalagizigwe. Wamgala ikilo acho mbaka Antipatili. 32 Imitondo yake wakalizi wa magulu wabwela kuna ing'hambi, wawaleka waja wakalizi wa falasi wagendelele na mwanza hamoja na Paulo. 33 Viwavikile Kaisalia wamgwaa ija ibaluwa mkulu wa isi ayo na kumwika Paulo mmakono gake. 34 Mkulu ayo viyaisomile ibaluwa kamuuza Paulo kalawa isi gani. Viyajuwile kalawa isi ya Kilikia, 35 kamulongela, "Nokutegeleza kipindi wanhu wakutaguse wahavika." Abaho kalagiza Paulo yekigwe muukalizi, mng'anda ya Helode imkulu wa isi.

24

Paulo kamkitala kwa Felikisi

1 Vizibitile siku tano, Anania mulava nhosa mkulu hamoja na wavele na munhu yagajuwile malagizo yakemigwe Telutulo, wachola kwa Felikisi wamulongela vitala vao mbuli ya Paulo. 2 Abaho Paulo kakemigwa, na Telutulo kasonga kulava kitala chake vino,

"Go mkulu Felikisi! Ulangulizi wako unogile ugala tindiwalo kwa kipindi kitali, na mgaluko mkulu wotendigwa mbuli ya isi yetu. 3 Tweye tubokela mbuli ino kwa deng'ho na siku zose tolonga utogoligwe. 4 Silonda ng'hani kwagiza kipindi chako, lakini nokupula uwe muhole na utegeleze goya gonilonga. 5 Tona kamba munhu ino mng'hobo ng'hani, kogala ndwagi kwa Wayahudi mwiisi yose na iyo mkulu wa kibumbila cha Wanazaleti. 6 Vivija kalonda kuigela dikwe Ng'anda ya Mulungu, na tweye tumgoga. Tulonda kumtagusa kwa malagizo getu. 7 Lakini Lusia, mkulu wa wakalizi keza, kamsola kwa nguvu mmakono getu. 8 Na gweye wahamuuza munhu ino, kodaha kujuwa kulawa kumwake mbuli zose zitumtagusila. 9 Wayahudi nao watogola kiyalongile Telutulo."

Paulo koigombela haulongozi wa mkulu wa isi ya Yudea Felikisi

10 Mkulu ayo kamwinulila Paulo mkono muladi yalonge, na Paulo kalonga, "Nodeng'helela kuigombela haulongozi wako kwavija nojuwa miyaka heleketwa gweye kwa msemi wa isi ino. 11 Gweye mwenyego kujuwa kamba zibita siku longo na mbili ziiyeka toka nyhole Yelusalemu kumtambikila Mulungu. 12 Wayahudi hawambonile ngombe na munhu Mng'anda ya Mulungu hebu wambone

nowading'hula wanhu, siyo mng'anda ya kumpula Mulungu hebu hanhu hohose kudibuga. 13 Nao hawadaha kukulagusila kitala kiwanigalile hano. 14 Lakini niye notogola nomgwaa ukulu Mulungu wa wahenga zetu na kuikweleleza nzila ayo iwoikema ya uvizi. Lakini vivija noitogola kila mbuli yandikigwe mna Gamalagizo ga Musa na vitabu va watula ndagu wa Mulungu. 15 Niye nomtamanila Mulungu kamba vija viwomtamanila hewo, kamba wanhu wose wanogile na wehile wozilibuka kwa wafile. 16 Avo siku zose niiyoha ng'hani sambi niwe na moyo unitagusa kamba nibananga mgameso ga Mulungu na mgameso ga wanhu."

17 "Viibitile miyaka mingi mbwela Yelusalemu muladi kuwagwaa sente wayangu na kumulavila Mulungu nhosa. 18 Ving'halile notenda avo wanyona Mng'anda ya Mulungu, ving'homeleze kihendo cha kuisunha. Kukala kuduhu lunhu hebu ndwagi yoyose. 19 Lakini Wayahudi wayagwe walawile mwiisi ya Asiya wakala baho, awo wao walondeke kwiza hano haulongozi wako na kulava kitala chao kamba wana mbuli yoyose kumwangu. 20 Hebu leka wanhu wano weli hano walonge, mbuli gani ihile iwaiyonile kumwangu vinimile mkitala, 21 lakini mbuli zino ziiyeka zinongile vinimile haulongozi wao kamba, 'Lelo niye ngogigwa mbuli ya kutogola kamba wanhu wafile wozilibuka.' "

22 Abaho Felikisi yakalile yaijuwile goya mbuli ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kawalongela wanhu wanyamale, kalonga, "Vondayeze Lusia, mkulu wa wakalizi, nolava nhaguso ya mbuli ayo." 23 Kamulagiza mkulu wa wakalizi yamkalize Paulo, lakini sekeyamkalize ng'hani na yawatogolele mbwiga zake wamgwee kiyolonda.

Paulo kahaulongozi wa mkulu wa isi ya Yudea Felikisi na Dulusila

24 Vizibitile siku ndodo Felikisi keza hamoja na mwehe wake Dulusila, yakalile Muyahudi. Kalagiza Paulo yagaligwe, kamtegeleza viyalongile mbuli ya kumtogola Yesu Kilisito. 25 Lakini Paulo viyakalile kolonga mbuli ya kutenda ganogile na kuigomesa mwenyego na mbuli ya Siku ya Mulungu kuwatagusa wanhu, Felikisi kadumba ng'hani kalonga, "Sambi kodaha kuchola, nokukema kabili nahapata nyafasi." 26 Mna ikipindi acho kakala yotamanila Paulo yahamgwelele sente, lekaavo kakala yogendelela kumkema na kulonga nayo.

27 Viibitile miyaka mibili, Polikio Fesito kamuhala Felikisi nyafasi ya ukulu wa isi. Felikisi kalonda nhogolwa kwa Wayahudi avo kamuleka Paulo mkifungo.

25

Paulo kochola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi

1 Siku ndatu kumwande
Fesito viyavikile mwiisi ayo,
kasegela Kaisalia kachola
Yelusalemu, 2 wakulu wa
walava nhosa na wakulu
wa Wayahudi viwagalile
kitala chao mbuli ya
Paulo. Wampula Fesito,
3 yawatendele vinogile
yamgale Paulo Yelusalemu,
kwavija wakala kiseto
mnzila wamkome. 4 Fesito
kawedika, "Paulo kamki-
fungo ako Kaisalia, naniye
nobwela kuko sambi baha.
5 Walekeni wakulu zenu
wachole na niye Kaisalia
wakamtaguse kamba ka-
tenda gehile."

6 Fesito kakala hamoja
nao siku nane hebu longo
abaho kachola Kaisalia.
Imitondo yake kakala
mkigoda cha nhaguso mk-
itala, kalagiza Paulo ya-
galigwe mgati. 7 Paulo
viyavikile, Wayahudi walaw-
ile Yelusalemu wamzun-
guluka na kusonga kulava
vitala vikulu vikulu vi-
walemele kulava usindila.
8 Lakini Paulo kaigombela,
"Niye sitendile chochose
kihile kwa Malagizo ga
Wayahudi hebu kwa Ng'anda
ya Mulungu hebu kwa Mn-
dewa mkulu wa Lumi."

9 Lakini Fesito kalonda
nhogolwa kwa Wayahudi,
avo kamuuza Paulo, "Ko-
togola kuchola Yelusalemu
ukatagusigwe ako mgameso
gangu mbuli ya gano?"

10 Paulo kalonga, "Niye
nokwima hano mkitala cha
Mndewa mkulu wa Lumi,
hano baho nilondeka kuta-
gusigwa. Kamba viujuwile
siwatendile Wayahudi cho-
chose kihile. 11 Nahatenda
dihile dinilondeka nhaguso
ya kufa silema bule. Lakini
kamba kuduhu ukweli mvi-
tala viwagalile mbuli yangu,
kuduhu munhu yodaha
kunigala kumwao nochola
kumwande kwa Mndewa
mkulu wa Lumi."

12 Baho Fesito viyamam-
bukize kulonga na wanhu
zake wamkitala, kamu-
longela Paulo, "Kuchola
kumwande kwa Mndewa
mkulu wa Lumi, avo kochola
kwa Mndewa mkulu wa
Lumi!"

Paulo kahaulongozi wa Agilipa na Benike

13 Vizibitile siku nyingi
mndewa Agilipa na Benike
wavika Kaisalia mu-
ladi kumulamusa Fesito.
14 Viwakalile ako siku
nyingi, Fesito kamsimulila
mndewa mbuli za Paulo,
kalonga, "Hano hana munhu
yalekigwe mkifungo na
Felikisi. 15 Viny'holile
Yelusalemu, wakulu wa
walava nhosa na wavele
wa Wayahudi wagala kitala
kumwangu na kumhula
nimtaguse. 16 Lakini niye
niwedika siyo vivo vi-
watendaga Walumi ku-
mulava munhu yatagusigwe
yang'hali hana iting'hana
na wanhu walavile ki-
tala kihanga kwa kihanga
na kugoleligwa nyafasi
yaigombele mwenyego.
17 Viwezile hano, sikawile
bule, lakini imitondo yake

ng'hema mting'hano mkitala na kulagiza munhu ayo yagaligwe. 18 Wanhu wamtaguse viwemile hawalavile kitala chochose kihile kamba vinigesile nene. 19 Lakini wakala woibamilila mbuli ya dini yao wenyego na mbuli ya munhu yokemigwa Yesu, yakalile yafile, lakini Paulo kagendelela kulonga kakala mgima. 20 Sijuwile dakutenda vija nahapatile mbuli zino. Avo nimpula Paulo kamba yahadahile kuchola Yelusalemu na kutagusigwa kuko. 21 Lakini Paulo kachola kumwande, kalonda Mndewa mkulu wa Lumi yalamule mbuli yake na yekigwe muukalizi. Avo nilagiza yekigwe muukalizi mbaka vondanimgale kwa Mndewa mkulu wa Lumi."

22 Agilipa kamulongela Fesito, "Maza nahanogelwe ng'hani kamba nahamuhulika munhu ayo niye mwenyego."

Fesito kamwidika, "Komuhulika mayo."

23 Imitondo yake Agilipa na Benike wengila kwa deng'ho kudigati da kuiting'hana, wakulu wa wakalizi na wakulu wa ziisi. Fesito kalagiza Paulo yagaligwe mgati. 24 Fesito kalonga, "Mndewa Agilipa na wanhu wose muli hano hamoja na tweye, mumona munhu ino Wayahudi wose ako Yelusalemu na hano wagala vitala kumwangu. Walonga munhu ino yakomigwe. 25 Lakini niye siyonile mbuli yoyose ihile iyatendile mbaka yakomigwe. Kwavija heyo mwenyego kalonda kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, nigesa nimgale kuko. 26 Lakini niye nabule mbuli ya kumwandikila Mndewa mkulu wa Lumi mbuli ya munhu ino. Avo nimgala haulongozi wenu ng'haning'hani haulongozi wako, gweye Mndewa Agilipa muladi wahamala kumulolesa, mhate dakwandika mbuli yake. 27 Kwavija vinigesa yokuwa yosekeza nahamgala mfungwa bila kwandika kilamuso kiyatagusiligwe."

26

Paulo koigombela haulongozi wa Agilipa

1 Agilipa kamulongela Paulo, "Kodaha kuigombela." Baho Paulo kenula makono gake kalonga vino,

2 "Mndewa Agilipa! Niye noiyona nimweda, lelo kuigombela haulongozi wako mbuli zose ziwonitagusila Wayahudi. 3 Kwavija gweye kuvijuwa goya vihendo va Wayahudi na kuihasanya kwao. Nokupula ufunge umoyo unhegeleze."

4 "Wayahudi wose wajuwa ving'halile toka haudodo wangu. Wajuwa ving'halile mwiisi yangu na ako Yelusalemu. 5 Toka mwaka wanijuwa goya, na wao wahalonda wodaha kukulongela kamba ng'hala mkibumbila cha Mafalisayo womgwaa ukulu Mulungu

kubanza wose. 6 Lelo nokwima hano nitagusigwe mbuli ya kutamanila lagano diwagweleligwe wahenga zetu na Mulungu. 7 Dino ijo lagano ditamaniligwa koneka na makabila longo na mabili, kamba viwomsang'hanila goya Mulungu imisi na ikilo. Mbuli ya gago, go mkulu notagusigwa na Wayahudi! 8 Mweye mose muli hano, habali mokona vidala kutogola kamba Mulungu kowazilibula wanhu wafile?"

9 "Niye mwenyego nhenda kila mbuli kuwagoma wanhu waditogole twaga da Yesu wa Nazaleti. 10 Lekaavo nhendile vivo ako Yelusalemu. Nigweleligwa udahi na wakulu wa walava nhosa na kuwagodeka mkifungo wanhu wengi wamtogole Mulungu, na viwatagusigwe kufa na niye niilumba nao. 11 Miyanza mingi nyhola mzing'anda za kumpula Mulungu na niwananahiza wabele kutamanila kwao. Ng'hala niwehile ng'hani mbaka nyhola mmabuga ga kutali kuwadununza."

Paulo kolonga vija viyagaluke

Sang'h 9:1-19; 22:6-16

12 "Kwa mbuli ayo ving'halile nochola Damesiki kwa udahi wa wakulu wa walava nhosa. 13 Go mkulu, kipindi ving'halile mnzila, zuwa vidikalile mdindosi, nyona mulenge mkulu kubanza zuwa, womwemwesa kulawa kuulanga, unizunguluka niye na waja wayangu. 14 Tweye wose tulagala hasi na mhulika sauti yonongela kwa Kiebulania, 'Sauli, Sauli! Habali konidununza? Koilumiza mwenyego kamba ng'ombe yotowa mbalati ya mndewa wake.' 15 Niye nimuuza, 'Mndewa, gweye kwa nani?' Nayo Mndewa kanidika, 'Niye na Yesu, yuunidununza. 16 Lakini winuke wime kwa magulu gako. Nikulawilila muladi nikusagule uwe msang'hanaji wangu. Kowalagusila wanhu wayagwe lelo kunyona na gaja gonda nikulagusile. 17 Nokuhonya na wanhu wa Izilaeli na vivija nokuhonya na wanhu haweli Wayahudi ako konda nikugale. 18 Uwafumbule meso gao walawe mdiziza weze kudilenge na walawe mmakono ga Mwenembago wambwelele Mulungu, avo kubitila kutamanila kwao kumwangu nzambi zao zogeligwa kumgongo na wopata uhazi wao mna iwanhu wasaguligwe na Mulungu.' "

Paulo kolonga mbuli ya sang'hano yake

19 "Avo Mndewa Agilipa sikilemile bule kinhu acho cha kuulanga kiyandagusile Mulungu. 20 Niwapetela wanhu kusongela Damesiki na Yelusalemu na abaho isi yose ya Yudea na kwa wanhu haweli Wayahudi. Waleke nzambi zao na wambwelele Mulungu na watende gaja

golagusa waleka nzambi zao. 21 Kwa mbuli ayo lekaavo Wayahudi wangoga ving'halile mng'anda ya kumpula Mulungu, na walonda kung'homa. 22 Lakini Mulungu kanhaza mbaka lelo, na avo nima hano kuwalongela wanhu wose, wakulu kwa wadodo. Mbuli inonga iyo iija iwalongile watula ndagu wa Mulungu na Musa yolawilila. 23 Mbuli ya Kilisito Mkombola kalondeka yadununzike na yawe wa ichanduso kuzilibuka kwa wafile, muladi yawapetele Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi mulenge wa kukomboligwa."

24 Paulo viyakalile koigombela avo, Fesito kakemelela, "Gweye Paulo, kuna kibozi mbwelela! Kusoma kwako ng'hani kukwehula!"

25 Paulo kamwidika, "Go mkulu, sikwingililigwa bule, vinonga niye ukweli wiyeka. 26 Mndewa Agilipa! Kumwako nolonga bila kudumba kwavija mbuli zino zose kuzijuwa goya. Vinigesa mbuli zino kuzijuwa goya kwavija hazitendeke kinyelegezi. 27 Mndewa Agilipa, vino kowatogola watula ndagu wa Mulungu? Nojuwa kowatogola!"

28 Agilipa kamulongela Paulo, "Viugesa kwa kipindi kino kidodo kodaha kunhenda niwe mkilisito?"

29 Paulo kamwidika, "Kiwe kipindi kidodo hebu kitali nompula Mulungu gweye na mweye mose munhegeleza hano lelo muwe kamba vinili niye, lakini bila minyololo!"

30 Baho Mndewa Agilipa, na mkulu wa isi, Benike na waja wose wakalile hamoja nao, wenuka. 31 Viwakalile wosegela wailongela, "Munhu ino hatendile mbuli ya kumtenda yafe hebu yagodekigwe mkifungo." 32 Nayo Agilipa kamulongela Fesito, "Maza munhu ino halondile kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi yahafunguligwe."

27

Paulo kogaligwa Lumi

1 Viwaitogolele tuchole Italia, wawagela Paulo na wafungwa wayagwe mmakono ga Juliasi, mkulu wa kibumbila cha wakalizi wa Lumi, kikemigwe, "Kibumbila cha Mndewa wa Lumi." 2 Tukwela meli ilawile Adilamito, ikalile yochola mhwani ya isi ya Asiya na tusonga umwanza. Alisitaliko, mwenekae wa Makedonia kulawa Sesalonike kakala na tweye. 3 Imitondo yake tuvika Sidoni. Juliasi kamonela bazi Paulo na kamtogolela yachole kuwalola mbwiga zake, yagweleligwe kiyalondile. 4 Kulawa ako tugendelela na mwanza kwavija ubeho ukala wobuma kwiza kumwetu, avo tubitila kisiwa cha Kupulo kukalile kuduhu ubeho. 5 Abaho tuloka bahali ya Kilikia na Pamfulia, tuvika kudibuga da Mula mwiisi ya Lukia.

6 Baho mkulu ayo kayona meli ng'hulu yolawa Alekizandilia ikala yochola Italia, avo katukweza.

7 Tugendelela na mwanza mholemhole, na kwa siku nyingi kwa kugaya ng'hani tuvika mwiisi ya Nido. Ubeho ututenda seketuchole kutali ng'hani na mwambu uja, avo tubitila mwambu wa Kilete behi na Salimone ako ubeho haukalile mkulu bule. 8 Tubita mumgwazo mholemhole tuvika hanhu hokemigwa Bandali Inogile behi na buga da Lasea.

9 Aho tuhakala ng'hani, mbaka kipindi cha kufunga kuja kikala kibitile, kwavija kipindi acho kikala hakinogile bule kugenda kwa meli. Avo Paulo kawazuma, 10 "Wayangu, vinikona mwanza uno wokuwa na magayo mengi na kwagiza vinhu vingi vikwezigwe mwiimeli, vivija kwagiza ugima wetu." 11 Lakini mkulu wa wakalizi kanogelwa na kija kiyalongile mulosaji na mwene meli siyo gaja gayalongile Paulo. 12 Kwavija hanhu aho hakala hehile na kikala kipindi cha kihuhwe, wanhu wengi wanogelwa kugendelela na mwanza yahadahika wavike Foiniki. Foiniki ayo bandali ya Kilete ichola kusini kudihongela zuwa na kasikazini kudihongela zuwa, ako wahadahile kukala kipindi cha kihuhwe.

Beho kulu mbahali

13 Lubeho lunogile lwa kudihongela zuwa lusonga kubuma, na wao wagesa kamba wapata kiwalondile, avo wafungula nzabi, wasegeza meli yao wachola behi ya mhwani ya Kilete. 14 Lakini hakibitile kipindi kitali, ubeho mkulu ukemigwa "Ubeho wa kaskazini," usonga kubuma kulawa mkisiwa. 15 Ubeho uitowa ayo imeli, kwavija hatudahile kuugomesa tuileka isoligwe na beho. 16 Kisiwa kimoja kidodo kikemigwe Kauda kitutaza kidogo na uja uubeho, na vitubitile kusini yake tuhonyeka, hamoja tugazika ng'hani, tudaha kukihonya kija ikigalawa dodo cha meli ayo. 17 Wanhu wakikwega kigalawa mgati, abaho waizungulusila nzabi imeli na kuifunga kwa nguvu. Wadumba wahananahile mumgwazo wa bahali, mhwani ya Libiya, avo wahulumusa matanga na kuileka imeli isoligwe na beho. 18 Beho digendelela kubuma na imitondo yake wasonga kuyasa mizigo ili mwiimeli. 19 Siku da kadatu wasonga kwasa mgamazi vinhu viyagwe vili mwiimeli kwa makono gao wenyego. 20 Kwa kipindi cha siku nyingi hatudahile kujona zuwa hebu nhondo, beho digendelela ng'hani mbaka twagiza tamanilo da kuhona.

21 Viwakalile kipindi kitali bila kuja, Paulo kema haulongozi wao kawalongela, "Wayangu maza munhegeleze niye na kuleka kuchola Kilete, sambi gatu-

pate magayo gano gose na ubananzi uno. 22 Lakini sambi nowapula, ganga-maleni! Kuduhu imoja wenu yonda yafe, meli iiyeka iyo yonda ibanangike. 23 Kwavija kilo cha jana msenga wa kuulanga wa Mulungu kanizila. Mulungu inimsang'hanila na kumg-waa ukulu. 24 Msenga ayo wa kuulanga kanilongela, 'Paulo sekeudumbe! Kolon-deka wime haulongozi wa Mndewa mkulu wa Lumi. Kwa mbuli yako Mulungu kouhonya ugima wa wanhu wose weli muumwanza na gweye.' 25 Avo wayangu fungeni moyo! Kwavija nomtamanila Mulungu, galawilila kamba viyanon-gele. 26 Lakini tokwasigwa kuna ikisiwa kiyagwe."

27 Kilo cha longo na nne, twasigwa na ubeho kuna ibahali ya Meditelania, kilo kikulu walosaji was-inhukila wa behi na isi inyalile. 28 Wahumulusa hasi luzabi lufungigwe kinhu kizito kuzahila utali wa mazi, wapata utali wa mita malongo mane. Abaho watenda vivo kabili wapata malongo madatu. 29 Wadumba kamba imeli sekeichole kuna gamabwe avo wahumulusa nanga nne kukisogo cha imeli, wapula uche hima hima. 30 Abaho walosaji walonda kutoloka, wahumulusa iki-galawa kidodo mgamazi na waitenda wochola kwika nanga kuulongozi wa imeli. 31 Lakini Paulo kamulon-gela mkulu wa wakalizi na wakalizi, "Kamba walosaji wano hawasigala mumuno mwiimeli, sambimutamanile kuhonyeka." 32 Avo wakalizi wazikanha nzabi ziigogile ngalawa ndodo na kuileka ichole.

33 Usiku haunakucha, Paulo kawapula wanhu wose waje, "Kwa siku zose longo na nne mukala mun-yawanyawa, hamudile kinhu chochose. 34 Lelo nowapula chonde muje lujo muladi mu-pate nguvu ya kugendelela kuwa wagima. Kuduhu hata luvili lumoja londa lwage." 35 Paulo viyamam-bukize kulonga avo, kasola gate, kamgwaa nhogolwa Mulungu mgameso gao, kadibanzula kasonga kuja. 36 Kila munhu kasamhuka, kasola gate kaja. 37 Wanhu wose kwa wose tukalile mwiimeli tukala wanhu magana mabili na malongo saba na sita. 38 Viwegute wahunguza uzito wa meli, kwa kwasa uhule wa ngano mbahali.

Meli yobeneka

39 Viuchile, walosaji hawaijuwile bule isi ayo, ila wona msanga wa mh-wani, avo waitogolela kwima aho kamba ya-hadahika. 40 Wakanha zinanga wazileka mbahali, kipindi kikija wazifun-gula zinzabi zifungigwe muusukani, abaho wadinula digolole dili kuulongozi muladi digoge beho, wachole mhwani. 41 Lakini wavika

hanhu haziiting'hanile bahali mbili, na imeli yangama. Mwambu wa ulongozi wangama mumsenga bila kutigisika. Mwambu wa kukisogo wa imeli usonga kubeneka vihande mbuli ya mazi geli na ng'humbi.

42 Wakalizi walonda kuwakoma wafungwa wose kwa kudumba kamba wahakogelele mbaka mhwani na kutoloka. 43 Mkulu wa wakalizi kalonda kumuhonya Paulo, avo kawagomesa sekewatende avo. Ila kawalagiza wose wadahile kogelela wazumhe kulawa mwiimeli na wogelele mbaka mhwani. 44 Wayagwe wakweleleza kwa kugoga vihande va mbao hebu vihande va imeli ibeneke. Vivo tuhonyeke tweye wose na kuvika wagima mhwani.

28

Ako Malita

1 Vituvikile kuna imhwani kuno twawagima, tujuwa kamba kisiwa kija chokemigwa Malita. 2 Wenekae wa aho watunogela ng'hani. Mvula isonga kutowa na kukala na beho, avo wabwinha moto na kutugoneka. 3 Paulo kadondola ngodi kakala yozika muumoto, mbuli ya umoto awo mgendela hasi kalawa mzingodi kamuluma Paulo na kuizingiliza mumkono wake. 4 Wenekae wa aho viwamone mgendela hasi mumkono wa Paulo wailongela, “Vitukona munhu ino kokuwa mkomaji, hamoja kahonyeka kufa mbahali, nhaguso ya milungu haimulekile yagendelele kuwa ugima.” 5 Lakini Paulo kamwasila muumoto mgendela hasi ayo na hamulumize bule. 6 Wanhu waja wakala womulola kamba yahavimbile hebu yalagale hasi na kufa. Lakini viwabetele kwa kipindi kitali na kona haduhu kinhu kimulawilile, wagaluka na kulonga, “Heyo kakala mulungu!”

7 Behi na hanhu aho hakala na migunda ya mkulu wa ikisiwa yakemigwe Pubulio. Avo katugoneka, kwa kipindi cha siku ndatu tukala ukayake. 8 Tatake Pubulio kakala yawasile mulusazi kolumwa homa na kuhala. Paulo kachola kumulola, viyamambukize kumpula Mulungu, kamwikila makono gake, kamuhonya. 9 Viyamambukize kutenda avo, wanhu wayagwe wakalile watamu mkisiwa acho weza na wahonyigwa. 10 Wanhu watugwaa nhunza nyingi na kipindi vitusongile mwanza kabili, weka mwiimeli kila kinhu kitulondile.

Kulawa Malita kuchola Lumi

11 Viibitile miezi midatu tusonga kabili mwanza kwa meli ilawile Alekizandilia, ikemigwe, “Milungu Pacha.” Meli ayo ikala imile mkisiwa acho kwa kipindi chose cha kihuhwe. 12 Tuvika kudibuga da Silakusa, na tukala baho kwa siku ndatu. 13 Kulawa aho tugendelela na mwanza na tuvika mwiisi ya Legio. Imitondo yake

beho disonga kubuma kulawa kusini, vizibitile siku mbili tuvika kudibuga da Potioli. 14 Ako tuwavika wayetu wamtogole Yesu, wao watupula tukale nao siku saba. Abaho tuvika Lumi. 15 Waetu wamtogole Yesu ako Lumi viwatuhulike tuvika, wayagwe weza kutubokela Kudigulilo da Apio na wayagwe hanhu hokemigwa Ng'anda Ndatu za wageni. Paulo viyawaonile kamgwaa nhogolwa Mulungu.

Paulo kudibuga da Lumi

16 Vituvikile kudibuga da Lumi, Paulo katogoleligwa kukala yaiyeka hamoja na mkalizi imoja wa kumkaliza.

17 Vizibitile siku ndatu, Paulo kawakema hamoja walangulizi wa Kiyahudi wa hanhu aho. Viwaiting'hane kawalongela, "Waizilaeli wayangu, hamoja sitendile mbuli yoyose ihile kwa wanhu zetu hebu kwa vihendo vetu vitubokele kwa wahenga zetu, ngodekigwa ako Yelusalemu na ngeligwa mmakono ga Walumi. 18 Viwaniuzile na kona sitendile mbuli yoyose ihile ya kung'homela, walonda kunifungulila. 19 Lakini Wayahudi viwailemile mbuli ino, niye nyhola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, hamoja ng'hala nabule kitala chochose kwa wanhu zangu. 20 Lekaavo niwapula mwize nonge na mweye, niye nigodekigwa minyololo kamba vino, kwavija notogola Mkombola iwakalile wombeta wanhu wa Izilaeli keza."

21 Wao wamulongela, "Tweye hatubokele baluwa yoyose kulawa Yudea mbuli yako wala kuduhu munhu yoyose yezile hano na kulonga mbuli zako hebu yalonge chochose kihile kumwako. 22 Lakini yokuwa vinoga tukuhulike mwenyego ulonge magesa gako, kwavija tweye tojuwa kamba kila hanhu wanhu wokilema kibumbila kino."

23 Avo wapanga kuiting'hana, na wanhu wengi wavika kuyakalile. Toka imitondo mbaka ichungulo Paulo kawasimulila na kuwafambulila mbuli za Undewa wa Mulungu kageza kuwatenda wamtogole Yesu kwa kusoma Malagizo ga Musa na maandiko ga watula ndagu wa Mulungu. 24 Wanhu wayagwe wazitogola mbuli zake, ila wayagwe hawamtogole bule. 25 Viwalekile kuilumba wenyego, wasegela, Paulo viyamalile kulonga mbuli ino, "Loho Yang'alile kalonga goya kwa wahenga zenu kubitila mtula ndagu wa Mulungu Isaya! 26 Kalonga,

'Genda ukawalongele wanhu wano,
kuhulika mohulika, lakini hondamujuwe bule,
kulola mololа, lakini hondamone,
27 Kwavija mizoyo ya wanhu wano midala,
wasita magwiti gao,
wafing'hiliza meso gao.
Maza wadahile kulola kwa meso gao,

na kuhulika kwa magwiti gao,
na kujuwa kwa mizoyo yao,
wahanibwelele niye,
na niye nahawahonyile.' "
28 Paulo kamambukiza kulonga, "Avo mujuwe kamba usenga wa Mulungu kuwakombola wanhu, ugaligwa kwa wanhu haweli Wayahudi na wao wohulika.
29 Paulo viyamambukize kulonga avo, Wayahudi wachola mzikae zao kuno woibamilila."
30 Kwa kipindi cha miyaka mibili Paulo kakala mng'anda iyapangile, mumo kawagoneka wanhu wose wezile kumulamusa.
31 Kawapetela wanhu mbuli za Undewa wa Mulungu na kuwafundiza mbuli za Mndewa Yesu Kilisito, kalonga kwa kugangamala na kubwihila.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Lumi Ulongozi

Kitabu cha Walumi chogesigwa chandikigwa na mtumigwa Paulo hagati ya mwaka wa 54 na 58 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Kipindi acho Paulo kakala hanatembelela Lumi avo kaigala baluwa ino kuwalagiza wanhu wamtogole Yesu ako Lumi, wose Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi. Baluwa ino kayandikila kudibuga da Kolinto kuyakalile kipindi acho. Paulo kandika baluwa ino muladi wanhu wa isi zose wamtogole na kumtegeleza Yesu Kilisito (Sula ya 16:26).

Kitabu cha Walumi acho kitabu muhimu kwa wanhu wamtogole Yesu kila hanhu kila kipindi mbuli ya vija viyalongile Paulo, ukombozi ulinao kubitila Yesu Kilisito. Vivija Paulo kalumbiliza Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito na lagano da umwaka. Wanhu wengi woifunza mbuli woibamilila kuwa mbuli ng'hulu mna ikitabu iyo ya sula ya 1:16 ilonga, “Siyonela kinyala bule Mbuli Inogile, kwavija ina udahi wa Mulungu wakumkombola munhu yoyose yotogola, tanhu kwa Wayahudi, abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.” Mwambu wa ichanduso wa kitabu cha Lumi (Sula ya 1-12) ni mbuli za mgati ng'hani za Seoloji na mwambu uyagwe (Sula ya 13-15) una mafundizo mengi ga kusang'hana kwa ugima wa wanhu wamtogole Yesu.

Mbuli zili mkitabu

- Miyanza mingi Paulo kosonga kwandika baluwa zake kwa kuitambula mwenyego na kolonga nani yandike (Sula ya 1:1-15).
- Abaho kokwandika mbuli ya wanhu viweli na ukombozi viudahika kubitila Yesu Kilisito (Sula ya 1:16-11:36).
- Abaho Paulo kolava mafundizo gayagwe mbuli vija wanhu wamtogole Yesu viwokala (Sula ya 12:1-15:13).
- Komambukiza ikitabu kwa kulava ndamuso kwa wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila ako Lumi (Sula ya 16).

1 Niye Paulo, na mtumwa wa Yesu Kilisito na mtumigwa, nisaguligwe na ng'hemigwe na Mulungu niwapetele wanhu Mbuli yake Inogile.

2 Mbuli Inogile ilongigwe na Mulungu toka mwaka kubitila watula ndagu zake, kamba viyandikigwe mna Maandiko Gang'alile. 3 Mbuli ino Inogile yomulonga Mwana wa Mulungu, Mndewa wetu Yesu Kilisito. Heyo kawa munhu kwa kuvumbuka mulukolo lwa Daudi. 4 Kwa nzila ya Loho Yang'alile, kalagusigwa kwa udahi mkulu kuwa Mwana wa Mulungu kwa kuzilibuligwa kwa wafile nayo yuyo

Yesu Kilisito Mndewa wetu.
5 Kubitila heyo na kwa mbuli
ya twaga jake tubokela
ng'hekewa na tuwa watu-
migwa, tuwalongoze wanhu
wa isi zose wategeleze kwav-
ija womtamanila. 6 Vivija
mweye mwa mna iwanhu
wasaguligwe kuwa wanhu
wa Yesu Kilisito.

7 Avo nowandikila mweye
mose mukala ako Lumi,
mweye munogeligwe na Mu-
lungu na kawasagula muwe
wanhu zake wang'alile.

Ng'hekewa na tindiwalo
kulawa kwa Mulungu
Tataetu na Mndewa Yesu
Kilisito vikale na mweye
mose.

Kumgwaa nhogolwa Mulungu

8 Tanhu, nomgwaa
nhogolwa Mulungu wangu
kubitila Yesu Kilisito mbuli
ya mweye mose, kwav-
ija kumtamanila kwenu
Mulungu kuhulikigwa na
wanhu wose wa mwiisi.
9 Mulungu inimsang'hanila
kwa moyo wangu wose, kwa
kuwapetela wanhu Mbuli
Inogile ya Mwanage, ayo
yolola kuwa nowakumbuka
mweye, 10 miyanza mingi
nahampula Mulungu. Nom-
pula Mulungu yahalonda,
yatende idahike niwa-
tembelele mweye sambi.
11 Nosulukila ng'hani ni-
wone, muladi niwatende
mumwede kiloho na niwa-
gangamize. 12 Niye ng'hala
nifambula vino, wose mw-
eye na niye tuigangamize,
tamanilo jangu kwa Mu-
lungu dowagangamiza mw-
eye na tamanilo jenu kwa
Mulungu donigangamiza
niye.

13 Ndugu zangu nolonda
mujuwe, miyanza mingi
nilonda kuwatembelela,
lakini mhotigwa kutenda
avo mbaka sambi. Nilonda
kumwenu mweye wanhu
wamtogole Mulungu kamba
vija viwatogole wanhu
wayagwe haweli Wayahudi.
14 Nina ng'honde ya
kuwapetela wanhu wose,
Wagiliki na haweli Wag-
iliki, wabala na wabozi.
15 Lekaavo nosulukila
ng'hani vivija niwapetele
Mbuli Inogile mweye mukala
ako Lumi.

Udahi wa Mbuli Inogile

16 Siyonela kinyala bule
Mbuli Inogile, kwavija
ina udahi wa Mulungu
wakumkombola munhu
yoyose yotogola, tanhu
kwa Wayahudi, abaho kwa
wanhu haweli Wayahudi.
17 Kwavija Mbuli Inogile
yogubula vija Mulungu
viyowatenda wanhu wanoge
mgameso gake. Mbuli ino
yotendeka kwa kutamanila,
kusongela haichanduso
mbaka kuuhelelo. Kamba
Maandiko Gang'alile viga-
longa, “Munhu yatendigwe
kanoga na Mulungu, kokuwa
mgima kwa kumtamanila.”

Kwiha kwa wanhu

18 Mulungu kaigubula
ng'hasiliki yake kulawa kuu-
langa mbuli ya gehile gose na
nzambi za wanhu, awo kwa

gaja gehile gowosang'hana woukimila ukweli sekeujuwike. 19 Avo gose gotenda Mulungu yajuwike kumwao gagubuligwa, kwavija Mulungu mwenyego kawagubulila. 20 Toka Mulungu yaumbe isi, udahi wake wa mazuwa gose na vija viyali, hamoja havoneka kwa meso, lakini vojuwika kwa kulola vinhu viyaumbile Mulungu. Avo wanhu hawadaha bule kuigombela! 21 Wamjuwa Mulungu, lakini hawamgwaa ukulu, hebu kumgwaa nhogolwa, magesa gao gamema ubozi, mizoyo yao imema ziza. 22 Wenyego woitapa wabala kumbe wabozi. 23 Woleka kumgwaa ukulu Mulungu yeli mgima siku zose, wovigwaa ukulu vinyago, viigalile na wanhu wofa na ndege na wanyama na wang'onyo wotambala.

24 Avo Mulungu kawaleka wasulukile gehile mmizoyo yao, na woitendela vinhu vigela kinyala mzing'huli zao. 25 Wougalusa ukweli wa Mulungu kwa uvizi, wovitambikila na kuvisang'hanila vija viyaumbile Mulungu na womuleka ija Yaumbile, heyo yolondeka kutogoligwa siku zose. Ona!

26 Kwavija wotenda vino, Mulungu kawaleka wawinze mbuli zigela kinyala mbaka watwanzi waleka kuwasa na wambigalo na woilonda wao kwa wao. 27 Wambigalo vivija woleka kuwasa na watwanzi, woilonda wao kwa wao. Wambigalo kwa wambigalo woitendela mbuli zigela kinyala, avo waigalila wenyego nhaguso ilondeka kwa gaja gowosang'hana.

28 Kwavija wanhu awo walema kumjuwa Mulungu kwa nzewele zao, Mulungu nayo kawaleka wakweleleze nzewele zao zihile, nao wasang'hana mbuli zigomesigwe kusang'hanwa. 29 Wanhu wano wamema gose gehile, kwiha na umelo na wogevuza wayagwe. Wamema migongo na ukomaji na ndwagi na uvizi na magesa gehile. Wolonga wayao, 30 woivizila, womwihila Mulungu, wanhu weli na nyodo, wasede wanhu weli na magoda, wanhu wogesa nzila ziyagwe za kutenda gehile. Hawawategeleza tatazao na mamazao, 31 waduhu nzewele, hawatenda ziwalongile, hawawanogela wanhu na waduhu bazi kwa wanhu wayagwe. 32 Wajuwa malagizo ganogile ga Mulungu golonga wanhu wotenda mbuli azo wolondeka wafe. Hawahelele kutenda mbuli azo ziiyeka lakini vivija wowagwaa pala ukulu wanhu wotenda mbuli zizo.

2

Nhaguso ya Mulungu

1 Avo gweye mbwigangu, kamba kowatagusa wayagwe kuwa wabananga, hudaha ng'o kuigombela, hata wahawa nani. Kwavija wahawatagusa wayagwe kuno na gweye kotenda

mbuli zizija ziwotenda wao, baho koitagusa mwenyego. 2 Tweye tojuwa kuwa nhaguso ya Mulungu kwa wanhu wotenda mbuli kamba azo ya kweli. 3 Lakini gweye mbwigangu uwatagusa waja wotenda mbuli kamba azo kuno gweye mwenyego kotenda vivo! Vino gweye kogesa kodaha kuhonyeka na nhaguso ya Mulungu? 4 Hebu kowehula uhole wake mkulu na viyoleka kulopola kuwatagusa wanhu na kufunga umoyo kwake. Hujuwa bule uhole wa Mulungu wokulongoza uleke nzambi na umbwelela Mulungu? 5 Lakini kuna moyo mdala na kolema kumbwelela Mulungu, avo koikila nhaguso ng'hulu mna isiku ija ya ng'hasiliki za Mulungu na nhaguso yake inogile vondaigubuligwe. 6 Kwavija Mulungu komulipa kila munhu kamba vija viyatendile. 7 Wanhu wayagwe wogendelela kutenda ganogile kuno wolonda ukulu kwa Mulungu na kutogoligwa na Mulungu na kuleka kufa. Wanhu awo Mulungu kowagwaa ugima wa mazuwa gose. 8 Wanhu wayagwe wana gahigahi na woulema ukweli, muladi wakweleleze gehile, wanhu awo Mulungu kowatagusa ng'hani kwa ng'hasiliki yake. 9 Madununzo na usungu gowapata wanhu wose wotenda gehile, tanhu kwa Wayahudi abaho kwa wanhu haweli Wayahudi. 10 Lakini Mulungu kowagwaa ukulu, kutogoligwa na tindiwalo wanhu wose wotenda ganogile, tanhu Wayahudi abaho wanhu haweli Wayahudi. 11 Kwavija Mulungu hambagula munhu yoyose.

12 Wanhu wotenda nzambi kuno waduhu Malagizo ga Musa, wopotela bila Malagizo. Wanhu wotenda nzambi kuno wagajuwa Malagizo ga Musa, wotagusigwa kwa Malagizo. 13 Kwavija siyo waja wogahulika Malagizo ga Musa, wao wanogile mgameso ga Mulungu, lakini waja wotenda vigalonda Malagizo, wao wonda watendigwe wanoge mgameso ga Mulungu. 14 Wanhu haweli Wayahudi waduhu Malagizo ga Musa, lakini wahagesa kusang'hana vigalonda Malagizo, wao wenyego wanago malagizo hata kamba waduhu Malagizo ga Musa. 15 Mbuli zao zootenda zolagusa kuwa zilagizigwe na Malagizo zandikigwa mmizoyo yao. Mizoyo yao yolagusa kuwa uno awo ukweli, kwavija magesa gao kipindi kiyagwe gowatagusa na kipindi kiyagwe gowagombela. 16 Gano golawilila mna isiku ayo Mulungu vonda yagataguse magesa ga kinyelegezi ga wanhu, kubitila Yesu Kilisito, kamba viilonga Mbuli Inogile iniwapetela.

Wayahudi na Malagizo ga Musa

17 Kamba gweye koikema Muyahudi, kogatamanila Malagizo ga Musa na koigodela kuwa munhu wa Mulungu, 18 kamba gweye kujuwa viyolonda Mulungu utende kwavija Malagizo gakufunza kusagula ganogile, 19 kamba gweye kujuwa goya kuwa kwa mulongozaji wa wasuwameso, na kwa mulenge kwa wanhu weli mdiziza, 20 kamba gweye kwa mulangulizi wa wabozi na mfundiza wa wanhu hawanakangala, kamba gweye kogesa mna Gamalagizo kunayo nzewele yose na ukweli, 21 kowafundiza wayagwe, habali huifundiza mwenyego? Kowapetela wanhu sekewebe habali gweye mwenyego kokwiba? 22 Gweye kowalongela wanhu sekewatende ugoni, habali gweye kotenda ugoni? Kolonga vinyago havilondeka bule habali gweye mwenyego kokwiba vinhu vili mzing'anda za kutambikila vinyago? 23 Koigodela Malagizo ga Mulungu, vino gweye humgela kinyala Mulungu kwa kugabena Malagizo gake? 24 Maandiko Gang'alile golonga, “Mbuli ya gaja gomtenda mweye Wayahudi, wanhu wa isi ziyagwe wodiliga twaga da Mulungu.”

25 Mwahagagoga Malagizo, kwingila kumbi kwenu kofambula kinhu, lakini kamba hamugagoga Malagizo, kamba vija hamwingile kumbi bule. 26 Kamba munhu heli Muyahudi na hengile kumbi yahagagoga Malagizo, vino Mulungu hamgesa bule kamba munhu yengile kumbi? 27 Avo waja hawengile kumbi na kuno wogagoga Malagizo wowahonza mutagusigwe kuwa mubananga mweye Wayahudi mwingile kumbi na kugajuwa Malagizo, lakini mogabena. 28 Avo, siyo kila munhu yokoneka kwa kunze Muyahudi iyo Muyahudi wa kweli, na munhu hatendigwa Muyahudi wa kweli kwavija kengila kumbi mulukuli. 29 Lakini Muyahudi wa kweli ayo ija yeli Muyahudi kwa mgati, ayo ija moyo wake wingila kumbi. Ino ayo sang'hano ya Loho wa Mulungu na siyo Malagizo gandikigwe. Munhu yeli vino kobokela nhogolwa kwa Mulungu, na siyo kwa wanhu.

3

1 Vino Wayahudi wana choni chongezeke kuwabanza wanhu haweli Wayahudi? Hebu kwingila kumbi ni kinhu kikulu? 2 Ona, kuna vinhu vingi vikulu, Mulungu kawagwaa Wayahudi usenga wake. 3 Lakini yokuwaze kamba wanhu wayagwe hawatamaniligwa? Vino Mulungu nayo hatamaniligwa bule? 4 Bule, Mulungu kolonga ukweli, hata kamba kila munhu koviza. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga mbuli ya Mulungu,

“Wahalonga kolagusa ukweli,
wahatagusa gweye kohuma.”
5 Kamba gaja gehile gotusang'hana golagusa kamba
Mulungu kotenda goya, vino tulongeze? Tulonge Mulungu kobananga yahatutagusa? Hano nolonga kiunhu unhu. 6 Bule, maza ikalile vivo, Mulungu yahadahile vilihi kuwatagusa wanhu wose wa mwiisi?
7 Munhu kodaha kulonga, “Kamba uvizi wangu womsang'hanila Mulungu na kumgwaa ukulu na wotenda ukweli wake woneke, habali notagusigwa kamba nina nzambi?” 8 Lelo habali hatulonga, “Lekeni tutende nzambi ili ganogile geze?” Wanhu wayagwe wandiga walonga niye nofundiza mbuli zizo! Wotagusigwa kamba viilondeka.

Kuduhu munhu yanogile mgameso ga Mulungu

9 Sambi tulonge choni? Vino tweye Wayahudi tunoga kubanza wanhu haweli Wayahudi? Bule, nimala kuwalongela kuwa Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wose wotawaligwa na nzambi.
10 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Kuduhu hata munhu imoja yanogile mgameso ga Mulungu,
11 kuduhu munhu yeli na nzewele
hebu yomzahila Mulungu.
12 Wanhu wose wamuleka Mulungu,
wose wotenda gehile,
kuduhu munhu yotenda ganogile, kuduhu hata imoja.
13 Mitundu melo yao iigala na mapanga hagafukiligwe
milimi yao yolonga uvizi,
na mumilomo yao zolawa mbuli zili na sumu iigalile na sumu ya mgendela hasi,
14 ulonzi wao umema kuduila kugela usungu.
15 Hawakawa kukoma.
16 Kokose kuwochola wohabananga na kuhananga.
17 Hawajuwile kukala kwa tindiwalo,
18 hawamdumba Mulungu.”
19 Sambi tojuwa kuwa Malagizo ga Mulungu gahalonga, golonga kwa wanhu wose wolongozigwa na Malagizo, muladi wanhu sekewaigombele, na wanhu wose wa mwiisi watagusigwe na Mulungu. 20 Kwavija kuduhu munhu yotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kutenda gaja golondigwa na Malagizo, ila Malagizo ga Mulungu gotutenda tweye tujuwe totenda nzambi.

Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake

21 Lakini sambi nzila ya Mulungu ya kuwatenda wanhu wanoge mgameso gake igubuligwa. Haitendeka kwa Malagizo ga Musa, hamoja Malagizo ga Musa na watula ndagu wa Mulungu wolonga mbuli ayo. 22 Mulungu kowatenda

wanhu wanoge mgameso gake kubitila tamanilo jao kwa Yesu Kilisito. Mulungu kotenda avo kwa wanhu wose womtogola Kilisito, kwavija wose waigala. 23 Wanhu wose watenda nzambi na wahungukilwa na ukulu wa Mulungu. 24 Lakini kwa nhunza ya ng'hekewa ya Mulungu, wanhu wose wotendigwa wanoga na Mulungu kubitila Yesu Kilisito, yowalekesa. 25 Mulungu kamulava Yesu muladi kwa damu yake, yazigele kumgongo nzambi za wanhu kwa kumtamanila heyo. Katenda avo kulagusa viyotenda ganogile kwa wanhu, kwavija baho umwaka kafunga umoyo na hawataguse bule. 26 Katenda avo kulagusa viyanogile kwa wanhu mna ikipindi cha sambi na komtenda munhu yoyose yomtogola Yesu yanoge mgameso gake.

27 Lelo toigodela choni? Kuduhu! Choni kilamuso cha mbuli ino? Kwavija togagoga Malagizo ga Mulungu? Bule, lakini kwavija totogola. 28 Kwavija Mulungu komtenda munhu yanoge mgameso gake kwa kumtamanila kwiiyeka, na siyo kwa kutenda gaja golondigwa na Malagizo. 29 Vino Mulungu ni Mulungu wa Wayahudi waiyeka? Vino vivija heli Mulungu wa wanhu haweli Wayahudi? Ona, vivija Mulungu wa wanhu haweli Wayahudi. 30 Mulungu ni imoja, na kowatenda awo wengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila, vivija kowatenda awo hawengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila. 31 Vino ino yofambula kuwa wahamtamanila Mulungu kuduhu Malagizo? Bule, si vivo bule, togagoga Malagizo.

4

Abulahamu kwa kumtamanila Mulungu katendigwa kanoga mgameso gake

1 Vino tulonge choni mbuli ya Abulahamu, muhenga wetu, kaifunza choni? 2 Maza Abulahamu yatendigwe kanoga mgameso ga Mulungu mbuli ya zija ziyasang'hane, yahawile na kinhu cha kuigodela, lakini siyo mgameso ga Mulungu. 3 Maandiko Gang'alile golonga, “Abulahamu kamtamanila Mulungu, na mbuli ya kumtamanila kwake, Mulungu kamgesa kanoga.” 4 Munhu yahasang'hana halipigwa kamba nhunza, lakini kolipigwa kamba fungu jake. 5 Lakini munhu yoleka kutamanila sang'hano zake mwenyego, ila komtamanila Mulungu yozigela kumgongo nzambi za wanhu, avo Mulungu kodigesa tamanilo da munhu ayo na komtenda yanoge mgameso gake. 6 Nayo Daudi kalonga mbuli iino, viyalongile mbuli ya kumweda kwa munhu yagesigwe na Mulungu kanoga, bila kulola gaja gayasang'hane.

7 “Wamweda wanhu waja
nzambi zao zigeligwa
kumgongo
na gaja gawatendile haga-
tongigwa!
8 Kamweda munhu ija
nzambi zake Mndewa
honda yazigese!”

9 Vino kumweda kuno kuyalongile Daudi ni kwa wanhu waja wengile kumbi waiyeka? Bule! Vivija kwa wanhu hawengile kumbi. Kamba vinisongile kulonga, “Abulahamu kamtamanila Mulungu, na kwa kumtamanila kwake, Mulungu kamgesa kanoga.” 10 Vino Abulahamu kagesigwa kipindi gani? Yang'hali hana kwingila kumbi hebu viyengile kumbi? Yang'hali hanakwingila kumbi na siyo viyengile kumbi. 11 Abulahamu kengila kumbi kumwande, kwingila kumbi kwake kukala kilaguso kilaguse kuwa Mulungu kamgesa kanoga mbuli ya kumtamanila kwake yang'hali hanakwingila kumbi. Avo Abulahamu yuyo tata wa wanhu wose womtamanila Mulungu hata kamba hawengile kumbi na wanhu awo wogesigwa na Mulungu wanoga. 12 Vivija Abulahamu iyo tata wa wanhu wose wengile kumbi, lakini siyo kwavija wengila kumbi kwiiyeka, ila kwavija wokweleleza nzila iija ya kumtamanila Mulungu iyaikweleleze tataetu Abulahamu yang'hali hanakwingila kumbi.

Kwa kumtamanila Mulungu tokipata kiyalongile

13 Mulungu kamulongela Abulahamu na lukolo lwake kuwa isi yose yokuwa yao, siyo kwavija Abulahamu kagagoga Malagizo, lakini kwavija kamtamanila Mulungu, nayo Mulungu kamtenda kanoga mgameso gake. 14 Kwavija kamba kija kiyalongile Mulungu wogweleligwa waja wogagoga Malagizo waiyeka, baho tamanilo jao kwa Mulungu daduhu kinhu na vivija kija kiyalongile Mulungu siyo kinhu. 15 Malagizo gogala ng'hasiliki za Mulungu, lakini kamba kuduhu Malagizo, kuduhu kubena Malagizo.

16 Avo kija kiyalongile Mulungu kiza kwa kutamanila, muladi kubitila ng'hekewa ya Mulungu kwa vovose wagweleligwe nhunza wanhu wa lukolo lose lwa Abulahamu, siyo kwa waja wogagoga Malagizo waiyeka, lakini vivija kwa waja womtamanila Mulungu kamba viyatendile Abulahamu, yeli tata wa tweye wose. 17 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Nikusagula uwe tata wa isi nyingi.” Avo mbuli azo za kweli mgameso ga Mulungu, iyamtamanile Abulahamu, Mulungu yowazilibula wanhu wafile, na kwa lagizo jake vinhu havikalile baho, vabaho. 18 Abulahamu katogola na katamanila, hamoja

kukala kuduhu kinhu cha kutamanila, na avo kawa tata wa isi nyingi. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Wanhu wa lukolo lwako wokuwa wengi.” 19 Abulahamu kakala na miyaka gana dimoja, lakini tamanilo jake kwa Mulungu hadihunguke hamoja kajuwa kakala yalalile ng'hani, na mwehe wake Sala sambo ikala imalile. 20 Abulahamu halekile kutamanila kiyalongile Mulungu, lakini tamanilo jake kwa Mulungu dimgangamiza na kamgwaa ukulu Mulungu. 21 Kajuwa goya kuwa Mulungu kodaha kutenda kija kiyamulongele. 22 Lekaavo Abulahamu kwa kumtamanila Mulungu, “Kagesigwa na Mulungu kanoga.” 23 Ulonzi wa, “kagesigwa na Mulungu kanoga” hawandikigwe kumwake yaiyeka, 24 vivija wandikigwa kumwetu kuwa togesigwa na Mulungu tunoga kwa kumtogola Mulungu yamzilibule Mndewa wetu Yesu, kwa wafile. 25 Heyo kalavigwa yafe kwa nzambi zetu, abaho kazilibuka ili Mulungu yatutende tunoge mgameso gake.

5

Tindiwalo na deng'ho

1 Sambi kwavija tutendigwa tunoga mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila, tuna tindiwalo na Mulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito. 2 Kwa kumtamanila heyo, Yesu katugalila ng'hekewa ya Mulungu, itukala nayo sambi, avo tobetela kwa kudeng'helela kwingila muukulu wa Mulungu. 3 Siyo gago gaiyeka, lakini vivija toigodela gamagayo getu, kwavija tojuwa kuwa magayo gogala kufunga umoyo, 4 kufunga umoyo kogala kugangamala, na kugangamala kogala tamanilo. 5 Tamanilo dino haditugela kinyala, kwavija Mulungu keka unogelwa wake mmizoyo yetu kubitila Loho Yang'alile, iyatugwelele tweye.

6 Vitukalile hatudaha kuihonya wenyego, kipindi kinogile vikivikile, Kilisito kafa mbuli ya tweye tutenda gehile. 7 Vidala ng'hani kwa munhu kufa mbuli ya munhu yanogile mgameso ga Mulungu. Sengine munhu kodaha kugeza kufa mbuli ya munhu yanogile ng'hani. 8 Lakini Mulungu katulagusila vija viyotunogela kwavija vitukalile tung'hali totenda nzambi Kilisito kafa mbuli yetu tweye! 9 Kwavija sambi Mulungu katutenda tunoge mgameso gake kwa damu ya Kilisito, kweli kotukombola na ng'hasiliki za Mulungu. 10 Vitukalile tuihila na Mulungu, tuilumba nayo kubitila ifa ya mwanage. Sambi tuilumba na Mulungu, yokuwa vinoga ng'hani na kweli tokomboligwa kwa ugima wa Kilisito. 11 Lakini siyo gago gaiyeka, vivija wose todeng'helela mbuli ya gaja

gayatendile Mulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito, yatutendile tuilumbe na Mulungu.

Adamu na Kilisito

12 Nzambi ingila mwiisi kubitila munhu imoja, na nzambi yake igala ifa. Avo, ifa yenela kwa wanhu wose kwavija wanhu wose watenda nzambi. 13 Malagizo ga Musa gang'hali haganagaligwa nzambi zikala mumuno mwiisi. Lakini hanhu kuduhu Malagizo, nzambi hazigesigwe. 14 Lakini kulawa mna ikipindi cha Adamu mbaka mna ikipindi cha Musa, ifa iwatawala wanhu wose, hata kwa waja hawatendile nzambi kamba ziyatendile Adamu yalekile kugoga gaja gayamulagize Mulungu.

Adamu kakala kamba sisila da Kilisito yezile kumwande. 15 Lakini vinhu vino vibili haviigalile, kwavija nhuza ya Mulungu haigalile na nzambi ya Adamu. Kweli hata kamba wanhu wengi wafa kwa nzambi ya munhu ayo imoja, lakini ng'hekewa ya Mulungu ibanza ng'hani na nhunza yake yenela kwa wanhu wengi kubitila ng'hekewa ya munhu imoja, Yesu Kilisito. 16 Nhunza ya Mulungu haigalile na nzambi ya munhu imoja. Kwavija munhu imoja viyatendile nzambi Mulungu katagusa, lakini wanhu wengi viwatendile nzambi, Mulungu kawagwaa nhunza ya kuwatenda wanoge mgameso gake. 17 Kwa nzambi za munhu imoja ifa itawala. Lakini kija kiyatendile munhu ija imoja, Yesu Kilisito, kikulu ng'hani. Wanhu wose woipata ng'hekewa imemile ya Mulungu na nhuza ng'hulu, wotendigwa wanoga mgameso ga Mulungu na wotawala muugima kubitila munhu imoja, Yesu Kilisito.

18 Avo kamba vija nzambi za munhu imoja ziwatagusa wanhu wose, vivo ili kwa kinhu kimoja kinogile kwa Mulungu chowatenda wanoge mgameso ga Mulungu wanhu wose na kuwagwaa ugima. 19 Kamba vija kulema kutegeleza kwa munhu imoja wanhu wengi wotenda nzambi, vivo ili kwa kutegeleza kwa munhu imoja wanhu bwando wotendigwa wanoga mgameso ga Mulungu.

20 Malagizo ga Musa galawilila, avo gehile nago gongezeka, lakini nzambi vizongezeke, ng'hekewa ya Mulungu nayo yongezeka ng'hani. 21 Avo, kamba vija nzambi vizitawale na kugala ifa, vivo ili ng'hekewa ya Mulungu yotawala kwa ganogile, na kutugala muugima wa mazuwa gose kubitila Yesu Kilisito Mndewa wetu.

6

Tufa mzinzambi twa wagima kwa Kilisito

1 Baho tulongeze? Vino
tugendelele kutenda nzambi
ili ng'hekewa ya Mu-
lungu yongezeke? 2 Bule!
Tweye tufa na hatulon-
gozigwa kabili na nzambi,
yokuwaze tugendelele ka-
bili kukala mzinzambi?
3 Vino hamujuwile kamba
tweye wose tubatizigwe kwa
kuilumba na Yesu Kilisito
tubatizigwa mwiifa yake?
4 Vitudidimizigwe mgamazi,
kamba tuzikigwa hamoja
nayo na tuilumba mwiifa
yake, avo kamba vija Kilisito
viyazilibuke mwiifa kwa
ukulu wa Tata, vivija na tw-
eye tudahe kukala muugima
wa sambi.

5 Kwavija kamba tuilumba
nayo mna ukufa kamba
viyafile, vivija toilumba nayo
mna ukuzilibuka kamba
viyazilibuke. 6 Kwavija to-
juwa unhu wetu wa umwaka
uwambigwa mumsalaba
hamoja na Kilisito, muladi
udahi wa nzambi uli mz-
ing'huli zetu unangigwe
na seketuwe watumwa
wa nzambi. 7 Kwavija
munhu yoyose yahafa,
kolekesigwa na udahi wa
nzambi. 8 Kamba tufa
hamoja na Kilisito, vivija
totamanila kukala hamoja
nayo. 9 Kwavija tojuwa
kamba Kilisito kazilibuka
kwa wafile na honda yafe
kabili, ifa honda imtawale
kabili. 10 Avo kwavija kafa
mwanza umoja, nzambi
yaduhu udahi kumwake na
sambi kokala kwa Mulungu.
11 Vivija na mweye muigese
kamba mufa na hamulon-
gozigwa kabili na nzambi,
lakini mukale wagima kwa
Mulungu kubitila Yesu Kil-
isito.

12 Nzambi sekezitawale ka-
bili mzing'huli zenu zifa, avo
sekemukweleleze vizilonda
ng'huli zenu. 13 Vivija
sekemulave hata hanhu
hadodo ha maungo genu
kwa nzambi. Lakini muilave
wenyego kwa Mulungu,
kamba wanhu wazilibuke
kwa wafile, na muilave
wenyego kumwake kwa gaja
goyolonda. 14 Nzambi sekezi-
watawale kabili, kwavija
mweye hamulongozigwa na
Malagizo ga Musa, lakini
molongozigwa na ng'hekewa
ya Mulungu.

Watumwa wosang'hana goyolonda Mulungu

15 Vino tulonge choni?
Tutende nzambi kabili,
kwavija hatulongozigwa
na Malagizo lakini tolon-
gozigwa na ng'hekewa ya
Mulungu? Bule! 16 Mweye
mojuwa kamba mwahailava
wenyego kamba watumwa
kumtegeleza munhu, mw-
eye mokuwa watumwa wa
munhu ayo yumumtegeleza.
Mwahawa watumwa wa
nzambi, mohelela mwi-
ifa, hebu mwahawa wa-
tumwa wa kumtegeleza Mu-
lungu motendigwa munoge
mgameso gake. 17 Lakini
Mulungu yatogoligwe, kwav-
ija hamoja umwaka mukala
watumwa wa nzambi,
lakini sambi mogagoga kwa
mizoyo yenu yose, gaja
gose geli mna gamafundizo
gamubokele. 18 Mulekesigwa

muutumwa wa nzambi na muwa watumwa wa kutenda goyolonda Mulungu.
19 Nolonga ulonzi uwalongaga wanhu siku zose muladi mudahe kujuwa. Kamba vija umwaka vimuilavile wenyego kuwa watumwa wa nzambi na gehile gose. Vivija sambi molondeka muilave wenyego kuwa watumwa wa kutenda goyolonda Mulungu, gogala kung'ala.

20 Vimukalile watumwa wa nzambi, mukala hamugesa kutenda goyolonda Mulungu. 21 Vino mupata choni vimusang'hane mbuli zija sambi mozonela kinyala? Kwavija gaja gamutendile gogala ifa! 22 Lakini mulekesigwa mzinzambi na mwa watumwa wa Mulungu. Sambi mumweda kwa kupata kung'ala, na kung'ala kuno kogala ugima ulibule uhelelo. 23 Kwavija fungu da nzambi ayo ifa, lakini nhunza ya Mulungu awo ugima ulibule uhelelo kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mndewa wetu.

7

Mbuli ya kusola

1 Ndugu zangu, nojuwa mogajuwa gonilonga kwavija nolonga na wanhu wagajuwile malagizo. Malagizo gomtawala munhu kipindi yahawa mgima. 2 Mtwanzi yahasoligwa kogodekigwa na lagizo kipindi chose mkasano wake yang'hali mgima, lakini mkasano wake yahafa, mtwanzi ayo kalekesigwa na lagizo dimgogile. 3 Avo yahasoligwa na mbigalo iyagwe kipindi mkasano wake yang'hali mgima, kokemigwa mgoni. Lakini kamba mkasano wake yahafa, kobwihila na hatenda ugoni bule hata kamba yahasoligwa na mbigalo iyagwe. 4 Avo ndugu zangu, mweye vivija mufa na hamulongozigwa kabili na Malagizo, kwavija muilumba na lukuli lwa Kilisito, sambi mwa wanhu zake heyo yazilibuke kwa wafile, muladi tusang'hane ganogile kwa Mulungu. 5 Vitukalile tokala kuno tolongozigwa vija vilulonda lukuli, usulukilo wa nzambi, uding'huke kwa lagizo usang'hana mzing'huli zetu, mbuli zose zitutendile zihelela mwiifa.
6 Sambi hatulongozigwa na Malagizo, kwavija tuigola na gaja gatugodeke. Avo tomsang'hanila Mulungu mnzila ya sambi ya Loho Yang'alile siyo mnzila ya umwaka ya Malagizo gandikigwe.

Malagizo na nzambi

7 Vino tulonge Malagizo gana nzambi? Bule! Lakini Malagizo gago ganitendile niye niijuwe nzambi. Maza Malagizo hagalongile, “Sekeusulukile kinhu cha miyago,” Sambi njuwe bule kusulukila kwiha.
8 Lakini mbuli ya Malagizo gago, nzambi ipata nzila ya kuding'hula gehile gose kumwangu. Bila Malagizo nzambi zaduhu udahi.
9 Baho umwaka ving'halile

silongozigwa na malagizo ng'hala mgima, lakini malagizo vigezile, nzambi zizilibuka na niye nifa. 10 Vinikona niye, malagizo gagesigwe gogala ugima, gagala ifa. 11 Kwavija nzambi zipata nyafasi igaligwe na malagizo, na kubitila malagizo gago, zimvizila na kung'homa.

12 Avo Malagizo ga Musa Gang'ala, na lagizo ding'ala, domnogeza Mulungu na dinoga. 13 Vino ino yofambula kija kinogile kigala ifa kumwangu? Bule, lakini ili nzambi ijuwike kamba nzambi, kubitila kija kinogile igala ifa kumwangu. Avo kubitila Malagizo nzambi ilagusigwa viibanzile kwiha.

Kuigola tweye kwa tweye

14 Tojuwa kuwa Malagizo golawa kwa Loho Yang'alile lakini niye na munhu yeli na lukuli, nichuuzigwa niwa mtumwa wa nzambi. 15 Sikijuwile kija kinhenda, kwavija sitenda kija kinonda, lakini kija kinikihila acho kinhenda. 16 Kamba nahatenda kija sikilondile kutenda, ino yolagusa kuwa nogatogola Malagizo gago kuwa ganoga. 17 Avo, siyo niye nitenda kinhu acho, ila nguvu ya nzambi ayo ikala mgati mmwangu. 18 Nojuwa kuwa kuduhu dinogile dikala mgati mmwangu muunhu wangu. Kwavija nolonda kutenda ganogile, lakini sidaha bule kutenda. 19 Sitenda mbuli zinogile zinilonda kutenda, ila notenda gehile gaja sigalonda kutenda. 20 Avo nahatenda gaja sigalonda kutenda, ino yolagusa kamba siyo niye nitenda avo, ila nzambi ikala mmwangu ayo itenda avo.

21 Avo nyona kuna kinhu chogendelela, nahalonda kutenda ganogile, nzambi ya behi yangu. 22 Mgati muumoyo wangu nogadeng'helela Malagizo ga Mulungu. 23 Lakini nokona kuna lagizo diyagwe dosang'hana mgati mmwangu, lagizo ajo dogomba na malagizo gotogoligwa na nzewele zangu, na donhenda niye niwe mfungwa wa nzambi zisang'hana mgati mmwangu. 24 Oo miyenu niye! Nani yodaha kunikombola ndawe mulukuli luno lunigala mwiifa? 25 Mulungu yatogoligwe, yotenda mbuli zino kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito!

Vino vivo ili, niye mwenyego kwa nzewele zangu na mtumwa wa Malagizo ga Mulungu, lakini kwa lukuli lwangu niye na mtumwa wa malagizo ga nzambi.

8

Ugima kubitila Loho

1 Avo wanhu wose weli wa Yesu Kilisito honda watagusigwe kuwa wabananga. 2 Kwavija kubitila Yesu Kilisito malagizo ga Loho yogala ugima, gotulekesa na malagizo ga nzambi na

ga ifa. 3 Kija hakidahike kutendigwa na Malagizo ga Musa mbuli ya kunyolila kwa unhu wa wanhu, Mulungu kasang'hana kwa kumtuma Mwanage mwenyego, yezile mulukuli luigalile na ng'huli zetu tweye wene nzambi. Avo kazitagusa nzambi zili mulukuli lulo. 4 Mulungu katenda vivo muladi gaja galondeke mna Gamalagizo ga Musa gatendeke mgati mmwetu, tweye tukala muugima wa Loho Yang'alile, na siyo lukuli lumemile nzambi. 5 Wanhu wokala kwa kulukweleleza lukuli wotawaligwa na magesa ga lukuli. Lakini wanhu wokala kwa kukweleleza viyolonda Loho Yang'alile, wotawaligwa na magesa ga Loho Yang'alile. 6 Kwavija kulongozigwa na magesa ga lukuli kogala ifa, lakini kulongozigwa na Loho Yang'alile kogala ugima na tindiwalo. 7 Wanhu wokweleleza vilulonda lukuli woihila na Mulungu. Kwavija hawagagoga Malagizo ga Mulungu na hawadaha kugagoga. 8 Wanhu wokweleleza vilulonda lukuli hawadaha kumnogeza Mulungu.

9 Lakini mweye, kamba Loho wa Mulungu kokala mgati mmwenu, hamulongozigwa na lukuli, ila molongozigwa na Loho. Kamba munhu yoyose kaduhu Loho wa Kilisito, munhu ayo heli wa Kilisito bule. 10 Lakini kamba Kilisito kokala mgati mmwenu, hata kamba ng'huli zenu zofa mbuli ya nzambi, Loho kowatenda muwe wagima, kwavija Mulungu kawatenda munoge mgameso gake. 11 Kamba Loho wa Mulungu yamzilibule Yesu kwa wafile kokala mgati mmwenu, avo ayo Mulungu yamzilibule Kilisito kwa wafile vivija kozizilibula ng'huli zenu zifaga, kotenda avo kubitila Loho wake, yokala mgati mmwenu.

12 Avo ndugu zangu, tuna ng'honde, tolondeka seketukale kamba vizilonda ng'huli zetu. 13 Avo mwahakala kamba vizilonda ng'huli zenu, mofa, lakini kamba mozileka nzambi zenu kubitila Loho, mokuwa wagima. 14 Kwavija wanhu wolongozigwa na Loho wa Mulungu wao wana wa Mulungu. 15 Kwavija Mulungu hawagwelele bule Loho wa kuwatenda muwe watumwa kabili na kuwagela bwembwe, lakini kawagwaa Loho wa kuwatenda wana. Na kwa udahi wa Loho tomkema Mulungu, “Tata!” 16 Nayo Loho mwenyego kolagusa hamoja na loho zetu kuwa tweye twa wana wa Mulungu. 17 Kwavija tweye twa wanage, kotugwaa ganogile gayawekile wanhu zake, vivija tweye hamoja na Kilisito topata gaja gayamwikile, kamba tugaya nayo, vivija toupata ukulu wake.

Ukulu wonda wize

18 Kwavija nojuwa magayo ga kipindi kino hagabanzile ukulu uja wonda ugubuligwe

kumwetu. 19 Vinhu vose viumbigwe vobetela kwa kusulukila ng'hani, Mulungu vonda yalaguse welihi wao wanage. 20 Kwavija vinhu viumbigwe vitendigwa voneke si kinhu bule, siyo kwa kulonda venyego, lakini kamba viyalondile Mulungu. Hata ivo chabaho cha kutamanila, 21 kuwa vinhu viumbigwe hana siku volekesigwa muutumwa wa kunangika na vokwingila muukulu wa kubwihila wa wana wa Mulungu. 22 Kwavija tojuwa mbaka sambi baha, vinhu vose viumbigwe vogutilila kwa usungu kamba usungu wa kulela mwana. 23 Lakini siyo vinhu viumbigwe viiyeka avo vigutilila kwa usungu, lakini tweye vivija tuli na Loho, yakalile nhunza ya ichanduso ya Mulungu, togutilila mgati kwa mgati, kuno tobetela Mulungu yatutende wanage na kutulekesa mna zing'huli zetu. 24 Kwavija kwa kutamanila avo tukomboligwa, lakini twahachona acho kitubetela, tamanilo dijo hadifaya. Nani yotamanila kija kiyaone? 25 Lakini kamba totamanila kija tung'hali hatunachona, tokibeta kwa kufunga umoyo.

26 Vivo ili, Loho mwenyego kotutaza tweye kuna ukunyolila kwetu. Kwavija hatujuwile kija kitulondeka kumpula Mulungu. Loho mwenyego kotupulila kwa Mulungu kwa kugutilila kuleka kulongeka. 27 Ayo yolola mmizoyo yetu, kojuwa viyogesa Loho, kwavija Loho kowapulila wanhu wa Mulungu kamba viyolonda Mulungu.

28 Tojuwa kuwa mna ivinhu vose Mulungu kosang'hana vinogile kwa waja womnogela Mulungu, waja yawakemile watende goyolonda. 29 Kwavija wanhu yawajuwile Mulungu toka mwaka, awo yawabagule waigale na Mwanage, muladi Imwana yawe mwana wa chaudele mulukolo lukulu. 30 Avo waja wabaguligwe na Mulungu, wao yawakemile, na waja yawakemile, kawatenda wanoge mgameso gake, na waja yawatendile wanoge mgameso gake, wao yakalile nao muukulu wake.

Unogelwa wa Mulungu kubitila Yesu Kilisito

31 Mzimbuli zose zino, tulonge choni, Mulungu yahawa ubanzi wetu, nani yodaha kututenda mbuli yoyose? 32 Mulungu hamonele bazi hata Mwanage mwenyego, lakini kamulava mbuli ya tweye wose! Kamba katugwaa Mwanage, vino vivija honda yatugwee bule vinhu vose? 33 Vino nani yonda yawalavile vitala wanhu wasaguligwe na Mulungu? Mulungu mwenyego kawatenda wanoge mgameso gake! 34 Vino nani yonda yawataguse kuwa wabananga? Kuduhu! Kwavija Yesu Kilisito kafa, abaho kazilibuka

kwa wafile, sambi kokala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu, nayo ayo yotupulila kwa Mulungu. 35 Vino nani yodaha kutugola na unogelwa wa Kilisito? Vino mbuli ya magayo hebu udala wa kupata vilondeka hebu madununzo hebu lufilili lwa nzala hebu ukiwa hebu zumozumo hebu ifa? 36 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,

"Mbuli yako, tweye twa
mdizumozumo da
kufa imisi na ikilo.
Tuigala na ng'hondolo wochola kuchinjigwa."

37 Bule, mzimbuli zose zino tuhuma ng'hani kubitila heyo yotunogela tweye! 38 Kwavija niye nojuwa goya kuduhu kinhu kidaha kutugola na unogelwa wake, si ifa hebu ugima hebu wasenga wa kuulanga hebu wakulu wayagwe wa kuulanga, si kipindi cha sambi hebu kipindi chonda kize, hebu udahi wowose, 39 si kuulanga hebu hasi kuwochola wanhu wafile, hebu mna ivinhu vose viumbigwe, kuduhu kidaha kutugola na unogelwa wa Mulungu uli kwa Yesu Kilisito Mndewa wetu.

9

Mulungu na wanhu zake

1 Niye nolonga ukweli, niye na munhu wa Kilisito, avo siviza bule. Moyo wangu, kwa kuitogolela na Loho Yang'alile, wonongela kamba silonga uvizi bule. 2 Nolonga vino, kwavija nonyunyuwala ng'hani na usungu uli muumoyo haumala bule, 3 mbuli ya Wayahudi wayangu, na wanhu wa lukolo lwangu, mbuli ya kuwataza nahadahile kupula niduiligwe na Mulungu na mbaguligwe na Kilisito. 4 Awo wao Wayahudi, wasaguligwe na Mulungu wawe wanage, kawalagusila ukulu wake, kailagana nao, kawagwaa Malagizo gake, na vija viwolondeka kumtambikila na gaja gayalongile. 5 Awo wao wazukulu wa wahenga wa Waebulania, nayo Kilisito muuunhu wake kalawa mulukolo lwao. Mulungu yotawala mna ivose, yatogoligwe siku zose! Ona.

6 Silonga bule Mulungu kalemelwa kutenda kija kiyalongile, kwavija siyo wanhu wose wa Izilaeli wao wanhu wa Mulungu. 7 Vivija siyo lukolo lose lwa Abulahamu wao wanage Mulungu. Kwavija Mulungu kamulongela Abulahamu, "Lukolo lwako lolawa kwa Isaka." 8 Avo siyo wana wose wa Abulahamu waleligwe kwa lukuli wao wana wa Mulungu, lakini wana waleligwe kubitila kija kiyalongile Mulungu, awo wao lukolo lwa Abulahamu. 9 Kwavija kija kiyalongile Mulungu acho kino, "Mna ikipindi kinogile nobwela na Sala kolela mwana."

10 Na haimalile baho bule, ila Lebeka kalela wana wabili kwa tata imoja, nayo iyo Isaka muhenga wetu.

11 Lakini wana wao wabili
wang'hali hawanavumbuka
na wang'hali hawanajuwa
kutenda ganogile hebu
gehile, muladi Mulungu
yaoneke kana udahi wa
kusagula, 12 na yahasagula
kosagula kamba viyolonda
mwenyego, na siyo mbuli
ya kija kiyatendile munhu,
lakini kwa kija kiyalongile,
"Imkulu komsang'hanila
imdodo." 13 Kamba
Maandiko Gang'alile viga-
longa, "Nimnogela Yakobo,
lakini nimwihila Esau."
14 Vino tulonge choni?
Mulungu kobagula? Bule
habagula bule. 15 Kwavija ka-
mulongela Musa, "Nomten-
dela ganogile munhu yoyose
inimulonda, na nomonela
bazi munhu yoyose inimu-
londa." 16 Avo kila kinhu
chotamanila bazi da Mu-
lungu siyo viyolonda munhu
hebu viyosang'hana munhu.
17 Kwavija Maandiko
Gang'alile gomulongela vino
Falao, "Niye nikutenda
mndewa, muladi kubitila
gweye ndaguse udahi wangu
na twaga jangu dijuwike
mwiisi yose." 18 Avo,
Mulungu komonela bazi
munhu yoyose yoomulonda
na komtenda munhu yoyose
yoomulonda yawe mdala
kutogola.

Bazi na ng'hasiliki za Mulungu

19 Lakini imoja wenu
konilongela, "Kamba vino
vivo ili, habali Mulungu
kolonga tubananga? Nani
yodaha kugalema goyolonda
Mulungu?" 20 Gweye mb-
wigangu kwa nani umwidika
Mulungu? Vino kitumbe
chodaha kumuuza munhu
yakilumbile, "Habali unilum-
bile vino?" 21 Avo munhu
yalumbile kitumbe kodaha
kukisang'hanila kamba
viyolonda. Kodaha ku-
lumba vitumbe vibili muu-
longo uuja, kitumbe kimoja
kwa sang'hano ng'hulu na
kiyagwe kwa sang'hano ndoo
ndodo.
22 Vivo ili kwa kija kiya-
tendile Mulungu. Kalonda
kulagusa ng'hasiliki yake
na kutenda udahi wake
ujuwike, lakini kafunga
umoyo na kuwonela bazi
wanhu wose walondeke
kutagusigwa, wanhu walon-
deke kubanangigwa. 23 Nayo
mwenyego kalonda kulagusa
ukulu wake, viyatonele bazi
tweye wanhu zake, yatusag-
ule toka mwaka tubokele
ukulu wake. 24 Avo tweye
twa wanhu tukemigwe,
siyo kulawa kwa Wayahudi
waiyeka, lakini vivija ku-
lawa kwa wanhu haweli
Wayahudi. 25 Kamba viyo-
longa Mndewa mkitabu cha
mtula ndagu Hosea,

"Wanhu haweli wangu,
nowakema, 'Wanhu zangu.'
Ija simnogele,
nomkema, 'Nomnogela.'
26 Na hanhu hawalon-
geligwe, 'Hamwili
wanhu zangu,'
baho wokemigwa wana wa
Mulungu yeli mgima."

27 Nayo Isaya mtula ndagu
wa Mulungu kalonga kwa
kukemelela mbuli ya wanhu

wa Izilaeli, “Hata kamba wanhu wa Izilaeli wengi kamba msanga wa mhwani, lakini wanhu wonda wakomboligwe wokuwa wadodo. 28 Kwavija Mndewa kolopola kumambukiza kuwatagusa wanhu wa mwiisi.” 29 Kamba Isaya viyalongile ako kukisogo, “Maza Mndewa yeli na udahi sambi yatulekele wanhu wayagwe mulukolo, twahabanangike kamba wanhu wa Sodoma na Gomola.”

Paulo kowapulila kwa Mulungu wanhu wa Izilaeli

30 Avo tulonge choni? Wanhu haweli Wayahudi hawatendile kinhu muladi watendigwe wanoge mgameso ga Mulungu, lakini kwa kumtamanila, Mulungu kawatenda wanoge mgameso gake. 31 Wanhu wa Izilaeli wakalile wozahila malagizo muladi watendigwe wanoga na Mulungu, lakini hawagapatile malagizo ga kuwatenda wanoge mgameso ga Mulungu. 32 Habali hawagapatile? Hawagapatile kwavija hawekile tamanilo jao kwa Mulungu lakini watamanila gaja gawakalile wosang'hana. Avo waikwala, “mwiing'walo ya dibwe.” 33 Kamba vigolonga Maandiko Gang'alile,

“Loleni nokwika dibwe ako Sayuni
donda diwatende wanhu waikwale,
dibwe kulu donda diwalagaze wanhu.
Lakini munhu yoyose yonda yamtogole honda yagwe kinyala.”

10

1 Ndugu zangu, moyo wangu wolonda ng'hani na nowapulila kwa Mulungu Waizilaeli wayangu wakomboligwe! 2 Nokona kuwa wowamba ng'hani kumnogeza Mulungu, lakini kuwamba kwao hakutimilike kwavija hawaujuwile ukweli wose. 3 Kwavija hawajuwile vija Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake, lakini wao watenda viwogesa, avo walema kutogola vija Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake. 4 Kwavija Kilisito viyezile, keza kugamambukiza Malagizo, avo munhu yoyose yomtogola Kilisito kotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu.

Ukombozi kwa wanhu wose

5 Mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo, Musa kandika vino, “Munhu yoyose yogoga Malagizo kokuwa mgima kwa Malagizo.” 6 Lakini mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila, Maandiko Gang'alile golonga vino, “Sekeuiuze mwenyego, nani yonda yachole kuulanga kumuhumulusa Kilisito?” 7 “Vivija

sekeuiuze, nani yonda yachole hasi kowochola wanhu wafile kumzilibula Kilisito?”
8 Maandiko Gang'alile golonga, “Usenga wa Mulungu wa behi na gweye, wa mumulomo wako na muumoyo wako,” nao, awo usenga wa kumtamanila Mulungu, utuwapetela wanhu.
9 Wahalonga kwa mulomo wako kuwa Yesu ayo Mndewa na kotogola muumoyo wako kuwa Mulungu kamzilibula kwa wafile, kokomboligwa. 10 Kwavija wahatogola muumoyo wako, kotendigwa kunoga mgameso ga Mulungu na wahalonga kwa mulomo wako kokomboligwa.
11 Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yomtogola honda yageligwe kinyala.” 12 Mulungu hawabagula Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi, kwavija wose Mndewa wao imoja, nayo kowatendela ganogile wanhu wose wompula.
13 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yopula kwa twaga da Mndewa kokomboligwa.”

14 Vino wompulaze kamba hawamtogole? Na womtogolaze kamba hawauhulike usenga wake? Na wouhulikaze usenga kamba kuduhu munhu wa kuwapetela?
15 Wanhu wopetaze usenga kamba hawatumigwe? Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Lola vivinogile kwiza kwa wanhu wopeta Mbuli Inogile!” 16 Lakini siyo wose waitogola Mbuli Inogile ya Mulungu. Kwavija Isaya mtula ndagu wa Mulungu kalonga, “Mndewa, nani yautogole usenga wetu?”
17 Avo munhu komtamanila Mulungu kwa kuuhulika usenga, usenga awo wokwiza kwa kupetigwa kwa mbuli inogile ya Kilisito.

18 Lakini niye nouza, vino hawauhulike usenga? Ona, kuuhulika wauhulika, kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

“Nyangi zao zihulikigwa mwiisi yose,
mbuli zao zivika kuuhelelo wa isi.”

19 Nouza kabili, vino wanhu wa Izilaeli hawajuwa bule? Mulungu kalonga kwa mulomo wa Musa,

“Nowatenda mweye wanhu zangu muwonele migongo,
wanhu wa isi iyagwe
nowatenda muwagevuzikile
wanhu wabozi wa isi ziyagwe.”

20 Mulungu kagangamiza kulonga kwa mulomo wa Isaya,

“Wanhu walekile kunizahila wanyona,
niwalawilila wanhu walekile kuuza mbuli zangu.”

21 Lakini mbuli ya Izilaeli, Mulungu kolonga, “Imisi yose niwenulila makono gangu kuwabokela wanhu woleka kunihulika na wononga vihile.”

11

Mulungu kowonela bazi wanhu wa Izilaeli

1 Nouza, vino Mulungu
kowalema Wayahudi wanhu
zake mwenyego? Bule,
hawalema! Niye mwenyego
na Mwiizilaeli, mzukulu
wa Abulahamu, kabila da
Benjamini. 2 Mulungu
hawalemile bule wanhu
zake, yawasagule toka
mwaka. Vino hamu-
juwile bule Maandiko
Gang'alile vigalonga mbuli
ya Eliya viyamuyalalile
Mulungu mbuli ya wanhu
wa Izilaeli? 3 Kalonga,
“Mndewa, wawakoma wat-
ula ndagu zako na kubo-
mola kila upango wako
wa kulavila nhosa. Niye
niiyeka ayo nisigale na wao
wolonda kung'homa.” 4 Vino
Mulungu kamwidikaze?
Kamwidika vino, “Niye
mwenyego niikila wanhu
gana miyanza malongo
saba waja hawamtambikile
Baali yaitendile mulungu.”
5 Sambi vivo ili, hana wanhu
kidogo wasigala mna iwanhu
wasaguligwe na Mulungu
kwa ng'hekewa yake. 6 Avo
wasaguligwa kwa ng'hekewa
ya Mulungu, siyo mbuli ya
gaja gawasang'hane. Maza
Mulungu kosagula wanhu
kwa gaja goyosang'hana,
baho ng'hekewa yake sambi
iwe ng'hekewa bule.

7 Vino, wanhu wa Izilaeli
wakipata kija kiwakalile
wokizahila? Bule, lakini
waja wasaguligwe na Mu-
lungu wakipata, wayagwe
wafumbigwa sekewa-
juwe. 8 Kamba Maandiko
Gang'alile vigalonga, “Mu-
lungu kaifunga mizoyo yao
na nzewele zao, mbaka
lelo hawadaha kulola hebu
kuhulika.”
9 Nayo Daudi kolonga,
“Nyimwili nyimwili zao ziwe
mtego wa kuwana-
mata,
waikwale na watagusigwe!
10 Meso gao gafumbigwe
sekewadahe kulola,
migongo yao iveduke mbuli
ya kugaya siku zose.”

11 Nouza kabili, vino
Wayahudi viwaikwalile
na kugwa hawenuke ka-
bili? Bule haili avo, kwav-
ija Wayahudi watenda
nzambi, wanhu haweli
Wayahudi wakomboligwa,
avo Wayahudi wowonela
migongo. 12 Nzambi za
Wayahudi zigala vinhu
vingi vinogile kwa wanhu
wa mwiisi, na kulemelwa
kwa Wayahudi kugala
vinhu vingi vinogile kwa
wanhu haweli Wayahudi.
Avo kamba Wayahudi wa-
hasang'hana goyolonda Mu-
lungu wogala vinhu vingi
ng'hani vinogile.

Ukombozi wa wanhu haweli Wayahudi

13 Sambi nolonga na
mweye wanhu hamwili
Wayahudi, kwavija niye
na mtumigwa wa wanhu
haweli Wayahudi, noigodela
sang'hano yangu. 14 Nogesa
nodaha kuwatenda Wayahudi
wayangu wawonele migongo
mweye, avo ndahe kuwakom-
bola wayagwe wao. 15 Kwavija
Wayahudi viwalemigwe,
wanhu wose wa mwiisi

wailumba na Mulungu. Sambi yokuwaze kamba wahatogoligwa? Wanhu wafile wozilibuka!
16 Kamba kihande cha ichanduso cha gate kilavigwa kwa Mulungu, avo gate jose dilavigwa kwa Mulungu, na kamba mzizi wa mbiki ulavigwa kwa Mulungu, vivija na matambi gake galavigwa kwa Mulungu. 17 Kamba matambi gayagwe ga mzeituni wamumgunda gakanhigwa na tambi da mzeituni wa kumuhulo diombekigwa, avo mweye wanhu hamwili Wayahudi wao tambi da mzeituni wa kumuhulo. Sambi momweda kwa kupata vinhu vingi vinogile kulawa kwa Wayahudi. 18 Avo sekemuwabeze waja wose wakanhigwe kamba matambi, moigodela choni? Mweye mwa matambi, hamuigogeleza mizizi, ila mizizi yowagogeleza mweye.
19 Lakini molonga, “Matambi gakanhigwa muladi niye niombekigwe mmwake.” 20 Ona molonga. Wakanhigwa kwavija hawatogole, mweye musola hanhu hao kwavija mutogola. Lakini sekemuigodele mbuli ayo, ila dumbeni. 21 Kamba Mulungu kagakanha matambi gakalile hanhu hake, vino viugesa kokonela bazi gweye? 22 Loleni Mulungu viyeli na bazi na viyeliduhu mwangalo. Mulungu kaduhu mwangalo kwa waja watendile nzambi, lakini kokonela bazi kamba wahagendelela kutamanila bazi jake. Wahaleka kutenda avo vivija kokanhigwa. 23 Wayahudi wahaleka kulema kutogola kwao, woombekigwa kabili, kwavija Mulungu kodaha kuwaombeka kabili. 24 Mweye wanhu hamwili Wayahudi mukanhigwa kulawa mumzeituni wa kumuhulo na muombekigwa mumzeituni wa mumgunda, hanhu haheli henu, avo vibuha ng'hani kwa Mulungu kugaombeka matambi gakanhigwe mumbiki wao wenyego.

Mulungu kowonela bazi wanhu wose

25 Ndugu zangu, nolonda muijuwe mbuli ino ifisigwe, muladi sekemuyone mwa wabala ng'hani, Wayahudi hawamtegeleze Mulungu kwa kipindi kidodo, mbaka wanhu haweli Wayahudi walondeke kumbwelela Mulungu wenele. 26 Wanhu wose wa Izilaeli wokomboligwa, kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,

“Mkombola kokwiza kulawa Sayuni
kowatenda wanhu wa lukolo lwa Yakobo waleke nzambi zao.
27 Vino vivo vonda niilagane nao,
nahasegeza nzambi zao.”

28 Kwavija Wayahudi wailema Mbuli Inogile, waihila na Mulungu mbuli ya mweye wanhu hamwili Wayahudi. Lakini kwavija wasaguligwa, wang'hali

wonogeligwa na Mulungu mbuli ya wahenga zao. 29 Kwavija Mulungu yahamsagula munhu na kumgwaa nhunza, hagesa habali yatendile vivo. 30 Baho umwaka mweye wanhu hamwili Wayahudi hamumtegeleze Mulungu, lakini sambi Mulungu kowonela bazi kwavija Wayahudi waleka kumtegeleza. 31 Vivo ili, kwavija Mulungu kawonela bazi mweye, na sambi Wayahudi nao hawamtegeleza Mulungu, muladi na wao vivija Mulungu yawonele bazi. 32 Kwavija Mulungu kawagodeka wanhu wose sekewamtegeleze muladi yawonele bazi wanhu wose.

Tumtogole Mulungu

33 Loleni Mulungu viyanogile! Mulungu mbala ng'hani na kana nzewele ng'hani! Nani yodaha kugasimulila gaja goyolonda kusang'hana? Nani yodaha kuzijuwa nzila zake? 34 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,

"Nani yazijuwile nzewele za Mndewa?
Nani yodaha kumgwaa magesa?
35 Nani yasongile kumgwaa kinhu Mulungu,
ili Mulungu yambwelezele?"

36 Kwavija vinhu vose viumbigwa na Mulungu, na vose vabaho kubitila Mulungu na vabaho mbuli yake. Mulungu yagweleligwe ukulu siku zose! Ona.

12

Vitulondeka kumsang'hanila Mulungu

1 Avo, ndugu zangu, kwavija Mulungu kana bazi ng'hani, nowapula ng'hani, ilaveni wenyego kwa Mulungu kamba nhosa ili ngima. Ilaveni wenyego kamba wanhu mung'alile na kumnogeza Mulungu. Ino ayo nzila inogile ya kumtambikila Mulungu. 2 Sekemukweleleze vowotenda wanhu wa mwiisi ino, lakini mulekeni Mulungu yaigaluse mizoyo yenu kwa kugalusa vija vimugesa. Baho modaha kugajuwa goyolonda Mulungu, gaja ganogile na gomnogela heyo na kija kitimilike.

3 Kwavija Mulungu kanigwaa ng'hekewa, avo nowalongela mweye mose, sekemuitende munoga ng'hani kubanza vija vimulondeka kuwa, lakini nzewele zenu ziigale na tamanilo diyawagwelele Mulungu. 4 Avo, mulukuli kuna maungo mengi, kila maungo gana sang'hano yake. 5 Vivo ili kumwetu tweye, hamoja twa wengi, twa maungo mulukuli lwa Kilisito, na kila imoja wetu ni maungo ga miyage. 6 Avo kila munhu vitwili kana nhuza yake, kamba Mulungu viyatugwee ng'hekewa. Kamba munhu kagweleligwa nhunza ya kulagula usenga wa Mulungu yatende vivo kamba viyomtamanila Mulungu.

7 Munhu yagweleligwe nhunza ya kusang'hana yasang'hane, na munhu yagweleligwe nhunza ya kufundiza yafundize. 8 Munhu yagweleligwe nhunza ya kuwagangamiza wayagwe yatende vivo. Munhu yomgolela miyage kinhu, yatende vivo kwa moyo unogile. Munhu yowalongoza wanhu, yawalongoze goya. Munhu yowonela bazi wanhu, yatende vivo kwa kusamhuka.

9 Unogelwa wenu uwe wa ukweli, gehileni gehile, gagogeni ganogile. 10 Mwiinogele ng'hani kamba ndugu, kila munhu tanhu yamgese miyage kubanza mwenyego. 11 Sang'haneni ng'hani, sekemuwe wanyeke. Msang'hanileni Mndewa kwa kuwamba. 12 Kumtamanila kwenu Mulungu kuwatende mudeng'helele, mwahagaya beteleni kwa kufunga umoyo, mpuleni Mulungu siku zose. 13 Wagweleleni vinhu wanhu wa Mulungu waliduhu, na wabokeleni wageni kwa moyo unogile.

14 Mpuleni Mulungu yawatendele ganogile wanhu wose wowadununza mweye, ona, mpuleni Mulungu yawatendele ganogile siyo yawaduile. 15 Deng'heleleni hamoja na waja wodeng'helela, lileni hamoja na waja wolila. 16 Kaleni goya mweye kwa mweye, sekemuigode, togoleni kusang'hana na wanhu wokoneka siyo kinhu. Sekemuyone muna nzewele ng'hani.

17 Kamba munhu kakutendela gehile, sekeumbwelezele gehile. Tenda ganogile mgameso ga wanhu wose. 18 Mweye wenyego wambeni ng'hani mukale na wanhu wose kwa moyo uholile. 19 Mbwiga zangu, sekemulipe gehile, lakini lekeni ng'hasiliki ya Mulungu itende vivo. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Mndewa kolonga, niye iyo yonda nilipe gehile." 20 Lakini, vivija Maandiko Gang'alile golonga, "Kamba munhu yakwihile kokona nzala mgwee lujo yaje, yahakona ng'hilu mgwee mazi yang'we, kwavija kwa kutenda avo komtenda yagwe kinyala na kohulika usungu muumoyo wake kamba usungu wa kumkutulila makala ga moto mdipala." 21 Sekeutogole gehile gakuhume, lakini gahume gehile kwa ganogile.

13

Kuwategeleza watawala wa isi

1 Kila munhu yawategeleze watawala wa isi, kwavija utawala wose wolawa kwa Mulungu. Utawala wose uli mziisi wikigwa baho na Mulungu. 2 Avo, munhu youlema utawala wa mwiisi kolema kija kiyekile Mulungu, na munhu yoyose yotenda vivo koigalila mwenyego nhaguso yake.

3 Kwavija watawala wa mziisi hawadumbigwa na wanhu wotenda ganogile, lakini wodumbigwa na wanhu wotenda gehile. Avo gweye wahalonda sekeuwadumbe watawala wa mziisi sang'hana ganogile, na wao wokutogola. 4 Kwavija wao ni wasang'hanaji wa Mulungu, wokusang'hanila ganogile. Lakini wahasang'hana gehile baho wadumbe, kwavija wao wana udahi wa kutagusa. Wao ni wasang'hanaji wa Mulungu na wolagusa ng'hasiliki ya Mulungu kwa wanhu wotenda gehile. 5 Kwa mbuli ayo wategelezeni watawala wa mwiisi, siyo mbuli ya ng'hasiliki ya Mulungu iiyeka, lakini kwavija vivo viulonda moyo usang'hane.

6 Lekaavo mweye molipa kodi, kwavija watawala wa mwiisi ni wasang'hanaji wa Mulungu, nao wowasang'hanila mweye. 7 Mulipe kila munhu fungu jake, lipa kodi kwa munhu yobokela kodi, lipa ushulu kwa munhu yobokela ushulu, munhu wa kumdumba mdumbe, munhu wa kumtegeleza mtegeleze.

Kuinogela

8 Sekemudaigwe kinhu chochose, lakini mudaigwe kuwanogela waenu. Munhu yotenda vivo kogagoga Malagizo gose ga Musa. 9 Malagizo gano, "Sekeutende ugoni, sekeukome, sekewibe, sekeusulukile vinhu va miyago," na Malagizo gose gayagwe gekigwa mna dilagizo dino dimoja, "Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego." 10 Wahamnogela miyago honda umtendele gehile, avo kuinogela ako kugagoga Malagizo gose.

11 Molondeka mutende vino, kwavija mojuwa kipindi chenu cha kulamuka muutulo kivika, kwavija ukombozi wetu wa mmabehi ng'hani sambi kubanza vitusongile kumtogola Yesu. 12 Sambi kilo chomala na imisi ya mmabehi. Tuleke kusang'hana mbuli zisang'hanigwa mdiziza, tusole silaha za kuitowela mmulenge. 13 Tukaleni goya kamba viwokala wanhu imisi, seketukale kwa umelo mna zinyimwili nyimwili hebu kwa kukoligwa hebu kwa dikwe hebu kwa ugoni hebu kwa kugomba na kuyonela migongo. 14 Lakini muilumbe na Mndewa Yesu Kilisito, sekemugese kukweleleza vizilonda ng'huli zenu.

14

Sekemuitaguse wenyego

1 Wabokeleni wanhu waja kumtamanila kwao Mulungu hakunagangamala goya, sekemuibamilile nao kwavija wogesa viyagwe. 2 Wanhu hawaigalile bule, wanhu wayagwe womtamanila Mulungu na woja kinhu chochose, lakini wanhu waja kumtamanila kwao Mulungu hakunagangamala goya

woja mboga mboga ziiyeka.
3 Wanhu woja kila kinhu
sekewawabeze waja hawa-
jaga kila kinhu. Na waja
woja mboga mboga ziiyeka
sekewawataguse waja woja
kila kinhu, kwavija Mulungu
kawatogola. 4 Vino gweye
kwa nani mbaka umtaguse
msang'hanaji wa miyago?
Mkulu wa msang'hanaji ayo,
ayo yonda yasagule kamba
kadaha hebu kalemelwa. Na
kodaha kwavija Mndewa
kodaha kumtenda yahume.

5 Munhu kodaha kugesa
hana siku imoja ng'hulu
kubanza zose, na munhu
iyagwe kodaha kugesa siku
zose ziigala. Avo kila munhu
yalole kamba viyogesa
vinoga. 6 Munhu yogesa
siku imoja ng'hulu kubanza
zose kotenda avo mbuli ya
Mndewa, na munhu yoja kila
kinhu kotenda vivo mbuli
ya Mndewa kwavija komg-
waa nhogolwa Mulungu.
Vivija munhu yoleka kuja
lujo luyagwe kotenda vivo
mbuli ya Mulungu, nayo
vivija komgwaa nhogolwa
Mulungu. 7 Kwavija kuduhu
munhu yoyose vitwili
yokuwa mgima kwa mbuli
yake mwenyego na vivija
kuduhu munhu yofa kwa
mbuli yake mwenyego.
8 Avo twahawa wagima twa
wagima mbuli ya Mndewa,
na twahafa tofa mbuli ya
Mndewa. Avo twahafa
hebu twahawa wagima
twa wanhu zake Mndewa.
9 Kwavija Kilisito kafa na
kazilibuka muladi yawe
Mndewa wa wanhu wagima
na wafile. 10 Gweye habali
umtagusa miyago? Hebu
habali umbeza miyago?
Kwavija hana siku tok-
wima mgameso ga Mulungu
tutagusigwe. 11 Kwavija
Maandiko Gang'alile go-
longa,

“Mndewa kolonga, kamba
vija vinili mgima,
kila munhu konifugamila
na kila munhu kolonga, niye
na Mulungu.”

12 Kila munhu vitwili, komu-
longela Mulungu mbuli zake
mwenyego.

*Sekeumuhonze miyago ya-
tende nzambi*

13 Avo tuleke kuitagusa
na seketuwakimile waetu
hebu kuwahonza watende
nzambi. 14 Kwavija niilumba
na Mndewa Yesu, nojuwa
goya vinhu vose vinoga
kudigwa, lakini munhu
yokona kinhu kiha kudigwa,
kinhu acho kiha kumwake
heyo. 15 Wahamgevuza
miyago mbuli ya lujo luuja,
aho kuduhu unogelwa.
Sekeutogole lujo lwako
luwe kilamuso cha kum-
tenda miyago yabanange
kutamanila kwake, kwav-
ija Kilisito kafa mbuli
yake! 16 Sekeutogole kija
kiugesa kinoga kibezigwe.
17 Kwavija Undewa wa
Mulungu siyo mbuli ya kuja
na kung'wa. Lakini mbuli
ya kutenda ganogile, tindi-
walo na deng'ho, vose vino
volawa kwa Loho Yang'alile.
18 Munhu yomsang'hanila

Kilisito kamba avo, komnogeza Mulungu na kotogoligwa na wanhu.

19 Avo tugoge ng'hani kusang'hana mbuli zigala tindiwalo na kuigangamiza.
20 Sekeuibanange sang'hano ya Mulungu mbuli ya lujo. Vose vidigwa vinoga, lakini havinogile kuja lujo londa lumuhonze miyago yatende nzambi. 21 Vinoga kuleka kuja nyama hebu kung'wa divai hebu kusang'hana kinhu chochose chonda kimuhonze miyago yatende nzambi. 22 Gendelela kukigoga kija kiutogola mgameso ga Mulungu wako. Kamweda munhu ija hagesa muumoyo wake kamba kabananga kwa gaja goyogesa ganoga kusang'hana. 23 Lakini munhu yeli na shaka yahaja kotagusigwa, kwavija koja kuno hamtamanila Mulungu, na mbuli yoyose isang'hanigwa bila kumtamanila Mulungu iha.

15

Wanogeze wayagwe siyo gweye mwenyego

1 Tweye tumtamanila Mulungu kwa nguvu tuwataze waetu womtamanila Mulungu kwa kunyolila muladi wadahe kufunga umoyo mna ukunyolila kwao. Seketutende gaja gotunogela tweye twiiyeka. 2 Kila munhu vitwili yamnogeze miyage kumtenda yamwede, muladi yagangamale kumtamanila Mulungu. 3 Kwavija Kilisito hasang'hane gamnogele heyo yaiyeka. Lakini kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Maligo gose gawakuligile gweye, vivija wandiga niye." 4 Kila kinhu chandikigwe ako umwaka chandikigwa kutufunza tweye, muladi kwa kubetela na kuigangamiza tumtamanile Mulungu kubitila Maandiko Gang'alile. 5 Mulungu yeli chanduso cha kufunga umoyo na kugangamala, yawatende muwe kinhu kimoja kwa kukweleleza viyatendile Yesu Kilisito, 6 muladi mweye mose kwa moyo umoja na sauti imoja mumgwee nhogolwa Mulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito.

Mbuli Inogile kwa wanhu haweli Wayahudi

7 Igonekeni, mugale ukulu kwa Mulungu, kamba Kilisito viyawagoneke mweye.
8 Kwavija nowalongela, Kilisito kawasang'hanila Wayahudi kuwalagusila Mulungu kotenda kija kiyalongile, kotenda kija kiyailagane na wahenga zao kilawilile, 9 na kuwatenda wanhu haweli Wayahudi wamgwee nhogolwa Mulungu kwa bazi jake. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,

"Avo, nokugwaa nhogolwa kwa wanhu haweli Wayahudi,
nokwimba nyila za kuditogola twaga jako."

10 Vivija golonga,

"Wanhu hamwili Wayahudi
deng'heleleni hamoja
na wanhu wa Mulungu!"
11 Vivija golonga,
"Wanhu wose hamwili
Wayahudi, mtogoleni
Mndewa,
makabila gose ga mwiisi,
mtogoleni Mndewa!"
12 Vivija mtula ndagu wa Mulungu Isaya kolonga,
"Kolawilila munhu mulukolo
lwa Yese,
nayo kowatawala wanhu
haweli Wayahudi,
na wao womtamanila."
13 Mulungu yotamaniligwa,
yawatende mudeng'helele
ng'hani na muwe na tindiwalo kwa kumtamanila
kwenu, muladi kutamanila
kwenu kukule kwa udahi wa
Loho Yang'alile.

Kilamuso cha Paulo cha kwandika bila kudumba

14 Ndugu zangu, niye
nogesa mweye munoga
ng'hani, na mna nzewele
zose na modaha kuifunza wenyego. 15 Lakini
mna ibaluwa ino sidumbile kwandika mbuli za
kuwakumbuseni mbuli
ndodo ziiyeka, nhenda avo
kwavija Mulungu kangwaa
ng'hekewa, 16 ya kuwa
mtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kuwasang'hanila
wanhu haweli Wayahudi.
Nosang'hana kamba mulava
nhosa kwa kuwapetela
wanhu Mbuli Inogile ilawa
kwa Mulungu, muladi
wanhu haweli Wayahudi
wawe nhosa itogoligwa kwa
Mulungu, itendigwe ing'ale
kubitila Loho Yang'alile.
17 Kwa kuilumba na Yesu
Kilisito, nodaha kuigodela
sang'hano yangu kwa Mulungu. 18 Silonga mbuli
yoyose iyagwe, ila mbuli
ija iiyeka iyaitendile Kilisito
kubitila niye, kuwalongoza
wanhu haweli Wayahudi
wamtegeleze Mulungu.
Nhenda avo kwa kulonga na
kusang'hana, 19 kwa udahi
wa unzonza na vifukuzi, kwa
kubitila udahi wa Loho wa
Mulungu. Avo muumwanza
wangu kulawa Yelusalemu
mbaka Iluliko, niwapetela
wanhu Mbuli Inogile yose
ya Kilisito. 20 Siku zose nosulukila kuwapetela wanhu
Mbuli Inogile kila hanhu
hawanadihulika twaga da
Kilisito, muladi sekenizenge
mna ichandusilo cha munhu
iyagwe. 21 Kamba Maandiko
Gang'alile vigalonga,
"Wanhu hawanalongeligwa
mbuli yake wokona,
na waja hawanamuhulika
wojuwa."

Paulo kofunga mwanza wa kuchola Lumi

22 Lekaavo miyanza mingi
ndemelwa kwiza kumwenu.
23 Lakini sambi ng'homeleza
sang'hano yangu mziisi
zino, na kwavija ng'hala
nibeta kwa miyaka mingi
kwiza kumwenu, 24 sambi
notamanila kutenda vivo.
Nolonda nize kuwalola
muumwanza wangu wa
kuchola Sipania, na nolonda
mweye munhaze nivike
ako, nahamambukiza kudeng'helela kukala na
mweye. 25 Lakini sambi

nochola ako Yelusalemu kuwasang'hanila wanhu wa Mulungu. 26 Kwavija wanhu wamtogole Yesu weli Makedonia na Akaya wanogelwa na walava nhunza wawataze wanhu wa Mulungu weli wakiwa kuko Yelusalemu. 27 Wao wenyego wadeng'helela kutenda vivo, lakini walondeka kutenda vivo, kwavija wanhu haweli Wayahudi wamweda kiloho kubitila Wayahudi, na wanhu haweli Wayahudi wolondeka wawatende Wayahudi wamwede kubitila vinhu vao. 28 Nahamambukiza sang'hano ino na kuwagwaa sente ziwasangiligwe, nowatembelela nahawa muumwanza wa kuchola Sipania. 29 Nojuwa naheza kumwenu, nowagalila mbuli zose zinogile kulawa kwa Kilisito.

30 Avo ndugu zangu, kwa udahi wa Mndewa wetu Yesu Kilisito na kwa unogelwa ugaligwa na Loho Yang'alile, nowapula muilumbe na niye munhaze kumpula Mulungu. 31 Mpuleni Mulungu yanihonye kulawa mmakono ga wanhu hawamtogole Yesu ako Yudea, na sang'hano yangu ako Yelusalemu itogoligwe na wanhu wa Mulungu weli kuko. 32 Avo Mulungu yahalonda, nokwiza kumwenu kwa deng'ho, nibwihile hamoja na mweye. 33 Mulungu yogala tindiwalo yakale na mweye mose. Ona.

16

Paulo kowalamusa wanhu weli ako Lumi

1 Nolonda mumjuwe lumbu jetu Foibe, mtazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kenkela. 2 Nowapula mumbokele kwa twaga da Mndewa, kamba vilondeka kwa wanhu wa Mulungu, mumtaze kila kinhu kiyolonda kulawa kumwenu, kwavija kawataza wanhu wengi na vivija kumwangu niye.

3 Walamuseni Pilisila na mkasano wake Akula, wasang'hanaji wayangu kwa kuilumba na Yesu Kilisito. 4 Wao wauhonza ugima wao mbuli yangu. Nowagwaa nhogolwa ng'hani siyo niye niiyeka, lakini vivija vibumbila va wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu. 5 Nowalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu woiting'hana mzikae zao.

Mulamuseni mbwigangu Epaineto yasongile kumtogola Kilisito mwiisi ya Asiya. 6 Mulamuseni Malia yawasang'hanile kwa kuiyoha. 7 Vivija mulamuseni Anduloniko na Yunia, Wayahudi wayangu wagodekigwe na niye. Wao wajuwika ng'hani na watumigwa na wanongolela kumtogola Kilisito.

8 Mulamuseni Ampiliato mbwigangu inimnogela kwa kuilumba na Mndewa. 9 Vivija mulamuseni Ulibano, msang'hanaji miyetu mwiisang'hano ya Kilisito, vivija nomulamusa mbwigangu inimnogela Sitaku.

10 Mulamuseni Apele, ija
sang'hano yake kwa Kil-
isito yoneka kuwa inoga.
Ndamusileni wanhu wose
weli mng'anda ya Alisitob-
ulo. 11 Nomulamusa Helo-
diani, Muyahudi miyangu,
na wanhu wamtogole Yesu
mng'anda ya Nalikisi.

12 Ndamusileni watwanzi
iwomsang'hanila ng'hani
Mndewa, Tulufena na Tulu-
fosa na mbwigangu Pelisi,
yamsang'hanile ng'hani
Mndewa. 13 Ndamusileni
Lufo, yasaguligwe na Mn-
dewa, na mamake yani-
tendile mwanage siku zose.
14 Ndamusileni Asunikilito
na Fulegoni na Helime na
Patuloba na Helima na
wanhu wamtogole Yesu weli
hamoja nao. 15 Ndamusileni
Filologo na Yulia, na Nelea
na lumbu jake, na Olimpa
na wanhu wose wa Mulungu
weli hamoja nao.

16 Muilamuse kwa nzila ila-
gusa moinogela. Vibumbila
vose va wanhu wamtogole
Yesu Kilisito vowalamusa.

*Mafundizo ga kimambuk-
izo*

17 Ndugu zangu nowapula
ng'hani, muiteganye na
wanhu wowatenda muigole
na kuwatenda muikwale,
kwa kugalema mafundizo
gamufunzigwe. Kaleni
kutali nao! 18 Kwavija
wose wotenda kamba vivo
hawamsang'hanila Mn-
dewa wetu Kilisito, lakini
wosang'hana mbuli ya
zinda zao. Kwa mbuli
zao zaumulile na ulonzi
wa kutewenza wowavizila
wanhu hawaujuwile uvizi
awo choni. 19 Kila munhu
kahulika vimumtegeleze Mn-
dewa, avo nowadeng'helela
ng'hani, nolonda muwe na
nzewele ya kujuwa ganogile,
lakini sekemulongigwe kwa
kutenda nzambi. 20 Nayo
Mulungu yogala tindiwalo
hakawa kumuhonda Mwen-
embago yeli hasi mmagulu
genu.

Ng'hekewa ya Mndewa
wetu Yesu ikale na mweye.

21 Timoseo msang'hanaji
miyangu, kowalamusa,
vivija Lukio na Yasoni na
Sosipateli na Wayahudi
wayangu wowalamusa.

22 Na niye Telitio, nyandike
baluwa ino, nowalamusa
kwa twaga da Mndewa.

23 Na Gayo, mwenekae
wangu na kibumbila cha
wanhu wose wamtogole Yesu
woiting'hanaga mng'anda
yake, kowalamusa. Vivija
Elasito mwikaji wa sente za
buga dino na miyage Kwalito,
wowalamusa. 24 Ng'hekewa
ya Mndewa wetu Yesu Kil-
isito ikale na mweye mose.
Ona.

*Kimambukizo cha
kumpula Mulungu na kumto-
gola*

25 Tumtogole Mulungu, yo-
daha kuwagangamiza mna
Imbuli Inogile iniwapetele
mbuli ya Yesu Kilisito, kwa
kugubula ukweli ukalile
ufisigwe miyaka heleketwaa.
26 Lakini sambi ukweli
awo ugubuligwa kubitila
maandiko ga watula ndagu

wa Mulungu, na kwa lagizo da Mulungu yeliduhu uhelelo, ulagusigwa kwa wanhu wa isi zose muladi wose watogole na kutegeleza.

27 Mulungu yaiyeka yeli na nzewele, siku zose yagweleligwe ukulu kubitila Yesu Kilisito! Ona.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolinto

Ulongozi

1 Wakolinto chandikigwa na mtumigwa Paulo behi na mwaka wa 55 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Sula ya 1:1). Ino ayo baluwa ya ichanduso mna zibaluwa mbili ziyandike Paulo kwa wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila ako Kolinto. Yogesigwa kandika baluwa ino mna ikipindi kiyakalile ako Efeso yang'hali hanagesa kutembelela Kolinto mmwanza wake wa kuchola na kubwela Makedonia (Sula ya 16:5-9).

Baluwa ino yokwidika usenga ugaligwe kwa Paulo na wanhu wayagwe walawile mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu mbuli ya nzambi mna ikibumbila acho, mbuli za kuigola na ugoni. Buga da Kolinto dijuwika ng'hani mbuli ya ugoni, avo hatukanganya wanhu wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala mzimbuli zizo.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kowalamusa wanhu wa ako Kolinto na komgwaa Mulungu nhogolwa mbuli yao (Sula ya 1:1-9).

Abaho kolonga usenga uyabokele mbuli ya kuigola kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto (Sula ya 1:10-4:21).

Abaho kowalongela mbuli za ugoni na mbuli za wao kuigala mvitala (Sula ya 5-6).

Abaho kolava malagizo mbuli ya kusola na kusoligwa, kuvitambikila vinyago na kutambikila kunze kunze, nhunza za kiloho na kuzilibuligwa (Sula ya 7-15).

Kukimambukizo kolonga gaja gakusang'hana na gaja goyolonda kusang'hana (Sula ya 16).

1 Niye Paulo, nikemigwa niwe mtumigwa wa Yesu Kilisito, kamba viyalondile Mulungu, na vivija ndugu yetu Sositenesi, 2 towandikila mweye wanhu wa Mulungu muli kudibuga da Kolinto. Mweye mose mukemigwe muwe wanhu wang'alile wa Mulungu, mweye mwa wanhu wa Mulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito, hamoja na wanhu wose weli kila hanhu womgwaa ukulu Mndewa wetu Yesu Kilisito, Mndewa wao na vivija Mndewa wetu.

3 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Vinhu vinogile kubitila Kilisito

4 Siku zose niye nomgwaa nhogolwa Mulungu wangu, kwavija kawagwaa mweye ng'hekewa, kubitila Yesu Kilisito. 5 Kwavija mweye muilumba na Kilisito, mugweleligwa vinhu vose

vinogile, mugweleligwa nzewele zose na kujuwa mbuli zose zimulonga. 6 Usenga mbuli ya Kilisito, Mulungu kautenda wike mizizi mmizoyo yenu, 7 avo hamuswelile nhunza yoyose ilawa kwa Loho Yang'alile, kipindi vimumbeta kwa kusulukila Mndewa wetu Yesu Kilisito vonda yagubuligwe. 8 Nayo kowagangamiza mbaka kuuhelelo, muladi sekemoneke mubananga mna Isiku ya Mndewa wetu Yesu Kilisito. 9 Mulungu yawakemile mweye muilumbe na Mwanage, Yesu Kilisito Mndewa wetu, kotenda gaja gayalongile.

Wanhu wamtogole Kilisito woigola

10 Ndugu zangu, nowapula kwa twaga da Mndewa wetu Yesu Kilisito, muitogolele mbuli yoyose yumulonga, muladi sekemuigole mweye kwa mweye. Muilumbe goya na mugese dimoja na mulonde kinhu kimoja. 11 Ndugu zangu, wanhu wayagwe wa lukolo lwa Kiloe wanongela fulu ipile kuwa mogomba mweye kwa mweye. 12 Niye nolonga vino, kwavija kila munhu kolonga jake. Ino kolonga, "Nomkweleleza Paulo," iyagwe kolonga, "Nomkweleleza Apolo," iyagwe kolonga, "Nomkweleleza Kefa," na iyagwe kolonga, "Nomkweleleza Kilisito." 13 Vino, Kilisito kaigola? Vino, Paulo ayo yawambigwe mumsalaba mbuli ya mweye? Hebu mubatizigwa muwe wanahina wa Paulo?

14 Nomgwaa nhogolwa Mulungu kwavija simbatize munhu yoyose kumwenu, ila niwabatiza Kilisipo na Gayo. 15 Avo kuduhu munhu yodaha kulonga kabatizigwa kuwa mwanahina wangu. 16 Ona vija, vivija niwabatiza wanhu wa lubuga lwa Sitefana, lakini sikumbuka kamba nimbatiza munhu yoyose iyagwe. 17 Kilisito hanitumile niye kubatiza, lakini kanituma niwapetele wanhu Mbuli Inogile, na siyo kwa kutamanila nzewele za wanhu, muladi kuitenda ifa ya Kilisito mumsalaba sekeyage bule.

Kilisito ayo nguvu na nzewele ya Mulungu

18 Kwavija usenga mbuli ya ifa ya Kilisito mumsalaba yokoneka mbuli ya kibozi kwa wanhu wopotela, lakini kumwetu tweye tukomboligwa, usenga awo ni nguvu ya Mulungu. 19 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

"Nozibananga nzewele
za wanhu weli na nzewele,
na ubala wa wanhu nowasa kutali."

20 Avo, kakwahi yeli na nzewele? Hebu mfundiza Malagizo ga Musa? Hebu wakulu wa kuibamilila wa kipindi kino? Mulungu kaitenda nzewele ya wanhu wa mwiisi ino ubozi!

21 Kamba viili nzewele ya Mulungu, wanhu wa mwiisi hawadaha kumjuwa

heyo kubitila nzewele zao wenyego. Lakini Mulungu kanogelwa kuwakombola waja womtogola kubitila usenga awo utuwapetela na ukoneka kwa wanhu weli na nzewele kamba ubozi. 22 Wayahudi wolonda kulola kilaguso, Wagiliki wozahila nzewele. 23 Lakini tweye tompeta Kilisito yawambigwe mumsalaba. Usenga uno wowagevuza Wayahudi na kwa wanhu haweli Wayahudi wokoneka ubozi. 24 Lakini kwa waja wakemigwe na Mulungu, Wayahudi hamoja na haweli Wayahudi, Kilisito ayo nguvu ya Mulungu na nzewele za Mulungu. 25 Kwavija kija kikoneka ubozi wa Mulungu, kina nzewele kubanza nzewele za wanhu, na kija kikoneka kunyolila kwa Mulungu, kina nguvu kubanza nguvu za wanhu.

26 Ndugu zangu, kumbukeni vimukalile baho umwaka Mulungu viyawakemile wanhu bwando kumwenu wakala waduhu hata nzewele za wanhu wa mwiisi ino, wanhu bwando wakala waduhu nguvu hebu weli na ukulu. 27 Lakini Mulungu katenda giladi, kasagula vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwiisi va kibozi muladi kuwatenda wanhu weli na nzewele wagwe kinyala, na kasagula vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwiisi vonyolila muladi kuwatenda wanhu weli na nguvu wagwe kinyala. 28 Mulungu kasagula vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwiisi si vinhu goya na wovibeza na hawavigesa bule muladi yavinange vija vigesigwa na wanhu wa mwiisi kuwa vinoga ng'hani. 29 Avo kuduhu munhu yodaha kuigodela kinhu chochose mgameso ga Mulungu. 30 Lakini Mulungu kawatenda muilumbe na Yesu Kilisito, kamtenda Kilisito yawe nzewele yetu. Kubitila heyo totendigwa tunoga mgameso ga Mulungu, na twa wanhu wa Mulungu na tokomboligwa. 31 Avo Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yolonda kuigoda, yaigodele kija kiyasang'hane Mndewa.”

2

Usenga wa Kilisito yawambigwe mumsalaba

1 Ndugu zangu, niye vinizile kumwenu sizile kuwapetela usenga wa Mulungu, ufisigwe kwa ulonzi mdala hebu kwa ubala wa wanhu. 2 Kwavija vinikalile na mweye, silondile kugesa kinhu chochose lakini Yesu Kilisito na ifa yake mumsalaba. 3 Avo vinizile kumwenu, ng'hala bule nguvu na nikala nodumba na kugwaya. 4 Mafundizo gangu na usenga wangu havilavigwe kwa mbuli zamulile kulawa kuna zinzewele za munhu, lakini kwa nguvu ya Loho wa Mulungu. 5 Nitenda vivo, muladi kutamanila kumwenu sekekukale mna

zinzewele za wanhu ila mna inguvu ya Mulungu.

Nzewele ya Mulungu

6 Avo, nowapetela usenga uli na nzewele kwa wanhu waja tamanilo jao dikangale. Lakini siyo nzewele za mwiisi ino hebu nguvu ya wakulu wa mwiisi ino, awo wonda wabanangigwe. 7 Nowapetela nzewele ifisigwe ya Mulungu, yaisagule mbuli ya ukulu wetu isi ing'hali hainaumbigwa. 8 Kuduhu mndewa wa kipindi kino yaijuwile nzewele ino. Maza waijuwile, sambi wamuwambe mumsalaba Mndewa wa ukulu. 9 Lakini Maandiko golonga,

“Mbuli zija hazinakoneka na
munhu hebu kuhulikigwa,
mbuli hazinagesigwa mmizoyo ya wanhu,
mbuli azo Mulungu kawekila
wanhu womnogela.”

10 Lakini Mulungu katugubulila mbuli azo kubitila Loho wake. Kwavija Loho Yang'alile kozahila kila kinhu, hata mbuli za Mulungu ziifisile ng'hani. 11 Kuduhu munhu yojuwa viyogesa munhu iyagwe, ila loho yake munhu ayo. Vivo ili kuduhu yajuwile mbuli za Mulungu ila Loho wa Mulungu yaiyeka. 12 Hatubokele bule loho wa wanhu wa isi ino, lakini tubokela Loho yatumigwe na Mulungu, muladi tudahe kugajuwa gaja gose tugweleligwe na Mulungu.

13 Avo hatulonga mbuli zifundizigwe na nzewele za wanhu, lakini kwa mbuli zifundizigwe na Loho Yang'alile, vituwafambulila mbuli za loho waja weli na Loho Yang'alile. 14 Munhu yoyose yeliduhu Loho Yang'alile hadaha kubokela vinhu kulawa kwa Loho wa Mulungu. Wanhu wano hawazijuwa mbuli azo, kumwao zokoneka ubozi, kwavija mbuli azo zodahika kufambuligwa kwa kutazigwa na Loho Yang'alile yaiyeka. 15 Munhu yoyose yeli na Loho wa Mulungu, kodaha kujuwa kila kinhu kinogile, lakini kuduhu yodaha kumtagusa. 16 Maandiko golonga,

“Nani yajuwile viyogesa Mndewa?
Nani yodaha kumgwaa magesa?”

Lakini tweye togesa viyogesa Kilisito.

3

Wasang'hanaji wa Mulungu

1 Ndugu zangu, kulonga ukweli, sidahile kulonga na mweye kamba vinilonga na wanhu weli na Loho wa Mulungu. Nilonda kulonga na mweye kamba wanhu wa mwiisi ino, kamba wana ving'hele waja tamanilo jao kwa Kilisito hadinakangala. 2 Nilondeka kuwagwaa maziwa mung'we, lakini si lujo mdala, kwavija hamudahile kukija. Hata sambi hamudaha bule kukija,

3 kwavija mweye mung'hali
mokala kamba viwokala
wanhu wa mwiisi ino. Avo
moiyonela migongo na
kugomba wenyego, vino,
ino hailagusa kuwa mweye
mung'hali wanhu wa mwi-
isi ino na mokala kamba
viwokala wanhu wa isi
ino? 4 Imoja wenu kolonga,
“Niye nomkweleleza Paulo,”
na iyagwe kolonga, “Niye
nomkweleleza Apolo,” Vino,
hamutenda kamba wanhu
wa mwiisi viwotenda?
5 Vino, Apolo ayo nani? Na
Paulo ayo nani? Tweye twa
wasang'hanaji wa Mulungu,
tuwatenda mweye mutogole.
Kila imoja wetu kotenda
sang'hano iyagweleligwe na
Mndewa. 6 Niye nihanda
mbeyu, Apolo kagelela mazi,
lakini Mulungu heyo yait-
endile ikule. 7 Kwavija ya-
handile na ija yaigelele mazi
waduhu chochose, lakini
Mulungu heyo yaitendile
ikule. 8 Munhu yahandile na
munhu yaigelele mazi wose
wa kinhu kimoja, Mulungu
komgweka kila imoja kwa
sang'hano yake yaitendile.
9 Kwavija wose tosang'hana
hamoja na Mulungu, mweye
muwa kamba mgunda wa
Mulungu.

Vivija mwa ng'anda ya
Mulungu. 10 Kwa ng'hekewa
iyangwelele Mulungu,
nhenda sang'hano ya mzen-
gaji yanogile, nika chan-
dusilo chake na munhu
iyagwe kozenga uchanha
yake. Lakini kila munhu
yozenga kolondeka yati-
ganye viyozenga. 11 Kuduhu
munhu iyagwe iyodaha
kwika chandusilo, kwav-
ija Mulungu kamwika
Yesu Kilisito yaiyeka yawe
chandusilo. 12 Uchanha
mwa chandusilo acho
wanhu wozenga kwa za-
habu hebu shaba hebu
mabwe ganogile ng'hani,
na wayagwe wozenga kwa
mibiki, majani hebu usoti.
13 Ukunoga kwa sang'hano ya
munhu hokoneka mna isiku
ija Kilisito vondayaifisule.
Kwavija mna isiku ayo moto
wogubula sang'hano ya
kila munhu, moto wozigeza
sang'hano zao kulagusa
kamba zinoga. 14 Kamba
kija kizengigwe uchanha
mwa ichandusilo chokala
bila kulukula moto, mzengaji
kobokela nhunza. 15 Lakini
kamba sang'hano ya munhu
yolukula, mzengaji koyag-
iza, lakini heyo mwenyego
kokomboligwa, kamba
munhu yahonyeke kulawa
kuna umoto.

16 Mweye mujuwa kuwa
mwa ng'anda ya Mulungu
na Loho wa Mulungu kokala
mgati mmwenu! 17 Avo,
munhu yoyose yoibananga
ng'anda ya Mulungu, Mu-
lungu nayo kombananga
munhu ayo. Kwavija ng'anda
ya Mulungu ing'ala, na mw-
eye wenyego mwa ng'anda
ya Mulungu.

18 Sekemwiivizile! Munhu
yoyose kumwenu yogesa
kana nzewele za mwiisi ino,
muleke yawe mbozi, muladi
yawe na nzewele. 19 Kwavija
nzewele za wanhu wa mwiisi
ino ni ubozi mgameso ga

Mulungu. Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, “Mulungu kowanamata weli na nzewele muubala wao,” 20 na vivija Maandiko golonga, “Mndewa kojuwa viwogesa wanhu weli na nzewele siyo chochose.” 21 Avo, sekemuigodele wanhu, kwavija vinhu vose venu. 22 Paulo na Apolo na Kefa na isi ino na ugima na ifa na mbuli za sambi na za kumwande, gose gano genu. 23 Na mweye mwa wanhu wa Kilisito, nayo Kilisito wa Mulungu.

4

Watumigwa wa Kilisito

1 Mtugese tweye kamba wasang'hanaji wa Kilisito, tugweleligwe udahi wa kuwafambulila wanhu mbuli zifisigwe za Mulungu. 2 Kinhu kilondeka kwa wanhu wose wagweleligwe sang'hano ni kutenda kamba viyolonda mkulu wao. 3 Niye sitonga bule nahatagusigwa na mweye, hebu munhu yoyose mwiisi, na wala sidaha kuitagusa mwenyego. 4 Muumoyo wangu kuduhu kinhu kinitagusa niye, lakini mbuli ino hailagusa kuwa sibanange. Mndewa ayo wa kunitagusa niye. 5 Avo sekemumtaguse munhu yoyose king'hali kipindi hakinavika. Lekeni mbaka Mndewa vondayeze, nayo kokwiza kugamwemwesela gaja gafisigwe mdiziza na kugafisula gaja gose geli mmizoyo ya wanhu. Aho kila munhu kobokela nhogolwa yake kulawa kwa Mulungu.

6 Ndugu zangu, mbuli ya mweye, niye nimtenda Apolo na niye tuwe kinhu cha mweye kuifunza, avo mudahe kujuwa fambulo da ulonzi uno, “Mukweleleze vija vandikigwe.” Muladi muleke kuigodela imoja na kumwehula iyagwe. 7 Sekeugese gweye kunoga kubanza wayagwe? Vino siyo Mulungu yakugwelele kila kinhu kiulinacho? Avo lelo koigodela choni, kamba vija vinhu viulinavo hugweleligwe bule?

8 Vino, mupata vose vimulonda? Mweye mwa matajili tiyali? Mweye mwa wandewa bila tweye? Ona, kamba mweye kweli mwahakuwile wandewa, avo na tweye twahadahile kuwa wandewa hamoja na mweye. 9 Kwavija vinikona niye, Mulungu katutenda tweye watumigwa tuwe wanhu wa kimambukizo, kamba wanhu watagusigwe kukomigwa mgameso ga wanhu, tuwe kilozo mwiisi yose haulongozi ha wasenga wa kuulanga na wanhu. 10 Tweye twawabozi mbuli ya Kilisito, lakini mweye mwawabala kwa kuilumba na Kilisito! Tweye tunyolila, lakini mweye mugangamala! Mweye motegelezigwa lakini tweye tokwehuligwa! 11 Mbaka sambi tweye tuna nzala na ng'hilu, tovala vikumbi, totowigwa, twaduhu hanhu

ha kuwasa, 12 vivija todununzika na kusang'hana kwa makono getu wenyego. Twahaduiligwa, towapulila kwa Mulungu vinhu vinogile, na twahadununzigwa tofunga umoyo, 13 twahaligigwa, tokwidika vinogile. Tokoneka kamba wanhu wafitile mwiisi, mbaka sambi tweye twa dikwe da mwiisi!

14 Sandika mbuli zino niwagele kinyala, lakini kuwazuma mweye kamba wanangu niwanogela. 15 Avo hata kamba mwahawa na walangulizi elufu kumi muugima wenu kwa Kilisito, mweye mduhu tata wengi, kwavija kwa kuilumba na Yesu Kilisito, niye na tataenu kwa kuwagalila Mbuli Inogile.

16 Avo, nowapula, loleni vinhendile munikweleleze. 17 Lekaavo nimtuma Timoseo kumwenu, mwanangu nimnogela yosang'hana kwa kumtamanila Mndewa. Nayo kowakumbusa nzila inikweleleza niye kwa kuilumba na Yesu Kilisito, nzila ija inifundiza kila hanhu mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu.

18 Wanhu wayagwe vimwili wasonga kuigoda, kwavija wogesa niye siza kumwenu kabili. 19 Lakini Mndewa yahalonda, nolopola kwiza kumwenu, aho nolola mwenyego kija kiwolonga awo woigoda na nguvu iwelinayo. 20 Kwavija Undewa wa Mulungu hauli muulonzi lakini kuna inguvu. 21 Mweye munogelwa na choni? Nize kumwenu na mbalati, hebu kwa unogelwa na uhole?

5

Ugoni mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu

1 Avo lelo, kuna mbuli zilongigwa kamba kumwenu mweye kuna wanhu wotenda ugoni, na vivija uchafu hauna koneka hata kwa wamhazi. Nilongeligwa munhu kowasa na mamake wa kuvikila! 2 Modahaze kuigoda? Maza mulondeka munyunyuwale, na munhu yatendile kilozo acho kolondeka yawingigwe kumwenu. 3 Hata kamba na kutali na mweye, lakini muumoyo wangu na hamoja na mweye, nimtagusa mwaka munhu yatendile kinhu acho kamba vija nabaho na mweye. 4 Mwahaiting'hana hamoja kwa twaga da Mndewa Yesu na niye na hamoja na mweye muumoyo wangu, na nguvu ya Mndewa wetu Yesu ya hamoja na mweye, 5 mgweleleni Mwenembago munhu ayo, muladi lukuli lwake lubanangigwe, avo loho yake idahe kukomboligwa mna isiku ya Mndewa.

6 Kuigoda kumwenu hakunogile bule! Vino hamujuwile kuwa, mela kidogo youtenda usage wose ugongomoke? 7 Avo isunheni, mulave mela da umwaka da nzambi muladi muwe bonge da sambi diliduhu mela, kamba

vimulondeka kuwa. Kwavija Yesu Kilisito ayo mwana ng'hondolo wa Pasaka yetu, kalavigwa nhosa. 8 Lelo tudeng'helele Pasaka yetu, siyo kwa gate dili na mela da umwaka dili na nzambi na ubananzi, lakini kwa gate hadigeligwe mela, gate dinogile na ukweli.

9 Nimwandikileni mna ibaluwa yangu iyagwe, mwiinege na wanhu weli wagoni. 10 Silonga mwiinege na wanhu hawamtogola Mulungu weli wagoni hebu wagila hebu wabavi hebu waja wotambikila vinyago. Kwavija mwahalonda kuinega nao wose, molondeka kulawanya mwiisi ino. 11 Fambulo da mbuli zinyandike ijo dino, mwiinege na munhu yoyose yoikema Mkilisito kuno kotenda ugoni hebu mgila hebu kovitambikila vinyago hebu muligaji hebu kokoligwa hebu mbavi. Hata kuja sekemuje nayo munhu ayo.

12 Lekaavo, silondeka kuwatagusa wanhu weli kunze ya vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Vino mweye hamulondeka kuwatagusa wanhu weli mna ivibumbila venu? 13 Mulungu kowatagusa wanhu weli kunze ya vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Mweye muwingeni munhu yehile mkibumbila chenu.

6

Kitala cha Wakilisito

1 Vino, kamba imoja wenu kana kitala na Mkilisito miyage, yokuwaze komgala mkitala cha wanhu hawamtogole Yesu, koleka kumgala kwa wanhu wa Mulungu? 2 Vino, hamujuwile bule wanhu wa Mulungu wokwiza kuwatagusa wanhu wa mwiisi? Kamba wanhu wa mwiisi wotagusigwa na mweye, vino molemelwa kutagusa mbuli ndoo ndodo? 3 Vino, mweye hamujuwile tokwiza kuwatagusa wasenga wa kuulanga? Todaha ng'hani kutagusa vinhu va ugima uno! 4 Kamba mwahagomba, vino mowakema wanhu hawategelezigwa mkibumbila chenu cha wanhu wamtogole Yesu wawe wasemi? 5 Mogela kinyala! Vino kuduhu hata munhu imoja kumwenu yeli na nzewele yodaha kuwazuma Wakilisito wagombile? 6 Lakini Mkilisito komgala Mkilisito miyage mkitala, kwa wasemi hawamtogole Yesu!

7 Kulonga ukweli, kuigala kwenu mkitala mweye kwa mweye kolagusa kuwa muhumigwa. Vinoga mweye koneligwa. Vinoga mweye kuviziligwa na kubokigwa vinhu venu. 8 Lakini mweye wao muwonela na kuwaboka ndugu zenu vinhu vao kwa uvizi! 9 Vino, hamujuwile kuwa wanhu wotenda gehile honda waupate Undewa wa Mulungu? Sekemwiivizile, wanhu wokala kwa ugima wa ugoni

ubanzile hebu wovitambikila vinyago hebu wotenda ugoni hebu wambigalo wohindusa wayao, 10 hebu wabavi hebu wagila hebu wokoligwa hebu kuwaliga wayao hebu wabokaji, wao wose kuduhu yonda yaupate Undewa wa Mulungu. 11 Wanhu wayagwe kumwenu mukala vivo. Lakini sambi nzambi zenu zisegezigwa, mulavigwa kwa Mulungu, mutendigwa munoga mgameso ga Mulungu kwa twaga da Mndewa Yesu Kilisito na Loho wa Mulungu wetu.

Sang'hanileni ng'huli zenu kwa ukulu wa Mulungu

12 Munhu kodaha kulonga, "Vinhu vose nodaha kutenda." Lakini siyo vinhu vose vinoga kumwangu. Notogola nodaha kutenda kinhu chochose, lakini sitogola kinhu chochose kinhende niwe mtumwa wake. 13 Munhu iyagwe kolonga, "Lujo kwa mbuli ya inda, na inda kwa mbuli ya lujo." Ona, lakini Mulungu kovibananga vose vibili. Lukuli lwa munhu siyo kwa mbuli ya ugoni, lakini kwa mbuli ya kumsang'hanila Mndewa, nayo mndewa ayo yowika goya lukuli. 14 Mulungu kamzilibula Mndewa Yesu kwa wanhu wafile, na tweye vivija kotuzilibula kwa nguvu zake.

15 Vino, hamujuwile kuwa ng'huli zenu ni maungo ga lukuli lwa Kilisito? Hebu mogesa nodaha kusola maungo ga lukuli lwa Kilisito na kugatenda gawe maungo ga ulukuli lwa munhu yosulukila ugoni? Aka! 16 Hebu hamujuwile bule munhu yonda yailumbe na munhu yosulukila ugoni kokuwa lukuli lumoja na munhu ayo? Kwavija yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, "Weli wabili wokuwa lukuli lumoja." 17 Lakini munhu ija yoilumba na Mndewa kahamoja nayo kiloho.

18 Avo muinege ng'hani na ugoni. Kwavija nzambi ziyagwe zitendigwa na munhu haziubananga lukuli, lakini munhu yotenda ugoni kolutendela nzambi lukuli lwake mwenyego. 19 Vino, hamujuwile bule ng'huli zenu ayo ng'anda ya Loho Yang'alile, yeli mgati mmwenu imugweleligwe na Mulungu? Avo lelo, mweye siyo kinhu chenu wenyego, lakini cha Mulungu, 20 kwavija muguligwa kwa bei ng'hulu. Avo zisang'hanileni ng'huli zenu kwa ukulu wa Mulungu.

7

Mbuli ya kusola na kusoligwa

1 Lelo, kwa mbuli zija zimnyandikile,

"Mbigalo kotenda goya yahaleka kusola mtwanzi." 2 Lakini kwavija kuna ugoni, kila mbigalo yawe na mwehe wake mwenyego, na kila mtwanzi yawe na mkasano wake mwenyego. 3 Mbigalo yatende vija

viyolondeka kwa mwehe wake na vivija mtwanzi yatende vija viyolondeka kwa mkasano wake. 4 Mwehe kaduhu udahi na lukuli lwake, lakini mkasano wake kanao. Vivo ili kwa mkasano kaduhu udahi na lukuli lwake, lakini mwehe wake kanao. 5 Sekemuleke kuwasa hamoja lakini vonda muitogolele wenyego kutenda vivo muladi mupate kipindi kinogile cha kumpula Mulungu. Abaho ibweleleni kabili, muladi Mwenembago sekeyawageze kwavija hamudaha kuitawala wenyego.

6 Siwalongela vino kwa kuwalagiza, lakini vinigesa niye. 7 Maza vinonda niye wanhu wose wakale kamba vinili niye, lakini kila munhu kana nhunza yake kulawa kwa Mulungu. Imoja kana nhunza ino, na iyagwe kana nhunza ija.

8 Lelo, kwa waja hawanasola na weli wagane, vinoga kumwenu kukala usaka kamba vinili niye. 9 Lakini mwahalemelwa kukala usaka, soleni, kwavija vinoga kusola kubanza kusulukila watwanzi.

10 Kwa waja wasolile na kusoligwa nowagwaa lagizo, sijangu lakini da Mndewa, mwehe sekeyaileke na mkasano wake, 11 lakini kamba yahatenda vivo, yakale usaka hebu wailumbe kabili na mkasano wake. Nayo mkasano sekeyamwase mwehe wake.

12 Kwa wanhu wayagwe nolonga niye, lakini siyo Mndewa, kamba mbigalo Mkilisito kana mwehe yolema kumtogola Yesu na imwehe kotogola kukala nayo, sekeyamwase. 13 Na kamba mtwanzi Mkilisito kasoligwa na mbigalo hamtogola Yesu na kotogola kukala nayo, sekeyamuleme. 14 Kwavija mkasano hamtogola Yesu kotogoligwa na Mulungu kwa kuilumba na mwehe wake, na mwehe hamtogola Yesu kotogoligwa na Mulungu kwa kuilumba na mkasano wake. Maza haili vivo, wana wao sambi watogoligwe na Mulungu, lakini Mulungu kawatogola. 15 Lakini kamba ija hamtogola Yesu kolonda kumuleka miyage yeli Mkilisito na yamuleke. Kwa kilamuso acho, ayo imkilisito, mbigalo hebu mtwanzi, hagomigwa kutenda vivo. Kwavija Mulungu kawakema mukale moyo uholile. 16 Gweye mwehe Mkilisito, kojuwa vilihi kuwa hudaha kumkombola mkasano wako? Hebu gweye mkasano Mkilisito, kojuwa vilihi kuwa hudaha kumkombola mwehe wako?

Ukale kamba Mulungu viyakukemile

17 Avo kila munhu na yakale kamba vija Mndewa viyamtendile yawe, na vivija ukale kamba viukalile Mulungu viyakukemile. Dino dijo lagizo jangu kwa vibumbila vose va wanhu wamtogole Yesu. 18 Kamba munhu yengile kumbi kakemigwa na Mulungu, sekeyaivizile kuwa hanakwingila kumbi.

Na kamba viyakemigwe kakala hanakwingila kumbi, sekeyengile kumbi. 19 Kwavija kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondeka ni kugagoga malagizo ga Mulungu. 20 Avo kila munhu yakale kamba viyakalile kipindi viyakemigwe na Mulungu. 21 Vino, gweye viukemigwe na Mulungu kukala mtumwa? Sekeugelegeze, lakini wahapata kipindi cha kulekesigwa, kisang'hanile. 22 Kwavija mtumwa yakemigwe na Mndewa kokuwa munhu yalekesigwe kwa Mndewa. Vivo ili kwa munhu yalekesigwe yakemigwe na Mndewa kokuwa mtumwa wa Kilisito. 23 Mulungu kawagula kwa bei ng'hulu, avo sekemuwe watumwa wa wanhu. 24 Ndugu zangu, kila munhu na yakale kwa kuilumba na Mulungu kamba vija viyakalile kipindi Mulungu viyamkemile.

Mbuli ya wanhu wasaka na waganě

25 Kwa gaja gamtwandikile mbuli ya wanhu wasaka, nabule lagizo kulawa kwa Mndewa, lakini nolonga vinigesa kamba munhu nitamaniligwa mbuli ya koneligwa bazi na Mndewa.

26 Lakini mbuli ya kugaya kuli sambi, vinikona niye yokuwa vinoga kwa munhu kukala kamba viyali. 27 Vino gweye kuna mwehe? Avo sekeumwase. Vino gweye hunasola? Avo sekeulonde kusola. 28 Lakini wahasola, hutendile nzambi. Na mndele yahasoligwa hatendile nzambi. Lakini wao waisolile wogazika ng'hani mwiisi ino, na niye silonda mweye muwe kamba wao.

29 Ndugu zangu, nolonga vino, kipindi kisigale kidodo. Avo kulawa sambi wanhu weli na wehe wakale kamba wasaka, 30 na waja wolila wakale kamba hawalila na waja wodeng'helela wakale kamba hawadeng'helela na wagulaji wakale kamba hawagulile kinhu, 31 na waja wosang'hanila vinhu va mwiisi ino wakale kamba waduhu sang'hano navo. Kwavija isi ino kamba viili sambi, hondaikale ng'hani.

32 Nolonda mweye sekemunyawenyawe. Munhu msaka kohunganikila mbuli za Mndewa, kwavija kolonda kumnogeza Mndewa. 33 Lakini mbigalo mwene mwehe kohunganikila mbuli za mwiisi, kwavija kolonda kumnogeza mwehe wake, 34 nayo kokwegigwa mhande mbili. Mtwanzi yeliduhu mkasano hebu mhambe kohunganikila sang'hano za Mndewa, kwavija kolonda kung'ala kwa lukuli na loho, lakini mtwanzi yeli na mkasano kohunganikila mbuli za mwiisi, kwavija kolonda kumnogeza mkasano wake.

35 Nolonga vino kwavija nolonda kuwataza mweye. Siwagoma bule, lakini nolonda mweye mutende gaja ganogile muladi mupate

kumsang'hanila Mndewa kwa moyo umoja.

36 Kamba munhu yoyose kogesa hamtendela vinogile mhambe yoolonda kufunga nayo zengele. Na kamba mhambe ayo kokuwa na miyaka mingi kwa kusoligwa na komsulukila ng'hani na yatende kamba viyolonda. Yafunge nayo zengele, aho hatenda nzambi. 37 Lakini kamba mbigalo kolonda mwenyego muumoyo wake kuleka kusola, na kodaha kuleka kusulukila na kutenda viyolonda, aho kotenda goya ng'hani yahaleka kumsola mhambe ayo. 38 Avo munhu yosola mtwanzi kotenda vinogile, lakini munhu yoleka kusola kotenda vinogile ng'hani.

39 Mtwanzi yasoligwe kokuwa kafungigwa na mkasano wake kipindi chose cha ugima wake, lakini mkasano wake yahafa, kodaha kusoligwa na mbigalo yoyose yoomulonda lakini kolondeka yawe Mkilisito. 40 Lakini vinikona niye, mtwanzi ayo komweda ng'hani yahakala usaka. Avo vinigesa niye, vivija ninayo Loho wa Mulungu.

8

Mbuli ya Lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago

1 Sambi, kwa mbuli ya lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago.

Tojuwa, wose tuna ubala, na ubala awo womtenda munhu yaigode, lakini unogelwa wozenga. 2 Waja wogesa wojuwa kinhu, hawajuwa kamba viwolondeka kujuwa. 3 Lakini munhu yomnogela Mulungu, kojuwigwa na Mulungu.

4 Avo mbuli ya kuja lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago, tojuwa vinyago siyo kinhu chochose mwiisi, tojuwa Mulungu imoja yaiyeka. 5 Hata yahawa kuna vinhu vikemigwa, “walungu”, mwiisi hebu kuulanga. Ona, hata kamba wanhu wolonga kuna vinhu vikemigwa, “walungu” na “wandewa,” 6 lakini kumwetu tweye tuna Mulungu imoja yaiyeka, Tata ija yaumbile vinhu vose na kubitila heyo tokuwa wagima. Na kuna Mndewa imoja yaiyeka, nayo ayo Yesu Kilisito, kubitila heyo vinhu vose viumbigwa, na tweye twawagima kubitila heyo.

7 Lakini siyo kila munhu kana ubala uno. Wanhu wayagwe wakala wazowele kuvitambikila vinyago, mbaka sambi wahakala kuna ukuja wogesa woja lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago, kwavija mizoyo yao yonyolila, na yogeligwa dikwe. 8 Lakini lujo haludaha bule kutugala behi na Mulungu. Avo twahaleka kuja hatuhungukiligwa kinhu, na twahaja hatukongezeligwa kinhu.

9 Lakini muiteganye, kulekesigwa kwenu sekekuwatende waja weli na mizoyo

inyolile watende nzambi. 10 Kamba munhu moyo wake unyolila, yahakona gweye uli na kija kiukema ubala, koja mna ing'anda ya kulavila nhosa kwa vinyago, vino hageligwa moyo kuja lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago? 11 Avo mkilisito miyago yeli na moyo unyolile, ija Kilisito yafile mbuli yake, kopotela mbuli ya kija kiukema ubala wako! 12 Kwavija mowatendela nzambi wakilisito waenu na kuilumiza mizoyo yao inyolile, momtendela nzambi Kilisito. 13 Avo kamba lujo lomuhonza mkilisito miyangu yatende nzambi, sija nyama ng'o, muladi sekenimuhonze mkilisito miyangu yatende nzambi.

9

Sang'hano za watumigwa

1 Vino, niye silekesigwe bule? Vino, niye sili mtumigwa bule? Vino, niye simonile bule Mndewa wetu Yesu? Vino mweye siyo ulawililo wa sang'hano yangu kwa Mndewa? 2 Hata kamba wanhu wayagwe hawatogola kuwa niye na mtumigwa, lakini kumwenu mweye na mtumigwa! Mweye awo kilaguso cha utumigwa wangu, kwavija muilumba na Mndewa.

3 Munhu yoyose yononga vihile, vino vivo vonda niigombele. 4 Vino, silondeka kuja na kung'wa kwa sang'hano yangu? 5 Vino, silondeka kukweleleza viwotenda watumigwa wayagwe na Kefa na ndugu zake Mndewa, kwa kumsola mwehe Mkilisito mna imiyanza yetu? 6 Hebu niye niiyeka na Balinaba wao tulondeka kusang'hana muladi tupate gaja gatulondeka? 7 Vino, mkalizi gani yoilipa mwenyego kwa sang'hano yake? Vino, mulimaji gani yoleka kuja matunda ga mgunda? Vino, msusilaji gani yoleka kung'wa maziwa ga fugo yake?

8 Silonga ulonzi uno kwa udahi wa kiunhu, kwavija Malagizo ga Musa golonga vivo. 9 Yandikigwa mna Gamalagizo ga Musa, “Sekeumfunge ng'ombe mulomo wahamsang'hanila kuhulula uhemba.” Vino lelo, tulonge Mulungu kosang'hanila ng'ombe? 10 Vino, hakalile kotugesa tweye viyalongile avo? Ona, gano gandikigwa mbuli ya tweye, kwavija mulimaji na msengaji wose wotamanila kuigolela kija kisengigwe. 11 Tweye tuhanda mbeyu ya Loho mgati mwenu. Vino mbuli ng'hulu twahapata vinhu vitulondeka? 12 Kamba wayagwe wolondeka kupata vinhu avo kwa kutamanila kulawa kumwenu, vino tweye hatulondeka kupata ng'hani kubanza wao?

Tweye hatukisang'hanila kitulondeka kupata. Lakini, tofunga umoyo kwa kila kinhu muladi seketuikimile Mbuli Inogile ya Kilisito.

13 Vino hamujuwile kuwa
waja wosang'hana Mng'anda
ya Mulungu, wopata lujo
lwao kulawa mumo, na
waja wolava nhosa muu-
pango wopata fungu kulawa
mwiinhosa ayo? 14 Vivo ili
kwa Mndewa, kalagiza waja
wopeta Mbuli Inogile wapate
lujo lwao kulawa mumo.

15 Lakini niye sisang'hanile
hata dimoja dinilondeka
kupata, na wala sikwandika
muladi mhate zinon-
deke kupata. Kumwangu
niye nokona vinoga kufa,
kubanza munhu yoyose
yanyone noigoda kwa mu-
lomo wiiyeka! 16 Lakini
nopeta Mbuli Inogile, siyo
mbuli ya kuigoda kwa mu-
lomo. Ino ayo sang'hano inig-
weleligwe. Nojona nahaleka
kuwapetela wanhu Mbuli
Inogile! 17 Maza niisagule
sang'hano ino kwa kulonda
mwenyego, nahatamanile
fungu, lakini noisang'hana
siyo kwa kulonda niye kwav-
ija Mulungu ayo yanisagule
nimsang'hanile. 18 Vino,
nopata fungu gani? Fungu
jangu ni kuwapetela Mbuli
Inogile bila kupula sente, bila
kupula kinondeka kupata
kwa kuwapetela wanhu
Mbuli Inogile.

19 Niye sili mtumwa
wa munhu yoyose bule,
lakini niitenda mwenyego
mtumwa wa kila munhu,
muladi mhate wanhu
bwando wamtogole Kilisito.
20 Vinikalile nosang'hana na
Wayahudi ng'hala kamba
Muyahudi muladi niwapate
Wayahudi, hamoja niye
silongozigwa na Malagizo ga
Musa, lakini ng'hala kamba
viwakalile wao muladi niwa-
pate waja wolongozigwa na
Malagizo ga Musa. 21 Vivo
ili, vinisang'hane kwa waja
weliduhu Malagizo ga Musa,
ng'hala kamba viwokala
wao, muladi niwapate waja
weliduhu Malagizo ga Musa.
Ino hainhenda sekenilon-
gozigwe na Malagizo ga Mu-
lungu, lakini nolongozigwa
na Malagizo ga Kilisito.
22 Kwa waja wanyolile,
naniye ninyolila muladi
niwapate wao. Avo niitenda
kila kinhu kwa wanhu wose
muladi nidahe kuwatenda
wayagwe wakomboligwe
kwa nzila yoyose idahika.

23 Notenda gano gose
kwa mbuli ya Mbuli Inogile
muladi mhate fungu mna
ivinhu vake vinogile. 24 Vino,
hamujuwile bule kuna
ulubuga lwa kukimbilila
wanhu bwando wokimbila,
lakini ija yonda yahume
kobokela fungu? Avo
kolondeka ukimbile muladi
ubokele fungu. 25 Kila mkim-
bilaji kowamba kuitanda
goya muladi yapate taji
dibanangika, lakini tweye
totenda avo tupate taji dileka
kubanangika. 26 Lekaavo,
nowamba kukimbila nidahe
kuvika kuuhelelo, niye ni-
igala na munhu yoitowa,
yoleka kwagiza ng'honde
zake. 27 Lekaavo, nolu-
gangamiza lukuli lwangu
muladi nilutawale ludahe
kusang'hana muladi sekeny-
oneke sifaya nahakomeleza

kuwapetela wayagwe.

10

Wanhu wozumigwa mbuli ya vinyago

1 Ndugu zangu, nolonda mujuwe kilawilile kwa wahenga zetu wamkweleleze Musa. Wose wakala wokalizigwa hasi ya wingu, na wose wabita goya kuna Ibahali Ndung'hu. 2 Wose wabatizigwa mdiwingu na mna ibahali kamba wanahina wa Musa. 3 Wose waja gate didija da kiloho. 4 Vivija wang'wa kinhu kikija cha kiloho. Wang'wa kulawa mdibwe dija da kiloho diwacholile najo, dibwe dijo dikala Yesu Kilisito mwenyego. 5 Lakini wanhu bwando hawamnogeze Mulungu, na mitufi yao ipwililika kuluwala.

6 Lelo, mbuli zose zino ziwe kinhu cha kuifunzila, kutuzuma tweye seketusulukile gehile, kamba viwatendile wao. 7 Vivija seketuvitambikile vinyago, kamba viwatendile wayagwe. Kamba Maandiko vigolonga, “Wanhu waja na kung'wa, wafeng'hula kwa ugoni.” 8 Seketutende ugoni kamba viwatendile wayagwe, siku dimoja wafa wanhu elufu ishilini na ndatu. 9 Seketumgeze Kilisito, kamba viwatendile wayagwe, na wakomigwa na mizoka. 10 Seketuiyalale kamba viwatendile wayagwe, na wakomigwa na msenga wa ifa wa kuulanga.

11 Mbuli zose azo ziwalawilila wao, iwe kilaguso kwa wayagwe na zandikigwa kutuzuma tweye. Kwavija tokala mna ikipindi cha mmabehi na uhelelo wa isi.

12 Avo munhu yoigesa kema goya yaitiganye sekeyagwe. 13 Kugezigwa kwenu siyo kilozo kwa wanhu. Lakini Mulungu kotenda kiyalongile, na honda yatogole mugezigwe kubanza nguvu zenu. Hamoja mogezigwa, lakini kowagwaa nguvu ya kugangamala na kowagwaa nzila ya kulawila.

14 Avo, mbwiga zangu niwanogela, kaleni kutali na nhambiko za vinyago. 15 Nolonga na mweye wanhu muli na nzewele, gelegezeni wenyego gano gonilonga. 16 Twahamgwaa nhogolwa Mulungu na kung'wa divai mkikasi, toilumba na damu ya Kilisito. Twahabanzula gate na kudija toilumba na lukuli lwa Kilisito. 17 Hamoja tweye twa wanhu bwando twa lukuli lumoja, kwavija kuna gate dimoja, wose toigolela gate dijo.

18 Waloleni wanhu wa Izilaeli, awo wajaga lujo lwa nhosa lulavigwe muupango, woilumba na nhosa ilavigwe kwa Mulungu. 19 Avo lelo, nonge choni? Vino, vinyago hebu lujo lulavigwe nhosa kwa vinyago vofaya choni? 20 Aka! Kinilonga niye ni kija kilavigwe nhosa

muupango wa wamhazi, siyo kwa Mulungu. Na niye silonda mweye muilumbe na vinyamkela. 21 Hamudaha kung'wela kikasi cha Mndewa na vivija kung'wela kikasi cha vinyamkela, hamudaha kuja lujo lwa Mndewa na kuja lujo lwa vinyamkela. 22 Hebu tolonda kumgeza Mndewa yaone migongo? Vino tweye tuna nguvu kubanza heyo?

23 Mweye molonga, “Vinhu vose todaha kutenda,” lakini niye nolonga siyo vinhu vose vinoga. Mweye molonga, “Vinhu vose todaha kutenda,” lakini niye nolonga siyo vinhu vose vozenga. 24 Munhu yoyose kumwenu sekeyaigese mwenyego yaiyeka, lakini yawagese wanhu wayagwe.

25 Diyeni chochose kiuzigwa kudigulilo, bila kuuza uza na kuitenda mizoyo nyunguwaa. 26 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Isi na vose vilimumo ni vinhu va Mndewa.”

27 Kamba munhu hamtogola Yesu kowagoneka muulujo na mweye motogola kuchola, diyeni chochose chonda yawatandileni, sekemuuze uze mmizoyo yenu. 28 Lakini kamba munhu kowalongela, “Lujo luno lulavigwa nhosa kwa vinyago,” kwa mbuli ya ayo yawalongele na kwa mbuli ya mizoyo, sekemuje. 29 Nolonga vino, siyo mbuli ya mizoyo yenu, lakini mbuli ya moyo wa ayo yawalongele.

Munhu kodaha kulonga, “Habali kulekesigwa kwangu kutamanile moyo wa munhu iyagwe? 30 Kamba noja kuno nomgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya lujo lwangu, habali munhu yanonge vihile mbuli ya lujo lunimgwelele nhogolwa Mulungu?”

31 Avo chochose kimutenda, iwe kuja hebu kung'wa, gose tendeni mbuli ya ukulu wa Mulungu. 32 Sekemuwe ng'hwalo kwa Wayahudi hebu kwa wanhu haweli Wayahudi hebu kwa wanhu wose wa Mulungu. 33 Muwe kamba niye, nogeza kuwanogeza wose kwa kila nzila, sitenda gaja gonyona kumwangu ganoga, lakini notenda gaja gokona wayagwe wose ganoga, avo wadahe kukomboligwa.

11

1 Loleni vinhendile munikweleleze, kamba vija niye vinilolile viyatendile Kilisito na kumkweleleza.

Kugubika pala kipindi cha kumtambikila Mulungu

2 Nowagwaa nhogolwa kwa kung'humbuka niye kwa kila kinhu na kugagoga mafundizo ganiwagwee. 3 Lakini nolonda mujuwe kuwa Kilisito ayo pala kwa kila munhu, na mkasano ayo pala kwa mwehe wake, na Mulungu ayo pala kwa Kilisito. 4 Avo kila mbigalo yompula Mulungu, hebu

yolonga usenga wa Mulungu kuno kagubika pala jake, ayo kombeza Kilisito. 5 Mtwanzi yoyose yompula Mulungu hebu kulonga usenga wa Mulungu bila kugubika pala jake, ayo komgela kinyala mkasano wake. Mtwanzi yotenda avo kaigala na mtwanzi yabeiye pala jake. 6 Mtwanzi yoleka kugubika pala jake, vivija yabee mvili zake. Kwavija yogela kinyala kwa mtwanzi kusenya mvili zake hebu kubea, kolondeka yagubike pala jake. 7 Mbigalo halondeka kugubika pala jake, kwavija heyo ayo sisila na ukulu wa Mulungu. Lakini mtwanzi ayo ukulu wa mbigalo. 8 Kwavija mbigalo haumbigwe kulawa kwa mtwanzi, lakini mtwanzi kaumbigwa kulawa kwa mbigalo. 9 Vivija mbigalo haumbigwe mbuli ya mtwanzi, lakini mtwanzi kaumbigwa mbuli ya mbigalo. 10 Kwa mbuli ayo na mbuli ya wasenga wa kuulanga, lekaavo mtwanzi kogubika pala jake iwe kilaguso cha kulongozigwa na mbigalo wake. 11 Lakini kwa kuilumba na Mndewa mtwanzi siyo kinhu bila mbigalo, na mbigalo siyo kinhu bila ya mtwanzi. 12 Kamba vija mtwanzi viyalawile kwa mbigalo, vivo ili mbigalo kovumbuka kulawa kwa mtwanzi, lakini vinhu vose volawa kwa Mulungu.

13 Gelegezeni wenyego, kamba vinoga kwa mtwanzi kumpula Mulungu bila kugubika pala jake. 14 Hata Mulungu viyaumbile kolagusa kuwa mbigalo yahawa na mvili nhali koigela kinyala mwenyego. 15 Lakini kwa mtwanzi kuwa na mvili nhali yolagusa unovu wake, kwavija kagweleligwa mvili nhali zimgubike. 16 Kamba munhu yoyose kolonda kuibamila kwa mbuli ayo, tweye twaduhu mila iyagwe, vivija kwa vibumbila va wanhu wamtogole Mulungu.

Lujo lwa kukumbuka ifa ya Mndewa

Mat 26:26-29; Mlk 14:22-25; Luk 22:14-20

17 Mna gamalagizo gano, siwagwaa bule nhogolwa, kwavija miting'hano yenu ya kumtambikila Mulungu yogala gehile kubanza ganogile. 18 Aho haichanduso, mhulika kuwa mwahaiting'hana hamoja moigola mna ivibumbila, na niye notogola kidogo. 19 Ona molondeka muigole, muladi waja wemile mna uukweli woneke goya. 20 Avo mwahaiting'hana mogesa moja lujo lwa Mndewa kumbe haili vivo bule. 21 Kwavija muulujo, kila imoja kolongola kusola lujo lwake mwenyego, kuno wayagwe wana nzala na wayagwe wakoligwa. 22 Vino, mweye mduhu kae za kudila na kung'wela? Hebu mowazeha kibumbila cha wanhu wamtogole Mulungu na kuwagela kinyala wanhu weliduhu kinhu? Vino

niwalongele choni? Niwagwee nhogolwa? Siwagwaa nhogolwa kwa mbuli ayo!

23 Kwavija nibokela mafundizo kulawa kwa Mndewa niwagwee mweye. Kilo kija Mndewa Yesu viyahindukigwe, kasola gate, 24 kamgwaa nhogolwa Mulungu, kadibanzula na kalonga, “Uno awo lukuli lwangu, umugweleligwe, mutende vivo kwa kung'humbuka niye.” 25 Vivija, viyamambukize kuja kasola kikasi cha divai, kalonga, “Kikasi kino ni lagano da sambi da Mulungu, mwiidamu yangu, kokose konda mung'we, ing'weni kwa kung'humbuka niye.”

26 Kwavija mwahaja gate dino na kung'wela kikasi kino cha divai, mowapetela wanhu ifa ya Mndewa mbaka vondayeze kabili. 27 Avo munhu yoyose yoja gate da Mndewa hebu kung'wela vihile kikasi acho cha divai, munhu ayo kotagusigwa kwa kulutendela vihile lukuli na damu ya Mndewa. 28 Avo kila munhu tanhu yailolese mwenyego, yang'hali hanakuja gate na kung'wela kikasi acho. 29 Kwavija munhu yoyose yoja na kung'wa bila kujuwa fambulo da lukuli lwa Mndewa, munhu ayo koja na kung'wa nhaguso yake mwenyego. 30 Lekaavo, wanhu bwando kumwenu wanyolila na watamu, na wanhu bwando wafa. 31 Maza tusongile kuilolesa goya wenyego, sambi tutagusigwe na Mulungu. 32 Lakini totagusigwa na kufunzigwa na Mndewa, muladi seketoneke tubananga hamoja na wanhu wa mwiisi.

33 Avo ndugu zangu, mwahaiting'hana hamoja kuja lujo lwa Mndewa, kila munhu yambete miyage. 34 Na kamba hana munhu yoyose kana nzala na yaje ukayake, muladi kuiting'hana kwenu sekekuwatende mutagusigwe na Mulungu. Lakini kwa mbuli zija ziyagwe, nowapetela vondanize.

12

Nhunza zilawa kwa Loho Yang'alile

1 Sambi ndugu zangu, kwa mbuli ya nhunza zitugweleligwe na Loho Yang'alile.

Nolonda mujuwe vinogile mbuli azo. 2 Mojuwa kuwa vimukalile mung'hali hamunamjuwa Mulungu, mulongozigwa na kutawaligwa na mbuli za kuvitambikila vinyago viliduhu ugima. 3 Nolonda mujuwe kuwa, kuduhu munhu yoyose yolongozigwa na Loho wa Mulungu yodaha kulonga, “Yesu yaduiligwe,” na kuduhu munhu yodaha kulonga, “Yesu ayo Mndewa,” bila kulongozigwa na Loho Yang'alile.

4 Kuna nhunza nyingi, lakini Loho yolava nhunza zizo imoja. 5 Kuna nzila nyingi za kusang'hana, lakini

Mndewa yosang'haniligwa imoja. 6 Kuna nzila nyingi za kusang'hana, lakini Mulungu ayo yowagwaa wanhu wose udahi wa kusang'hana. 7 Loho Yang'alile koilagusa kwa kila munhu kwa nzila nyingi muladi wanhu wose wamwede. 8 Loho komgwaa munhu usenga uli na nzewele, na kwa munhu iyagwe Loho iija komgwaa udahi wa kujuwa mbuli. 9 Loho iija komgwaa munhu imoja tamanilo, na komgwaa iyagwe udahi wa kuhonya wanhu. 10 Loho Yang'alile komgwaa munhu udahi wa kutenda unzonza, iyagwe komgwaa nhunza ya kulonga usenga wa Mulungu, na iyagwe komgwaa nhunza ya kujuwa nhunza zilawa kwa Loho hebu hazilawa kwa Loho. Vivija Loho komgwaa munhu nhunza ya kulonga ulonzi wa sambi, na iyagwe nhunza ya kuzifambula. 11 Gano gose gotendigwa na Loho ayo imoja, komgwaa kila munhu nhunza yake kamba viyolonda Loho.

Lukuli lumoja, maungo mengi

12 Kamba vija lukuli lumoja viuli na maungo mengi, hata kamba maungo gago mengi, lakini gotenda lukuli lumoja, vivija vivo ili kwa Kilisito. 13 Vivo ili kumwetu tweye wose, tuwe Wayahudi hebu haweli Wayahudi, watumwa hebu wanhu walekesigwe, wose tubatizigwa kwa Loho imoja mna ulukuli lumoja na wose tugweleligwa Loho imoja tumng'we.

14 Kwavija lukuli hauumbigwe kwa kiungo kimoja kiiyeka, lakini kwa maungo mengi. 15 Maza mgulu wahalongile, “Kwavija niye sili mkono bule, sili kiungo cha lukuli,” vino sambi uwe kiungo cha lukuli? Aka! 16 Na gwiti dahalongile, “Kwavija niye sili siso bule, niye sili lukuli bule,” vino, sambi diwe kiungo cha lukuli? Aka! 17 Maza lukuli lose lwahawile siso, munhu yahadahile vilihi kuhulika? Na maza lukuli lose lwahakalile gwiti diiyeka, munhu yahadahile vilihi kunusa? 18 Avo Mulungu kakika kila kiungo mulukuli kamba viyalondile. 19 Maza lukuli lose lwahawile kiungo kimoja, sambi kuwe na lukuli! 20 Vivo ili, maungo mengi, lakini lukuli lumoja.

21 Avo, siso hadidaha kulongela mkono, “Sikulonda gweye!” hebu pala hadidaha kugalongela magulu, “Siwalonda mweye!” 22 Lakini viikoneka, hatudaha kutenda kinhu bila maungo ga lukuli gokoneka ganyolila. 23 Na maungo gotugesa hagafaya ng'hani, gago maungo gololesigwa goya, kuno maungo gogela kinyala gogubikigwa goya. 24 Lakini maungo gotugesa todaha kugalagusa hatugatonga. Avo Mulungu ayo yawikile lukuli hamoja, kakigwaa kutegelezigwa ng'hani kiungo kija kihungukiligwe kutegelezigwa. 25 Avo,

kuduhu kuigola mulukuli, lakini maungo gose goitaza. 26 Kamba kiungo kimoja chahalumila, maungo gose gayagwe golumila hamoja nacho na kamba kiungo kimoja chahatogoligwa, maungo gose gayagwe godeng'helela hamoja nacho.

27 Avo, mweye mose mwa lukuli lwa Kilisito, kila munhu kiungo cha lukuli lulo. 28 Mvibumbila va wanhu wamtogole Yesu Mulungu kaweka, mosi watumigwa, pili watula ndagu na kadatu wafundiza, abaho kaweka waja weli na nhunza ya kutenda unzonza, abaho waja weli na nhunza ya kuhonya hebu kuwataza wayagwe hebu udahi wa kuwalongoza wanhu hebu kulonga ulonzi wa sambi. 29 Wanhu wose siyo watumigwa hebu watula ndagu hebu wafundiza. Siyo kila munhu kana udahi wa kutenda unzonza, 30 hebu kuhonya watamu hebu kulonga ulonzi wa sambi hebu kufambula ulonzi. 31 Avo, sulukileni nhunza zili ng'hulu ng'hani.

Na niye nowalagusila nzila inogile ng'hani.

13

Unogelwa

1 Hata nahadaha kulonga ulonzi wa wanhu na hata wa wasenga wa kuulanga, lakini kamba naduhu unogelwa, ulonzi wangu nyangi ziiyeka kamba munhu yotowa mpatu kuna dizengele hebu mbugi. 2 Vivija nodaha kuwa na nhunza ya kupeta usenga wa Mulungu, nozijuwa mbuli zose zifisigwe, na nodaha kuwa na tamanilo da kuhamiza vigongo, lakini nahaswela unogelwa niye siyo kinhu. 3 Nodaha kulava vinhu vangu vose kuwagwaa wakiwa, hata kuulava lukuli lwangu lulukuzigwe, lakini nahaswela unogelwa hainifaya chochose.

4 Yeli na unogelwa kobetela kwa kufunga umoyo, muhole, kaduhu migongo hebu kuitapa hebu kuigoda. 5 Yeli na unogelwa kotegeleza, haigesa mwenyego bule, hebu kugevuzika himahima, kaduhu mfundo. 6 Yeli na unogelwa hadeng'helela gehile, lakini kodeng'helela ukweli. 7 Yeli na unogelwa habwela kukisogo, kotamaniligwa na kotamanila gose na kogangamala.

8 Unogelwa haulemelwa. Kamba kuna nhunza za kupeta usenga wa Mulungu, zose zobita siku dimoja, yahawa nhunza ya kulonga ulonzi wa sambi, yohuhwa, wahawa ubala nao wobita. 9 Kwavija ubala wetu na nhunza yetu ya kupeta mbuli ya Mulungu hawenele, 10 lakini kipindi chahavika Mulungu kotenda chenela kija kihunguke na hachenele cholawanya.

11 Ving'halile mwana, nilonga na nigelegeza na nigesa kamba mwana, lakini sambi na mkulu, mbuli zose za uwana nizileka.

12 Kituona sambi kamba
lumvuye mvuye mna ikiyoo,
lakini aho kumwande
tokona meso kwa meso.
Sambi nojuwa hadodo, aho
kumwande nojuwa goya,
kamba vija Mulungu viyan-
juwile niye.

13 Vinhu vino vidatu vosi-
gala, kutogola, kutamanila
na unogelwa, lakini dilikulu
kubanza gose awo unogelwa.

14

Nhunza ziyagwe zilawa kwa Loho Yang'alile

1 Uzahileni unogelwa.
Vivija zahileni nhunza
ziyagwe zilawa kwa Loho
Yang'alile, ng'hani ng'hani
nhunza ya kuwapetela
wanhu usenga wa Mulungu.
2 Munhu yolonga kwa ulonzi
ukanganya, halonga na
wanhu lakini kolonga na
Mulungu, kwavija kuduhu
munhu yojuwa. Kolonga
mbuli ziifisile kwa udahi
wa Loho. 3 Lakini waja
wowapetela wanhu usenga
wa Mulungu, wolonga na
wanhu mbuli ya kuwagela
moyo, kuwagangamiza na
kuwahoza mizoyo. 4 Waja
wolonga ulonzi ukanganya
woigangamiza wenyego,
lakini waja wowapetela
wanhu usenga wa Mu-
lungu, wao wokigangamiza
kibumbila chose cha wanhu
wamtogole Yesu.

5 Vinilonda niye mw-
eye mose mulonge ulonzi
ukanganya, lakini nolonda
ng'hani muwe na nhunza ya
kuwapetela wanhu usenga
wa Mulungu. Kwavija
munhu yeli na nhunza ya
kuwapetela wanhu usenga
wa Mulungu kofaya ng'hani
kubanza ija yolonga ulonzi
wa kukanganya, mbaka
hawe na munhu wa ku-
fambula mbuli zilongigwa,
avo wanhu wose wamto-
gole Yesu wadahe ku-
gangamizwa. 6 Ndugu zangu,
vino yowafaya choni naheza
kumwenu kulonga na mw-
eye ulonzi ukanganya? Haki-
wafaya chochose, mbaka
niwalongeleni ugubulo wa
Mulungu hebu ubala fulani,
hebu usenga wa Mulungu
hebu mafundizo fulani.

7 Vivo ili kwa vinhu
viliduhu ugima vilava sauti,
kamba vija kifengwa, hebu
bango. Vino munhu koda-
haze kujuwa lwila lutoigwa
kamba kifengwa acho hebu
bango vahatoigwa havilava
sauti vinogile? 8 Kamba mha-
lati hailila goya, nani yonda
yaitande kwa kuitowa?
9 Vivo ili kumwenu mweye,
kamba lulimi lwenu halu-
longa kinhu kijuwika, nani
yonda yadahe kugajuwa
gomulonga? Kwavija kamba
molonga na ubeho. 10 Kuna
ulonzi mwingi mwiisi, lakini
kuduhu ulonzi uliduhu fam-
bulo jake. 11 Lakini nahaleka
kujuwa fambulo da ulonzi
wa munhu, niye nokuwa
munhu baki kumwake
nayo kokuwa munhu baki
kumwangu. 12 Kwavija
mweye mosulukila kupata
nhunza ya Loho, molondeka
muwambe kuzisang'hanila
nhunza azo kwa kuwa-

gangamiza wanhu wamtogole Yesu.

13 Avo munhu yolonga ulonzi ukanganya, kolondeka yampule Mulungu yapate udahi wa kufambula. 14 Kwavija nahampula Mulungu kwa ulonzi ukanganya, loho yangu ayo ipula, lakini nzewele zangu zokala bule. 15 Avo nhende choni? Nompula Mulungu kwa loho yangu, vivija nompula Mulungu kwa nzewele zangu na nokwimba kwa loho yangu, vivija nokwimba kwa nzewele zangu. 16 Wahamgwaa nhogolwa Mulungu kwa loho yako iiyeka, yodahika vilihi kwa wanhu waiting'hane kwidika nhogolwa zako kwa Mulungu kwa kulonga, "Ona," kamba hawakijuwa kiulonga? 17 Hata kamba nhogolwa zako kwa Mulungu zahanoga vilihi, wanhu wayagwe haziwagangamiza bule.

18 Nomgwaa nhogolwa Mulungu kwavija niye nolonga ulonzi ukanganya kubanza mweye mose. 19 Lakini nahaiting'hana na kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, nonogelwa kulonga mbuli tano zijuwika goya muladi niwafundize wayagwe, kubanza kulonga mbuli magana kwa magana kwa ulonzi ukanganya. 20 Ndugu zangu, sekemugese kamba wana wadodo. Kwa mbuli ya gehile mukale kamba wana ving'hele weliduhu vitala, lakini mugese kamba viwogesa wanhu wabala goya. 21 Yandikigwa mna Gamalagizo kamba,

"Mndewa kolonga vino,
'Kubitila wanhu wolonga ulonzi ukanganya,
na kwa milomo ya wanhu baki,
nowalongela wanhu zangu,
lakini hawanitegeleza bule.'
"

22 Avo nhunza ya kulonga ulonzi ukanganya ni kilaguso kwa wanhu hawamtogola Yesu, siyo kwa wanhu wamtogole Yesu, lakini nhunza ya kuwalongela wanhu usenga wa Mulungu ni kilaguso kwa wanhu wamtogole Yesu, siyo kwa wanhu hawamtogole Yesu.

23 Avo, wanhu wose wamtogole Yesu wahaiting'hana hamoja, na wose wolonga kwa ulonzi ukanganya, baho waheza wanhu hawajuwa hebu wanhu hawamtogole Yesu, vino honda walonge kuwa mweye mose mna kibozi mbwelela? 24 Lakini wose wahalonga usenga wa Mulungu, yaheza munhu hajuwile kinhu hebu munhu hamtogola Yesu gose gonda yahulike gomulagusila nzambi zake na vivija gomtagusa. 25 Gaja gafisigwe mmizoyo yao gogubuligwa, nao wofugama na kumtambikila Mulungu, kwa kulonga, "Kweli Mulungu kabaha hamoja na mweye!"

Viilondeka kutenda mvibumbila va wanhu wa Mulungu

26 Ndugu zangu, nofambula vino, mwahaiting'hana hamoja kumtambikila Mulungu, imoja kana nyila, iyagwe kofundiza, iyagwe kana ugubulo kulawa kwa Mulungu, iyagwe kana nhunza ya kulonga kwa ulonzi ukanganya, na iyagwe kofambula kija kilongigwe. Kila kinhu kiwe kwa kuwagangamiza wanhu waiting'hane. 27 Kamba munhu kolonga ulonzi ukanganya, wanhu wabili hebu wadatu, walonge imoja imoja, munhu iyagwe kolondeka yafambule kija kilongigwa. 28 Lakini kamba kuduhu munhu yodaha kufambula mbuli ilongigwa, avo ija yolonga kwa ulonzi ukanganya yanyamale, yalonge mwenyego na kwa Mulungu. 29 Wanhu wabili hebu wadatu wagweleligwe usenga wa Mulungu, walonge na kuno wayagwe walolese goya gaja gowolonga. 30 Na kamba munhu yakalile aho kobokela usenga kwa Mulungu, ija yolonga yanyamale. 31 Mose modaha kulonga usenga wa Mulungu, imoja imoja, avo kila munhu koifunza na kugangamizwa. 32 Nhunza ya kulonga usenga wa Mulungu yolondeka iwe mmakono ga mulongaji. 33 Kwavija Mulungu siyo Mulungu wa kuding'huka, lakini Mulungu wa tindiwalo.

Kamba viili mna ivibumbila vose va wanhu wa Mulungu, 34 watwanzi wolondeka wanyamale mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Hawatogoleligwa kulonga, lakini wategeleze, kamba Malagizo ga Wayahudi vigalonga. 35 Kamba hana kinhu wolonda kukijuwa, wahabwela ukae wodaha kuwauza wambigalo zao. Yogela kinyala kwa mtwanzi kulonga mvibumbila va wanhu wamtogole Yesu.

36 Vino, usenga wa Mulungu usonga kumwenu? Hebu uwavikila mweye mwiiyeka? 37 Kamba mweye moigesa wenyego molonga usenga wa Mulungu hebu wanhu wa Loho, avo muvijuwe kamba nokwandika gaja gaiyeka gayalagize Mndewa. 38 Kamba munhu hatonga kija kinyandika, sekemumtonge munhu ayo.

39 Ndugu zangu, sulukileni kuwapetela wanhu usenga wa Mulungu na sekemumgomese munhu yoyose kulonga ulonzi ukanganya. 40 Lakini tendeni goya kila kinhu, kamba viilondeka.

15

Kuzilibuka kwa Kilisito

1 Ndugu zangu, lelo nolonda kuwakumbusa Mbuli Inogile iniwapetele, na mweye muibokela, Mbuli ayo Inogile acho chandusilo cha kumtamanila kwenu Mulungu. 2 Usenga uniwapeteleni, ayo Mbuli Inogile. Mwahaigoga ng'hani mokomboligwa. Kamba mwahaleka kuigoga mugaya bule kutogola.

3 Niwagwaa kinhu kikulu
ng'hani kimbokele, Kil-
isito kafa kwa nzambi
zetu, kamba Maandiko
Gang'alile vigolonga,
4 kamba kazikigwa, abaho
siku da kadatu kazilibuka,
kamba Maandiko Gang'alile
vigolonga, 5 kamulawilila
Kefa, abaho kawalawilila
watumigwa wose longo na
wabili. 6 Abaho kawalaw-
ilila kwa mwanza umoja
wanahina zake bwando,
kubanza magana matano,
wanhu bwando mna iwao
wang'hali wagima lakini
wayagwe wafa. 7 Kumwande
kamulawilila Yakobo, abaho
kawalawilila watumigwa
wose.

8 Kukimambukizo kan-
dawilila naniye vivija, hata
kamba niigala na munhu
yavumbuke kipindi kihile.
9 Kwavija mna iwatumigwa
wose niye na munhu mdodo
ng'hani, niye sifaya hata
kukemigwa mtumigwa,
kwavija niwadununza
wanhu wamtogole Yesu.
10 Lakini kwa ng'hekewa ya
Mulungu niwa kamba vinili,
na ng'hekewa iyanigwelele
hayagile bule. Nisang'hana
ng'hani kubanza wayagwe
wose, hata avo siyo
niye nisang'hane, lakini
ng'hekewa ya Mulungu ya
hamoja na niye. 11 Lakini
siyo kinhu, kamba niye
niwapetela wanhu Mbuli In-
ogile hebu wao wawapetela
wanhu. Mweye mose muto-
gola usenga awo.

Kuzilibuka kwa wafile

12 Lelo, kamba towapetela
wanhu kuwa Mulungu
kamzilibula Kilisito kwa
wanhu wafile, wanhu
wayagwe kumwenu wodaha
vilihi kulonga kuwa wanhu
wafile honda wazilibuke
bule? 13 Kamba kweli wanhu
wafile honda wazilibuke
bule, yofambula kuwa
Kilisito hazilibuke bule.
14 Kamba Kilisito hazilibuke
kwa wanhu wafile, togaya
bule kuwapetela wanhu na
kutamanila kwetu kuduhu
kinhu. 15 Avo tokoneka
wavizi mgameso ga Mu-
lungu, kwavija tulonga
Mulungu kamzilibula Kil-
isito kwa wanhu wafile.
Kamba kweli, Mulungu
hamzilibule Kilisito, avo
wanhu wafile honda
wazilibuke. 16 Kwavija
kamba wanhu wafile
hawazilibuka bule, avo
Kilisito hazilibuke bule.
17 Kamba Kilisito hazilibuke
kwa wanhu wafile, kum-
tamanila kwenu kuduhu
kinhu, na mung'hali
mopotela mzinzambi zenu.
18 Vivija ino yofambula
kuwa waja wamtogole Kil-
isito abaho wafa, wapotela.
19 Kamba tomtamanila Kil-
isito vinogile kwa ugima uno
wiiyeka, tofaya koneligwa
bazi ng'hani na wanhu
kubanza munhu yoyose
iyagwe mwiisi.

20 Lakini kweli Kilisito
ayo waichanduso kuzilibuka
kwa wanhu wafile, ino
yolagusa kuwa waja wafile
wozilibuka vivija. 21 Kwavija
kamba ifa viigaligwe mwiisi
na munhu, vivo ili kuzilibuka
kwa wanhu wafile kogaligwa

na munhu. 22 Kwavija kamba wanhu wose viwofa mbuli ya kuilumba kwao na Adamu, vivo ili wanhu wose wozilibuligwa kwa wanhu wafile mbuli ya kuilumba kwao na Kilisito. 23 Lakini kila munhu kozilibuligwa mna ikipindi chake, tanhu Kilisito, abaho waja weli wanhu zake mna ikipindi chonda yeze Kilisito. 24 Abaho wahavika uhelelo, Kilisito kobananga utawala wose na udahi wose na mamulaka gose, na komgwaa Undewa Mulungu Tata. 25 Kwavija Kilisito kolondeka yatawale mbaka Mulungu vonda yawahume wose wamwihile na kuweka hasi ya magulu gake. 26 Mdumuka wa kimambukizo kubanangigwa kokuwa ifa. 27 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Mulungu kokwika vinhu vose hasi ya magulu gake.” Avo yahalonga, “Vinhu vose.” Mulungu mwenyego kahaduhu, heyo ayo yokwika vinhu vose hasi ya Kilisito. 28 Lakini vinhu vose vahekigwa hasi ya utawala wa Kilisito, nayo Imwana, koika mwenyego hasi ya Mulungu, yekile vinhu vose hasi yake, na Mulungu kovitawala vose kila hanhu.

29 Kamba wanhu wafile hawazilibuka bule, vino wotenda choni wanhu waja wobatizigwa mbuli ya wao? Habali wobatizigwa mbuli ya wanhu awo wafile? 30 Na tweye, habali twamdizumozumo kila saa? 31 Ndugu zangu, kila siku na mmabehi na ifa! Magoda ganilinago kumwenu kwa kuilumba na Yesu Kilisito Mndewa wetu gonhenda nonge vino. 32 Vino mogesa nipata choni kwa kuitowa na wanhu waigalile na ming'onyo ako Efeso? Kamba wanhu wafile hawazilibuka, “Tuje na tung'we, kwavija mayo tofa.”

33 Sekemuwe wabozi, “Mbwiga wehile woibananga tabiya inogile.” 34 Muwe na nzewele na muleke kutenda nzambi, kwavija wanhu wayagwe kumwenu hawamjuwile Mulungu, na nolonga vino kuwagela kinyala.

Kuzilibuka kwa lukuli

35 Wanhu wayagwe wodaha kuuza, “Vino, wanhu wafile wodaha vilihi kuzilibuka? Na lukuli lwao lokuwaze?” 36 Uuzaji awo wakibozi! Mwahahanda mbeyu, haikota mbaka tanhu ife. 37 Na kiuhanda ni mbeyu iiyeka, yodaha kuwa mbeyu ya ngano hebu mbeyu ziyagwe, lakini wonda wote aho kumwande wokuwa mnoga. 38 Mulungu koitenda mbeyu ayo yote na koigwaa mnoga uyolonda mwenyego, kila mbeyu koigwaa mnoga wake.

39 Vinhu vose viumbigwe haviigalile. Wanhu, wanyama, ndege na somba wana ng'huli, lakini ng'huli zao haziigalile bule.

40 Kuna ng'huli za kuulanga na ng'huli za mwiisi. Unovu wa ng'huli za

kuulanga hauigalile na unovu wa ng'huli za mwiisi.
41 Zuwa dina unovu wake,
mwezi vivija una unovu wake na nhondo vivija zina unovu wake. Hata nhondo vivija haziigalile kwa unovu.
42 Vivo vonda iwe, kwa waja wafile vonda wazilibuke. Lukuli lwahazikigwa lokola, lwahazilibuka halukola bule.
43 Lwahazikigwa lwiha, lwahazilibuka lunoga, lwahazikigwa lonyolila lwahazilibuka luna nguvu.
44 Lwahazikigwa lokuwa lukuli, lwahazilibuka lokuwa lukuli lwa loho. Kamba tuna lukuli lwa kiunhu, vivija tokuwa na lukuli lwa kiloho.
45 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu wa ichanduso, Adamu kaumbigwa yawe ugima," lakini Adamu wa ikimambukizo ayo Loho yowagwaa wanhu ugima.
46 Siyo lukuli lwa kiloho ulo lulongole, lakini lukuli lwa kiunhu ulo lulongole.
47 Adamu wa ichanduso, kaumbigwa kwa udongo, Adamu wa kabili kalawa kuulanga.
48 Awo weli mwiisi waigala na munhu yaumbigwe kwa udongo, na awo wa kuulanga waigala na heyo yalawile kuulanga.
49 Kamba vija vituigalile na heyo yaumbigwe kwa udongo, vivo vonda tuigale na heyo yalawile kuulanga.

50 Ndugu zangu, nolonda mujuwe kamba, kija kili na lukuli na damu hakidaha kuwa na fungu Muundewa wa Mulungu, na kija kinangika chaduhu fungu da kija kileka kunangika.

51 Tegelezeni, nowalongeleni mbuli ifisigwe. Wose hatufa bule, lakini wose togaluka.
52 Yolawilila kwa kusinhukiza, himahima kubanza siso vidibwenza. Mhalati ya ikimambukizo yahalila, wanhu wafile wozilibuka, wose togaluka, avo hatufa kabili.
53 Ng'huli zetu zifa na kunangika, zogaluka kuwa ng'huli zileka kufa hebu kunangika.
54 Avo yahalawilila vino, lukuli lunangika logaluka sekelunangike na kija kifa honda kife, aho golawilila Maandiko Gang'alile galongile, "Ifa ihumigwa na kuhuma kuvika!"
55 "Ifa, kuhuma kwako kwa kwahi?
Ifa, udahi wako wa kulumiza wa kwahi?"
56 Ifa yopata udahi wa kulumiza kulawa kwa nzambi, na nzambi zopata udahi kulawa kwa Malagizo.
57 Lakini tumgwee nhogolwa Mulungu yotugwaa kuhuma kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito!

58 Avo, ndugu zangu woniwanogela, gangamaleni. Siku zose muhunganike kumsang'hanila Mndewa, kwavija kuduhu kinhu chonda mutende mwiisang'hano ya Mndewa chonda chage bule.

16

Kusanga sente kuwataza wakilisito

1 Mwahasanga sente mbuli
ya wanhu wa Mulungu,
nowalonda mutende kamba
vija vinivilongele vibumbila
va wanhu wamtogole Yesu
ako Galatia. 2 Kila jumapili
kila munhu kumwenu
yabagule sente, ziigale
na vija vimupatile, zikeni
goya, muladi vondanize
sekemulonde kusanga sente.
3 Vondanize, nowagwaa
baluwa na nhunza zenu
waja muwasagule na nowa-
tuma wachole Yelusalemu.
4 Kamba yofaya naniye
nichole, aho wodaha kuchola
na niye.

Mbuli zoyogesa Paulo ku-
sang'hana

5 Nahabitila mwiisi
ya Makedonia, nokwiza
kuwalola, kwavija no-
gesa kubitila Makedonia.
6 Sengine nokala na mw-
eye kipindi kidodo, hebu
sengine nodaha kukala na
mweye kipindi chose cha
kihuhwe, avo modaha kuni-
taza nigendelele na mwanza
wangu kokose konda nic-
hole. 7 Mndewa yahalonda,
nokwiza kumwenu kukala
ng'hani, kubanza kwima aho
kwa kipindi kidodo.

8 Nokala hano kudibuga
da Efeso mbaka siku ya
Pentekosite. 9 Kwavija
nivuguliligwa lwivi mkulu
mbuli ya sang'hano yangu,
hamoja hana wanhu bwando
wondema.

10 Timoseo yaheza, mbok-
eleni goya, kwavija kotenda
sang'hano ya Mndewa,
kamba niye. 11 Munhu
yoyose sekeyamwehule,
lakini mumtaze yagendelele
goya na mwanza wake,
muladi yabwele kumwangu,
kwavija niye nombeta
hamoja na ndugu zangu.

12 Avo, kwa mbuli ya
ndugu yetu Apolo, baho
kwa baho nimnanahiza yeze
kumwenu hamoja na wanhu
wayagwe wamtogole Yesu,
lakini halonda bule kwiza
sambi bule, avo yahadahika
kokwiza.

Mbuli za kimambukizo

13 Kaleni meso, ganga-
maleni mditamanilo, muwe
magalu na weli na nguvu.
14 Sang'hano zenu zose
muzitende kwa unogelwa.

15 Ndugu zangu, mo-
juwa kuwa Sitefana na
wanhu wa lubuga lwake
wakala wa ichanduso kum-
togola Yesu mwiisi ya
Akaya. Watenda viwadahile
kuwasang'hanila wanhu wa
Mulungu. Ndugu zangu,
nowapula, 16 wategelezeni
wanhu kamba wano, na
munhu yoyose iyagwe
yosang'hana hamoja na wao.

17 Nodeng'helela ng'hani
kwavija Sitefana, Folitunata
na Akaiko wavika hano.
Kukala kwao hano, ni kamba
wasola hanhu ha kukala
na mweye. 18 Wautenda
moyo wangu usamhuke
ng'hani, kamba viwawa-
tendile mweye musamhuke.
Wategelezeni wanhu kamba
wao.

19 Vibumbila va wanhu
wamtogole Yesu mwiisi
ya Asiya kwa kuilumba
na Kilisito vowalamuseni

ng'hani. Akula na Pilisila na wanhu wa Mulungu weli mzing'anda zao, womulamuseni kwa twaga da Mndewa. 20 Wanhu wose hano wamtogole Yesu womulamuseni.

Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.

21 Niye Paulo nowalamusa, nokwandika kwa makono gangu mwenyego.

22 Munhu yoyose hamnogela Mndewa, yaduiligwe na Mulungu!

Mndewa wetu izo!

23 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu ikale hamoja na mweye.

24 Nowanogela mose kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolinto

Ulongozi

2 Wakolinto chandikigwa na mtumigwa Paulo muumwaka 55 na 56 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Sula ya 1:1). Ino ayo baluwa ya kabili mna izibaluwa zitulinazo ziyandike Paulo kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto. Wanhu woifunza mbuli woitogolela kuwa ichanduso Paulo kandika baluwa ng'hali kwa wanhu wa ako Kolinto. Twaduhu baluwa ino ilongigwe mzisula za 2:3-4:2. Baluwa ino kwa Wakolinto yogesigwa yandikigwa kipindi Paulo kakala ako Makedonia (Sula ya 2:13).

2 Wakolinto cha vingine, cholonga mbuli zake mwenyego na cholonga mbuli za moyo. Paulo kosimulila deng'ho mbuli ya usenga unogile uyapatile kulawa kwa Tito mbuli ya wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto. Mna ibaluwa ino, tona mafundizo mengi mbuli ya kulava kulawa mna idilagano da sambi, hanhu Paulo hayalavile malagizo mbuli ya kusanga sente na kuzigala kuwataza wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8-9). Yokoneka wanhu wayagwe watumigwa wa uvizi kulawa kunze ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wobitila wanhu wayagwe mna ikibumbila kumulonga vihile Paulo na kuitogola wenyego. Wawatenda wanhu wanyawe nyawe mbuli ya mamulaka ga Paulo, mbuli ayo yogesigwa kamba ayo imtendile Paulo yalaguse mamulaka kamba mtumigwa wa Yesu Kilisito kukimambukizo cha Wakolinto wa kabili.

Mbuli zili mkitabu

- Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa wanhu wa kibumbila wamtogole Yesu (Sula ya 1:1-7).
- Abaho Paulo kolonga viyagimbule mwanza wake uyagesile na usenga uyabokele mbuli yao na viwaibokele baluwa yake ya ichanduso (Sula ya 1:8-7:16).
- Abaho Paulo kolava mafundizo mbuli ya sente zisangigwe kwa kuwataza wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8:1-9:15).
- Kukimambukizo Paulo koigombela mbuli ya utumigwa wake na kolonga mbuli ya mwanza wake wa kutembelela (Sula ya 10:1-13:10).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Mulungu, na ndugu yetu Timoseo towatumileni baluwa mweye kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto,

hamoja na wanhu wose wa Mulungu mwiisi yose ya Akaya, 2 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo komgwaa nhogolwa Mulungu

3 Tumgwee nhogolwa Mulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito, Tata Mulungu yowonela wanhu bazi na kuwahoza mizoyo yao! 4 Mulungu kotuhoza mizoyo mna gamagayo getu, muladi na tweye tuwahoze mizoyo awo weli mna gamagayo, kwa kuhozigwa kukuja kutuhozigwe tweye na Mulungu. 5 Kamba vija madununzo ga Kilisito vigokongezeka kumwetu, vivija kubitila Kilisito kuhozigwa kwetu mizoyo kokongezeka. 6 Twahagaya, togaya mbuli ya kuhozigwa kwenu mizoyo na kukomboligwa kwenu. Kamba twahahozigwa mizoyo na mweye vivija mohozigwa mizoyo muladi kuwagangamiza mufunge umoyo mna gamagayo kamba vitugaya tweye. 7 Vivija, tamanilo jetu kumwenu digangamala, kwavija tojuwa kuwa kamba vija vitugaya hamoja, vivija mohozigwa mizoyo hamoja na tweye.

8 Ndugu zetu, hatulonda kuwafisa vitugaiye mwiisi ya Asiya. Tugaya ng'hani mbaka tugesa tolemelwa kufunga umoyo na tofa. 9 Tugesa tukala kamba wanhu watagusigwe ifa. Mbuli ino ilawilila muladi seketuitamanile wenyego, lakini tumtamanile Mulungu, yowazilibula wanhu wafile. 10 Mulungu katuhonya mdizumozumo da ifa, na kogendelela kutuhonya. Tweye totamanila kuwa Mulungu kotuhonya kabili, 11 mweye mwahatutaza kutupulila kwa Mulungu. Vinhu bwando vinogile vitupatile kwa wanhu bwando kutupulila, votenda wanhu bwando wamgwee nhogolwa Mulungu yetu.

Paulo kogimbula viyalondile kutenda

12 Tweye toigodela kinhu kimoja, mizoyo yetu yotulongela vitukala mwiisi ino, ng'hani ng'hani vituilumba na mweye, kwa kung'ala na ukweli kulawa kwa Mulungu. Tutenda vivo siyo kwa kulongozigwa na nzewele za wanhu wa mwiisi, lakini kwa ng'hekewa ya Mulungu. 13 Towandikila mweye gaja gamudahile kugasoma na kugajuwa. Niye notamanila motujuwa goya, 14 kwavija mbaka sambi mutujuwa kidogo. Tojuwa kuwa mna isiku ija ya kwiza Mndewa Yesu modaha kuigodela tweye kamba tweye vituigodela mweye.

15 Kwavija ng'hala nijuwile goya, tanhu nilonda kwiza kumwenu muladi mumwede kunyona miyanza mibili. 16 Muumwanza wangu wa kuchola isi ya Makedonia, nilonda kubitila

kumwenu, na umbwelo kulawa Makedonia vivija mbitile kumwenu, muladi mungale mwanza wangu wa kuchola Yudea. 17 Vino mweye vimgesa vinifungile mwanza wangu, ng'hala nonyawanyawa? Hebu mogesa notenda mbuli zangu kamba viwotenda wanhu, nahalonga, “Dimema, ona,” nahalonga, “Da hindi, ona”? 18 Kamba Mulungu viyolonga ukweli, usenga wetu kumwenu siyo kulonga, “Ona” na “Bule.” 19 Kwavija Yesu Kilisito, Mwana wa Mulungu, itumpetile kumwenu, niye na Sila na Timoseo, hakalile munhu wa kulonga, “Ona” na “Bule”. Lakini kumwake heyo siku zose, “Ona.” 20 Kwavija haitongigwa Mulungu kalonga miyanza mingahi, vija viyalongile kubitila Kilisito vokuwa, “Ona.” Lekaavo “Ona” yetu itulonga kubitila Kilisito, toilonga kwa kumgwaa ukulu Mulungu. 21 Mulungu mwenyego ayo yotutenda tweye na mweye tugangamale kwa kuilumba na Kilisito. Mulungu ayo yatusagule tweye, 22 katwikila kinhu kilagusa tweye twa wanhu zake, na kamwika Loho wake mmizoyo yetu kamba fungu dodo da gaja gose gayatwikile.

23 Mulungu ayo msindila wangu, kaujuwa moyo wangu! Niye sibwelile ako Kolinto kwavija niwonela bazi. 24 Hatulonda kuwananahiza choni cha kutamanila, tojuwa kamba mugangamala mditamanilo jenu, lakini tweye tosang'hana na mweye mbuli ya deng'ho jenu.

2

1 Avo nigelegeza, sekeniwatembelele kabili na kuwanyunyuwaza. 2 Kwavija nahawanyunyuwaza mweye, nani yonda yanihoze umoyo? Siyo wawaja waniwanyunyuwaze? 3 Lekaavo niwandikila baluwa, silondile kwiza kumwenu na kunyunyuwazwa na mweye mulondeke kunhenda niye ndeng'helele. Vinikona niye nahadeng'helela na mweye vivija modeng'helela. 4 Mna ibaluwa ija niwandikila kwa kunyunyuwala na usungu muumoyo na mahozi mengi, sandike kwa kuwagela usungu, lakini kuwalagusila viniwanogela ng'hani.

Kugela kumgongo nzambi za munhu

5 Kamba munhu yahamgela usungu miyage, hangelile usungu ng'hani niye, ila kawagela usungu mweye mose, silonda kuwa msabalu ng'hani bule. 6 Nhaguso iyatagusigwe munhu ayo na wanhu bwando kumwenu yomfaya. 7 Kisigale sambi, mugele kumgongo na kumuhoza umoyo, muladi sekeyanyunyuwale ng'hani na kubwela kukisogo. 8 Nowapula ng'hani, mulagusileni kabili munhu ayo kuwa mumnogela. 9 Kilamuso cha

kuwandikila baluwa ija, nilonda kuwageza nijuwe kamba modaha kugoga kila kinhu. 10 Mwahagela kumgongo nzambi za munhu, na niye vivija nogela kumgongo. Kwavija nahagela kumgongo, kamba kweli ya cha baho kinhu cha kugela kumgongo, aho nogela kumgongo mgameso ga Kilisito mbuli ya mweye, 11 muladi Mwenembago sekeyawe mbala kumwetu, kwavija tojuwa viyogesa.

Paulo konyawanyawa kudibuga da Toloa

12 Vimvikile kudibuga da Tuloasi kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya Kilisito, nivika Mndewa kanivugulila nzila nimsang'hanile. 13 Lakini nikala moyo yungwa yungwa, kwavija simvikile ndugu yangu Tito. Avo niwalaga nichola Makedonia.

Kuhuma kubitila Kilisito

14 Lakini, Mulungu yagweleligwe nhogolwa, yotulongoza mna ikibumbila cha kudeng'helela kuhuma kubitila Kilisito na kubitila tweye topwililisa kila hanhu usenga wa Kilisito kamba mnung'ho. 15 Kwavija tweye tuigala na mnung'ho unogile wa ubani ulavigwe na Kilisito kwa Mulungu, ukwenela kwa wanhu wose wokomboligwa na waja wopotela. 16 Kwa waja wopotela, mnung'ho awo wogala ifa, lakini kwa waja wokomboligwa, mnung'ho awo wogala ugima. Vino nani yofaya kwa sang'hano ayo? 17 Tweye hatuigalile na wanhu wayagwe, wopata sente kwa kuchuuza usenga wa Mulungu, tweye kwa kuilumba na Kilisito tolonga fulu ipile mgameso ga Mulungu, kamba wanhu tutumigwe na Mulungu.

3

Wasang'hanaji wa Lagano da Sambi

1 Vino, tosonga kabili kuitogola wenyego? Hebu tolonda baluwa ya yandikigwe na mweye kututogola tweye hebu tuwandikila baluwa kuitogola wenyego kamba viwotenda wanhu wayagwe? 2 Mweye wenyego mwa baluwa yetu, yandikigwe mmizoyo yetu, baluwa ijuwike na kusomigwa na kila munhu. 3 Yolagusa kamba mweye mwa baluwa ya Kilisito yaigalile kwa makono getu. Baluwa ayo hayandikigwe kwa wino lakini yandikigwa kwa Loho wa Mulungu yeli mgima, hayandikigwe mdibwe ila mmizoyo ya wanhu.

4 Tweye hatunyawanyawa kulonga vino mgameso ga Mulungu, kwavija tomtamanila Kilisito. 5 Hatudaha kulonga tusang'hana chochose kwa udahi wetu wenyego, ila udahi wose tuli nao wolawa kwa Mulungu, 6 yatugwelele udahi wa kuwa wasang'hanaji wa lagano da sambi, siyo kwa malagizo gandikigwe, ila kwa Loho wa Mulungu. Kwavija

malagizo gandikigwe gogala ifa, lakini Loho Yang'alile kogala ugima.

7 Malagizo gekigwa mgamabwe, na ukulu wa Mulungu woneka mbaka wanhu wa Izilaeli walemelwa kulola kihanga cha Musa hata mng'alo wa kihanga viukalile wovulala. Kamba malagizo gogala ifa gasang'hana na kugala ukulu kamba awo, 8 vino, sang'hano ya Loho Yang'alile haigala ukulu ubanzile ng'hani? 9 Kamba kukala na ukulu mna isang'hano igala kutagusigwa, avo sang'hano itutenda tunoge mgameso ga Mulungu yogala ukulu ubanzile ng'hani! 10 Kwa mbuli ayo, kija kikalile na ukulu aho haichanduso, sambi chaduhu ukulu mbuli ya kija kili na ukulu ubanzile ng'hani. 11 Kwavija kamba kija kikalile kwa kipindi kidodo kikala na ukulu, avo kija kikala siku zose chokuwa na ukulu ubanzile ng'hani!

12 Kwavija tweye totamanila avo, hatudumba kulonga. 13 Tweye hatuigalile na Musa yagubike kihanga chake kwa kikumbi muladi wanhu wa Izilaeli sekewone mng'alo viukalile wovulala. 14 Lakini nzewele zao zifungigwa, mbaka sambi wahasoma vitabu va lagano da umwaka nzewele zao zigubikigwa na kikumbi acho. Kikumbi acho hakisegezigwa mbaka munhu yailumbe na Kilisito. 15 Ona, mbaka sambi, wahasoma Malagizo ga Musa, nzewele zao zigubikigwa na kikumbi acho. 16 Lakini munhu yahambwelela Mndewa, kikumbi acho chosegezigwa. 17 Avo, “Mndewa,” ayo Loho, na aho kuyali Loho wa Mndewa baho kuli na kulekesigwa. 18 Avo tweye wose, vihanga vetu havigubikigwe tuigala na kiyoo kulagusa ukulu wa Mndewa. Togalusigwa tuigale ng'hani na tuvike muukulu ng'hani. Ino ayo sang'hano ya Loho wa Mndewa.

4

Ngama mzinongo

1 Avo, Mulungu kwa bazi jake, katugwaa sang'hano ino, na tweye hatubwela kuchugu. 2 Tuzileka mbuli zose zigela kinyala na za kinyelegezi, hatulonga mbuli za uvizi hebu kuilonga vihile mbuli ya Mulungu. Lakini kwa kulonga ukweli mgameso ga Mulungu, muladi wayagwe watugese mmizoyo yao kamba totamaniligwa. 3 Avo kamba Mbuli Inogile ituwapetela wanhu ifisigwa, ifisigwa kwa hewo wopotela. 4 Hawatogola kwavija Mwenembago, mulungu wa isi ino kazigela nzewele zao mdiziza, muladi sekewawone mulenge wa Mbuli Inogile ya ukulu wa Kilisito, yaigalile na Mulungu kwa kila kinhu. 5 Kwavija hatuipetela wenyego, ila tompeta Kilisito yeli Mndewa na tweye twa wasang'hanaji zenu kwa

Yesu. 6 Mulungu yalongile, “Mulenge umwemwese kulawa mdiziza!” Ayo yatendile mulenge wake umwemwese mmizoyo yetu, katugwelela mulenge wa nzewele za ukulu wa Mulungu mkihanga cha Yesu Kilisito.

7 Lakini tweye tuli na ngama ino tuigala na nongo, muladi kulagusa kamba nguvu ng'hulu yolawa kwa Mulungu, siyo kumwetu. 8 Siku zose togaya, lakini hatuhondigwa, tokona shaka, lakini hatubwela kukisogo, 9 todununzigwa, lakini hatulekigwa kutazigwa, tolagazigwa hasi, lakini hatubanangigwe bule. 10 Kipindi chose toisola ifa ya Yesu mzing'huli zetu, muladi ugima wa Yesu vivija woneke mzing'huli zetu. 11 Siku zose za ugima wetu twa mdizumozumo da ifa mbuli ya Yesu, muladi ugima wake woneke mzing'huli zetu zifa. 12 Avo, ifa yosang'hana mgati mmwetu, lakini ugima wosang'hana mgati mmwenu.

13 Maandiko Gang'alile golonga, “Nitogola lekaavo nonga.” Kwa kutamanila kukuja, na tweye vivija totogola lekaavo tolonga, 14 kwavija tojuwa kamba Mulungu yamzilibule Mndewa Yesu kwa wafile, vivija kotuzilibula tweye hamoja na Yesu, na kotwika tweye na mweye kuulongozi wake. 15 Kwavija gano gose kwa sama ya mweye, muladi ng'hekewa ya Mulungu iwavikile wanhu bwando, itende wamtogole Mulungu na wamgwelele ukulu.

Kukala kwa kumtamanila Mulungu

16 Lekaavo hatubwela kuchugu. Hata kamba ng'huli zetu zofa, lakini siku zose loho zetu zotendigwa za sambi. 17 Magayo gotupata gabuha na gokala kwa kipindi kidodo, lakini gotugalila ukulu wa mazuwa gose kubanza gago gamagayo. 18 Avo sambi tugese vinhu vikoneka, ila tugese vija havikoneka. Kwavija vinhu vikoneka vokala kwa kipindi kidodo, lakini vija havikoneka vaduhu uhelelo.

5

1 Kwavija tojuwa kamba kiheha kitukala mwiisi ino, awo lukuli lwetu, chahabanangika Mulungu kotuvaza kae iyagwe ako kuulanga, kae ilibule uhelelo haizengigwe kwa makono ga wanhu. 2 Lakini sambi togutilila, kipindi vitubeta kwa kusulukila tugweleligwe lukuli lwa kuulanga, 3 kwavija twahavazigwa lukuli lwa sambi, hatukoneka twa mwazi. 4 Vitukala mkiheha kino cha mwiisi, togutilila kwa lusikisiki, kwavija hatulonda kululeka lukuli luno lwa mwiisi, lakini tolonda kuvazigwa kae yetu ya kuulanga, muladi kija kifa kigalusigwe na ugima wa mazuwa gose. 5 Mulungu mwenyego ayo yatutandile

gano gose. Katugwaa Loho wake kamba fungu dodo da gaja gayatwikile.

6 Avo siku zose togangamala. Tojuwa kamba vitukala mzing'huli zino, twa kutali na kae yetu hamoja na Mndewa. 7 Kwavija tokala kwa kumtamanila Mulungu, siyo kwa gaja gotulola. 8 Lakini togangamala na tolonda kululeka ukazi uno wa lukuli na kukala hamoja na Mndewa. 9 Mbuli ng'hulu, towamba ng'hani kumnogeza Mndewa, iwe tokala mwiisi ino hebu kuulanga. 10 Kwavija kila munhu kokwima kuulongozi wa Kilisito yatagusigwe. Kila munhu kobokela kija kiyolondeka, kamba vija viyasang'hane mwiisi, kamba ganoga hebu geha.

Umbwiga na Mulungu kubitila Kilisito

11 Tweye tojuwa choni kumdumba Mndewa, avo towamba kuwatewenza wanhu wayagwe. Mulungu kotujuwa goya, na niye nogesa kamba mweye vivija munjuwa mmizoyo yenu. 12 Tweye hatugeza kuitogola kabili kumwenu. Lakini towagwaa kilamuso kinogile mweye muigodele tweye, muladi mudahe kuwedika waja woigodela vija vikoneka na woleka vija vili mmizoyo. 13 Kamba tokoneka twaduhu nzewele, mbuli ya Mulungu na kamba tuna nzewele, mbuli ya mweye. 14 Tolongozigwa na unogelwa wa Kilisito, sambi tojuwa munhu imoja kafa mbuli ya wanhu wose, avo wose wafa nayo. 15 Kafa mbuli ya wanhu wose, muladi wanhu wokala sekewakale wenyego, lakini wakale mbuli ya heyo yafile na kazilibuligwa mbuli ya hewo.

16 Avo kulawa sambi, hatumgesa munhu kwa kumulola. Hamoja hana kipindi tumgesa Kilisito kwa kumulola, sambi hatutenda vivo kabili. 17 Munhu yoyose yahailumba na Kilisito kotendigwa wa sambi, ga umwaka gabita, ga sambi geza. 18 Gano gose golawa kwa Mulungu, yatutendile tuilumbe nayo kubitila Kilisito na katugwelela sang'hano ya kuwatenda wanhu wayagwe wailumbe nayo. 19 Avo, kubitila Kilisito Mulungu kailumba na wanhu wa mwiisi, hagesile nzambi zao, katugwaa usenga wa kuwapetela wanhu wailumbe nayo.

20 Avo, tweye tolonga mbuli ya Kilisito, kubitila tweye Mulungu kowapula mweye. Towapula kwa twaga da Kilisito, muilumbe na Mulungu. 21 Mulungu kamtenda ija yeliduhu nzambi yasole nzambi zetu, muladi kubitila heyo Mulungu yatutende tunoge mgameso gake.

6

1 Kwavija tosang'hana hamoja na Mulungu, towapula mweye mubokele ng'hekewa ya Mulungu,

sekemutogole yage bule.
2 Mulungu kolonga,
“Kipindi kinogile vikivikile
cha kukonela bazi,
nikutegeleza,
kipindi cha kukukombola
vikivikile,
nikutaza.”
Tegelezeni! Sambi acho
kipindi kinogile, lelo dijo siku
da kukomboligwa!

3 Hatulonda kumwikila
munhu yoyose ng'hwalo,
muladi sang'hano yetu
sekeilongigwe vihile. 4 Avo
toilagusa kamba kweli twa
wasang'hanaji wa Mulungu
kwa kila kinhu, kwa ku-
funga umoyo na kwa ku-
gaya na kwa kipindi ki-
dala na kwa madununzo,
5 kwa kutoigwa na kwa
kugodekigwa mkifungo na
kwa kuding'huligwa na
kwa kusang'hana ng'hani
na kwa kuwasa meso na
kwa nzala. 6 Tuilagusa twa
wasang'hanaji zake kwa
kung'ala kwetu na kwa
nzewele na kwa kubetela
na kwa moyo unogile na
kwa Loho Yang'alile na
unogelwa wa ukweli, 7 na
kwa kulonga ukweli na
kwa nguvu ya Mulungu.
Totenda goyolonda Mulungu
kamba mgoha wetu wa
kuitowela na kuigombela
wenyego. 8 Totenda kwa
kutegelezigwa na kugeligwa
kinyala, tolongigwa vinogile
na tolongigwa vihile, to-
longigwa twa wavizi, lakini
tolonga ukweli. 9 Tojuwika,
lakini totendigwa kamba
hatujuwika, tokoneka tofa,
lakini tung'hali wagima, tu-
toigwa lakini hatukomigwe
bule. 10 Tunyunyuwala lakini
siku zose todeng'helela, twa
wakiwa lakini towatenda
wanhu bwando wawe wag-
oli, tokoneka tuduhu kinhu
lakini kila kinhu chetu.

11 Ndugu zetu Wakolinto!
Tulonga na mweye vinogile,
mizoyo yetu yaduhu lusik-
isiki. 12 Tweye tuduhu lusik-
isiki na mweye, lakini mw-
eye muna lusikisiki na tweye.
13 Sambi nolonga na mweye
kamba wanangu, sekemuwe
na lusikisiki mmizoyo yenu
kamba tweye vitutendile.

Paulo kowazuma sekewailumbe na wanhu hawamtogole Yesu

14 Sekemuilumbe na
wanhu hawamtogola Yesu.
Vino ganogile na gehile
gana umbwiga gani? Hebu
yodahikaze mulenge na ziza
kukala hamoja? 15 Vino
Kilisito na Mwenembago
woilumbaze? Vino munhu
yomtogola Kilisito koilum-
baze na ija hamtogola Kil-
isito? 16 Vino Ng'anda ya
Mulungu yoilumbaze na
vinyago? Avo tweye twa
Ng'anda ya Mulungu yeli
mgima! Kamba viyalongile
Mulungu mwenyego,
“Nokala nao
na kutembela hamoja nao.
Niye nokuwa Mulungu wao,
na wao wokuwa wanhu
zangu.”
17 Avo Mndewa kolonga,
“Segeleni kumwao
na mwiinege nao.
Sekemukwase kinhu kili na
dikwe,

na niye nowabokela mweye.
18 Nokuwa Tataenu,
na mweye mokuwa wanangu wa kimbigalo na wa kitwanzi,
kolonga Mndewa yeli na Udahi wose.”

7

1 Mbwiga zangu niwanogela, gaja gose gayalongile Mulungu ni mbuli ya tweye. Avo tusunhe dikwe da ng'huli zetu hebu mizoyo yetu, tung'ale ng'hani na tumtegeleza Mulungu.

Deng'ho da Paulo

2 Twikeni mmizoyo yenu. Hatumtendele gehile munhu yoyose, hatumulumize hebu kumnyonya munhu yoyose. 3 Silonga mbuli zino kwa kumtagusa munhu, kamba vinongile, mweye mwa mmizoyo yetu, tufe hamoja hebu tuwe wagima hamoja. 4 Nojuwa mugangamala, noigodela mweye! Nihozigwa moyo ng'hani kipindi chose cha magayo getu, nodeng'helela ng'hani.

5 Hata vituvikile Makedonia, hatubwihile bule. Kila mwambu tukala na magayo, kunze migomvi na mizoyo yetu imema bwembwe. 6 Lakini Mulungu yowahoza mizoyo wanhu wokala moyo nyunguwaa, katuhoza mizoyo viyezile Tito kumwetu. 7 Siyo kwiza kwake kwiiyeka, lakini vivija mbuli ya mweye vimumuhozile umoyo. Nayo katulongela vimusulukila kunyona na vimunyunyuwale kwa gaja galawilile, na vija vimulonda kunigombela, avo nodeng'helela ng'hani.

8 Hata kamba kwa baluwa yangu ija niwatenda munyunyuwale, sigelegeza habali nhendile vivo. Nogesa baluwa ija iwatenda munyunyuwale, lakini kwa kipindi kidodo. 9 Sambi nodeng'helela, siyo kwavija munyunyuwala, lakini kwavija kunyunyuwala kwenu kuwatenda muleke nzambi na mumbwelela Mulungu, na Mulungu kakusang'hanila kunyunyuwala kuko, avo hatuwalumize bule. 10 Kwavija kunyunyuwala kulawaga kwa Mulungu kotenda wanhu waleke nzambi muladi wakomboligwe, avo hailondeka kona usungu kwa mbuli ayo. Lakini kunyunyuwala kwa mwiisi kogala ifa. 11 Loleni, viyatendile Mulungu kubitila kunyunyuwala kwenu, sambi mowamba ng'hani, modaha kulagusa kamba munoga. Mokona usungu mwahagona gehile gosang'hanwa, mosinhuka na kudumba, mosulukila ganogile, muilava kwa kusang'hana, molonda kona ganogile gotendeka. Kwa kila mbuli muilagusa mduhu gehile.

12 Avo, hamoja nyandika baluwa ija, sandike mbuli ya munhu yatendile gehile hebu mbuli ya munhu yatendeligwe gehile. Lakini nyandika muladi yoneke mgameso ga Mulungu, vija

mweye vimuwambile kutusang'hanila. 13 Lekaavo tweye tuhozigwa mizoyo.

Siyo kuhozigwa umoyo kwiiyeka, lakini vivija tudeng'helela vitumone Tito kana deng'ho, mbuli ya kumuhoza moyo kwenu. 14 Mbuli ya mweye niye niigoda ng'hani kumwake, na hamungelile kinyala bule. Siku zose tuwalongela ukweli, na vivija kuigoda kwetu kwa Tito mbuli ya mweye kulagusa ukweli wiiyeka. 15 Avo unogelwa wake kumwenu wokongezeka ng'hani, yahakumbuka vimugagogile mafundizo gake, na vija vimumbokele kwa bwembwe na kugwaya. 16 Sambi nodeng'helela ng'hani kwavija nodaha kuwatamanila ng'hani!

8

Kulava kwa moyo unogile

1 Ndugu zetu, tolonda mujuwe, Mulungu viyavigwelele ng'hekewa vibumbila va wanhu wamtogole Kilisito ako Makedonia. 2 Wanhu awo wagaya ng'hani, lakini deng'ho jao dikala kulu, na wakala na moyo wa kulava vinhu vao hamoja wakiwa ng'hani. 3 Nowalongela ukweli, walava ng'hani, na walava kubanza viwadahile. Kwa kulonda wenyego, 4 watupula ng'hani vivija na wao wengile mwiisang'hano ino inogile ya kuwataza wanhu wa Mulungu. 5 Wasang'hana kubanza vitugesile! Tanhu wailava wenyego kwa Mndewa, abaho wailava kumwetu, kamba viyalondile Mulungu. 6 Avo tumpula Tito yaisongile sang'hano ino ya kulava kwa moyo unogile, vivija yawataze kuimambukiza kumwenu. 7 Mweye mna vinhu bwando, kumtamanila Mulungu, ulonzi unogile, nzewele, kuwamba ng'hani kutenda ganogile na unogelwa wenu kumwetu. Avo vivija towalonda mweye muwe na moyo unogile ng'hani mwiisang'hano ino ya kulava.

8 Niye siwagwaa lagizo bule, lakini nolonda kuwalagusila mweye wayagwe viwowamba kuwataza wanhu, muladi nijuwe unogelwa wenu viwili wa ukweli. 9 Kwavija muijuwa ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito, hamoja kakala na kila kinhu, lakini kaitenda mkiwa mbuli yenu mweye, muladi kubitila ukiwa wake mweye muwe na kila kinhu.

10 Kwa mbuli ino, niye vinigesa vinoga mweye mwahamambukiza gaja gamusongile mwaka ubitile. Mweye mukala wanhu wa ichanduso siyo kulava kwiiyeka, lakini vivija kwa moyo wa kulonda kulava. 11 Avo mambukizeni sang'hano ayo ya kulava kwa moyo unogile, kamba vija vimusulukile ng'hani kuisang'hana, avo isang'haneni sambi kwa kija kimulinacho. 12 Kamba munhu kana moyo wa kulava, Mulungu kobokela

kija kiyalinacho, halola kija kiyeduhu.

13 Niye silonda kuwadikwa mweye mizigo abaho wayagwe wabwihile, lakini mweye mose muwe sawa. 14 Vinhu vingi vimulinavo sambi viwataze waenu waliduhu, muladi na wao vonda wawe na vinhu vingi viwataze mweye kipindi mduhu kinhu. Baho mose mokuwa sawa. 15 Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, “Ija yakubile kingi hapatile kingi ng'hani, na ija yasolile kidogo hahungukilwe kinhu.”

Tito na wayage

16 Nomgwaa nhogolwa Mulungu kwa kumgwaa Tito moyo wa kuwataza mweye kamba moyo unilinao niye! 17 Siyo kwavija tweye tumulongela, lakini vivija kakala kosulukila ng'hani kuwataza, kwa kulonda mwenyego keza kumwenu. 18 Tomtuma ndugu imoja hamoja nayo, yotegelezigwa ng'hani mna ivibumbila vose va wanhu wamtogole Yesu, kwa sang'hano yake ya kuwapetela wanhu Mbuli Inogile. 19 Vivija, ndugu ayo kasaguligwa na vibumbila va wanhu wamtogole Yesu yange na tweye kipindi vitugala sente zino, sente zigala ukulu kwa Mndewa na zilagusa moyo wetu wa kuwataza wanhu.

20 Toitiganya wanhu sekewatuyalalile vitwika hamoja na kugola sente zino zilavigwe kwa moyo unogile. 21 Tweye tolonda kusang'hana ganogile siyo mgameso ga Mndewa yaiyeka, lakini vivija mgameso ga wanhu.

22 Vivija tomtuma hamoja nao ndugu yetu, miyanza mingi tumgeza na tumona kana moyo wa kuwataza wanhu. Sambi kana moyo wa kuwataza ng'hani wanhu kwavija kowatamanila mweye ng'hani. 23 Tito ayo miyangu, tosang'hana hamoja mbuli ya mweye. Ndugu zetu wayagwe wokwiza hamoja nayo, wao wasenga wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu na wogala ukulu kwa Kilisito. 24 Avo walagusileni unogelwa wenu, muladi vibumbila va wanhu wamtogole Yesu wajuwe totenda goya vituigodela mweye.

9

Kuwataza wakilisito waetu

1 Silondeka kuwandikila mbuli ya sang'hano ya kuwataza wanhu wa Mulungu. 2 Nowajuwa vimuwamba kuwataza wanhu, niye niigodela mbuli ayo kwa wanhu wa Makedonia. Niwalongela toka mwaka ubitile mweye wanhu wa Akaya muitanda kulava, moyo wenu wa kulava uwatenda wanhu bwando watende vivo. 3 Avo nowatuma ndugu wano, muladi kuigoda kwetu mbuli ya mweye sekekuwe mulomo wiiyeka. Lakini

muitande kuwataza, kamba viniwalongele wao motenda.
4 Kwavija kamba naheza na munhu wa Makedonia na twahawavika hamuitandile, baho tweye togwa kinyala kwavija tuigodela ng'hani mweye. Na mweye vivija mogwa kinyala kwavija tuwatamanila ng'hani!
5 Avo nigesa vinoga kuwapula ndugu wano wanongolele kwiza kumwenu, waitande nhunza yenu ng'hulu yumulongile moilava. Baho yolagusa kuwa nhunza ayo yolavigwa kwa kulonda mweye wenyego, siyo kwa kunanahizigwa.

6 Kumbukeni, munhu yohanda kidogo kosenga kidogo. Munhu yohanda vingi kosenga vingi.
7 Kila munhu kamba viyagesile muumoyo wake yalave kija kiyalinacho, siyo kwa moyo hamgwazo hebu kunanahizigwa, kwavija Mulungu komnogela munhu yolava kinhu kuno moyo kwatu!
8 Avo Mulungu kodaha kuwagwaa vingi ng'hani kubanza vija vimulonda, siku zose mpate kila kinhu kimulonda, avo muvisang'hanile kwa kila sang'hano inogile.
9 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,

"Kowagwaa kwa moyo unogile wanhu wakiwa

na moyo wake unogile waduhu uhelelo."

10 Nayo Mulungu yomgwaa mbeyu mulimaji na lujo, vivija kowagwaa mweye mbeyu zimulonda, na kozitenda zote, zikule na zilele ng'hani mbuli ya kulava kwenu kwa mizoyo yenu inogile.
11 Kowatenda muwe wagoli siku zose kwa kila kinhu, mudahe kuwa na moyo unogile kipindi chose, muladi wanhu wamgwee nhogolwa Mulungu mbuli ya nhunza zenu ziwabokele kubitila tweye.
12 Kwavija sang'hano ino yumutenda siyo tu yowataza wanhu wa Mulungu, lakini vivija yowatenda wanhu bwando wamgwee nhogolwa ng'hani Mulungu.
13 Kwa mbuli zinogile zilagusigwa kwa sang'hano yenu ino, wanhu bwando womgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya kuigoga kwenu Mbuli Inogile ya Kilisito yumuitogola, na mizoyo yenu inogile ya kulava vinhu venu kumwao na kwa wanhu wose wayagwe.
14 Avo mizoyo yao yowanogela na wowapulila mweye mbuli ya ng'hekewa ng'hulu iyawagwelele Mulungu.
15 Tumgwee nhogolwa Mulungu mbuli ya nhunza yake iswelile ulonzi wa kuisimulila!

10

Paulo koigombela sang'hano yake

1 Niye Paulo mwenyego, wanhu wayagwe wolonga namuhole kipindi nahawa na mweye, lakini nahawa kutali na mweye namsabalu. Nowapula kwa bazi

na moyo unogile wa Kilisito, 2 vondanize sekemunhende niwe msabalu, kwavija nojuwa nodaha kuwa msabalu kwa waja wolonga tokala kamba viwokala wanhu wa mwiisi ino. 3 Ona, tokala mwiisi, lakini hatuitowa kamba viwoitowa wanhu wa mwiisi. 4 Silaha zituitowela tweye siyo silaha za mwiisi ino, lakini nguvu ya Mulungu, itulaga ng'hambi zose. Tobananga mbuli zose za uvizi, 5 togabananga magoda gose gotenda viyagwe na nzewele ya kumjuwa Mulungu. Togaboka magesa gose na kugatenda gamtegeleze Kilisito. 6 Mwahagoga kila kinhu, tweye tuitanda kumtagusa munhu yoyose yoleka kugoga.

7 Mweye molola mbuli za kunze. Kamba munhu yoyose kogesa heyo munhu wa Kilisito, kolondeka yagese kabili kuwa tweye twa wanhu wa Kilisito kamba viyali heyo. 8 Niye sikona kinyala hata kamba nibanza kuigoda mbuli ya udahi uyatugwelele Mndewa, katugwaa udahi wa kuwazenga mweye siyo wa kuwabomola. 9 Silonda mweye mugese nolonda kuwagela bwembwe kwa baluwa zangu. 10 Kwavija wolonga, “Baluwa za Paulo zizama na zimema mbuli ng'hulu, lakini yahawa hamoja na tweye konyolila, na ulonzi wake siyo kinhu chochose!” 11 Wanhu kamba awo wolondeka wajuwe kuwa vose vibili sawa, gaja gatwandika kipindi twahawa kutali na gaja gonda tusang'hane twahawa hamoja na mweye.

12 Tweye hatudaha kuika hamoja hebu kuigala na wanhu waja woitogola wenyego. Wanhu woitenda wenyego kinhu cha kupimila na wanhu woilinga wao kwa wao, wanhu awo waduhu nzewele! 13 Lakini tweye hatuigoda ng'hani, kuigoda kwetu kokuwa mna isang'hano iyatugwelele Mulungu, vivija sang'hano ayo, iyo itusang'hana kumwenu. 14 Tweye hatunabanza kuigoda, kamba vija hatunakwiza kumwenu, kwavija tweye twiza kumwenu na tuwagalila Mbuli Inogile ya Kilisito. 15 Avo tweye hatubanza kuigoda mbuli ya sang'hano itendigwe na wanhu wayagwe. Lakini tololela kuwa kumtamanila kwenu Mulungu kogendelela na sang'hano yetu kumwenu yokuwa ng'hulu kwa kukweleleza viyolonda Mulungu. 16 Abaho todaha kuipeta Mbuli Inogile mziisi ziyagwe, zili kutali na mweye. Kwavija hatulonda kuigodela sang'hano imalile kusang'hanigwa na munhu iyagwe hanhu aho.

17 Lakini, kamba vigolonga Maandiko Gang'alile, “Munhu yolonda kuigoda, yaigodele kija kiyasang'hane Mndewa.” 18 Kwavija munhu yotogoligwa siyo ija yoitogola mwenyego, lakini ija yotogoligwa na Mndewa.

11

Paulo na watumigwa wavizi

1 Nogesa mofunga umoyo mbuli ya niye, hata kamba nokoneka nambozi, sekemutonge ng'hani! 2 Nowonela migongo, kamba Mulungu viyowonela migongo, mweye muigala na mhambe inimtandile yafungiligwe zengele na mbigalo imoja, nayo ayo Kilisito. 3 Lakini nodumba kamba dija dizoka kwa ubala wake wa uvizi viyamvizile Hawa, nzewele zenu zodaha kugalusigwa na moleka kung'ala kwenu na kuilava kwenu kweli kwa Kilisito. 4 Kwavija munhu yoyose yokwiza kumwenu na kuwapetela usenga wa Yesu hauigalile na uja utuwapetele mweye mombokela, na moitogola loho iyagwe haiigalile na Loho Yang'alile yumumbokele na moutogola usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile yumubokele kumwetu.

5 Niye sigesa kuwa na mdodo kubanza awo woikema, "Watumigwa wakulu." 6 Sengine nokoneka sili mulongaji goya, lakini nzewele ninazo, mbuli ino tuilagusa goya siku zose na kipindi chose.

7 Vino niye nhenda vihile, viniitendile mwenyego sifaya na kuwatenda mweye mufaye, kwa kuwapetela Mbuli Inogile ya Mulungu na silondile fungu jojose? 8 Vinikalile nowasang'hanila mweye, fungu jangu dilawa mna ivibumbila viyagwe va wanhu wamtogole Yesu. Avo kamba vija niwaboka vinhu vao muladi niwasang'hanile mweye. 9 Ving'halile na mweye simgazile munhu yoyose yangwee chochose kinonda, kwavija ndugu walawile Makedonia wangalila kila kinhu kinondile. Kamba vija vindekile kuwagaza kwa kinhu chochose, avo nogendelela kutenda vivo! 10 Kamba vija ukweli wa Kilisito viuli mgati mmwangu, kuduhu munhu yoyose mwiisi ya Akaya yodaha kunhenda sekeniigodele mbuli ayo. 11 Vino niye nolonga vino kwavija siwanogela bule? Mulungu kojuwa kuwa nowanogela!

12 Nogendelela kusang'hana kamba vinisang'hana sambi, muladi niwagwise waja "watumigwa wakulu" wolonga kwa kuigoda kuwa wosang'hana kamba vitusang'hana tweye. 13 Kwavija wanhu awo siyo watumigwa wa ukweli, wasang'hanaji wavizi, woitenda kuwa watumigwa wa Kilisito. 14 Ona, mbuli ino siyo kilozo! Kwavija hata Mwenembago mwenyego koitenda msenga wa mulenge kulawa kuulanga! 15 Avo hatukanganya bule kamba wasang'hanaji wa Mwenembago nao woitenda wasang'hanaji wa gaja ganogile. Kukimambukizo wobokela fungu jao dilondeka kwa sang'hano zao.

Kugaya kwa Paulo kamba mtumigwa

16 Nolonga kabili, munhu sekeyanhende niye nambozi. Lakini yahanhenda mbozi, yanibokele kamba mbozi muladi naniye nigode kidogo. 17 Mbuli ino inonga sambi silagilizigwe na Mndewa nonge, mbuli ino ya kuigoda, nolonga kamba munhu mbozi. 18 Kwavija wanhu bwando woigodela mbuli za kiunhu, naniye vivija notenda vivo. 19 Kwavija mweye mna nzewele, lekaavo mokala kwa kufunga umoyo na wanhu wabozi. 20 Mweye mokala kwa kufunga umoyo hata munhu yowatenda watumwa, hebu yowanyonya hebu yopata vinhu kwa migongo yenu hebu yowehula hebu yowazaba mkihanga. 21 Nokona kinyala kulonga tweye tunyolila kusang'hana mbuli azo!

Nolonga kamba munhu mbozi, kamba munhu yoyose kogeza kuigodela kinhu, naniye vivija sidumba kuigodela. 22 Kamba wao Waebulania? Naniye vivija na Muebulania. Kamba wao Waizilaeli? Naniye vivija na Muizilaeli. Kamba wao wolawa mulukolo lwa Abulahamu? Naniye vivija nolawa mulukolo lwa Abulahamu. 23 Kamba wao wasang'hanaji wa Kilisito? Nolonga kamba munhu yeli na kibozi mbwelela, niye na msang'hanaji wa Kilisito kubanza awo! Niye nisang'hana sang'hano ndala ng'hani, ngodekigwa mkifungo miyanza bwando, nhoigwa miyanza bwando, ng'hala mdizumozumo da ifa miyanza bwando. 24 Miyanza mitano Wayahudi wanhowa mbalati malongo madatu na tisa. 25 Miyanza midatu Walumi wanhowa mbalati, mwanza umoja wanhowa mabwe. Miyanza midatu mbenekeligwa na ngalawa ng'hulu mbahali na mwanza umoja nisinda mgamazi imisi na ikilo. 26 Mna imiyanza yangu ng'hala mdizumozumo da kusoligwa na mazi ga lwanda, ng'hala mdizumozumo da wabokaji, ng'hala mdizumozumo da wayahudi wayangu, ng'hala mdizumozumo da wanhu haweli Wayahudi, ng'hala mdizumozumo kudibuga, ng'hala mdizumozumo da kumuhulo, ng'hala mdizumozumo mbahali na ng'hala mdizumozumo da ndugu wa uvizi. 27 Nisang'hana na kugaya, ng'hala meso miyanza mingi, ng'hala na nzala na ng'hilu na miyanza mingi nisinda na nzala, ng'hala nokona beho na ng'hala nabule viwalo. 28 Kubanza avo vose, siku zose nina ng'honde ya kuvisang'hanila vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. 29 Kamba munhu konyolila, naniye vivija nonyolila. Kamba munhu katenda nzambi, naniye nokona usungu.

30 Kamba nahaigoda, noigodela kunyolila kwangu. 31 Mulungu, Tata wa Mndewa Yesu, yotogoligwa siku zose,

kojuwa niye siviza bule.
32 Ving'halile ako Damesiki,
mkulu wa isi, yakalile yolon-
gozigwa na mndewa Aleta,
keka wakalizi kudibuga da
Damesiki muladi wangoge.
33 Lakini nihumulusiligwa
mdigelo, kubitila zonzo
dikalile muuluwa, vino vivo
vinihonyeke mmakono gake.

12

Vinhu viyalagusiligwe Paulo na kugubuliligwa na Mndewa

1 Nolonda kuigoda, hamoja
haifaya chochose. Lakini
sambi nolonga mbuli ya
vinhu viyanilagusile Mn-
dewa na kunigubulila.
2 Nomjuwa munhu imoja
Mkilisito, miyaka longo na
nne ibitile kagaligwa mbaka
kuulanga. Sijuwile bule
kamba kakala ako na lukuli
hebu na loho, Mulungu heyo
yajuwile. 3 Nolonga kabili,
nojuwa munhu ayo ka-
galigwa kuulanga, lakini si-
juwa bule kamba kakala mu-
lukuli hebu siyo mulukuli,
Mulungu kojuwa. 4 Kuko
kuulanga kahulika mbuli
hazidahika kusimulila,
mbuli azo munhu halondeka
kuzilonga. 5 Avo noigodela
munhu kamba ayo, lakini
siigodela mwenyego, ila
mbuli za kunyolila kwangu.
6 Maza nondile kuigoda,
sambi niwe mbozi, kwavija
nahalongile ukweli. Lakini
siigoda kwavija silonda
munhu yangese ng'hani
kubanza vija viyonyona na
kuhulika vinilonga.
7 Lakini kunhenda niye
sekeniigode ng'hani mbuli
ya vinhu vingi viyangubulile
Mndewa, nigweleligwa
usungu mulukuli kamba
mwiba, msenga wa Mwen-
embago kanhowa, mu-
ladi sekeniigode ng'hani.
8 Nimpula Mndewa miyanza
midatu yanisegezele mbuli
ayo. 9 Lakini Mndewa
kanongela, "Ng'hekewa
yangu kumwako gweye
yotosha, kwavija udahi
wangu wokuwa mkulu
ng'hani gweye wahanyolila."
Avo nodeng'helela ng'hani
kuigodela kunyolila kwangu,
muladi udahi wa Kilisito
ukale kumwangu. 10 Avo
niye nodeng'helela kunyo-
lila, kuligigwa, kuzehigwa,
kugaya na madununzo mbuli
ya Kilisito. Kwavija nahany-
olila, baho nogangamala.

Paulo viyowagesa Wakolinto

11 Niye niitenda nam-
bozi, lakini mweye wao
munhendile niwe vivo.
Mweye wao mulondeke
kungwaa nhogolwa. Kwavija
hata kamba niye sifaya,
sili mdodo bule kubanza
awo woikema, "watumigwa
wakulu." 12 Unzonza na vi-
fukuzi vitendeke kumwenu
kwa kufunga umoyo vi-
lagusa goya kuwa niye
na mtumigwa. 13 Vino
mweye muswela choni
kubanza vibumbila viyagwe
va wanhu wamtogole Yesu,
lakini niye siwagazile mweye
munitaze? Chonde, geleni

kumgongo kwa kuwatendela vihile!
14 Sambi niitanda kwiza kumwenu kwa mwanza wa kadatu, na silonda kuwagaza bule, kwavija niye nowalonda mweye siyo vinhu vimulinavo. Siku zose tata na mama wowekila ngama iwana na siyo iwana wowekila ngama tata zao na mama zao. 15 Niye nodeng'helela kulava vinhu vose vinilinavo na vivija kuilava mwenyego mbuli ya kuwataza mweye. Vino mweye hamuninogela ng'hani kwavija niye nowanogela ng'hani?
16 Motogola kuwa siwagazile bule. Lakini munhu iyagwe kodaha kuwalongela kwavija niye na mbala ng'hani niwavizila. 17 Vino niye niwanyonya mweye kubitila msenga yoyose inimtumile kumwenu? 18 Niye nimpula Tito yeze kumwenu, na nimtuma ndugu yetu weze hamoja. Vino Tito kawanyonya? Vino mweye hamujuwile bule kuwa tweye tolongozigwa na moyo umoja na tosang'hana hamoja?
19 Modaha kulonga kuwa tweye toigombela wenyego kumwenu! Lakini tweye tolonga mbuli zino mgameso ga Mulungu, kuno tuilumba na Kilisito. Mbwiga zangu, kila kinhu kitusang'hana, tosang'hana kuwagangamiza mweye. 20 Nodumba naheza kumwenu, honda niwavike kamba vinonda niye, na mweye honda mumbone kamba vimulonda niye niwe. Nodumba nodaha kuvika wanhu wogomba hebu kuyonela migongo hebu kuigevuza hebu kuwa na gahigahi hebu kuideta hebu kuiliga hebu kuigoda na kuiding'hula. 21 Nodumba naheza kumwenu kabili, Mulungu wangu konhenda niwe muhole mgameso genu, nowalilila wanhu bwando watendile nzambi aho haichanduso, lakini hawalekile uchafu wao, kusulukila kwihile na ugoni.

13

Paulo komambukiza kwa kuwazuma na kuwalamusa

1 Uno wokuwa mwanza wangu wa kadatu kwiza kumwenu. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Kitala chochose cholondeka choneke na wanhu wabili hebu wadatu.” 2 Ving'halile na mweye muumwanza wangu wa kabili niwazuma, na sambi nowazuma kabili ning'hali kutali, kipindi naheza honda niwonele bazi waja watendile nzambi aho umwaka hebu munhu yoyose iyagwe. 3 Mweye wenyego molola kamba Kilisito kolonga mgati mmwangu. Kumwenu mweye Kilisito hanyekile, lakini kolagusa nguvu zake kumwenu. 4 Kwavija hata kamba kawambigwa mumsalaba kwa kunyolila, lakini sambi mgima kwa nguvu ya Mulungu. Na tweye vivija tonyolila kwa

kuilumba nayo, lakini kwa nguvu ya Mulungu twa wagima hamoja nayo muladi tuwasang'hanile mweye.

5 Muilolese wenyego mujuwe kamba momtamanila Mulungu. Muigeze wenyego. Vino mweye hamujuwile kuwa Yesu Kilisito kokala mgati mmwenu? Kamba haili avo, mweye mulemelwa. 6 Lakini notogola mweye mojuwa kuwa tweye hatulemelwe bule. 7 Avo tompula Mulungu sekemutende mbuli yoyose ihile. Siyo kamba tolonda wanhu watugese tweye tuhuma, lakini mweye mutende ganogile hata kamba tweye tokoneka tulemelwa. 8 Kwavija tweye hatudaha kuulema ukweli, lakini tougendeleza ukweli. 9 Todeng'helela kuwa tweye tunyolila, lakini mweye mugangamala, na tompula Mulungu mutelele ng'hani. 10 Lekaavo, nowandikila mbuli zino ning'hali kutali, muladi naheza kumwenu sekeniwe msede kwa kuusang'hanila udahi uyanigwelele Mndewa, udahi wa kuwagangamiza siyo wa kuwabomola.

11 Avo ndugu zangu, nowalaga! Wambeni kukala mutelele, gogeni mbuli zangu, muilumbe, kaleni moyo hole. Nayo Mulungu wa unogelwa na tindiwalo kokuwa hamoja na mweye.

12 Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.

13 Wanhu wose wa Mulungu wowalamusa.

14 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito na unogelwa wa Mulungu kwa kuilumba na Loho Yang'alile, vikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Galatia

Ulongozi

Kitabu cha Wagalatia chandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Baluwa ino Paulo kawandikila vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia hagati ya mwaka wa 48-57 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Wagalatia wogesigwa awo wanhu wakalile ako Lumi mwiisi ya Galatia. Wanhu woifunza mbuli hawajuwile bule kamba Paulo kakala kwahi viyandike baluwa ino, lakini yogesigwa sengine kayandikila Efeso hebu Kolinto.

Paulo kawandikila wanhu wamtogole Yesu, wose Wayahudi kwa wanhu haweli Wayahudi mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia. Kandika baluwa ino kuwalemela wafundiza wavizi walongile wanhu wamtogole Yesu wolondeka kukweleleza malagizo ga Wayahudi kulawa mna idilagano da umwaka, ng'hani ng'hani kwingila kumbi. Kukala na kibumbila cha wanhu mna iwanhu wamtogole Yesu kikemigwe Wayuda walondile wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu wengile kumbi. Vivija walonga Paulo hakalile Mtumigwa bule, Paulo kaigombela mbuli ya utumigwa wake kwa kulonga mbuli zake za umwaka (Sula ya 1:11-2:14) na kaigombela Mbuli Inogile kwa kusimulila wanhu wokomboligwa kwa kumtamanila Yesu Kilisito (Sula ya 2:16). Ino yolawililа kwa bazi da Mulungu na siyo kija kiwosang'hana wanhu.

Mbuli zili mkitabu

- Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Galatia (Sula ya 1:1-5).
- Abaho Paulo kosimulila mbuli zake ziyagwe za kukisogo muladi kuigombela viilondeka kumwake kuwafundiza wanhu na kolonga viyagezile kukala kwa kukweleleza malagizo lakini mbuli ayo haitendile chochose (Sula ya 1:6-2:21).
- Abaho kosimulila sang'hano ya malagizo na ng'hekewa mna uukombozi (Sula ya 3-4).
- Abaho kolonga mbuli ya malagizo gayagwe mbuli ya viilondeka kukala kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 5:1-6:10).
- Paulo komambukiza baluwa yake kwa kuwalamusa na kowapula wakumbuke Mulungu kiyagaluse mgati ya munhu kinoga ng'hani kubanza malagizo ga lukuli, kamba vija kwingila kumbi (Sula ya 6:11-18).

1 Niye Paulo, namtumigwa, sikemigwe hebu kutumigwa na wanhu, lakini nhumigwa

na Yesu Kilisito na Mulungu Tata, yamzilibule Yesu kwa wafile. 2 Ndugu wose weli hamoja na niye tovilamusa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia.

3 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

4 Kwa kutegeleza viyolonda Tataetu Mulungu, Kilisito kailava mwenyego kwa nzambi zetu, muladi yatukombole na nzambi za wanhu wa lukolo luno lwa sambi. 5 Mulungu yagweleligwe ukulu siku zose! Ona.

Mbuli imoja Inogile

6 Mweye mong'hanganya, sambi sambi baha, momuleka Mulungu yawakemile kwa ng'hekewa ya Kilisito, na mokweleleza usenga uyagwe ukoneka kamba mbuli inogile. 7 Kulonga ukweli kuduhu mbuli iyagwe inogile. Nolonga vino, kwavija kuna wanhu wayagwe wowading'hula na wolonda kuigalusa Mbuli Inogile ya Kilisito. 8 Lakini hata kamba imoja wetu hebu msenga wa kuulanga, kowapeteleni usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile ituwapetele tweye, ayo yaduiligwe na Mulungu! 9 Tweye tulonga, na sambi nolonga kabili, munhu yoyose yowapetela usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile imupeteligwe, munhu ayo yaduiligwe na Mulungu!

10 Vino vinongile vino nolonda kutogoligwa na wanhu? Haili vivo bule! Niye nolonda kutogoligwa na Mulungu! Vino, niye nolonda kuwanogeza wanhu? Maza nhendile vivo, sambi niwe msang'hanaji wa Kilisito.

Paulo viyapatile utumigwa

11 Ndugu zangu, nolonda mujuwe kuwa Mbuli Inogile iniwapetele hailawa kwa wanhu. 12 Niye siipatile kulawa kwa munhu yoyose, hebu kufundizigwa na munhu. Yesu Kilisito mwenyego yuyo yanigubulile.

13 Mweye muhulika vinikalile noigoga goya dini ya Kiyahudi, muhulika vinividununze ng'hani vibumbila va wanhu wamtogole Yesu bila kuvonela bazi na nilonda kudibananga tamanilo jao. 14 Niye niwahuma Wayahudi wayangu wengi wanileleke nao kwa kukweleleza dini ya Kiyahudi, niwamba ng'hani kuvigoga vihendo vitugweleligwe na wahenga zetu.

15 Lakini Mulungu kwa ng'hekewa yake kanisagula ning'hali sinavumbuka, kanikema nimsang'hanile. 16 Viyone vinoga kunigubulila Mwanage, muladi niwapetele Mbuli yake Inogile wanhu haweli Wayahudi, sikimbilile kwa munhu kumuuza mbuli yoyose, 17 hebu kuchola kudibuga da Yelusalemu kuwauza waja wanongolele kuwa watumigwa, lakini tanhu nichola mwiisi ya

Alabiya abaho nibweleganya kudibuga da Damesiki. 18 Viibitile miyaka midatu, nichola Yelusalemu kumulola Kefa, na nikala nayo kwa siku longo na tano. 19 Lakini siiting'hane na watumigwa wowose wayagwe ila Yakobo, ndugu yake Mndewa Yesu.

20 Kino kinyandika cha ukweli, Mulungu kojuwa siviza!

21 Abaho nichola mziisi za Siliya na Kilikia. 22 Kipindi acho vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Yudea vikala havinanyona. 23 Wao wakala wakijuwile kija kiiyeka kiwahulike kwa wanhu, “Munhu ija yakalile yotudununza, sambi kowapetela wanhu Mbuli Inogile iija ya kumtamanila Kilisito iyakalile yolonda kuibananga!” 24 Avo mbuli ya niye wamgwaa ukulu Mulungu.

2

Paulo na watumigwa wayage

1 Viibitile miyaka longo na nne, nibweleganya Yelusalemu hamoja na Balinaba, vivija nimsola Tito. 2 Nichola kuko kwavija Mulungu kanigubulila nichole, vituiting'hane twiiyeka na walangulizi niwasimulila usenga wa Mbuli Inogile iniwapetela wanhu haweli Wayahudi. Nhenda vivo muladi sang'hano yangu inisang'hane na ino inisang'hana sekeyage bule. 3 Miyangu Tito hamoja kakala Mgiliki, hawamnanahize yengile kumbi, 4 vivija kukala na wanhu waitendile wamtogola Yesu walonda yengile kumbi. Wanhu awo wengila kinyelegezi mna ikibumbila chetu kutusepa, muladi wajuwe vitubwihila kwa kuilumba na Yesu Kilisito. Walonda tukale kamba watumwa. 5 Lakini hatuwatogolele bule, muladi ukweli wa Mbuli Inogile usigale na mweye.

6 Lakini wanhu wano wolongigwa kuwa walangulizi, kamba kweli wakala vivo hebu si vivo, niye sitonga bule. Kwavija Mulungu hamtagusa munhu kwa kumulola kwa kunze, wanhu awo hawakalile na magesa ga kunyongezela. 7 Lakini wajuwa kuwa Mulungu kanhuma niwapetele Mbuli Inogile wanhu haweli Wayahudi, kamba vija Petulo viyatumigwe yawapetele Mbuli Inogile Wayahudi. 8 Kwavija Mulungu yamtendile Petulo mtumigwa kwa Wayahudi, yuyo yanhendile niye kuwa mtumigwa kwa wanhu haweli Wayahudi. 9 Yakobo, Kefa na Yohana wokoneka kuwa walangulizi wakulu, waijuwa ng'hekewa inigweleligwe na Mulungu, avo watugoga makono niye na Balinaba, kulagusa tweye na wao twa kinhu kimoja. Tuitogolela kuwa niye na Balinaba tukasang'hane kwa wanhu haweli Wayahudi na wao wakasang'hane

kwa Wayahudi. 10 Lakini watupula kino kiiyeka, tuwagese wakiwa weli mkibumbila chao, na niye ng'hala niwamba kuisang'hana mbuli ayo.

Paulo komzuma Kefa

11 Lakini Kefa viyezile kudibuga da Antiokia, nimulemela mgameso ga wanhu kwavija kakala yabanange. 12 Kwavija wang'hali hawanavika wanhu wayagwe watumigwe na Yakobo, Kefa kakala yoja na wanhu haweli Wayahudi. Lakini wanhu awo viwavikile kasonga kuinega na wanhu haweli Wayahudi, kwa kuwadumba wanhu wa kibumbila wakalile wonanahiza kwingila kumbi. 13 Wayahudi wayagwe wailumba na Kefa mna imbuli ayo ya unafiki, hata Balinaba nayo kakala mumo. 14 Vinyonile mbuli zao zootenda haziigalile na viilonda Mbuli Inogile, nimulongela Kefa mgameso ga wanhu wose, “Hamoja gweye kwa Muyahudi, kokala kamba wanhu haweli Wayahudi na siyo kamba Muyahudi. Habali kowananahiza wanhu haweli Wayahudi wakweleleze vihendo va Wayahudi?”

Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wokomboligwa kwa kumtamanila Mulungu

15 Tweye twa Wayahudi kwa kuvumbuka, na siyo wanhu haweli Wayahudi wene nzambi! 16 Tweye tojuwa kuwa munhu hatendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo ga Musa, ila kwa kumtamanila Yesu Kilisito. Na tweye tumtamanila Yesu Kilisito muladi tutendigwe tunoge mgameso ga Mulungu, kubitila kumtamanila kwetu Kilisito, na siyo kwa kugagoga Malagizo ga Musa. Kwavija kuduhu munhu yoyose yotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo ga Musa. 17 Lakini kamba tweye tolonda kutendigwa tunoge mgameso ga Mulungu kwa kuilumba na Kilisito, tokoneka kamba totenda nzambi, vino gano gofambula kamba Kilisito kowataza wanhu watende nzambi? Haili vivo bule! 18 Niinanga nzila ya kugatamanila Malagizo. Kamba sambi noizenga kabili, aho nolagusa niye nogabena Malagizo. 19 Mbuli ya Malagizo niye nifa, Malagizo genyego gang'homa muladi niwe mgima kwa mbuli ya Mulungu. Niye niwambigwa mumsalaba hamoja na Kilisito. 20 Sambi namgima, lakini sili niye kabili ila Kilisito yokala mgati mmwangu. Sambi nokala kwa kumtamanila Mwana wa Mulungu, yaninogele niye, na kaulava ugima wake mbuli ya niye. 21 Siilema ng'hekewa ya Mulungu. Kwavija kamba munhu kotendigwa kanoga mgameso

ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo, avo Kilisito kafa bule!

3

Malagizo na kumtamanila Mulungu

1 Mweye Wagalatia mwa wabozi! Vino nani yawalogile? Mbuli ya kuwambigwa kwa Yesu Kilisito mumsalaba ilongigwa goya mgameso genu. 2 Nolonda kujuwa kinhu kimoja kumwenu, vino mumbokela Loho wa Mulungu mbuli ya kusang'hana vigalonda Malagizo hebu kwa kuhulika Mbuli Inogile na kuitogola? 3 Vino mweye mwa wabozi? Mweye musonga kusang'hana mbuli zose kwa kutazigwa na Loho wa Mulungu, vino sambi molonda kumambukiza kwa udahi wenu wenyego? 4 Vino mbuli zose ziwapatile mugaya bule? Aka, havidahika! 5 Vino Mulungu kowagwaa Loho wake na kutenda unzonza kumwenu kwavija motenda vigalonda Malagizo ga Musa hebu kwavija moihulika Mbuli Inogile na kuitogola?

6 Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga mbuli ya Abulahamu, "Kamtamanila Mulungu, nayo Mulungu kamgesa kanoga." 7 Avo mujuwe kuwa, wanhu wose womtogola Mulungu, awo wao wana too wa Abulahamu. 8 Maandiko Gang'alile galagula toka mwaka kuwa Mulungu kowatenda wanhu wa isi zose wanoge mgameso gake kubitila kumtamanila kwao. Avo Maandiko Gang'alile gampetela Abulahamu Mbuli Inogile, "Kubitila gweye Mulungu kowatenda wanhu wa ng'holo zose za mwiisi wamwede." 9 Avo wanhu wose womtamanila Mulungu womweda hamoja na Abulahamu, yamtamanile Mulungu.

10 Lakini wanhu wose wotamanila kugatenda golondigwa na Malagizo, wanhu awo waduiligwa na Mulungu. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose yoleka kugoga kila kinhu chandikigwe mna ikitabu cha Malagizo, munhu ayo kaduiligwa na Mulungu!" 11 Sambi yojuwika goya Malagizo hagadaha kumtenda munhu yanoge mgameso ga Mulungu, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kokala kwa kumtamanila Mulungu." 12 Lakini Malagizo siyo mbuli ya kumtamanila Mulungu, lakini Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose yotenda mbuli zilondeka na Malagizo kokala kwa mbuli zizo."

13 Kilisito katukombola mna ukuduiligwa na Malagizo, kwa kuduiligwa mbuli ya tweye, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose lukuli lwake lunanikigwe mumbiki kaduiligwa." 14 Mbuli

ino itendeka muladi vinhu vinogile, vija Mulungu viyailagane na Abulahamu wagweleligwe wanhu haweli Wayahudi kubitila Yesu Kilisito, avo kwa kumtamanila Mulungu tobokela Loho Yang'alile iyalongile Mulungu.

Lagizo na Kija kiyalongile Mulungu

15 Ndugu zangu, nolonda nilonge vinhu viigalile na vinhu vootenda wanhu siku zose. Wanhu wabili wahaitogolela mbuli na kwika kilaguso cha kuilagana, kuduhu munhu yodaha kusegeza hebu kwengeza kinhu. 16 Avo kija kiyalongile Mulungu kagweleligwa Abulahamu na munhu yaleleke mulukolo lwa mwanage Abulahamu. Maandiko Gang'alile hagalonga, “Wanhu waleleke,” fambulo jake wanhu wengi, lakini golonga, “Munhu yaleleke,” fambulo jake munhu imoja, nayo ayo Kilisito. 17 Niye nolonga vino, Mulungu kailagana na Abulahamu na kalonga kotenda kiyailagane nayo. Malagizo ga Musa gagaligwe miyaka magana mane na malongo madatu kumwande hagadaha kudisegeza lagano. Avo hagadaha kusegeza kija kiyalongile Mulungu. 18 Kwavija kamba nhuza ya Mulungu yotamanila Malagizo, baho haidaha kutamanila kija kiyalongile Mulungu. Lakini, mbuli ya kija kiyalongile, Mulungu kamgwaa nhunza Abulahamu.

19 Vino kilamuso cha Malagizo choni? Gongezigwa muladi kulagusa zilihi azo nzambi, Malagizo gokala mbaka kwiza kwa munhu yaleleke mulukolo lwa mwanage Abulahamu, ayuja yalongigwe mna idilagano. Malagizo gagaligwa na wasenga wa kuulanga kubitila ija yogala kuilumba. 20 Munhu yowatenda wanhu wailumbe halondeka kamba mbuli yenyego ya munhu imoja, lakini Mulungu imoja.

Kilamuso cha Malagizo

21 Vino ino yofambula kuwa Malagizo ga Musa hagailumba na kija kiyalongile Mulungu? Aka, haili vivo! Kwavija kamba wanhu wabokela Malagizo godaha kugala ugima, baho munhu yoyose kodaha kutendigwa yanoge mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo. 22 Lakini Maandiko Gang'alile golonga kuwa wanhu wose wa mwiisi wotawaligwa na nzambi, na nhunza iyalongile Mulungu kwa kumtamanila Yesu Kilisito, wogoleligwa wanhu waja womtogola.

23 Lakini kipindi cha kumtamanila Mulungu vikikalile hakinavika, Malagizo gakala gatufungile mbaka kipindi cha kumtamanila Mulungu vikigubuligwe. 24 Avo Malagizo gatulongoza mbaka viyezile Kilisito, muladi kwa kumtamanila kwetu Mulungu yatutende tunoge

mgameso gake. 25 Lakini kipindi cha kumtamanila Mulungu kivika, avo Malagizo hagatulongoza kabili.

26 Kwa kumtamanila Yesu Kilisito mweye mose mwa wana wa Mulungu. 27 Mweye mose mubatizigwe kwa kuilumba na Kilisito, na sambi mumvala Kilisito mwenyego. 28 Avo kwa kuilumba na Yesu Kilisito wanhu wose kuduhu kuibagula. Kuduhu Wayahudi na Wagiliki, kuduhu watumwa na wanhu wakomboligwe, kuduhu wambigalo na watwanzi, wose kinhu kimoja. 29 Kamba mweye mwa wanhu wa Kilisito, baho mwa wanhu wa lukolo lwa Abulahamu, na mubokela kija kiyalongile Mulungu.

4

1 Avo, nolonga vino, muhazi yahawa yang'hali mwana, kaigala na mtumwa, hamoja vinhu vose vake. 2 Kipindi acho chose kolongozigwa na wanhu womulela na wanhu wovilola goya vinhu vake, mbaka chahavika kipindi kikigwe na tatake. 3 Vivo ili kumwetu tweye, vitukalile tung'hali wana, tukala watumwa wa loho zitawala mwiisi. 4 Lakini vikivikile kipindi kinogile, Mulungu kamtuma mwanage mwenyego, yaleligwe na mtwanzi, na kalongozigwa na Malagizo, 5 muladi yawakombole wanhu waja wose watawaligwe na Malagizo, ili tuwe wana wa Mulungu.

6 Kwavija mweye mwa wanage, Mulungu kamtuma Loho wa Mwanage mmizoyo yenu, Loho ayo yokemelela, “Aba, fambulo jake Tata.” 7 Avo gweye huli mtumwa kabili, lakini kwa mwana. Na kwavija kwa mwana, Mulungu kokugwaa vinhu vose viyawekile wanage.

Paulo na Wagalatia

8 Kuko umwaka mukala hamumjuwile Mulungu, na avo mukala watumwa wa loho zilibule udahi wa kutawala. 9 Lakini sambi mumjuwa Mulungu, hebu nonge mujuwigwa na Mulungu, habali mozibwelela loho za ukiwa zilibule nguvu na molonda kuwa watumwa wao kabili? 10 Mung'hali mozigoga siku na miezi na vipindi na miyaka. 11 Nodumba sengine sang'hano yangu inisang'hane mbuli yenu yaga bule.

12 Ndugu zangu, nowapula muwe kamba niye. Kwavija hata niye niwa kamba mweye. Mweye hamunhendele mbuli yoyose ihile. 13 Mojuwa kuwa utamu awo unhendile kuwapetela Mbuli Inogile kwa mwanza wa ichanduso. 14 Hata ivo, kipindi kija hamnibezile hebu kundema mbuli ya utamu wangu, hamoja mugaya ng'hani mbuli ya utamu awo, lakini munibokela kamba vonda mumbokele msenga wa kuulanga, na munibokela kamba vonda mumbokele Yesu Kilisito mwenyego. 15 Mweye

mukala na deng'ho! Vino kulawilila choni? Niye nodaha kulonga, kipindi kija, maza mudahile mwahang'olile meso genu wenyego na kungwaa niye. 16 Vino sambi monihila mbuli ya kuwalongela ukweli?

17 Wanhu wayagwe wowagaiya mweye, lakini hawagesa ganogile kumwenu. Wolonda mweye na niye tuigole, muladi mweye muwagaiye wao. 18 Kweli siku zose vinoga kugaiya mbuli zinogile, hata kamba niye nahaduhu. 19 Wanangu! Kamba vija mtwanzi viyogaya kipindi cha kulela mwana, na niye nowagaiya mbaka Kilisito vonda yalumbigwe mgati mmwenu. 20 Nosulukila, maza nahakalile na mweye sambi, nahalongile ulonzi unogile! Niye nokala moyo yungwa yungwa mbuli yenu!

Hajili na Sala

21 Nongeleni mweye mulonda kutawaligwa na Malagizo ga Musa, vino hamuhulika bule vigalonga Malagizo? 22 Kwavija yandikigwa kuwa Abulahamu kakala na wana wabili, mwana imoja kaleleka na mtwanzi yakalile mtumwa, na mwana iyagwe kaleleka na mtwanzi yakomboligwe. 23 Mwanage yaleleke na mtwanzi yakalile mtumwa kaleleka kamba viwaleleke wana wayagwe, lakini mwanage yaleleke na mtwanzi yakomboligwe kaleleka kubitila kija kiyalongile Mulungu. 24 Kinhu kilawilile kwa wana wabili wa Abulahamu kiigala na kinhu cha ukweli, watwanzi wao wabili wolagusa malagano mabili. Lagano dimoja dija ditendigwe hana Ulugongo lwa Sinai, dolonga mbuli ya Hajili, na wanage woleleka muutumwa. 25 Hajili kolagusa Ulugongo lwa Sinai luli ako Alabiya, na yolagusa buga da Yelusalemu dili sambi mwiisi, dili muutumwa hamoja na wanage wose. 26 Lakini Yelusalemu ili kuulanga ni buga dikomboligwe, najo dijo mamaetu. 27 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

“Deng'helela gweye mtwanzi uli mgumba,
Toa lukenze gweye hupatile usungu wa kulela mwana!
Kwavija wana wa mtwanzi yalekigwe wokuwa wengi
kubanza wana wa mtwanzi yokala na mkasano.”

28 Avo ndugu zangu, mweye mwa wana kwavija vivo viyalongile Mulungu kilawilile, kamba viikalile kwa Isaka. 29 Lakini kamba kipindi kija kiyaleleke mwana ija kamba viwoleleka wana wayagwe, kamdununza ija yaleleke kwa udahi wa Loho wa Mulungu, sambi vivo ili. 30 Lakini Maandiko Gang'alile golonga, “Muwinge mtwanzi yeli mtumwa na mwanage, kwavija mwana wa mtwanzi yeli mtumwa, honda yahazi hamoja na mwana wa

mtwanzi yakomboligwe.” 31 Avo ndugu zangu, tweye hatuli wana wa mtwanzi yeli mtumwa, ila twa wana wa mtwanzi yakomboligwe.

5

Tweye tulekesigwa kwa Kilisito

1 Tulekesigwa kwavija Kilisito katutenda tulekesigwe! Gangamaleni na sekemutogole kuwa watumwa kabili.

2 Tegelezeni! Niye Paulo nolonga na mweye, mwahatogola kwingila kumbi, Kilisito honda yawafaye chochose. 3 Nolonga kabili, munhu yoyose yotogola kwingila kumbi kolondeka yagagoge Malagizo gose ga Musa. 4 Kamba molonda kutendigwa munoge mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo, baho mwiinega na Kilisito, na muileka ng'hekewa ya Mulungu. 5 Lakini tweye, totamanila kutendigwa tunoge mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila. Kino acho tukibetela ng'hani kwa udahi wa Loho wa Mulungu. 6 Kwavija twahailumba na Yesu Kilisito, kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondeka ni kumtamanila Mulungu kubitila unogelwa.

7 Mweye mukala musang'hana goya! Nani yawagomese kuutogola ukweli? 8 Mbuli ayo haitendigwe na Mulungu, yawakemile mweye. 9 “Mela kidogo doutenda usage wose ugongomoke!” 10 Kwavija muilumba na Mndewa, nogesa kuwa mogesa kamba vinigesa niye. Munhu yoyose yowading'hula hata kamba yahawa nani, munhu ayo kotagusigwa na Mulungu.

11 Ndugu zangu, kamba nogendelela kuwapetela wanhu kwingila kumbi, habali ning'hali nodununzigwa? Maza ikalile avo kuwapetela kwangu wanhu mbuli ya msalaba wa Kilisito sambi kuwading'hule wanhu. 12 Maza nolonda wanhu awo wowading'hula mweye, wahabenigwe vimbigalo wao wenyego.

13 Mweye ndugu zangu, mukemigwa muladi mulekesigwe. Lakini kulekesigwa kuko sekekuwe kilamuso cha kutenda chochose kimulonda mweye wenyego, ila molondeka muisang'hanile kwa kuinogela. 14 Kwavija Malagizo gose ga Musa gotendigwa kwa kugoga lagizo dino dimoja, “Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.” 15 Lakini mwahailuma na kuidafuna wenyego kamba ming'onyo, aho muitiganye sambi muibanange mweye kwa mweye.

Gaja goyolonda Loho na gaja gotulonda tweye

16 Avo, nolonga vino, mbuli zenu zimsang'hana zilongozigwe na Loho wa Mulungu, na aho honda mukweleleze usulukilo wihile uli mgati mmwenu.

17 Kwavija viulonda usulukilo wihile uli mgati mmwenu hakuitogolela na vija viyolonda Loho wa Mulungu, na vija viyolonda Loho wa Mulungu hakuitogolela na vija viulonda usulukilo wihile uli mgati mmwenu. Vinhu vino vibili haviilumba bule, avo hamudaha kutenda kinhu chochose kimulonda wenyego. 18 Kamba mwahalongozigwa na Loho wa Mulungu, aho hamutawaligwa na Malagizo ga Musa.

19 Sang'hano za wanhu wokweleleza usulukilo wihile uli mgati mmwao zijuwika goya, ugoni na uchafu na ugoni ubanzile ng'hani, 20 na kuvitambikila vinyago na uhawi na kuihila na ndwagi na kuyonela migongo na ng'hasiliki na ugila na kuiding'hula na kuigola mna ivibumbila, 21 migongo ibanzile na kukoligwa na nyimwili nyimwili ya kukoligwa na mbuli ziyagwe kamba azo. Sambi nowazuma kamba viniwazumile aho haichanduso, wanhu wose wotenda mbuli azo honda wengile Muundewa wa Mulungu.

22 Lakini muugima wa munhu yolongozigwa na Loho wa Mulungu vinhu vino vokoneka mgati mmwake, unogelwa na deng'ho na tindiwalo na kufunga umoyo na bazi na moyo unogile na kutenda kija kiyalongile, 23 uhole, kuitawala mwenyego. Kuduhu Malagizo goleka kuitogolela na gano. 24 Wanhu wose wailumbile na Yesu Kilisito wauwamba unhu wao wa nzambi uli na usulukilo wihile na magesa gehile. 25 Twahakala kwa kulongozigwa na Loho wa Mulungu, tukweleleze viyolonda Loho. 26 Avo, seketuigode, seketuigobole hebu kuyonela migongo.

6

Tuitaze wenyego

1 Ndugu zangu, mwahamona munhu yoyose katenda nzambi, mweye mulongozigwa na Loho wa Mulungu mzumeni munhu ayo, muladi yaleke nzambi zake. Lakini mzumeni kwa uhole, kuno moiteganya muladi sekemugezigwe. 2 Muitaze mna gamagayo, kwa kutenda avo mogagoga malagizo ga Kilisito. 3 Munhu yahayona kinhu, na kuno heli kinhu chochose, koivizila mwenyego. 4 Lakini kila munhu yalole goya mbuli zake mwenyego zoyosang'hana. Kamba kotenda mbuli zinogile aho kodaha kuigodela mbuli zako, bila kulola choni kiyatendile munhu iyagwe. 5 Kwavija kila munhu kana mzigo wa kupapa mwenyego.

6 Munhu yofundizigwa mbuli ya Kilisito kolondeka waigwelele vinhu vake vose vinogile na mfundiza wake.

7 Sekemuivizile, Mulungu hagewezigwa, kwavija kija kiyahandile munhu acho chonda yasenge. 8 Munhu

yohanda kuzinogeza nzambi zili mgati mmwake, mumo kosenga ifa, lakini yahahanda kuinogeza loho wa Mulungu, mumo kosenga ugima wa kweli wa mazuwa gose. 9 Avo seketudonhe kusang'hana ganogile, kwavija kamba hatubwela kukisogo, chahavika kipindi cha kusenga tosenga. 10 Avo twahawa tung'hali tuna kipindi, tuwatendele ganogile wanhu wose, ng'hani ng'hani waetu wamtogole Mndewa.

Kulamusigwa na kuzumigwa kwa uhelelo

11 Loleni vinyandike kwa helufi ng'hulu kwa makono gangu mwenyego! 12 Wanhu wolonda koneka wanoga kwa vinhu va kunze, awo wolonda kuwananahiza mweye mwingile kumbi, wotenda avo kwavija wodumba kudununzigwa mbuli ya msalaba wa Kilisito. 13 Hata waja wengile kumbi hawagagoga Malagizo ga Musa, wao wolonda mweye mwingile kumbi muladi waigodele kija kitendeke mzing'huli zenu. 14 Lakini niye noigodela msalaba wa Mndewa wetu Yesu Kilisito wiiyeka, kwavija kubitila msalaba wake vija viwokala wanhu wa mwiisi kumwangu kamba kufa na niye kamba nifa kumwao. 15 Kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondeka kuumbigwa kabili. 16 Wanhu wose wokala kwa kukweleleza nzila ino, Mulungu yawagwee tindiwalo na bazi, vivija kwa waja Waizilaeli weli wa Mulungu.

17 Avo, munhu yoyose sekeyanigaze kabili, kwavija ng'hovu zili mulukuli lwangu mbuli ya Yesu.

18 Ndugu zangu, ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na loho zenu mweye mose. Ona.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Efeso

Ulongozi

Baluwa kwa Waefeso yandikigwa kipindi kimoja na baluwa kwa Wakolosai behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Mwandikaji koitambula mwenyego kamba Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1) Wanhu woifunza mbuli woitogolela kuwa Paulo ayo yandike baluwa kwa Waefeso hamoja hawalamuse wanhu kamba viyatendile kwa Wakolosai. Kwa kilamuso acho yogesigwa baluwa ino ilondigwa kuwavikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila vili mwiisi ayo. Vivija Paulo kolonga kakala mkifungo viyandike baluwa ino (Sula ya 3:1, 4:1, na 6:20). Paulo kaigala baluwa ino kwa makono ga Tukiko muumwanza wake wa kuwatembelela wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila kili ako Efeso (Sula ya 6:21-22).

Efeso dikala buga kulu kwa wakulu wa isi ya Lumi na mwiisi yose ya Asiya Ndodo. Buga da Efeso dijuwika ng'hani kwa ng'anda ilavigwe kwa mulungu wa kitwanzi wa Kigiliki Atemi (Sang'h 19:23-31). Wanhu wamtogole Yesu mkibumbila cha Efeso wakala wasongile goya mna ukutamanila lakini kumwande wona wavika kuuhelelo (Ugub 2:1-7).

Mdifungu da ichanduso da baluwa ino Paulo kosimulila Mulungu viyawasagule wanhu zake na kawakombola na nzambi zao kubitila Yesu Kilisito. Kawalinganya wanhu wamtogole Yesu na lukuli na Kilisito ayo pala na vivija kawalinganya kamba ng'anda izengigwe kwa mabwe na Kilisito ayo dibwe kulu da chandusilo. Fungu da kabili da ibaluwa Paulo kofundiza mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala.

Mbuli zili mkitabu

Mna isula ya 1:1-2 Paulo koitambula mwenyego na kowalamusa wanhu wa ako Efeso.

Abaho kosimulila vija wanhu wamtogole Yesu viwoilumba na Kilisito (Sula ya 1:3-3:21).

Abaho Paulo kokwandika mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala (Sula ya 4:1-6:20).

Kukimambukizo Paulo kolonga mbuli za kimambukizo (Sula ya 6:21-24).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Mulungu, nowandikila mweye wanhu wa Mulungu muli ako Efeso, mweye mugangamale kumtamanila Mulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

2 Mulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Kumweda kiloho kwa kuilumba na Kilisito

3 Tumgwee nhogolwa Mulungu yeli Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito! Kwavija kwa kuilumba na Kilisito katutenda tumwede kwa kutugwaa kila kinhu kinogile cha kiloho cha ako kuulanga. 4 Avo isi ing'hali hainaumbigwa, Mulungu katusagula tweye kwa kuilumba na Kilisito, muladi tung'ale na seketuwe na nzambi mgameso gake.

Mbuli ya unogelwa wake, 5 toka mwaka kalonda kututenda wanage kubitila Yesu Kilisito, vivo viyanogelwe na viyalondile. 6 Tumtogole Mulungu mbuli ya ng'hekewa yake inogile iyatugwelele, kubitila Mwanage iyamnogele! 7 Kwavija kwa damu ya Kilisito tweye tolekesigwa, nzambi zetu zogeligwa kumgongo kwa ukulu wa ng'hekewa ya Mulungu, 8 iyatugwee kwa kumema kwa nzewele na ubala wake wose. 9 Na katulagusila vinhu vake vifisigwe, viyalondile kutenda. Kanogelwa kutenda vivo kubitila Kilisito. 10 Vikivikile kipindi chake, katenda kija kiyalondile, kuvika hamoja vinhu vose viumbigwe kulanga na mwiisi, kavigela mmakono ga Kilisito.

11 Kwa kuilumba na Kilisito, tweye tusaguligwa tuwe wanhu zake kamba viyalondile Mulungu toka mwaka. Mulungu kotenda kila kinhu kamba viyolonda mwenyego. 12 Mulungu katenda avo muladi tweye tusongile kumtamanila Kilisito, tumtogole Mulungu kwa ukulu wake!

13 Na mweye vivija muhulike usenga wa kweli wa Mbuli Inogile iwagalile ukombozi, na mumtogola Kilisito. Na vivija Mulungu kawekila kinhu cha kulagusa kwa kuwagwaa Loho Yang'alile iyalongile kulagusa mwa wanhu zake, kwa kuilumba na Kilisito. 14 Loho Yang'alile ayo yotutenda tubokele kija kiyalongile Mulungu kwa wanhu zake, na mbuli ino yotulagusila kuwa Mulungu kowagombola wanhu zake. Avo tumtogole Mulungu kwa ukulu wake!

Paulo kowapulila Waefeso kwa Mulungu

15 Kwa mbuli ayo, toka vinihulike mbuli ya kumtamanila kwenu Mndewa Yesu, na unogelwa wenu kwa wanhu wose wa Mulungu, 16 silekile bule kumgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya mweye. Nahampula Mulungu siwasemwa mweye bule. 17 Nogendelela kumpula Tata yeli mkulu, Mulungu wa Mndewa wetu Yesu Kilisito, yawagwee Loho wake, yonda yawagwee nzewele na kuwagubulila Mulungu kumwenu muladi mumjuwe goya. 18 Nompula Mulungu yawataze mudahe kujuwa goya tamanilo diyawakemele na vinhu vingi vinogile viyawekile wanhu zake, 19 na mudahe kujuwa udahi wake viwili mkulu ng'hani mbuli ya tweye tumtogola. Udahi awo

usang'hana mgati mmwetu uigala na nguvu ibanzile ng'hani, 20 iyamzilibule nayo Kilisito kwa wanhu wafile, na kamwika yakale muukulu mwambu wa mkono wake wa kudila ako kuulanga. 21 Ako Kilisito kotawala kila ukulu na udahi na nguvu na undewa na kotawala kila twaga da loho yoyose itambuligwa mwiisi ino na isi yonda ize. 22 Mulungu kavika vinhu vose mmakono ga Kilisito na kamtenda Yesu yawe mkulu wa wanhu wose wamtogole. 23 Wanhu wose wamtogole Kilisito wao lukuli lwa Kilisito, na wao utimilifu wa Kilisito nayo ayo yotimiliza kila kinhu, kila hanhu.

2

Kulawa mkufa kwingila muugima

1 Aho umwaka mweye mukala kamba mufa mbuli ya ubananzi na nzambi zenu. 2 Kipindi kija mukala kwa ubananzi na kukweleleza gehile ga wanhu wa mwiisi ino, mukala momtegeleza mtawala wa gehile wa undewa wa ulanga, loho ija yowatawala wanhu iwoleka kumtegeleza Mulungu. 3 Na tweye wose tukala kamba wao, na tukala kwa kukweleleza usulukilo wihile uli mgati mmwetu, na tusang'hana mbuli zija zinogeligwe na ng'huli zetu na nzewele zetu. Kamba vitukalile, kamba viweli wanhu wayagwe, tumgevuza Mulungu na tulondeka kutagusigwa.

4 Lakini Mulungu kana bazi ng'hani. Na katunogela kwa unogelwa mkulu, 5 hata vitukalile tofa kwa nzambi, katutenda wagima hamoja na Kilisito. Kwa ng'hekewa ya Mulungu mweye mukomboligwa. 6 Kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mulungu katuzilibula hamoja nayo, tukale nayo kuulanga. 7 Vivo viyalondile kulagusa kwa kipindi chose chonda kize ukulu wa ng'hekewa yake iyatugwee kwa unogelwa kwa kuilumba kwetu na Yesu Kilisito. 8 Kubitila ng'hekewa ya Mulungu mukomboligwa kwa kumtamanila. Mbuli ino hailawilile kwa udahi wenu, lakini ilawilila kwa nhunza ya Mulungu, 9 hailawilile kwa sang'hano zenu, avo munhu yoyose sambi yaitape. 10 Tweye twa sang'hano ya makono ga Mulungu, na kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mulungu katuumba muladi tukale kwa kusang'hana mbuli zinogile ziyatutandile tuzisang'hane.

Kuilumba na Kilisito

11 Avo, mweye wanhu hamwili Wayahudi kwa kuvumbuka, mukemigwa, “Wanhu hawengile kumbi,” na Wayahudi woikema, “Wanhu wengile kumbi,” wao wengila kumbi mzing'huli zao, kulagusa kuwa wanhu wa Mulungu, kumbukeni vimukalile aho umwaka. 12 Vivija,

kipindi kija mweye mukala hamuilumbile na Kilisito. Mukala wanhu baki na hamukalile mna iwanhu wasaguligwe na Mulungu, mukala mduhu fungu jo-jose mna gamalagano ga Mulungu gayawalongele wanhu zake, mukala mduhu cha kutamanila na mukala mduhu Mulungu. 13 Aho umwaka mukala kutali na Mulungu, lakini sambi, kwa kuilumba na Yesu Kilisito, mugaligwa behi kwa damu ya Kilisito. 14 Kwavija Kilisito mwenyego katugalila tindiwalo kwa kuwatenda Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi kinhu kimoja. Kwa kulava lukuli lwake mwenyego kamba nhosa kasegeza kuihila kwao, kuigalile na luwa lukalile lowagola. 15 Kagasegeza Malagizo ga Wayahudi na vihendo vake, muladi ku-lawa mzing'holo azo mbili yatende lukolo lumoja lwa sambi kwa kuilumba nayo mwenyego na avo kugala tindiwalo. 16 Kwa kulava nhosa lukuli lwake mumsal-aba Kilisito kasegeza kuihila kwao, kazitenda ng'holo azo ziilumbe ziwe kinhu kimoja kamba lukuli na kuzitenda zimbwelele Mulungu.

17 Avo Kilisito keza kuwapetela Mbuli Inogile igala tindiwalo kumwenu, mweye wanhu hamwili Wayahudi, mukalile kutali na Mulungu na vivija kwa Wayahudi wakalile behi na Mulungu. 18 Avo kubitila Kil-isito tweye wose, Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi, todaha kumcholela Tata kwa Loho imoja Yang'alile.

19 Avo mweye wanhu hamwili Wayahudi sambi hamwili wanhu baki hebu wanhu wa kutali, mweye sambi mwa wenekae hamoja na wanhu wa Mulungu na mwa wanhu wa lukolo lwa Mulungu. 20 Na mweye vivija muzengigwa mna ichan-dusilo kikigwe na watu-migwa na watula ndagu wa Mulungu. Nayo Yesu Kilisito mwenyego ayo dibwe kulu da chandusilo. 21 Avo Kilisito mwenyego ayo yogogeleza ng'anda yose na kuitenda ikule iwe ng'anda ing'alile ya Mulungu ilavigwe kwa Mndewa. 22 Kwa kuilumba na Kilisito, na mweye vivija mozengigwa hamoja na wayagwe wose, Mulungu yakale kumwenu kubitila Loho wake Yang'alile.

3

Sang'hano ya Paulo kwa wanhu haweli Wayahudi

1 Avo, niye Paulo, nam-fungwa kwavija nom-sang'hanila Yesu Kilisito mbuli ya mweye wanhu hamwili Wayahudi, nom-pula Mulungu. 2 Nojuwa kweli muhulika, Mulungu viyanigwelele ng'hekewa ya kusang'hana sang'hano ino mbuli ya mweye. 3 Mulungu kangubulila vinhu vake vifisigwe, mna ibaluwa ino niwapetela kidogo mbuli ayo, 4 na mwahakisoma kija kinyandike, modaha kujuwa vinhu vinjuwile

niye, vifisigwe kwa mbuli ya Kilisito. 5 Baho umwaka wanhu wakala hawavijuwile vinhu vino vifisigwe, lakini sambi Mulungu kawagubulila vinhu avo watula ndagu na watumigwa zake wang'alile kubitila Loho Yang'alile. 6 Kinhu chenyego kifisigwe acho kino, kubitila Mbuli Inogile wanhu haweli Wayahudi wopata fungu mna ivinhu vinogile va Mulungu hamoja na Wayahudi, wao wokuwa maungo ga lukuli luluja, na wobokela kikija kiyalongile Mulungu kubitila Yesu Kilisito.

7 Niye nitendigwa msang'hanaji wa Mbuli Inogile kwa ng'hekewa iyanigwelele Mulungu kwa udahi wake mkulu. 8 Niye na munhu mdodo kubanza wanhu wose wa Mulungu, lakini Mulungu kanigwaa ng'hekewa, muladi niwapetele wanhu haweli Wayahudi Mbuli Inogile, ya vinhu vinogile va Kilisito vilibule uhelelo, 9 na niwatende wanhu wose wazijuwe mbuli za Mulungu zifisigwe na vizisang'hana. Mulungu yaumbile vinhu vose, kavifisa vinhu vake avo toka mwaka, 10 muladi sambi, kubitila wanhu wamtogole Yesu, watawala na weli na ukulu wa kuulanga waijuwe nzewele ya Mulungu viili na nzila nyingi. 11 Mulungu kaitenda mbuli ayo, kamba viyagesile toka mwaka, na katenda kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito. 12 Kwa kuilumba na Kilisito na kumtamanila, todaha kumgendela Mulungu bila kudumba na kuno totamanila kuwa kotubokela. 13 Avo nowapulila kwa Mulungu, sekemubwele kukisogo, kwavija niye nogaya mbuli ya mweye, gago gose mbuli ya kuwatenda mumwede.

Unogelwa wa Kilisito

14 Kwa kilamuso kino, nomfugamila Tata, 15 yeli chanduso cha ng'holo zose kuulanga na mwiisi. 16 Nompula Mulungu yeli na ukulu wa vinhu vingi, yawagangamize mmizoyo yenu kubitila Loho wake, 17 nayo Kilisito yakale mmizoyo yenu kwa kumtamanila kwenu. Nopula muwe na mizizi na chandusilo mna ukuinogela, 18 muladi mweye hamoja na wanhu wa Mulungu mujuwe goya unogelwa wa Kilisito viwenela kwa ugazi na utali, kwa kwingila hasi na kuchola uchanha. 19 Ona, muujuwe unogelwa wa Kilisito ubanzile nzewele zose, na mumemezigwe utimilifu wose wa Mulungu.

20 Kumwake Mulungu kubitila nguvu yake isang'hana mgati mmwetu, kodaha kusang'hana mbuli ng'hulu ng'hani kubanza gaja gotupula hebu kugesa. 21 Mulungu yatogoligwe kwa ukulu wake ukoneka kwa wanhu wose wamtogole Yesu, na kwa Yesu Kilisito, kipindi chose, kiliduhu uhelelo! Ona.

4

Kuilumba na Kilisito

1 Avo, niye nili mfungwa
kwavija nomsang'hanila
Mndewa, nowapula mukale
kamba Mulungu viyawakemile.
2 Siku zose muwe wa-
hole na moyo unogile,
muinogele kwa kufunga
umoyo. 3 Wambeni ng'hani
sekemwagize kuilumba
kwenu, kuyawagwee
Loho Yang'alile kubitila
tindiwalo dili kumwenu.
4 Kuna lukuli lumoja na
Loho imoja, kamba vija
vikuli na tamanilo dimoja
dimukemeligwe na Mu-
lungu. 5 Hana Mndewa
imoja na tamanilo dimoja
na ubatizo umoja, 6 hana
Mulungu imoja nayo ayo
Tata wa wanhu wose, nayo
ayo Mndewa wa wanhu
wose, kosang'hana kubitila
gose, na kabaho mna igose.

7 Kila imoja wetu kag-
weleligwa ng'hekewa kamba
viyalondile Kilisito kumg-
waa. 8 Kamba Maandiko
Gang'alile vigolonga,

"Viyacholile uchanha
ng'hani kuulanga,
kawasola wanhu bwando
wakalile wafungigwe,
kawagwaa wanhu nhunza."

9 Vino yahalonga, "kachola
uchanha" kofambula choni?
Kofambula kuwa tanhu
kahumuluka mbaka hasi
ng'hani ya isi. 10 Avo
munhu iija yahumuluke
ayo iija yacholile uchanha
kuulanga na kubanza kuu-
langa, muladi yaimemeze
isi yose kila hanhu. 11 Heyo
ayo, "yawagwelele wanhu
nhunza." Na kawasagula
wanhu wayagwe wawe wa-
tumigwa na wayagwe wawe
watula ndagu wa Mulungu,
na wayagwe wawapetele
wanhu Mbuli Inogile na
wayagwe wawe wasusilaji
na wafundiza. 12 Katenda
vivo, yawatande wanhu
wose wa Mulungu mbuli ya
kumsang'hanila Kilisito, mu-
ladi kulugangamiza lukuli
lwa Kilisito. 13 Avo na tweye
wose tuwe kinhu kimoja kwa
kumtamanila na kumjuwa
Mwana wa Mulungu, tuwe
wanhu wakangale na ku-
uvikila utimilifu wake Kil-
isito mwenyego. 14 Avo
hondatuwe wana kabili,
twahasigwa na kuhem-
belusigwa kuno na kuno na
beho da wanhu wofundiza
uvizi muladi wawagize
wanhu wayagwe kwa ubala.
15 Lakini twahalonga ukweli
kwa moyo wa unogelwa,
tokula mzimbuli zose kwa
Kilisito, yeli mkulu. 16 Kwa
kulongozigwa na Kilisito
maungo gose ga lukuli
goilumba, na lukuli lose
logogelezwa kwa kutazigwa
na maungo gake. Avo
kila maungo gahasang'hana
viilondeka, lukuli lose lokula
na kuizenga mna ukuino-
gela.

Ugima kubitila Kilisito

17 Avo, nowazuma kwa
twaga da Mndewa, seke-
mukale kabili kamba wanhu
hawamjuwile Mulungu, weli
na magesa gamemile ubozi
wiiyeka. 18 Wanhu awo

nzewele zao za mdiziza, wakutali na ugima ulavigwa na Mulungu mbuli ya ubozi wao na udala wao wa mizoyo. 19 Wanhu awo waduhu kinyala, wasede na wotenda mbuli zose zigela kinyala na wogendelela kulonda kutenda vivo.

20 Lakini mweye hamuifunzile avo mbuli ya Kilisito. 21 Mweye muhulika goya mbuli zake, na mufundizigwa ukweli uli kwa Yesu. 22 Uvuleni unhu wenu wa umwaka, uja ukalile wonangigwa kwa kusulukila vinhu va uvizi. 23 Mizoyo yenu na nzewele zenu vitendigwe va sambi. 24 Uvaleni unhu wa sambi, uumbigwe kwa kuigala na Mulungu, uja uigubula wenyego muugima wa ukweli wa kutenda golondigwa na Mulungu na kung'ala.

25 Avo lekeni uvizi! Kila munhu kolondeka kumulongela miyage ukweli, kwavija kila imoja wetu ni maungo ga lukuli lwa Kilisito. 26 Mwahagevuzika, sekemutogole kugevuzika kwenu kuwatende mutende nzambi, na sekemukale na ng'hasiliki kutwa ngima. 27 Sekemumgwelele mwenembago nyafasi. 28 Wanhu wose wakalile wokwiba waleke na wasonge kusang'hana kwa makono gao, muladi wakale kwa kutamaniligwa na wadahe kuwataza wakiwa. 29 Sekemulosoke, lakini mulonge mbuli zinogile, za kuwataza wanhu, muladi mbuli zimulonga zi-wataze kamba viilondeka kwa awo wozihulika. 30 Sekemumtende Loho Yang'alile wa Mulungu, yanyunyuwale kwavija Loho ayo kilaguso cha Mulungu kuwa mweye mwa wanhu zake. Nayo Loho kolagusa kuwa siku yovika Mulungu kowatenda mulekesigwe. 31 Sekeukone usungu, sekemuding'huke na kugevuzika. Sekemuibamilile hebu kuiliga, sekemuihile kwa mbuli yoyose. 32 Lakini muyonele bazi na kuinogela, na kila munhu yagele kumgongo gehile ga miyage, kamba Mulungu viyazigelile kumgongo nzambi zenu, kubitila Kilisito.

5

Kukala mna umulenge

1 Avo muigale na Mulungu, kwavija mweye mwa wanage yowanogela. 2 Ugima wenu ulongozigwe na unogelwa, kamba Kilisito viyatunogele na mbuli yetu kailava mwenyego kamba nhunza inung'hila goya na nhosa imnogela Mulungu.

3 Kwavija mweye mwa wanhu wa Mulungu, mbuli ya ugoni, uchafu wowose hebu ugila, sekevilongigwe kumwenu. 4 Sekemulonge mbuli zigela kinyala hebu mbuli za ubozi hebu utalazi wa maligo, gose gago haganogile kumwenu. Lakini mbuli za kumgwaa nhogolwa Mulungu azo zinogile. 5 Mujuwe goya, munhu yotenda ugoni, hebu

mchafu hebu msede, ugila uigala na kuvitambikila vinyago. Wanhu wotenda mbuli azo honda wawe na fungu Muundewa wa Kilisito na wa Mulungu.

6 Sekemutogole munhu yawavizile kwa mbuli za ubozi, kwavija kwa mbuli azo ng'hasiliki ya Mulungu yowezila wanhu wose woleka kumtegeleza. 7 Avo sekemutende nao mbuli yoyose. 8 Aho umwaka mweye mukala mdiziza, lakini sambi mokala kumulenge kwa kuilumba na Mndewa. Avo mukale kamba wanhu wa mulenge, 9 kwavija mulenge wogala kutenda mbuli zinogile, kutenda goyolonda Mulungu na ukweli. 10 Mugeze kugajuwa gaja gomnogela Mulungu. 11 Sekemutende sang'hano zihile za mdiziza, lakini zilaveni kunze kuna umulenge. 12 Mbuli zitendigwa kwa kinyelegezi, zogela kinyala kuzilonga. 13 Lakini mbuli zose zitendigwa mna umulenge, ukweli wake wogubuligwa goya, 14 kwavija kila kinhu kigubuligwe goya chokuwa mulenge. Lekaavo yolongigwa,

“Lamuka gweye uwasile,
zilibuka kwa wafile,
nayo Kilisito kokumwemwesela.”

15 Avo, muitiganye vija vimukala. Sekemukale kamba wanhu wabozi, lakini kaleni kamba wanhu weli na nzewele. 16 Kisang'hanileni goya kipindi kino kimuli nacho, kwavija siku zino ziha. 17 Avo sekemuwe wabozi, lakini zahileni gaja goyolonda Mndewa mweye musang'hane.

18 Sekemukoligwe, kwavija ayo yowabananga, lakini mumemezigwe Loho Yang'alile. 19 Longeni kwa mbuli za zabuli na nyila na tenzi za kiloho, mwimbileni Mndewa nyila na zabuli kwa kumgwaa nhogolwa mmizoyo yenu. 20 Siku zose mgweleleni nhogolwa Mulungu Tata, kwa twaga da Mndewa wetu Yesu Kilisito kwa kila kinhu.

Watwanzi na Wakasano

21 Kila munhu tanhu yamgese miyage mbuli ya kumtegeleza Kilisito.

22 Watwanzi wategelezeni wakasano zenu kamba kumtegeleza Mndewa. 23 Kwavija mbigalo kana udahi kwa mwehe wake, kamba vija Kilisito viyali na udahi kwa wanhu wamtogole. Nayo Kilisito mwenyego ayo yowakombola wanhu wamtogole, wanhu wamtogole awo lukuli lwake. 24 Kamba vija wanhu wamtogole Kilisito viwomtegeleza, vivija watwanzi wategelezeni wakasano zenu mna zimbuli zose.

25 Na mweye wakasano, wanogeleni wehe zenu kamba vija Kilisito viyowanogele wanhu wamtogole, na kailava mwenyego mbuli yao. 26 Katenda avo muladi yawalave kwa Mulungu, yahamambukiza

kuwasunha kwa mazi kubitila mbuli yake, 27 muladi wawe wanhu wang'alile na wanogile ng'hani, wanhu weliduhu dowa, kwiha hebu chochose kili kamba acho. 28 Avo, wakasano wolondeka wawanogele wehe zao kamba viwozinogela ng'huli zao wenyego. Munhu yomnogela mwehe wake koinogela mwenyego. 29 Kuduhu munhu yoyose yolwihila lukuli lwake, lakini kolugwaa lujo na kululolesa. Nayo Kilisito vivija vivo viyowalolesa goya wanhu wamtogole, 30 kwavija tweye twa maungo ga lukuli lwake. 31 Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, "Kwa mbuli ino mbigalo komuleka tatake na mamake, nayo koilumba na mwehe wake, na wanhu wao wabili wokuwa kinhu kimoja." 32 Kuna ukweli ufisigwe ugubuligwe mna zimbuli zino, naniye nokona kuwa zomulonga Kilisito na kanisa jake. 33 Lakini vivija zowalonga mweye, kila mbigalo kolondeka yamnogele mwehe wake, kamba viyoinogela mwenyego, nayo mtwanzi kolondeka yamtegeleze mkasano wake.

6

Wana na tata zao na mama zao

1 Mweye wana, wategelezeni tata zenu na mama zenu kamba viilondeka kwa wanhu wa Kilisito, kwavija mbuli ayo inoga. 2 "Wategeleze tatako na mamako," dino dijo lagizo da ichanduso dili na nhunza, 3 "Muladi ukale goya na ukale siku nyingi mwiisi."

4 Na mweye kina tata sekemuwagevuze wanenu ila waleleni goya na wafundizeni mafundizo ga Kilisito.

Watumwa na wakulu zao

5 Watumwa wategelezeni wakulu zenu kwa kudumba na kugwaya, tendeni avo kwa moyo unogile kamba vija momsang'hanila Kilisito. 6 Tendeni vivo siyo mna ikipindi wao wowalola muladi wawatogole, lakini sang'haneni kwa moyo umoja kamba viyolonda Mulungu kwavija mweye mwa wasang'hanaji wa Kilisito. 7 Mutogole kusang'hana kwa kuwamba mbuli ya Mndewa na siyo mbuli ya wanhu. 8 Kumbukeni kuwa, Mndewa komgwaa nhunza munhu yoyose, yawe mtumwa hebu kakomboligwa mbuli ya sang'hano yake inogile.

9 Na mweye iwakulu, vivija watendeleni ganogile watumwa zenu, sekemulonge kwa kukomhoka. Kumbukeni kuwa mweye vivija kamba wao, mnayo Mndewa iija kuulanga, nayo habagula munhu.

Ng'hondo ya Kiloho

10 Kisigale, nowapula mugangamale kwa kuilumba na Mndewa na kwa kutazigwa na udahi wake. 11 Soleni silaha zose zilondeka kwa kuitowela ziyowagwaa Mulungu mudahe kuuhuma

ubala wihile wa Mwenembago. 12 Kwavija tweye
hatuitowa na wanhu ila
toitowa na nguvu za loho
zihile zili kuulanga, toitowa
na watawala na wakulu
weli na nguvu, wotawala isi
imemile. 13 Kwa mbuli ayo
soleni silaha zose zilondeka
kwa kuitowela ziyowagwaa
Mulungu muladi yahavika
siku ija ya gehile mudahe
kuzihuma nguvu za ija
yamwihileni, mwahaitowa
mbaka kuuhelelo mokuwa
mung'hali na nguvu.

14 Avo muitande goya
na ukweli uwe kamba
mkwiji mvigudi venu, na
kutenda goyolonda Mulungu
kamba kiwalo cha zuma
cha kukimila mmhambaga zenu, 15 musulukile
kuwapetela wanhu Mbuli
Inogile kamba vilatu mmagulu genu. 16 Kipindi chose
acho, mumtamanile Mulungu kamba ngao, muladi
mudahe kuizima misale
ikwaka ipigisigwe na ija
Imdumuka. 17 Ubokeleni
ukombozi kamba kofiya da
kuvala mdipala, na Mbuli
ya Mulungu iwe kamba
panga dimugweleligwe na
Loho Yang'alile. 18 Siku zose
mpuleni Mulungu yawataze.
Mpuleni Mulungu kipindi
chose, kwa kulongozigwa
na Loho. Kwa mbuli ino
muitiganye sekemubwele
kukisogo, siku zose wapulileni wanhu wose wa
Mulungu. 19 Vivija nipulileni
na niye, Mulungu yanigwee
mbuli ya kulonga, muladi
nidahe kuwalongela wanhu
kinhu kifisigwe cha mna
Imbuli Inogile bila kudumba.
20 Niye na msenga wa Mbuli
ino Inogile, hamoja sambi na
mkifungo. Mnipulile nidahe
kulonga Mbuli Inogile inilondeka bila kudumba.

Kimambukizo cha kuilamusa

21 Ndugu yangu Tukiko
inimnogela na msang'hanaji
yomtamanila Mulungu mwiisang'hano ya Mndewa,
kowalongela mbuli zangu
zose, muladi mujuwe kija
kinhenda. 22 Lekaavo nomtuma kumwenu yawalongele mbuli zetu, na yawagangamize.

23 Mulungu Tata na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee wanhu wose wamtogole Yesu tindiwalo na
unogelwa kwa kutamanila.
24 Ng'hekewa ya Mulungu
ikale na wanhu wose
womnogela Mndewa wetu
Yesu Kilisito kwa unogelwa
wa mazuwa gose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Filipi

Ulongozi

Paulo kandika baluwa ino kwa wanhu wamtogole Yesu ako Filipi behi na mwaka wa 61 toka kuvumbuka kwa Kilisito viyakalile mkifungo (Sula ya 1:13) yogesigwa kayandikila ako Lumi. Baluwa ino wandikiligwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kudibuga da Filipi. Todaha kujuwa mbuli kidogo za buga da Filipi kulawa mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa. Filipi dijo buga kulu mwiisi ya Makedonia. Vivija acho kibumbila cha ichanduso cha wanhu wamtogole Yesu mwiisi ya Makedonia. Paulo na Sila wao wakisongile kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu na wakala wekigwe mkifungo kwa siku dimoja viwakalile kuko (Sang'hano 16).

Paulo kakala na vilamuso vingi va kwandika baluwa ino. Katumia nyafasi ayo kuwagwaa asente kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kuko mbuli ya nhunza ziwamtumile viwahulike kakala mkifungo (Sula ya 4:10-19). Vivija kalonda wajuwe mbuli vizigendelela ako mkifungo na kalonda wamjuwe Timoseo na Epafuladito mkibumbila cha wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2:19-30) muladi wawabokele na wawategeleze viwowalongoza.

Mbuli zili mkitabu

- Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filipi (Sula ya 1:1-2).
- Abaho kalonda wajuwe mbuli vizigendelela kumwake na mbuli ziyolonda kusang'hana (Sula ya 1:3-2:30).
- Abaho kowagwaa malagizo golondigwa kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:1-4:9).
- Paulo komambukiza kwa kuwagwaa asente kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filipi mbuli ya nhunza zao na kowalamusa (Sula ya 4:10-23).

1 Niye Paulo na Timoseo,
twa wasang'hanaji wa Yesu Kilisito, towandikila mweye
wanhu wa Mulungu muli ako
Filipi, mweye muilumbile
na Yesu Kilisito, hamoja na
walangulizi na watazaji wa
wanhu wamtogole Yesu.
2 Mulungu Tataetu na Mn-
dewa Yesu Kilisito wawag-
wee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo kowapulila wanhu wamtogole Yesu

3 Kila nahawagesa mw-
eye nomtogola Mulungu,
4 nahawapulila mweye mose
kwa Mulungu, nowapulileni
kwa deng'ho, 5 kwavija
mweye muilumba na niye
muisang'hano ya kubwilil-
isa Mbuli Inogile kulawa
haichanduso mbaka sambi.

6 Nabule shaka kwa Mulungu
yaisongile sang'hano ino in-
ogile mmizoyo yenu, koigen-
deleza mbaka vondaimale
mna isiku ya kubwela Yesu
Kilisito. 7 Kwavija mwa
muumoyo wangu, vinoga
kumwangu kuwagesa, hata
kamba namkifungo hebu
ndekesigwa, mweye mose
muilumba na niye mna
ing'hekewa iyanigwelele Mu-
lungu ya kuigombela Mbuli
Inogile na kulagusa ukweli
wake kwa wanhu. 8 Mulungu
ayo yajuwile nolonga fulu
ipile vija viniwasulukila ku-
wona kwa unogelwa ulawa
kwa Yesu Kilisito.
9 Nompula Mulungu un-
ogelwa wenu wengezeke
ng'hani, na muwe wabala
ng'hani na nzewele zose,
10 muladi mudahe kusag-
ula kinhu kinogile. Baho
mong'ala na mokuwa mduhu
kitala chochose mbaka mna
isiku ya kubwela Kilisito.
11 Baho mutende mbuli
zinogile mgameso ga Mu-
lungu, mbuli azo zolawa kwa
Yesu Kilisito yaiyeka, muladi
wanhu wose wamgwee Mu-
lungu ukulu na nhogolwa.

Paulo kodeng'helela ku-
petigwa kwa Kilisito

12 Ndugu zangu nolonda
mujuwe kuwa, kindawilile
niye acho kitendile Mbuli
Inogile ipetigwe. 13 Kwa
mbuli ayo wakalizi wose
wa ng'anda ya kindewa
na wanhu wose wayagwe
wojuwa niye na mki-
fungo mbuli ya Kilisito.
14 Kufungigwa kwangu,
kuwatenda ndugu bwando
wamtamanile ng'hani Mn-
dewa, na wageligwa moyo
wawe magalu kulonga mbuli
ya Mulungu bila kudumba.
15 Kulonga ukweli wanhu
wayagwe woipeta Mbuli ya
Kilisito kwa migongo na
ndwagi, lakini wayagwe
woipeta vinogile. 16 Awo
woipeta vinogile wotenda
avo kwa unogelwa, kwavija
wojuwa Mulungu kanigwaa
sang'hano ya kuigombela
Mbuli Inogile. 17 Lakini awo
wayagwe woupeta usenga
wa Kilisito kwa kuitapa,
waduhu ukweli, wogesa
kuwa wodaha kunyongezela
madununzo gangu mki-
fungo.
18 Niye sitonga bule,
niye nodeng'helela kwavija
kwa nzila yoyose wanhu
wopeta usenga wa Kil-
isito, iwe woupeta kwa
kilamuso kinogile hebu
kwa kilamuso kihile. Niye
sileka kudeng'helela bule,
19 kwavija nojuwa kwa
kumpula kwenu Mulungu
na kutazigwa na Loho wa
Yesu Kilisito, nolekesigwa.
20 Vinikona niye notamanila
kuwa honda nigwe kinyala
lakini nogangamala ng'hani,
avo sambi kamba viili
siku zose iwe muugima
hebu mwiifa nimgwee
ukulu Kilisito. 21 Kwavija
kumwangu niye kuwa
mgima ni kumsang'hanila
Kilisito na kufa kony-
ongezela kinhu. 22 Kamba
nahagendelela kuwa mgima
mulukuli luno, sang'hano

yangu yokongezeka ng'hani. Mmhane nisagule choni!
23 Miyenu na mnzila mhanda. Kuno nolonda kusegela na kukala na Kilisito, mbuli ayo ibanga kunoga, 24 lakini vinoga ng'hani kumwenu kamba nahagendelela kuwa mgima.
25 Nojuwa ukweli wa mbuli ino, nojuwa nokuwa mgima na nogendelela kukala hamoja na mweye mose muladi tamanilo jenu na deng'ho jenu vongezeke,
26 muladi nahawa na mweye kabili, mbuli ya niye mokuwa na kinhu cha kuigodela mna ukuilumba kwenu na Yesu Kilisito.

27 Avo kinhu kilondeka hano mbuli zenu ziigale kamba viilonda mbuli inogile ya Kilisito, kamba nahadaha kwiza kuwalola hebu nahawahulika, nojuwa kuwa mose mogangamala hamoja kwa loho imoja na kudigombela hamoja tamanilo dilawa kwa Mbuli Inogile. 28 Avo sekemuwadumbe wanhu wowehila, siku zose muwe magalu na ino yolagusa kumwao awo wopotela na mweye mokomboligwa, kwavija mbuli ayo yolawa kwa Mulungu. 29 Kwavija mweye mugweleligwa kwa mbuli ya kumsang'hanila Kilisito, siyo kumtamanila kwiiyeka lakini vivija kugaya mbuli yake. 30 Sambi mweye muilumba na niye mna ing'ondo ya kuigombela Mbuli Inogile. Ng'ondo ayo iyo ija yumunyonile nayo aho haichanduso na mbaka sambi ning'hali mwiing'ondo ayo.

2

Ukulu na uhole wa Kilisito

1 Kamba mwahailumba na Kilisito na kuganga-mala, kamba unogelwa wake wowasamhusa, kamba moilumba na Loho Yang'alile na kamba mwahawa na mizoyo inogile na kuyonela bazi mweye kwa mweye,
2 avo itendeni ndeng'helelo yangu yenele kwa kugesa kinhu kimoja na unogelwa umoja na moyo umoja na muwe na nzewele imoja.
3 Sekemuwe na gahigahi hebu magoda gelibule kinhu, lakini kwa uhole muwagese wayagwe kuwa wanoga kubanza mweye. 4 Kila munhu sekeyalole kiyolonda mwenyego kiiyeka, lakini vivija yalole kiwolonda wanhu wayagwe.
5 Mugese kamba viyagesile Yesu Kilisito.

6 Kilisito viyali kakala kweli Mulungu,
lakini hagesile bule kamba kuigala na Mulungu kinhu cha kunanahila,
7 lakini kwa kulonda mwenyego,
kaleka vinhu avo vose kaitenda kamba viyali mtumwa,
kaleligwa kamba viwoleligwa wanhu,
kaoneka kwa kihanga cha wanhu.
8 Kaitenda mwenyego mdodo, munhu

yotegeleza mbaka ifa yake,
ona ifa yake mumsalaba.
9 Lekaavo Mulungu kamwinula mbaka uchanha ng'hani,
kamgwaa twaga kulu kubanza matwaga gose.
10 Avo kwa ukulu wa twaga da Yesu,
vinhu vose viumbigwe, vili kuulanga na vili mwiisi na kuwochola wanhu wafile,
vose vimfugamile,
11 na kila lulimi lulonge kuwa Yesu Kilisito ayo Mndewa,
kwa ukulu wa Mulungu Tata.

Mumwemwese kamba mulenge

12 Mbwiga zangu siku zose vinikalile na mweye munitegeleza, na hata sambi nakutali na mweye wambeni kunitegeleza. Kwa bwembwe na kugwaya sang'haneni muladi ukombozi wenu utelele, 13 kwavija Mulungu ayo yosang'hana siku zose mgati mmwenu, kuwatenda musulukile kusang'hana kamba viyolonda mwenyego.

14 Tendeni kila kinhu bila kuiyalala hebu kuibamililа, 15 muladi munoge na mung'ale na muwe wana wanogile wa Mulungu, wokala mwiisi ya wanhu wapotele na wene nzambi. Mweye mong'ala hagati yao kamba nhondo zili kuulanga, 16 mugoge mbuli ya ugima muladi mdisiku da Kilisito niigodele mweye kamba kugaya kwangu na sang'hano yangu havagile bule.

17 Hata kamba ugima wangu wogidigwa uwe nhambiko mna isang'hano yenu ya kutamaniligwa ili nhosa kwa Mulungu, yahawa avo, nodeng'helela ng'hani na mweye modeng'helela na niye. 18 Avo na mweye vivija mudeng'helela na kusekelela hamoja na niye.

Timoseo na Epafuladito

19 Mndewa Yesu yahalonda, nolopola kumtuma Timoseo kumwenu, muladi nahahulika mbuli zenu nisamhuke. 20 Kuduhu munhu yoyose iyagwe yowagesa ng'hani kamba heyo. 21 Wanhu wayagwe hawamsang'hanila Yesu Kilisito, ila wosang'hanila mbuli zao wenyego. 22 Lakini mweye wenyego mumjuwa goya Timoseo viyofaya, heyo na niye, tusang'hana hamoja kamba munhu na mwanage kuwapetela wanhu Mbuli Inogile. 23 Avo nogesa kumtuma kumwenu hima nahakona mbuli zangu vondaziwe. 24 Avo, nomtamanila Mndewa kuwa niye mwenyego sikawa kwiza kumwenu.

25 Lakini nogesa kumbweza kumwenu ndugu yangu na msang'hanaji miyangu Epafuladito, yailumbile na niye kuigombela Mbuli Inogile na vivija msenga wenu mumtumile yanitaze. 26 Kwavija kowagelegeza ng'hani na

konyunyuwala ng'hani kwavija mweye muhulika heyo kakala mtamu. 27 Ona, kakala mtamu, na kalonda kufa. Lakini Mulungu kamonela bazi, siyo heyo yaiyeka, vivija kanyonela bazi niye, muladi sambi ninyunyuwale ng'hani. 28 Avo nolonda ng'hani kumtuma kumwenu, muladi vondamumone kabili mudeng'helele na kunyunyuwala kwangu kumale. 29 Mumbokele goya kamba miyenu kwa Mndewa. Na muwategeleze wanhu waigalile na heyo, 30 kwavija kalonda kufa mbuli ya sang'hano ya Kilisito, nayo kauhonza ugima wake muladi yanitaze kija kimulemelwe mweye kunhaza.

3

Kusang'hana ganogile mgameso ga Mulungu

1 Avo, ndugu zangu, deng'heleleni kwa kuilumba na Mndewa. Sitonga bule kubwelela kwandika kija kinyandike aho haichanduso, kwavija nahatenda avo na mweye mokala goya. 2 Iteganyeni na wanhu waja wotenda ganyolodoke, wanhu awo waigalile na umbwa, wanhu waja wonanahiza kwingila kumbi. 3 Tweye wao twingile kumbi kweli, tweye tumtambikila Mulungu kwa Loho wake na toigodela Yesu Kilisito. Tweye hatuigodela kihendo kitendigwa mulukuli. 4 Niye mwenyego nahadahile kuigodela mbuli azo. Kamba kuna munhu yoyose kogesa kodaha kuigodela kihendo cha kwingila kumbi, hanihuma niye bule. 5 Niye ving'halile na siku nane toka mvumbuke, ningizigwa kumbi. Niye na Mwiizilaeli too! Kabila da Benjamini. Niye na Muebulania too! Kwa mbuli ya kugoga Malagizo ga Musa, niye na Mfalisayo, 6 niye ng'hala niwambile ng'hani kutenda mbuli azo mbaka nividununza vibumbila va wanhu wamtogole Yesu Kilisito. Kwa mbuli ya kutendigwa ninoga kwa kugagoga Malagizo, niye sibanange mbuli yoyose. 7 Lakini kwa mbuli ya Kilisito, gaja gose gangesile gonyongezela kinhu, sambi hagafaya bule. 8 Siyo gago gaiyeka, ila nokona kila kinhu hakifaya, mbuli ya unovu wa kumjuwa Yesu Kilisito Mndewa wangu. Mbuli yake nhogola kwasa kila kinhu, nigona gago gose kamba mavi, muladi nimpate Kilisito. 9 Na kwa kuilumba nayo, niye silonda kabili noge mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo. Lakini sambi ninoga mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila Kilisito, kunoga kuko kolawa kwa Mulungu kubitila kutamanila. 10 Niye nolonda kumjuwa Kilisito na udahi wake wa kuzilibuka na kugaya nayo na kuigala nayo mwiifa yake, 11 muladi

naniye nitamanile kuwa nodaha kuzilibuligwa kwa wafile.

Kukimbilila kutulonda

12 Silonga kuwa nimala kupata vinhu vose vino hebu nonge nitelela, lakini nogendelela kugangamala muladi mhate fungu diyanikile Yesu Kilisito. 13 Ndugu zangu sigesa bule kamba nidipata fungu ajo, lakini kinhenda niye, noisemwa mbuli za kukisogo na nowamba kulola mbuli za kumwande. 14 Avo nolopola kukimbila mvike kuuhelelo muladi mhate fungu da ugima wa kuulanga diyanikemele Mulungu kubitila Yesu Kilisito. 15 Tweye wose tukangale muugima wa kuilumba na Kilisito tugese vivo. Lakini kamba wanhu wayagwe vimwili wogesa viyagwe, Mulungu kowatenda muzijuwe mbuli azo. 16 Lakini tugendelele kukweleleza nzila iija itugenda nayo mbaka sambi.

17 Ndugu zangu kwelelezeni vinhendile niye. Waloleni goya wanhu waja wotenda kamba vituwalongele mweye. 18 Kwavija miyanza mingi niwalongela mbuli ino, na sambi nowalongela kabili kwa mahozi kuwa, wanhu bwando wokala kamba waihila na usenga wa kufa kwa Kilisito mumsalaba. 19 Wanhu awo wobanangika, kwavija wotambikila vija viwosulukila mzing'huli zao, na woigodela mbuli zigela kinyala na wogesa mbuli za mwiisi. 20 Lakini tweye twa wenekae wa kuulanga, na tombetela kwa kusulukila Mkombola wetu Mndewa Yesu Kilisito, yeze kulawa kuulanga. 21 Kozigalusa ng'huli zetu zinyolila na kuzitenda ziigale na lukuli lwake lwa ukulu. Kotenda avo kwa nguvu yake yakutawala vinhu vose.

4

Magesa ga Paulo

1 Ndugu zangu waniwanogele ng'hani, nolonda ng'hani kuwona, mweye munhenda ndeng'helele na kuigoda mbuli ya mweye! Avo ndugu zangu, gangamaleni kwa kuilumba na Mndewa.

2 Nowapula Eudia na Sintike, waitogolele kamba ndugu kwa kuilumba na Mndewa. 3 Na gweye msang'hanaji miyangu utamaniligwa, nokulonda uwataze watwanzi wano, kwavija wasang'hana ng'hani hamoja na niye kuwapetela wanhu mbuli inogile, hamoja na Kilementi na wasang'hanaji wayangu wayagwe wose, waja matwaga gao gandikigwa mna ikitabu cha ugima.

4 Avo, siku zose deng'heleleni kwa kuilumba kwenu na Mndewa. Nobwelela kulonga, deng'heleleni!

5 Muwe wahole kwa wanhu wose, kwavija Mndewa ka mmabehi kwiza. 6 Sekemunyawenyawe kwa kinhu chochose, ila mpuleni

Mulungu kwa kinhu chochose, na gaja gomulonda kuno momgwaa nhogolwa. 7 Na tindiwalo da Mulungu dibanza nzewele zose za wanhu, doika goya mizoyo yenu na nzewele zenu, kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

8 Ndugu zangu, nomambukiza kulonga, nzewele zenu zigese mbuli zinogile na zija zilondeka kutogoligwa. Mbuli azo ziwe za ukweli na ganogile na kutenda golondigwa na kung'ala na kuinogela na kutegelezigwa. 9 Zisang'haneni mbuli zose zimuifunzile kumwangu na zimubokele na zimuhulike na zimone kumwangu. Na Mulungu yowagwaa wanhu tindiwalo kokuwa hamoja na mweye.

Paulo kowatogola Wafilipi kwa nhunza zao ziwamgwelele

10 Kwa kuilumba kwangu na Mndewa sambi nodeng'helela ng'hani kwavija mong'humbuka. Kulonga ukweli mukala mong'humbuka, ila ikala vidala kulagusa mbuli ayo. 11 Silonga vino kwavija nolonda kinhu, ila niifunza kuleka kutonga kwa vinhu vinilinavo hata kamba vidodo. 12 Nojuwa, kuleka kuwa na kinhu hebu kuwa na vinhu vingi. Niifunza kuleka kutonga kwa mbuli yoyose, nahawa nacho hebu nahawa nzala, nahawa na vinhu vingi hebu nabule kinhu. 13 Nogadaha gose kubitila Kilisito yonigangamiza.

14 Hata ivo, mweye mutenda goya kunitaza mna ukugaya kwangu. 15 Mweye Wafilipi, mujuwa goya vinisongile kuwapetela wanhu Mbuli Inogile, ving'halile nosegela ako Makedonia, mweye waiyeka wao kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu munitazile na kuilumba na niye kubokela na kuwagwaa wanhu wayagwe. 16 Vinikalile Sesalonike vinondile kutazigwa, mweye munhaza miyanza mingi. 17 Niye sizahila nhunza, lakini nolonda mweye mongezeligwe mna igaja gose ganogile gamutendile. 18 Sambi mbokela vinhu vose vimungwelele na mbokela kubanza vija vinondile! Sambi nina kila kinhu kwavija Epafuladito kangalila nhunza zenu. Nhunza zino ziigala na nhosa imnug'hila goya Mulungu, nhosa yoitogola na imnogela. 19 Avo, Mulungu wangu kowagwaa kila kinhu kimulonda kulawa muugoli wake wa vinhu vingi vinogile viyali navo, kubitila Yesu Kilisito. 20 Ukulu uwe kwa Mulungu Tataetu siku zose! Ona.

Kuilamusa kwa kimambukizo

21 Nowalamusa wanhu wose wa Mulungu, waja weli wa Yesu Kilisito. Na ndugu wose weli hamoja na niye wowalamusa. 22 Wanhu wose wa Mulungu wowalamusa, ng'hani ng'hani wanhu weli mng'anda ya mndewa wa Lumi.

23 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolosai

Ulongozi

Baluwa kwa Wakolosai yandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Baluwa ino kayandika viyakalile mkifungo yogesigwa kayandikila ako Lumi behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Baluwa kwa Wakolosai hamoja na baluwa kwa Waefeso na Filemoni zokemigwa baluwa za mkifungo kwavija Paulo kazandika viyakalile mkifungo. Kandika baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kudibuga da Kolosai. Paulo hasongile heyo bule kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai kamba mwenyego viyalongile sula ya 2:1, lakini kakala na ng'honde mbuli ya kibumbila acho. Yogesigwa Epafulasi ayo yasongile kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu kwavija kakala kolawa Kolosai.

Paulo kalonga mbuli ya wafundiza wavizi mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai. Hanhu hakulu ha baluwa yake kandika mbuli ayo. Ako kukala na kibumbila cha Wayahudi wamtogole Yesu wakalile wowananahiza wanhu wayagwe wamtogole Yesu wakweleleze malagizo ga Wayahudi kulawa mdilagano da umwaka, ng'hani ng'hani kwingila kumbi. Paulo kawandikila wanhu wamtogole Yesu hawalondeka chochose ila kumtogola Kilisito muladi watogoligwe na Mulungu (Sula ya 1:15-20) na mafundizo gago golawa mna izinzewele za wanhu hagafaya (Sula ya 2:8).

Mbuli zili mkitabu

- Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai (Sula ya 1:1-2).
- Abaho kandika mbuli ya ukulu wa Kilisito ng'hani ng'hani mbuli ya mafundizo ga uvizi ako Kolosai (Sula ya 1:3-3:4).
- Kamba viili kwa baluwa ziyagwe za Paulo, nusu ya ibaluwa kandika mbuli za malagizo golondigwa kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:5-4:6).
- Paulo komambukiza kwa kuwalamusa na malagizo ga baluwa ayo isomigwe kwa sauti kwa vibumbila viyagwe va wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 4:7-18).

1 Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito,
kwa kulonda Mulungu.
Niye na ndugu yetu Timoseo, 2 towandikila mweye ndugu zetu,
wanhu wa Mulungu mumtogole goya Kilisito,
muli ako Kolosai,
Mulungu Tataetu yawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo kompula Mulungu na komgwaa nhogolwa

3 Siku zose twahawapulila
kwa Mulungu, tomgwaa
nhogolwa Mulungu, Tata
wa Mndewa wetu Yesu
Kilisito, 4 kwavija tuhulika
vimumtamanila Yesu Kilisito
na tuhulika unogelwa wenu
mulinao kwa wanhu wose
wa Mulungu. 5 Tamanilo
jenu na unogelwa va mna
vinhu vimbetela kubokela
vimwikiligwe goya kuu-
langa, muihulika mbuli
ayo aho haichanduso vimu-
peteligwe usenga wa ukweli
nao ni Mbuli Inogile. 6 Mbuli
ino Inogile yokwenela mwi-
isi yose na yowagalusa
wanhu watende ganogile,
kamba viitendile kumwenu
toka siku dija vimuihulike
na kuujuwa ukweli wa
ng'hekewa ya Mulungu.
7 Muifunza ng'hekewa ya
Mulungu kwa msang'hanaji
miyetu Epafulasi itumno-
gela, yomsang'hanila goya
Kilisito mbuli ya tweye.
8 Vivija katulongela mbuli
ya unogelwa wenu mug-
weleligwe na Loho wa Mu-
lungu.

9 Avo, toka vituhulike
mbuli zenu hatulekile kuwa-
pulila kwa Mulungu, yawag-
wee ubala wose wa kutenda
kiyolonda na nzewele zose
na kujuwa. Vose vino volawa
kwa Loho wake. 10 Na
tompula Mulungu muladi
mukale viyolonda Mndewa
na mumnogeze, muugima
wenu mutende ganogile,
mugendelele kumjuwa Mu-
lungu. 11 Mulungu yawa-
gangamize kwa udahi wake
mkulu muladi mubetele
kila kinhu kwa kufunga
umoyo na kudeng'helela,
12 kwa kumgwaa nhogolwa
Tata yawatendile mw-
eye muwe na fungu mna
igaja yawekile wanhu zake
muundewa wa mulenge.
13 Mulungu katuhonya ku-
lawa mmakono ga ziza, katu-
gala muundewa wa Mwan-
age yomnogela, 14 kubitila
heyo tolekesigwa na nzambi
zetu zogeligwa kumgongo.

Ukulu wa Kilisito

15 Kilisito yokoneka kaigala
too na Mulungu hakoneka.
Kilisito ayo chaudele, heyo
ayo mkulu wa vinhu vose
viumbigwe. 16 Kwavija
kubitila heyo vinhu vose
va kuulanga na mwiisi
viumbigwa, vinhu vikoneka
na vija havikoneka, hamoja
na wandewa, watawala,
wakulu na weli na udahi.
Vinhu vose viumbigwa ku-
bitila heyo na kwa mbuli
ya heyo. 17 Vinhu vose
ving'hali havinaumbigwa
Kilisito kakala baho, na
kwa kuilumba na heyo
vinhu vose vikigwa goya.
18 Nayo ayo pala da lukuli,
lukuli awo wanhu wose
wamtogole Yesu. Heyo ayo
chanduso cha ugima, heyo
ayo yasongile kuzilibuka
kwa wanhu wafile muladi
yawe mkulu mna ivinhu
vose. 19 Kwavija Mulungu
kanogelwa kumtenda Mwan-
age yamuhale kwa kila
kinhu. 20 Kubitila Imwana,
Mulungu kavibweza vinhu
vose viilumbe nayo. Kwa

damu ya Mwanage mumsalaba Mulungu katenda tindiwalo, avo kuvitenda vinhu vose viilumbe nayo, mwiisi na kuulanga.

21 Aho umwaka mukala kutali na Mulungu na mukala muihile nayo mbuli ya gehile mugatendile na kugagesa. 22 Lakini sambi kwa ifa ya lukuli lwa Mwanage, Mulungu kawatenda muilumbe nayo, muladi yawagale kumwake kuno mung'ala, mduhu ubananzi na mduhu kitala. 23 Kamba mwahagendelela kugangamala mditamanilo mulinajo, sekemutogole kutigisigwa na kuleka tamanilo jenu mudipatile vimuhulike Mbuli inogile. Kwa Mbuli ino Inogile, niye Paulo niwa msang'hanaji wa Mbuli ino Inogile, ipetigwe kwa kila munhu mwiisi.

Sang'hano ya Paulo mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu

24 Sambi nodeng'helela vinigaya mbuli ya mweye kwavija kwa kugaya kwangu mulukuli, nogamambukiza gaja gasigale mna ukugaya kwa Kilisito mbuli ya lukuli lwake, lukuli wao wanhu wose wamtogole Yesu. 25 Nitendigwa na Mulungu kuwa msang'hanaji wao, Mulungu kangwaa sang'hano ya kuwagalila wanhu usenga wake wose, 26 ufisigwe kwa miyaka heleketwaa na lukolo mbaka lukolo, lakini sambi ugubuligwa kwa wanhu zake. 27 Mulungu kalonda kuwatenda wanhu haweli Wayahudi wajuwe ukulu wa vinhu vingi uli mna uusenga uno ufisigwe. Usenga awo, yuyo Kilisito yeli mgati mmwenu, yuyo yotutenda tutamanile kuwa tokuwa na fungu muukulu wa Mulungu. 28 Tompeta Kilisito kwa kila munhu na kumzuma na kumfunza kila munhu kwa nzewele zose muladi kumgala kila munhu haulongozi ha Mulungu kuno kakangala kwa kuilumba na Kilisito. 29 Kwa mbuli ayo niye nosang'hana ng'hani na kuwamba kusang'hanila nguvu ng'hulu ya Kilisito, isang'hana mgati mmwangu.

2

1 Nolonda mujuwe vinigaiye mbuli ya mweye, mbuli ya wanhu wa buga da Laodikea na wanhu wose wayagwe hawananyona meso kwa meso. 2 Notenda vino kuwagangamiza mizoyo yao na kuwatenda wailumbe muunogelwa na wajuwe gose na wajuwe mbuli ifisigwe ya Mulungu, nayo ayo Kilisito mwenyego. 3 Mgati mmwake zifisigwa ngama zose za nzewele na ubala.

4 Nonga vino, muladi munhu yoyose sekeyawakonge kwa mbuli zake zamulile. 5 Kwavija hata kamba na kutali na mweye kwa lukuli, nowagesa ng'hani mweye na nodeng'helela kuwona vimugangamala goya na kwima hamoja kumtamanila Kilisito.

Ugima wa ukweli kwa kuilumba na Kilisito

6 Kwavija mweye mumtogola Yesu Kilisito yawe Mndewa wenu, avo gendeleleni kukala kwa kuilumba nayo. 7 Ikeni mizizi mgati mmwake na muizenge kumwake na mugangamale mna ukumtamanila kamba vimufunzigwe. Na mulonge asente.

8 Muitiganye, munhu sekeyawagele mmakono kwa kuwakonga kwa mbuli za lomo mtindi, zilawa mna izimila za wanhu wa mwiisi na loho zili mwiisi avo havilawa kwa Kilisito mwenyego. 9 Kwavija mgati mwa Kilisito mumo ukala kutelela kwa Mulungu, 10 na mweye kwa kuilumba nayo mugweleligwa ugima wose. Heyo ayo mkulu kwa watawala wose wa kiloho na wakulu wose.

11 Kwa kuilumba na Kilisito mweye mwingila kumbi, kumbi jenu haditendigwe kwa makono ga wanhu, ila ditendigwa na Kilisito kwa kuwatenda wanhu wakomboligwe kulawa muunhu wa kutenda nzambi. 12 Vimubatizigwe, muzikigwa na kuzilibuligwa hamoja na Kilisito kubitila kumtamanila kwenu, kwa nguvu ya Mulungu, iyamzilibule nayo kulawa kwa wanhu wafile. 13 Kipindi kimoja mukala kamba mufa, mbuli ya zenu na kwavija unhu wenu wa kutenda nzambi ukala haunasegezigwa. Lakini sambi Mulungu kawagalila ugima hamoja na Kilisito. Mulungu kagela kumgongo nzambi zetu zose. 14 Mulungu kagasegeza gehile gatutendile kwa kuleka kugagoga Malagizo ga Musa, kagasegeza kwa kugagongomela misumali mumsalaba. 15 Avo kuwambigwa mumsalaba kwa Kilisito kaikombola na nguvu za watawala wa loho na wakulu wa isi. Kawagela kinyala mgameso ga wanhu kwa kuwatenda watumwa muumwanza wake wa kuhuma.

16 Avo sekemumtogolele munhu yoyose yawataguse kwa mbuli ya kuja, hebu kung'wa, hebu nyimwili nyimwili, hebu nyimwili nyimwili za kwima kwa mwezi, hebu siku ya Kubwihila. 17 Vinhu vose vino ni sisila da vinhu vondavize, lakini ukweli woneka kwa Kilisito. 18 Sekemutogole kutagusigwa na munhu yoyose yoitenda mkulu ng'hani kwa vinhu va nzozi na ayo yogangamiza uhole wa uvizi na kuwatambikila wasenga wa kuulanga. Avo vose vinhu va ubozi, kwavija nzewele zao zogesa kusulukila va mwiisi, 19 wao wainega na Kilisito, yeli pala da lukuli. Hasi ha ulongozi wa Kilisito lukuli lose lodimigwa na kwika hamoja maungo gake na mige, nalo lokula kamba viyolonda Mulungu.

Kufa na kukala hamoja na Kilisito

20 Mweye mufa hamoja na Kilisito na mulekesigwa kulawa kwa watawala wa

loho wa mwiisi. Habali kabili mokala kamba wanhu wa mwiisi ino? Habali mogagoga malagizo gano, 21 “Sekemugoge kino hebu sekemulanze kino hebu sekemukwase kija”? 22 Vinhu vose vino vahatumika vobanangika, kwavija gago ni malagizo na mafundizo ga wanhu. 23 Ukweli malagizo gano gokoneka gana nzewele kwa kuinanahiza mwenyego kuwatambikila wasenga wa kuulanga, na uhole wa uvizi, na kulutendela lukuli usede, lakini havifaya kulutenda lukuli sekelusulukile.

3

1 Avo, mweye muzilibuligwa hamoja na Kilisito, sulukileni ng'hani vinhu vili kuulanga, kuyali Kilisito muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu. 2 Avo gelegezeni vinhu vili kuulanga, siyo vinhu vili mwiisi. 3 Kwavija mweye mufa na ugima wenu ufisigwa hamoja na Kilisito mgati mwa Mulungu. 4 Kilisito ayo ugima wenu na yahalawilila na mweye vivija molawilila hamoja nayo muukulu wake.

Ugima wa umwaka na ugima wa sambi kwa kuilumba na Kilisito

5 Avo kikomeni chochose cha mwiisi kili mgati mmwenu, ugoni na gehile na kusulukila kutenda ugoni na kugesa gehile na kusulukila kuwa na vinhu vingi nako ako kutambikila minyago. 6 Kwa mbuli zino Mulungu kowagevuzikila waja wose woleka kumtegeleza. 7 Hana kipindi mweye wenyego mukala mutenda vinhu avo, na mukala mugogigwe navo.

8 Lakini sambi molondeka kuzileka mbuli zose zino, kugevuzika, ludoko, kuwagesela wanhu gehile. Maligo hebu mbuli za chaka chaka sekevilawe mmilomo yenu. 9 Lekeni kuivizila, kwavija mweye musaula unhu wa umwaka na sang'hano zake zihile, 10 na muvala unhu wa sambi. Unhu awo wogendelela kutendegwa goya na Mulungu, ayo yawaumbile, kamba viyali heyo, muladi mumjuwe goya Mulungu. 11 Kwa mbuli ino kuduhu wanhu haweli Wayahudi hebu Wayahudi, wengile kumbi hebu hawengile kumbi, wenekae hebu wanhu baki na walekesigwe lakini Kilisito ayo kila kinhu na kamumo mna igose.

12 Mweye mwa wanhu wa Mulungu, kawanogela na kawasagula. Avo muvale bazi, kutenda ganogile, moyo unogile, uhole na kufunga umoyo. 13 Geleni kitumbe kumgongo na kugela kumgongo kamba imoja wenu kana kitala kwa miyage. Molondeka mugele kumgongo kamba Mndewa viyagelile kumgongo nzambi zenu. 14 Mna igano gose mwengeze unogelwa, kwavija unogelwa wovitenda vinhu vose vino kuilumba goya hamoja. 15 Najo tindiwalo da Kilisito

diwalongoze mmizoyo yenu, kwavija mbuli ya tindiwalo dijo Mulungu kawakemeni hamoja mna ulukuli lumoja. Avo muwe na nhogolwa. 16 Usenga wa Kilisito umeme mmizoyo yenu. Ifunzeni na muizume kwa nzewele zose. Mwimbe zabuli na nyila za kumtogola na kumtambikila Mulungu. Mwimbileni Mulungu wenu kwa kumgwaa nhogolwa mmizoyo yenu. 17 Kila kinhu kimutenda hebu kimulonga, mukitende kwa twaga da Mndewa Yesu, na kubitila heyo mumgwee nhogolwa Mulungu Tata.

Mafundizo mzing'anda za wanhu wamtogole Yesu

18 Watwanzi muwategeleze wakasano zenu, kwavija avo vimnogele Mndewa.

19 Wakasano, wanogeleni wehe zenu na sekemuwakomhokele.

20 Na mweye iwana muwategeleze tata zenu na mama zenu mna zimbuli zose, kwavija avo vimnogele Mulungu.

21 Na mweye tata za wanhu, sekemugendelele kuwalonga vihile wanenu, bule avo woleka kugeza kutenda mbuli yoyose.

22 Mweye watumwa, wategelezeni wakulu zenu kwa kila kinhu, siyo kwavija wowalola muladi wamgweleleni nhogolwa, lakini tendeni avo kwa mizoyo inogile, kwavija momtegeleza Mndewa. 23 Chochose kimutenda, mukitende kwa moyo wose, kwavija mosang'hana mbuli ya Mndewa siyo mbuli ya wanhu. 24 Kumbukeni kuwa Mndewa kowagwaa mweye nhunza ija yawekile wanhu zake. Kwavija Kilisito ayo Mkulu imumsang'hanila. 25 Munhu yoyose yotenda gehile kolipigwa gehile gake, kwavija Mulungu habagula munhu.

4

1 Na mweye iwakulu, watendeleni watumwa zenu ganogile na gaja golondigwa, kumbukeni na mweye vivija munayo Mkulu kuko kuulanga.

Mafundizo gayagwe

2 Gendeleleni kumpula Mulungu, mwahampula muitiganye, na mumgwee Mulungu nhogolwa. 3 Vivija mutupulile na tweye kwa Mulungu, muladi Mulungu yatugwelele nzila inogile ya kuwapetela wanhu usenga wake mbuli ya vinhu vifisigwe va Kilisito. Kwa mbuli ayo, lekaavo sambi na mkifungo. 4 Avo nipulileni kwa Mulungu, nidahe kulonga goya usenga awo kamba vinilondeka.

5 Mwahakala na wanhu hawamtogole Yesu, muwe na nzewele, muisang'hanile goya kila nyafasi muli nayo. 6 Ulonzi wenu siku zose wolondeka unoge na uwataze wanhu na molondeka mujuwe kuwedika goya wanhu wose.

Ndamuso ya kimambukizo

7 Ndugu yetu yanogeligwe Tukiko, mtazaji yanogile na msang'hanaji miyetu mwiisang'hano ya Mndewa, kowalongela mbuli zangu zose. 8 Lekaavo nomtuma kumwenu, yawasamhuse mizoyo yenu kwa kuwalongela mbuli zetu. 9 Kokwiza hamoja na Onesimo, ndugu yetu tumnogele na yotenda ganogile, miyenu. Wowalongeleni mbuli zose zilawilila hano.

10 Alisitaliko, yeli mkifungo hamoja na niye kowalamusa, na Maluko vivija binamu yake Balinaba kowalamusa. Mugapata malagizo mbuli yake, yahavika kumwenu mumgoneke. 11 Nayo Yoshua yokemigwa Yusito, vivija kowalamusa. Wanhu wano wadatu wao Wayahudi waiyeka wambokele Kilisito iwosang'hana na niye mbuli ya Undewa wa Mulungu, nao wanitaza ng'hani.

12 Epafulasi, miyenu na msang'hanaji wa Yesu Kilisito kowalamusa, siku zose kowapulila ng'hani kwa Mulungu, kompula Mulungu yawagangamize, mukangale na mumtogole Kilisito kwa mizoyo yenu yose na mugagoge goya gamnogele Mulungu. 13 Nodaha kuwalongela vinimjuwile viyosang'hana ng'hani mbuli ya mweye na mbuli ya wanhu wa Laodikea na Hielapoli. 14 Luka, mganga wetu yanogeligwe, na Dema womulamusani.

15 Walamuseni ndugu zetu weli kuko Laodikea, na Nimfa hamoja na kibumbila cha wanhu wamtogole Kilisito woiting'hanaga mng'anda yake. 16 Mwahamambukiza kusoma baluwa ino, vivija kigweleleni kibumbila cha wanhu wamtogole Kilisito ako Laodikea. Na mweye vivija muisome baluwa yonda wawagwee ndugu zenu ako Laodikea. 17 Na mulongeleni Alikipo, “Imambukize goya sang'hano yuugweleligwe na Mndewa.”

18 Nokwandika vino kwa mkono wangu mwenyego. Niye Paulo nomulamusani. Kumbukeni na mkifungo!

Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa wanhu wa ako Sesalonike Ulongozi

Baluwa ya ichanduso kwa Wasesalonike yandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Sengine ino ayo baluwa ya ichanduso iyandike Paulo na iwa mna ikitabu cha Bibilia na yandikigwa behi na mwaka wa 51 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Paulo kakala ako Kolinto viyandike baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike, kibumbila acho kakisonga muumwanza wake wa kabili wa umishieni (Sang'h 17:1-10). Mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa yolongigwa ikibumbila kikala na Wayahudi na Wagiliki wengi.

Paulo hadahile bule kukala ng'hani ako Sesalonike viyakisongile kibumbila acho, avo ako kumwande kawandikila baluwa wanhu wamtogole Yesu kwa kuwagela moyo. Baluwa imema mbuli nyingi na malagizo mengi mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala. Paulo kalonga mbuli ya kubwela kabili kwa Kilisito. Sengine wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike wakala wolonda kujuwa vinhu avo. Paulo kubitila mbuli ya kubwela kabili kwa Kilisito kalonga mbuli ya kukala kwa kumnogeza Mulungu (Sula ya 5:6-8).

Mbuli zili mkitabu

- Paulo kosonga baluwa ino kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu na komgwaa nhogolwa Mulungu mbuli yao (Sula ya 1).
- Abaho kosimulila mbuli ya sang'hano yake na usenga uyamgalile Timoseo (Sula ya 2-3).
- Abaho Paulo kolava malagizo mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala kwavija Yesu kobwela kabili (Sula ya 4:1-5:15).
- Paulo komambukiza kwa kuwalamusa wanhu wamtogole Yesu na kuwapula kila munhu mna ikibumbila yasome baluwa ino (Sula ya 5:16-28).

1 Niye Paulo, Sila na Timoseo, tomwandikileni mweye kibumbila cha wanhu mumtogole Kilisito ako Sesalonike, wanhu wa Mulungu Tata na Mndewa Yesu Kilisito.

Ng'hekewa na tindiwalo vikale na mweye.

Kutamanila kwa wanhu wa ako Sesalonike

2 Siku zose tomgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya mweye mose na kuwatambula mweye mose twahampula Mulungu. 3 Avo, mgameso ga Mulungu Tataetu, tokumbuka vimulagusa kumtamanila kwenu

kwa kusang'hana, na unogelwa wenu uwatendile musang'hane kwa kuwamba, na tamanilo jenu kwa Mndewa wetu Yesu Kilisito vidigangamale. 4 Ndugu zetu, tojuwa kuwa Mulungu kowanogela na kawasagula muwe wanhu zake. 5 Kwavija vituwagalileni Mbuli Inogile, hatuigalile kwa mulomo wiiyeka, lakini tuigala kwa nguvu na Loho Yang'alile, na tukala tujuwile goya mbuli ayo ikala ya ukweli. Mojuwa vitukalile hamoja na mweye, ikala mbuli ya mweye. 6 Mweye mukweleleza vitutendile tweye na vija viyatendile Mndewa, hata kamba mugaya ng'hani, muubokela usenga awo kwa deng'ho dilawa kwa Loho Yang'alile. 7 Avo muwa wanhu wa kukolelezigwa na wanhu wose wamtogole Kilisito ako Makedonia na Akaya. 8 Siyo usenga wiiyeka mbuli ya Mndewa ubwililika kila hanhu ako Makedonia na Akaya, lakini vivija mbuli ya kumtamanila kwenu Mulungu kwenela kila hanhu. Avo hatulonda kulonga ng'hani. 9 Avo wanhu wose wolonga mbuli ya mwanza wetu kumwenu vija vimutubokele na vija vimulekile kutambikila minyago na kumbwelela na kumsang'hanila Mulungu wa ukweli, yeli mgima, 10 vivija mombeta Mwanage kulawa kuulanga, heyo ayo Yesu, ija Mulungu yamzilibule kulawa kwa wafile na ija yotukombola kulawa mwing'hasiliki ya Mulungu yonda ize.

2

Sang'hano ya Paulo ako Sesalonike

1 Ndugu zetu, mweye wenyego mojuwa kuwa kwiza kwetu kumwenu hakwagile bule. 2 Mojuwa vija vitudununzigwe na kuligigwa ako Filipi tung'hali hatunakwiza kumwenu ako Sesalonike. Hata kamba tukala tulemigwa ng'hani, Mulungu wetu katugangamiza tuwapetele Mbuli Inogile. 3 Mbuli ituwalongela mweye siyo mbuli ya uvizi hebu kugesa gehile, na hatulonda kumkonga munhu yoyose. 4 Lakini tweye tolonga kamba viyolonda Mulungu, kwavija katona tofaya kutugwaa sang'hano ya kuwapetela wanhu Mbuli Inogile. Hatulonda kuwanogeza wanhu ila tolonda kumnogeza Mulungu, yoilola goya mizoyo yetu. 5 Mojuwa goya tweye hatwizile kumwenu na kulonga mbuli za kubembekeza, hebu kulonga mbuli za ubala kufisa gahigahi, Mulungu ayo yazonile azo zitutendile! 6 Hatulondile nhogolwa kulawa kwa munhu yoyose, hebu kulawa kumwenu hebu kulawa kwa wanhu wayagwe. 7 Tweye kamba watumigwa wa Kilisito, twahadahile kulonda vinhu kulawa kumwenu, lakini vitukalile na mweye tukala wahole kamba mama viyowalolesa wanage.

8 Tuwanogela ng'hani mbaka
tunogelwa kuwagwaa siyo
Mbuli Inogile ya Mulungu
iiyeka, lakini vivija ugima
wetu, kwavija mweye mwa
mmizoyo! 9 Ndugu zetu,
mweye mokumbuka tweye
vitugaiye! Tusang'hana imisi
na ikilo muladi seketuwe
mizigo kwa munhu yoyose
kipindi vituwapetela Mbuli
Inogile ya Mulungu.

10 Mweye wenyego muy-
ona mbuli ino, na Mulungu
vivija kaijuwa, tweye vi-
tung'alile na vitukalile goya
bila kubananga kumwenu
mweye mumtogole Kil-
isito. 11 Mweye wenyego
mojuwa vitumtendele kila
imoja wenu kamba tata
viyowatendela wanage
too. 12 Tuwagangamiza,
tuwasamhusa na kuwatenda
mukale viyolonda Mulungu,
yowakemeni muwe na fungu
Muundewa wake na ukulu
wake.

13 Avo, tweye togendelela
kumgwaa nhogolwa Mu-
lungu, kwavija mweye
vimuihulike Mbuli Inogile
kulawa kumwetu muitogola
kamba usenga wa Mulungu
siyo kamba usenga wa
wanhu, kwavija mbuli ya
Mulungu ayo isang'hana
mgati mmwenu mweye
mutogole. 14 Ndugu zetu,
mweye viwalawilila vinhu
vivija viwalawilile wanhu
wa Mulungu ako Yudea,
hewo wailumbile na Yesu
Kilisito. Mweye mudunun-
zigwa na wenekae waenu
kamba hewo viwadunun-
zigwe na Wayahudi wayao,
15 wamkomile Mndewa
Yesu na watula ndagu wa
Mulungu na kutudununza
na tweye vivija. Wanhu
awo womgevuza Mulungu
na hawailumba na munhu
yoyose! 16 Vivija walonda
kutugomesa seketuwapetele
wanhu haweli Wayahudi
usenga wonda uwakombole.
Vino avo viwamambukize
nzambi zose ziwatendile
siku zose. Lakini sambi
Mulungu kawagevuzikila na
kuwatagusa!

*Paulo kolonda kuwatem-
belela kabili wanhu wa ako
Sesalonike*

17 Ndugu zetu, vituinegile
na mweye kwa kipindi
kidodo tu, tuinega na mweye
kwa lukuli lwiiyeka lakini
mmizoyo twa hamoja, baho
tulonda ng'hani kuwona
kabili! 18 Avo tulonda kwiza
kumwenu. Niye, Paulo,
nigeza kwiza kumwenu
miyanza mingi, lakini Mwen-
embago katugomesa. 19 Vino,
vonda twime kuulongozi
wa Mndewa Yesu yaheza,
deng'ho da kuhuma kwetu
dokuwa choni? Tamanilo
jetu dokuwa choni? Dokuwa
mweye wenyego, mweye
wao kilamuso cha tamanilo
jetu na deng'ho jenu. 20 Ona,
mweye wao kuigoda kwetu
na deng'ho jetu!

3

1 Kukimambukizo, hatu-
dahile kuwamba ng'hani.
Avo tugesa tusigala twi-
iyeka ako Asene, 2 na tum-
tuma ndugu yetu Timoseo,
msang'hanaji miyetu mbuli

ya Mulungu kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya Kilisito. Tumtuma yawagangamize na yawagele moyo mbuli ya kutamanila kwenu. 3 Avo kuduhu munhu yonda yabwele kuchugu mbuli ya madununzo gano. Mweye mojuwa kamba tolondigwa tudununzigwe. 4 Kwavija vitukalile hamoja na mweye, tuwalongela kuwa todununzigwa, kamba vimujuwile, ilawilila vivo, 5 lekaavo nimtuma Timoseo kumwenu. Sidahile kuwamba ng'hani, avo nimtuma mhate mbuli za kutamanila kwenu. Avo nidumba Mwenembago sekeyawageze na sang'hano yetu yose ipolete bule!

6 Sambi Timoseo kabwela, katugalila mbuli zinogile za tamanilo jenu na unogelwa wenu. Katulongela motugesa vinogile siku zose na molonda kutona kamba tweye vitulonda kuwona mweye. 7 Ndugu zangu, hamoja na magayo na madununzo getu gose, mutugela moyo mbuli ya kutamanila kwenu. 8 Kamba mogangamala muugima wenu kwa kuilumba na Mndewa sambi tokala moyo hole. 9 Sambi todaha kumgwaa Mulungu wetu nhogolwa mbuli ya mweye. Tomgwaa nhogolwa kwa ndeng'helelo tulinayo haulongozi wake mbuli ya mweye. 10 Towamba kumpula Mulungu imisi na ikilo tudahe kuwona meso kwa meso muladi kugatenda goya gahunguke mnaukutamanila kwenu.

11 Tompula Mulungu, Tataetu mwenyego na Mndewa wetu Yesu watutandile nzila ya kwiza kumwenu! 12 Mndewa yawatende muinogele ng'hani na unogelwa wenu kwa wanhu wose wongezeke ng'hani, kamba tweye vituwanogela mweye. 13 Avo koigangamiza mizoyo yenu, na mweye mokuwa mduhu kitala na mong'ala mgameso ga Mulungu wetu na Tataetu kipindi Mndewa wetu Yesu vondayeze hamoja na wose iyawasagule.

4

Kukala viyolonda Mulungu

1 Lelo, ndugu zangu, muifunza kulawa kumwetu vija vimulondeka kumnogeza Mulungu na vivo vimukala. Na sambi towamba kuwapula kwa twaga da Mndewa Yesu mutende vinogile kubanza aho. 2 Kwavija mugajuwa mafundizo gatuwagwelele kwa udahi wa Mndewa Yesu. 3 Mulungu kolonda muwe wanhu wang'alile na sekemutende ugoni. 4 Kila munhu kolondeka yalutawale lukuli lwake kwa kung'ala na kuitegeleza, 5 siyo kwa kusulukila vihile kamba viwotenda wanhu wa mwiisi walekile kumjuwa Mulungu. 6 Kwa mbuli ino, munhu yoyose sekeyamtendele vihile miyage hebu kumbunza. Tuwalongela mwaka mbuli

ino na tuwazuma ng'hani kuwa Mndewa kowatagusa wose wotenda mbuli azo. 7 Mulungu hatukemile bule tukale muugoni, ila tung'ale. 8 Avo munhu yoyose iyolema mafundizo gano hamulema munhu ila komulema Mulungu mwenyego yowagwaa Loho wake Yang'alile.

9 Hailondeka kuwandikila mbuli ya kuwanogela waenu wamtogole Kilisito. Mweye wenyego mufunzigwa na Mulungu vija vimulondeka kuinogela. 10 Na mukala muwatendela vivo ndugu zenu wose weli kila hanhu kuko Makedonia. Avo ndugu zangu, towapula, muwambe ng'hani kutenda vivo. 11 Avo kaleni goya, kila munhu yatende mbuli zake mwenyego na yasang'hane kwa makono gake mwenyego kamba vituwalongele. 12 Kwa kutenda vivo motegelezigwa na waja hawamtogola Kilisito na hamulonda kuwatamanila wanhu wayagwe mbuli ya kija kimulonda.

Kubwela kwa Mndewa

13 Ndugu zetu tolonda mujuwe ukweli mbuli ya waja wafile, muladi sambi munyunyuwale kamba wanhu awo hawatamanila. 14 Tweye totogola kuwa Yesu kafa na kazilibuka kabili na totogola kuwa Mulungu kowagala hamoja na Yesu waja wose wafile kuno womtogola.

15 Dino dituwalongeleni ni fundizo da Mndewa, tweye tuliwagima mbaka vonda yeze Mndewa, honda tuwalongolele waja wafile. 16 Avo sauti ng'hulu yolagiza na sauti ya msenga mkulu wa kuulanga na sauti ya mhalati ya Mulungu, nayo Mndewa mwenyego kohumuluka kulawa kuulanga. Baho waja wafile wang'hali womtogola Kilisito wosonga kuzilibuligwa, 17 abaho tweye tuli wagima kipindi acho tokwikigwa hamoja nao mna gamawingu kuiting'hana na Mndewa kuulanga. Avo siku zose tokala hamoja na Mndewa. 18 Avo muigangamize mmizoyo yenu kwa mbuli zino.

5

Muitande kwa kubwela kwa Mndewa

1 Ndugu, hailondeka kuwandikila mbuli ya vipindi na msimu wa kulawililila mbuli zino, 2 kwavija mweye wenyego mojuwa goya siku ya kubwela Mndewa, kwiza kwa kusinhukiza kamba mbavi viyokwiza ikilo. 3 Wanhu vondawalonge, “Kuna tindiwalo na kuhola,” baho ubananzi wowezila kwa kusinhukiza, kamba usungu wa kulela viumwizila mtwanzi yoifungula mwana, na wanhu hawahonyeka bule. 4 Lakini mweye mbwiga zangu, hamuli mdiziza, avo siku ayo honda iwasinhukize kamba viyokwiza mbavi. 5 Mweye mose mwa wanhu mukala mdilenge, wanhu wa imisi. Tweye hatuli

wanhu wa ikilo hebu mdiziza. 6 Avo seketuwase utulo
kamba wanhu wayagwe,
tukale meso na tuitiganye.
7 Wanhu wowasa ikilo, na
walevi wokoligwa ikilo.
8 Lakini tweye twa wanhu wa
imisi, na tuitiganye. Tuvale
kutamanila na unogelwa
kamba kiwalo cha zuma
cha kukimila mhambaga
na tamanilo jetu da kuwa
tokomboligwa kamba kofiya
da zuma. 9 Kwavija Mulungu
hatusagule yatubanange
kwa ng'hasiliki yake, ila
tuupate ukombozi kubitila
Mndewa wetu Yesu Kilisito,
10 yafile mbuli ya tweye
muladi vondayabwele tukale
nayo, tuwe tung'hali wagima
hebu tufa. 11 Avo, muigele
moyo na kuitaza kamba
vimutenda sambi.

Mafundizo ga kimambukizo na ndamuso

12 Ndugu, lelo towapula,
muwategeleze goya waja
iwosang'hana ng'hani hagati
yenu, waja wowalongoza na
kuwafunzeni mzimbuli za
Mndewa. 13 Muwategeleze
ng'hani na kuwanogela
mbuli ya sang'hano zao zootenda. Mukale na tindiwalo
hagati yenu.

14 Ndugu zetu, towamba
kuwapula muwazume
wanhu wanyeke, muwasamhuse
waliduhu nguvu, muwataze
wanyolile na fungeni
umoyo kwa wanhu wose.
15 Loleni munhu yoyose
sekeyamulihe miyage gehile
kwa gehile, lakini kipindi
chose muwambe kuitendela
ganogile mweye kwa mweye
na kwa wanhu wose.
16 Mudeng'helele siku
zose, 17 siku zose mumpule
Mulungu, 18 mumgwee
nhogolwa Mulungu kwa
mbuli zose. Vino avo viyolonda Mulungu kumwenu
muugima wenu kwa
kuilumba na Yesu Kilisito.
19 Sekemuikimile sang'hano
ya Loho Yang'alile, 20 sekemuubeze
usenga ulawa kwa Mulungu,
21 lakini zigezeni mbuli zose,
togoleni kinogile. 22 Muinege
na vinhu vose vihile.
23 Mulungu mwenyego
iyotugwaa tindiwalo yawatende muwe wang'alile
ng'hani na kwika unhu
wenu na loho na mizoyo na
lukuli kutali na ubananzi
wowose, mna ikipindi cha
kubwela Mndewa wetu Yesu
Kilisito. 24 Heyo iyawakemile
kosang'hana avo, kwavija
kotenda kiyalongile.
25 Ndugu zetu, mutupulile
kwa Mulungu.
26 Walamuseni wanhu
wose wamtogole Kilisito kwa
nzila ilagusa unogelwa.
27 Nowalagiza kwa udahi
wa Mndewa muwasomele
baluwa ino wanhu wose
wamtogole Kilisito.
28 Ng'hekewa ya Mndewa
wetu Yesu Kilisito ikale na
mweye.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa wanhu wa ako Sesalonike

Ulongozi

Baluwa ya kabili kwa Wasesalonike yandikigwa na mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Kandika baluwa ino kumwande kidogo toka viyandike 1 Sesalonike behi na mwaka wa 51 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Paulo kakala yang'hali Kolinto viyandike baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike, kibumbila kiyasongile muumwanza wake wa kabili wa umishieni (Sang'h 17:1-10). Mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa yolongigwa ikibumbila kikala na Wayahudi na Wagiliki wengi.

Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike walonda ng'hani kujuwa mbuli ya kipindi cha uhelelo na kubwela kabili kwa Kilisito, kwavija Paulo kandika ng'hani mbuli ayo mna zibaluwa zake kwa Wasesalonike kamba nusu ya baluwa ya kabili kwa Wasesalonike yolonga mbuli za kipindi cha uhelelo. Vivija Paulo kowazuma mbuli ya unyeke, kila munhu yasang'hane muladi yapate ndiya yake (Sula ya 3:6-10).

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuitambula mwenyego na wayage (Sula ya 1:1-2).

Abaho komgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike na kowapulila (Sula ya 1:3-12).

Mna isula ya 2 Paulo kolonga mbuli ya kipindi cha uhelelo.

Abaho kowazuma wanhu mbuli ya unyeke na viilondeka kusang'hana (Sula ya 3:1-15).

Paulo komambukiza kwa kuwalamusa kabili kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:16-18).

1 Niye Paulo, Sila na Timoseo, towandikila mweye wanhu mumtogole Kilisito ako Sesalonike, wanhu zake Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito.

2 Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Nhaguso vonda yabwele Kilisito

3 Ndugu zetu, siku zose tolondeka kumgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya mweye. Avo, vinoga kumgwaa nhogolwa, kwavija kumtamanila kwenu kukula ng'hani na kuinogela kwenu kongezeka ng'hani. 4 Lekaavo tweye toigodela mweye mna ivibumbila va wanhu wa Mulungu wamtogole Kilisito. Toigodela kugangamala kwenu na kutogola kwenu kubitila

madununzo gose na magayo gomupata.

5 Gano gose golagusa kuwa Mulungu kotagusa kamba viilondeka, na kulawa baho mofaya Muundewa wake umuugaiya mbuli yake. 6 Mulungu kotenda vinogile, kowagaza waja wowatenda mweye mugaye, 7 kowatenda mweye mugaiye musamhuke, na tweye vivija. Kotenda vino kipindi Mndewa Yesu vonda yalawilile kulawa kulanga hamoja na wasenga zake wa kuulanga weli na nguvu. 8 Na kokwiza na moto ukwaka, kuwatagusa waja wamulemile Mulungu na waja iwolema kuigoga Mbuli Inogile ya Mndewa wetu Yesu. 9 Nhaguso yao yokuwa kubanangigwa kwa mazuwa gose, na kwikigwa kutali kulawa haulongozi ha Mndewa na kulawa muukulu wa nguvu zake. 10 Mna isiku vondayeze Mndewa kubokela ukulu kulawa kwa wanhu zake na kutegelelezigwa kulawa kwa wanhu wose wamtogole, na mweye vivija mokuwa hagati yao kwavija muutogola usenga utuwalongele.

11 Lekaavo towapulila kwa Mulungu siku zose. Tompula Mulungu wetu yawatende mufaye muugima uyawakemele mukale. Tompula kwa udahi wake yatende kusulukila kwenu kuwe kutenda ganogile na kumambukiza sang'hano yenu ya kutamanila. 12 Abaho, twaga da Mndewa wetu Yesu dopata ukulu kulawa kumwenu na mweye mopata ukulu kulawa kumwake, kwa ng'hekewa ya Mulungu wetu na Mndewa Yesu Kilisito.

2

Munhu ayo yehile

1 Mbuli ya kubwela kwake Mndewa wetu Yesu Kilisito na mting'hano wetu mgameso gake, ndugu zangu nowapuleni, 2 sambi munyunyuwale himahima mmizoyo yenu hebu kunyawanyawa, kwavija yolongigwa kuwa siku ya Mndewa ivika. Yodahika kuwa wanhu wogesa tulonga mbuli ino vitukalile tolagula hebu kuwapetela wanhu hebu twandika mna ibaluwa. 3 Sekemutogole munhu yoyose yawavizile kwa kinhu chochose. Kwavija siku ayo hondaize mbaka tanhu wanhu bwando wamuleme ng'hani Mulungu na ayo yehile yoneke, ayo yekigwe kwa kubanangigwa. 4 Kovilema vinhu vose wanhu wovitambikila na kuvikema mulungu na koika mwenyego uchanha mwa kila kinhu. Baho kokwingila na kukala Mng'anda ya Mulungu na kulonga heyo ayo Mulungu.

5 Vino, hamukumbuka, ving'halile na mweye niwalongela gano gose? 6 Lakini hana kinhu kimgomesa sambi sekeyalawilile, na mweye mukijuwa kinhu acho. Avo mna ikipindi

kikigwe ayo munhu yehile kokoneka. 7 Avo nguvu ihile ya munhu ayo yehile isonga kusang'hana kwa kinyelegezi, lakini haikoneka mbaka ija yoigomesa yasegezigwe. 8 Baho munhu ayo yehile kokoneka, lakini Mndewa Yesu vondayabwele komkoma kwa mhumuzi ilawa mumulomo wake na kumbananga kwa mng'alo wa kwiza kwake. 9 Munhu ayo yehile kokwiza na nguvu za Mwenembago na kutenda kila unzonza na vifukuzi va uvizi, 10 na kusang'hanila kila uvizi kwa waja wopotela. Awo wopotela kwavija hawaubokele na kuunogela ukweli muladi wakomboligwe. 11 Avo Mulungu kaweka hasi mwa inguvu ya kuviziligwa muladi wautogole uvizi. 12 Avo wose walemile kuutogola ukweli, lakini wodeng'helela gehile, wotagusigwa.

Musaguligwa mukomboligwe

13 Tolondeka kumgwaa nhogolwa Mulungu kipindi chose mbuli ya mweye, ndugu, munogeligwe na Mndewa. Kwavija kulawa haichanduso mukomboligwa kwa nguvu ya Loho wake, kawatenda mweye wanhu zake wang'alile kwa kutamanila kwenu mna ikweli. 14 Mulungu kawakemeleni mbuli ino kubitila Mbuli Inogile ituwapetele mweye, kawakemeni muwe na fungu muukulu wa Mndewa wetu Yesu Kilisito. 15 Avo ndugu zetu, gangamaleni na kugagoga mafundizo gatuwafunzile kwa kuwapetela na gatuwandikile.

16 Tompula Mndewa wetu Yesu Kilisito mwenyego na Mulungu Tataetu, yatunogele, na mna ing'hekewa katugela moyo siku zose na tamanilo dinogile, 17 yawasamhuse mizoyo yenu na kuwagangamiza siku zose kusang'hana na kulonga ganogile.

3

Mutupulile kwa Mulungu

1 Kukimambukizo, ndugu, tupulileni kwa Mulungu muladi usenga wa Mndewa wenele himahima na ubokeligwe goya kamba vija viikalile kumwenu. 2 Vivija tupulileni kwa Mulungu yatukombole kulawa mmakono ga wanhu wehile, kwavija siyo kila munhu kotogola usenga uno.

3 Lakini Mndewa kotamaniligwa, kowagangamiza mizoyo yenu na kowahonya kulawa mmakono ga ija Imdumuka. 4 Na Mndewa kotutenda tutamanile kuwa mogagoga gaja gatuwafunzile na mogendelela kutenda vivo.

5 Mndewa yailongoze mizoyo yenu kuujuwa unogelwa wa Mulungu na kufunga umoyo kugaligwe na Kilisito.

Viilondeka kusang'hana

6 Ndugu zangu, kwa twaga da Mndewa wetu Yesu Kilisito tomulagizani muinege

na wanhu wose wamtogole Yesu kuno wanyeke na hawalonda kugagoga gaja gatuwafunzile. 7 Mweye wenyego mujuwa goya kuwa molondeka kusang'hana kamba tweye. Tweye vitukalile na mweye hatukalile wanyeke bule, 8 na hatudile lujo lwa munhu yoyose bila kumulipa, lakini tugaya kusang'hana imisi na ikilo muladi seketuwe mizigo kwa munhu yoyose kumwenu. 9 Tutenda vino siyo kwavija hatulondeka kutazigwa na mweye, ila tutenda vivo kamba kilaguso kumwenu, mutukweleleze. 10 Vitukalile na mweye tukala tuwalongeleni, “Munhu yoyose yolema kusang'hana sekeyaje.”

11 Tolonga vino kwavija tuhulika kamba kuna wanhu wayagwe hagati yenu wanyeke, hawatenda kinhu chochose ila woigela mzisang'hano za wanhu wayagwe. 12 Kwa twaga da Mndewa Yesu Kilisito towalagiza wanhu awo na kuwazuma wakale kamba viilondeka na wasang'hane wapate lujo lwao wenyego.

13 Lakini mweye ndugu, sekemudonhe kutenda ganogile. 14 Yodaha kuwa, ako kuna munhu yonda yaleke kuugoga usenga uno unyandike, yahawa kuko, muloleni goya munhu ayo na sekemuilumbe nayo, muladi yagwe kinyala. 15 Lakini sekemumtende munhu ayo kamba munhu yawehile, ila mumzume kamba miyenu.

Mbuli za kimambukizo

16 Mndewa mwenyego yogala tindiwalo, yawagwelele tindiwalo kipindi chose kwa nzila zose. Mndewa yakale na mweye mose.

17 Niye Paulo nowalamusa, kwa mkono wangu mwenyego nokwandika vino, vino avo nikaga kilaguso mzibaluwa, vivo nyandikaga.

18 Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na mweye mose.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa Timoseo

Ulongozi

Kitabu kino cha Timoseo wa ichanduso ni baluwa yandikigwe na mtumigwa Paulo kwa mwanahina wake Timoseo. Baluwa ino kwa Timoseo yogesigwa yandikigwa mna imiyaka ya 62-64 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yogesigwa ikala kipindi cha kuuhelelo cha ugima wa Paulo. Paulo kakala yailumbile ng'hani na Timoseo na kamkema mwanage miyanza mingi (Fil 2:22, sula ya 1:2, 1:18).

Ino ayo baluwa ya ichanduso mna izibaluwa nne za Paulo ziyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe ni 2 Timoseo na Tito na Filimoni. Baluwa ya ichanduso kwa Timoseo imema mafundizo ga viilondeka kumtambikila Mulungu kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2:1-15) wanhu wolondeka kuwalongoza wayao wamtogole Yesu (Sula ya 3:1-13) na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:3-11, 4:1-5, 6:2-5). Mbuli ino yolagusa Paulo viyakalile komfunza Timoseo yawe mulangulizi wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ya ichanduso kwa Timoseo ina mbuli nyingi za kuwataza walangulizi wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu mna ikipindi chetu wadahe kusang'hana mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga kwa kumulamusa Timoseo (Sula ya 1:1-2).

Abaho komzuma Timoseo mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:3-11).

Paulo kogendelela kusimulila viyomgwaa nhogolwa Yesu Kilisito (Sula ya 1:12-19).

Abaho komulagiza Timoseo mbuli ya kumtambikila Mulungu na walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2-3).

Paulo komambukiza baluwa yake kwa kumgwaa Timoseo mafundizo ga kimambukizo (Sula ya 4-6).

1 Niye Paulo, namtumigwa
wa Yesu Kilisito kwa lagizo
da Mulungu Mkombola
wetu na Yesu Kilisito itumulolela. 2 Nokwandikila gweye
Timoseo mwanangu kweli
mna ukutamanila, Mulungu
Tataetu na Mndewa wetu
Yesu Kilisito wakugwee
ng'hekewa na bazi na tindiwalo.

Kuwazuma mbuli ya mafundizo ga uvizi

3 Nolonda ukale ako
Efeso, kamba vinikupulile
ving'halile muumwanza wa
kuchola ako Makedonia,
kwavija wanhu wayagwe
ako wofundiza mafundizo ga
uvizi, kolondeka uwalagize

waleke. 4 Walongele waleke
kulonga simo na msafa mtali
wa matwaga ga wahenga,
avo vogala kuibamilila na
hazidaha kusang'hanila kija
kiyolonda Mulungu, kidaha
kujuwika kwa kutamanila.
5 Kilamuso cha lagizo jangu
dino ni kugala unogelwa
ulawa muumoyo unogile
na moyo uleka kukutagusa
kuwa kubananga na kuta-
manila kwa ukweli. 6 Wanhu
wayagwe wabwela kukisogo
na wagiza nzila zao zinogile
kwa kusimulila mbuli za
ubozi. 7 Wolonda kuwa wa-
fundiza Malagizo ga Musa,
lakini hawazijuwile mbuli
zao wenyego hebu mbuli zi-
wolonga kwa kugangamala.

8 Tojuwa kamba Mala-
gizo ganoga kamba ga-
hasang'haniligwa vigalonda.
9 Tolondeka tujuwe kamba
Malagizo hagekigwe kwa
wanhu wotenda ganogile,
lakini kwa hewo wobena
Malagizo na wotenda gehile
na wanhu hawamtegeleza
Mulungu na hewo wo-
tenda nzambi na kwa hewo
hawamtambikila Mulungu
hebu hawatogola chochose
na kwa hewo wowakoma
tata zao hebu mama zao
na kwa hewo wakomaji,
10 gekigwa kwa wagoni
na wafilaji na wauzaji wa
wanhu na wavizi na hewo
woiduila uvizi hebu wotenda
mbuli haziigalile na mafun-
dizo ga ukweli. 11 Mafundizo
gago golawa mna Imbuli In-
ogile ya Mulungu mkulu, yeli
na kila kinhu yanigwelele
niye niwapetele wanhu.

Kumgwaa nhogolwa Mulungu kwa bazi jake

12 Nomgwaa nhogolwa
Yesu Kilisito Mndewa wetu
yanigwelele nguvu kwa
sang'hano yangu. Nomgwaa
nhogolwa kwa kunhenda
niye nifaye na kanisagula
nimsang'hanile. 13 Hamoja
kuko umwaka nimulonga
vihile, nimdununza na
nimuliga, lakini Mulungu
kanyonela bazi kwavija
ng'hala naduhu kutamanila
na sijuwile kinhendile.
14 Avo, kangwaa ng'hekewa
ng'hani na kanigwaa ku-
tamanila na unogelwa uli
wetu kwa kuilumba na
Yesu Kilisito. 15 Ulonzi
uno wa kweli, tena unoga
kutogoligwa, Yesu Kilisito
keza mwiisi kuwakombola
wanhu wene nzambi, na niye
nhenda nzambi kubanza
wose. 16 Lakini Mulungu
kamema bazi muladi Yesu
Kilisito yalaguse kufunga
moyo kwake kumwangu niye
nitendile nzambi kubanza
wose, kamba kilaguso kwa
wanhu wose wonda wamto-
gole kuko kumwande na
kupata ugima wa mazuwa
gose. 17 Kumwake heyo
yeli Mndewa siku zose, hafa
na hakoneka, yeli Mulungu
yaiyeka, nhogolwa na ukulu
vake heyo siku zose! Ona.

18 Mwanangu Timoseo
nokugwaa lagizo dino,
kulawa mna zimbuli zi-
longigwe na wanhu wa Mu-
lungu baho umwaka mbuli
yako. Sang'hanila mbuli zizo
kamba mgoha wa kuitowela
goya Mbuli Inogile, 19 na goga

kutamanila kwako na moyo wako uleka kukutagusa kamba kubananga. Wanhu wayagwe wagaleka higo na wabananga kutamanila kwao. 20 Mna iwanhu awo wamumo Humenayo na Alekizanda waniwataguse kwa kuwagela mmakono ga Mwenembago, muladi wafunzigwe sambi wamulige Mulungu.

2

Mafundizo ga kumtambikila Mulungu

1 Tanhu, mulongeleni Mulungu gaja gomulonda, mumpule Mulungu na muwapulile wanhu wayagwe na mumgwee nhogolwa kwa sama ya wanhu wose, 2 mpuleni Mulungu kwa sama ya wandewa na wanhu wose wayagwe weli na ukulu mziisi, muladi tukale na tindiwalo na tukale moyo hole na kumdumba Mulungu na kutenda ganogile. 3 Mbuli ayo inoga na yomnogela Mulungu Mkombola wetu, 4 yolonda wanhu wose wakomboligwe na waujuwe ukweli. 5 Kwavija hana Mulungu imoja na hana imoja yotenda Mulungu na wanhu wailumbe, munhu ayo Yesu Kilisito, 6 yailavile mwenyego kutenda wanhu wose wakomboligwe, mbuli ino ayo iyalaguse Mulungu mna ikipindi kinogile. 7 Lekaavo nhumigwa kamba mtumigwa na mfundiza kwa wanhu haweli Wayahudi, kuwapetela usenga wa kutamanila na ukweli. Niye siviza bule, nolonga ukweli!

8 Avo mwahaiting'hana kumtambikila Mulungu, nolonda wanhu wailavile kwa Mulungu na wodaha kwinula makono gao na kumpula Mulungu bila kugevuzika hebu bamila. 9 Vivija nolonda watwanzi wavale goya viwalo vao na wawe na nzewele, siyo kwa kugesa kuluka mvili kwa zahabu na lulu hebu viwalo va bei ng'hulu, 10 lakini kwa sang'hano zinogile, kamba viilondeka kwa watwanzi womtambikila Mulungu. 11 Watwanzi wolondeka wanyamale kipindi munhu iyagwe kolonga na waifunze kwa uhole. 12 Niye siwatogolela bule watwanzi wafundize hebu wawe na ukulu kwa wambigalo, wolondeka wanyamale kipindi munhu iyagwe kolonga. 13 Kwavija Adamu heyo yasongile kuumbigwa, abaho Hawa. 14 Vivija siyo Adamu ayo yaviziligwe ila mtwanzi ayo yaviziligwe na kabena lagizo da Mulungu. 15 Lakini mtwanzi kokalizigwa kipindi viyolela wana, kamba yahagendelela kukala kwa kutamanila na kung'ala na unogelwa na kwa kutenda gago gose kwa kugesa vinogile.

3

Walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu

1 Ulonzi uno wa ukweli, munhu yosulukila kuwa

mulangulizi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kosulukila sang'hano inogile.
2 Mulangulizi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kolondeka sekeyalongigwe vihile na wanhu, kolondeka yawe na mwehe imoja, yailongoze mwenyego na yawe na nzewele, yawe kotegelezigwa na yawagoneke wanhu baki mng'anda mmwake na yadahe kufundiza wanhu.
3 Sekeyakoligwe hebu ndwagi, lakini yawe muhole na kukala moyo hole na wanhu, kolondeka sekeyazinogele sente.
4 Kolondeka yawe munhu yodaha kuwalongoza goya wanhu wa mng'anda mmwake na kuwatenda wanage wamtegeleze kwa kila kinhu.
5 Kamba munhu hadaha kuwalongoza goya wanhu wa mng'anda mmwake, kodahaze kuwalola goya wanhu wa Mulungu?
6 Kolondeka sekeyawe munhu yamtogole Yesu sambi sambi, kwavija kodaha kuitapa na kutagusigwa kamba viyatagusigwe Mwenembago.
7 Kolondeka yawe munhu yotegelezigwa na wanhu weli kunze ya mting'hano wa wanhu wamtogole Yesu, muladi sekeyehuligwe na kwingila mumtego wa Mwenembago.

Watazaji wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu

8 Watazaji wa wanhu wamtogole Yesu wolondeka wawe na tabiya inogile na watamaniligwe, sekewang'we ng'hani hebu umelo wa sente.
9 Wolondeka wagoge ukweli wa kutamanila ugubuligwe kwa mizoyo ileka kutagusa kuwa wabananga.
10 Tanhu wolondeka wagezigwe, wahakoneka wofaya wasang'hane kamba watazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu.
11 Vivija wehe zao wolondeka wawe na tabiya inogile sekewawalonge wanhu vihile, wailongoze wenyego na wotenda gaja gawalongile mzimbuli zose.
12 Mtazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu yawe na mwehe imoja na yadahe kuwalongoza goya wanage na wanhu wose wokala mng'anda yake.
13 Watazaji wosang'hana goya sang'hano yao, wodaha kwima goya na wodaha kulonga kwa kugangamala mbuli ya kutamanila kwao kwa Yesu Kilisito.

Ukweli ugubuligwe

14 Vinikwandika baluwa ino, nogesa kwiza kumwako sambi baha.
15 Lakini nahakawa, baluwa ino yowalongela vija viilondeka tweye tusang'hane mna ing'anda ya Mulungu nayo ayo wanhu wamtogole Mulungu yeli mgima, yeli mhanda na chandusilo cha ukweli wose.
16 Kuduhu shaka mbuli ya vinhu vifisigwe va kutamanila kwetu.
Koneka mulukuli lwa kiunhu,

kalagusigwa na Loho Yang'alile kuwa kotenda ganogile,
koneka na wasenga wa kuulanga.
Mbuli zake zipetigwa mziisi zose,
katogoligwa mwiisi yose,
kagaligwa kuulanga.

4

Wafundiza wa uvizi

1 Loho Yang'alile kolonga fulu ipile kuwa baho kumwande wanhu wayagwe woleka kutamanila, na wozitegeleza loho za uvizi na kugoga mafundizo ga vinyamkela. 2 Mafundizo kamba gago gogaligwa na wanhu wanafiki na wavizi, mizoyo yao ileka kuwatagusa kuwa wabananga isomigwa na zuma da moto. 3 Wanhu awo wofundiza kuwa havinogile kusola na kuja lujo fulani. Lakini Mulungu kaumba vinhu vose vidigwe na vibokeligwe kwa kumgwaa nhogolwa na awo wamtogole Yesu na kujuwa ukweli. 4 Kila kinhu kiyaumbile Mulungu kinoga, kuduhu kilondeka kulemigwa, lakini kila kinhu chobokeligwa kwa kumgwaa nhogolwa Mulungu, 5 kwavija imbuli ya Mulungu na kumpula votenda kinhu acho kitogoligwe na Mulungu.

Msang'hanaji yanogile wa Yesu Kilisito

6 Kamba uhawagwaa mafundizo gano wanhu wamtogole Yesu, kokuwa msang'hanaji yanogile wa Yesu Kilisito na uhagendelela kukula kiloho kwa mbuli za kutamanila na mafundizo ga ukweli gaukweleleze. 7 Iteganyeni na simo hazili mna ukutamanila na zaduhu kinhu. Izoweze kukala muugima wa kumgwaa ukulu Mulungu. 8 Mazoezi galukuli ganoga, lakini kukala kwa kumnogeza Mulungu kunoga ng'hani, kwavija kotwikila ugima wa sambi na wa kuko kumwande. 9 Ulonzi awo wa ukweli na wolondeka kutogoligwa. 10 Tweye toiyoha kusang'hana ng'hani, kwavija tomulolela Mulungu yeli mgima, Mkombola wa wose na ng'hani ng'hani kwa hewo wamtogole Yesu.

11 Uwalagize na uwafunze mbuli azo. 12 Sekeutogole munhu yakubeze kwavija gweye kwa mbwanga, lakini uwe kilaguso kwa wanhu wamtogole Yesu, kwa ulonzi wako na sang'hano zako na unogelwa wako na kutamanila kwako na ugima unogile. 13 Mbaka vondanize, sang'hanila kipindi chako kwa kusoma Maandiko Gang'alile mgameso ga wanhu na kuwapetela wanhu na kuwafundiza. 14 Sambiuileme nhunza ya Loho Yang'alile ili mgati mmwako, yuugweleligwe kubitila mbuli za wavele za ulaguzi viwakwikile makono gao. 15 Gesa goya kwa sama ya mbuli azo na uzisang'hane muladi kugendelela kwako koneke na wanhu wose.

16 Uiteganye mwenyego na mafundizo gako. Gendelela kusang'hana mbuli zino, kwavija uhasang'hana koikombola mwenyego na waja wokutegeleza.

5

Viilondeka kukala na wayago wamtogole Kilisito

1 Sekeumkomhokele munhu mvele, lakini umzume kamba tatako. Watendele wabwanga wayago kamba ndugu zako. 2 Watendele watwanzi wavele kamba mama zako na watendele wandele kamba lumbu zako, bila kuwasulukila.

3 Walolese goya wagane waliduhu kinhu chochose. 4 Lakini kamba mgane kana wana hebu wazukulu, awo wolondeka kuwalola goya wanhu wa mng'anda mmwao kamba viyolonda Mulungu. Kwa kutenda vivo kamba wowalipa tata zao na mama zao na wavele wao, kwa gaja gawawatendele, kwavija mbuli ayo yomnogela Mulungu. 5 Mgane yeli yaiyeka, yaliduhu munhu wa kumulolesa, ayo komulolela Mulungu na kogendelela kumpula Mulungu yamtaze imisi na ikilo. 6 Lakini mgane yokala kwa ugima wa kumnogela mwenyego kafa kamala, hamoja yang'hali mgima. 7 Walagize wanhu awo wasang'hane mbuli azo, avo munhu yoyose sekeyawalonge vihile. 8 Kamba munhu yoyose hawatonga wanhu wa lukolo lwake, ng'hani ng'hani awo weli mng'anda mmwake, munhu ayo kakubeza kutamanila na keha ng'hani kubanza imunhu hamtogola Yesu.

9 Sambiujandike twaga da mgane mna ikitabu cha matwaga ga wagane mbaka yavikize miyaka malongo sita. Vivija yawe mwehe wa mbigalo imoja. 10 Yawe na tabia inogile, yawe mtwanzi yawalelile goya wanage, yawe mbokela wageni, yawe muhole na kowasang'hanila wanhu wayagwe wamtogole Yesu, yawe munhu yowataza wayagwe mna gamagayo, na yailave mwenyego kutenda ganogile.

11 Sekemuwengize mkibumbila wagane wandele, kwavija wahasulukila kusoligwa, womuleka Kilisito, 12 avo woitagusa wenyego kwa kubena lagizo diwalongile. 13 Vivija wagane kamba awo wosonga kuwa wanyeke na wokwanga mzikae za wanhu kipindi chose na kulonga mbuli hawalondigwa kwa kuwalonga vihile wanhu na kuigela mzimbuli za wanhu wayagwe. 14 Avo niye ninogeligwa ng'hani wagane wandele wasoligwe na walele wana, na wakalize goya ng'anda zao, avo seketuwagwee wanhu watwihile kilamuso cha kulonga vihile. 15 Kwavija wagane wayagwe wahinduka na kumkweleleza Mwenembago. 16 Kamba mtwanzi yoyose

yamtogole Yesu kana wagane mulukolo lwake, kolondeka yawalolese na sekeyawagwee mzigo kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, avo wanhu wamtogole Yesu wadahe kuwalolesa wagane waliduhu wanhu wa kuwataza.

17 Wavele wowalongoza wanhu wamtogole Yesu wosang'hana vinogile, wolondeka wapate fungu kulu, ng'hani ng'hani waja wosang'hana ng'hani kuwapetela wanhu na kuwafundiza. 18 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Sekeumfunge ng'ombe mulomo wahamsang'hanila kuhulula uhemba." Vivija golonga, "Msang'hanaji yagweleligwe fungu jake." 19 Sekeutegeleze vitala vilavigwa kwa mvele yowalongoza kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu mbaka vigaligwe na wanhu wabili hebu wadatu wavonile. 20 Wanhu wose wotenda nzambi, wazume mgameso ga wanhu, muladi wanhu wayagwe wadumbe.

21 Nokulagiza mgameso ga Mulungu na mgameso ga Yesu Kilisito na mgameso ga wasenga wang'alile wa kuulanga, gagoge gano ganikulongele, bila kutagusa kwa kulola kihanga cha munhu yoyose hebu kulagusa unogelwa ng'hani kwa munhu yoyose. 22 Sekeulopole kumwikila makono munhu yoyose yailavile kumsang'hanila Mndewa. Sekeuilumbe na munhu yoyose mzinzambi. Ukale kwa kumnogela Mulungu.

23 Sambiung'we mazi gaiyeka, lakini ung'we divai mbuli ya inda yako, kwavija kolumwa lumwa.

24 Nzambi za wanhu wayagwe zokoneka kunze kunze, wang'hali hawanatagusigwa. Lakini nzambi za wanhu wayagwe zokoneka kumwande. 25 Vivo ili, kwa ganogile gokoneka kunze kunze na hata kamba hagakoneka hagadaha kufisigwa.

6

1 Waja weli watumwa wolondeka wawategeleze wakulu zao kwa kila mbuli, muladi wanhu sekewadilige twaga da Mulungu na mafundizo getu. 2 Watumwa weli na wakulu wamtogole Yesu sekewawabeze, kwavija sambi wose wotogola Kilisito. Wolondeka wawasang'hanile vinogile, kwavija waja womweda kwa sang'hano yao ni wanhu wamtogole Yesu awo wowanogela. Uwafundize na uwapetele wanhu mbuli zino.

Mafundizo ga uvizi

3 Munhu yoyose yofundiza viyagwe na hazitogola mbuli za ukweli za Mndewa wetu Yesu Kilisito na vivija hagatogola mafundizo ga Mulungu wetu, 4 munhu ayo kamema magoda na hajuwa kinhu chochose. Ayo mtatali wa kuibamilila na ndwagi

mbuli ya mbuli, mbuli azo
zogala migongo, kugomba,
maligo na magesa gehile,
5 na kuibamilila siku zose
kwa wanhu wabanangike
nzewele na waduhu ukweli
na wogesa kuwa kum-
sang'hanila Mulungu ayo
nzila ya kupata ugoli.
6 Ona, kumsang'hanila
Mulungu komtenda munhu
yawe mgoli kamba ya-
henela na vinhu viyali-
navo. 7 Hatugalile kinhu
chochose mwiisi wala honda
tusegele na kinhu cho-
chose. 8 Avo twahawa na
lujo na viwalo, tolondeka
twenele navo. 9 Lakini waja
wolonda kuwa wagoli wok-
wingila mna ukugezigwa
na wonamata mumtego
wa kusulukila vinhu kwa
ubozi, navo vowakwega
mbaka kuna ukunangika na
kufa. 10 Kwavija kuzino-
gela sente ng'hani acho
chanduso cha nzambi zose.
Wanhu wayagwe wasulukila
ng'hani kupata sente mbaka
wapotela kutali na tamanilo
na mizoyo yao imema kun-
yunyuwala ng'hani.

Paulo komulongela Timo-
seo viyolondeka kutenda

11 Lakini gweye munhu
wa Mulungu, vigwale vinhu
vose avo. Goga kutenda goy-
olonda Mulungu, kumgwaa
ukulu Mulungu, kutamanila,
unogelwa, kubetela kwa
kufunga umoyo na uhole.
12 Wamba ng'hani kugahuma
magayo goupata mbuli ya ku-
tamanila kwako, muladi up-
ate ugima wa mazuwa gose.
Kwavija ugima uno awo
uyakukemele Mulungu viu-
togole kumtamanila Kilisito
mgameso ga wanhu wengi
wakalile aho. 13 Nokulagiza
mgameso ga Mulungu, yovig-
waa ugima vinhu vose, na
nokulagiza mgameso ga
Yesu Kilisito, yalongile kwa
mulomo wake mbuli ya
tamanilo jake mgameso ga
Pontio Pilato, 14 nokulagiza
ugagoge malagizo na ku-
gategeleza goya mbaka siku
dija vonda yabwele Mndewa
wetu Yesu Kilisito. 15 Yesu
kolawilila mna ikipindi
kinogile kikigwe na Mu-
lungu, yofaya kutogoligwa
na yeli yaiyeka Mtawala,
Mndewa wa iwandewa na
Mkulu wa iwakulu. 16 Heyo
yaiyeka yeli mgima siku zose,
yakalaga kuna umulenge
uleka kuvikigwa na munhu.
Kuduhu munhu yamonile,
kuduhu yodaha kumona.
Kumwake uwe ukulu na
kutegelezigwa siku zose!
Ona.
17 Walagize wanhu weli
wagoli wa vinhu va mwiisi
ino sekewaitape, na kulolela
vinhu avo, lakini wamulolele
Mulungu yeli na moyo un-
ogile yotugwaa kila kinhu tu-
deng'helele. 18 Walagize wa-
tende ganogile, wawe wagoli
kwa kutenda ganogile, wawe
na moyo unogile na watogole
kuwagwaa wayagwe vinhu
vao. 19 Kwa kutenda vivo
woikila ngama inogile kuko
kumwande, avo wadahe
kupata ugima, uli ugima wa
ukweli.
20 Gweye Timoseo, vilole

goya vose viugweleligwe uvilolese. Iteganye na ulonzi wa chaka chaka na kuibamilila kwa mbuli za kibozi, mbuli azo wayagwe wozikema kwa uvizi “Ubala.”
21 Kwavija wanhu wayagwe waitenda kuwa na ubala awo na kukimambukizo wagiza kutamanila.

Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa Timoseo

Ulongozi

Kitabu cha kabili kwa Timoseo ni baluwa ya kabili ya mtumigwa Paulo kwa mwanahina wake Timoseo. Baluwa ya kabili kwa Timoseo yandikigwa mna ikipindi behi na uhelelo wa ugima wa Paulo. Kipindi acho Paulo kakala mkifungo ako Lumi (Sula ya 1:16). Paulo kakala yailumbile ng'hani na Timoseo na kamkema mwanage (Fil 2:22, 1 Tim 1:2, 1:18).

Ino ayo baluwa iyagwe mna izibaluwa nne za Paulo ziyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe azo 1 Timoseo na Tito na Filimoni. Kipindi baluwa ya kabili kwa Timoseo yokwandikigwa wanhu wamtogole Yesu wakala wodununzigwa mwiisi ya Lumi. Sengine kino acho kilamuso cha Paulo kukala mkifungo na kamulagiza Timoseo yafunge umoyo mbuli ya kugaya kwake. Kamba viikalile kwa baluwa ya ichanduso kwa Timoseo, Paulo komzuma ng'hani Timoseo mbuli ya wafundiza wa uvizi (1 Tim 1:16-18). Vivija komulongela Timoseo kuwa kokuwa na kipindi kidala ako kumwande (Sula ya 3:1).

Mbuli zili mkitabu

Paulo kosonga kwa kumulamusa Timoseo na kumgela moyo (Sula ya 1:1-18).

Abaho komulongela yafunge umoyo (Sula ya 2:1-13).

Abaho komulagiza malagizo gayagwe mbuli ya kumtamanila Kilisito (Sula ya 2:14-26).

Abaho komzuma mbuli ya mbuli za ako kumwande na viilondeka kutenda (Sula ya 3:1-4:8).

Paulo komambukiza kwa kumulagiza Timoseo heyo mwenyego (Sula ya 4:9-24).

1 Niye Paulo, namtumigwa
wa Yesu Kilisito kwa kulonda Mulungu, nhumigwa
niwalongele wanhu ugima
uja ulongigwe na Mulungu
kotugwaa kwa kuilumba na
Yesu Kilisito. 2 Nokwandikila
gweye Timoseo mwanangu
inikunogela ng'hani.

Mulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wakugwee ng'hekewa na bazi na tindiwalo.

Paulo komgela moyo Timoseo

3 Nomtogola Mulungu,
inimsang'hanila kwa moyo
uleka kunitagusa kuwa nibananga kamba viwatendile
wahenga zangu. Nomtogola vinikukumbuka gweye
siku zose mna ukumpula
kwangu imisi na ikilo.
4 Nogakumbuka mahozi
gako na nolonda kukona,
muladi nimeme deng'ho.
5 Nokumbuka kutamanila

kwako kwa ukweli, kutamanila kuwakalile nako bibi yako Loisi na mamako Enike, nojuwa kuwa na gweye vivija kunako. 6 Kwa mbuli ino nokukumbusa uikong'heze nhuza iyakugwee Mulungu vinikwikile makono gangu. 7 Kwavija Loho Yang'alile iyatugwee Mulungu hatugela bwembwe, lakini kotugwaa nguvu na unogelwa na kuilongoza wenyego.

8 Avo sekeukone kinyala kuwalongela wanhu mbuli ya Mndewa, na sekeukone kinyala kuilumba na niye mfungwa wake, lakini ilumbe na niye mna ukugaya mbuli ya Mbuli Inogile, kamba Mulungu viyokugwaa nguvu ya kutenda vivo. 9 Mulungu katukombola na katukema tuwe wanhu zake, siyo mbuli ya gaja gatusang'hane, lakini mbuli ya magesa gake mwenyego na ng'hekewa yake. Isi ing'hali hainaumbigwa katugwaa ng'hekewa kubitila Yesu Kilisito. 10 Lakini sambi ng'hekewa yake igubuligwa kumwetu kubitila kwiza kwa Mkombola wetu Yesu Kilisito. Kauhuma udahi wa ifa, na kubitila Mbuli Inogile kaugubula ugima uliduhu ifa.

11 Mulungu kanisagula niwe mtumigwa na mfundiza, niwapetele wanhu Mbuli Inogile. 12 Kwa mbuli ayo, nodununzika kamba vino, lakini sikona kinyala, kwavija nimjuwa inimtamanila, na nomjuwa goya kodaha kukika goya kija kiyanigwee mbaka siku dija da kubwela kwake. 13 Zigoge mbuli za ukweli zinikufundize kamba kinhu kinogile cha kukweleleza, na usigale mna ukutamanila na unogelwa uli mna ukuilumba na Yesu Kilisito. 14 Kinhu kija kiugweleligwe, ukilolese kwa udahi wa Loho Yang'alile, yokala mgati mmwetu.

15 Gweye kojuwa kamba wanhu wose wamtogole Yesu wokala Asiya hamoja na Figelo na Helimogene wandeka. 16 Nompula Mulungu yawonele bazi wanhu wa mng'anda ya Onesifoli, kwavija kanisamhusa miyanza mingi na hanyonele kinyala kwavija ng'hala mkifungo. 17 Lakini bahaja viyavikile kudibuga da Lumi, kanizahila mbaka kanyona. 18 Nompula Mndewa yamonele bazi mna disiku da nhaguso. Na gweye kojuwa goya vija viyanisang'hanile ako Efeso.

2

Mkalizi yanogile wa Yesu Kilisito

1 Avo gweye mwanangu Timoseo, gangamala mna ing'hekewa itulinayo mna ukuilumba na Yesu Kilisito. 2 Mafundizo gaja gauhulike nowapetela wanhu mgameso ga wanhu wengi, uwafunze gago wanhu wotamaniligwa, wodaha kuwafunza wayagwe vivija.

3 Funga umoyo mna gamagayo hamoja na tweye

kamba mkalizi yanogile wa Yesu Kilisito. 4 Mkalizi mna ing'hondo koleka sang'hano za ugima wa siku zose muladi yamnogeze mkulu wa wakalizi. 5 Vivija munhu yokimbila kwa kuihuma hagweleligwa fungu mbaka yamambukize kwa kukweleleza malagizo ga kuihuma. 6 Mlimaji yosang'hana ng'hani kolondeka yawe wa ichanduso kupata vija visengigwe. 7 Gesa gano gonilonga, kwavija Mndewa kokutenda udahe kugajuwa gose.

8 Mkumbuke Yesu Kilisito, yazilibuke kwa wafile, yakalile mulukolo lwa Daudi, kamba viilonga Mbuli Inogile inipeta. 9 Kwavija nowapetela wanhu Mbuli Inogile nodununzika na ngodekigwa kamba vija munhu yatendile gehile, lakini Mbuli ya Mulungu haigodekigwa bule. 10 Avo nofunga umoyo kila kinhu mbuli ya wanhu wasaguligwe na Mulungu, muladi wapate ukombozi ulawa kwa Yesu Kilisito na kugala ukulu wa mazuwa gose. 11 Ulonzi uno waukweli,

"Kamba tufa hamoja na Kilisito,
vivija tokuwa wagima hamoja nayo.
12 Kamba twahagendelela kufunga umoyo,
vivija totawala hamoja nayo.
Kamba twahambela,
na heyo vivija kotubela.
13 Kamba tweye hatutamaniligwa,
heyo kotamaniligwa,
kwavija hadaha kuviza."

Msang'hanaji yatogoligwe na Mulungu

14 Uwakumbuse vinhu avo, na uwazume mgameso ga Mulungu, sekewagombe kwa sama ya mbuli. Kuibamilila kuko kwiha na kowananga waja wotegeleza. 15 Wamba ng'hani kusang'hana ganogile mgameso ga Mulungu na uwe msang'hanaji yeliduhu kinyala kwa sang'hano yake, yofundiza goya usenga wa ukweli wa Mulungu. 16 Winege na kuibamilila kwa mbuli za kibozi, kwavija zowagala wanhu kutali na Mulungu. 17 Mbuli kamba azo ziigala na londa dijaga lukuli lwa munhu. Mna iwanhu awo wamumo wano wabili, Humenayo na Fileto. 18 Waileka nzila ya ukweli na wawatenda wanhu wayagwe wamtogole Yesu waleke kutamanila kwa kuwalongela kamba tuzilibuka tumala. 19 Lakini ukweli wa Mulungu wima goya kamba chandusilo cha mabwe na uchanha zandikigwa mbuli zino, "Mndewa kawajuwa wanhu wake," na "Kila munhu yolonga heyo wa Mndewa yaleke gehile."

20 Mng'anda ng'hulu kuna viya va kila aina, viya viyagwe va zahabu na shaba, avo vosang'hanilwa kwa sang'hano ng'hulu ng'hulu na viyagwe va mibiki na ulongo, avo vosang'hanilwa sang'hano ndoo ndodo.

21 Avo, kamba munhu yoyose
yahaing'aza kwa kuinega na
gago gose gehile, kokuwa
kiya cha sang'hano zito-
goligwa ng'hani, kwavija
katendigwa wa Mndewa
na komfaya, na kaitanda
kwa kila sang'hano inogile.
22 Winege na usulukilo wihile
wa ubwanga, kweleleza
mbuli zilondeka, kutamanila
na unogelwa na tindiwalo
na mtambikile Mndewa
hamoja na wose weli na
mizoyo inogile. 23 Winege na
kuibamililа kwa mbuli za ki-
bozi na wehu, kwavija kuki-
mambukizo ago gogala nd-
wagi. 24 Kamba msang'hanaji
wa Mndewa, sekeuwe na
ndwagi, uwe na moyo
unogile kwa wanhu wose,
uwe mfundiza yanogile na
ufunge umoyo. 25 Uwe
muhole wahawalanguliza
wanhu wokulema gweye,
sengine Mulungu kowatenda
wambwelele na kuujuwa
ukweli. 26 Abaho nzewele
zao zowabwelela na wolawa
mumtego wa Mwenembago,
yawagogile na kuwatenda
wagagoge goyolonda.

3

Siku za kimambukizo

1 Kumbuka kuwa mna
zisiku za kimambuk-
izo kokuwa na magayo
makulu. 2 Wanhu wokuwa
na gahigahi, wokuwa na
magoda, woitapa, wozino-
gela sente, womuliga Mu-
lungu, honda wawategeleze
tata zao na mama zao,
waduhu asente, hawamgesa
Mulungu. 3 Wanhu
hawanogela wayagwe,
wanhu hawalonda kuilumba,
wanhu wowalonga wayagwe
vihile, wanhu watatali,
wanhu wakali, wanhu
hawalonda ganogile.
4 Wanhu woihinduka, wanhu
wotenda mbuli bila kugesa,
wanhu womema bezi,
wanhu wounogela ugima
uno kubanza kumnogela
Mulungu. 5 Kwa kunze
wokoneka kamba wom-
tambikila Mulungu, lakini
woulema udahi wake. Mui-
nege na wanhu kamba awo.
6 Wanhu awo wayagwe wo-
chola mzing'anda za wanhu
na kuwananahiza wawa-
tegeleze watwanzi wonyolila
na wapapile mizigo mikulu
ya nzambi, watwanzi awo
wolongozigwa na kusuluk-
ila kwihile. 7 Watwanzi
awo wogeza kuifunza siku
zose, lakini hawadaha ng'o
kuujuwa ukweli. 8 Wanhu
awo woulema ukweli kamba
vija Yane na Yambule viwa-
mulemile Musa. Wanhu awo
wougula utamu wa nzewele,
na waduhu kutamanila kwa
ukweli. 9 Lakini honda wa-
gendelele kumwande kwav-
ija ubozi wao wokoneka na
wanhu wose. Vivo viikalile
kwa Yane na Yambule.

*Mafundizo ga kimambuk-
izo*

10 Lakini gweye Timoseo,
kugagoga mafundizo gangu
na kukweleleza vija vin-
hendile, na vija vinondile
muugima wangu, kukona
kutamanila kwangu, ku-
funga umoyo kwangu un-
ogelwa wangu na kubetela

kwangu, 11 madununzo gangu na magayo gangu. Kugajuwa gose gandawilile ako Antiokia na Ikonia na Lusitila, magayo makulu ganifungile umoyo. Lakini Mndewa kamhonya nago. 12 Munhu yoyose yolonda kukala na ugima umnogeza Mulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito kodununzigwa. 13 Wanhu wotenda gehile na wavizi wobanza kutenda gehile ng'hani, kuwavizila wayagwe na wao wenyego woviziligwa. 14 Lakini gweye gendelela mna uukweli uufundizigwe na gendelela kutogola ng'hani. Kuwajuwa waja iwakalile wafundiza wako. 15 Na gweye kojuwa kuwa toka haudodo kugajuwa Maandiko Gang'alile, godaha kukugwaa nzewele zigala ukombozi kubitila kumtamanila Yesu Kilisito. 16 Maandiko Gang'alile gose gana mhumuzi ya Mulungu, na gofaya kwa kufundizila ukweli, gofaya kuwazuma wanhu, gofaya kugagolosa ago ganyolodoke, na gofaya kuwalanguliza wanhu wawe na ugima unogile mgameso ga Mulungu, 17 avo munhu yomsang'hanila Mulungu yadahe kutenda goya, na yadahe kusang'hana kila sang'hano inogile.

4

1 Nokulagiza mgameso ga Mulungu na mgameso ga Yesu Kilisito, yonda yawataguse wanhu wagima na wafile, kwavija kokwiza kuwatawala kamba Mndewa, 2 nokulagiza uwapetele wanhu usenga, uitande kwa kipindi kinogile na kihile, uwalangulize wanhu na uwazume na uwagangamize kwa uhole. 3 Siku zokwiza aho wanhu honda wategeleze mafundizo ga ukweli, lakini wokweleleza gaja goyolonda wenyego na wosola wafundiza wengi wonda wafundize gaja gowolonda wao kuhulika. 4 Wolema kutegeleza ukweli, na wohindukila simo za uvizi. 5 Lakini gweye uiteganye na ufunge umoyo mna gamagayo, usang'hane kuwapetela wanhu Mbuli Inogile na uimambukize sang'hano yako.

6 Kwavija kipindi changu cha kufa cha mmabehi na damu yangu yogidigwa kamba vija walava nhosa viwogida divai. 7 Niye niwamba mna ing'hondo, niumambukiza mwanza wangu na nigogeleza goya kutamanila. 8 Sambi nobetela kugweleligwa nhunza ya kuhuma, ya kutendigwa noge mgameso ga Mulungu. Mndewa yotagusa wanhu goya, konigwaa nhunza siku dijo. Si niye niiyeka, lakini na waja wose wombeta kwa kusulukila yalawilile.

Mbuli za Paulo kwa Timoseo

9 Sekeukawe kwiza kundola. 10 Dema kavinogela ng'hani vinhu va mwiisi ino mbaka kandeka kachola ako Sesalonike. Kilesike kachola Galatia na Tito kachola Dalimatia. 11 Luka

yaiyeka ayo yeli hamoja na niye. Msole Maluko wize nayo, kwavija kodaha kunhaza mwiisang'hano.
12 Nimtuma Tukiko yachole Efeso. 13 Waheza ngalile koti jangu, dindekile kwa Kalipo ako Tuloasi, vivija ngalile vija ivitabu, ng'hani ng'hani vija va ng'hwembe.

14 Ija mfuwa zuma Alekizanda, kanhendela gehile, lakini Mndewa komulipa mbuli ya gaja gayasang'hane.
15 Gwegwe vivija winege nayo, kwavija kaulema ng'hani usenga wetu.

16 Viniigombele mwanza wa ichanduso kuduhu munhu yailumbile na niye, wanhu wose wandeka. Mulungu sekeyailole mbuli yao ihile! 17 Lakini Mndewa kanhaza na kanigwaa nguvu, niwapetela wanhu usenga wake, muladi wanhu haweli Wayahudi wauhulike. Mndewa kanihonya na ifa kamba mudilomo da simba.
18 Mndewa komhonya na gehile gose, na konigala muundewa wake wa kuulanga. Ukulu uwe kwa Mulungu siku zose. Ona.

Mbuli za kimambukizo za ibaluwa

19 Walamuse Pilisila na Akula, hamoja na wanhu wa mng'anda ya Onesifoli.
20 Elasito kasigala Kolinto na Tulofimo nimuleka Mileto, kwavija kakala mtamu.
21 Ulopole kwiza kihuhwe hakinavika.

Ebulo na Pudensi na Lino na Kilaudia wokulamusa, vivija wakilisito wayagwe wokulamusa.

22 Mndewa yakale na gweye, ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa Tito

Ulongozi

Kitabu cha Tito acho kitabu mna ivitabu vine va Paulo viyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe azo 1 Timoseo na 2 Timoseo na Filimoni. Paulo kamwandikila Tito, lakini vivija kandika kamba vija ibaluwa yolondigwa isomigwe kwa sauti mgameso ga wanhu. Mbuli ino toijuwa kwavija kasimulila heyo viyali kamba Mtumigwa, mbuli ayo ijuwika mwaka na Tito. Yogesigwa Paulo kandika baluwa ino hagati ya mwaka wa 63-65 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Paulo kamulagiza Tito yawalongoze wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila ako mna ikisiwa cha Kilete. Paulo kandika baluwa ino muladi yamulagize Tito yawasagule na kuwafunza walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu. Vivija vivo viyalagize mna ibaluwa yake iyamwandikile Timoseo. Baluwa yake yosimulila vija walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kuika goya muladi wategelezigwe ng'hani. Wanhu wamtogole Yesu na walangulizi wa wanhu wamtogole Yesu wa kipindi kino wolondeka waifunze mbuli zilondeka mna ukuwalongoza wanhu.

Mbuli zili mkitabu

Paulo komulagiza Tito yasagule walangulizi womdumba Mulungu (Sula ya 1:1-16).

Vivija komulagiza yawafunze wanhu wakale kwa kumdumba Mulungu (Sula ya 2:1-3:11).

Paulo komambukiza kwa kwandika mbuli za uhelelo (Sula ya 3:12-15).

1 Niye Paulo, namsang'hanaji wa Mulungu na
mtumigwa wa Yesu Kilisito.
Nisaguligwa na nhumigwa
kugangamiza kutamanila
kwa wanhu wa Mulungu
waujuwe ukweli na wakale
kamba Mulungu viyolonda
wakale. 2 Ukweli uno wa
mditamanilo da ugima wa
mazuwa gose. Mulungu
yoleka kuviza, katulongela
kotugwaa ugima uno, isi
ing'hali hainaumbigwa, 3 na
mna ikipindi kinogile kaugubula usenga wake. Naniye
nigweleligwa usenga awo,
niupeta kwa kulagizigwa na
Mulungu Mkombola wetu.

4 Nokwandikila gweye
Tito, mwanangu wa ukweli
mditamanilo dimoja dituilumbile. Mulungu Tataetu
na Yesu Kilisito Mkombola
wetu wakugwee ng'hekewa
na tindiwalo.

Sang'hano ya Tito ako Kilete

5 Nikuleka ako Kilete
muladi wike goya kila kinhu
na kuwasagula wavele
wa vibumbila va wanhu
wamtogole Yesu mna kila

buga, kamba vinikulagize.
6 Mvele wa kibumbila cha
wanhu wamtogole Yesu
sekeyalongigwe vihile na
wanhu na yawe na mwehe
imoja na wanage wolon-
deka wamtogole Yesu na
wanhu sekewawalonge kwa
gehile ng'hani. 7 Kwavija
mulangulizi wa kibum-
bila cha wanhu wamto-
gole Yesu koilola goya
sang'hano ya Mulungu
kolondeka yawe munhu
halongigwa vihile na wanhu,
sekeyaitape, sekeyagevuzike
hima hima, sekeyakoligwe,
sekeyakomhoke na sekeya-
sulukile kupata vinhu kwa
nzila ihile. 8 Kolondeka yawe
munhu yowagoneka wanhu
mng'anda yake na yagoge
ganogile. Kolondeka yawe
mbala, yatende ganogile,
yawe munhu yang'alile
na yoilongoza mwenyego.
9 Kolondeka yagoge goya
usenga wa mafundizo ga
ukweli kamba viyafunzigwe
muladi yawagangamize
wayagwe na kugubula gehile
ga waja wogalema mafun-
dizo gago.

10 Kwavija kuna wanhu
wengi hawalonda kutegeleza,
na wolonga mbuli za ubozi
na wowagiza wanhu, ng'hani
ng'hani wanhu walawile
mkibumbila cha Wayahudi
na sambi wamtogola Yesu.
11 Wolondeka wanyamale
kulonga, kwavija wowad-
ing'hula wanhu mzing'anda
kwa kuwafundiza mbuli
hazilondeke kufundizigwa,
wotenda vivo muladi wa-
pate sente. 12 Vivija imoja
wa mtula ndagu wao ka-
longa, "Wanhu wa Kilete
siku zose wolonga uvizi,
wotenda gehile kamba
ming'onyo, wadoda na
wamelo." 13 Usindila uno
wa ukweli, avo kolondeka
uwakomhokele ng'hani
muladi wawe na tamanilo
dinogile, 14 na waleke ku-
gendelela kutegeleza simo
za Kiyahudi na malagizo go-
lawa kwa wanhu waulemile
ukweli. 15 Kila kinhu king'ala
kwa wanhu weli na mizoyo
ing'alile, lakini kuduhu
chochose king'alile kwa waja
weli na dikwe na wolema
kutogola, kwavija nzewele
zao na mizoyo yao ina dikwe.
16 Wanhu awo wolonga
kamba womjuwa Mulungu
lakini sang'hano zao zo-
lagusa kamba womulema.
Wanhu wogevula mizoyo
na hawategeleza, hawafaya
kwa mbuli yoyose inogile.

2

Mafundizo ga ukweli

1 Lakini gweye kolondeka
ufundize mafundizo gailum-
bile na mafundizo ga ukweli.
2 Walongele wambigalo
wavele wailongoze wenyego,
wakale kwa kutegelezigwa,
wawe na nzewele zinogile,
wawe na tamanilo digangа-
male, unogelwa na kufunga
umoyo.

3 Vivija walongele wat-
wanzi wavele wakale ugima
wa kung'ala, sekewawa-
longe vihile wanhu hebu
kuwa watumwa wa ugimbi.

Wolondeka kufundiza mbuli zinogile, 4 muladi wawafundize wandele kuwanogela wakasano zao na wanao, 5 wailongoze vinogile, wang'ale, walolese kae zao, wawategeleze wakasano zao, muladi usenga wa Mulungu sekeulongigwe vihile.

6 Vivija wagangamize wabwanga wailongoze wenyego mna ikila kinhu. 7 Mzimbuli zose gweye kolondeka uwe kilaguso cha kutenda ganogile, mna gamafundizo gako ulaguse ukweli na sambi utende mwangalo. 8 Ulonzi wako sekeutagusigwe, muladi wose wokulema gweye wagwe kinyala kwa kuswela kulonga gehile kumwetu. 9 Vivija walongele watumwa wawategeleze wakulu zao na wawanogeze mna izimbuli zose. Sekewaibamilile nao, 10 hebu kuwebila vinhu vao, lakini walaguse wanoga na kutamaniligwa kwa sang'hano zao zose, muladi mafundizo ga Mulungu Mkombola wetu gagweleligwe nhogolwa na wanhu.

11 Kwavija ng'hekewa ya Mulungu igubuligwa kwa kuwakombola wanhu wose. 12 Ng'hekewa ino yotufunza tuleme mbuli hazimnogelaga Mulungu na kusulukila vinhu va mwiisi ino, lakini tuilongoze wenyego, tukale ugima wa kumnogela Mulungu mwiisi ino ya sambi, 13 kuno tobeta siku dijo da deng'ho ditutamanila, kipindi ukulu wa Mulungu wetu mkulu na Mkombola wetu Yesu Kilisito vonda ulawilile. 14 Yesu kailava mwenyego mbuli yetu muladi yatulekese kulawa mna izinzambi na kututenda wanhu wanogile weli wake mwenyego, wanhu wosulukila kutenda ganogile.

15 Avo ufundize vinhu vino, sang'hanila udahi wako wose kwa kuwagangamiza na kuwazuma. Munhu yoyose sekeyakubeze.

3

Ugima kwa Kilisito

1 Wakumbuse wanhu wawategeleze wakulu na watawala, na waitande kusang'hana kila sang'hano inogile. 2 Walongele waleke kumuliga munhu yoyose, lakini wakale goya na waitegeleze na walaguse uhole kwa kila munhu. 3 Aho umwaka tweye tukala wabozi, tuleka kutegeleza, tuviziligwa na tukala watumwa wa kusulukila vinhu vitulondile, tukala kwa gehile na migongo, wanhu watwihila na tweye tuwehila. 4 Lakini kipindi cha bazi na unogelwa wa Mulungu Mkombola wetu vikivikile, 5 katukombola, siyo kwavija tusang'hana mbuli zinogile lakini kwa mbuli ya bazi jake. Na kubitila Loho Yang'alile, yotutenda tuvumbuke sambi na ugima wa sambi kwa kutusunha kwa mazi. 6 Mulungu katugwaa Loho Yang'halile ng'hani kubitila Yesu Kilisito Mkombola wetu, 7 muladi

kwa ng'hekewa ya Mulungu yatutende tunoge mgameso gake na tubokela ugima wa mazuwa gose utubeta. 8 Mbuli ino inilonga ukweli wiiyeka.

Nolonda uilonge mbuli ino kwa kugangamala, muladi waja wamtogole Mulungu wasulukile ng'hani kipindi chose kusang'hana ganogile. Mbuli zino zinoga na zomfaya kila munhu. 9 Lakini inege na mbuli za ubozi, ndwagi na kuibamilila mbuli ya msafa wa ng'holo za wahenga na mbuli ya Malagizo ga Musa. Mbuli zizo haziwafaya bule na zaduhu kinhu. 10 Munhu yotenda wanhu waigole mzume kwa miyanza mibili abaho muleke. 11 Kojuwa kuwa munhu kamba ayo koulema ukweli, na nzambi zake zomulagusa kabananga.

Mbuli za kimambukizo

12 Vonda nimtume Alitemi hebu Tukiko kumwako, tenda viudaha wize ako Nikopoli kundola, kwavija nigesa kukala ako kipindi cha kihuhwe. 13 Wamba ng'hani kumtaza Zena ija yagajuwile goya malagizo na Apolo muladi wadahe kusonga mwanza wao, na sekewahungukilwe kinhu. 14 Wanhu zetu waifunze kipindi chose kutenda ganogile muladi wawataze mna ivinhu vilondeka muugima, na ugima wao uwafaye.

15 Wanhu wose weli hamoja na niye wowalamusa. Walamuseni mbwiga zetu mna ukumtamanila Mulungu.

Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa Filimoni

Ulongozi

Baluwa ino nguhi kwa Filimoni yandikigwa na mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Paulo kakala mkifungo viyandike baluwa ino, nayo yogesigwa kipindi acho Paulo kakala ako Lumi. Avo kamba kakala Lumi baluwa ayo yogesigwa yandikigwa behi na mwaka wa 61 toka kuvumbuka kwa Kilisito, avo mna ikipindi acho vivija kandika baluwa kwa wanhu wa ako Kolosai.

Baluwa ino kamwandikila munhu imoja yokemigwa Filimoni. Filimoni kakala imoja mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu na vivija kakala na watumwa. Paulo kamwandikila Filimoni kumpula sekeyamkoboze Onesimo yakalile yatoloke kwa Filimoni. Kwa malagizo ga Kilumi Filimoni yahadahile kumkoma Onesimo. Paulo kalonga kwa ulonzi wa kutewenza muladi Filimoni yamtogole Onesimo kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito na vivija kalonda yamtogolele Onesimo yakasang'hane hamoja na Paulo (Sula ya 1:13-14).

Mbuli zili mkitabu

Paulo komulamusa Filimoni (Sula ya 1:1-3).

Abaho Paulo kompula Filimoni mbuli ya Onesimo yamtogole kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito (Sula ya 1:4-21).

Paulo komambukiza kwa kulonga wanhu womulamusa na heyo viyolonda kumtembelela (Sula ya 1:22-25).

1 Niye Paulo, namfungwa mbuli ya kumsang'hanila
Yesu Kilisito. Niye na ndugu
yetu Timoseo, tokwandikila
gweye Filimoni mbwigaetu
na msang'hanaji miyetu,
2 na wanhu wamtogole Yesu
iwoiting'hana ukayako na
gweye lumbu jetu Afia na
mkalizi miyetu Alikipo.
3 Mulungu Tataetu na Mn-
dewa Yesu Kilisito wawag-
wee ng'hekewa na tindiwalo.

Filimoni viyomnogela Mulungu na kumtamanila

4 Ndugu Filimoni, kipindi
chose nahampula Mu-
lungu, nokutambula gw-
eye na kumgwaa Mulungu
nhogolwa, 5 kwavija nohu-
lika unogelwa wako kwa
wanhu wose wa Mulungu
na tamanilo diulinajo kwa
Mndewa Yesu. 6 Nompula
Mulungu yakugangamize
ulonge kwa wanhu wayagwe
kutamanila kwako, mu-
ladi udahe kujuwa kila
kinhu kinogile kitulinacho
kwa kuilumba na Kilisito.
7 Ndugu yangu, unogelwa
wako ungalila ndeng'helelo
ng'hulu na kunigela moyo,
vivija kuwagela moyo
wanhu wa Mulungu.

Paulo kompula Filimoni yambokele Onesimo

8 Kwa kilamuso kino,
niye kamba ndugu yako
kwa kuilumba na Kilisito
nahadahile kukulagiza bila
kudumba utende kiulon-
deka kusang'hana, 9 lakini
kwavija nikunogela, tanhu
nokupula. Notenda vino
hata kamba niye Paulo
namvele, na vivija sambi
na mkifungo mbuli ya kum-
sang'hanila Yesu Kilisito.
10 Avo nokupula umtaze
Onesimo, yeli mwanangu
kwa kuilumba na Kilisito,
kwavija niwa kamba tatake
hano mkifungo. 11 Baho
umwaka kakala hakufaya
bule, lakini sambi konifaya
niye na gweye vivija.

12 Sambi nombweza
kumwako nayo konhenda
niwe na usungu. 13 Maza
niye nilonda ng'hale nayo
kipindi na mkifungo mbuli
ya kuwapetela wanhu Mbuli
Inogile muladi yanitaze
badili yako. 14 Lakini silonda
kukunanahiza unhaze, niye
nolonda unhaze kwa ku-
londa mwenyego. Avo si-
tenda kinhu chochose mbaka
utogole mwenyego.

15 Yodahika kuwa Onesimo
kakala yasegele kumwako
kwa kipindi kidodo, muladi
uwe nayo kabili kwa kipindi
chose. 16 Na sambi heli
kamba mtumwa, lakini
kabanza ng'hani ya kuwa
mtumwa. Kumwangu niye
ndugu kwa kuilumba na
Mndewa, lakini kumwako
gweye kabanza ng'hani,
kawa kamba ndugu kwa
kuilumba na Mndewa na
vivija mtumwa wako!

17 Avo kamba konigesa
niye kamba ndugu yako
kwa kuilumba na Mndewa,
mbokele kabili kamba wa-
hambokele niye. 18 Kamba
kakutendela jojose dihile
hebu kodaigwa, undai
niye. 19 Nokwandika
gano kwa mkono wangu
mwenyego, niye Paulo
nokulipa, silonda kukulon-
gela kamba kumwangu ko-
daigwa ugima wako. 20 Avo
ndugu yangu, nhendela
mbuli ino inogile mbuli ya
Mndewa, nisamhuse moyo
wangu kamba ndugu kwa
kuilumba na Kilisito!

21 Nokwandika kuno no-
tamanila kuwa konhogolela
kupula kwangu na no-
juwa kotenda kubanza aho.
22 Vivija nitandileni gati da
kuwasa, kwavija notamanila
kamba Mulungu kokwidika
kupula kwenu na kunibweza
kumwenu.

Ndamuso za kimambukizo

23 Epafulasi, mfungwa
miyangu mbuli ya kum-
sang'hanila Yesu Kilisito,
kokulamusa, 24 na vivija
wasang'hanaji wayangu
Maluko na Alisitaliko na
Dema na Luka wokulamusa.

25 Ng'hekewa ya Mndewa
Yesu Kilisito ikale na mweye
mose.

Baluwa kwa Waebulania Ulongozi

Kitabu cha Waebulania ni baluwa ya kuwagangamiza wanhu na yolagusa Yesu viyatimilize mbuli za ulaguzi mna idilagano da umwaka. Ikitabu chandikigwa kamba vija munhu yowapetela wanhu. Mkitabu kino cha Waebulania kuna vilaguso kubanza 60 va lagano da umwaka, avo vose volagusa goya Yesu viyatimilize ulaguzi na sang'hano ya Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi. Kwa kilamuso acho ikitabu chandikigwa kuwagangamiza Wayahudi wamtogole Yesu. Kitabu cha Waebulania cholagusa Yesu viyagamambukize malagizo ga Musa, avo walava nhosa hawalondeka kulava nhosa kabili. Yesu kakala nhosa kwa nzambi zose, mwanza umoja na kwa kipindi chose. Vivija wanhu wamtogole Yesu mna ikipindi chetu wogangamizigwa mna ibaluwa ino ya Waebulania muladi wagendelele kumkweleleza Yesu Kilisito ayo yotenda idahike kumwetu tumtamanile Mulungu, na vivija tugendelele kumtamanila heyo (Sula ya 12:2).

Kuduhu munhu yajuwile yandike baluwa ino ya Waebulania, lakini wanhu woifunza mbuli wogesa sengine munhu yandike kodaha kuwa mtumigwa Paulo hebu Luka hebu Balinaba. Vivija mwaka uyandikigwe baluwa ino haujuwike bule, lakini wanhu wengi wogesa yandikigwa kuchugu ya mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Buga da Yelusalemu dinangigwa mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito, lakini mwandikaji wa baluwa ino kolonga mbuli ya Yelusalemu kamba vidikalile ding'hali kunangigwa. Baluwa ino ya Waebulania yandikiligwa kudibuga da Lumi (Sula ya 13:24) na yogesigwa ipwililisigwa kwa wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitabu

- Mwandikaji kolagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza watula ndagu wa Mulungu na wasenga wa kuulanga (Sula ya 1:1-4:13).
- Abaho kagendelela kulagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza walava nhosa wakalile wosang'hana mna Ing'anda ya Mulungu ako Yelusalemu (Sula ya 4:14-7:28).
- Vivija sang'hano ya Yesu ayo ng'hulu mna idilagano da umwaka diyatendile Mulungu na wanhu zake kubitila malagizo gayamgwelele Musa (Sula ya 8:1-10:31).
- Viyamambukize kulonga ukulu wa Yesu mna izinzila zose mwandikaji kolava mafundizo gayagwe (Sula ya 10:32-13:17).
- Kukimambukizo mwandikaji

komambukiza kwandika kwa kulonga mbuli za kugangamiza na kuwalamusa wanhu (Sula ya 13:18-25).

Mulungu kalonga kubitila Mwanage

1 Baho umwaka, Mulungu
kalonga na wahenga zetu
miyanza mingi na kwa nzila nyingi kubitila watula ndagu wake, 2 lakini siku zino
za kuuhelelo, kalonga na
tweye kubitila Mwanage,
heyo iyo ija kwa nzila yake
Mulungu kaumba ulanga na
isi na vinhu vose vili mumo.
Mulungu kamsagula ayo na
kamgwaa vinhu vose viwe
vake. 3 Heyo ayo mng'alo
wa ukulu wa Mulungu na
koigala na Mulungu too!
Kila kinhu cholawilila kwa
lagizo jake dili na nguvu.
Viyamambukize kuzisunha
nzambi za wanhu, kakala
kuna uukulu kuko kuulanga
mwambu wa mkono wa
kudila wa Mulungu mkulu.

Ukulu wa Mwana wa Mulungu

4 Mwana kagweleligwa
ukulu kubanza wasenga wa
kuulanga, kwavija twaga
diyagweleligwe na Mulungu dolagusa heyo mkulu
kubanza wose. 5 Kwavija
Mulungu hamulongele bule
msenga wa kuulanga yoyose,
"Gweye kwa Mwanangu na
lelo nolonga wose wajuwe,
niye na Tatako."
Wala Mulungu halongile
bule mbuli ya msenga yoyose
wa kuulanga,
"Niye nokuwa Tatake,
na heyo kokuwa Mwanangu."
6 Lakini Mulungu viyomtuma Mwanage chaudele
mwiisi, kolonga,
"Wasenga wa kuulanga wose
wa Mulungu wamtambikile."
7 Lakini mbuli ya wasenga
wa kuulanga, Mulungu kalonga,
"Mulungu kawatenda
wasenga zake wa
kuulanga wawe beho,
na wasang'hanaji zake wawe
milambi ya moto."
8 Lakini kwa Mwanage, Mulungu kalonga,
"Go Mulungu undewa wako
waduhu uhelelo!
Kowalongoza goya wanhu
zako.
9 Gweye kuganogela ganogile
na kugehila gehile.
Lekaavo Mulungu, yeli Mulungu wako kakugwaa
ukulu,
kubanza wayago,
avo kudeng'helela."
10 Na vivija kalonga,
"Mndewa, gweye kusimika
mhanda za isi baho
haichanduso,
na kutenda ulanga kwa
makono gako mwenyego.
11 Avo vosegela, lakini gweye
kosigala siku zose,
vose volala kamba viwalo.
12 Kowakunzakunza kamba
kitanga,
nao wogaluka kamba
mgolole ulalile.
Lakini gweye kwavivija siku
zose,

na ugima wako waduhu uhelelo."
13 Mulungu hamulongele ng'o msenga wa kuulanga yoyose,
"Kala hano muukulu mwambu wangu wa mkono wa kudila,
mbaka niwahume wanhu wakwihile na niweke hasi mmagulu gako."
14 Vino wasenga wa kuulanga ndio choni? Wao loho iwomsang'hanila Mulungu yawatumile kuwataza wanhu waja wonda waubokele ukombozi.

2

Ukombozi mkulu
1 Lekaavo tolondeka kugagoga goya gatuhulike, muladi seketusonge mhole mhole kuleka kutamanila. 2 Baho umwaka usenga ulongigwe kubitila wasenga wa kuulanga ulagusa wa ukweli, na munhu yoyose yalekile kuukweleleza hebu kuugoga katagusigwa kamba viilondeke. 3 Vino tohonyeka vilihi kamba hatuutonga ukombozi mkulu kamba uno? Tanhu Mndewa mwenyego iyo yanduse kulonga mbuli ino ya ukombozi, na waja wamuhulike watulagusila kuwa ya ukweli. 4 Vivija Mulungu mwenyego kalagusa kumwao kwa kutenda unzonza mwingi na vifukuzi na kuwagolela wanhu nhunza za Loho Yang'alile kamba viyalondile.

Yesu iyo yowakombola wanhu
5 Mulungu hawekile wasenga wa kuulanga wawe watawala wa isi ayo, isi ayo ya sambi itulonga mbuli zake. 6 Lakini hana hanhu mna Gamaandiko Gang'alile holonga,
"Go Mulungu, vino munhu ayo nani, mbaka umgese,
vino munhu ayo nani mbaka umulole goya?
7 Kwa kipindi kidodo kumtenda yawe munhu mdodo kubanza wasenga wa kuulanga,
kumgwaa taji ya ukulu na kutegelezigwa,
8 na kumtenda mtawala wa vinhu vose."
Yolongigwa kuwa Mulungu kamtenda munhu, "Mtawala wa vinhu vose," bila kuleka hata kinhu kimoja. Hata sambi tung'hali hatunamona munhu kotawala vinhu vose. 9 Lakini tomona Yesu yatendigwe munhu mdodo kubanza wasenga wa kuulanga kwa kipindi kidodo, muladi mbuli ya ng'hekewa ya Mulungu kumwetu Yesu kafa mbuli ya wanhu wose. Sambi tomona kavazigwa taji ya ukulu na kutegelezigwa mbuli ya kugaya kwake mbaka kufa. 10 Ikala vinoga kwa Mulungu, yaumbile na kuvika goya vinhu vose, na kamtenda Yesu yawe viyali kubitila madununzo, muladi yawagale wana wengi muukulu wake. Kwavija Yesu ayo yowakombola wanhu.

11 Yesu kowasunha wanhu nzambi zao, heyo hamoja

na iwaja wasunhigwe, wose Tatao imoja. Lekaavo Yesu hakona kinyala kuwakema ndugu zake. 12 Kalonga kwa Mulungu,

“Nowalongela ndugu zangu
kiutendile,
muumting'hano wao nok-
wimbila nyila za kuku-
togola.”

13 Vivija kalonga, “Nom-
tamanila Mulungu.” Na kagendelela kulonga, “Niye na hano hamoja na wanhu nigweleligwe na Mulungu, wawe wanangu.”

14 Avo kwavija wana awo ni wanhu weli na lukuli na damu, vivija Yesu nayo keza kawa kamba wao na kuilumba muunhu wao. Katenda vivo, muladi ku-
bitila ifa yake yamuhume Mwenembago, yakalile na udahi wa ifa. 15 Lakini vivija Yesu kafa kuwalekesa waja kwa bwembwe da ifa wakala watumwa muugima wao wose. 16 Kwavija yojuwika kuwa Yesu hezile kuwataza wasenga wa kuulanga, ila kowataza lukolo lwa Abulahamu. 17 Lekaavo kalondeka yaigale na ndugu zake kwa kila nzila, mu-
ladi yawe Mulava nhosa Mkulu yotamaniligwa na yeli na bazi mwiisang'hano yake kwa Mulungu, muladi nzambi za wanhu zigeligwe kumgongo. 18 Kwavija heyo mwenyego viyagezigwe na kudununzigwa kafunga umoyo, kodaha kuwataza iwaja wogezigwa.

3

Yesu iyo mkulu kubanza Musa

1 Avo, ndugu zangu wanhu wa Mulungu na vivija mukemigwe na Mu-
lungu! Gelegezeni mbuli ya Yesu yatumigwe na Mulungu yawe Mulava nhosa Mkulu wa tamanilo ditutogola. 2 Nayo kakala yotamaniligwa na Mu-
lungu, yamsagule kutenda sang'hano yake, kamba vija Musa, viyatamaniligwe kuwasang'hanila wanhu wa Izilaeli wakemigwe ng'anda ya Mulungu. 3 Avo Yesu kolondeka yagweleligwe ukulu ng'hani kubanza Musa, kamba vija munhu yozenga ng'anda viyog-
weleligwa ukulu ng'hani kubanza ing'anda yenyego. 4 Ona, kila ng'anda izengigwa na munhu, na Mulungu ayo mzengaji wa vinhu vose. 5 Heyo Musa kakala msang'hanaji yotamaniligwa mwiisang'hano yake yose ayo. Sang'hano yake ayo ikala ilagusa mbuli zonda yalonge Mulungu baho kumwande. 6 Lakini heyo Kilisito kotamaniligwa kamba Mwana yeli na udahi kwa wanhu weli ng'anda ya Mulungu. Tweye wao ng'anda yake kamba twa-
hagendelela kuwa magalu na kugangamala mna iditamanilo dituigodela.

Kubwihila kwa wanhu wa Mulungu

7 Kamba Loho Yang'alile viyalongile mna Gamaandiko Gang'alile,

“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,
8 sekemutende mizoyo yenu midala, kamba viwakalile wahenga zenu viwalemile kumtegeleza Mulungu,
kipindi acho viwamgezile ako kuluwala.
9 Ako wahenga zenu wanigeza na kunilolesalolesa,
hamoja wazona sang'hano zangu kwa miyaka malongo mane.
10 Avo niwagevuzikila wanhu awo na kulonga,
‘Siku zose wokweleleza nzila zao,
na hawazijuwile ng'o nzila zangu.’
11 Nigevuzika na kuiduila,
‘Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila!’ ”

12 Avo ndugu zangu, iteganyeni sekeyalawilile munhu yoyose kumwenu yeli na moyo wihile wa kuleka kutogola kwa kuinega na Mulungu yeli mgima. 13 Lakini mwahagendelela kuhulika mbuli ino “Lelo” yosomigwa mna Gamaandiko, muigangamize kila siku, muladi munhu yoyose sekeyaviziligwe kutenda nzambi na kuleka kutegeleza. 14 Kwavija tweye wose hamoja twa mgati ya Kilisito Mkombola kamba twahagogeleza goya mbaka kuuhelelo kija kitutamanile aho haichanduso.

15 Kumbukeni Maandiko Gang'alile vigolonga,

“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,
sekemutende mizoyo yenu midala, kamba viwakalile wahenga zenu,
viwalemile kumtegeleza Mulungu.”

16 Wanhu gani iwahulike sauti ya Mulungu wamulema? Wao waja wose walongozigwe na Musa kulawa Misili. 17 Vino kwa miyaka malongo mane Mulungu kawagevuzikila kina nani? Kawagevuzikila wanhu waja watendile nzambi, wafa kuko kuluwala. 18 Mulungu viyaiduile, “Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila” kakala kowalonga kina nani? Kakala kowalonga wanhu awo wamulemile. 19 Avo tokona, hawadahile kwingila kuko kwavija walema kutogola.

4

1 Avo kwavija kija kiyalongile Mulungu mbuli ya kwingila hanhu ha kubwihila king'hali baha, tuitiganye munhu yoyose kumwenu sekeyaswele kwingila hanhu aho. 2 Tweye tuihulika Mbuli Inogile, kamba viwahulike wao, lakini viwauhulika usenga awo hauwatazile bule, kwavija hawailumbile hamoja mna ukutamanila na waja wauhulike. 3 Kwavija tweye tutogola, tokwingila hanhu ha kubwihila ha Mulungu. Hanhu aho ha kubwihila aho

hayakalile yolonga Mulungu viyalongile,

“Nigevuzika na kuiduila,

‘Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila!’ ”

Mulungu kalonga vino hamoja sang'hano yake ikala imalile mwaka toka kipindi kiyaumbile isi. 4 Kwavija hana hanhu mna Gamaandiko Gang'alile holonga mbuli ya siku ya isaba, “Mulungu kamambukiza sang'hano zake zose na kabwihila siku ya saba.” 5 Mbuli ino yolongigwa kabili, “Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila.” 6 Wanhu wahulike Mbuli Inogile baho haichanduso hawengile hanhu ha kubwihila, kwavija walema kutegeleza. Lakini ing'hali yodahika kwa wanhu wayagwe kwingila hanhu ha kubwihila. 7 Lekaavo Mulungu keka siku iyagwe ikemigwe, “Lelo” miyanza mingi kumwande kalonga kubitila Daudi yatambuligwe mna Gamaandiko Gang'alile,

“Mwahahulika sauti ya Mulungu lelo,

sekemutende mizoyo yenu midala.”

8 Maza Yoshua yahawagwelele wanhu kubwihila kulongigwe na Mulungu, Mulungu sambi yalonge kumwande mbuli ya siku iyagwe. 9 Avo kung'hali kuna kubwihila kwa wanhu wa Mulungu kamba Mulungu viyabwihile siku ya saba. 10 Kwavija munhu yokwingila hanhu ha kubwihila ha Mulungu koleka sang'hano zake na kobwihila, kamba Mulungu viyabwihile mzisang'hano zake. 11 Avo tuwambeni kwingila hanhu ha kubwihila, muladi sekeyalawilile munhu yoyose kumwenu yonda yaleme kutegeleza kamba viwatendile wao.

12 Mbuli ya Mulungu ina ugima na nguvu, ng'hali kubanza panga dikanha kuno na kuno. Yokwingila mbaka mgati kuna umoyo na loho kamba panga kali vidikanha mbaka mgati ya maungo na uhongoli. Mbuli ayo yogubula magesa ga wanhu na vija viwolonda mmizoyo yao. 13 Kuduhu kinhu chochose kifisigwe mgameso ga Mulungu. Kila kinhu kigubuligwa na koneka mgameso gake. Kumwake heyo tolondeka kumulongela sang'hano zetu.

Yesu iyo Mulava nhosa Mkulu

14 Tunayo Yesu, Mwana wa Mulungu, Mulava nhosa Mkulu yengile mbaka kuulanga, avo tudigoge goya tamanilo ditulonga tunajo. 15 Mulava nhosa wetu Mkulu kodaha kutonela bazi mna ukunyolila kwetu, kwavija nayo kagezigwa kwa kila nzila kamba tweye, lakini hatendile nzambi. 16 Avo tukikwesele bila kudumba kigoda cha undewa cha Mulungu yeli na ng'hekewa, ako tobokela ng'hekewa

na uhole kututaza kipindi kituvilonda.

5

1 Mulava nhosa mkulu yoyose kosaguligwa na Mulungu kulawa hagati ya wanhu na kotenda sang'hano za Mulungu mbuli yao. Kolava nhosa na nhunza kwa nzambi za wanhu. 2 Kwavija heyo mwenyego kanyolila kwa nzila nyingi, kodaha kuwa muhole kwa wanhu wabozi na waja wopotela. 3 Kwa mbuli ayo, kolondeka kulava nhosa, hatenda avo mbuli ya wanhu watendile nzambi waiyeka, lakini vivija kwa nzambi zake mwenyego. 4 Kuduhu munhu yoisagula mwenyego na kuigwaa ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu. Kolondeka yakemigwe na Mulungu, kamba viyakalile Haluni.

5 Vivo ili kwa Kilisito Mkombola, haigwelele mwenyego ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu, lakini kasaguligwa na Mulungu yamulongele,

“Gweye kwa Mwanangu,
lelo nolonga wose wajuwe,
niye na Tatako.”

6 Vivija hanhu hayagwe mna Gamaandiko Gang'alile kalonga,

“Kipindi chose kokuwa
mulava nhosa,
kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.”

7 Yesu viyakalile mwiisi ino kampula Mulungu kwa mahozi na kukemelela kwa gaja goyolonda kwa ija yodaha kumuhonya na ifa. Kwavija kakala muhole na kailava, avo Mulungu kamwidika. 8 Hamoja kakala Mwana wa Mulungu, kaifunza kumtegeleza Mulungu kubitila madununzo. 9 Nayo viyamambukize sang'hano iyatumigwe na Mulungu, kawa chanduso cha ukombozi wa mazuwa gose kwa waja wose womtegeleza heyo, 10 na Mulungu kalonga wose wajuwe kamba heyo ayo Mulava nhosa Mkulu, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

Kuzumigwa mbuli ya kuleka kutamanila

11 Tuna vinhu vingi va kulongelela mbuli ino, lakini havidahika kuwafambulila, kwavija mweye munyeka kuifunza. 12 Mbaka sambi mweye mulondeka muwe wafundiza, lakini mung'hali molonda munhu yawafunze mafundizo ga ichanduso ga usenga wa Mulungu. Sambi mubwelela kong'ha matombo, badala ya kuja lujo mdala. 13 Munhu yoyose yokong'ha tombo yang'hali mwana, kaduhu ubala wa kujuwa goyolonda Mulungu. 14 Lakini lujo mdala lwa wanhu wabala goya, kwavija awo waifunza kwa kutenda muladi wajuwe ganogile na gehile.

6

1 Avo seketupange mna gamafundizo gamsongile kuifunza mbuli ya Kilisito, lakini tugendelele muubala, seketulonge kabili mbuli ya

mafundizo ga kuleka mbuli hazifaya na ga kumtogola Mulungu, 2 mafundizo ga nzila nyingi za ubatizo na kuwekila wanhu makono, mbuli ya kuzilibuka kwa wafile na nhaguso ilibule uhelelo. 3 Avo Mulungu yahalonda, togendelela kumwande.

4 Havidahika kuwatenda waleke nzambi zao kabili wanhu waja wagubuliligwe aho haichanduso ukweli wa Mulungu na walanza nhunza ya kuulanga na hewo na wayao wambokela Loho Yang'alile, 5 na wajuwa kunoga kwa usenga wa Mulungu na nguvu za kipindi chonda kize. 6 Kwavija kamba vija wamuwamba mumsalaba kabili Mwana wa Mulungu na kumuliga mgameso ga wanhu, kwa mbuli ayo wailumiza wenyego.

7 Mulungu koutendela ganogile mgunda ufonzile mazi ga mvula ikalile youtowela baho kwa baho na kukuza minoga yonda imfaye mulimaji. 8 Lakini kamba wokota mibiki ya miba na sani, haifaya kinhu bule, avo wokuwa mna dizumozumo da kuduiligwa na Mulungu na ako kuuhelelo wosomigwa moto.

9 Ndugu zetu, hata kamba tolonga vino, tweye towajuwa goya, mweye mwa mnzila inogile ng'hani, nzila iwalongoza muukombozi. 10 Siku zose Mulungu kotagusa goya. Honda yaisemwe sang'hano muitendile na unogelwa umulaguse kumwake kwa kuwataza wanhu zake na mbaka sambi mogendelela kuwataza. 11 Tweye tolonda kila munhu kumwenu yawambe vivo mbaka kuuhelelo, muladi gaja gamutamanila galawilile. 12 Hatulonda mweye muwe wanyeke, lakini muigale na wanhu waja wotogola na kufunga umoyo na avo kubokela kija kiyalongile Mulungu kowagwaa.

Kija kiyalongile Mulungu cha ukweli

13 Mulungu viyailagane na Abulahamu, kagangamiza, kaiduila kwa twaga jake mwenyego, kwavija kuduhu yeli mkulu kubanza heyo. 14 Kalonga, “Nokutendela ganogile na kukugwaa wanhu bwando mulukolo.” 15 Abulahamu kafunga umoyo kubetela na avo kabokela kija kiyalongile Mulungu. 16 Wanhu wahaiduila, wotambula twaga da munhu yeli mkulu kubanza wao na kuiduila kolagusa ukweli wa kija kilongigwe na komambukiza kuibamila. 17 Avo kwa wanhu waja walondeke kubokela kiyalongile, Mulungu kalonda kulagusa kuwa hagalusa bule kija kiyalongile, avo kengeza kwa kuiduila kwa kija kiyalongile. 18 Avo kuna vinhu vibili, kulonga na kuiduila, havigaluka bule na mbuli azo Mulungu hadaha kulonga uvizi. Avo tweye tukimbilile

kukala goya kwa Mulungu togeligwa moyo tugangamale kudigoga tamanilo dikigwe haulongozi wetu. 19 Tunajo tamanilo dino kamba nanga ya ugima wetu. Tamanilo dijo digangamala na dotamaniligwa na dotulongoza mbaka kukisogo cha panziya na kwingila hanhu hong'ala ng'hani. 20 Yesu katulongolela kwingila mumo mbuli ya tweye na kawa mulava nhosa mkulu yeliduhu uhelelo, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

7

Ulava nhosa wa Melikizedeki

1 Melikizedeki kakala mndewa wa buga da Salemu na kakala mulava nhosa wa Mulungu yeli Uchanha Ng'hani. Abulahamu viyakalile kobwela kuitowa na kuwahuma wandewa wane, Melikizedeki kachola kuiting'hana nayo na kamtambikila. 2 Abulahamu kamgwaa Melikizedeki fungu da longo da vinhu viyasolile kulawa kuing'hondo. Tanhu, twaga dijo da Melikizedeki dofambula, “Mndewa yotenda golondigwa na Mulungu,” na vivija kakala mndewa wa Salemu, avo twaga jake dofambula, “Mndewa wa tindiwalo.” 3 Melikizedeki kaduhu tata hebu mama hebu wahenga, kuduhu chanduso cha kuvumbuka kwake hebu ifa yake. Kaigala na Mwana wa Mulungu, nayo kogendelela kukala mulava nhosa kipindi chose.

4 Loleni, ukulu uyakalile nao Melikizedeki, hata muhenga wetu Abulahamu yajuwike ng'hani, kamgwaa fungu da longo da vinhu viyapatile kuing'hondo. 5 Na wanhu wose wa lukolo lwa Lawi weli walava nhosa, malagizo ga Musa gowalonda wasole fungu da longo kulawa kwa wanhu zao wa Izilaeli, hata kamba wao vivija wolawa mulukolo lwa Abulahamu. 6 Melikizedeki halawile mulukolo lwa Lawi, lakini kabokela fungu da longo kulawa kwa Abulahamu yailagane na Mulungu na kamtambikila. 7 Kuduhu shaka munhu yomtambikila miyage iyo mkulu kubanza ija yotambikiligwa. 8 Mwambu uno tokona, fungu da longo dosoligwa na wanhu weli na lukuli lufa na mwambu uyagwe tokona fungu da longo disoligwa na ija yolongigwa hafa. 9 Abulahamu viyalipile fungu da longo, todaha kulonga Lawi muhenga wa waja wosola fungu da longo nayo kamba vivija kalipa kubitila Abulahamu. 10 Kwavija Lawi kakala mulukuli lwa muhenga wake Abulahamu kipindi Melikizedeki viyacholile kuiting'hana nayo.

11 Kubitila ulava nhosa wa Walawi wanhu wa Izilaeli wagweleligwa malagizo mbuli ya ulava nhosa. Avo, maza wanhu wakalile watelele kubitila sang'hano ya Walawi, sambi kulondeke ulawilile ulava nhosa uyagwe kamba viukalile

ulava nhosa wa Melikizedeki, na siyo ulava nhosa uja wa Haluni. 12 Kwavija ulava nhosa wahagaluka, vivija malagizo mbuli ya ulava nhosa golondigwa gagaluke. 13 Avo, Mndewa wetu yalongigwe mna zimbuli zino, kalawa mulukolo luyagwe na kuduhu munhu kulawa mulukolo lwake yasang'hane hana uupango wa kulavila nhosa. 14 Avo yojuwika goya Mndewa wetu kavumbuka mulukolo lwa Yuda, na Musa halutambule bule lukolo ulo viyalongile mbuli ya ulava nhosa.

Mulava nhosa iyagwe yaigalile na ulava nhosa wa Melikizedeki

15 Mbuli tuilongile yokoneka goya, kamba kolawilila mulava nhosa iyagwe yaigalile na Melikizedeki. 16 Hatendigwe mulava nhosa mbuli ya wahenga zake, kwa kukweleleza malagizo ga wanhu ga ulava nhosa, lakini kubitila nguvu ya ugima wa mzuwa gose. 17 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Kipindi chose kokuwa mulava nhosa, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.” 18 Malagizo ga umwaka ga ulava nhosa gekigwa hamgwazo, kwavija galemelwa kutenda kija kilondeke na hagafaya. 19 Kwavija malagizo gago hagadahile kuvikiza kila kinhu. Na sambi dikigwa tamanilo dinogile ng'hani donda ditugale behi na Mulungu.

20 Kwa kwengezela Mulungu kaiduila. Wanhu wayagwe viwatendigwe walava nhosa kukala kuduhu kuiduila. 21 Lakini Mulungu viyaiduile Yesu kawa mulava nhosa, Mulungu kamulongela,

“Niye, Mndewa Mulungu niiduila
na honda nigaluse bule,
‘Gweye kokuwa mulava nhosa kipindi chose.’ ”

22 Mbuli ya kuiduila ako, Yesu iyo yotenda lagano da sambi dinogile ng'hani dilawilile.

23 Vivija kukala na walava nhosa bwando wayagwe na kwavija kila imoja wao vikivikile kipindi chake cha kufa kafa avo hawadahile kugendelela na sang'hano zao. 24 Lakini Yesu mgima kipindi chose, na sang'hano yake ya ulava nhosa haichola kwa munhu iyagwe. 25 Avo sambi na siku zose kodaha kuwagombola wanhu waja wokwiza kwa Mulungu kubitila heyo, kwavija siku zose ka mgima yawapulile kwa Mulungu.

26 Avo tweye tulonda mulava nhosa mkulu kamba ayo, yotusang'hanila vitulonda na yang'alile na yeliduhu kitala hebu nzambi. Yainegile na wanhu wotenda nzambi na kenuligwa kuchola kuulanga kwa Mulungu. 27 Haigalile na walava nhosa wayagwe, siku zose holondigwa tanhu kulava nhosa kwa nzambi zake

na abaho kwa nzambi za wanhu. Kailava nhosa mwenyego mwanza umoja kwa nzambi za wanhu wose. 28 Kwavija malagizo gowatenda wanhu wanyolile wawe walava nhosa wakulu, lakini kumwande Mulungu kaiduila, kamsagula Imwana, yadahile kusang'hana kila kinhu kiyalondeke kipindi chose.

8

Yesu iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambi

1 Mbuli ng'hulu mna zimbuli zitulongile iyo ino, tunayo Mulava nhosa Mkulu yeli vino, kakala muukulu mkono wa kudila wa kigoda cha undewa cha Ukulu wa kuulanga. 2 Nayo kosang'hana hanhu hong'ala, ndiyo kulonga, mgati mwa kiheha cha kutambikila cha ukweli kizengigwe na Mndewa, hakizengigwe kwa makono ga wanhu.

3 Mulava nhosa mkulu yoyose kasaguligwa kumulavila nhunza na nhosa Mulungu, avo Mulava nhosa wetu Mkulu vivija kolondeka yawe na kinhu cha kulava. 4 Kamba yahakalile mwiisi sambi yawe mulava nhosa bule, kwavija kuna walava nhosa wolava nhunza zilondeke mna Gamalagizo ga Musa. 5 Sang'hano zootenda walava nhosa wano, kamba kinhu kilagusa vija vili kuulanga. Kamba viikalile kwa Musa, viyakalile mmabehi kuzenga kiheha cha kutambikila, Mulungu kamulongela, "Lola, sang'hana kila kinhu kamba lamani yuulagusiligwe kuna ulugongo." 6 Lakini sambi Yesu kagweleligwa sang'hano ya ulava nhosa inogile ng'hani kubanza wao, kwavija heyo iyo yogala kuilumba kwa lagano dinogile ng'hani. Malagizo ga lagano dijo gosang'hanila kija kiyalongile Mulungu kinogile ng'hani.

7 Kwavija maza lagano da ichanduso ditelele, sambi dilondeke lagano da kabili. 8 Lakini Mulungu kowalonga wanhu zake watenda vihile, viyalongile,

"Mndewa kolonga, loleni, siku zokwiza,
vonda niwatendele lagano da sambi wanhu zangu wa Izilaeli na wanhu wa Yuda.
9 Honda diigale na lagano dinitendile na wahenga zao
kipindi viniwalongoze goya kuwalava mwiisi ya Misili,
kwavija hawagendelele kusang'hana kilongigwe mna dilagano jangu,
avo niwalema.
10 Avo, dino dijo lagano donda nitende na wanhu wa Izilaeli
ako kumwande,
nowatenda wagese malagizo gangu
na kugeka mmizoyo yao.
Nokuwa Mulungu wao,
na wao wokuwa wanhu zangu.

11 Kuduhu munhu yonda yamfunze mwenekae miage
hebu yonda yamulongele ndugu yake,
'Mjuwe Mndewa.'
Kwavija wose wonijuwa niye kuwa na Mulungu wao,
kusongela wanhu wadodo na wanhu wakulu.
12 Nogela kumgongo nzambi zao
honda nigese kabili gehile gawo."
13 Kwa kulonga lagano da sambi, Mulungu kaditenda da ichanduso dilala, na chochose kilalile mna ikipindi kidodo chopotela.

9

Hanhu ha kutambikila mwiisi na kuulanga

1 Lagano da ichanduso dikala na vihendo vake va kumsang'hanila Mulungu na hanhu ha kutambikila hazengigwa na wanhu. 2 Kiheha cha kutambikila kizengigwa, na mwambu wa kunze wa kwingilila ukemigwa Gati Ding'alile. Mgati kukala na kinhu cha kwikila taa na meza na kukala na magate galavigwe kwa Mulungu. 3 Kukisogo cha panziya kukala na gati diyagwe dikemigwe Gati Ding'alile Ng'hani. 4 Mgati yake kukala na upango wa zahabu wa kusomela ubani na sanduku da lagano dibakigwe zahabu mhande zose na mgati kwikigwa nongo ya zahabu ikigwe lujo lukemigwa Mana na mkongoja wa Haluni uzukile majani na maluwa, na mabwe ga bambalagwe gandikigwe malagizo. 5 Kudisanduku uchanha kukala na vinyago vibili vili na mabawa kulagusa kuwa hanhu aho hana ukulu wa Mulungu, mabawa gao gaiyanzanza uchanha ya sanduku aho hozigeligwa kumgongo nzambi za wanhu. Lakini sambi hatudaha kufambula mbuli zose.

6 Vino avo vinhu vose vivitandigwe goya, kila siku walava nhosa wokwingila mdigati da kunze kutenda sang'hano zao, 7 lakini Mulava nhosa Mkulu yaiyeka iyo yokwingila mdigati da kabili, na kotenda vino mwanza umoja muumwaka. Nayo kalondeka kusola damu na kumulavila Mulungu kwa nzambi zake na kwa nzambi za wanhu wose ziwatendile bila kujuwa. 8 Kwa nzila ino Loho Yang'alile katufunza goya kamba kipindi kija kiheha cha kutambikila vikikalile kuko, nzila ya kwingila mdigati ding'alile kuko kuulanga ikala hainavuguligwa. 9 Kino acho kilaguso kilagusa kipindi cha sambi. Yofambula kamba nhosa za wanyama na nhunza ziyagwe zilavigwe kwa Mulungu, hazidahile kuisegeza mizigo ya nzambi mmizoyo ya wanhu womtambikila Mulungu. 10 Kwavija gano gose gotendeka kwa mbuli ya vinhu va kuja na kung'wa

na vihendo viyagwe va kuisunha. Gano gose ni malagizo mbuli ya lukuli lwiiyeka, vohelela mbaka kipindi Mulungu vonda yakitende kila kinhu kuwa cha sambi.

11 Lakini Kilisito keza kamba Mulava nhosa Mkulu wa vinhu vinogile vili hano. Heyo kengila mna ikiheha kikulu na kitelele ng'hani, kiheha hakizengigwe na wanhu, avo hakilawile mwiisi ino iumbigwe. 12 Kilisito kengila mwanza umoja wiiyeka Mdigati Ding'alile Ng'hani hengile na damu ya mbuzi na ng'ombe kulava nhosa, ila kasola damu yake mwenyego na katutenda tulekesigwe kipindi chose. 13 Damu ya mbuzi na ng'ombe na mitozi ya bofu da ng'ombe vomizigwa kwa wanhu weli na dikwe na kuwasunha dikwe jao mulukuli lwiiyeka. 14 Lakini, Kilisito kailava mwenyego kwa Mulungu kamba nhosa inogile kwa nguvu ya Loho wa Mulungu yokala siku zose. Avo, damu yake yosunha mizoyo yetu vinogile ng'hani mizigo ya mbuli zigala ifa na kututenda tumsang'hanile Mulungu yeli mgima.

15 Mbuli ya kija kiyatendile Kilisito, iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambi, muladi waja wakemigwe na Mulungu wadahe kumweda mazuwa gose kulongigwe na Mulungu. Ino yolawilila kwavija kwa ifa yake kowalekesa wanhu na gehile wagatendile kipindi cha lagano da ichanduso.

16 Kwa mbuli ya uhazi wojuwika kamba ifa ya munhu yautendile yokoneka, 17 kwavija uhazi haufaya kamba munhu yautendile yang'hali mgima, wokuwa na nguvu kipindi yahafa. 18 Lekaavo lagano da ichanduso, hadisongile kusang'hana bila damu. 19 Tanhu Musa kawapetela wanhu malagizo gose kamba vigalongile. Abaho kasola damu ya mbuzi na ng'ombe, katibwiliza na mazi na kwa bunho na pamba dung'hu, kakimizila kija kitabu cha malagizo na wanhu wose. 20 Musa kalonga, “Ino iyo damu ilagusa lagano dimulagizigwe na Mulungu mudigoge.” 21 Vivija Musa kamizila damu mkiheha cha kuiting'hana na viya vose va kumtambikila Mulungu. 22 Avo mna gamalagizo ga Musa kamba vija kila kinhu kisunhigwa kwa damu, na nzambi za wanhu zogeligwa kumgongo kamba damu yokwitigwa.

Nhosa ya Kilisito yosegeza nzambi za wanhu

23 Vinhu vino va hano ni kilaguso cha vinhu va ukweli va kuulanga, navo vilondeka kusunhigwa kwa damu, lakini vinhu va kuulanga venyego volonda nhosa inogile ng'hani. 24 Kwavija Kilisito hengile Mdigati Ding'alile dizengigwe na wanhu, dili kilaguso cha

kija chenyego kili kuulanga lakini kengila kuulanga kwenyego, ako sambi ka haulongozi ha Mulungu kokoneka mbuli ya tweye.
25 Kila mwaka Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi kengila Mdigati Ding'alile Ng'hani na damu ya mnyama, lakini Kilisito hengile mumo miyanza mingi kuilava mwenyego,
26 kwavija yahalondeke kugaya miyanza mingi toka kuumbigwa kwa isi. Lakini ukweli kipindi cha mmabehi na kuuhelelo, kalawilila mwanza umoja mbuli ya wose, kusegeza nzambi za wanhu kwa kuilava nhosa mwenyego.
27 Kamba vija kila munhu kofa mwanza umoja, abaho kotagusigwa na Mulungu,
28 vivo ili vivija kwa Kilisito kalavigwa nhosa mwanza umoja kusegeza nzambi za wanhu wengi. Kolawilila mwanza wa kabili, hasang'hanila nzambi, ila kuwakombola wanhu waja wombeta kwa kusulukila.

10

1 Malagizo ga Musa hagaigalile kamba vigeli genyego, ni mbuli ndodo ziiyeka za vinhu vinogile vondavize. Nhosa zizija zigendelela kulavigwa mwaka mbaka mwaka. Kwa mbuli ayo, wodaha vilihi kunoga wanhu waja womwizila Mulungu kubitila nhosa zino?
2 Maza kweli wanhu wano iwomtambikila Mulungu wahasunhigwe nzambi zao, sambi wagese kabili kamba watenda nzambi na nhosa zose zahamalile baho.
3 Lakini nhosa zolavigwa mwaka mbaka mwaka kuwatenda wanhu wakumbuke kamba wana nzambi,
4 kwavija damu ya mbuzi na ng'ombe haidaha bule kusegeza nzambi za wanhu.
5 Lekaavo, Yesu viyakalile mmabehi kwiza mwiisi, kamulongela Mulungu,

“Hulondile wanhu walave nhosa na kukugwaa nhunza,
lakini kunitandila niye lukuli nikulavile.
6 Hunogeligwe na wanyama wosomigwa muupango
hebu nhosa za kusegeza nzambi.
7 Abaho nilonga, ‘Niye nabaha,
go Mulungu, kusang'hana viulonda,
kamba viyandikigwe mbuli yangu mna gamaandiko Gang'alile.’ ”

8 Tanhu kalonga, “Hulonda hebu hunogeligwa na nhosa na nhunza hebu wanyama wasomigwe muupango na nhosa za kusegeza nzambi.” Kalonga avo hata kamba nhosa zose zino zolavigwa kwa kukweleleza Malagizo ga Musa.
9 Abaho kalonga, “Niye nabaha, go Mulungu kusang'hana viulonda.” Avo Mulungu kasegeza nhosa zose za umwaka na hanhu hake kamwika Kilisito mwenyego kamba nhosa.
10 Kwavija Yesu Kilisito kasang'hana kija kiyalondile Mulungu, tweye tosunhigwa nzambi kwa nhosa ya lukuli

lwake yailavile mwanza umoja mbuli ya wose.

11 Kila mulava nhosa wa Kiyahudi kotenda sang'hano yake ya kulava nhosa kila siku na kolava nhosa zizija miyanza mingi, lakini nhosa azo hazidahile bule kusegeza nzambi. 12 Lakini Kilisito kalava nhosa imoja kwa nzambi, nhosa ilibule uhelelo, abaho kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu. 13 Toka kipindi acho kobetela mbaka vonda wahumigwe wanhu wamwihile na wekigwe hasi mmagulu gake. 14 Kwa nhunza yake imoja, kawatenda watelele kipindi chose wanhu waja wosunhigwa nzambi zao.

15 Nayo Loho Yang'alile kolonga mbuli ya mbuli ino kuwa,

16 Mndewa kalonga, “Dino
dijo lagano donda ni-
itogolele nao
ako kumwande,
Nokwika Malagizo gangu
mmizoyo yao
na nokwandika mzinzewele
zao.”

17 Abaho kolonga, “Honda nigese kabili nzambi zao na sang'hano zao zihile.” 18 Avo kamba nzambi zigeligwa kumgongo, hailondeka nhosa kabili ya kusegeza nzambi za wanhu.

Tumkwesele behi Mulungu

19 Avo ndugu zangu, damu ya Yesu yotugela moyo wa kugangamala kwingila Mdigati Ding'alile Ng'hani. 20 Nayo katuvugulila nzila ya sambi, nzila itulongoza muugima kubitila panziya dija. Katenda avo kwa kululava lukuli lwake. 21 Avo tunayo Mulava nhosa Mkulu, mkulu wa ng'anda ya Mulungu. 22 Avo tumkwesele behi Mulungu kwa moyo unogile na kugangamala mna ditamanilo na mizoyo isunhigwe kulawa mna gamagesa gehile na ng'huli zisunhigwe kwa mazi mazelu. 23 Avo tolondeka tudigoge ng'hani tamanilo jetu ditulonga kwa milomo yetu, kwavija ija ituilagane nayo kotamaniligwa. 24 Na tugese vitulondeka kuigela moyo na kuinogela na kusang'hana ganogile. 25 Seketuleke kuiting'hana, kamba wanhu wayagwe viwoleka kuiting'hana, ila tuigangamize ng'hani, kamba vimukona siku ija ya Mndewa ya mmabehi.

26 Twahagendelela kutenda nzambi giladi na kwavija tuujuwa ukweli, kuduhu nhosa isigale yonda ilavigwe kabili kusegeza nzambi za wanhu. 27 Lakini kisigale ni kubetela kwa bwembwe nhaguso yonda ize na moto mkali wonda uwasakaze waja wose womulema Mulungu! 28 Kamba wanhu wabili hebu wadatu womulavila kitala munhu kwa kubena Malagizo ga Musa, munhu ayo kokomigwa bila koneligwa bazi. 29 Vino, yokuwa vilihi wanhu waja womwehula Mwana wa Mulungu? Munhu iyogesa kamba kinhu kidodo damu ya lagano da Mu-

lungu isunhile nzambi zake,
munhu yomulonga vihile
Loho wa Mulungu yotugwaa
ng'hekewa. Geseni nhaguso
yonda yaipate munhu ayo
yobanza ukwiha! 30 Kwavija
tomjuwa yalongile, “Niye ayo
yonda nilipe gehile, mulipaji
ayo niye,” na vivija ka-
longa, “Mndewa kowatagusa
wanhu zake.” 31 Kinhu cha
kudumba ng'hani kugogigwa
na Mulungu na kutagusigwa!
32 Kumbukeni galawilile
kumwenu baho umwaka
vimugubuliligwe ukweli
wa Mulungu, mugaya
ng'hani lakini mugangamala.
33 Kuna kipindi muligigwa na
kutendigwa vihile mgameso
ga wanhu na kipindi kiyagwe
muitanda kuilumba na
wanhu waja wakalile wo-
tendeligwa mbuli zino.
34 Muwonela bazi wanhu
wakalile mkifungo, na mu-
togola kwa kudeng'helela
vimukalile mobokigwa
vinhu venu, kwavija mukala
mujuwile kuwa mna kinhu
kinogile ng'hani, chonda
kikale kipindi chose. 35 Avo
sekemuleke kugangamala,
kwavija kugangamala ako,
kowagalila nhunza ng'hulu.
36 Molondeka kufunga moyo
muladi mwahamambukiza
kutenda goyolonda Mu-
lungu, mubokele kija kiya-
longile. 37 Kwavija Maandiko
Gang'alile golonga,

“King'hali kipindi kidodo,
na ija iyokwiza kokwiza,
honda yakawe bule.

38 Lakini munhu wangu
yanogile mgameso
gangu, kokala mwiisi
kwa kutamanila,
lakini yahabwela kukisogo,
sinogeligwa nayo bule.”
39 Tweye hatuigalile na
wanhu waja wobwela kuk-
isogo na kunangigwa. Lakini
togendelela kutamanila na
kukomboligwa.

11

Kutamanila

1 Kutamanila ako kuvijuwa
goya vinhu vitubetela na
kuvijuwa goya vinhu vija
hatuvona. 2 Kwa kuta-
manila wanhu wa umwaka
wagweleligwa nhogolwa na
Mulungu.

3 Kwa kutamanila tweye
tojuwa kamba isi iumbigwa
kwa imbuli ya Mulungu,
avo vinhu vikoneka vi-
tendigwa kulawa kuna iv-
inhu havikoneka.

4 Kutamanila ako kum-
tendile Habili yamulavile
Mulungu nhosa inogile
kubanza Kaini. Kuta-
manila kwake kumtenda
yatogoligwe na Mulungu
kamba kanoga, kwavija
Mulungu mwenyego kazig-
waa nhogolwa nhunza zake.
Kwa kutamanila kwake hata
kamba Habili kafa, mbuli
zake ziyatendile zing'hali
zotufunza.

5 Kutamanila ako kum-
tendile Henoko sekeyafe.
Lakini kasoligwa uchanha
kwa Mulungu. Kuduhu
munhu yamonile kwavija
Mulungu kakala yamsolile
uchanha. Kamba maandiko
vigolonga kamba yang'hali
hanasoligwa uchanha,
Henoko kakala yamnogeze

Mulungu. 6 Bila kutamanila, kuduhu munhu iyodaha kumnogeza Mulungu, kwavija munhu yoyose iyomcholela Mulungu kolondeka yatogole kamba Mulungu kauko na kowagwaa nhunza wanhu waja womzahila kwa kuwamba.

7 Kwa kutamanila Nuhu viyazumigwe na Mulungu mbuli ya vinhu va kumwande yang'hali hanavona, kamtegeleza Mulungu kazenga safina na kakomboligwa na wanhu wa lubuga lwake. Kwa kutamanila Nuhu katendigwa kanoga mgameso ga Mulungu lakini wanhu wose wa mwiisi woneka kamba wabananga.

8 Kwa kutamanila, Abulahamu kamtegeleza Mulungu viyamkemile yachole mwiisi ija iyamulongele yahamgwelele iwe yake. Kasegela mwiisi yake mwenyego na kachola kuja hakujuwile. 9 Kwa kutamanila kakala mviheha kamba munhu baki mwiisi iyalongeligwe kogweleligwa na Mulungu. Vivija Isaka na Yakobo wakala kamba avo kumwande, wao wakalile na fungu mna ikinhu kikija kiyalongile Mulungu. 10 Kwavija Abulahamu kakala kobetela buga jandusigwe na kuzengigwa na Mulungu, buga dikala kipindi chose.

11 Kutamanila ako kumtendile Abulahamu yawe tata, hata kamba kakala mvele ng'hani, vivija Sala mwenyego kakala mgumba. Abulahamu kamtogola Mulungu kamba kotenda kija kiyalongile komgwaa. 12 Avo, Abulahamu kakala yalalile kamba munhu yafile, avo kulawa kwa munhu ayo imoja walawa wanhu wengi kamba vizili nhondo kuulanga, havidahika kupetigwa kamba msanga wa mhwani.

13 Wanhu wose wano viwafile wakala wang'hali wotamanila. Hawabokele bule vinhu vilongigwe na Mulungu, na kamba vija wavona na kuvigoneka kwa kutali. Na wajuwa kamba wakala wanhu baki na wabita nzila muno mwiisi. 14 Wanhu wolonga mbuli zino, wofambula goya kuwa wozahila isi ya kweli. 15 Maza wagendelele kugesa isi iwaisegele, wahapatile kipindi cha kubwela kabili. 16 Lakini wasulukila isi inogile ng'hani, isi ya kuulanga. Avo Mulungu hakona kinyala awo kumkema heyo Mulungu wao, kwavija kawatandila buga jao.

17 Kwa kutamanila Abulahamu kamulava mwanage Isaka yawe nhosa kipindi Mulungu viyamgezile. Abulahamu ayo yakalile yabokele kija kiyalongile Mulungu, lakini katogola kumulava mwanage yeli yaiyeka yawe nhosa, 18 hamoja Mulungu kakala yamulongele, “Kubitila Isaka kopata lukolo.” 19 Abulahamu katogola kamba Mulungu kodaha kuwazilibula wanhu wafile,

baho tolonga kamba vija kweli Abulahamu kampata Isaka kulawa mwiifa.

20 Kutamanila ako kumtendile Isaka yawatambikile Yakobo na Esau wadahe kumweda baho kumwande.

21 Kutamanila ako kumtendile Yakobo yamtambikile kila imoja wa wanage Yusufu viyakalile kolonda kufa. Kasigamila mkongoja wake na kumgwaa ukulu Mulungu.

22 Kutamanila ako kumtendile Yusufu viyakalile kolonda kufa, yalonge mbuli ya kusegela kwa wanhu wa Izilaeli mwiisi ya Misili na kalagiza va kuitendela mizege yake.

23 Kutamanila ako kuwatendile tatake na mamake Musa wamfise Musa miezi midatu viyavumbuke. Wao wamona kakala mwana yanogile ng'hani na hawadidumbile lagizo da mndewa wa Misili.

24 Kutamanila ako kumtendile Musa viyakulile, yaleme kukemigwa mwana wa mndele wa Falao. 25 Kona vinoga kugaya na wanhu wa Mulungu kubanza kudeng'helela uhondo wa nzambi kwa kipindi kidodo. 26 Kakala yajuwile kamba kugaya mbuli ya Kilisito Mkombola kofaya ng'hani kubanza ngama yose ya mwiisi ya Misili, kwavija kakala kobeta nhunza ya kumwande.

27 Kutamanila ako kumtendile Musa yasegele Misili, hadumbile ng'hasiliki ya mndewa. Kafunga umoyo na kakala kamba munhu yomona Mulungu hakoneka. 28 Kutamanila ako kumtendile yaisonge Pasaka na kulagiza damu imizigwe kuna ulwivi muladi msenga wa kuulanga yogala ifa sekeyawakome wana wa chaudele wa wanhu Izilaeli.

29 Wanhu wa Izilaeli kwa kutamanila waloka Bahali shamu kamba isi inyalile, lakini Wamisili viwalondile kuloka wafa mgamazi.

30 Kwa kutamanila wanhu wa Izilaeli waluzunguluka luwa lwa buga da Yeliko kwa siku saba, na luwa lwake lugwa. 31 Ija imgoni Lahabu kwa kutamanila kahonyeka kukomigwa hamoja na wanhu waja wamulemile Mulungu, kwavija kakala yawagoneke wasepaji wa Kiizilaeli.

32 Avo lelo nonge choni ng'hani? Saa imala kuwapeteleni mbuli ya Gidioni na Balaki na Samsoni na Yefisa na Daudi na Samweli, na watula ndagu wa Mulungu. 33 Kwa kutamanila wazitowa isi ziyagwe na kuzihuma. Watawala kwa nzila iwatendile wanhu wakweleleze malagizo na wakibokela kija kiyalongile Mulungu. Wazifunga saya za simba, 34 wazima mizoto mikali, wahonyeka kukomigwa kwa mapanga. Wakala wanyolile lakini wagangamala. Wakala wakalizi wagangamale na kuwahuma wakalizi wa wanhu baki. 35 Na watwanzi wabwezeligwa ndugu zao wafile.

Wayagwe walemile kulekesigwa wafa kwa kugaya muladi wazilibuligwe na kwingila muugima unogile ng'hani. 36 Wayagwe wazehigwa na kutoigwa mbalati, na wayagwe wagodekigwa nzabi na kufungigwa. 37 Wakomigwa kwa mabwe, wabaluligwa kwa misumeno, wakomigwa kwa mapanga. Wazunguluka kuno wavala ng'hwembe za ng'hondolo hebu mbuzi, wakala wanhu wakiwa, wadununzigwe na kutendeligwa vihile. 38 Wanhu awo wamtamanila Mulungu, lakini wanhu wa mwiisi ino wakala wehile mbaka hawalondeke kuwa na wanhu kamba awo! Wanhu awo wamtamanile Mulungu wapwililika mviwala na vigongo, wakala mzimhango na mna gamakolombo.

39 Wanhu wano wose wagweleligwa nhogolwa kwa kumtamanila Mulungu. Lakini hawabokele kija kiyawalongele Mulungu. 40 Kwavija Mulungu kakala yavitandile mwaka vinhu vinogile ng'hani mbuli ya tweye muladi hewo watendigwe watelele hamoja na tweye.

12

Kuzumigwa na Tataetu wa kuulanga

1 Kwavija tweye tuzungulukigwa na lunhu lwa wanhu wotulola, avo tusegeze kila kinhu kitukimila mnzila, na nzambi ija ituzingiliza ng'hani na tukimbile kwa kuwamba mna ukuihuma kwitwikiligwe. 2 Meso getu tumulole Yesu, itumtamanila kulawa ichanduso mbaka kuuhelelo. Viyakalile mumsalaba habwelile kuchugu! Mbuli ya ndeng'helelo ikalile yombeta, hatongile kinyala cha msalaba na sambi kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa kigoda cha ukulu cha Mulungu.

3 Geseni mbuli zimpatile Yesu, viyafungile umoyo kwa kwihiligwa na wanhu wene nzambi. Avo sekemubwele kukisogo na kuleka. 4 Kuitowa kwenu na nzambi, hakunavikila kugaya mbaka mukomigwe. 5 Vino muisemwa mbuli za kugangamiza ziyowalongela Mulungu kamba mwa wanage?

“Mwanangu, sekeutende mwangalo Mndewa yahakuzuma,
na yahawakomhokela sekemubwele kukisogo,
6 kwavija Mndewa komzuma munhu yoyose yomnogela,
na komkoboza munhu yoyose iyotogola kuwa mwanage.”

7 Wahagaya funga umoyo kamba mwana viyogaya yahazumigwa na tatake. Kugaya kwenu kolagusa kuwa Mulungu kowatendela mweye kamba wanage. Vino hana mwana yoleka kuzumigwa na tatake? 8 Lakini mwahaleka kuzumigwa kamba viwozumigwa wana wayagwe, ino yofambula

kuwa hamuli wanage bule, ila mwa wana wa kuvikila.
9 Hata ivo tweye wose tuna tata zetu, wao wotuzuma na tweye towategeleza. Avo tolondeka kumtegeleza ng'hani tataetu wa kuulanga muladi tupate ugima! 10 Tata zetu watuzuma kwa kipindi kidodo, kamba viwonile vinoga kumwao, lakini Mulungu kotuzuma kututaza tudahe kuigala nayo na tung'ale kamba heyo. 11 Kwa kipindi kidodo, kukobozigwa siyo mbuli ya kudeng'helela ila yogela usungu. Lakini ako kumwande yogala nhunza itindiwale na ugima umnogela Mulungu kwa wanhu wose wafunzigwe mbuli ayo.

Kuzumigwa na kufunzigwa

12 Avo gangamizeni makono genu gaholole na mavindi genu ganyekile.
13 Gendeleleni kutenda nzila zigoloke, muladi magulu gasiguke sekegagendelele kulemala lakini gahonyigwe.
14 Wambeni ng'hani kukala goya na wanhu wose na mukale mung'alile, kwavija kuduhu munhu yonda yamone Mndewa kamba hang'alile bule. 15 Iteganyeni sekemwagize ng'hekewa ya Mulungu. Munhu yoyose sekeyatogole kuigala na mbiki wa usungu ukula na kuwananga wanhu bwando kwa sumu yake.
16 Sekemutogole munhu yawe mgoni hebu hamdumba Mulungu kamba Esau ija yachuuze haki yake ya kuwa mwana chaudele kwa lujo lwa mwanza umoja.
17 Hata ivo, kumwande mweye mojuwa viyalondile kutambikiligwa na tatake, lakini haidahike bule kwavija hapatile nzila ya kugalusa kiyatendile, hamoja kaizahila kwa kulava mahozi.

18 Mweye hamuvikile kuna ulugongo lwa Sinai ludaha kukwasigwa, lugongo lukwaka moto na ziza totolo na wingu titu fii na beho kulu,
19 na mbumo wa mhalati na wanhu awo wa Izilaeli waihulika sauti yolonga, lakini wapula inyamale,
20 kwavija walema kutogola kija kilongigwe, “Hata kamba mnyama yahakwasa lugongo luno, yakomigwe kwa mabwe.” 21 Kija kilawilile kuna ulugongo kigela bwembwe ng'hani, mbaka Musa kalonga, “Nodumba na kugwaya!”

22 Lakini mweye muvika kuna Ulugongo lwa Sayuni, kudibuga da Mulungu yeli mgima, najo dijo Yelusalemu ya kuulanga. Muvika mumting'hano wa deng'ho da wasenga wa kuulanga magana kwa magana.
23 Mweye muvika kuna ikibumbila cha wana wa chaudele wa Mulungu, waja matwaga gao gandikigwe kuulanga. Mweye mwiza kwa Mulungu yeli msemi wa wanhu wose na mwiza mziloho za wanhu wanogile watendigwe watelele.
24 Muvika kwa Yesu yogala kuilumba kwa lagano da sambi na damu yake imizigwe na ilonga mbuli

zinogile ng'hani kubanza damu ija ya Habili.

25 Avo iteganyeni sekemuleme kumtegeleza ija iyolonga na mweye. Wanhu waja walemile kumtegeleza ija yawazumile hano mwiisi hawahonyeke bule. Vino tweye tohonyeka vilihi kamba twahalema kumtegeleza ija yotuzuma kulawa kulanga? 26 Kipindi kija sauti yake itigisa isi, lakini sambi kalonga, “Noitigisa isi mwanza uyagwe kabili, lakini siyo isi iiyeka, vivija na ulanga.” 27 Mbuli zino, “Mwanza uyagwe kabili” zolagusa kamba vinhu vose va umwaka votigisigwa na kusegezigwa muladi vinhu va sambi visigale na havitigisigwa.

28 Avo tumgwee nhogolwa Mulungu, kwavija tubokela undewa hautigisika. Tumgwee nhogolwa Mulungu na tumgwee ukulu wonda umnogeze, kwa kumtegeleza na kwa bwembwe. 29 Kwa kweli Mulungu wetu ni moto usakaza.

13

Kumnogeza Mulungu

1 Gendeleleni kuinogela kamba viilondeka kwa wanhu wamtogole Yesu. 2 Sekemuleke kuwagoneka wanhu baki mzikae zenu, kwavija kwa kutenda vivo kuna wanhu wayagwe wawagoneka wasenga wa kuulanga bila kuvijuwa. 3 Wakumbukeni wanhu waja wafungigwe kamba vija na mweye wenyego mufungigwa nao. Wakumbukeni wanhu iwogaya kamba vija na mweye wenyego mogaya nao.

4 Mzengo utegelezigwe na wanhu wose, watwanzi na wambigalo weli mumzengo sekewatende ugoni na wanhu wayagwe. Kwavija Mulungu kowatagusa wanhu iwotenda ugoni na wanhu woiwasa.

5 Sekemuzinogele ng'hani sente, lakini mwigute na vija vimulinavo. Kwavija Mulungu kalonga, “Sikusemwa ng'o na sikuleka ng'o.” 6 Lekaavo tolonga kwa kugangamala,

“Mndewa ayo yonitaza,
sidumba bule.
Munhu konitenda choni?”

7 Wakumbukeni walangulizi zenu walongole kuwapetela usenga wa Mulungu. Gelegezeni viwakalile wotenda na viwafile, na mweye mukweleleze kutamanila kwao. 8 Yesu Kilisito iyo iija, jana, lelo na siku zose. 9 Sekemuviziligwe kwa mafundizo gayagwe gowatenda muchole kuno na kuno. Kwavija mizoyo yenu ilondeka igangamizigwe kwa ng'hekewa ya Mulungu, siyo kugagoga malagizo ga lujo, wanhu wose wagogile malagizo gano wagaya bule.

10 Tweye tuna upango wa kulavila nhosa, waja iwosang'hana mna ikiheha cha kutambikila hawalondeka kuja kinhu chochose kilavigwe. 11 Mulava nhosa mkulu kogala damu ya

wanyama Mdigati Ding'alile Ng'hani kolava nhosa kwa nzambi za wanhu, lakini nyama za wanyama zosomigwa kunze ya ng'hambi. 12 Lekaavo Yesu kadununzigwa na kufa kunze kudibuga muladi yawasunhe wanhu nzambi zao kwa damu yake. 13 Avo seketudumbe tumgendele kuko kunze tukaligigwe kamba viyaligigwe heyo. 14 Kwavija baha mwiisi tuduhu buga dikala siku zose, lakini tweye tobeta buga dija dikwiza. 15 Avo kubitila Yesu, siku zose tumulavile Mulungu nhosa ya nhogolwa. Mbuli azo za kumtogola azo nhosa zetu aho twahalonga kamba Yesu ayo Mndewa. 16 Sekemuisemwe kutenda ganogile na kuitaza, kwavija zino azo nhosa zimnogeza Mulungu.

17 Wategelezeni walangulizi zenu na kugoga malagizo gao, wao wozilola goya loho zenu bila kubwihila kwavija wolondeka wamulongele Mulungu mbuli ya sang'hano zao. Kamba mwahawategeleza wotenda sang'hano zao kwa kudeng'helela, lakini mwahalema, wosang'hana kwa usungu, na mbuli ayo honda iwataze bule.

18 Tupulileni kwa Mulungu. Tojuwa mizoyo yetu haitutagusa kuwa tubananga, kwavija tolonda kutenda ganogile mna izimbuli zose. 19 Chonde chonde munipulile ng'hani kwa Mulungu yalopole kunibweza kumwenu himahima.

Kumpula Mulungu na kuilamusa kwa kimambukizo

20 Nompula Mulungu yotugwaa tindiwalo, ayo yamzilibule kwa wafile Mndewa wetu Yesu Kilisito msusilaji mkulu wa ng'hondolo, kwa damu yake ilagusa lagano da mazuwa gose. 21 Nompula, yawagwee kila kinhu kinogile muladi mutende ziyolonda. Heyo mwenyego kosang'hana mgati mmwenu kija kimnogele, kosang'hana kubitila Yesu Kilisito. Yesu Kilisito yagweleligwe ukulu kipindi chose! Ona.

22 Avo ndugu zangu, nowapula mutegeleze kwa kufunga umoyo usenga wangu uno wa kuwagangamiza. Kwavija baluwa ino inimwandikileni siyo nhali ng'hani. 23 Nolonda muvijuwe kamba ndugu yetu Timoseo kalavigwa mkifungo, avo kamba yahalopola kuvika, vondanize kumwenu nokwiza nayo.

24 Walamuseni walangulizi zenu wose hamoja na wanhu wose wa Mulungu. Wanhu wa Italia wamtogole Yesu wowalamusa.

25 Ng'hekewa ya Mulungu ikale na mweye mose.

Baluwa yandikigwe na Yakobo Ulongozi

Kitabu cha Yakobo chandikigwa na munhu imoja yokemigwa Yakobo. Yogesigwa kakala Yakobo ndugu yake Yesu, yakalile mulangulizi wa kibumbila cha ichanduso cha wanhu wamtogole Yesu na kakala imoja mna umting'hano wa ako Yelusalemu (Sang'h 15:13). Vivija mtumigwa Paulo kamkema mhanda ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Galatia (Gal 2:9). Wanhu woifunza mbuli wogesa kamba kitabu cha Yakobo chandikigwa behi na mwaka wa 50 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Kwavija Yakobo kakala mulangulizi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu, yogesigwa kandika kitabu kino viyakalile kuko.

Yakobo kawandikila kitabu kino “makabila longo na mabili gapwililike mwiisi yose” (Sula ya 1:1). Mbuli za kuifunza zili mkitabu cha Yakobo ni za wanhu wose wamtogole Yesu lakini viyatambule mbuli kamba, “makabila longo na mabili,” yokoneka kamba Yakobo kawandikila Wayahudi wamtogole Yesu. Kwavija ikitabu kilondeka kiwavikile wanhu wengi, avo kalonga mbuli nyingi, Yakobo kagangamiza mbuli ya kutamanila na kusang'hana vikuilumba. Kutamanila kwa ukweli kokoneka kwa kusang'hana (Sula ya 2:17). Vivija kowazuma mbuli ya kuwatonga ng'hani wanhu wagoli (Sula ya 2:1-4). Na kotulongela tuiteganye na ulonzi wetu (Sula ya 3:1-12).

Mbuli zili mkitabu

- Yakobo kowalamusa wasomaji zake (Sula ya 1:1).
- Abaho kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu wafunge umoyo wahagaya (Sula ya 1:2-27).
- Abaho kolonga viilondeka kutamanila kulagusigwe kwa kusang'hana (Sula ya 2:1-26).
- Abaho kolonga mbuli vizili na nguvu (Sula ya 3:1-12).
- Abaho Yakobo kosimulila vija nzewele ya Mulungu viili na nzewele ya mwiisi viili (Sula ya 3:13-4:10).
- Abaho kowazuma wasomaji zake mbuli ya kuitapa (Sula ya 4:11-5:6).
- Yakobo komambukiza kitabu chake kwa kulava mafundizo gayagwe (Sula ya 5:7-20).

1 Niye Yakobo namsang'hanaji wa Mulungu
na Mndewa Yesu Kilisito,
nogalamusa makabila longo
na mabili gapwililike mwiisi yose.

Kugezigwa

2 Ndugu zangu deng'heleleni,
mwahagezigwa miyanza mingi, 3 kwavija mojuwa
kamba kutamanila kwenu

kwahagezigwa modaha kufunga umoyo. 4 Loleni, kufunga umoyo kwenu kuwagangamize mbaka kuuhelelo, muladi mukangale na mutelele, bila kuhungukilwa na kinhu chochose. 5 Kamba munhu yoyose kumwenu kahungukilwa nzewele, yampule Mulungu nayo komgwaa, kwavija Mulungu kowagwaa wanhu kwa moyo unogile bila kulola kitala cha munhu. 6 Lakini yahampula yatamanile na sekeyawe na shaka, kwavija munhu yoyose yokona shaka kaigala na ng'humbi ya bahali isoligwa na beho kuno na kuno. 7 Munhu kamba ayo sekeyagese kodaha kupata kinhu chochose kulawa kwa Mndewa, 8 kwavija munhu ayo hagangamale bule na kotanga tanga mzimbuli zose zoyotenda.

Ukiwa na ugoli

9 Munhu yamtogole Yesu kuno mkiwa yadeng'helele kipindi Mulungu vonda yamwinule, 10 na munhu mgoli yadeng'helele yahatendigwa munhu mdodo, kwavija munhu mgoli kolawanya kamba luwa. 11 Kwavija zuwa dolawa na ukali wake wonyaza minoga, na maluwa gohuluka na unovu wose wonangika. Vivo ili kwa munhu mgoli kosegela hata kamba kamzisang'hano zake.

Kugezigwa

12 Kamweda munhu ija yofunga umoyo kipindi yahagezigwa, kwavija yahagangamala kobokela fungu da ugima uyalongile Mulungu kowagwaa wanhu womnogela. 13 Munhu yahagezigwa sekeyalonge, “Mulungu konigeza,” kwavija Mulungu hagezigwa na nzambi, na heyo hamgezaga munhu yoyose. 14 Munhu kogezigwa kwa mbuli ya kukwegigwa na kunamata mumtego wa kusulukila kwake kwihile. 15 Kusulukila kwihile kwahepa kolela nzambi, nazo nzambi zahakangala zolela ifa. 16 Ndugu zangu iniwanogela, sekemuviziligwe. 17 Kila nhunza inogile na itelele, yolawa kuulanga kwa Mulungu yaumbile vose vilava mulenge, heyo hagalukaga bule kamba sisila. 18 Kasagula kutulela kubitila imbuli yake ya kweli, muladi tuwe wanhu wa ichanduso mna ivinhu vose viyaumbile.

Kuhulika na kusang'hana

19 Ndugu zangu niwanogela, kumbukeni mbuli ino! Kila munhu yabuhe kuhulika, sekeyabuhe kulonga hebu kugevuzika. 20 Kwavija kugevuzika kwa munhu hakudaha kumtenda munhu yatende ganogile goyolonda Mulungu. 21 Avo lekeni gehile na ganyolodoke gose, muibokele kwa uhole imbuli ihandigwe mmizoyo yenu, imbuli idaha kuwakombola.

22 Sekemuivizile wenyego kwa kuihulika mbuli yake iiyeka, lakini musang'hane

kamba viilonga. 23 Munhu yoyose yoihulika mbuli lakini hasang'hana kamba viilonga kaigala na munhu yolola kihanga chake mkiyoo, 24 yahailola goya mwenyego bahaja kosegela na koisemwa viyali. 25 Lakini munhu yolola goya malagizo gatelele gowatenda wanhu walekesigwe, na kogendelela goya siyo kwa kugahulika kwiiyeka na kugasemwa, lakini kogasang'hana, Mulungu komtenda yamwede kwa kila kinhu choyotenda.

26 Kamba munhu yoyose kogesa komtambikila Mulungu na hadaha kululongoza lulimi lwake, kumtambikila kwake Mulungu mduhu kinhu na koivizila mwenyego. 27 Kutambika kunogile na hakufitile mgameso ga Mulungu Tata uko kuno, kuwataza wana wafiligwe na kuwataza wagane mmagayo gao na kuilolesa mwenyego sekeunangigwe na mbuli za mwiisi ino.

2

Wanhu wozumigwa mbuli ya kuibagula

1 Ndugu zangu, mweye mumtogola Mndewa Yesu Kilisito, Mndewa wa ukulu, avo sekemuwabagule wanhu. 2 Geseni kamba munhu imoja yavalile pete ya zahabu na viwalo vinogile ng'hani keza mumting'hano wenu, vivija keza munhu mkiwa yavalile viwalo vifitile, 3 kamba mwahamtonga munhu ayo yavalile viwalo vinogile ng'hani na kumulongela, “Kala hano hanogile,” lakini momulongela munhu ija mkiwa, “Gweye ima haja, hebu kala hasi mmagulu gangu,” 4 baho moibagula wenyego na motagusa kwa magesa genu gehile.

5 Ndugu zangu niwanogela, tegelezeni! Mulungu kawasagula wanhu wokoneka wakiwa mwiisi muladi wawe wagoli mditamanilo na wengile muundewa uja uyawalongele kowagwaa wanhu womnogela. 6 Lakini mweye mowabeza wanhu wakiwa. Vino si hewo bule wanhu wagoli wowonela na kuwagala mkitala? 7 Vino si hewo bule wodiliga twaga dinogile da Kilisito ija imumtamanila?

8 Motenda goya kamba modigoga lagizo da undewa wa Mulungu dili mna Gamaandiko Gang'alile, “Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.” 9 Lakini mwahaibagula motenda nzambi na motagusigwa mubananga kwa kugabena malagizo. 10 Kwavija munhu yoyose yogagoga malagizo gose ga Mulungu yahabena lagizo dimoja, kana kitala cha kubena malagizo gose. 11 Kwavija heyo yalongile, “Sekeutende ugoni,” vivija kalonga, “Sekeukome.” Avo

kamba hutenda ugoni lakini kokoma, gweye kubena malagizo. 12 Longeni na sang'haneni kamba wanhu wonda watagusigwe na malagizo gotenda wanhu walekesigwe. 13 Kwavija Mulungu kotagusa bila bazi kwa munhu yoyose yeliduhu bazi. Lakini munhu yeli na bazi hadumba kutagusigwa.

Kutamanila na sang'hano

14 Ndugu zangu, vino munhu kopata choni yahalonga kana tamanilo lakini halagusa kwa kusang'hana? Vino tamanilo jake dodaha kumkombola? 15 Tulonge mkulu wako hebu lumbu jako kaduhu viwalo hebu lujo. 16 Vino chofaya choni mweye kuwalongela, “Gendeni moyo uholile mkote moto na kwiguta,” lakini hamuwagwaa vija vilondeka kwa ugima wao? 17 Vivo ili, tamanilo bila sang'hano difa.

18 Lakini munhu kodaha kulonga, “Gweye kuna tamanilo, niye nosang'hana.” Ndagusile tamanilo jako bila kusang'hana na niye nikulagusile tamanilo jangu kwa kusang'hana. 19 Gweye kotogola kamba hana Mulungu imoja yaiyeka! Ona hata vinyamkela vivija wotogola na wodumba na kugwaya. 20 Gweye kwa mbozi! Vino kolonda kulagusiligwa tamanilo bila sang'hano hadifaya? 21 Vino muhenga wetu Abulahamu katendigwa vilihi kanoga mgameso ga Mulungu? Kubitila sang'hano zake, viyamulavile nhosa mwanage Isaka muupango. 22 Mokona! Tamanilo jake na sang'hano vigenda hamoja, na tamanilo jake ditelela kwa kusang'hana. 23 Avo galawililа Maandiko Gang'alile galongile, “Abulahamu kamtogola Mulungu, na katendigwa kanoga mgameso gake.” Avo Abulahamu kakemigwa mbwigake Mulungu. 24 Avo mokona, munhu kotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kusang'hana na siyo kwa kutamanila kwiiyeka.

25 Vivija vivo ikalile kwa Lahabu ija imgoni, katendigwa kanoga mgameso ga Mulungu kwa kija kiyasang'hane viyawabokele waja wacholile kusepa na kawataza walawanye kubitila nzila iyagwe. 26 Kamba viili kwa lukuli bila loho lufa, vivo ili kwa kutamanila bila kusang'hana kufa.

3

Lulimi

1 Ndugu zangu, wanhu wengi kumwenu sekewasulukile kuwa wafundiza, kwavija mojuwa kamba tweye tufundiza totagusigwa ng'hani. 2 Tweye wose totenda vihile miyanza mingi. Kamba munhu hatenda vihile mna ukulonga, munhu ayo katelela na vivija kodaha kulutawala lukuli lwake lose. 3 Tweye towafunga falasi kibimhi cha zuma kili na nzabi mmulomo muladi watutegeleze, na

todaha kuwalongoza kokose tukulonda. 4 Hebu geseni ngalawa hamoja na ukulu wake na yosung'higwa na beho, lakini yolongozigwa na ng'hafi kokose koyolonda mulosaji. 5 Vivo ili kwa lulimi hamoja ni maungo madodo ga lukuli, lakini loitapa kwa mbuli ng'hulu.

Vivija geseni viili kwa muhulo mkulu wolukuzigwa kwa sese ndodo ya moto! 6 Lulimi luigala na moto, umema gehile na ni maungo madodo mulukuli lakini lounanga lukuli lose. Lomnanga munhu wose na kugela muumoto ugima wose wa munhu toka kuvumbuka mbaka kufa kwavija lenyego lolukuzigwa kwa moto wa Jehanamu. 7 Munhu kodaha kuwafuga wanyama wose wa mwiisi, kowafuga ndege na wang'onyo na vinhu vose vili muibahali. 8 Lakini kuduhu munhu yodaha kulufuga lulimi lwake. Lulimi lwiha na halulongozigwa na lumema sumu igalaga ifa. 9 Kwa lulimi tomgwaa nhogolwa Mndewa Tataetu na vivija kwa lulimi towaduwila wanhu, waumbigwe kwa kuigala na Mulungu. 10 Mumulomo umoja munhu kolonga mbuli za kutambikila na mbuli za kudumiliza. Ndugu zangu sambi iwe vivo. 11 Vino, mazi gamulila na mazi ga usungu godaha kulawa mwiinzasa imoja? 12 Ndugu zangu, vino mbiki wa mtini wodaha kulela zeituni? Hebu mzabibu wodaha kulela tini? Vivija nzasa ya mazi gausungu haidaha kulava mazi gamulile.

Nzewele ilawa kwa Mulungu

13 Vino nani yeli na nzewele na ubala kumwenu? Yalaguse mbuli ayo kwa kusang'hana ganogile, ganogile gotendeka kwa moyo wa uhole uli kwa munhu yeli na nzewele. 14 Lakini kamba mizoyo yenu imema migongo na usungu na gahigahi, sambi muugubike ukweli kwa kuitapa mbuli ya nzewele yenu. 15 Nzewele kamba ayo hailawa kuulanga, ila yolawa mwiisi na ya wanhu na vinyamkela. 16 Kwavija wahawa na migongo na gahigahi, vivija kokuwa na bamila na kila kinhu kihile. 17 Lakini nzewele ilawa kuulanga tanhu isunhigwa, na vivija ina tindiwalo na unogelwa na uhole, yowatonga wayagwe na imema bazi na yotenda ganogile, haibagula wanhu na yaduhu unafiki. 18 Wanhu wonogelwa kuwatenda wanhu wakale goya wohanda mbeyu ya tindiwalo na wosenga ganogile.

4

Kuilava kwa Mulungu

1 Migomvi na kuitowa kwenu kolawa kwahi? Volawa mumo mna ukusulukila kwenu, avo vogomba siku zose mmizoyo yenu. 2 Mosulukila ng'hani vinhu na kwavija hamuvipata mokoma, movonela migongo

vinhu va wayagwe lakini hamuvipata, avo mogomba na kuitowa. Mweye mduhu vinhu vimulonda kwavija hamumpula Mulungu. 3 Na mwahampula, hawagwelela bule, kwavija mopula kwa mizoyo ihile, muladi muvisang'hanile kamba vimulonda mna ukusulukila kwenu. 4 Mweye wanhu hamutamaniligwa! Vino hamujuwile bule kamba kuinogela isi ino kuko kuihila na Mulungu? Munhu yoyose yoinogela isi ino koihila na Mulungu. 5 Sekemugese kamba Maandiko Gang'alile galonga bule, vigalongile, "Loho yekigwe na Mulungu mgati mmwetu kotusulukila mbaka kokona migongo." 6 Lakini ng'hekewa iyotugwaa Mulungu ina nguvu ng'hani. Kamba Maandiko vigalonga, "Mulungu kowalema wanhu woitapa, lakini kowagwaa ng'hekewa wanhu wahole."

7 Avo, ilaveni kwa Mulungu, mulemeni Mwenembago nayo kowakimbila. 8 Mkweseleni behi Mulungu nayo kowakwesela behi. Sunheni makono genu mweye wene nzambi. Sunheni mizoyo yenu, mweye wanafiki! 9 Nyunyuwaleni na lileni na kuiyalala. Daba jenu digaluke ndilo, na deng'ho jenu diwe kunyunyuwala! 10 Igweni kuulongozi wa Mndewa na mumtamanile nayo kowenula uchanha.

Mbuli ya kumtagusa miyago yamtogole Yesu

11 Ndugu zangu, sekemuilonge vihile mweye kwa mweye. Munhu yoyose yomulonga vihile ndugu yake hebu kumtagusa kogalonga vihile malagizo na kugatagusa. Wahagatagusa malagizo hugagoga malagizo, lakini kogatagusa. 12 Mulungu yaiyeka yolava malagizo na kutagusa, nayo kodaha kukombola na kunanga. Avo gweye kwa nani mbaka komtagusa miyago?

Kuzumigwa mbuli ya kuitapa

13 Avo, tegelezeni mweye mulongaga, "Lelo hebu mayo tochola kudibuga dino hebu dija tokala mwaka mgima na tochuuza vinhu na kupata sente." 14 Mweye hamujuwile ugima wenu mayo vondauwe! Ugima wako una choni? Mweye muigala na kungugu dolawilila kwa kipindi kidodo na kulawanya. 15 Molondeka mulonge, "Kamba Mndewa yahalonda, tokala wagima na kutenda kino hebu kija." 16 Lakini sambi moitapa na kuigoda, kuitapa kamba kuko hakunogile bule.

17 Avo munhu yoyose yogajuwa ganogile ga kusang'hana, lakini hagasang'hana, munhu ayo kotenda nzambi.

5

Kuwazuma wanhu wagoli

1 Sambi tegelezeni mweye
wanhu wagoli, lileni na
kuiyalala mbuli ya magayo
gonda gawezile. 2 Vinhu
venu vokola, na viwalo
venu vidigwa na wang'onyo.
3 Zahabu zenu na sente
zigwa lungwi, na lungwi
alo lolonga kimutendile na
loja ng'huli zenu kamba
moto. Mweye muikila ugoli
mzisiku za uhelelo. 4 Kwavija
hamuwalipile fungu wanhu
wasang'hane mmigunda
yenu, tegelezeni kuiyalala
kwao! Ndilo ya wanhu
wasengile mmigunda yenu
Mulungu yeli na Udahi wose
kaihulika. 5 Mukala mwiisi
kwa ugima wa kutenda
vimulonda wenyego na
uhondo. Muneneha mbuli
ya siku da kuchinjigwa.
6 Muwatagusa na kuwakoma
wanhu wanogile na hewo
hawawalemele kwa cho-
chose!

Kufunga umoyo na kumpula Mulungu

7 Ndugu zangu, fungeni
moyo, mbaka vonda yeze
Mndewa. Loleni, mlimaji
viyobetela minoga yake ilave
ndiya zinogile. Heyo kofunga
umoyo na kubetela mvula za
vuli na mashika. 8 Mweye
vivija mufunge umoyo na
kugangamala, kwavija Mn-
dewa kammabehi kwiza!

9 Ndugu zangu, sekemuin-
ung'unikile, bule Mulungu
kowatagusa. Kwavija msemi
ka haulwivi. 10 Ndugu
zangu, kwa mbuli ya kufunga
umoyo mna gamagayo,
waloleni watula ndagu wa
Mulungu walongile usenga
ulawile kwa Mndewa.
11 Towakema wao wamweda
kwavija wafunga umoyo.
Muhulika Ayubu viyafungile
umoyo na mojuwa Mndewa
viyamtendele mbaka ku-
uhelelo. Kwavija Mndewa
kana bazi ng'hani na muhole.

12 Ndugu zangu! Kubanza
gose, sekemuiduile. Seke-
muiduile kwa ulanga hebu
kwa isi hebu kwa kinhu
chochose kiyagwe. Mwa-
halonga, “Ona” Iwe ona, na
“Bule” iwe bule, kamba siyo
avo Mulungu kowatagusa.

13 Kamba munhu yoyose
kumwenu kogaya, yam-
pule Mulungu. Munhu
yeli na deng'ho, yamwim-
bile Mulungu nyila za
kumtogola. 14 Kamba
munhu yoyose kumwenu
mtamu, yawakeme wavele
wa kibumbila cha wanhu
wamtogole Yesu, nao
wampulile kwa twaga da
Mndewa na wambake
mavuta. 15 Avo wahapula
kwa kutamanila mtamu ayo
kohonyigwa, na Mndewa
komtenda yakone goya, na
kamba katenda nzambi,
zogeligwa kumgongo. 16 Avo
kila munhu yamulongele
miyage nzambi zake, muip-
ulile muladi muhonyigwe.
Kupula kwa munhu yanogile
mgameso ga Mulungu
kuna nguvu ng'hani ya
kutenda mengi. 17 Eliya
kakala munhu kamba tw-
eye. Kawamba kumpula
Mulungu mvula sekeitowe,
mvula nayo haitowile mwiisi
kwa miyaka midatu na miezi

sita. 18 Abaho kampula
kabili, na mvula itowa na
vihandigwe mwiisi vilela.
19 Ndugu zangu, kamba
imoja wenu yahaga kuujuwa
ukweli, na iyagwe yahamb-
weza, 20 mujuwe kamba,
munhu yoyose yombweza
mnzila inogile munhu
mwene nzambi, komkom-
bola na ifa na nzambi zake
nyingi zogeligwa kumgongo.

Baluwa ya Ichanduso yandikigwe na Petulo Ulongozi

Baluwa ya ichanduso ya Petulo yandikigwa na mtumigwa Petulo. Petulo kosonga baluwa yake kwa kulonga heyo ayo nani na kamwandikila nani. Kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu wapwililike mziisi zose yawakemile wanhu baki miyanza mingi mna ibaluwa ino (Sula ya 1:1, 1:17, 2:11). Kwavija baluwa ino iigala na baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Efeso, wanhu wengi wogesa baluwa ya ichanduso ya Petulo yandikigwa kumwande ya baluwa ya kwa Waefeso behi na mwaka wa 65 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Petulo kandika baluwa ino ako kudibuga da Lumi kuyakukemile Babuloni (Sula ya 5:13).

Petulo kalonga kandika baluwa ino mbuli ya kuwagela moyo na kuwalagusila kamba ino ayo ng'hekewa ya kweli ya Mulungu (Sula ya 5:12). Kuna mbuli nyingi ziigalile hagati ya sula ya 2:11-3:7 na Waefeso 5:18-6:9 na Wakolosai 3:18-4:6. Kila hanhu mna ivifungu avo vidatu holagiza mbuli ya kuinogela kwa wanhu wa ng'anda imoja na kuwategeleza wanhu weli na ukulu. Vivija kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu wafunge umoyo kipindi cha kudununzigwa kwavija Kilisito kammabehi kubwela (Sula ya 4:1).

Mbuli zili mkitabu

- Petulo koitambula mwenyego na kowalamusa wasomaji zake (Sula ya 1:1-2).
- Abaho komgwaa nhogolwa Mulungu mbuli ya ukombozi iwoilumba hamoja na viugogeleza ugima wao (Sula ya 1:3-2:10).
- Abaho kowalagiza wanhu wamtogole Yesu viwolondeka kukala goya mwiisi na kotambula mbuli nyingi kamba vija mkasano na mwehe wake na mtumwa na mkulu wake (Sula ya 2:11-4:11).
- Abaho Petulo kowagela moyo wafunge umoyo kipindi cha kudununzigwa (Sula ya 4:12-5:11).
- Abaho komambukiza baluwa yake (Sula ya 5:12-14).

1 Niye Petulo namtumigwa
wa Yesu Kilisito, nowandikila
mweye wanhu musaguligwe
na Mulungu, mupwililike
na mokala kamba wanhu
baki mziisi za Ponto na
Galatia na Kapadokia na
Asiya na Bisiniya. 2 Toka
mwaka Mulungu Tata ka-
juwa na kawasagula mweye,
na kawatenda mung'ale
kwa Loho wake, kubitila
kumtegeleza kwenu Yesu
Kilisito na kawasunha kwa
damu yake.

Mulungu yawagwee ng'hani ng'hekewa na tindiwalo.

Tumtogole Mulungu kwa tamanilo digala ugima

3 Tumgwee nhogolwa Mulungu, yeli Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito! Kwavija kwa bazi jake, katutenda tuwe na ugima wa sambi, kwa kumzilibula Yesu Kilisito kwa wafile. Sambi tugweleligwa tamanilo da ugima, 4 avo tobeta kupata vinhu vinogile vija Mulungu viyawekile wanhu zake. Kawekila mweye kuulanga vinhu havikola hebu kunangika hebu kuhuhwa. 5 Mweye vivija mokalizigwa kwa udahi wa Mulungu, kubitila kutamanila kwenu muladi mupate ukombozi wenu wikigwe kwa kugubuligwa kipindi cha uhelelo.

6 Deng'heleleni kwa mbuli ayo, hamoja sambi kwa kipindi kidodo monyunyuwala kwa kugezigwa vino na vija, 7 muladi tamanilo jenu, difaya ng'hani kubanza zahabu joneke goya. Zahabu yobanangika lakini yogezigwa muumoto. Vivo ili kwa tamanilo jenu dogezigwa muladi joneke goya na dilave ukulu na kutogoligwa na kutegelezigwa mna isiku yonda yagubuligwe Yesu Kilisito. 8 Hamoja hamnamona lakini momnogela na vivija momtogola hamoja sambi hammona na modeng'helela kwa deng'ho kulu hadidahika kulongeka, 9 kwavija mobokela fungu da tamanilo jenu, fungu dijo awo ukombozi wa mizoyo yenu.

10 Watula ndagu wa Mulungu, walongile mbuli ya ng'hekewa iwezile mweye, walolesa na kuzahila ng'hani mbuli ya ukombozi wenu. 11 Walonda kujuwa kipindi gani mbuli ino vonda ilawilile. Kwavija Loho wa Kilisito yakalile mgati mmwao kawalagusila avo walagula magayo ga Kilisito na ukulu wonda wize. 12 Mulungu kawagubulila watula ndagu awo, kamba hawaisang'hanila wenyego lakini wowasang'hanila mweye. Wao wakala wolonga mbuli ya kija kimulongeligwe sambi na waja wawapetele Mbuli Inogile kwa nguvu ya Loho Yang'alile yatumigwe kulawa kuulanga. Hata wasenga wa kuulanga wosulukila ng'hani kuzijuwa goya.

Mbuli ya kukala kwa kung'ala

13 Avo mugese goya na muitande kusang'hana, muilongoze goya wenyego. Ikeni tamanilo jenu mna ing'hekewa yonda mugweleligwe vonda yabwele Yesu Kilisito. 14 Muwe wana mumtegeleza Mulungu, sekemukale kwa kusulukila vihile kumukalile nako baho umwaka vimukalile hamujuwile ukweli mbuli ya Mulungu. 15 Kamba vija Mulungu yawakemile voyong'ala avo na mweye mung'ale mzimbuli zose

zimusang'hana, 16 kwavija
Maandiko Gang'alile go-
longa, “Kaleni kwa kung'ala
kwavija niye vining'ala.”

17 Kwavija mwaham-
pula momkema Tata, yuyo
yonda yamtaguse kila
munhu bila kubagula kamba
viyasang'hane, mukale hano
mwiisi kamba wanhu baki
kuno momtegeleza kwa
kugwaya. 18 Kwavija mweye
mojuwa hamulekesigwe
kulawa mna igago gehile
gamubokele kwa wahenga
wenu, kwa vinhu vinangika
kamba vija shaba hebu
zahabu, 19 lakini mulekesigwa kwa damu inogile
ya Kilisito, yakalile kamba
mwana ng'hondolo yeliduhu
kitala hebu kilema chochose.
20 Kakala yasaguligwe na
Mulungu isi ing'hali hain-
aumbigwa, na kagubuligwa
mbuli yenu mna ikipindi
kino cha uhelelo. 21 Kubitila
heyo momtogola Mulungu
yamzilibule kwa wafile na
kamgwaa ukulu, avo mom-
togola na momtamanila Mu-
lungu. 22 Na sambi mweye
kwa kuugoga ukweli musun-
higwa, na muwanogela kwa
ukweli ndugu zenu, avo
muinogele kwa mizoyo yenu
yose. 23 Mweye muvumbuka
mwanza wa kabili kubitila
mbuli ya ugima ya Mulungu
ikalaga siku zose, siyo kwa
mbeyu inangika lakini kwa
mbeyu hainangika. 24 Kamba
Maandiko Gang'alile viga-
longa,

“Wanhu wose waigala na mi-
jani,
na ukulu wao uigala na
maluwa.
Mijani yonyala na maluwa
gohuluka,
25 lakini mbuli ya Mndewa
yosigala siku zose.”

Na mbuli ino ayo mbuli in-
ogile ipetigwa kumwenu.

2

Yesu yuyo dibwe dikalaga siku zose

1 Avo lekeni gose gehile na
uvizi na unafiki na migongo
na kuwalonga wayagwe
vihile. 2 Muwe kamba wana
ving'hele, viwogasulukila
matombo, avo na mweye
sulukileni matombo ganogile
nago zizo mbuli zinogile za
Mulungu, muladi mudahe
kukula muukombozi wenu.
3 Kamba vigalonga Maandiko
Gang'alile, “Mweye mulanza
kamba Mndewa kanoga.”

4 Avo mwize kumwake,
heyo yeli dibwe dili gima
dilemigwe na wanhu, lakini
Mulungu kadisagula na
domfaya. 5 Vivija na mweye
kamba mabwe magima,
mozengigwa mng'anda ya
kiloho, mosang'hana kamba
walava nhosa wang'alile,
molava nhosa za kiloho
zimnogela Mulungu kubitila
Yesu Kilisito. 6 Kwavija
Maandiko Gang'alile go-
longa,

“Lola nodika dibwe ako
Sayuni,
dibwe kulu dinisagule na da
kutamaniligwa,
munhu yoyose yomtamanila
honda yagwe kinyala.”

7 Avo mweye muditogola difaya ng'hani, lakini kwa waja hawaditogola,

"Dibwe dilemigwe na wazengaji kamba hadifaya,
diwa dibwe kulu kubanza gose."

8 Na vivija,

"Dibwe diwatenda wanhu waikwale,
na dibwe kulu dowatenda wagwe."

Woikwala kwavija hawautogole usenga, na vivo viyalondile Mulungu kumwao.

9 Lakini mweye mwa wanhu musaguligwe, walava nhosa wa kindewa na wanhu wa isi ing'alile, wanhu wa Mulungu, muladi mupete mbuli za unzonza ziyatendile, kawakema mulawe mdiziza mwize mmulenge wa kukanganya. 10 Baho umwaka hamukalile wanhu wa Mulungu, lakini sambi mwa wanhu zake, umwaka hawonele bazi, lakini sambi kawonela bazi.

Wasang'hanaji wa Mulungu

11 Mbwiga zangu nowapula kamba wabita nzila na wanhu baki hano mwiisi, lekeni kusulukila vihile kwa lukuli ako kugomba siku zose na loho zenu. 12 Mkale goya na wanhu hawamtegeleza Mulungu, hamoja wowalonga vihile kamba motenda gehile, wagone gaja ganogile gomsang'hana na wamgwelele ukulu Mulungu mwiisiku ya kwiza kwake.

13 Wategelezeni wanhu weli na ukulu hano mwiisi mbuli ya Mndewa, mtegelezeni yeli mtawala mkulu, 14 na wakulu wa isi, yawasagule wawakoboze wose wotenda gehile na wawatogole waja wotenda ganogile. 15 Kwavija Mulungu vivo yolonda mweye muwafunge milomo wanhu wabozi kwa kusang'hana ganogile. 16 Kaleni kamba wanhu walekesigwe lakini kulekesigwa kwenu sekekuwe kinhu cha kufisila nzambi zenu. Kaleni kamba wasang'hanaji wa Mulungu. 17 Mtegelezeni kila munhu na wanogeleni waenu wamtogole Yesu na mdumbeni Mulungu na mtegelezeni mkulu wa isi.

Kugaya kamba Kilisito

18 Mweye wasang'hanaji ilaveni kwa wakulu zenu na muwategeleze, siyo waja wotenda ganogile na kuwatonga waiyeka, lakini vivija kwa waja wowakomhokela. 19 Kwavija Mulungu kowatendela ganogile wanhu wofunga umoyo kwa magayo gowogaya bila kitala chochose kwavija wotenda goyolonda heyo. 20 Mopata choni, mwahafunga umoyo mwahatoigwa kwa gehile gamutendile? Lakini kamba mofunga umoyo mna gamagayo mbuli ya kutenda ganogile, Mulungu kowagwaa ganogile. 21 Mbuli ino ayo imukemeligwe, kwavija Kilisito kagaya mbuli yenu na kawalagusila va kutenda,

avo kwelelezeni viyatendile.
22 Heyo hatendile nzambi
na halongile mbuli yoyose
ya uvizi. 23 Viyaligigwe
heyo hedike kwa kuliga,
viyagaiye halongile mbuli za
kuwatenda wadumbe, lakini
kamtamanila Mulungu, yeli
msemi yanogile. 24 Heyo
mwenyego kazipapa nzambi
zetu muulukuli lwake mum-
salaba, muladi tufe kwa
nzambi na tuwe wagima kwa
ganogile. Kwa kulumizigwa
kwake mweye muhonyigwa.
25 Kwavija mweye mukala
kamba ng'hondolo wapotele,
lakini sambi mumbwelela
Msusilaji na Mkalizi wa
ugima wenu.

3

Watwanzi na wakasano

1 Vivija na mweye
watwanzi wategelezeni
wakasano zenu, muladi
kamba wakasano zenu
hawatogola mbuli ya
Mulungu, watogole kwa
sang'hano zenu bila ku-
longeligwa, 2 wahakona
vimtenda zinogile na
motegeleza. 3 Unovu seke-
woneke kwa kuihamba kwa
kunze, kamba vija kuluka
mvili hebu kuvala zahabu
na viwalo vinogile. 4 Lakini
unovu wenu wolondeka uwe
muumoyo unogile, unovu
uleka kuvulala na moyo wa
uhole, unovu uno wofaya
ng'hani mgameso ga Mu-
lungu. 5 Kwavija uno awo un-
ovu uwakalile nao watwanzi
wamtamanile Mulungu baho
umwaka, viwawategeleze
wakasano zao. 6 Kamba
vija Sala viyamtegeleze
Abulahamu na kamkema
mndewa wake. Mweye
mwa wandele zake kamba
mwahatenda ganogile bila
kudumba kinhu chochose.

7 Vivija na mweye
iwakasano molondeka
mukale goya na wehe zenu
na mujuwe kamba wat-
wanzi waduhu nguvu kamba
wambigalo avo muwaten-
dele kwa kuwategeleza,
kwavija vivija nao wobokela
hamoja na mweye nhunza ya
ugima. Tendeni vivo muladi
kupula kwenu sekekukim-
ilwe.

Kugaya mbuli ya kutenda ganogile

8 Kukimambukizo, mw-
eye mose muwe na moyo
umoja na mugese dimoja,
molondeka muinogele
kamba ndugu, muyonele
bazi na muitonge wenyego.
9 Sekemuwalipe wanhu
gehile kwa gehile, hebu ligo
kwa ligo, lakini walipeni
ganogile kwavija mbuli
ino ayo imukemeligwe mu-
ladi mubokele ganogile.
10 Kamba Maandiko
Gang'alile vigalonga,

“Munhu yoyose younogela
ugima
na kolonda siku zinogile,
yailole sekeyalonge gehile
na sekeyalonge uvizi.
11 Yaleke gehile na yasang'hane
ganogile
yazahile tindiwalo na yadi-
winze kwa moyo
wake.

12 Kwavija Mndewa kowalola
wanhu wanogile
mgameso gake
na kohulika kumpula kwao,
lakini Mndewa kowalema
wanhu wotenda
gehile.”
13 Nani yonda yawalumize
kamba mowamba kutenda
ganogile? 14 Lakini hata
kamba mwahagaya kwa
kutenda ganogile mmweda!
Sekemudumbe kija ki-
wodumba hewo na seke-
munyawenyawe. 15 Lakini
mumgwee ukulu Kilisito
kamba Mndewa mmizoyo
yenu. Siku zose muitande
kumwidika munhu yoyose
yowauza kilamuso cha
tamanilo jenu dimulinajo.
16 Lakini tendeni vivo kwa
uhole na kutegeleza. Tendeni
kwa mizoyo ileka kuwata-
gusa kamba mubananga,
muladi wose wolonga gehile
kwa tabiya yenu inogile kwa
Kilisito, wagwe kinyala kwa
kija kiwolonga. 17 Kwavija
vinoga ng'hani kamba vivo
viyolonda Mulungu, ku-
gaya kwa kutenda ganogile
kubanza kwa kutenda
gehile. 18 Kwavija Kilisito
kafa mwanza umoja kwa
nzambi za wanhu wose,
munhu yotenda ganogile
kwa wanhu wotenda gehile
muladi yawagale mw-
eye kwa Mulungu. Kafa
kilukuli lakini katendigwa
mgima kwa udahi wa Loho
Yang'alile, 19 na vivija ka-
chola kuzipetela loho zikalile
zigodekigwe, 20 za wao
walemile kumtegeleza Mu-
lungu baho umwaka viyawa-
betele kwa kufunga umoyo
mna kipindi cha Nuhu
viyakalile kozenga safina.
Wanhu wadodo wahonyeka
na mazi, wakala wanhu
wanane waiyeka. 21 Na
mazi gago sambi golagusa
ubatizo, awo uwakombola.
Siyo kwa kusunha dikwe
da lukuli lakini lagano kwa
Mulungu ditendigwa kwa
moyo unogile kumwake.
Ubatizo wowakombola kwa
kuzilibuka kwa Yesu Kilisito,
22 yacholile kuulanga na
kakala muukulu mwambu
wa mkono wa kudila wa
Mulungu, ako kowatawala
wasenga wa kuulanga na
wakulu na weli na udahi na
nguvu.

4

Kukala mbuli ya Mulungu

1 Kwavija Kilisito kagaya
mulukuli lwake, na mweye
vivija muitande kwa mbuli
ayo, kwavija munhu yagaiye
mulukuli lwake kamduhu
mzinzambi. 2 Kusongela
sambi ugima wenu usigale
hano mwiisi sekemukale
kwa kukweleleza kusulukila
kwa lukuli, lakini mukale
kamba viyolonda Mulungu.
3 Kwavija baho umwaka
kwa kipindi kitali mukala
motenda mbuli ziwotenda
wanhu hawamjuwile Mu-
lungu. Mukala kwa ugoni,
kusulukila, kukoligwa, ny-
imwili nyimwili za kung'wa
ng'hani na kuvitambikila
vinyago vigevuza. 4 Sambi
wanhu awo wokanganya
kwavija hamuilumba
nao mna ukukala vihile

kubanzile ng'hani, avo wowaliga. 5 Lakini wolondeka kumwidika Mulungu mbuli zao ziwatendile, heyo yaitandile kuwatagusa wagima na wafile. 6 Lekaavo Mbuli Inogile vivija ipetigwa kwa waja wafile muladi hata kamba watagusigwa wafe muugima wao wa lukuli kamba viwotagusigwa wanhu wose, lakini wakale kiloho kamba Mulungu viyokala.

Kuzisang'hanila goya nhuza za Mulungu

7 Ukumala kwa kila kinhu kwa mmabehi. Avo molondeka mugese goya na muilongoze wenyego muladi mudahe kumpula Mulungu. 8 Kubanza mbuli zose, muinogele kwa mizoyo yenu yose, kwavija kuinogela kogubika nzambi nyingi. 9 Muigoneke mweye kwa mweye mzikae zenu bila kuinung'unikila. 10 Kila munhu yaisang'hanile nhunza iyagweleligwe na Mulungu kwa kuwatenda wayagwe wamwede. Mutamaniligwe kwa kuzisang'hanila vinogile nhunza mbasakanyo ziyawagwelele Mulungu. 11 Munhu yoyose yowapetela wanhu yawapetele mbuli za Mulungu. Munhu yoyose yosang'hanila yasang'hane kwa nguvu zose ziyagweleligwe na Mulungu, muladi mna izimbuli zose Mulungu yatogoligwe kubitila Yesu Kilisito. Kumwake uwe ukulu na udahi siku zose. Ona.

Magayo mbuli ya kumtogola Kilisito

12 Ndugu zangu, sekemukanganye mbuli ya kugezigwa kwa usungu kumugaya, kamba vija kiwapata mweye kilozo. 13 Lakini deng'heleleni kwavija moilumba mna gamagayo ga Kilisito, muladi mudeng'helele ng'hani kipindi vonda yabwele muukulu wake. 14 Kamba moligigwa kwavija momtogola Kilisito, mumweda, kwavija Loho wa ukulu, yeli Loho wa Mulungu kokala na mweye. 15 Kamba munhu kogaya sekeiwe mbuli ya kukoma hebu ubavi hebu ubananzi wowose hebu kwa kuigela mzimbuli za wanhu. 16 Lakini kamba kogaya kwavija komtogola Kilisito sekeukone kinyala, lakini mgwelele nhogolwa Mulungu kuwa kwa munhu wa Kilisito.

17 Kipindi cha nhaguso kivika, na nhaguso yosonga kwa wanhu wa Mulungu, avo kamba nhaguso yosongela kumwetu, yokuwa vilihi kwa wanhu wolema kutogola Mbuli Inogile ya Mulungu? 18 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,

“Vidala ng'hani kwa wanhu
wanogile kukomboligwa,
yokuwaze kwa wanhu
wolema kutegeleza
na wanhu wene
nzambi?”

19 Avo, wanhu waja wogaya kamba viyolonda Mulungu, wagendelele kutenda ganogile na wailave wenyego kwa Ija yawaumbile, ayo yotamaniligwa.

5

Bumbila da Mulungu

1 Niye mvele wakibumbila cha wanhu womtogola Kilisito, niye nigonile mwenyego magayo ga Kilisito, na nokuwa na fungu muukulu wonda ugubuligwe. Nowapula, mweye wavele walangulizi wayangu, 2 mdisusile bumbila da Mulungu dili mmakono genu, mdilolese goya, siyo kwa kunanahizigwa lakini kwa kulonda wenyego, kamba Mulungu viyolonda. Sekemusulukile sente, lakini muwambe kusang'hana. 3 Sekemuwatawale kwa nguvu wanhu awo weli mmakono genu, lakini muwe kinhu cha kuifunzila kwa wanhu wamdibumbila. 4 Avo kipindi vonda yabwele Msusilaji Mkulu, mobokela taji ya ukulu, hauvulala.

5 Vivija na mweye wabwanga wategelezeni wavele. Mweye mose molondeka sekemuitonge wenyego na muisang'hanile, kamba vigalonga Maandiko, “Mulungu kowalema wanhu woitapa, lakini kowagwaa ng'hekewa wanhu wahole.” 6 Avo, ikeni hasi wenyego mumkono wa Mulungu uli na nguvu, muladi yawenule mna ikipindi chake kinogile. 7 Mgweleleni magayo genu gose kwavija heyo kowalolesa mweye.

8 Mugese goya na mukale meso. Ija yawehile, mwenembago kokwanga kamba simba yong'ula komzahila munhu wa kumuja. 9 Mulemeni, na mugangamale mditamanilo, kwavija mojuwa waenu wamtogole Yesu mwiisi yose wogaya kamba mweye vimugaya. 10 Mwahamambukiza kugaya kwa kipindi kidodo, Mulungu yeli na ng'hekewa yawakemile mweye muwe na fungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito muukulu wake wa mazuwa gose, kowatenda mutelele na kowagangamiza na kowagwaa nguvu na kowatenda muwe kamba chandusilo. 11 Nguvu zikale kumwake heyo siku zose. Ona.

Ndamuso za kimambukizo

12 Niwandikila baluwa ino nguhi kwa kutazigwa na Sila, inimgesa kamba ndugu yotamaniligwa. Nolonda niwagele moyo na kuwalagusila kamba ino iyo ng'hekewa ya kweli ya Mulungu. Wambeni kuigoga.

13 Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Babeli, kisaguligwe na Mulungu hamoja na mweye, chowalamusa na vivija mwanangu Maluko kowalamusa. 14 Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.

Tindiwalo dikale na mweye mose mumtogole Kilisito.

Baluwa ya Kabili yandikigwe na Petulo

Ulongozi

Baluwa ya kabili ya Petulo yokoneka yandikigwa na mtumigwa Petulo, lakini wanhu woifunza mbuli mna izisiku zino wolonga siyo kweli. Yodahika kamba munhu iyagwe kandika kwa mbuli ya Petulo. Mwandikaji kolonga kamba kawona kwa meso gake ugima wa Yesu viyakalile hano mwiisi na kalonga mbuli ya Yesu kugaluka kihanga (Sula ya 1:17-18). Kamba Petulo iyo yandike baluwa ino avo kayandikila ako Lumi behibehi ya mwaka wa 65 mbaka 67 toka kuvumbuka kwa Kilisito, yang'hali hanakufa. Vivija Petulo kolonga ino baluwa yake ya kabili toka viyandike baluwa ya ichanduso ya Petulo (Sula ya 3:1). Baluwa ino kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu.

Petulo kandika baluwa ino muladi kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu wakale ugima unogile na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 2). Kowagela moyo sekewawatonge wanhu wolonga Yesu kokawa kubwela. Lakini kolonga Mulungu hakawa bule ila kolonda kila munhu yakomboligwe (Sula ya 3:8-9). Kino acho kilamuso cha tweye kukala ugima unogile (Sula ya 3:14).

Mbuli zili mkitabu

Petulo koitambula mwenyego na kowatambula wasomaji zake (Sula ya 1:1-2).

Abaho kowakumbusa wakale ugima unogile kwavija Mulungu katutenda tudahe (Sula ya 1:3-21).

Abaho kowazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi na choni chonda kilawilile ako kuuhelelo kwa wafundiza awo wavizi (Sula ya 2:1-22).

Abaho Petulo komambukiza kwa kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu wakale ugima unogile na waitande mbuli ya kubwela kabili kwa Yesu (Sula ya 3:1-17).

1 Niye Simoni Petulo, namsang'hanaji na mtumigwa
wa Yesu Kilisito, nowandikila mweye mugweleligwe
tamanilo dinogile ng'hani
kamba ditugweleligwe tweye kubitila kunoga kwa
Mulungu wetu na Mkombola
wetu Yesu Kilisito.
2 Ng'hekewa na tindiwalo vimeme ng'hani kumwenu,
kwa nzewele ya Mulungu na
Yesu Mndewa wetu.

Mukemigwa na Mulungu na musaguligwa

3 Kwa udahi wa Mulungu katugwaa kila kinhu kitulonda muugima wetu wa kutenda goyolonda, kubitila kumjuwa kwetu heyo yatukemile tuwe na fungu muukulu wake na ganogile gake. 4 Avo katugwaa nhunza zinogile ng'hani ziyatulongele kotugwaa, muladi kwa

nhunza zizo muwe na moyo kamba wake, na sekemukale kwa kusulukila gehile geli mwiisi. 5 Avo kwa kilamuso acho, wambeni kongeza kutenda ganogile mditamanilo jenu, na mna ukutenda ganogile yongezeni kujuwa ganogile, 6 na mna ukujuwa ganogile yongezeni kuilongoza wenyego na mna ukuilongoza wenyego yongezeni kufunga umoyo na mna ukufunga umoyo yongezeni kutenda ga Mulungu, 7 na mna ukutenda ga Mulungu yongezeni moyo unogile kwa waenu wamtogole Yesu na mna umoyo unogile kwa waenu wamtogole Yesu yongezenu unogelwa. 8 Kamba mokuwa mumema vinhu vose avo, honda muwe wanyeke ila modaha kutenda ganogile mna ukumjuwa Mndewa wetu Yesu Kilisito. 9 Lakini kamba munhu yoyose kaduhu vinhu avo, kamba msuwameso na hadaha kulola kutali, na kaisemwa kamba kasunhigwa nzambi zake za umwaka.

10 Avo ndugu zangu, wambeni ng'hani kutenda lukemo mukemigwe na Mulungu na kusaguligwa kwenu kamba kinhu cha ukweli. Kwavija kamba mwahatenda mbuli azo hamugwa ng'oo. 11 Abaho motogoleligwa ng'hani kwingila muundewa wa mazuwa gose wa Mndewa wetu na Mkombola wetu Yesu Kilisito.

12 Avo nogendelela kuwakumbusa mbuli zino siku zose, hata kamba mumala kuzijuwa na mogangamala muikweli imuibokele. 13 Nokona vinoga ng'hani, niwakumbuseni mbuli zino, ning'hali na lukuli luno, 14 kwavija nojuwa nammabehi kufa na kululeka lukuli luno, kamba Mndewa wetu Yesu Kilisito viyanilongele kunze kunze. 15 Avo, nowamba ng'hani muladi nahafa mudahe kukumbuka mbuli zino siku zose.

Tweye tuwone ukulu wa Kilisito

16 Vituwafundizeni mbuli ya ukulu wa kwiza kwa Mndewa wetu Yesu Kilisito, hatutamanile simo zitungigwe na wanhu, tweye tuwona ukulu wake kwa meso getu wenyego. 17 Tweye tukala baho kipindi viyabokele kutegelezigwa na ukulu kulawa kwa Mulungu Tata, sauti viimwizile kulawa kwa Mulungu yeli na Ukulu Ng'hani, ilonga, “Ino iyo mwanangu inimnogela, ninogelwa nayo.” 18 Tweye wenyego tuihulika sauti ayo ilawile kuulanga vitukalile hamoja nayo kuna ulugongo lung'ala.

19 Avo mbuli za watula ndagu wa Mulungu zilagusigwa goya kumwetu, na motenda goya mwahazigoga, kwavija ziigala na taa ikwaka mdiziza mbaka imitootondo na mulenge wa nhondo za imitondo womwemwesa mmizoyo yenu. 20 Kubanza gose,

mujuwe kamba kuduhu mtula ndagu wa Maandiko Gang'alile yalongile mbuli za ulaguzi kwa kulonda mwenyego. 21 Kwavija kuduhu usenga wa ulaguzi ulawa kwa munhu, lakini munhu kolonga gaja galawile kwa Mulungu kwa kulongozigwa na Loho Yang'alile.

2

Wafundiza wa uvizi

1 Kukala na watula ndagu wa uvizi kwa wanhu, na vivija wolawilila wafundiza wa uvizi kumwenu. Wanhu awo wowafundiza kwa kinyelegezi malagizo ga uvizi gogala ubananzi, na ga kumulema Mndewa yawakombole, avo wao woigalila wenyego kubanangigwa kwa kusinhukiza. 2 Wanhu wengi wokweleleza mbuli zao zigela kinyala, na kwa sama ya hewo wayagwe woibeza Nzila ya Ukweli. 3 Kwa kusulukila kwao kwihile wopata vinhu kwa kuwafundiza mbuli za uvizi. Nhaguso yao yabaho toka mwaka na hewo yowabananga kameso.

4 Kwavija Mulungu hawonele bazi wasenga wa kuulanga watendile nzambi, lakini kawapigisila hanhu ha kugaya ako wagodekigwa minyololo mdiziza wobeta siku ya Nhaguso. 5 Mulungu hayonele bazi isi ya umwaka, kagala galika ya mazi mwiisi ya wanhu hawamtonga, lakini kamuhonya Nuhu yawapetele wanhu watende gamnogele Mulungu, na vivija kawahonya wanhu saba wayagwe. 6 Mulungu kawatagusa wanhu wa mabuga mabili ga Sodoma na Gomola, na kawasakaza wanhu wose kwa moto, na kawatenda wawe kilaguso kwa kija chonda kilawilile kwa wanhu hawamtonga Mulungu. 7 Kamuhonya Lutu munhu yanogile, yanyunyuwale kwa gehile gasang'hanigwe na wanhu awo wehile, 8 munhu ayo yanogile kakala konyunyuwala ng'hani kila siku viyone na kuhulika gehile gasang'hanigwe na wanhu awo wehile. 9 Kamba vino vivo ili, avo Mndewa kojuwa vonda yawahonye mna ukugezigwa kwao wanhu womtegeleza, na kojuwa vonda yaweke wanhu wotenda gehile mna ukubanangigwa mbaka siku ya nhaguso. 10 Ng'hani ng'hani wanhu waja wokweleleza vizisulukila ng'huli zao na woubeza udahi wa Mulungu.

Wanhu awo wavizi na woitapa, hawadumba kuviliga vinhu ving'ala viumbigwe vili ako kuulanga. 11 Lakini hata wasenga wa kuulanga, hamoja wana udahi na nguvu kubanza awo iwafundiza wa uvizi, hawalava vitala na kuwaliga mgameso ga Mndewa. 12 Lakini wanhu awo woliga kila kinhu hawakijuwile. Wanhu awo waigala na wanyama wotenda bila kugesa woleligwa abaho wo-

gogigwa na kuchinjigwa, avo nao wobanangigwa kamba wanyama. 13 Wolipigwa magayo kwa magayo gawatendile. Wonogelwa kutenda chochose kihile mgameso ga wanhu. Wanhu awo wogela kinyala vonda wakale mna zinyimwili nyimwili zenu kuno wodeng'helela nzila zao zihile. 14 Meso gao gamema ugoni, na hawaleka kutenda nzambi. Wowalongoza wanhu wanyolile mbaka kuna imitego ya gehile, magalu wa kusulukila vinhu, wagakalila makungu ga Mulungu. 15 Waileka nzila igoloke, wapotela na kukweleleza nzila yaikweleleze Balaamu, mwana wa Beoli ija yanogelwe kupata fungu kwa kutenda gehile, 16 na kazumigwa kwa nzambi zake. Mhunda halongaga, kalonga kamba munhu na kaukimila ubozi wa mtula ndagu ayo.

17 Awo wafundiza wa uvizi waigala na nzasa zinyalile, na kamba kungugu dihembelusigwa na beho. Ziza baho hanhu hao hakukala hawekiligwe na Mulungu. 18 Wolonga mbuli za kuitapa na za kibozi, kwa kusulukila kwihile kwa ng'huli, wowahonza wanhu waja wasongile kuinega na waja wokala kwa kutenda gehile. 19 Wowalongela wanhu wolekesigwa, akuno wao wenyego watumwa wa gehile, kwavija munhu kokuwa mtumwa kwa kinhu chochose kimtawala. 20 Kamba wanhu awo wakala wahonyeke na gehile geli mwiisi gagalaga ubananzi kwa kumjuwa Mndewa wetu na Mkombola Yesu Kilisito, abaho watogola kugogigwa kabili na kutawaligwa na gago gehile, kukimambukizo wanhu awo wokwiha ng'hani kubanza aho haichanduso. 21 Vihanogile ng'hani kumwao wanhu awo sambi wajuwe nzila inogile kubanza kuijuwa abaho wogaleka malagizo gang'alile gawagweleligwe. 22 Kumwao wao ulonzi uno ulawilila, “Umbwa kabwelela kija kiyadekile mwenyego,” na ulonzi uyagwe “Nguluwe yakoshigwe kabwelela kuibulugiza mnhope.”

3

Siku ya kubwela Mndewa

1 Ndugu zangu, baluwa ino ya kabili kuwandikila. Mna zibaluwa zose mbili nigeza kuwatenda mugese goya kwa kuwakumbusa mbuli zino. 2 Nolonda mukumbuke mbuli zilongigwe baho umwaka na watula ndagu wang'alile, na lagizo da Mndewa na Mkombola dimugweleligwe na watumigwa zenu. 3 Tanhu molondeka mujuwe siku za uhelelo, wolawilila wanhu wotawaligwa kwa kusulukila gehile gao. Wowazeha mweye, 4 kwa kuwauza, “Kakwahi ija yawalongele kokwiza? Toka kufa kwa wahenga zetu, kila kinhu cha vivija kamba viikalile

baho kunaichanduso cha kuumbigwa kwa isi.” 5 Lakini wanhu awo woisemwa giladi baho umwaka kwa kulonga Mulungu kaumba ulanga na isi. Isi iumbigwa kulawa mgamazi na kwa mazi. 6 Vivija kwa mazi gago, isi ya umwaka ikumbigwa na kunangigwa. 7 Lakini ulanga na isi ya sambi vikigwa goya kwa mbuli iija ya Mulungu muladi vibanangigwe kwa moto. Vikigwa kwa siku ija wanhu hawamtegeleze Mulungu vonda watagusigwe na kunangigwa.

8 Ndugu zangu, sekemuisemwe kinhu kino, mgameso ga Mndewa siku dimoja sawa na miyaka magana longo, na miyaka magana longo sawa na siku dimoja. 9 Mndewa hakawa bule kutenda gaja gayawalongele kamba wanhu wayagwe viwogesa kokawa. Heyo kofunga umoyo mbuli yenu, kwavija halonda munhu yoyose yabanangigwe, lakini kolonda kila munhu yaleke nzambi zake.

10 Siku ya Mndewa yokwiza kamba mbavi. Siku dijo ulanga wosegezigwa kwa mtigisiko mkulu, vinhu vose vili mumo haviwa baho kabili, nayo isi yosegezigwa hamoja na kila kinhu kili mgati yake. 11 Kwavija kila kinhu chonangigwa, avo mweye molondeka muwe wanhu gani? Molondeka mukale kwa kung'ala na kumtegeleza Mulungu, 12 kipindi vimuibeta siku ya Mulungu na kuitenda ize himahima. Siku dijo ulanga wolukuzigwa kwa moto, na vinhu vose vili mumo volumbuka kwa joto. 13 Lakini tweye tobetela kija kiyalongile Mulungu, kupata ulanga na isi ya sambi, kae ya wanhu wotenda goyolonda Mulungu.

14 Avo ndugu zangu, kwavija mobetela vinhu avo, wambeni ng'hani sekemoneke na chochose kihile, hebu kitala chochose mgameso ga Mulungu na muwe na tindiwalo kumwake. 15 Molondeka mujuwe kamba Mndewa kofunga umoyo kwavija kolonda wanhu wakomboligwe, kamba ndugu yetu Paulo vivija viyawandikile kwa nzewele iyagweleligwe na Mulungu. 16 Paulo kandika mbuli zizija mzibaluwa zake zose, kandika mbuli zino. Baluwa zake zina mbuli ziyagwe ndala kuzijuwa, na wanhu wayagwe wabozi na wotanga tanga wofambula vihile kamba viwofambula vihile vifungu viyagwe va Maandiko Gang'alile. Avo woigalila magayo gao wenyego.

17 Avo, ndugu zangu, kwavija muzijuwa mwaka mbuli zino zose, mwinege sekemuzoligwe na gehile ga wanhu hawamtonga Mulungu na kuleka hanhu henu hakukalizigwa. 18 Lakini gendeleleni kukula mna ing'hekewa na kumjuwa Mndewa wetu na Mkombola

wetu Yesu Kilisito. Ukulu uwe kumwake, sambi na siku zose! Ona.

Baluwa ya Ichanduso yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya ichanduso ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana mna ikipindi cha mwaka wa 85-90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba yuyo mwandikaji, lakini sula ya ichanduso yolagusa kamba heyo kawona kwa meso gake ugima wa Yesu hano mwiisi na kuzilibuka kwa Yesu (Sula ya 1:1-3). Vivija wandikaji wa Yohana wa ichanduso uigala na wandikaji wa Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana. Wanhu woitogolela kamba Yohana yuyo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu Yohana ichanduso na Yohana wakabili na Yohana wa kadatu kipindi acho kiyakalile kuko Efeso.

Yohana kawandikila baluwa ino wanhu wose wamtogole Yesu mna ikipindi wanhu wamtogole Yesu viwakalile wogazigwa na kibumbila cha wanhu kikemigwe "Ginostiki." Kibumbila acho kitogola kamba Yesu kakala Mulungu kweli lakini hakalile munhu kweli viyakalile hano mwiisi. Kwa kilamuso acho Yohana kandika kamba heyo kawona kwa meso gake mbuli ya ugima wa Yesu hano mwiisi na makono gake gamkwasa Yesu (Sula ya 1:1-3). Kilamuso cha Yohana kwandika baluwa ino muladi deng'ho jake dimeme (Sula ya 1:4) na kuwagomesa wanhu wamtogole Yesu sambi watende nzambi (Sula ya 2:1) na kuwatenda sekewagoge mafundizo ga uvizi (Sula ya 2:26) na vivija kuwalagusila kamba wakomboligwa (Sula ya 5:13).

Mbuli zili mkitabu

- Yohana koitambula baluwa yake na kolonga kilamuso cha kuyandika (Sula ya 1:1-4).
- Abaho kosimulila Mulungu viyali mulenge na avo tukale kamba Yesu viyakalile (Sula ya 1:5-3:10).
- Abaho kotukumbusa lagizo da kuinogela (Sula ya 3:11-5:12).
- Komambukiza baluwa yake (Sula ya 5:13-21).

Mbuli igala ugima

1 Tuwapetela mweye mbuli
ya ayo yokemigwa mbuli
ya ugima, yakalile toka
mwanduso, tumuhulika na
tumona kwa meso getu,
tumulola na tumkwasa kwa
makono getu. 2 Ugima uno
viulawilile tweye tuwona,
na sambi tolonga kija kituwone, na towapetela mweye
ugima uno wa mazuwa
gose, ukalile hamoja na Tata
na ulagusigwa kumwetu.
3 Towapetela kija kituwone
na kituhulike, muladi na
mweye vivija muilumbe
na tweye mna ukuilumba

kwetu na Tata na Mwanage Yesu Kilisito. 4 Towandikila mweye mbuli zino kutenda deng'ho jetu ditelele.

Mulungu iyo Mulenge

5 Tuuhulika usenga uno kulawa kwa Yesu na sambi towapetela mweye kamba, Mulungu iyo mulenge na mgati mmwake mduhu ziza jojose. 6 Kamba twahalonga toilumba nayo kuno tung'hali tokala mdiziza, tolonga uvizi kwa mbuli zetu na kusang'hana kwetu. 7 Lakini kamba tokala mna umulenge kamba heyo viyali mulenge, toilumba tweye kwa tweye, na damu ya mwanage, Yesu yotusunha nzambi zetu zose.

8 Twahalonga hatutenda nzambi toivizila wenyego, na mduhu kweli mgati mmwetu. 9 Lakini twahatogola kamba tweye twa wene nzambi, Mulungu kotamaniligwa na kotenda goya, kozigela kumgongo nzambi zetu, na kotusunha na gose gehile gatutendile. 10 Twahalonga hatutendile nzambi, tomtenda heyo yawe mvizi na imbuli yake yamduhu mgati mmwetu.

2

Kilisito iyo mtazaji wetu

1 Wanangu niwanogela, nowandikila mbuli zino muladi sekemutende nzambi. Lakini kamba munhu yoyose katenda nzambi, tunayo imoja yolonga kwa Tata mbuli yetu, nayo ayo Yesu Kilisito, ija yeliduhu kitala chochose. 2 Kilisito ayo nhosa isegeza nzambi zetu na siyo tweye twiiyeka, lakini vivija na nzambi za wanhu wose wa mwiisi.

3 Twahagagoga malagizo ga Mulungu, baho todaha kulonga kamba tumjuwa. 4 Munhu yolonga, “Nimjuwa heyo,” lakini hagagoga malagizo gake, munhu ayo koviza na kweli yamduhu mgati yake. 5 Lakini munhu yogoga mbuli ya Mulungu, munhu ayo kana unogelwa wa kweli wa Mulungu mgati yake. Vino avo vitujuwa kamba twa mgati mmwake, 6 munhu yoyose yolonga kamba kokala mgati ya Mulungu, yakale kamba viyakalile Yesu.

Lagizo da sambi

7 Ndugu zangu, siwandikila lagizo da sambi lakini lagizo didija dimukalile najo toka ichanduso. Lagizo dijo da umwaka uwo uja uusenga umuhulike. 8 Hata ivo nowandikila lagizo da sambi, ukweli wake wokoneka mgati ya Kilisito na mgati yenu. Kwavija ziza dosegela na mulenge wa ukweli kumwemwesa mwaka.

9 Munhu yoyose yolonga kammulenge na kuno komwihila ndugu yake, munhu ayo yang'hali kamdiziza. 10 Munhu yoyose yomnogela ndugu yake kammulenge na mgati yake kuduhu kinhu chonda kimuhonze munhu yatende nzambi. 11 Lakini munhu yoyose yomwihila ndugu

yake kamdiziza. Kotembela mdiziza na hajuwa kochola kwahi, kwavija ziza dimtenda yawe msuwameso.

12 Nowandikila mweye wana, kwavija nzambi zenu zigeligwa kumgongo kwa kija kiyatendile Yesu Kilisito. 13 Nowandikila mweye kina tata, kwavija mumjuwa heyo yakalile toka haichanduso. Nowandikila mweye wabwanga kwavija mumuhuma ija Imdumuka. Nowandikila mweye wana, kwavija mumjuwa Tata.

14 Nowandikila mweye kina tata kwavija mumjuwa heyo yakalile toka haichanduso. Nowandikila mweye wabwanga kwavija mna nguvu, na mbuli ya Mulungu yokala mgati mmwenu na mumuhuma ija Imdumuka.

15 Sekemuinogele isi hebu kinhu chochose kili mwiisi. Munhu yoyose yoinogela isi hadaha kumnogela Tata. 16 Kwavija vinhu vose vili mwiisi ino, kusulukila kwa lukuli, vinhu visulukiligwa na meso ga wanhu, kuitapa kwa munhu kwa kija kiyali nacho na kija kiyotenda, havilawa kwa Tata, ila volawa mwiisi ino. 17 Isi na vinhu vose visulukiligwa vobita, lakini munhu yotenda viyolonda Mulungu, kokala siku zose.

Ija yomwihila Kilisito

18 Wanangu, kino kipindi cha uhelelo, kamba vimuhulike kamba ija yomulema Kilisito kokwiza, hata sambi wengi womulema Kilisito weza, na avo tojuwa kamba uhelelo wammabehi. 19 Wanhu awo walawa mna ikibumbila chetu lakini hawalawile kweli mna kibumbila chetu, kwavija maza walawile mkibumbila chetu, wahasigale hamoja na tweye, lakini kusegela kwao kolagusa kamba hawakalile hamoja na tweye.

20 Lakini mweye mugidiligwa Loho Yang'alile, na mweye mose muujuwa ukweli. 21 Siwandikila kwavija hamuujuwile ukweli, lakini nowandikila kwavija muujuwa na kuduhu uvizi ulawa muukweli.

22 Nani yeli mvizi? Iyo ija yolonga kamba Yesu siyo Kilisito mkombola yasaguligwe na Mulungu. Munhu kamba ayo iyo yomulema Kilisito na kombela Tata na Mwana. 23 Munhu yoyose yombela Mwana, vivija kombela Tata, na munhu yoyose yomtogola Mwana, vivija komtogola Tata.

24 Avo, usenga uja umuhulike toka haichanduso ukale mmizoyo yenu. Na wahakala mmizoyo yenu, vivija mokala kwa kuilumba na Mwana na Tata. 25 Na kino acho kiyatulongele kamba kotugwaa ugima wa mazuwa gose.

26 Niwandikila mbuli zino kuwazuma mbuli ya wanhu waja wolonda kuwagiza. 27 Lakini kumwenu mweye, Kilisito kawagidila Loho Yang'alile. Na kamba Loho Yang'alile kokala mgati mmwenu, hamulonda munhu yoyose yawafunze.

Kwavija Loho Yang'alile kowafunza kila kinhu na kija kiyowafunza cha ukweli na si uvizi bule. Avo gagogeni mafundizo ga Loho Yang'alile, na kaleni kwa kuilumba na Kilisito.

28 Na sambi mweye wana, gendeleleni kukala mgati mmwake, muladi mna isiku yaheza seketudumbe na seketukone kinyala mgameso gake. 29 Kamba mojuwa kuwa Kilisito komnogeza Mulungu, mujuwe kila munhu yomnogeza Mulungu kaleligwa na heyo.

3

Wana wa Mulungu

1 Loleni, Tata viyatunogele ng'hani, mbaka tokemigwa wana wa Mulungu! Ona vivo vitwili. Lekaavo wanhu wa mwiisi hawatujuwile tweye, kwavija hawamjuwile heyo. 2 Ndugu zangu, sambi twa wana wa Mulungu, na hatujuwa vondatuwe. Lakini tojuwa Kilisito yahabwela toigala nayo, kwavija tomona kamba viyali. 3 Munhu yoyose yomtamanila Kilisito koisunha, kamba vija Kilisito viyaisunhile.

4 Munhu yoyose yotenda nzambi kobena malagizo ga Mulungu, kwavija kutenda nzambi kuko kubena malagizo ga Mulungu. 5 Mojuwa kamba Kilisito keza kuzisegeza nzambi zetu, na mgati mmwake mduhu nzambi yoyose. 6 Avo munhu yoyose yokala kwa kuilumba na Kilisito hatenda nzambi, lakini munhu yoyose yogendelela kutenda nzambi hamonile na vivija hamjuwile Kilisito. 7 Avo wanangu, sekemutogole kuviziligwa na munhu yoyose. Munhu yotenda gaja galondigwa na Mulungu komnogeza heyo kamba vija Kilisito viyamnogeze heyo. 8 Munhu yoyose yotenda nzambi munhu ayo wa Mwenembago, kwavija Mwenembago katenda nzambi toka mwanduso. Lakini Mwana wa Mulungu keza mwiisi kukinanga kija kiyatendile Mwenembago.

9 Yeli mwana wa Mulungu hagendelela kutenda nzambi, kwavija kavumbuka na Mulungu na Mulungu kamgwaa ugima wa sambi, avo hadaha kugendelela kutenda nzambi. 10 Vino avo vituwajuwa wana wa Mulungu na wana wa Mwenembago, munhu yoyose hatenda gaja gomnogela Mulungu hebu hamnogela ndugu yake, munhu ayo hali mwana wa Mulungu.

Inogeleni

11 Na usenga umuuhulike toka hanaichanduso awo uno, tuinogele wenyego. 12 Sekemuigale na Kaini, yalongozigwe na ija Imdumuka, na kamkoma ndugu yake Habili. Vino habali kamkoma? Kwavija gaja gayakalile yosang'hana geha, lakini gaja gayasang'hane ndugu yake gakala ganogile mgameso ga Mulungu.

13 Avo ndugu zangu, sekemukanganye kamba wanhu
wa mwiisi ino wowehila mweye. 14 Tweye tojuwa kamba
tumala kulawa mwiifa na
twingila muugima, kwavija
towanogela ndugu zetu.
Munhu yoyose yeliduhu
unogelwa kosigala mkufa.
15 Munhu yoyose yomwihila
ndugu yake mkomaji, na
mweye mojuwa munhu
yoyose mkomaji kaduhu
ugima wa mazuwa gose
mgati mmwake. 16 Vino avo
vitujuwa unogelwa viwili,
Kilisito kaulava ugima wake
mbuli ya tweye. Vivija
na tweye tuulave ugima
wetu mbuli ya ndugu zetu!
17 Kamba munhu yoyose
kana vinhu va mwiisi ino,
abaho kamona ndugu yake
kaduhu kinhu chochose na
hamonela bazi bule, vino
kodahaze kulonga komnogela Mulungu? 18 Wanangu,
unogelwa wetu sekeuwe kwa
mulomo wiiyeka, ila uwe
unogelwa wa kweli na ulagusigwe kwa kusang'hana.

Kugangamala kwetu kwa Mulungu

19 Vino avo vitujuwa
kamba tweye twa mna
ikweli, na honda tunyawenyawe mgameso ga
Mulungu. 20 Hata kamba
mizoyo yetu yotutagusa
kamba tubananga, Mulungu
mkulu kubanza mizoyo
yetu na kojuwa kila kinhu.
21 Ndugu zangu, kamba
mizoyo yetu haitutagusa, todaha kugangamala mgameso
ga Mulungu. 22 Kumwake tobokela chochose kitumpula,
kwavija togagoga malagizo gake na kutenda gaja
gomnogeza heyo. 23 Lagizo
jake dijo dino, tumtogole
Mwanage Yesu Kilisito, na
tuinogele wenyego kamba
viyatulagize. 24 Munhu
yoyose yogagoga malagizo
ga Mulungu kokala mgati
mmwake. Tojuwa kamba
Mulungu kokala mgati
mmwetu, kubitila Loho
Yang'alile iyatugwelele.

4

Loho wa ukweli na loho wa uvizi

1 Ndugu zangu, sekemumtogole kila munhu yolonga
kana loho wa Mulungu,
lakini mgezeni munhu ayo
mulole kamba munhu ayo
kolongozigwa na Loho wa
Mulungu, kwavija watula
ndagu wengi wa uvizi
walawilila mwiisi. 2 Avo,
vino avo vonda mumjuwe
munhu yolongozigwa na
Loho wa Mulungu. Munhu
yolonga kamba Yesu Kilisito
keza mna ulukuli, munhu
ayo kana Loho wa Mulungu. 3 Lakini munhu
yoyose halonga vivo mbuli
ya Yesu kaduhu Loho wa
Mulungu. Munhu ayo kana
loho yomulema Kilisito, na
mweye muhulika mwaka
kamba kokwiza, na hata
sambi keza mwaka mwiisi.
4 Wanangu, lakini mweye
mwa wana wa Mulungu na
muwahuma watula ndagu
wa uvizi, kwavija ija yokala

mgati mmwenu kana nguvu kubanza ija yeli mwiisi. 5 Awo wolawa mwiisi ino na walonga vinhu va mwiisi lekaavo wanhu wa mwiisi wowategeleza. 6 Lakini tweye twa wanhu wa Mulungu, munhu yoyose yomjuwa Mulungu kotutegeleza tweye, lakini munhu heli wa Mulungu hatutegeleza. Vivo vitujuwa mbuli ya Loho wa kweli na loho wa uvizi.

Mulungu ayo unogelwa

7 Ndugu zangu, tuinogele wenyego, kwavija unogelwa wolawa kwa Mulungu. Munhu yoyose yonogela ka mwana wa Mulungu, na komjuwa Mulungu. 8 Munhu yeliduhu unogelwa hamjuwile Mulungu, kwavija Mulungu ayo unogelwa. 9 Mulungu katulagusila unogelwa wake kumwetu kwa kumtuma Mwanage yaiyeka mwiisi, muladi tuwe wagima kubitila heyo. 10 Unogelwa wa kweli uwo uno, siyo kamba tweye tumnogela Mulungu lakini heyo katunogela tweye na kamtuma Mwanage kamba nhosa ya kusegeza nzambi zetu.

11 Ndugu zangu, kamba Mulungu katunogela vivo, avo na tweye vivija tuinogele wenyego. 12 Kuduhu munhu yoyose yamonile Mulungu, lakini kamba toinogela wenyego, Mulungu kokala mgati mmwetu, na unogelwa wake utelela kumwetu.

13 Tojuwa kamba tokala mgati ya Mulungu, nayo Mulungu kokala mgati ya tweye, kwavija katugwelela Loho wake. 14 Tweye tuwona na kuwalongela wanhu wayagwe kamba Tata kamtuma Mwanage yawe Mkombola wa wanhu wa mwiisi. 15 Kila munhu yolonga kwa mulomo wake kamba Yesu ayo Mwana wa Mulungu, Mulungu kokala mgati ya munhu ayo, nayo kokala mgati ya Mulungu. 16 Avo, tweye tojuwa totamanila unogelwa wa Mulungu kumwetu.

Mulungu ayo unogelwa na munhu yoyose yowanogela wayagwe kokala na mgati ya Mulungu, na Mulungu kokala mgati ya munhu ayo. 17 Tuwe kamba Kilisito na tukale ugima wa kuwanogela wayagwe mwiisi ino na unogelwa utelela mgati yetu na honda tudumbe mdisiku Mulungu vonda yawataguse wanhu wose. 18 Hanhu heli na unogelwa kuduhu kudumba, unogelwa utelele wosegeza bwembwe. Avo munhu yodumba hatelele muunogelwa, kwavija bwembwe dogala kutagusigwa. Munhu yoyose yodumba hatelele muunogelwa.

19 Tweye tuna unogelwa kwavija heyo kasonga kutunogela tweye. 20 Kamba munhu yahalonga “Nomnogela Mulungu,” akuno komwihila ndugu yake, munhu ayo koviza. Kwavija munhu yoleka kumnogela ndugu yake yoomona,

hadaha kumnogela Mulungu, yoleka kumona. 21 Kilisito katugwelela lagizo dino, munhu yoyose yomnogela Mulungu vivija yamnogele ndugu yake.

5

Tuihuma isi

1 Munhu yoyose yotogola kamba Yesu ayo Kilisito munhu ayo mwana wa Mulungu. Munhu yomnogela tata munhu, vivija komnogela na imwana. 2 Vino avo vitujuwa kamba towanogela wana wa Mulungu, kwa kumnogela Mulungu na kugagoga malagizo gake. 3 Kwavija kumnogela Mulungu ako kugagoga malagizo gake. Na malagizo gake gabuha, 4 kwavija kila yeli mwana wa Mulungu kodaha kuihuma isi. Vino avo vituihuma isi kwa kumtamanila kwetu Mulungu. 5 Vino nani yodaha kuihuma isi? Ni munhu ija yaiyeka yomtogola Yesu Kilisito kamba Mwana wa Mulungu.

Vija vitone na kulonga mbuli ya Yesu Kilisito

6 Yesu Kilisito ayo yezile kwa mazi na kwa damu ya kufa kwake. Hezile kwa mazi gaiyeka ila keza kwa mazi na kwa damu. Nayo Loho kolonga kweli, kwavija Loho awo ukweli. 7 Avo wakuko wadatu wosindila. 8 Loho wa Mulungu na mazi na damu na wano wose wadatu woitogolela. 9 Tobokela usindila wa wanhu, lakini usindila wa Mulungu ubanza ng'hani, na kasindila vino mbuli ya Mwanage. 10 Munhu yoyose yomtogola Mwana wa Mulungu kanao usindila awo mgati yake, lakini munhu yoleka kumtogola Mulungu kamtenda mvizi, kwavija hautogole usindila uyalongile Mulungu mbuli ya Mwanage. 11 Na uno awo usindila, Mulungu katugwelela ugima wa mazuwa gose, na ugima awo wa mna Imwanage. 12 Munhu yoyose yeli na Mwana wa Mulungu kanao ugima awo, munhu yeliduhu Mwana wa Mulungu kaduhu ugima awo.

Ugima wa mazuwa gose

13 Nowandikila mbuli zino, mweye mumtogole Mwana wa Mulungu, muladi mujuwe kamba munao ugima wa mazuwa gose. 14 Na tweye hatudumba kumgendela Mulungu, kwavija tojuwa twahampula kinhu chochose kamba viyolonda, kotutegeleza. 15 Avo tojuwa kamba heyo kotutegeleza twahampula kinhu chochose, vivija tojuwa kamba katugwaa kija kitumpulile.

16 Munhu yahamona ndugu yake katenda nzambi haimgala mwiifa, yampulile kwa Mulungu nayo Mulungu komgwelela ugima. Nolonga mbuli ino kwa awo watendile nzambi haimgala munhu mwiifa. Lakini kuna nzambi yomgala munhu mwiifa, naniye silonga kamba mumpulile kwa Mulungu.

17 Ubanazi wowose wihile
mgameso ga Mulungu ni
nzambi, lakini kuna nzambi
haimgala munhu mwiifa.
18 Tojuwa awo weli wana
wa Mulungu hawagendelela
kutenda nzambi, kwav-
ija Mwana wa Mulungu
kowalolesa, na ija Imdu-
muka hadaha kuwalumiza.
19 Tojuwa kamba tweye
twa wana wa Mulungu
na wanhu wose wayagwe
mwiisi wotawaligwa na ija
Imdumuka.
20 Vivija tojuwa kamba
Mwana wa Mulungu keza,
katutenda tumjuwe Mu-
lungu wa kweli, tukale mna
ukuilumba na Mulungu
wa kweli, mna ukuilumba
na mwanage, Yesu Kilisito.
Heyo yuyo Mulungu wa
kweli na yuyo ugima wa
mazuwa gose.
21 Wanangu, muitiganye
sekemuvitambikile vinyago.

Baluwa ya Kabili yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya kabili ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka wa 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba ayo mwandikaji, lakini koikema mwenyego mvele. Mbuli zili mna ibaluwa ya ino ya Yohana wa kabili ziigala na mbuli zili mna Imbuli Inogile yandikigwe na Yohana. Mbuli ayo yokoneka mna inzila viyagangamize lagizo da Yesu da kuinogela na viyatambule kumnogela Yesu kwa kugoga malagizo gake (Sula ya 1:5-6, Yohana 15:9-10). Wanhu woitogolela kamba Yohana ayo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kipindi acho kiyakalile ako Efeso.

Hamoja Yohana kandika baluwa ino kwa mtwanzi yasaguligwe na wanage lakini yogesigwa kakala yowandikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila. Kilamuso cha Yohana kwandika baluwa ino ni kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi.

Mbuli zili mkitabu

Yohana kosonga baluwa yake kwa kulonga kowandikila kina nani na kowalamusa (Sula ya 1:1-3).

Abaho kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu na kowakumbusa lagizo kulu (Sula ya 1:4-6).

Abaho kowazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:7-11).

Yohana komambukiza baluwa yake kwa kuwalamusa wanhu wamtogole mkibumbila kuko kuyakalile yawakemile “Ndugu yake yasaguligwe” (Sula ya 1:12-13).

1 Niye mvele, nokwandikila gweye mtwanzi usaguligwe na Mulungu hamoja na wanago, iniwanogela muukweli, sili niye niiyeka, lakini vivija na wanhu wose woujuwa ukweli wokunogela, 2 kwavija ukweli wokala mgati yetu na wokala na tweye siku zose.

3 Ng'hekewa na bazi na tindiwalo vilawa kwa Mulungu Tata na Yesu Kilisito, yeli Mwana wa Tata, vikale na tweye mna ukweli na unogelwa.

Ukweli na unogelwa

4 Ndeng'helela ng'hani vinyone wanago wayagwe wokala mna ikweli kamba Mulungu Tata viyatulagize. 5 Avo, sambi Mtwanzi gweye usaguligwe na Mulungu nokupula, tweye wose tumtogole Yesu tuinogele. Sikwandikila malagizo ga sambi, lakini malagizo gagaja gatukalile nago toka

ichanduso. 6 Unogelwa awo
uno, tukale kwa kugagoga
malagizo ga Mulungu. Lag-
izo diuhulike toka ichanduso
dijo dino, mukale mna
unogelwa.
7 Wanhu wengi wavizi
wenela mwiisi, awo hawato-
gola kamba Yesu Kilisito
keza kwa lukuli lwa kiunhu.
Wanhu kamba awo ni wav-
izi na womulema Kilisito.
8 Iteganyeni, sekemwagize
kija kimgaiye, lakini mug-
weleligwe nhunza imemile.
9 Munhu yoyose yofun-
diza mafundizo gayagwe
na hagagoga mafundizo
ga Kilisito, munhu ayo
kaduhu Mulungu. Munhu
yoyose yogagoga mafun-
dizo kana Tata na Mwana.
10 Kamba munhu yaheza
na hawagalileni mafundizo
gano, sekemumgale mzikae
zenu hebu kumulamusa.
11 Kwavija munhu yoyose
yomulamusa munhu ayo,
koilumba nayo kusang'hana
gehile.

Mbuli za kimambukizo

12 Ninazo mbuli nyingi za
kuwalongela lakini silonda
kuwalongela kwa kuwandik-
ila, avo, nogesa niwatem-
belele na kulonga na mweye
meso kwa meso, muladi
deng'ho jetu ditelele.
13 Wana wa ndugu yako
yasaguligwe na Mulungu
wokulamusa.

Baluwa ya Kadatu yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya kadatu ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba ayo mwandikaji, lakini koikema mwenyego mvele (Sula ya 1:1). Na katenda vivo mna ibaluwa ya kabili ya Yohana (Sula ya 1:1). Wanhu woitogolela kamba Yohana ayo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kipindi acho kiyakalile ako Efeso.

Yohana kamwandikila baluwa ino munhu yamtogole Yesu yakemigwe Gayo. Kamtambula Gayo mbwigake na kamulagiza yawagoneke kumwake ndugu wamtogole Yesu weli muumwanza wa kuko kumwao.

Mbuli zili mkitabu

Yohana komulamusa Gayo (Sula ya 1:1).

Abaho komgela moyo Gayo na komulagiza yawagoneke kumwake ndugu wamtogole Yesu (Sula ya 1:2-8).

Abaho kolonga mbuli ya wanhu wabili wayagwe Diotilefe na Demetiliyo (Sula ya 1:9-12).

Komambukiza baluwa yake (Sula ya 1:13-14).

1 Niye mvele, nokwandikila gweye Gayo, mbwigangu nikunogela mna ikweli.

2 Mbwigangu, nompula Mulungu yakutende umwede na yakutendele ganogile mulukuli lwako, kamba vija vinjuwa loho yako viigendelela vinogile. 3 Nideng'helela ng'hani ndugu wano viwezile na kunongela viugendelela goya mna ikweli na viukala mna ikweli siku zose. 4 Nobanza ng'hani kudeng'helela kuhulika kamba wanangu wokala mna ikweli.

Mbuli ya kuwataza wayagwe

5 Mbwigangu, gweye kotamaniligwa mna ukuwasang'hanila ndugu, hata kamba wanhu baki kumwenu. 6 Ndugu awo wakilongela kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu mbuli za unogelwa wako. Chonde wataze mna inzila imnogeza Mulungu wagendelele goya na mwanza wao. 7 Kwavija, mbuli ya Kilisito wasonga mwanza wao bila kutazigwa na wanhu hawatogola Kilisito. 8 Avo tweye tolondeka kuwataza wanhu wano, muladi tweye na awo tuilumbe mna ukusang'hana mna ikweli.

Diotilefe na Demetiliyo

9 Nyandika baluwa kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, lakini Diotilefe yalondaga ukulu hagati ya wao, hatonga

mbuli zinonga. 10 Vonda
nize nogagubula gubu
gaja gose goyosang'hana,
ago gehile goyotulonga na
uvizi. Yang'ali hanakwiguta
na gago, vivija kolema
kuwabokela waetu wamto-
gole Yesu wacholile kumwao,
na kowagomesa wanhu
wolonda kuwabokela na
kowawinga mkibumbila cha
wanhu wamtogole Yesu.
11 Mbwiga zangu, sekemk-
weleleze gehile, lakini mk-
weleleze ganogile. Munhu
yoyose yosang'hana ganogile
ayo wa Mulungu, munhu
yoyose yosang'hana gehile
hanamjuwa Mulungu.
12 Kila munhu komulonga
vinogile Demetiliyo, hata
ukweli wenyego wolagusa
vivo. Na tweye vivija tolava
usindila awo, na gweye
kojuwa kija kitulonga cha
ukweli.

Ndamuso za kimambukizo

13 Ninazo mbuli nyingi za
kukulongela, lakini silonda
kutenda vivo kwa kuk-
wandikila, 14 kwavija sambi
baha nogesa kukona, na
tolonga meso kwa meso.
15 Tindiwalo dikale na
gweye. Mbwiga zako wose
wokulamusa. Ndamusila
mbwiga zetu, kila imoja.

Baluwa yandikigwe na Yuda Ulongozi

Baluwa ino yokemigwa Yuda mbuli ya twaga da mwandikaji. Yuda koitambula mwenyego kamba ndugu yake Yakobo, mdodo wake Yesu. Avo vivija wanhu wotogola kamba Yuda kakala ndugu yake Yesu (Yuda 1). Hatujuwa bule kamba baluwa ino wandikiligwa kibumbila fulani cha wanhu wamtogole Yesu, lakini mbuli ya vilaguso vilongigwe mna idilagano da umwaka todaha kulonga Yuda kawandikila wanhu wakalile Wayahudi. Hata ivo baluwa ino kawandikila “wose wakemigwe na wanogeligwe na Mulungu Tata na watandigwe mbuli ya Yesu Kilisito” (Yuda 1). Baluwa ino yandikigwa behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Kilamuso cha kuwandikila baluwa ino wanhu wose wamtogole Yesu ni kuwazuma sekewawakweleleze wafundiza wavizi (Yuda 4). Yuda kalonga mbuli zilawilile mna dilagano da umwaka mbuli ya kugangamiza kija kiyalongile. Baluwa ino ina mbuli ziigalile na 2 Petulo kamba vija kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Yuda 4, 2 Petulo 2:1) na mbuli kamba wasenga wa kuulanga na Sodoma na Gomola.

Mbuli zili mkitabu

Tanhu Yuda kowalamusa wasomaji zake (Yuda 1-2).
Abaho kolonga kilamuso cha kwandika nacho acho kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Yuda 3-4).
Abaho kowazuma wasomaji zake kubitila gaja gawalawilile wanhu mna idilagano da umwaka (Yuda 5-16).
Abaho kowalongela choni cha kutenda viwazumigwe (Yuda 17-23).
Abaho komambukiza baluwa yake kwa kumtogola Mulungu (Yuda 24-25).

1 Niye Yuda, namtumwa
wa Yesu Kilisito na mdodo
wake Yakobo, nowandikila
mweye mose mukemigwe
na kunogeligwa na Mulungu
Tata na kwikigwa goya na
Yesu Kilisito.
2 Bazi, tindiwalo na un-
ogelwa vikale na mweye
ng'hani.

Wafundiza wa uvizi

3 Mbwiga zangu, ni-
wamba ng'hani kuwandik-
ileni mbuli ya ukombozi
wetu tweye wose, nilon-
deka kuwandikila muladi
niwagele moyo muladi
mugendelele kuwamba
mna ditamanilo, diwag-
weleligwa wanhu wa Mu-
lungu, mwanza umoja kwa
kipindi chose. 4 Kwavija
wanhu hawamjuwile
Mulungu wengila kwa
kinyelegezi hagati yetu,
wanhu awo wogalusa usenga

wa ng'hekewa ya Mulungu kamba kinhu cha kutendela ugoni na wombela Yesu Kilisito, yeli Mkulu wetu yaiyeka na Mndewa. Wanhu awo nhaguso yao yandikigwa toka mwaka mna Gamaandiko Gang'alile.

5 Hamoja mbuli zino zose muzijuwa, niye nolonda kuwakumbusa kamba Mndewa kawakombola wanhu wa Izilaeli kulawa mwiisi ya Misili, lakini kumwande kawabananga wanhu wose hawatogole. 6 Kumbukeni wasenga wa kuulanga walondile kuwa wakulu kubanza ukulu uwagweleligwe, avo wazileka kae zao wenyego. Mulungu kaweka mdiziza na kawagodeka minyololo siku zose, na kaweka yawataguse mna isiku ayo ng'hulu. 7 Vivija kumbukeni Sodoma na Gomola, na mabuga geli mmabehi, watenda ugoni na kuihindula wenyego. Wabanangigwa kwa moto haufaga kamba kilaguso kwa wanhu wayagwe.

8 Vivo ili kwa wanhu wano, wao walota nzozi, ng'huli zao zifitizigwa, wenyego wowehula udahi wa Mulungu na kuviliga viumbe ving'alile kuulanga. 9 Lakini hata Mikaeli msenga mkulu wa kuulanga hatendile vivo bule, viyaibamilile na Mwenembago mbuli ya lukuli lwa Musa. Mikaeli hamuligile Mwenembago, lakini kalonga, “Mndewa mwenyego yakuzume!” 10 Lakini wanhu wano woliga kinhu chochose hawakijuwile, wobanangigwa kwa mbuli zizija wazijuwile kwa nzewele zao, kamba wanyama viwojuwa kwa nzewele zao. 11 Wanhu awo wogaya! Kwavija wakweleleza mbuli ziyasang'hane Kaini. Mbuli ya kulonda sente waigala wenyego muimhome iija ya Balaamu. Walema kamba viyalemile Kola vivija na wao wonangigwa kamba viyanangigwe heyo. 12 Kwa mbuli zao zigela kinyala zootenda wofitiza nyimwilinyimwili zenu za kuinogela. Waigala na mawingu gelibule mvula gohembelusigwa na beho. Wao waigala na mibiki ihuluke, na hailela matunda, mibiki ing'oligwe mizizi na ifa. 13 Wanhu awo waigala na ng'humbi ng'hulu ya bahali, na sang'hano zao zogela kinyala kamba mihovu. Wao waigala na nhondo zitanga tanga zikigwe hanhu aho hali na ziza kulu da mazuwa gose.

14 Henoko, lukolo lwa saba toka Adamu, kalagula mbuli ya wanhu awo kalonga, “Mndewa kokwiza hamoja na magana kwa magana ga wasenga zake wang'alile, 15 kuwatagusa wanhu wose na kuwakoboza wanhu wose iwolema kumtegeleza kwa sang'hano zao zihile ziwatendile bila kumgesa Mulungu, na kwa mbuli ya ulonzi wao wose wihile wamulongile heyo!”

16 Siku zose wanhu wano

wonung'unika na kuiyalala, wokweleleza kusulukila kwao kwihile, woitapa wenyego na kuwatogola ng'hani wanhu wayagwe muladi wapate kiwolonda.

Kuzumigwa na mafundizo

17 Lakini mweye mbwiga zangu, kumbukeni gaja gamulongeligwe baho umwaka na watumigwa wa Mndewa wetu Yesu Kilisito. 18 Wawalongela, “Mzisiku za uhelelo, wolawilila wanhu na wowazeha, wanhu wokweleleza kusulukila kwao kwihile bila kumgesa Mulungu.” 19 Wanhu awo wotenda mweye muigole, wanhu wolongozigwa na kusulukila kwa wanhu wa mwiisi ino, weliduhu Loho wa Mulungu. 20 Lakini mweye mbwiga zangu, igangamizeni wenyego mna ditamanilo jenu ding'alile. Mpuleni Mulungu kwa nguvu ya Loho wake. 21 Gendeleleni muunogelwa wa Mulungu, kuno mombetela Mndewa wetu Yesu Kilisito, kwa bazi jake kowagweleleni ugima wa mazuwa gose.

22 Woneleni bazi wanhu weli na shaka. 23 Wakomboleni muumoto wanhu wayagwe. Woneleni bazi wanhu wayagwe kwa kuitiganya, lakini vihileni hata viwalo vao vifitizigwe kwa kusulukila kwao kwihile.

Yuda komtogola Mulungu

24 Kumwake heyo yodaha kuwakaliza sekemugwe na yodaha kuwagala haulongozi wake kuno mung'ala na bila kitala na ndeng'helelo ng'hulu. 25 Kwa Mulungu yaiyeka yeli Mkombola wetu, ukulu una heyo na nguvu na udahi, kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito kulawa ng'holo zose, sambi na siku zose! Ona.

Ugubulo uyagweleligwe Yohana Ulongozi

Kitabu cha Ugubulo acho kitabu cha uhelelo mna idilagano da sambi. Vivija acho kitabu cha uhelelo kwandikigwa na mtumigwa Yohana behi na mwaka wa 95 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Ugub 1:1). Vivija Yohana kandika Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na baluwa ya ichanduso ya Yohana na baluwa ya kabili ya Yohana na baluwa ya kadatu ya Yohana. Vivija Yohana kojuwika kwa twaga da, “Ija Yesu yamnogele ng'hani.” (Yoh 13:23). Kandika kitabu cha Ugubulo viyakalile yahamizigwe kukisiwa cha Patimo mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli inogile ya Yesu Kilisito (Ugul 1:9).

Kilamuso cha kwandika kitabu cha ugubulo ni kuwagela moyo wasomaji wagendelele kumtamanila Yesu Kilisito na kuwatenda watamanile kwavija Yesu kammambwega mbwega kubwela (Sula ya 1:3, 22:7). Kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu na vibumbila saba vijuwike mna izisula za 2-3. Yohana kakikema kija kiyandike kamba ulaguzi (Ugub 1:3) na kalagusa kwa vilaguso vingi mna ikitabu kusimulila vinhu viyone. Ikitabu kiigala na hanhu hayagwe mna idilagano da umwaka, kamba vija Zakalia 6:1-8. Zimhalati saba na mabakuli saba nago gaigala na mikubulo iyagalile Mulungu kuwakoboza Wamisili (Kulawa 7-9). Ugubulo wosimulila mbuli za uhelelo, kamba Yesu kohuma na wanhu wose womtamanile wokuwa wagima siku zose hamoja nayo. Leka ikitabu kino kikuzume na kikutende utamanile kamba Yesu sambi kobwela.

Mbuli zili mkitabu

- Yohana kosonga kulonga heyo ayo nani na kabokelaze mbuli zino za ulaguzi ziyone (Sula ya 1:1-1:20).
- Kolonga usenga wa Yesu kwa wanhu wamtogole Yesu mvibumbila saba (Sula ya 1:1-3:22).
- Abaho kosimulila mbuli za hota saba (Sula ya 4:1-8:5) na mhalati saba (Sula ya 8:6-11:19).
- Abaho Yohana kosimulila ng'hondo ya mwana wa kimbigalo na zoka dili na mapala saba (Sula ya 12:1-14:20).
- Abaho kokwandika mbuli za mibakuli saba ya ng'hasiliki (Sula ya 15:1-16:18).
- Abaho Yohana kosimulila Mulungu viyawahumile wanhu wamwihile ako kuulanga (Sula ya 17:1-20:15).
- Kukimambukizo kosimulila mbuli ya ulanga wa sambi na isi ya sambi vonda vize ako kuuhelelo (Sula ya 21:1-22:21).

1 Uno awo ugubulo wa Yesu
Kilisito, Mulungu kamgwaa
yawalagusile wasang'hanaji
zake, mbuli zija zonda zilaw-
ilile vino sambi. Kilisito kam-
tuma msenga wake wa kuu-
langa yamulongele Yohana
msang'hanaji wake mbuli
azo. 2 Nayo Yohana kasindila
kila kinhu kiyawone. Yohana
kasimulila usenga wa Mu-
lungu na ukweli ugubuligwe
na Yesu Kilisito. 3 Kamweda
munhu yosoma mbuli zili
mkitabu kino kili na mbuli
za ulaguzi, na wamweda
wanhu wotegeleza na kuzi-
goga mbuli za ulaguzi
zandikigwe mna ikitabu
kino! Kwavija kipindi cha
mmabehi baho zolawilila
mbuli zose zino.

Kuwalamusa wanhu wa vibumbila wamtogole Yesu

4 Niye Yohana nowandik-
ila wanhu wamtogole Yesu
mna ivibumbila saba vili ako
Asiya.

Ng'hekewa na tindiwalo
kulawa kwa Mulungu,
yakalile baha, yeli baha
na yonda yawe baha, na
kulawa kwa loho saba zili
kuulongozi wa kigoda chake
cha undewa, 5 na kulawa kwa
Yesu Kilisito yotamaniligwa,
yogubula ukweli wa mbuli ya
Mulungu, yeli waichanduso
kuzilibuka kwa wafile, vivija
ayo yowatawala wandewa
wa mwiisi.

Yesu kotunogela, na kwa
damu yake katulekesa na
nzambi, 6 na katutenda tuwe
undewa wa walava nhosa,
tumsang'hanile Mulungu,
Tatake. Yesu Kilisito yag-
weleligwe ukulu na nguvu
siku zose! Ona.

7 Tegelezeni, kokwiza
mna gamawingu! Kila
munhu komona, hata waja
wamuhomile. Makabila gose
geli mwiisi gomuyalalila.
Ona iwe vivo!

8 "Niye na Alufa na Omega,
waichanduso na waikimam-
bukizo," kolonga Mndewa
Mulungu yeli na Udahi wose,
yakalile baha, yeli baha, na
yonda yawe baha.

Yohana kolagusiligwa vinhu mbuli ya Kilisito

9 Niye Yohana ndugu
yenu, na kwa kuilumba na
Yesu nina fungu hamoja
na mweye mna gamagayo
na nina fungu hamoja na
mweye muundewa wake
na kufunga umoyo. Niye
ngaligwa kugodekigwa mk-
isiwa kikemigwa Patimo
mbuli ya kuwapetela wanhu
mbuli ya Mulungu na kwa
mbuli ya kuwalongela
wanhu ukweli ugubuligwa
na Yesu. 10 Mna isiku ya
Mndewa nimema Loho wa
Mulungu, mhulika sauti
ng'hulu, iigalile na sauti
ya mhalati, inongela kuk-
isogo changu. 11 Inongela,
"Wandike mkitabu mbuli
zino ziwona, abaho kigale ik-
itabu kwa wanhu wamtogole
Yesu mvibumbila vili mna
gamabuga gano saba, Efeso
na Simuna na Peligamoni
na Tuatila na Salide na
Filadelifia na Laodikea."

12 Nihinduka ndole nani
yolonga na niye, nyona
vinhu saba va zahabu va

kwikila taa, 13 hagati yake
kukala na imoja kamba
Mwana wa Munhu kakala
yavalile kiwalo kitali na
mkwiji wa zahabu mna
imhambaga. 14 Mvili
zake zikala nzelu chuwee
kamba pamba na meso gake
gamwekamweka kamba
moto ukwaka, 15 magulu
gake gang'ala kamba shaba
isomigwe na kusunhigwa
ng'hani, sauti yake ibuma
kamba mazi gokilima.
16 Mumkono wake wa kudila
kakala yagogile nhondo
saba, na mumulomo wake
dilawa panga dikanha
kuno na kuno. Kihanga
chake king'ala kamba zuwa
da imisi. 17 Vinimulolile
nigwa mmagulu gake
kamba munhu yafile, keka
mkono wake wa kudila
uchanha yangu kanongela,
"Sekeudumbe! Niye na
waichanduso na waikimam-
bukizo. 18 Niye ayo heyo
yeli mgima! Ng'hala nifile,
lakini sambi na mgima siku
zose. Nina luvugulo lwa
ifa na kowochola wanhu
wafile. 19 Avo, wandike
kila kinhu kiuwona, vinhu
vose viuwona sambi na
vija vonda vilawilile baho
kumwande." 20 Dino dijo
fambulo da nhondo saba
ziuwone mumkono wangu
wa kudila, na vija vinhu saba
va zahabu va kwikila taa.
Nhondo saba awo wasenga
wa kuulanga wa vibumbila
saba va wanhu wamtogole
Yesu, na vija vinhu saba va
zahabu va kwikila taa vivo
vibumbila saba va wanhu
wamtogole Yesu.

2

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Efeso

1 "Kwa msenga wa ku-
ulanga wa kibumbila cha
wanhu wamtogole Yesu ako
Efeso wandike vino,

"Usenga uno wolawa kwa
ayo yogoga nhondo saba
mumkono wake wa kudila,
heyo yotembela hagati ya
vinhu saba va zahabu va
kwikila taa. 2 Njuwa kila
kinhu kiutendile, njuwa
kuwamba kwako na kufunga
umoyo kwako. Njuwa kamba
hudaha kukala na wanhu
wosang'hana gehile, avo
kuwageza waja wolonga
awo watumigwa lakini si
watumigwa bule, na kujuwa
kamba wavizi. 3 Gweye
kubetela, kugaya mbuli ya
kunisang'hanila na hub-
welile kukisogo bule. 4 Lakini
nina mbuli ya kukuzuma,
gweye sambi huninogela
bule kamba viuninogele aho
haichanduso. 5 Gelegeza aho
haugwile! Leka nzambi zako,
sang'hana kamba viutendile
ichanduso. Kamba huleka
nzambi zako, nokwiza
kukisegeza kinhu chako cha
kwikila taa kulawa hanhu
hake. 6 Lakini nokutogola
kwa kinhu kimoja, gweye
kugehila gowotenda Wanikolai kamba vinigehila nene.

7 "Munhu yeli na magwiti,
yategeleze gaja goyolonga
Loho wa Mulungu kwa
vibumbila va wanhu wamto-
gole Yesu!

“Munhu yonda yahume nomuleka yaje matunda ga mbiki wa ugima uli mkihati cha Mulungu.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Simuna

8 “Kwa msenga wa kulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Simuna wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa ayo yeli wa ichanduso na waikimambukizo, yakalile yafile, abaho kawa mgima kabili. 9 Nigajuwa magayo gako, vivija niujuwa ukiwa wako, hamoja ukweli gweye kwa mgoli! Nijuwa vija viwakubezile waja woikema Wayahudi lakini siyo Wayahudi wao kibumbila cha Mwenembago! 10 Sekeudumbe gaja gonda gakutende ugaye. Tegeleza! Mwenembago kowageza na wanhu wayagwe kumwenu wogodekigwa mkifungo, na mogaya kwa siku longo, mukale kwa kutamaniligwa kwa chochose hata kamba kufa, na niye nowagwaa nhunza ya ugima.

11 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

“Munhu yonda yahume honda yalumizigwe na ifa ya kabili.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Peligamoni

12 “Kwa msenga wa kulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Peligamoni wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa ayo yeli na panga dikanha kuno na kuno. 13 Nihajuwa hanhu aho haukala, aho kili kigoda cha undewa wa Mwenembago. Lakini gweye kwa mkweli kumwangu, hulekile bule kunitamanila hata mna ikipindi kija munhu wangu Antipasi yotamaniligwa mna kila kiyolonga, viyakomigwe aho hakili kigoda cha Mwenembago. 14 Lakini ning'hali na mbuli ndodo kumwako, kuna wanhu kumwako wokweleleza mafundizo ga Balaamu, yamfundize Balaki yawekile ng'hwalo wanhu wa Izilaeli watende nzambi kwa kuwananahiza waje lujo lulavigwe kwa vinyago na watende ugoni. 15 Vivija kuna wanhu kumwenu wokweleleza mafundizo ga Wanikolai. 16 Avo, lekeni nzambi zenu! Kamba hamuleka, sambi baha nokwiza kuitowa na wanhu awo kwa panga dilawa mumulomo wangu.

17 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

“Wanhu wonda wahume nowagwaa lujo lufisigwe lukemigwa mana. Vivija nomgwaa kila munhu dibwe zelu jandikigwe twaga da sambi hadijuwike na munhu yoyose ila ayo yadibokele.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Tuatila

18 “Kwa msenga wa kulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Tuatila wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa Mwana wa Mulungu, yeli na meso gong'ala kamba moto ukwaka, na magulu gong'ala kamba shaba isomigwe. 19 Nizijuwa mbuli zose ziusang'hana. Niujuwa unogelwa wako na kutamanila kwako na vija viuwataza wayagwe na kufunga umoyo kwako. Nojuwa sambi kotenda goya ng'hani kubanza aho ha ichanduso. 20 Lakini nina mbuli ya kukuzuma, gweye komtogolela mtwanzi ija Yezebeli, yoikema mwenyego mtula ndagu. Kwa mafundizo gake kawalongoza vihile wasang'hanaji zangu kwa kuwatenda watende ugoni na kuja lujo lulavigwe kwa vinyago. 21 Nimgwaa kipindi cha kuleka nzambi zake, lakini halonda kuleka ugoni wake. 22 Avo, nomwika mulusazi baho heyo na wose watendile nayo ugoni wogaya ng'hani. Notenda avo sambi kamba hawalekile nzambi zao ziwatendile nayo. 23 Vivija nowakoma wanhu womkweleleza, abaho vibumbila vose va wanhu wonhogola vojuwa kamba nene heyo nilola goya goyogesa na goyolonda kila munhu. Nomulipa kila imoja wenu kamba vimsang'hane.

24 “Lakini wayagwe wenu mukala kuko Tuatila hamugakweleleze mafundizo gake Yezebeli na hamuifunzile mbuli zija zikemigwa na wanhu wayagwe kamba mbuli za Mwenembago ziifisile ng'hani. Nowalongela mweye siwadikwa bule mzigo uyagwe. 25 Lakini gogeni ng'hani kija kimufunzigwe mbaka vondanize. 26 Munhu yonda yahume, ija yogendelela mbaka kuuhelelo kusang'hana gonilonda, nomgwaa udahi wa kuwatawala wanhu wa isi zose. 27 Kowatawala kwa mkongoja wa zuma na kowabena vihande vihande kamba nongo. 28 Udahi unimgwaa munhu ayo awo udahi uuja unigweleligwe na Tatangu na niye nomgwaa tondo ng'andu.

29 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

3

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Salide

1 “Kwa msenga wa kulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Salide wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa ayo yeli na loho saba za Mulungu na nhondo saba. Nijuwa kija kiusang'hana, nojuwa kamba kujuwika kwa mgima kumbe kufa! 2 Avo, lamuka! Ukigangamize kija kiuli nacho king'hali hakina

potela chose. Kwavija mbaka sambi ning'hali sinagona gaja gousang'hana kamba genela gose mgameso ga Mulungu wangu. 3 Kumbuka kija kiufunzigwe na kija kiuhulike, vigoge na uleke nzambi zako. Kamba hukala meso bule, nokwizila kamba mbavi, na honda ujuwe kipindi cha kwiza kwangu. 4 Lakini mna wanhu wadodo ako Salide hawavifitize bule viwalo vao. Wanhu awo wofaya kutembela na nene kuno wavala viwalo vizelu. 5 Munhu yonda yahume kovazigwa vivo kwa viwalo vizelu, na sidisegeza bule twaga jake mna ikitabu cha ugima. Mgameso ga Tatangu na wasenga zake nolonga kwa mulomo wangu kamba heyo munhu wangu.

6 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filadelifia

7 “Kwa msenga wa kulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filadelifia wandike vino,

“Usenga uno wolawa kwa ayo yong'ala na mkweli. Ayo yeli na luvugulo lwa Daudi, na yahavugula kuduhu yodaha kuhinda, na yahahinda kuduhu yodaha kuvugula. 8 Niijuwa kila mbuli yuusang'hana, nivugula lwivi mgameso gako na kuduhu munhu yodaha kuhinda. Njuwa goya kamba hamoja kuduhu nguvu ng'hani, lakini kuigoga mbuli yangu na hudilemile bule twaga jangu. 9 Tegeleza! Nowagala kumwako wanhu wa bumbila da Mwenembago, wanhu awo woikema Wayahudi kumbe siyo, lakini wolonga uvizi. Avo, nowagala kumwako na nowatenda wakugwile kingubanguba muladi wajuwe nikunogela. 10 Kwavija gweye kudigoga lagizo jangu da kufunga umoyo, na niye nokuhonya na magayo gonda geze mwiisi yose, kuwageza wanhu wose wokala mwiisi. 11 Hima nokwiza. Goga ng'hani kija kiulinacho muladi munhu yoyose sambiyakuboke nhunza yako ya kuhuma. 12 Ija yonda yahume nomtenda mhanda mng'anda ya Mulungu wangu, na honda yalawe bule mumo. Nokwandika kumwake twaga da Mulungu wangu na twaga da buga da Mulungu wangu, Yelusalemu ya sambi, yonda ihumuluke kuulanga kwa Mulungu wangu. Vivija nokwandika kumwake twaga jangu da sambi.

13 “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Laodikea

14 “Kwa msenga wa kulanga wa kibumbila cha

wanhu wamtogole Yesu ako Laodikea wandike vino,

"Usenga uno wolawa kwa ayo yokemigwa, Ona, yotamaniligwa na yogubula ukweli, yeli chanduso cha vinhu vose viyaumbile Mulungu. 15 Njuwa kija kiusang'hane, njuwa kamba gweye huli uzizimi hebu moto. Vahanogile ng'hani gweye wahakuwile uzizimi hebu moto! 16 Lakini kwavija kwa lufufunhende, huli uzizimi hebu moto, nokudeka! 17 Gweye kolonga, 'Niye na mgoli, ninacho kila kinhu kinonda, siswelile chochose.' Lakini hujuwile bule viwili kwaduhu kinhu chochose! Gweye kunyolila na kolondeka woneligwe bazi na kwa mkiwa kwa mwazi na kwa msuwameso. 18 Nokugwaa magesa, gula kumwangu zahabu isunhigwe kwa moto, muladi uwe na ugoli. Vivija gula viwalo vizelu uvale, ugubike kinyala cha kuwa mwazi. Vivija gula dawa ya meso ugabake meso gako muladi udahe kulola. 19 Niye nomkomhokela na kumkoboza munhu yoyose inimnogela. Avo, wamba kusang'hana ganogile na uleke nzambi zako. 20 Tegeleza! Nokwima hana ulwivi na kugong'onda, munhu yoyose yohulika sauti yangu na kuvugula ulwivi, nokwingila mng'anda mmwake na kuja lujo hamoja nayo, nayo koja hamoja na niye. 21 Munhu yonda yahume nomtenda yakale hamoja na nene mna ikigoda cha undewa, kamba vija niye vinihumile ng'hala hamoja na Tatangu mna ikigoda chake cha undewa.

22 "Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Mulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!"

4

Nhambiko ya ako kuulanga

1 Abaho ndagusiligwa kinhu kiyagwe, nyona lwivi luvuguligwa kuulanga. Na sauti ija imhulike ichanduso, iigalile na sauti ya mhalati, inongela, "Izo kuno uchanha, na niye nokulagusila gaja gonda galawilile aho kumwande." 2 Bahaja nimema Loho wa Mulungu, nyona kuko kuulanga kuna kigoda cha undewa, na imoja kakala mkigoda acho. 3 Ayo yakalile mkigoda acho kang'ala kamba dibwe da yasipi na akiki, pinde da Mulungu dikalile ding'ala kamba dibwe da zumalidi dikizunguluka kigoda cha undewa mhande zose. 4 Kuzunguluka kigoda cha undewa kukala na vigoda viyagwe malongo mabili na nne, na mvigoda avo wakala wavele malongo mabili na nne wavalile viwalo vizelu na wana taji ya zahabu mmapala. 5 Lumwesa, ng'huwa na mdudumo vilawa mkigoda cha undewa. Kuulongozi wa kigoda cha undewa kukala na viwenge saba vikwaka, viwenge avo, zizo loho saba

za Mulungu. 6 Vivija kuulongozi wa kigoda cha undewa kukala na kinhu kamba bahali ya kiyoo, king'ala kamba dibwe dimetameta.

Aho hagati ya kigoda acho cha undewa kizungulukigwa banzi zose na viumbe vine vili na ugima. Viumbe vine vili na ugima vikala vimemile meso kuulongozi na kukisogo. 7 Kiumbe kili na ugima cha ichanduso kiigala na simba, cha kabili kiigala na ng'ombe, cha kadatu kikala na kihanga kamba cha munhu, na cha ikane kiigala na mhungu yoguluka. 8 Viumbe avo vine vili na ugima vikala na mabawa sita kila kimoja, gamemile meso kunze na mgati. Kuduhu kubwihila, imisi na ikilo vokwimba,

"Kang'ala, kang'ala, kang'ala,
Mndewa Mulungu yeli na Udahi wose,
yakalile baha, yeli baha, na yonda yawe baha."

9 Kipindi viumbe avo vili na ugima, viwomgwaa ukulu, na kumtegeleza na kumulongela asente ayo yakalile mkigoda cha undewa ayo yeli mgima siku zose, 10 waja wavele malongo mabili na nne wogwa haulongozi wa ayo yakalile mkigoda cha undewa womgwila kingubanguba na kumtambikila ayo yeli mgima siku zose. Wozika taji zao kuulongozi wa kigoda cha undewa kuno wolonga,

11 "Mndewa wetu na Mulungu wetu, kofaya,
kugweleligwa ukulu na kutegelezigwa na nguvu,
kwavija kuumba kila kinhu,
na kwa kulonda mwenyego viwa baho na vokoneka."

5

Kitabu na Mwanang'hondolo

1 Abaho nyona kinhu kamba kitabu mumkono wa kudila wa ayo yakalile mkigoda cha undewa, kikala chandikigwe banzi zose na kikala kifungigwe kwa nzabi saba za hota. 2 Abaho nimona msenga wa kuulanga yeli na udahi, kakemelela kwa sauti, "Nani yofaya kubandula zinzabi za hota na kukipumbulula ikitabu?" 3 Lakini kukala kuduhu yoyose kuulanga, hebu mwiisi, hebu hasi kowochola wanhu wafile, yodaha kukipumbulula ikitabu acho na kulola mgati yake. 4 Avo, niye nilila ng'hani kwavija kuduhu yofaya kukipumbulula kitabu acho na kulola mgati yake. 5 Abaho, imoja wa waja iwavele kanongela, "Sekeulile. Lola! Simba wa kabila da Yuda, mzukulu wa Daudi, kahuma, na kofaya kuzibandula zinzabi saba za hota na kukipumbulula ikitabu."

6 Abaho nyona hagati ha kigoda cha undewa, kema Mwanang'hondolo kazungulukigwa banzi zose na viumbe vine vili na ugima na waja iwavele. Ayo Imwanang'hondolo koneka kamba kachinjigwa kakala na mhembe saba na meso

saba, na zizo azo loho saba za Mulungu zitumigwe kila hanhu mwiisi yose.
7 Ayo Imwanang'hondolo kanyalanhuka kakisola kija ikitabu mumkono wa kudila wa ayo yakalile mkigoda cha undewa.
8 Bahaja viyakisolile acho ikitabu avo iviumbe vine vili na ugima hamoja na waja iwavele malongo mabili na nne wagwa kingubanguba kuulongozi wa Mwanang'hondolo. Kila imoja wao kakala na bango na bakuli za zahabu zimemile ubani, ubani awo ako kupula kwa wanhu wa Mulungu.
9 Wemba lwila lwa sambi,

"Kofaya kukisola ikitabu
na kuzibandula nzabi zake za hota.
Kwavija kukala uchinjigwe, na kwa damu yako kumgulila wanhu Mulungu,
kulawa kila kabila na ulonzi na isi na lukolo.
10 Kuwatenda undewa na walava nhosa na wamsang'hanile Mulungu wetu,
nao woilongoza isi yose."

11 Abaho ndola, mhulika sauti za wasenga wa kuulanga wengi ng'hani, kuduhu munhu yodaha kuwapeta! Wema kukizunguluka kigoda cha undewa, na vija viumbe vine vili na ugima na waja iwavele,
12 walonga kwa sauti ng'hulu,

"Mwanang'hondolo yachinjigwe kofaya kubokela nguvu, udahi, ugoli, na nzewele,
ukulu, kutegelezigwa na nhogolwa!"

13 Abaho nihulika kila kinhu kiumbigwe kuulanga, mwiisi, hasi kowochola wanhu wafile, mbahali na vose vili mumo, vilonga,

"Kumwake ayo yakalile mkigoda cha undewa na kwa Mwanang'hondolo,
wabokele nhogolwa na kutegelezigwa na ukulu na udahi,
siku zose!"

14 Viumbe vine vili na ugima vilonga, "Ona!" Na waja iwavele wagwa kingubanguba, watambika.

6

Mwanang'hondolo kobandula nzabi za hota

1 Abaho nimona Mwanang'hondo kobandula nzabi ya hota ya ichanduso mna izinzabi saba, nimuhulika imoja wa viumbe vine vili na ugima kolonga kwa sauti ng'hulu kamba ya ng'huwa, "Izo!"
2 Niye ndola, kumbe kukala na falasi imoja mzelu chuwee. Ayo yamkwelile kakala yagogile upinde, na kakala yagweleligwe taji. Kalawa kamba muhumaji na kugendelela kuhuma.

3 Abaho Mwanang'hondolo, kabandula nzabi ya hota ya kabili, nimuhulika kiumbe yeli na ugima wa kabili kolonga, "Izo!"
4 Niye ndola, kalawilila falasi iyagwe mdung'hu yau. Ayo yamkwelile kagweleligwa ng'honde ya kusegeza tindiwalo mwiisi, wanhu

waikome. Ayo kagweleligwa panga kulu.

5 Abaho Mwanang'hondolo kabandula nzabi ya hota ya kadatu, nimuhulika kiumbe yeli na ugima wa kadatu kolonga, “Izo!” Niye ndola, kalawilila falasi mtitu fii. Ayo yamkwelile kakala yagogile kinhu kili na vinhu vibili va kupimila vinhu vizamile. 6 Nihulika kinhu kamba sauti ilawa kwa viumbe vine vili na ugima, ilonga, “Kibaba kimoja cha usage wa ngano kwa sente ya kusang'hana kwa siku imoja, na vibaba vidatu va shaili kwa sente ya kusang'hana siku imoja. Lakini sekeunange mavuta hebu divai!”

7 Abaho Mwanang'hondolo kabandula nzabi ya hota ya ikane, nimuhulika kiumbe yeli na ugima wa ikane kolonga, “Izo!” 8 Ndola kalawilila falasi imoja nyaubundi. Ayo yamkwelile kakemigwa, Ifa na kowochola wanhu wafile kamkweleleza kukisogo. Wagweleligwa udahi kwa lobo imoja ya isi yose wawakome kwa kuitowa na nzala na mitamu na ming'onyo mikali.

9 Abaho Mwanang'hondolo kabandula nzabi ya hota ya itano. Hasi ya upango wa kulavila nhosa nyona loho za wanhu wakomigwe mbuli ya kuwapetela wanhu usenga wa Mulungu na mbuli ya kugendelela kugoga usindila wao. 10 Wakemelela ng'hani, “Go Mndewa utawalaga, ung'alile na mkweli! Lini vonda uwataguse wanhu wa mwiisi na kuwakoboza kwa kutukoma tweye?” 11 Kila imoja wao kagweleligwa kiwalo kitali kizelu, walongeligwa wabete kipindi kidodo, mbaka vonda wenele wasang'hanaji wayao na wayao wamtogole Yesu wonda wakomigwe kamba viwakomigwe wao.

12 Abaho nimona Mwanang'hond
kobandula nzabi ya hota ya sita. Kukala na mtigisiko mkulu wa isi, zuwa dikala titu fii kamba kaniki, mwezi ukala mdung'hu yau kamba damu. 13 Nhondo zilagala mwiisi kamba ng'hoga vizilagalaga, kipindi vizitigisigwa na beho kulu. 14 Ulanga usegela kamba vija mkeka viukunzigwa, vigongo vose na visiwa visegezigwa. 15 Abaho, wandewa wa mwiisi, wakulu, wakulu wa wakalizi, wanhu wagoli, wanhu weli na nguvu na wanhu wose wayagwe watumwa na wakomboligwe waifisa mzimhango na mna imibwe mna ivigongo. 16 Wavilongela vigongo na mibwe mikulu, “Tulagalileni mtufise kutali na meso ga ayo yakalile mkigoda cha undewa na kutali ya ng'hasiliki za Mwanang'hondolo! 17 Kwavija siku yao ya kutagusigwa ivika, nani yodaha kuigomesa na kwima?”

7

Wanhu wayagwe wa Izilaeli wokwikigwa vilaguso

1 Abaho niwona wasenga wane wa kuulanga wema

kuna izibanzi nne za mwiisi, wazigoga beho nne za mwiisi muladi beho sekedibume hata kidogo mwiisi, hebu mbahali hebu mmibiki. 2 Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga kalawa mwambu wa kudilawila zuwa, kuno kagoga kinhu cha Mulungu yeli mgima cha kwikila kilaguso. Kakemelela kuwalongela wasenga awo wane wa kuulanga wagweleligwe udahi wa kunanga isi na bahali. 3 Msenga ayo wa kuulanga kalonga, “Sekemwiinange isi hebu bahali hebu mibiki, mbaka tuwekile vilaguso mvihanga vao watumigwa wa Mulungu wetu.” 4 Abaho mhulika wingi wa wanhu wekigwe vilaguso mvihanga vao, wakala wanhu laki imoja na elufu alobaini na nne kulawa mna gamakabila ga wanhu wa Izilaeli. 5 Kabila da Yuda walawa wanhu elufu kumi na mbili wekigwa vilaguso na kabila da Lubeni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Gadi wanhu elufu kumi na mbili. 6 Kabila da Asheli wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Nafutali wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Manase wanhu elufu kumi na mbili. 7 Kabila da Simeoni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Lawi wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Isakali wanhu elufu kumi na mbili. 8 Kabila da Zabuloni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Yusufu wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Benjamini wanhu elufu kumi na mbili.

Wanhu kulawa kila kabila

9 Abaho ndola, nyona lunhu lwa wanhu mkulu ng'hani, kuduhu munhu yodaha kuwapeta, wanhu awo walawa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila. Wema kuulongozi wa kigoda cha undewa na kuulongozi wa Mwanang'hondolo. Wavala viwalo vizelu na wagoga mibunho ya mbiki wa mtende. 10 Wakemelela ng'hani, “Ukombozi wolawa kwa Mulungu wetu, yokala mkigoda cha undewa, na vivija wolawa kwa Mwanang'hondolo!” 11 Wasenga wose wa kuulanga wema kukizunguluka kigoda cha undewa. Awo iwavele na viumbe vine vili na ugima wagwa kingubanguba kuulongozi wa kigoda cha undewa, watambika kwa Mulungu, 12 walonga “Ona! Nhogolwa na ukulu na nzewele na kulonga asente na kutegelezigwa na nguvu na udahi, ugweleligwe gweye Mulungu wetu siku zose! Ona!”

13 Imoja wa waja iwavele kambuza, “Wano wavalile viwalo vizelu wanhu gani? Na wolawa kwahi?”

14 Niye nimwidika, “Go mkulu, gweye kujuwa.”

Nayo kanongela, “Wano awo wahonyeke mna gamagayo makulu. Wavifuwa viwalo vao kwa damu ya Mwanang'hondolo, viwa vizelu chuwee. 15 Lekaavo wema kuulongozi wa kigoda cha undewa wa Mulungu na womsang'hanila imisi na ikilo mng'anda yake.

Ayo yokala mkigoda cha undewa kokala nao na kowakaliza. 16 Honda wone nzala hebu ng'hilu hebu zuwa hebu joto kali honda diwasome kabili, 17 kwavija Mwanang'hondolo yeli hagati ya kigoda cha undewa kokuwa msusilaji wao, nayo kowalongoza mna inzasa ya mazi gogala ugima. Nayo Mulungu kogahangusa mahozi gao mgameso gao."

8

Nzabi ya hota ya saba

1 Mwanang'hondolo viyabandule nzabi ya hota ya saba, ako kuulanga kukala huupi, kwa kipindi cha nusu saa. 2 Abaho niwona wasenga saba wa kuulanga wema kuulongozi wa Mulungu, wagweleligwa mhalati saba.

3 Msenga iyagwe wa kuulanga yakalile na kiya cha zahabu cha kusomela ubani, keza kema kuulongozi wa upango wa kulavila nhosa. Kagweleligwa ubani mwingi na kupula kwa wanhu wa Mulungu, yavilave nhosa muupango wa zahabu uli kuulongozi wa kigoda cha undewa. 4 Yosi da ubani hamoja na kupula kwa wanhu wa Mulungu vichola uchanha kulawa mmakono ga msenga ayo wa kuulanga yemile kuulongozi wa Mulungu. 5 Abaho ayo imsenga wa kuulanga kasola kiya cha kwikila ubani, keka makala ga moto kulawa muupango wa kulavila nhosa, kakipigisa ikiya mwiisi. Kukala na ng'huwa, mdudumo mimwesa na mtigisiko wa isi.

Mhalati yaichanduso mbaka ya ikane

6 Abaho awo iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mhalati saba waitanda kuzitowa.

7 Msenga wa kuulanga wa ichanduso katowa mhalati yake. Mvula ya mabwe na moto, vihanganyigwe na damu vikutuligwa mwiisi. Selusi imoja ya isi ilukula na selusi imoja ya mibiki ilukula na mijani mibisi yose ilukula.

8 Msenga wa kabili wa kuulanga katowa mhalati yake. Kinhu kamba lugongo lukulu lukwaka moto lwasigwa mbahali. Selusi imoja ya bahali igaluka damu, 9 selusi imoja ya viumbe vili mbahali vifa na selusi imoja ya ngalawa ng'hulu zinangika.

10 Msenga wa kadatu wa kuulanga katowa mhalati yake. Nhondo ng'hulu, ikwaka kamba wenge da moto, igwa kulawa kuulanga na igwila selusi imoja ya mizanda ya mazi na vizanda. 11 Nhondo ayo yokemigwa, "Usungu." Avo selusi imoja ya mazi gakala usungu, wanhu wengi wafa mbuli ya mazi gago, kwavija mazi gagaluka kuwa masungu.

12 Abaho msenga wa ikane wa kuulanga katowa mhalati yake. Zuwa na mwezi na nhondo zitowigwa na vagiza selusi imoja ya udahi wake wa kumwemwesa. Selusi imoja ya imisi ikala kuduhu

mulenge wa zuwa, vivija selusi imoja ya ikilo ikala kuduhu mulenge wa mwezi na nhondo.
13 Abaho ndola, nimuhulika mhungu koguluka uchanha ng'hani kuulanga kuno kokemelela, “Wogaya, wogaya, wogaya! Wanhu wokala mwiisi, awo iwasenga wadatu wa kuulanga wasigale, wahatowa mhalati zao!”

9

Mhalati ya tano

1 Abaho msenga wa tano wa kuulanga katowa mhalati yake. Nyona nhondo ikalile ilagale mwiisi, nayo igweleligwa luvugulo lwa mwina wa kolombo dilibule uhelelo. 2 Ayo inhondo ifungula umwina wa kolombo dilibule uhelelo, na yosi kulu dilawa kamba yosi kulu da biwi disomigwa. Zuwa na ulanga vigeligwa ziza mbuli ya yosi dijo. 3 Nzige walawa kudiyosi dijo, wengila mwiisi, wagweleligwa nguvu kamba ya inge. 4 Walongeligwa sekewanange mijani hebu mibiki hebu kinhu chochose kihandigwe. Lakini wawanange wanhu waja waiyeka waduhu kilaguso cha Mulungu mvihanga vao. 5 Nzige awo walongeligwa sekewawakome wanhu awo, lakini wawadununze kwa miezi mitano. Usungu wa madununzo gago uigala na usungu wa kufuliligwa na inge. 6 Kipindi acho chose wanhu woizahila ifa, lakini honda waipate bule. Wosulukila kufa, lakini ifa yokala kutali nao.
7 Nzige awo wakoneka kamba falasi waitandile kwa kuitowa. Mmapala gao wakala na vinhu kamba taji za zahabu, na vihanga vao vikala kamba vihanga va wanhu. 8 Mvili zao ziigala na mvili nhali za watwanzi na meno gao gaigala na meno ga simba. 9 Mhambaga zao zigubikigwa na kinhu kamba ngao ya zuma. Sauti ya mabawa gao iigala na sauti ya mwanza wa mituka ibululigwa na falasi wochola kuing'hondo. 10 Wakala na mikila na miba kamba ya inge, kwa mikila ayo wakala na nguvu ya kuwalumiza wanhu kwa kipindi cha miezi mitano. 11 Wakala na mndewa yakalile yowalongoza, nayo ayo msenga wa Mwenembago yakalile mkulu wa kolombo dilibule uhelelo. Twaga jake kwa kiebulania Abadoni na kwa kigiliki Apolioni, fambulo jake, “Mnangaji.”
12 Magayo ga ichanduso gabita, lakini gang'hali gayagwe mabili gokwiza.

Mhalati ya sita

13 Abaho msenga wa sita wa kuulanga katowa mhalati yake. Mhulika sauti yolawa mna izimhembe nne za upango wa kulavila nhosa utengenezigwe kwa zahabu uli kuulongozi wa Mulungu. 14 Sauti ayo imulongela msenga wa sita

wa kuulanga yakalile na mhalati, “Walekese wasenga wane wa Mwenembago wagodekigwe hana ulwanda mkulu wa Eufulate!” 15 Nayo kawafungulila wasenga awo wane wakalile watandigwe mbuli ya saa ayo ya siku na mwezi awo na mwaka awo, muladi wawakome selusi imoja ya wanhu. 16 Mhulika uwingi wa wakalizi wokwela falasi wakala milioni mia mbili. 17 Vino vivo vinyonile vindagusiligwe, nyona falasi na waja wowakwela, wakala na ngao mzimhambaga zao ndung'hu kamba moto na buluu na njano. Mapala ga falasi awo gakala kamba mapala ga simba, mumilomo yao vilawa moto na yosi na baluti ikwaka. 18 Selusi imoja ya wanhu wose mwiisi wafa mbuli ya mikubulo ayo midatu, nayo ni moto yosi na baluti ikwaka vilawile mumilomo yao. 19 Nguvu ya falasi awo ikala mna imilomo yao na mna imikila yao. Mikila yao iigala na mgendela hasi na ikala na mapala, kwa mikila ayo wawalumiza wanhu.

20 Wanhu wayagwe wasigale, awo hawakomigwe na mikubulo ayo, hawalekile gehile ga kutambikila vinhu viwatendile kwa makono gao. Hawalekile kuvitambikila vinyamkela na vinyago va zahabu na shaba na sente na mabwe na mibiki, vinhu havidahaga kulola hebu kuhulika hebu kugenda. 21 Hawalekile ukomaji wao na uhawi na ugoni na ubavi.

10

Msenga wa kuulanga na kitabu kidodo

1 Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga yeli na udahi kohumuluka kuulanga. Kakala yavazigwe wingu na pinde da Mulungu kudipala jake. Kihanga chake kikala kamba zuwa, na magulu gake kamba mhanda za moto. 2 Mumkono wake kakala yagogile kitabu kidodo kifunguligwe. Keka uchanha ya bahali mgulu wake wa mkono wa kudila na wa kumoso keka mwiisi inyalile. 3 Kakemelela ng'hani kamba simba yong'ula. Viyamambukize kukemelela, ng'huwa saba zidika kwa kubuma. 4 Bahaja vizilongile zija zing'huwa nilonda kwandika, lakini mhulika sauti kulawa kuulanga, ilonga, “Mbuli azo zilongigwe na ng'huwa saba zifise, sambiuzandike!”

5 Abaho msenga ayo wa kuulanga inimone kema uchanha ya bahali na uchanha ya isi, kenula mkono wake wa kudila uchanha kuulanga, 6 kaiduila kwa twaga da Mulungu yeli mgima siku zose, yaumbile ulanga na isi na bahali na vinhu vose vili mumo. Kalonga, “Kipindi cha kubetela kibita! 7 Lakini kipindi imsenga wa saba wa kuulanga yahatowa mhalati yake, Mulungu komambukiza mbuli zake za kifiso kamba viyawapetele watula ndagu, awo iwasang'hanaji zake.”

8 Abaho sauti ija imhulike aho haichanduso kulawa kuulanga, inongela kabili, “Genda kakisole kitabu kifunguligwe kili mumkono wa msenga wa kuulanga yemile mbahali na mwiisi inyalile.”

9 Avo nimcholela ayo imsenga wa kuulanga, nimpula yanigwee acho ikitabu kidodo. Kanongela, “Sola ukije, mumulomo wako chokuwa cha umulile kamba uki, lakini mna iinda chokuwa cha usungu!”

10 Nikisola kitabu acho kidodo mumkono wa msenga ayo wa kuulanga nikija, mumulomo kikala cha umulile kamba uki, lakini vinikidile mna iinda kikala usungu. 11 Abaho nongeligwa, “Kolondeka upete kabili usenga wa Mulungu mbuli ya wanhu wa kila isi na lukolo na ulonzi na wandewa wakulu!”

11

Wanhu wabili wavonile na kulonga

1 Abaho ngweleligwa dete kamba kibiki cha kupimila, nongeligwa, “Genda kapime ng'anda ya Mulungu na upango wa kulavila nhosa na uwapete wanhu womtambikila Mulungu mumo. 2 Lakini sekeupime lubuga lwa kunze ya Ng'anda ya Mulungu, kwavija wagweleligwa wanhu haweli Wayahudi, wao wodibojoga buga ding'alile kwa kipindi cha miezi malongo mane na mbili. 3 Nowatuma wanhu zangu wabili, wolonga usenga wa Mulungu kwa siku elufu moja magana mabili na malongo sita kuno wavala vikumbi.”

4 Wanhu awo wabili wonda walonge mbuli yangu awo walongigwe kamba mibiki mibili ya mizeituni na vinhu vibili va kwikila taa vili kuulongozi wa Mndewa wa isi. 5 Munhu yoyose yahageza kuwalumiza, moto ulawa mmilomo yao owasakaza wanhu wawehile, na munhu yoyose yonda yageze kuwalumiza kokomigwa kamba vivo. 6 Kipindi vonda wapete usenga wa Mulungu, wokuwa na udahi wa kufunga ulanga muladi mvula sekeitowe. Wana udahi wa kugalusa mazi kuwa damu, vivija wana udahi wa kugala mikubulo mwiisi kipindi wahalonda.

7 Wahamambukiza kulonga usenga wao, ng'onyo dilawa kudikolombo dilibule uhelelo diitowa nao. Najo dowahuma na dowakoma. 8 Mitufi yao yokala mna zinzila za buga kulu, hanhu haawambigwe Mndewa wao. Twaga da kugwaza da buga dijo Sodoma hebu isi ya Misili. 9 Wanhu kulawa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila woilola mitufi yao kwa siku ndatu na nusu na honda watogole izikigwe. 10 Wanhu wokala mwiisi woideng'helela ifa ya wanhu awo wabili. Wotenda nyimwili nyimwili na kuigwaa nhunza, kwavija watula ndagu awo wabili wawagaza

ng'hani wanhu wa mwiisi. 11 Zahamala siku azo
ndatu na nusu, mhumuzi ya
ugima kulawa kwa Mulungu
iwezila na kuwengila, nao
wema wima na wanhu wose
wawone wengila bwembwe.
12 Abaho watula ndagu
awo wabili wahulika sauti
ng'hulu kuulanga, ilonga,
“Izoni kuno!” Wachola ku-
ulanga mna diwingu, kuno
wanhu wawehile wowalola.
13 Kipindi kikija kukala na
mtigisiko mkulu ng'hani
wa isi, hanhu ha longo
ha isi inangika, na wanhu
elufu saba wakomigwa kwa
mtigisiko awo. Wanhu
wasigale wadumba ng'hani,
wamgwaa ukulu Mulungu
wa kuulanga.

14 Magayo gakabili gabita,
lakini gang'hali gakadatu
gokwiza sambi.

Mhalati ya saba

15 Abaho msenga wa saba
wa kuulanga katowa mhalati
yake, kukala na sauti ng'hulu
kuulanga, ilonga, “Sambi un-
dewa wa mwiisi wa Mndewa
Mulungu wetu na Kilisito
iyamsagule. Nayo kotawala
siku zose!” 16 Abaho waja
iwavele malongo mabili na
nne wakalile kuulongozi
wa Mulungu mna ivigoda,
wagwa kingubanguba,
watambika kwa Mulungu,
17 walonga,

“Tokugwaa asente Mulungu
uli na Udahi wose,
uli baha na ukalile baha!
Kwavija kwa nguvu yako
ng'hulu, kusonga
kutawala!
18 Wanhu wa isi zose wage-
vuzika,
lakini kipindi cha ng'hasiliki
yako kivika,
kipindi cha kutagusigwa
wanhu wafile.
Kipindi kivika cha kuwag-
waa nhunza wat-
ula ndagu, awo
iwasang'hanaji wako,
wanhu wako wose wokug-
waa ukulu,
wakulu kwa wadodo.
Kipindi cha kuwananga
wanhu wanangile isi
kivika!”

19 Ng'anda ya Mulungu
kuulanga ivuguligwa, na
sanduku da lagano joneka
mumo. Kukala na mimwesa
na mdudumo na ng'huwa na
mtigisiko wa isi na mvula
ng'hulu ya mabwe.

12

Mtwanzi na Zoka kulu

1 Abaho kilaguso cha
kukanganya choneka kuu-
langa. Kukala na mtwanzi
yavalile zuwa na yakalile
na mwezi mmagulu gake
na kudipala jake kavala taji
ya nhondo longo na mbili.
2 Kakala na inda, na kalila
kwa usungu kamba usungu
wa kulela mwana.

3 Abaho kilaguso kiyagwe
cha kukanganya choneka ku-
ulanga. Zoka kulu dung'hu
yau na dikala na mapala saba
na mhembe longo, na kila
pala dikala na taji. 4 Zoka
dijo kwa kila jake dibulula
selusi imoja ya nhondo za
kuulanga na dizasila mwiisi.
Najo dima kuulongozi wa mt-
wanzi yuyo yakalile yolonda

kulela, muladi baho imwana yahavumbuka dimsukile. 5 Abaho, mtwanzi yuyo kalela mwana wa kimbigalo, yonda yawatawale wanhu wa isi zose kwa mkongoja wa zuma lakini imwana kasoligwa na kugaligwa kwa Mulungu kuna ikigoda chake cha undewa. 6 Mtwanzi yuyo kakimbilila kuluwala, hanhu hayamtandile Mulungu, kuko kalolesigwa kwa siku elufu moja magana mabili na malongo sita.

7 Abaho kulawilila ng'hondo kuulanga. Mikaeli na wasenga wayage wa kuulanga waitowa na zoka dijo, najo dizoka hamoja na wasenga zake diitowa nao, 8 lakini zoka dijo na wasenga zake wahumigwa, hawakalile na hanhu hakukala kuko kuulanga. 9 Avo zoka dijo kulu jasigwa hasi, najo dijo zoka da umwaka, dikemigwa ija Imdumuka hebu Mwenembago, najo dijo diwavizila wanhu wose wa mwiisi. Jasigwa hasi mwiisi hamoja na wasenga zake.

10 Abaho mhulika sauti kuulanga ilonga, “Sambi Mulungu kawakombola wanhu wake na Mulungu mndewa wetu kolagusa nguvu zake! Sambi Kilisito iyamsagule kalagusa mamulaka gake! Kwavija yuyo yakalile yokwima kuulongozi wa Mulungu imisi na ikilo kuwalavila vitala ndugu zetu kasigwa hasi. 11 Ndugu zetu wadihuma kwa damu ya Mwanang'hondolo na kwa kuwalongela wayagwe mbuli ya Mulungu, kwavija hawaunogele ugima wao na waitanda hata kufa. 12 Avo deng'helela gweye ulanga na wose wokala mumo! Lakini zogaya isi na bahali! Kwavija Mwenembago keza kumwenu, kuno kamema ng'hasiliki, kajuwa kamba kasigaza kipindi kidodo.”

13 Zoka dijo vijone jasigwa mwiisi, disonga kumsaka mtwanzi ija yalelile mwana wa ikimbigalo. 14 Mtwanzi yuyo kagweleligwa mabawa mabili ga mhungu mkulu muladi yaguluke kutali na zoka dijo, mbaka hanhu hake kuko kuluwala, kuko kokala goya kwa miyaka midatu na nusu. 15 Abaho, dizoka dideka mazi mengi kamba ga lwanda mkulu, gamuwinza kukisogo mtwanzi yuyo muladi gamkulule. 16 Lakini isi imtaza mtwanzi yuyo, igubuka na kugafonza mazi galawile mumulomo wa zoka dijo. 17 Avo zoka dijo digevuzika ng'hani, disegela dichola kuitowa na wana wayagwe wa mtwanzi yuyo, awo wao wanhu wogoga malagizo ga Mulungu na wogoga ukweli ugubuligwe na Yesu. 18 Abaho zoka dijo dima kumgwazo wa bahali.

13

Ming'onyo mibili

1 Abaho nijona ng'onyo dolawa mbahali. Dina mhembe longo na mapala saba, uchanha ya kila mhembe kukala na taji

na uchanha ya kila pala kukala na twaga da kumuliga Mulungu. 2 Ng'onyo dijo diigala na duma, na dina mifumbi kamba ya dubu na lomo jake diigala na lomo da simba. Zoka dijo dimgwaa ajo ding'onyo nguvu yake na kigoda chake cha undewa na udahi wake. 3 Pala dimoja da ng'onyo ajo joneka na ng'hovu ya londa dilondile kumkoma, lakini londa jake dihona. Wanhu wa mwiisi yose wakanganya na kudikweleleza. 4 Wanhu wose waditambikila zoka dijo kwavija dimgwaa ajo ding'onyo udahi wake. Vivija waditambikila ajo ding'onyo walonga, “Nani yaigalile na ng'onyo dino? Nani yodaha kuitowa najo?”

5 Abaho ajo ding'onyo ditogoleligwa kulonga mbuli za kuitapa na kumuliga Mulungu, digweleligwa udahi kwa kipindi cha miezi malongo mane na mbili. 6 Avo disonga kumuliga Mulungu, kadiliga twaga da Mulungu na hanhu hoyokala na wose wokala kuulanga. 7 Ng'onyo ajo ditogoleligwa kuitowa na wanhu wa Mulungu na diwahuma, na digweleligwa udahi kwa wanhu wa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila. 8 Wanhu wose wokala mwiisi woditambikila ng'onyo ajo, ila waja waiyeka matwaga gao gandikigwe mna ikitabu cha ugima cha Mwanang'hondolo yachinjigwe isi ing'hali hainaumbigwa.

9 “Munhu yeli na magwiti yategeleze! 10 Munhu yekigwe kwa kugogigwa, kogogigwa, munhu yekigwe kwa kukomigwa kwa sime, kokomigwa kwa sime. Luno lukemo kwa wanhu wa Mulungu wafunge umoyo na watamanile.”

11 Abaho nijona ng'onyo diyagwe dolawa mwiisi. Dikala na mhembe mbili kamba mhembe za ng'hondolo, dilonga kamba dija dizoka. 12 Dikala na udahi wose wa ajo ding'onyo da ichanduso, na diusang'hanila udahi awo hanhu ha ajo ding'onyo. Diinanahiza isi yose na wanhu wokala mumo waditambikile ng'onyo ajo da ichanduso dikalile na londa kudipala abaho dihona. 13 Avo, ng'onyo ajo da kabili ditenda unzonza mkulu, mbaka moto kulawa kuulanga uhumuluka hasi mgameso ga wanhu. 14 Diwavizila wanhu wokala mwiisi kwa kubitila unzonza diutendile hanhu ha ng'onyo da ichanduso. Ajo ding'onyo diwalongela wanhu wazenge sanamu kwa kuditogola ding'onyo dikalile dilumile kwa sime lakini diwa gima kabili. 15 Ng'onyo ajo da kabili ditogoleligwa kulava mhumuzi ya ugima kwa ayo isanamu ya ding'onyo da ichanduso, muladi ayo isanamu idahe kulonga na kuwakoma wanhu walekile kuitambikila. 16 Vivija ajo ding'onyo diwananahiza wanhu wose, wadodo kwa

wakulu, wagoli kwa wakiwa, watumwa kwa wanhu wakomboligwe, wekigwe kilaguso mna imikono yao ya kudila hebu mvihanga.
17 Kuduhu munhu yodaha kugula hebu kuchuuza kinhu kamba kaduhu kilaguso acho, kilaguso acho ni twaga da ajo ding'onyo hebu namba za twaga dijo.

18 Hano holondeka nzewele! Munhu yeli na nzewele kodaha kufambula namba za ng'onyo dijo, kwavija namba azo zokwima kwa twaga da munhu. Namba azo ni magana sita na malongo sita na sita.

14

Mwanang'hondolo na wanhu zake

1 Abaho niluwona Lugongo lwa Sayuni na Mwanang'hondolo kema uchanha yake, kakala na wanhu laki moja na elufu alobaini na nne, mvihanga vao wakala wandikigwe twaga da Mwanang'hondolo na twaga da Tatake.
2 Mhulika sauti kulawa kuulanga, iigalile na mazi mengi vigokilima na mdudumo. Sauti imhulike ikala kamba sauti ya watowa bango viwotowa bango jao. 3 Wakala wokwimba lwila lwa sambi kuulongozi wa kigoda cha undewa na kuulongozi wa viumbe vine vili na ugima na waja iwavele. Kuduhu munhu yadahile kuifunza lwila lulo ila wanhu waja waiyeka laki moja na elufu alobaini na nne wakomboligwe mwiisi.
4 Wanhu awo wakala waikile goya na hawana wasa bule na watwanzi. Wao womkweleleza Mwanang'hondolo kokose koyochola. Wakomboligwa kulawa mgati mwa wanhu, wawa wanhu wa ichanduso kulavigwa kwa Mulungu na kwa Mwanang'hondolo.
5 Wanhu awo hawana longa uvizi wowose, na waduhu kinhu chochose kihile kumwao.

Wasenga wadatu wa kuulanga

6 Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga kozumha kuulanga, kakala na Mbuli Inogile ilibule uhelelo kowapetela wanhu wa mwiisi, kila kabila na lukolo na ulonzi na isi.
7 Kalonga kwa sauti ng'hulu, “Mdumbeni Mulungu na mumgwee ukulu! Kwavija kipindi chake cha kuwatagusa wanhu wa mwiisi kivika. Mtambikileni yuyo yaumbile ulanga na isi na bahali na nzasa za mazi!”

8 Msenga wa kabili wa kuulanga kamkweleleza ayo wa ichanduso kalonga, “Digwa! Buga kulu da Babeli digwa! Diwagwelele wanhu wa isi zose divai yake kali, divai iwatenda wanhu wasulukile kutenda ugoni!”

9 Msenga wa kadatu wa kuulanga kawakweleleza wayage wabili walongole, kalonga kwa sauti ng'hulu, “Munhu yoyose yonda yaditambikile ding'onyo na sanamu yake na munhu

yekigwe kilaguso mkihanga chake hebu mumkono wake wa kudila, 10 munhu ayo kong'wa divai ya ng'hasiliki ya Mulungu igidigwe mkikasi cha ng'hasiliki yake bila kuhanganyigwa na mazi. Munhu ayo kogaya muumoto na mabwe gokwaka mgameso ga wasenga wa kuulanga na mgameso ga Mwanang'hondolo. 11 Yosi da moto uwadununza dokwela uchanha siku zose. Wanhu waditambikile ding'onyo ajo na sanamu yake na kwa munhu yoyose yekigwe kilaguso cha twaga jake, honda wabwihile imisi na ikilo siku zose."

12 Avo wanhu wa Mulungu waja wogoga malagizo ga Mulungu na womtamanila Yesu wolondeka wafunge umoyo.

13 Abaho mhulika sauti kulawa kuulanga yolonga, "Yandika! Wamweda wanhu waja kulawa sambi wofa kuno wailumba na Mndewa!"

Nayo Loho wa Mulungu kolonga, "Wobwihila na magayo gao, kwavija gaja gawasang'hane gowakweleleza."

Wanhu wa mwiisi wokwikigwa hamoja kamba zabibu

14 Abaho ndola nyona kukala na wingu zelu, na ayo yakalile mdiwingu kaigala na Mwana wa Munhu. Kakala na taji ya zahabu mdipala jake na sengo ikutwa mumkono wake. 15 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga kalawa mng'anda ya Mulungu ako kuulanga, kakemelela kamulongela ayo yakalile mdiwingu, "Chonde, sola sengo yako usenge vihandigwe, kwavija kipindi cha kusenga kivika, vihandigwe mwiisi vikangala." 16 Baho ayo yakalile mdiwingu kazungulusa sengo yake mwiisi, na vihandigwe mwiisi visengigwa.

17 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga kolawa mng'anda ya Mulungu ako kuulanga, nayo vivija kakala na sengo ikutwa.

18 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga, yakalile mulolesaji wa moto, kalawa muupango wa kulavila nhosa kamulongela kwa sauti ng'hulu ayo msenga wa kuulanga yakalile na sengo ikutwa, "Sola sengo yako ikutwa ukanhe vimvaba va zabibu vili mumgunda wa mizabibu uli mwiisi, kwavija zabibu zipa!" 19 Ayo imsenga wa kuulanga kazungulusa sengo yake mwiisi kakanha zabibu mvimvaba vake, kazipigisila hanhu ha kukamila zabibu, hanhu ha ng'hasiliki ya Mulungu. 20 Zabibu zikamigwa hanhu aho hakalile kunze ya buga, na damu ikilima kulawa hanhu aho kwa ugazi wa kuvikila mumulomo wa falasi kulawa hasi na utali wa kilometa magana madatu.

15

Mikubulo saba

1 Abaho ndola kuulanga nyona kilaguso kiyagwe kikulu cha kukanganya.

Kukala na wasenga saba wa kuulanga wakalile na mikubulo saba ya uhelelo, kwa mikubulo ayo saba ng'hasiliki ya Mulungu yokuwa imala.

2 Abaho nyona kinhu kamba bahali ya kiyoo ihanganyigwe na moto. Vivija niwona wanhu waja wadihumile dija ding'onyo na sanamu yake na dijo twaga jake dolagusigwa kwa namba. Wanhu awo wema kumgwazo wa ija ibahali ya kiyoo kuno wagoga ma-bango gawagweleligwe na Mulungu. 3 Wemba lwila lwa Musa msang'hanaji wa Mulungu na lwila lwa Mwanang'hondolo,

"Gweye Mndewa Mulungu uli na Udahi wose,
sang'hano zako ng'hulu na za unzonza!
Mndewa wa isi zose,
nzila zako zinoga na za uk-weli!
4 Vino nani yoleka kukudumba gweye Mndewa?
Vino nani yoleka kudigwaa ukulu twaga jako?
Gweye wiiyeka ayo ung'alile.
Wanhu wa isi zose wokwiza kumwako na kuku-tambikila,
kwavija kulagusa kotagusa bila kubagula."

5 Vigabitile gano nyona ng'anda ya Mulungu kuko kuulanga ivuguligwa, na mgati yake Kiheha kilagusa Mulungu kabaho. 6 Avo waja iwasenga saba wa kuu-langa wakalile na mikubulo saba walawa mng'anda ya Mulungu, kuno wavala viwalo vitengenezigwe kwa kitani inogile ing'ala na mikwiji ya zahabu ifungigwa kuzunguluka mhambaga zao. 7 Abaho imoja wa viumbe vine vili na ugima kawagwaa awo iwasenga saba wa kuulanga mabakuli saba ga zahabu gamemile ng'hasiliki ya Mulungu, yeli mgima siku zose. 8 Ng'anda yose ya Mulungu imema yosi da ukulu na nguvu ya Mulungu, kuduhu munhu yadahile kwingila mng'anda mbaka imale mikubulo ayo saba ya waja iwasenga saba wa kuulanga.

16

Bakuli za ng'hasiliki ya Mulungu

1 Abaho mhulika sauti ng'hulu kulawa mng'anda ya Mulungu yolonga kwa waja iwasenga saba wa kuulanga, "Gendeni mkakutule mwiisi mabakuli gago saba ga ng'hasiliki ya Mulungu."

2 Msenga waichanduso wa kuulanga kasegela kakutula bakuli jake mwiisi. Milonda iluma ng'hani ilawilila kwa wanhu wose wakalile na kilaguso cha dija ding'onyo na wanhu waitambikile sanamu yake.

3 Abaho msenga wa kabili wa kuulanga kakutula bakuli jake mbahali. Mazi gose gawa damu kamba damu ya munhu yafile, na kila kiumbe kili na ugima mbahali kifa.

4 Abaho msenga wa kadatu wa kuulanga kakutula bakuli jake mna imizanda na mna

zinzasa za mazi, vose viwa damu. 5 Nimuhulika msenga wa kuulanga mulolesaji wa mazi kolonga, “Gweye ung'alile, gweye uli baha na ukalile baha. Gweye kutagusa viilondeka! 6 Kwavija weta damu ya wanhu wa Mulungu na watula ndagu, avo gweye kuwagwaa damu wang'we. Awo wopata kija kiwalondeke!” 7 Abaho mhulika sauti kulawa muupango wa kulavila nhosa ilonga, “Ona, Mndewa Mulungu uli na Udahi wose! Nhaguso zako ni za kweli na vivo viilondeka!”

8 Abaho msenga wa ikane wa kuulanga kakutula bakuli jake kudizuwa, zuwa dikala na nguvu ya kuwasoma wanhu kwa ukali wake. 9 Wanhu wasomigwa na zuwa na wadiliga twaga da Mulungu, yeli na udahi kwa mikubulo ayo. Lakini hawalekile bule nzambi zao na kumgwaa ukulu Mulungu.

10 Abaho msenga wa tano wa kuulanga kakutula bakuli jake aho hodikala dija ding'onyo. Ziza jenela muundewa wa ajo ding'onyo, na wanhu wailuma milimi yao mbuli ya usungu, 11 wamuliga Mulungu wa kuulanga kwa usungu wao na milonda, lakini hawalekile bule nzambi zao.

12 Abaho msenga wa sita wa kuulanga kakutula bakuli jake hana ulwanda mkulu wa Eufulate. Mazi gake ganyala, avo nzila ilawililа kwa wandewa wolawa mwambu wa kudilawila zuwa. 13 Abaho niwona vinyamkela wadatu waigalile na mibulwa, imoja kalawa mudilomo wa dija dizoka na iyagwe mudilomo wa dija ding'onyo na iyagwe mumulomo wa ija imtula ndagu wa uvizi. 14 Zino azo loho ndatu za vinyamkela wotenda unzonza. Loho azo ndatu zochola kwa wandewa wose wa mwiisi, kuweka hamoja kwa ng'hondo mna isiku ng'hulu ya Mulungu yeli na Udahi wose.

15 Mndewa kolonga, “Tegeleza! Niye nokwiza kamba mbavi! Kamweda munhu yokala meso, na kuvala viwalo vake muladi sekeyagende mwazi na kugwa kinyala mgameso ga wanhu.”

16 Abaho loho azo ziwagala hamoja awo iwandewa hanhu hokemigwa kwa Kiebulania Halimagedoni.

17 Abaho msenga wa saba wa kuulanga kakutula bakuli jake kuulanga. Mng'anda ya Mulungu kuna ikigoda cha undewa kulawa sauti, ilonga, “Imala kutendeka!” 18 Kulawilila mimwesa na mdudumo na ng'huwa na mtigisiko wa isi. Mtigisiko awo wa isi mkulu ng'hani haunalawila toka Mulungu yaumbe munhu. 19 Buga dija kulu ditulika vihande vidatu, mabuga gose ga mwiisi ganangika. Babeli buga kulu Mulungu hadisemwile kading'weza kikasi cha divai ya ng'hasiliki yake ng'hulu. 20 Visiwa vose visegela na

vigongo navo havoneke kabili. 21 Mvula ya mabwe makulu geli na uzito wa kilo hamsini kila dibwe dimoja, iwatowela wanhu. Wanhu wamuliga Mulungu mbuli ya mikubulo ayo ya mvula ya mabwe kwavija ikala mikubulo mikulu ng'hani.

17

Mgoni mkulu na ding'onyo

1 Abaho imoja wa awo iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mabakuli saba, keza kanongela, "Izo nikulagusile nhaguso ya ija imgoni mkulu, najo dijo buga kulu dizengigwe behi ya mazi mengi. 2 Wandewa wa mwiisi watenda nayo ugoni, na wanhu wokala mwiisi wakoligwa kwa divai ya ugoni wake."

3 Ving'halile nolongozigwa na Loho wa Mulungu, nyona nosoligwa na msenga wa kuulanga mbaka kuluwala. Kuko nimona mtwanzi kakala uchanha ya ng'onyo dung'hu. Ng'onyo ajo jandikigwa kila hanhu matwaga ga kumuliga Mulungu. Ng'onyo ajo dikala na mapala saba na mhembe longo. 4 Mtwanzi ayo kakala yavalile kiwalo cha langi ya zambalau na udung'hu, kakala yaihambile vinhu va zahabu na lulu na mabwe gayagwe ga bei ng'hulu. Mumkono wake kagoga kikasi cha zahabu kimemile mbuli zigela kinyala, zilaguse uchafu wa ugoni wake. 5 Mkihanga chake kandikigwa twaga dikalile na fambulo difisigwe, "Babeli buga kulu, mama wa wanhu wagoni na mbuli zigela kinyala ng'hani mwiisi." 6 Nimona mtwanzi ayo kakoligwa damu ya wanhu wa Mulungu, na damu ya wanhu wakomigwe mbuli ya kugendelela kumtamanila Yesu.

Vinimonile ng'hanganya ng'hani. 7 Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, "Habali kokanganya? Niye nokulongela mbuli zifisigwe za mtwanzi ino na ng'onyo ajo diyakwelile dili na mapala saba na mhembe longo. 8 Ng'onyo ajo diujone, aho haichanduso dikala gima lakini sambi difa. Dolawa kudikolombo dilibule uhelelo, lakini dobanangigwa. Wanhu wokala mwiisi awo matwaga gao hagandikigwe mna ikitabu cha ugima toka kuumbigwa kwa isi, wokanganya kujona ng'onyo ajo dikalile gima aho haichanduso na sambi difa na dolawilila kabili!

9 "Aho holondeka nzewele na ubala mkulu kujuwa mbuli zino. Gago gamapala saba ni vigongo saba viyakalile ayo imtwanzi, vivija awo wandewa saba. 10 Mna iwao wandewa saba, wandewa watano wabanangigwa mbe, imoja kogendelela kutawala na imoja yang'hali hanakwiza, na yaheza kotawala kwa kipindi kidodo. 11 Ajo ding'onyo dikalile gima aho

haichanduso lakini sambi hadili gima kabili ni mndewa wa nane. Nayo vivija ni imoja wa iwaja wandewa saba na kobanangigwa.

12 “Zija mhembe longo ziwone awo wandewa, awo wang'hali hawana-songa kutawala. Lakini wogweleligwa udahi wa kulongoza kwa saa dimoja hamoja na ajo ding'onyo. 13 Wandewa wano wose longo wogesa dimoja, na wodigwaa ajo ding'onyo nguvu zao na udahi wao. 14 Woitowa ng'hondo na Mwanang'hondolo, lakini Mwanang'hondolo hamoja na waja yawakemile na kuwasagula waja wota-maniligwa, kowahuma kwavija yuyo Mndewa wa iwandewa na Mkulu wa iwakulu.”

15 Vivija ayo imsenga wa kuulanga kanongela, “Mazi gawone aho hayakalile ija imgoni, awo wanhu wa kila isi na lukolo na kabila na ulonzi. 16 Mhembe longo ziwone na dija ding'onyo, vomwihila ija imgoni. Wom-boka kila kinhu kiyali nacho na womuleka mwazi, woija nyama yake na kumsoma moto. 17 Kwavija Mulungu keka magesa gake goyolonda kusang'hana mmizoyo yao, kwa hewo kuitogolela na kudigwaa ajo ding'onyo udahi wao wa kutawala mbaka gaja gayalongile Mulungu galawilile.

18 “Mtwanzi yuumone dijo buga kulu ditawala wandewa wa mwiisi.”

18

Kunangigwa kwa Babeli

1 Abaho nimona msenga iyagwe kohumuluka kuu-langa. Kakala na udahi mkulu na isi imwemweselwa kwa mng'alo wake. 2 Kalonga kwa sauti ng'hulu,

“Kugwa! buga kulu da Babeli kugwa!
Sambi kawa kae ya vinyamkela
na loho zihile,
kawa kae ya ndege wehile na wanyama wogevuza.
3 Kwavija wanhu wa isi wakoligwa kwa divai kali ya kuwatenda wa-sulukile ugoni wake,
na wandewa wakulu wa mwiisi watenda nayo ugoni.
Na wachuuza vinhu wa mwiisi wapata ugoli kwa kusulukila kwake vinhu vihile.”

4 Abaho mhulika sauti iyagwe kulawa kuulanga ilonga,

“Wanhu zangu, segeleni kudibuga da Babeli,
muladi sekemuilumbe nayo mzinzambi zake,
sekemupate nhaguso yake.
5 Kwavija nzambi zake nyingi ng'hani ziilundiza mbaka kuulanga,
nayo Mulungu kazikumbuka nzambi zake.
6 Mtendeleni kamba viyawa-tendele mweye,
mlipeni miyanza mibili ya vija viyatendile.
Mhanganyileni mkikasi chake kinhu kikali cha kung'wa miyanza

mibili ya vija viyawag-
welele mweye.
7 Mgweeni usungu na mag-
ayo makulu,
kamba viyakalile kwa ugima
wa kubwihila ng'hani
na kuitapa.
Kwavija kalonga muumoyo
wake,
‘Niye nokala kamba malikia!
Niye sili mgane,
na niye sikujuwile bule
kuiyalala!’
8 Mbuli ya gago mikubulo im-
pata kwa siku dimoja,
mitamu na kunyunyuwala
na lufilili lwa nzala.
Kosomigwa moto,
kwavija Mndewa Mulungu
yomtagusa kana
udahi.”
9 Wandewa wa mwiisi wa-
tendile nayo ugoni na kukala
nayo ugima wa kubwihila
woiyalala na kulila vonda
wone yosi da kubanangigwa
kwake. 10 Wokwima kutali
kwa kudumba magayo gake
na wolonga,
“Kogaya! Kogaya gweye Ba-
beli buga kulu dili na
udahi!
Kwavija kutagusigwa kwa
saa dimoja diiyeka!”
11 Vivija wachuuza vinhu
wa mwiisi wolila na ku-
muyalalila, kwavija kuduhu
munhu kabili yogula vinhu
vao. 12 Kuduhu munhu kabili
yogula zahabu hebu sente
hebu mabwe ga bei ng'hulu
na lulu hebu kitani na viwalo
va langi ya zambalau hebu
nzabi zinogile hebu viwalo
vidung'hu, mibiki inung'hila
goya, via va mhembe za
nhembo, via va mibiki ya
bei ng'hulu ng'hani, via va
shaba na zuma na malumalu,
13 mdalasini na vinhu va
kugela mwiimboga na ubani
na manemane na udi na
divai na mavuta na usage
na ngano na ng'ombe na
ng'hondolo, falasi na mituka
ya kubulula, watumwa na
ugima wa wanhu.
14 Wao wachuuza vinhu
womulongela, “Vinhu vose
vinogile viubetele visegela,
na ugoli na ukulu ukuho-
nyoka, na hudaha kuvipata
kabili!” 15 Wanhu wochuuza
vinhu wapatile ugoli mbuli
ya buga dijo, wokwima
kutali mbuli ya bwembwe da
magayo gake, woiyalala na
kulila, 16 wolonga,
“Kugaya! Kugaya buga kulu!
Kuzoela kuvala viwalo va ki-
tani na langi ya zam-
balau na udung'hu,
na kuihamba kwa vinhu va
zahabu na mabwe ga
bei ng'hulu na lulu!
17 Kwa saa dimoja diiyeka
ugoli wako upotela!”
Abaho walosaji wose
na wanhu wokwela meli,
na wanhu wosang'hana
mwiimeli na wanhu wose
wosang'hana mbahali, wema
kutali, 18 viwajone yosi
da moto ukalile udilukuza
walila kwa sauti, “Hadina
lawililа buga diyagwe kamba
buga dino kulu!” 19 Wagoga
mmapala gao, walila na
kuiyalala,
“Kugaya! Kugaya buga kulu!
Kwavija wanhu wose weli na
meli zigenda mbahali
wapata ugoli kubitila ugoli
wako.

Na kwa saa dimoja diiyeka
kwagiza kila kinhu!”
20 Ulanga, deng'helela mbuli
ya kunangika kwake.
Wanhu wa Mulungu na
watumigwa na watula
ndagu, deng'heleleni!
Kwavija Mulungu ka-
ditagusa mbuli ya
gaja gayasang'hane
kumwenu.
21 Abaho, msenga imoja
wa kuulanga yeli na udahi
kenula dibwe diigalile na
dibwe kulu da kudugila, ka-
jasa mbahali kuno kolonga,
“Vino vivo vonda jasigwe
kwa nguvu,
buga kulu da Babeli
na honda joneke kabili.
22 Sauti za bango na sauti za
vilonge longe na mha-
lati,
honda zihulikigwe kabili
mgati mwako!
Kuduhu munhu yoyose
yosang'hana
yonda yahulikigwe kabili
mgati mmwako,
hebu sauti za dibwe da
kudugila
honda zihulikigwe kabili
mgati mmwako.
23 Mulenge wa taa honda
woneke kabili mgati
mmwako,
na sauti ya munhu yosola na
mtwanzi yosoligwa
honda zihulikigwe kabili
mgati mmwako.
Wachuuza vinhu wako
wakala wakulu mwiisi
na kwa uhawi wako kuwa-
giza wanhu wose wa
mwiisi!”
24 Buga dijo da Babeli
ditagusigwa kwavija mgati
mmwake yoneka damu ya
watula ndagu wa Mulungu
na damu ya wanhu wa
Mulungu na damu ya wanhu
wose wakomigwe mwiisi.

19

Nyila za kumtogola Mulungu ako kuulanga

1 Vigabitile gago mhulika
kinhu kamba lunhu lwa
wanhu kuulanga, wolonga,
“Mulungu yatogoligwe!
Ukombozi na ukulu na
nguvu va kumwake Mu-
lungu wetu! 2 Kwavija
nhaguso yake ya kweli
na vivo viilondeka! Mu-
lungu kamtagusa ija imgoni
mkulu yakalile yowagiza
wanhu wa mwiisi kwa ugoni
wake. Kamkoboza kwavija
kawakoma wasang'hanaji
zake!” 3 Wakemelela kabili,
“Mulungu yatogoligwe! Yosi
da moto udilukuza buga
dijo wokwela uchanha siku
zose!” 4 Waja wavele
malongo mabili na nne
na viumbe vine vili na
ugima wagwa kingubanguba
wamtambikila Mulungu,
yakalile mkigoda cha un-
dewa. Walonga, “Ona!
Mulungu yatogoligwe!”

Nyimwili nyimwili ya zengele da Mwanang'hondolo

5 Abaho ilawilila sauti
kulawa mkigoda cha ukulu,
ilonga, “Mtogoleni Mu-
lungu, mweye mose muli
wasang'hanaji zake, mw-
eye mumdumba Mulungu,
wose wakulu kwa wadodo.”
6 Abaho mhulika kinhu
kamba sauti ya lunhu

mkulu lwa wanhu na sauti ya mazi mengi vigokilima na mdudumo, ilonga, “Mulungu yatogoligwe! Kwavija Mndewa Mulungu wetu yeli na Udahi wose kotawala! 7 Tudeng'helele na kusekelela, tumgwee ukulu! Kwavija kipindi cha zengele da Mwanang'hondolo kivika, na mtwanzi yosoligwa katandigwa mbe. 8 Mtwanzi ayo katogoleligwa kuvala kiwalo cha kitani inogile, isunhigwe na kung'ala.” Kiwalo acho cha kitani azo sang'hano zinogile za wanhu wa Mulungu.

9 Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, “Yandika vino, ‘Wamweda wanhu wose wagonekigwe kuna inyimwili nyimwili ya zengele da Mwanang'hondolo!’ ” Vivija kalonga, “Mbuli zino za ukweli za Mulungu.”

10 Nigwa kingubanguba mmagulu gake nilonda kumtambikila, lakini kanongela, “Sekeutende vivo! Niye na msang'hanaji kamba gweye na wayago wamtogole Yesu, wogoga ukweli ugubuligwe na Yesu. Mtambikile Mulungu! Kwavija wanhu wogoga ukweli ugubuligwe na Yesu wolongozigwa na loho yawalongoze watula ndagu wa Mulungu.”

Falasi mzelu na ija yomkwela

11 Abaho nyona ulanga uvuguligwa na kukala na falasi mzelu. Ayo yomkwela kakemigwa, “Yotamaniligwa” na “Kweli.” Ayo kotagusa na koitowa kwa mbuli ya gaja golondigwa. 12 Meso gake kamba lambi da moto, na kavala mataji mengi mdipala jake. Kakala yandikigwe twaga, kuduhu yoyose yadijuwile ila heyo mwenyego yaiyeka. 13 Kakala yavalile kiwalo kizovekigwe mwiidamu. Twaga jake kakemigwa, “Mbuli ya Mulungu.” 14 Wakalizi wa kuulanga wamkweleleza kuno wakwela falasi wazelu na wavala viwalo va kitani, vizelu ng'hani na ving'ala. 15 Sime dikutwa dilawa mumulomo wake, na kwa sime dijo kowahuma wanhu wa isi zose. Kowatawala kwa mkongoja wa zuma, na koikama divai hanhu ha kukamila zabibu ha ng'hasiliki ya Mulungu yeli na Udahi wose. 16 Mkiwalo chake na mdihaza jake jandikigwa twaga dino, “Mndewa wa iwandewa na Mkulu wa iwakulu.”

17 Abaho nimona msenga wa kuulanga kema mdizuwa. Kakemelela kwa sauti ng'hulu kawalongela ndege wose wakalile woguluka, kuna uulanga, “Izoni! Iting'hanileni hamoja mbuli ya nyimwili nyimwili ng'hulu ya Mulungu! 18 Izoni muje ng'huli za wandewa wakulu, wakulu wa wakalizi na wakalizi na muje falasi na wanhu wowakwela, muje ng'huli za wanhu wose, wakomboligwe na

watumwa, wakulu kwa wadodo!”
19 Abaho nijona dija ding'onyo hamoja na wandewa wakulu wa mwiisi na wakalizi wao, waiting'hana hamoja watende ng'hondo na ija yakwelile falasi hamoja na wakalizi zake. 20 Lakini ajo ding'onyo digogigwa hamoja na mtula ndagu wa uvizi yakalile yotenda unzonza hanhu ha ding'onyo. Kwa unzonza awo kawavizila waja wakalile na kilaguso cha ajo ding'onyo na waja waitambikile sanamu ya ng'onyo ajo. Dijo ding'onyo na mtula ndagu wa uvizi wose wabili wasigwa kuno wang'hali wagima mdilamba da moto mkulu na mabwe gokwaka. 21 Waja iwakalizi zao wakomigwa kwa sime dilawile mumulomo wa ija yakwelile falasi, na ndege wose weguta mbuli ya nyama za ng'huli zao.

20

Miyaka elufu imoja

1 Abaho nimona msenga wa kuulanga kohumuluka kulawa kuulanga kuno kagoga luvugulo lwa mwina wa kolombo dilibule uhelelo na mnyololo mkulu. 2 Kadigoga dija dizoka, zoka da umwaka najo dijo ija Imdumuka, hebu Mwenembago, kadifunga kwa kipindi cha miyaka elufu imoja. 3 Msenga ayo wa kuulanga kadipigisa zoka ajo kudikolombo dilibule uhelelo, kadihindila na keka sio mumulomo wa dikolombo, muladi sekediwavizile kabili wanhu wa isi mbaka vonda imale ayo imiyaka elufu imoja. Yahamala miyaka ayo dofungululigwa lakini kwa kipindi kidodo.
4 Abaho nyona vigoda va undewa, na wanhu wavikalile wagweleligwa udahi wa kutagusa. Vivija nyona loho za wanhu waja wakanhigwe mapala mbuli ya kugoga ukweli ugubuligwe na Yesu na mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli ya Mulungu. Hawaditambikile dija ding'onyo hebu sanamu yake, vivija hawekigwe kilaguso mvihanga vao hebu mmakono gao. Wagweleligwa ugima kabili na wolongoza hamoja na Kilisito kwa miyaka elufu imoja. 5 Wanhu wayagwe wafile hawazilibuke mbaka yahamala miyaka ayo elufu imoja. Uno awo uzilibuko wa ichanduso. 6 Wamweda na wang'ala wanhu wonda wawe mumo muuzilibuko uno wa ichanduso. Ifa ya kabili honda iwagoge kabili, wokuwa walava nhosa wa Mulungu na Kilisito, na wolongoza hamoja nayo miyaka elufu imoja.

Kubanangigwa kwa Mwenembago

7 Yahamala miyaka ayo elufu imoja, Mwenembago kolekesigwa kulawa mkifungo chake, 8 avo kolawa kunze kosonga kuwavizila wanhu wapwililike mwiisi yose, nazo

azo isi za Gogu na Magogu. Mwenembago koweka hamoja mbuli ya ng'hondo, wanhu awo wokuwa wengi kamba msanga wa mhwani. 9 Wagenda mwiisi yose, wahazunguluka hanhu hawakalile wanhu wa Mulungu na buga diyadinogele Mulungu. Lakini moto uhumuluka kuulanga na kuwasakaza. 10 Nayo Mwenembago yakalile yowavizila wanhu kasigwa mdilamba da moto na mabwe gokwaka, mumo muwakalile dija ding'onyo na mtula ndagu wa uvizi, wao wogaya imisi na ikilo, siku zose.

Nhaguso ya uhelelo

11 Abaho nyona kigoda kikulu cha undewa kizelu, ayo yakikalile, isi na ulanga visegela mgameso gake, na havoneke kabili. 12 Abaho nyona wanhu wafile, wakulu kwa wadodo, wema kuulongozi wa kigoda cha undewa, na vitabu vifunguligwa. Abaho kitabu kiyagwe kifunguligwa, nacho acho kitabu cha ugima. Wanhu wafile watagusigwa kamba viwatendile, na kamba viyandikigwe mvitabu vivo. 13 Bahali iwalava kunze wanhu wafile wakalile mgati yake, ifa na kowochola wanhu wafile viwalava wanhu wakalile mumo. Kila munhu katagusigwa kamba viyatendile. 14 Abaho ifa na kowochola wanhu wafile vasigwa mdilamba da moto. Moto uno awo ifa ya kabili. 15 Munhu yoyose twaga jake hajandikigwe mna ikitabu cha ugima, kasigwa mdilamba da moto.

21

Ulanga wa sambi na Isi ya sambi

1 Abaho nyona ulanga wa sambi na isi ya sambi. Ulanga wa ichanduso na isi ya ichanduso vikala visegele, nayo bahali haikalile kuko kabili. 2 Nyona buga ding'alile, Yelusalemu ya sambi, dihumuluka kulawa kuulanga. Dikala ditandigwe vinogile kamba mtwanzi yosoligwa viyohambigwa yakaiting'hane na mkasano wake. 3 Abaho mhulika sauti ng'hulu kulawa kukigoda cha undewa, “Sambi kae ya Mulungu ya hamoja na wanhu! Kokala nao, na wao wokuwa wanhu zake. Mulungu mwenyego kokuwa nao. Nayo kokuwa Mulungu wao. 4 Nayo kowahangusa mahozi gao gose. Ifa honda iwe kuko kabili hebu kunyunyuwala hebu kulila hebu usungu. Kwavija mbuli za umwaka zibita.”

5 Abaho ayo yokala mna ikigoda cha undewa kalonga, “Novitenda va sambi vinhu vose!” Vivija kalonga, “Yandika mbuli ino, kwavija mbuli zino za ukweli na zakutamaniligwa.” 6 Abaho kanongela, “Imala kutendeka! Niye na Alufa na Omega, waichanduso na waikimambukizo. Munhu yoyose yeli na ng'hilu nomgwaa bule yang'we mazi ga nzasa ya ugima.

7 Munhu yonda yahume
kopata vinhu avo vose, na
niye nokuwa Mulungu wake,
nayo kokuwa mwanangu.
8 Lakini wanhu wodumba na
woleka kutogola na wanhu
wotenda mbuli zigevuza
na wakomaji na wagoni na
wahawi na wanhu wovita-
mbikila vinyago na wavizi,
wose hanhu hao kudilamba
da moto na mabwe gokwaka,
ayo iyo ifa ya kabili."

Yelusalemu ya sambi

9 Imoja wa iwasenga saba
wa kuulanga yakalile na
mabakuli saba gamemile
mikubulo saba yakimam-
bukizo, keza kumwangu
kanongela, "Izo, nikulagusile
mtwanzi yosoligwa, mwehe
wa Mwanang'hondolo."
10 Ving'alile nolongozigwa
na Loho wa Mulungu nyona
nosoligwa na msenga wa ku-
ulanga mbaka kuinhembeti
ya lugongo lukulu na lutali.
Kandagusila Yelusalemu,
Buga ding'ala, dohumuluka
kulawa kuulanga kwa Mu-
lungu, 11 ding'ala kwa ukulu
wa Mulungu. Buga dija
ding'ala kamba dibwe da
bei ng'hulu ng'hani kamba
yasipi na kamba kiyoo.
12 Buga dijo dikala na luwa
mtali na mkulu, lukalile na
milango mikulu longo na
mibili na wasenga wa kuu-
langa longo na wabili wakala
wokaliza. Uchanha ya kila
mulango mkulu gandikigwa
matwaga ga makabila longo
na mbili za wanhu wa
Izilaeli. 13 Kila ubanzi kukala
na milango mikulu midatu,
milango mikulu midatu
mwambu wa kudilawila
zuwa, midatu kudihongela
zuwa, midatu kusini na
midatu kasikazini. 14 Luwa
lwa buga dijo luzengigwa
mna ichandusilo cha mabwe
longo na mabili, uchanha
ya kila dibwe jandikigwa
twaga dimoja da waja wa-
tumigwa longo na wabili wa
Mwanang'hondolo.

15 Avo, ayo imsenga wa
kuulanga yalongile na niye
kakala na lubiki lwa zahabu
lwa kupimila buga dijo na
milango yake na luwa lwake.
16 Buga dijo ugazi wake na
utali wake uigala. Msenga
ayo wa kuulanga kadipima
buga dijo kwa lubiki, dikala
na ugazi na utali na utali
wa kuchola uchanha kamba
kilomita elufu mbili na
magana mane. 17 Vivija
msenga ayo wa kuulanga
kalupima luwa lwa buga
dijo, lukala na ugazi wa
magulu sitini na sita kwa
kipimo cha wanhu. 18 Luwa
lwake lukala luzengigwe
kwa mabwe ga bei ng'hulu
gokemigwa yasipi, na dijo
dibuga dizengigwa kwa
zahabu inogile, ing'ala
kamba kiyoo. 19 Mabwe ga
chandusilo cha luwa lulo
gahambigwa kwa mabwe
ga bei ng'hulu. Dibwe da
ichanduso da chandusilo
dikala yasipi, dakabili dikala
yakuti samawati, dakadatu
kalikedoni, da ikane zuma-
lidi, 20 da tano salidoniki, da
sita akiki, da saba kilisolito,
da nane zabalajadi, da tisa
topazi, da longo kilisopilaso,

da longo na imoja yasinto na da longo na mbili ametisito.
21 Ija imilango longo na mibili azo lulu longo na mbili, kila mulango uzengigwa kwa lulu imoja. Nzila ng'hulu ya buga dijo izengigwa kwa zahabu inogile, ing'ala kamba kiyoo.

22 Siyonile bule Ng'anda ya Mulungu kudibuga dijo kwavija Mndewa Mulungu yeli na Udahi wose na Mwanang'hondolo wao Ng'anda ya buga dijo. 23 Buga dijo hadilonda zuwa hebu mwezi wa kumwemwesela, kwavija ukulu wa Mulungu wodimwemwesela na Mwanang'hondolo ayo taa ya buga dijo. 24 Wanhu wa isi zose wokwanga mmulenge wake na wandewa wa mwiisi wogala ugoli wao mumo. 25 Milango ya buga dijo haihindigwa bule kwavija yokuwa kamba imisi, kokuwa kuduhu ikilo. 26 Ukulu na ugoli wa wanhu wa isi zose vogaligwa kudibuga dijo. 27 Kuduhu kinhu chochose kihile chonda kingile kudibuga dijo. Kuduhu munhu yotenda mbuli zigela kinyala hebu yoviza yonda yengile mumo. Wanhu waja waiyeka matwaga gao gandikigwa mna ikitabu cha ugima cha Mwanang'hondolo wao wonda wengile kudibuga dijo.

22

Lwanda lwa mazi ga ugima

1 Vivija ayo imsenga wa kuulanga kandagusila lwanda lwa mazi ga ugima, gong'ala kamba kiyoo, golawa mkigoda cha undewa wa Mulungu na cha Mwanang'hondolo.
2 Lwanda ulo lukilima hagati ha nzila ng'hulu ya buga. Kila mwambu wa lwanda ulo kukala na mbiki wa ugima, ulela matunda miyanza longo na mibili kwa mwaka, ndiyo kulonga, ulela kila mwezi na majani gake dawa ya kuwahonya wanhu wa isi zose. 3 Kuduhu chochose kiduiligwe na Mulungu chonda kikale kudibuga dijo.

Kigoda cha undewa wa Mulungu na cha Mwanang'hondolo chokuwa kudibuga dijo, na wasang'hanaji zake womsang'hanila.
4 Wochona kihanga chake, na twaga jake dokuwa mvihanga vao. 5 Honda kuwe na ikilo kabili, na wanhu wokala mumo honda walonde taa hebu zuwa, kwavija Mndewa Mulungu kokuwa mulenge wao, na wotawala kamba wandewa siku zose.

Kwiza kwa Yesu

6 Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, “Mbuli zino za ukweli na za kutamaniligwa. Mndewa Mulungu yawalongoze watula ndagu walonge usenga wake kubitila Loho wake, kamtuma msenga wake wa kuulanga yawalagusile wasang'hanaji zake mbuli zonda zilawilile sambi.”

7 “Tegeleza! Nokwiza hima. Kamweda munhu yozigoga mbuli za ulaguzi zili mkitabu kino.”

8 Niye Yohana mbonile na kuhulika mbuli zino. Vimbone na kuhulika, nigwa kingubanguba mmagulu gake ayo imsenga wa kulanga yandagusile mbuli zino, nilonda kumtambikila. 9 Lakini heyo kanongela, “Sekeutende vivo! Niye na msang'hanaji kamba gweye na ndugu zako watula ndagu wa Mulungu na wanhu wose wozigoga mbuli za kitabu kino. Gweye mtambikile Mulungu.” 10 Abaho kanongela, “Sekeuzifise mbuli za ulaguzi zili mkitabu kino, kwavija kipindi chake cha kulawilila cha mmabehi. 11 Munhu yotenda gehile yagendelele kutenda gehile, munhu mchafu yagendelele kuwa mchafu na munhu yotenda ganogile yagendelele kutenda ganogile na munhu yong'ala yagendelele kung'ala.”

12 Yesu kolonga, “Tegeleza! Nokwiza hima hamoja na nhunza yonda nimgwee kila munhu kamba viyasang'hane. 13 Niye na Alufa na Omega, waichanduso na waikimambukizo, mwanduso na uhelelo wa vinhu vose.

14 “Wamweda wanhu wofuwa viwalo vao, wadahe kuja tunda da mbiki wa ugima na wengile mna imilango ya buga dijo. 15 Lakini kunze ya buga dijo kuna wanhu wogevuza na wahawi na wakomaji na wagoni na wanhu wovitambikila vinyago na wanhu wonogelwa kulonga uvizi.

16 “Niye Yesu, nimtuma msenga wangu wa kuulanga yawalongele mbuli zino mna ivibumbila va wanhu wanitogole. Niye nolawa mulukolo lwa Daudi, vivija niye na nhondo ing'ala imitondo.”

17 Loho wa Mulungu na Mtwanzi yosoligwa wolonga, “Izo!”

Kila munhu yohulika gano, yalonge, “Izo!”

Munhu yeli na ng'hilu yeze, na munhu yolonda, yasole mazi ga ugima bila kulipa.

Mbuli za kimambukizo

18 Niye nowazuma wanhu wose wohulika mbuli za ulaguzi zili mkitabu kino, munhu yoyose yahongeza kinhu chochose muno, Mulungu nayo komongezela mikubulo yandikigwe mna ikitabu kino. 19 Na munhu yoyose yahasegeza mbuli yoyose kulawa mkitabu kino cha ulaguzi, Mulungu komsegezela hanhu ha fungu mna umbiki wa ugima na mna dibuga ding'ala, vilongigwe mna ikitabu kino.

20 Yesu yagubule ukweli wa mbuli zose zino, kolonga, “Ona nokwiza hima!”

Niye nilonga, Ona. Izo, Mndewa Yesu!

21 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu ikale na mweye mose. Ona.